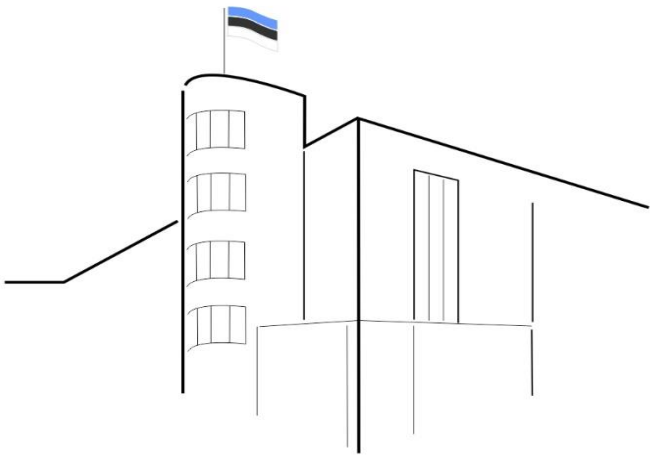
Õpilasesinduse arvamus 10.06.2024 protokolliga nr 1-7/16
Hoolekogu arvamus 27.06.2024 protokolliga nr 1-6/5
Õppenõukogu arvamus 30.08.2024 protokolliga nr 1-8/10
Kehtestatud direktori 06.09.2024 käskkirjaga nr nr 1-3/2

RAKVERE VABADUSE KOOLI ÕPPEKAVA

Rakvere 2024

SISUKORD

1. ÕPPEKAVA ALUSED JA ÜLESEHITUS 4
2. KOOLI ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGIST TULENEVAD RÕHUASETUSED 5
2.1. Kooli eripära ja väärtused 5
2.2. Õppe- ja kasvatuseesmärgid 5
2.3. Põhikooli riikliku õppekava kohaldamine 6
2.4. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 6
2.5. Üldpädevuste kujundamise põhimõtted 10
2.6. Õppekava läbivate teemade ja lõimingu rakendamine. Valdkonnasisesed ja -ülesed lõimingu põhimõtted. 11
3. ÕPPEKORRALDUS 13
3.1. Õppekorralduse alused 13
3.2. Tunnijaotusplaanid 15
3.2.1 Põhikooli riiklik õppekava 15
3.2.2 Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava 18
3.2.3 Eesti keelest erinevate õppekeelte kasutamine 20
3.3. Võõrkeelte ja valikõppeainete valik 21
3.4. Õppekeskkonna mitmekesistamine 22
3.5. Liikluskasvatus 23
3.6. III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord 25
4. ÕPILASE ARENGU NING ÕPPIMISE TOETAMISE JA HINDAMISE KORRALDUS 27
4.1. Hindamise eesmärk 27
4.2. Hindamise alused, hindamine õppeprotsessi käigus 27
4.3. Õppimist toetav hindamine 28
4.4. Kasutatav hinnangute ja hinnete süsteem 29
4.5. Hinnangute viiepallisüsteemi teisendamise põhimõtted 30
4.6. Kokkuvõttev hindamine 30
4.7. Järelevastamise korraldus 31
4.8. Käitumise ja hoolsuse hindamine 32
4.9. Olümpiaadidel ja muudel õpilasvõistlustel kooli esindamise tõttu koolist puudunud õpilaste hindamise korraldus 33

4.10. Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine 33
4.11. Õpilase täiendavale õppetööle jätmine 34
4.12. Järgmisse klassi üleviimine 34
4.13. Põhikooli lõpetamine 35
4.14. Hinde, hinnangu ja kirjaliku tagasiside vaidlustamine 36
5. ÕPILASTE ARENGU TOETAMISEKS KOHALDATAVAD ERISUSED, TUGITEENUSTE RAKENDAMISE KORD 37
5.1. Erineva emakeelega õpilase toetamine 38
6. KARJÄÄRIÕPPE, SH KARJÄÄRIINFO JA NÕUSTAMISE KORRALDAMINE 40
7. ÕPILASTE JA LASTEVANEMATE TEAVITAMISE JA NÕUSTAMISE KORRALDUS 41
8. ÕPETAJATE KOOSTÖÖ JA TÖÖ PLANEERIMISE PÕHIMÕTTED 42
9. KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD 44

1. ÕPPEKAVA ALUSED JA ÜLESEHITUS

Rakvere Vabaduse Kooli õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis tugineb põhikooli riiklikule õppekavale.

Rakvere Vabaduse Kooli õppekava koosneb üldosast ja ainevaldkonna kavadest.

Üldosas on esitatud:

1. kooli väärtused ja eripära;
2. kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid;
3. valdkonnasisesed ja -ülesed lõiminguvõimalused ning üldpädevuste kujundamise ja õppekava läbivate teemade käsitlemise põhimõtted;
4. õppekorraldus;
5. III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord;
6. õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus;
7. õpilaste arengu toetamiseks kohaldatavad erisused, tugiteenuste rakendamise kord;
8. karjääriõppe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldamine;
9. õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus;
10. õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted;
11. kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

Ainekavad on kooli õppekava lahutamatu osa. Põhikooli I-III kooliastme ainekavad on esitatud valdkonnakavades klasside kaupa. Õppekava terviktekst on täies mahus kättesaadav kooli kodulehel www.rakverevk.edu.ee.

2. KOOLI ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGIST TULENEVAD RÕHUASETUSED

2.1. Kooli eripära ja väärtused

Rakvere Vabaduse Kooli õpilased õpivad kahes õppehoones. Tallinna tänava õppehoones õpivad 1.-änava õppehoones 6.-9. klasside õpilased. Tallinna tänava õppehoones on eesmärgiks säilitada algklassiõpilastele loodud turvaline, klassiõpetajate süsteemile tuginev, õpilaste vanust arvestav ja arengut toetav õppekeskkond. Vabaduse tänava õppehoones on eesmärgiks III kooliastme (sh ka 6. klass) õpilastele progümnaasiumiõpilaste õppe- ja arenguvajadusi arvestavat keskkonda edasi arendada.

Rakvere Vabaduse Kooli **põhiväärtused** on:

- Areng – väärtustame vaimsust, oleme motiveeritud ja valmis elukestvaks õppeks.
- Koostöö – otsustame ühiselt, peame kinni lubadustest, suhtume üksteisesse ja erisustesse viisakalt.
- Hoolivus – suhtume hoolivalt ja lugupidavalt endasse, kaaslastesse ja ümbritsevasse keskkonda.
- Vastutus – toetame kodu-kooli koostöös ja isikliku eeskujuga igaühe kujunemist vastutustundlikuks kodanikuks.
- Loovus – toetame loovat mõtlemist ja eneseväljendust.
- Traditsioonid ja kultuur – hoiame kooli, kodukoha ja Eesti traditsioone, väärtustame oma keelt ja kultuuri, suhtume lugupidavalt teistesse kultuuridesse.

Rakvere Vabaduse Kool on Liikuma Kutsuvate Koolide võrgustiku liige.

Koolis on ühistele väärtustele tuginev organisatsioonikultuur ja õppetöö aluseks on kooliastmeid siduv õpilase arengut toetav õppekava.

2.2. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhiväärtustele tuginedes on Rakvere Vabaduse Kooli õppe- ja kasvatuseesmärk teadmishimulise, hooliva, ettevõtliku, rahvuskultuuri väärtusi hoidva ning maailmakultuuri hindava kodaniku pädevuste kujunemiseks soodsate ja toetavate tingimuste loomine. Rakvere Vabaduse Kooli õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi täitmisel lähtutakse õpilase individuaalsetest arenguvajadustest ja –võimalustest ning toetatakse õpilase aktiivset osalemist õppeprotsessis.

Riiklikus õppekavas esitatud õpilase üld- ja valdkonnapädevuste teadlikuks kujundamiseks ning kooli õppe- ja kasvatuseesmärgi saavutamiseks on Rakvere Vabaduse Kooli õppekava ülesehitusel ja tegevuste planeerimisel ühiselt kokku lepitud kooliastmega seotud õpilase pädevuste arengu rõhuasetustes.

2.3. Põhikooli riikliku õppekava kohaldamine

Lihtsustatud õppe korraldamisel lähtutakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse" § 15 lõike 2 alusel kehtestatud põhikooli riiklikus õppekavas (edaspidi PRÕK) sätestatud põhihariduse alusväärtustest, õppe- ja kasvatuse eesmärkidest, õppimiskäsitusest, hindamispõhimõtetest, nõuetest õpikeskkonnale ning õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldusest, võttes arvesse lihtsustatud õppekava erisusi ning õpilaste arenguvajaduste rõhuasetusi.

2.4. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused

I kooliastme õpilase arengu toetamise rõhuasetused on:

1. klass KUULAMINE JA MÕISTMINE

1. Tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest.
2. Kuulab õpetajat ja saab aru suulistest tööjuhistest.
3. Kuulab suulisi tööjuhendeid, mõtleb kaasa ja täidab neid.
4. Kuulab sekkumata kaasõpilast ja tunnustab teda.
5. Kuulab kaaslast ja reageerib sobivalt.
6. Käitub viisakalt, täidab oma lubadusi.
7. Mõistab, et naeruvääristamine, kiusamine ja narrimine on taunitavad tegevused.
8. Hoolib oma perekonnast, peab lugu õpetajast, klassist ja koolist.

2. klass ÕPPIMA ÕPPIMINE

1. Tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest.
2. Teab, et õppimine on uue oskuse omandamine, oskab end häälestada toimetulemisele.
3. Õpib üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas.
4. Täidab õpetaja juhendamisel ülesandeid, lõpetab neid iseseisvalt ja vajadusel otsib abi õpikust.
5. Hoiab oma õppevahendeid korras.
6. Vormistab oma töid nõuetekohaselt.
7. Planeerib eakohaselt aega, eesmärgistab oma õppetegevust.

8. Teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda ning on valmis seda tegema.

3. klass LUGEMINE JA MÕISTMINE

1. Tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest.
2. Loeb ladusalt nii omaette kui häälega.
3. Leiab ja mõistab eakohastes tekstides sisalduvat teavet ning mõistab seda suuliselt ja kirjalikult esitada.
4. Oskab nii suuliselt kui kirjalikult teksti luua.
5. Mõistab ja täidab tuttavat tööjuhendit iseseisvalt.
6. Kasutab lihtsaid arvutiprogramme ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid.
7. Loeb raamatuid, tunneb lugemisest rõõmu.

II kooliastme õpilase pädevuste arengu rõhuasetused on:

4. klass LOOVUS JA TEGUTSEMINE

1. Väärtustab loovust ja loovat eneseväljendust.
2. Osaleb ühistes ettevõtmistes.
3. Väljendab ennast ja aktsepteerib teiste arvamusi ja mõtteid.
4. Lahendab ülesandeid loovalt nii üksi kui ka koostöös teistega.
5. Pakub välja erinevaid ideid ja lahendusi.
6. Viib ellu oma ideid ja algatusi üksi või koostöös teistega.
7. Väärtustab kunstiloomingut ja väljendab end erinevates kunstiliikides.
8. Tegeleb sobivate harrastustega.

5. klass SUHTLEMINE JA MÕISTMINE

1. Mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena.
2. Hindab häid suhteid ja arvestab kaaslastega.
3. Peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest.
4. Väljendab oma arvamust, põhjendab ja kaitseb seda.
5. Suhtleb inimestega eelarvamusteta, mõistab ja arvestab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi.
6. Suhtleb lugupidavalt kaasõpilastega, õpetajatega ja teiste inimestega.
7. Kasutab arvutit ja internetti suhtlusvahendina ning mõistab ja arvestab ohtudega.

6. klass ÕPPIMISE JUHTIMINE

1. Seab õpieesmärke ning keskendub nende täitmisele.

2. Kasutab eakohaseid õpivõtteid.
3. Valib tegevused tulemuse saavutamiseks, tunnistab oma eksimusi ning vastavalt sellele korrigeerib töö tulemust.
4. Otsib erinevate probleemide lahendamiseks abi.
5. Hangib vajalikku teavet erinevatest allikatest ning tõlgendab, kasutab ja edastab seda, teeb vahet faktil ja arvamusel.
6. Arvestab erinevate õppeülesannetega seotud nõudmistega.
7. Teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides.

III kooliastme õpilase pädevuste arengu rõhuasetused on:

7. klass KOOSTÖÖ

1. Mõistab oma tegevuse osatähtsust heade koostöösuhete loomisel.
2. Suhtub kaaslastesse ja õpetajatesse kui koostööpartneritesse ja kasutab sobivaid suhtlemisviise.
3. Kuulab ja toetab kaaslasi, aktsepteerib erinevaid arvamusi.
4. Suudab olukorda ja suhtluspartnereid arvestades end kõnes ja kirjas selgelt ning asjakohaselt väljendada ning põhjendada oma arvamust.
5. Suudab analüüsida oma tegevuse tagajärgi ja nende eest vastutada.
6. Osaleb rühmatöödes, vajadusel juhib rühma ja toetab kaaslasi.
7. Tegutseb eesmärgi nimel koostöiselt ja aktiivselt.

8. klass ALGATUS JA ELLUVIIMINE

1. Seab nii lühema- kui ka pikemaajalisi õpieesmärke ning keskendub nende täitmisele.
2. Pakub välja ideid, planeerib ja viib neid ellu ning analüüsib tulemusi.
3. Analüüsib oma huvisid ja võimeid õppetegevuste planeerimiseks ja teostamiseks.
4. Mõistab kaasõpilaste ning õpetajatega koostöö vajalikkust ja tähtsust eneserealiseerimisel.
5. Analüüsib ühistegevustes enese osa ja annab kaaslastele sobivat tagasisidet.
6. Esitab (teaduslikke) küsimusi ja püstitab hüpoteese, arutleb nende üle ning planeerib tegevuskava, otsib taustmaterjali, esitab (teaduslikke) seisukohti ja teeb tõendusmaterjali põhjal järeldusi.
7. Väljendab end loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist.

9. klass ENESETEADLIKKUS

1. On teadmishimuline, oskab õppida, tunneb ennast motiveerituna.
2. Leiab edasiõppimisvõimalusi, kasutab vajaduse korral asjakohast nõu.
3. Hindab oma võimeid, huvisid ja oskusi koostöös klassijuhataja ning vanematega.
4. Teab oma tugevusi ja nõrkusi ning oskab selle alusel valikuid teha.
5. On ettevõtlik, usub iseendasse, seab endale eesmärke ja tegutseb nende nimel.
6. Mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.
7. Juhib ja korrigeerib oma suhtlemisviise ja käitumist ning võtab vastutuse oma tegude eest.
8. Väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne.

Õppetöö eesmärkide ja metoodika planeerimisel ning õppekava toetavate ning mitmekesistavate tegevuste korraldamisel arvestavad õpetajad eelpool toodud arengu rõhuasetustega.

Lihtsustatud õppele kohaldatakse põhikooli riiklikus õppekavas sätestatud õppe- ja kasvatuseesmärke ning pädevusi, arvestades järgmisi rõhuasetusi:

1. õpilane hoiab kooli, kodukoha ja Eesti traditsioone, väärtustab oma keelt ja kultuuri, suhtub lugupidavalt teistesse kultuuridesse;
2. õpilane teab loodushoiu peamisi seisukohti ja püüab tegutseda keskkonda säästes;
3. õpilane eesmärgistab, kavandab ja hindab oma igapäevast tegevust;
4. õpilane oskab tuttavates situatsioonides valida, nõu küsida, otsustada ja vastutust kanda;
5. õpilane on valmis koostööks;
6. õpilane mõistab lihtsat teavet, oskab teavet hankida (sh internetist);
7. õpilane valdab järgmisi elementaaroskusi: vaatlemine, kuulamine ja kõne mõistmine, kõnelemine; lugemine, kirjutamine, arvutamine;
8. õpilane mõistab töö vajalikkust, valdab baasoskusi, suudab tööaja jooksul alluda töödistsipliinile, on valmis endale otsima sobivat tööd;
9. õpilane omab kujutlust maailmast kui tervikust.

2.5. Üldpädevuste kujundamise põhimõtted

Kultuuri- ja väärtuspädevuste kujundamiseks hoitakse kultuuripärandit võimalusel läbi koorilaulu ja rahvatantsu traditsiooni, rahvakalendri tähtpäevade tähistamise, väärtustatakse looduskeskkonda ja aktiivset eluviisi, korraldatakse koolis ühisüritusi, projektipäevi, kooli pikaajalistel traditsioonidel põhinevaid aktuseid.

Sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamiseks aidatakse kaasa õpilaste ühiskondlike normide ja väärtuste kujundamisele läbi ühiskogunemiste, arutletakse päevakohastel teemadel, jagatakse informatsiooni ning tunnustatakse tragimaid. Korraldatakse laatu, kutsutakse külalisesinejaid. Võimaldatakse osaleda olümpiaadidel, konkurssidel ja ainevõistlustel, kus antakse võimalus eneseteostamiseks, et hinnata oma võimeid ja oskusi võrreldes eakaaslastega. Pädevuse arengut suunatakse ka õpilaste eneseanalüüsi, arenguvestluste kaudu.

Enesemääratluspädevuse kujundamiseks kaastakse õpilasi erinevates huvitegevustes ja kooli ürituste korraldamises. Elukutse valikuks toimuvad kooliastmeid siduvad tegevused, mille käigus kujuneb eneseteadlikkus ja edasiseks karjääriks vajalikud oskused. Pädevuse arengule aitab kaasa järjepidev õppimist toetav hindamine. Toimib kooliastmeid siduv karjääriõpe, mille raames kujuneb õpilasel teadlikkus iseendast ning arenevad karjääri planeerimiseks vajalikud oskused.

Õpipädevuse kujundamiseks luuakse võimalused kasutada interaktiivseid kommunikatsioonivahendeid, et viia läbi ainetundides aktiivõpet, e-õpet ja mängulist avastusõpet. Kool pakub igakülgset tuge, et õpilasest kujuneks ennastjuhtiv, analüütiline ja motiveeritud õppija.

Suhtluspädevuse arendamiseks toetatakse õpilaste avalikku esinemist kõigil võimalikel tasanditel, näiteks loovtööde avalikul kaitsmisel, etluskonkurssidel ja kooli ühisüritustel. Seotud oskuste arendamiseks leitakse ainetundides võimalusi suuliseks esinemiseks, rühmas ja paaris tegutsemiseks, rakendatakse projektõpet. Kõik kooli töötajad korrigeerivad õpilaste suulist ja kirjalikku keelekasutust.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevuse kujundamiseks luuakse võimalused osaleda erinevates projektides, robootika huvialaringides ning kasutada digivahendeid ainetundides. Seotud pädevusi arendatakse kõigis ainetundides, valides lahendamiseks loogilist mõtlemist, erinevate andmete tõlgendamist ja töötlemist ning funktsionaalset lugemisoskust arendavaid ülesandeid. Luuakse võimalused uute tehnoloogiate

eesmärgipäraseks kasutamiseks. Osaletakse Liikuma Kutsuvate Koolide võrgustikutöös, korraldatakse õuesõppe tunde ja -nädalaid.

Ettevõtlikkuspädevuse kujundamiseks korraldatakse koostöös õpilaste ja õpetajatega erinevaid ühisüritusi, ühistegevusi nii klassis kui ka väljaspool ainetunde. Osaletakse erinevates projektides. Toetatakse õpilaste initsiatiivi ning algatusi ja nende elluviimist. Pädevust aitab kujundada osalemine kooli õpilasesinduse töös ja õpilaste kaasabil organiseeritud klassivälised tunnid ning ühistegevused.

Digipädevuse kujundamiseks luuakse võimalused kasutada turvaliselt interaktiivseid õppekeskkondi ja rakendada omandatud teadmisi igapäevastes tegevustes ja õppetöös, sh ka õpieesmärkide seadmisel ja teostamisel. Digikeskkonnas suhtlemise teadlikkust suurendavad erinevad teemapäevad ja külalisesinejad. Digipädevuse arengut toetab informaatika valikaine III kooliastmes.

Kooli mõlemas õppehoones on arvutiklassid, lisaks on kasutamiseks mobiilsed sülearvutid. Tundides on kasutamiseks tahvelarvutid ning erinevad robootikavahendid.

2.6. Õppekava läbivate teemade ja lõimingu rakendamine. Valdkonnasisesed ja -ülesed lõimingu põhimõtted.

Õppekava lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist ning õppetegevuse tulemustest terviku loomist. Ainevaldkonnasisene ja -ülene lõiming saavutatakse õppekava arenduse ning õpetajate koostöös õppe- ja kasvatustegevuse plaanimise kaudu. Selleks korraldatakse õpet ja kujundatakse õppekeskkonda ning õpetajate koostööd järgmiselt:

- õpilase üld- ja valdkonnapädevuste teadlikuks kujundamiseks lähtutakse ainekavades tegevuste planeerimisel ühiselt kokku lepitud vastava kooliastme rõhuasetustest;
- ainekomisjonide ühisarutelude käigus viiakse võimaluse piires kokku erinevate õppeainete teemad, ühised õppe-eesmärgid ning –tulemused, mida järgitakse õppeülesannete ja -viiside valikul;
- korraldatakse ainekomisjonide, õpilasesinduse ja huvijuhtidega koostöös koolisiseseid projekte ja üritusi aineüleste pädevuste ja oskuste saavutamiseks ning läbivate teemade käsitlemiseks.
- läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ning ainevaldkondade lõimingu vahendiks.

Läbivate teemade käsitlemist Rakvere Vabaduse Koolis toetab:

1. sobiva õppekeskkonna loomine,
2. aineõppe tegevuste korraldamine,
3. maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides osalemine,
4. klassiväline õppetegevus ja huviringide tegevus koostöös paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega.

Aineülest lõimimist ja samas ka üldpädevuste kujundamist ning läbivate teemade käsitlemist toetavad koolis toimuvad traditsioonilised aktused, kontserdid, mis väärtustavad riigi ja kooli ajalugu ning kultuurilist mitmekesisust (läbiv teema „Kultuuriline identiteet“). Õpilased osalevad keskkonnaalastes projektides, tehes koostööd piirkondlike looduskeskustega (läbiv teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“). Aine- ja klassijuhatajatundides propageeritakse säästlikku ja loodussõbralikku eluviisi. Õpilasi suunatakse osalema erinevatel õpilasvõistlustel ning tehnoloogiavaldkonna projektides (läbivad teemad „Tehnoloogia ja innovatsioon“, „Teabekeskkond ja meediakasutus“). Korraldatakse (heategevus)projekte (läbivad teemad „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“, „Väärtused ja kõlblus“).

Toetatud on õpilasesinduse tegevus koolielu edendamisel ja ürituste korraldamisel (läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“). Liikumisõpetajate eestvedamisel viiakse läbi erinevaid tervise- ja spordiüritusi (läbiv teema „Tervis ja ohutus“). Koolis tegutsevad huviringid, näiteks laulukoorid, rahvatantsu- ja liikumisringid, näitering.

Kõikide sobivate teemade, tegevuste ja ettevõtmiste juures tuuakse välja seoseid tuleviku planeerimise ja kutsevaliku võimalustega (läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine“).

Ainevaldkonnasisese ja aineteülese lõimingu ning läbivate teemade käsitlemisega seotud eesmärgid ja tegevused on detailsemalt kirjeldatud valdkonnakavades.

3. ÕPPEKORRALDUS

Rakvere Vabaduse Kooli õpilased õpivad kahes õppehoones. Tallinna tänava õppehoones õpivad 1.-5. klasside ja Vabaduse tänava õppehoones 6. - 9. klasside õpilased.

3.1. Õppekorralduse alused

Kooli õppeaasta arvestusühikud on õppetund, õppepäev, õppenädal, trimester, õppeaasta.

Rakvere Vabaduse Koolis on õppeperiood jagatud **trimestriteks**. Trimestrid annavad kokku 175 õppepäeva:

I trimester: 1. september – ca 30. november;

II trimester: 1. detsember – ca 10. märts;

III trimester: 11. märts – juuni (vastavalt ministri määrusele).

Koolivaheajad on haridus- ja teadusministri kehtestatud aegadel. Õppeaastas on 5 koolivaheaega.

Ühes õppenädalas on viis õppepäeva. Õpilase nädalakoormus õppetundides on määratud tunnijaotusplaanides, mis lähtuvad riiklikust õppekavast ning põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest.

Koolipäev algab kell 8.45. Tehnoloogia- ning käsitöö- ja kodunduse tunnid algavad kell 8.00. Algusega kell 8.00 toimuvad ainekonsultatsioonid, järelevastamise, õpiabi ja huviringi tunnid vastavalt selleks koostatud ajakavale. Vahetunni pikkus on 10 minutit. Söögivahetunni pikkus on Tallinna tänava majas 30 minutit ja Vabaduse tänava majas 20 minutit.

Õppe- ja kasvatuskorralduse põhivorm on õppetund. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Kord nädalas on 6.-9. klassidel klassijuhatajatund, klassiõpetajad teevad vastavat tööd igapäevatöö osana. Õppetöö osaks on klassitunnid, individuaalõpe, konsultatsioonid, õppeekskursioonid ja õppekäigud, aktused, kogunemised, spordipäevad, valmistumine olümpiaadideks, osalemine aineolümpiaadidel ja –võistlustel, loengud, projektõpe ja e-õpe jms. Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume ning virtuaalses õppekeskkonnas.

I kooliastmes kasutatakse üldiselt aineõpetuse põhimõtteid, kuid klassiõpetaja saab vajadusel õppetööd korraldada üldõpetuse elemente kasutades ning keskenduda teatud teemadele,

eristamata tavapäraseid ainetunde. I kooliastme tunniplaanis õppeaineid ei eristata, kasutakse „Üldaine“ mõistet. E-päevikus on õppeained kajastatud vastavalt tunnijaotusplaanile.

II-III kooliastmes lähtutakse aineõpetuse põhimõtetest. II kooliastme õppetöös rakendatakse mitmekesiseid ülesandeid ja õppimisviise, mis arvestavad õpilaste arengu vajadusi ja erinevusi ning aitavad seostada õpitut praktilise eluga. III kooliastme õppetöös rakendatavad tegevused aitavad õpilastel kujundada igapäevaelus iseseisvalt toimetulekut ning oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

Teatud õppetundideks jagunevad klassi õpilased **rühmadesse**:

- võõrkeele tundideks (vastavalt kooli võimalustele);
- poisid ja tüdrukud kehalise kasvatuse tundideks alates 4. klassist;
- tehnoloogia- ning käsitöö- ja kodunduse tundideks alates 4. klassist;
- teatud tundideks või õppeperioodiks vastavalt vajadusele õppijate arvust, huvist, tasemest või muust õppekorraldusest lähtuvalt.

Õpperühmad võivad koosneda erinevate klasside õpilastest. Vajadusel võib moodustada liitklasse/rühmi.

Vajadusel jagatakse aine kogu õppeaasta tundide maht lühema perioodi peale (nt tehnoloogiaõpetus, 0,5 tunnimahuga ained jt).

Kehalise kasvatuse tundide läbiviimiseks kasutatakse lisaks kooli võimalustele ka linna spordirajatisi, Aqva ujulat, staadionit, terviseradasid, parke ja haljasalasid, linnametsa.

Põhikooli õpilased sooritavad järgmised **tasemetööd, arvestused ja eksamid**:

1) riiklikud tasemetööd vastavalt haridus- ja teadusministri määrusele;
2) 8. klassis loovtöö;
3) 9. klassis põhikooli lõpueksamid.

Lõpueksami toimumise päeval ja vähemalt kahel päeval enne seda õppetunde ei toimu. Lõpueksami toimumise päev ja sellele eelnevad kaks päeva arvatakse õppepäevade hulka.

Kool kasutab õppetööd puudutava teabe kogumiseks ja edastamiseks veebikeskkonda Stuudium, mille kasutusjuhend on kättesaadav aadressil https://abi.stuudium.com/.

3.2. Tunnijaotusplaanid

Põhikooli õpilase suurim lubatud nädala õppekoormus õppetundides:

I kooliaste: 1. klassis 20, 2. klassis 23, 3. klassis 25;

II kooliaste: 4. klassis 25, 5. klassis 28, 6. klassis 30;

III kooliaste: 7. klassis 30, 8. klassis 32, 9. klassis 32.

3.2.1 Põhikooli riiklik õppekava

	I KOOLIASTE					II KOOLIASTE				
	1.kl	2.kl	3.kl	riiklik norm	lisa	4.kl	5.kl	6.kl	riiklik norm	lisa
Eesti keel	7	6+1	6	**19**	1	5+1	3+1	3	**11**	2
Kirjandus							2+1	2	**4**	1
A-võõrkeel			3	**3**		3	3+1	3	**9**	1
B-võõrkeel								3+0,5	**3**	0,5
Matemaatika	3+1	3+2	4+1	**10**	4	4+1	4+1	5	**13**	2
Loodusõpetus	1+1	1+1	1+1	**3**	3	2+1	2+1	3	**7**	2
Ajalugu							1	2	**3**	
Inimeseõpetus		1	1	**2**			1	1	**2**	
Ühiskonnaõpetus								1	**1**	
Muusika	2	2	2	**6**		2	1	1	**4**	
Kunst	2	1	1,5	**4,5**		1	1	1	**3**	
Tööõpetus	1	2	1,5	**4,5**						
Käsitöö, kodundus, tehnoloogia						1+1	2	2	**5**	1
Liikumisõpetus	2	3	3	**8**		3	3	2	**8**	
Sissejuhatav kursus III kooliastmesse								0,5		0,5
LUBATUD KOORMUS	20	23	25		8	25	28	30		10

	III KOOLIASTE				
	7.kl	8.kl	9.kl	riiklik norm	lisa
Eesti keel	2	2	2	6	
Kirjandus	2	2	2	6	
A-võõrkeel	3+0,5	3	3	9	0,5
B-võõrkeel	3	3	3	9	
Matemaatika	5	4+0,5	4	13	0,5
Loodusõpetus	2			2	
Geograafia	1+0,5	2	2	5	0,5

Bioloogia	1+0,5	2	2	5	0,5
Keemia		2	2	4	
Füüsika		2	2	4	
Ajalugu	2	2	2	6	
Inimeseõpetus	1	1		2	
Ühiskonnaõpetus			2	2	
Muusika	1	1	1	3	
Kunst	1	1	1	3	
Käsitöö ja kodundus, tehnoloogia	2	2	1	5	
Liikumisõpetus	2	2	2	6	
Arvutiõpetus	0,5	0,5			1
Karjääriõpetus			1		1
LUBATUD KOORMUS	30	32	32		4

Liikumisõpetus (end Kehaline kasvatus) on kooskõlas Eesti elukestva õppe strateegia eesmärkidega, mis rõhutavad õppija aktiivset ja vastutustundlikku osalemist õppeprotsessis ning õpetaja kui õppimist kujundava ja arengut toetava õpikeskkonna looja rolli.

Lisaks riiklikus õppekavas sätestatud ainevaldkondade nädalatundide arvule on kool määranud I kooliastmes kaheksa, II kooliastmes kümne ja III kooliastmes nelja nädalatunni kasutamise.

I kooliaste

Eesti keel, 2. klass - kõigi osaoskuste arendamine, põhirõhk eelkõige lugemistehnika ja teksti sisu mõistmise ja kuulamisoskuse arendamisel.

Matemaatika, 1. klass - õuesõppetundide läbiviimine, digivahendite kasutamine matemaatika õppimisel, liikumisülesannete kasutamine aine omandamiseks, nuputamisülesannete lahendamine tunnis.

Matemaatika, 2. klass - õuesõppetundide läbiviimine, digivahendite kasutamine õuesõppetundides, liikumisülesannete kasutamine aine omandamiseks, matemaatikavõistlusteks valmistumine (nt Känguru, Nutisport).

Matemaatika, 3. klass - õuesõppetundide läbiviimine, digivahendite kasutamine õppetundides, liikumisülesannete kasutamine ainematerjali kinnistamiseks, nuputamisülesannete lahendamine, matemaatikavõistlusteks valmistumine (nt Känguru, Nutisport).

Loodusõpetus, 1. klass – projekt- ja õuesõppe läbiviimine.

Loodusõpetus, 2. klass – projekt- ja õuesõppe läbiviimine.

Loodusõpetus, 3. klass – projekt- ja õuesõppe läbiviimine.

II kooliaste

Eesti keel 4. ja 5. klassis, kirjandus 5. klassis – kõigi osaoskuste arendamine, eelkõige suulise ja kirjaliku tekstiloome arendamine.

A-võõrkeel, 5. klass - õuesõppe läbiviimine, Rakvere linnaruumi loodus- ja kultuuriobjektide külastamine.

B-võõrkeel, 6. klass – õuesõppe läbiviimine, Rakvere linnaruumi loodus- ja kultuuriobjektide külastamine.

Matemaatika, 4. klass - digivahendite kasutamine, õuesõppetundide läbiviimine, liikumisülesannete kasutamine ainematerjali omandamiseks ja kinnistamiseks, digitaalsete testikeskkondade kasutamine, nuputamisülesannete lahendamine, ainevõistlusteks valmistumine.

Matemaatika, 5. klass - tabelarvutusprogrammide kasutamine erinevate teemade juures, digitaalsete õppekeskkondade kasutamine teadmiste kinnistamiseks, õuesõppetunnid, liikumisülesannete kasutamine ainematerjali kinnistamiseks, nuputamisülesannete lahendamine, ainevõistlusteks valmistumine.

Loodusõpetus, 4. klass – projekt- ja õuesõppe läbiviimine.

Loodusõpetus, 5. klass – projekt- ja õuesõppe läbiviimine.

Tehnoloogia, käsitöö ja kodundus, 4. klass – kõigi käeliste osaoskuste arendamine, peenmotoorika arendamine, õigete töövõtete õppimine ja kinnistamine.

Sissejuhatav kursus III kooliastmesse, 6. klass – turvalise ja toetava õpikeskkonna loomine, väärtuste ja hoiakute kujundamine, ajajuhtimise ja mälutehnikatega tutvumine, isikuandmete kaitsmise ja autoriõiguse ning turvalise interneti kasutamise põhimõtete kordamine.

III kooliaste

A-võõrkeel, 7. klass - õuesõppe läbiviimine, Rakvere linnaruumi loodus- ja kultuuriobjektide külastamine.

Matemaatika, 8. klass – tabelarvutusprogrammide kasutamine, digivahendite abil joonestamine, joonestusvahenditega keerukamate jooniste konstrueerimine, jooniste ning diagrammide analüüsimine.

Geograafia, 7. klass – 1. poolaastal õuesõppe ja praktilise õppe läbiviimine.

Bioloogia, 7. klass – 2. poolaastal õuesõppe ja praktilise õppe läbiviimine.

Arvutiõpetus, 7. klass – praktiline arvuti ja nutiseadmete ning interneti kasutamine, õigete töövõtete omandamine.

Arvutiõpetus, 8. klass - praktiline tehnoloogia kasutamine.

Karjääriõpetus, 9. klass - eneseteadlikkuse arendamine ja karjääri kujundamise pädevuste arendamine.

3.2.2 Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava

Põhikooli lihtsustatud riiklikku õppekava (edaspidi lihtsustatud õpe) rakendatakse õpilasele koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel.

	1.kl	2.kl	3.kl	4.kl	5.kl	6.kl	7.kl	8.kl	9.kl
Eesti keel	7	9	8	8	7	6	6	6	6
Matemaatika	5	5	5	5	5	5	4	5	5
Inimeseõpetus	1	1	1	2	2	2	2	2	1
Loodusõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4
Ajalugu	-	-	-	-	-	1	2	2	1
A-võõrkeel	-	-	-	-	2	2	2	2	2
Muusika	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kunst	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Liikumisõpetus	2	3	3	3	3	2	2	2	2
Tööõpetus	2	2	2	2	4	4	4	5	7
*Valikõppeaine	-	-	2	1	1	2	2	2	2
Nädala koormus	**20**	**23**	**25**	**25**	**28**	**30**	**30**	**32**	**32**

*Valikaine tundide jagunemise põhiainete vahel otsustavad aineõpetajad koostöös eripedagoogiga õppeaasta alguses lähtudes õpilase individuaalsest vajadusest.

Lihtsustatud õppel olevale õpilasele võib kohaldada erinevat tunnijaotusplaani (sealhulgas liita ja ümber kujundada õppeaineid), kuid vähendada ei tohi tööõpetuse tundide arvu. Lihtsustatud õppe korralduses ja õppesisu valikul arvestatakse õpilase võimeid ja teisi individuaalseid iseärasusi. Õpetamisel kasutatakse õpilastele jõukohast õppevara, kohandatakse õppesisu ning õpikeskkonda, samuti rakendatakse eripedagoogilisi lähenemisviise. Lihtsustatud õppel olevale õpilasele, kes õpib tavaklassis, kehtestatakse erisused tunnijaotusplaanis individuaalse õppekavaga, milles esitatakse vähendatud või ka kõrgendatud nõuded õpitulemustele ning hindamise erisused. Õpilaste arengut jälgitakse regulaarselt, et vajadusel IÕK-d kohandada ja täiendada.

Lihtsustatud õppes taotletavad üldpädevused on kohandatud lähtuvalt riikliku õppekava § 4 punktist 4 ning kujunevad kõigi õppeainete kaudu ning tunni- ja koolivälises tegevuses.

Kultuuri- ja väärtuspädevus - üldtunnustatud väärtuste ja normide mõistmine ning nende järgimine. Teadlikkus oma õigustest ja kohustustest ühiskonnaliikmena. Õpilane osaleb rahvuslikel tähtpäevadel, õpib tundma erinevaid kultuure läbi kooliprojektide.Ta oskab rääkida mitmekesistest traditsioonidest ja mõistab eesti keele olulisust oma identiteedi osana.

Sotsiaalne- ja kodanikupädevus - õpilane on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes teab oma peamisi õigusi ja kohustusi. Õpilane oskab suhelda erinevates olukordades ja erinevate inimestega, sealhulgas oskab väljendada oma mõtteid ja tundeid, oskab arvestada teiste arvamustega. Enesekontrolli ja eneseregulatsiooni arendamine, mis aitab juhtida oma käitumist ja emotsioone.

Enesemääratluse pädevus - õpilane mõistab ja väärtustab ennast ja enda arengut, seab endale eesmärke, nagu paremad hinded või uue oskuse omandamine, ja jälgib oma edusamme. Ta peegeldab oma tundeid ja mõtteid ning hoolitseb aktiivselt oma füüsilise ja vaimse tervise eest.

Õpipädevus - õpilane õpib vastavalt oma võimetele, planeerib oma õppimist, kasutades näiteks ajaplaneerijat või digitaalseid tööriistu. Täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas, kasutab sobivaid teabevahendeid. On avatud uutele teadmistele ja oskustele.

Suhtluspädevus - õpilane suhtleb olukorda ja suhtlemispartnereid arvestades, esitab oma soove, selgitab oma seisukohti, osaleb aruteludes. Loeb, mõistab, kirjutab ja loob tekste iseseisvaks toimetulekuks vajalikul tasemel, kasutab teabevahendeid. Õpilane arendab ka oma võõrkeele oskusi, praktiseerides igapäevaseid väljendeid.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus - õpilane lahendab elulisi probleemsituatsioone, kasutades omandatud matemaatilisi, loodusteaduslikke ja/või tehnoloogiaalaseid teadmisi ja -oskusi ning (abi)vahendeid; mõistab inimese ja keskkonna vahelisi seoseid, suhtub elukeskkonda vastutustundlikult ja hoolivalt, elab ning tegutseb loodust ja keskkonda säästvalt.

Ettevõtlikkuspädevus - õpilane on tegutsemisaldis, väärtustab praktilist tööd ja on valmis kutse- ja elukestvaks õppeks. Hindab adekvaatselt oma võimeid. Püstitab ja täidab endale seatud eesmärke ning võtab vastutuse oma tegude eest.

Digipädevus - õpilane oskab kasutada lihtsamaid tehnoloogiaid ja digitaalseid vahendeid. Mõistab digitaalsete platvormide turvalise kasutamise põhimõtteid.

Üldpädevuste kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad ning tugispetsialistid omavahelises koostöös ning kooli ja kodu koostöös. Kooli õppe- ja kasvatusprotsessis kujundatakse õpilastel suutlikkust ja oskusi, et pingutada jõukohasel viisil ning teha koostööd nii eakaaslaste kui ka erinevate täiskasvanutega. Taotletakse, et õpilastel kujuneksid teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad neil (vajaduse korral suunamise või abiga) jälgida, hinnata ning kohandada oma käitumist ja õpitegevust. Väärtushoiakute kujundamisel taotletakse, et õpilane tunneb vastutust oma tegude tagajärgede eest, järgib üldlevinud väärtusi, määratleb end riigi kodanikuna. Lihtsustatud õppel põhikooli lõpetaja on praktilist tööd väärtustav ja täiendus- ning kutseõppeks valmis olev ühiskonnaliige. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele isiksusteks, kes on motiveeritud jätkama õpinguid ja tulevad võimalikult iseseisvalt toime erinevates rollides: perekonnas, võimetekohasel tööl ja avalikus elus. Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste kujunemist toetab järjepidev koostöö erinevate osaliste vahel.

3.2.3 Eesti keelest erinevate õppekeelte kasutamine

Alates 2022/23. õppeaastast õpivad ukraina õpilased eraldi klassides. Vastavalt Rakvere Linnavolikogu 15.05.24 otsusele on luba jätkata 2024/25. õppeaastal osades klassides õppetööd ukraina keeles.

	5.kl	6.kl	7.kl	8.kl	9.kl
Eesti keel teise keelena	5	5	5	5	5
Ukraina keel	3	2	2	2	2
Kirjandus	2	2	1	1	1
Inglise keel	3*	3*	3*	3*	3*
Matemaatika	5	5	5	4	5
Loodusõpetus	2	3	2		
Geograafia			1,5	2	2
Bioloogia			1,5	2	2
Keemia				2	2
Füüsika				2	2
Ajalugu	1	2	2	2	2
Inimeseõpetus	1	1	1	1	
Ühiskonnaõpetus		1			1
Muusika	1*	1*	1*	1*	1*
Kunst	1*	1*	1*	1*	1*
Käsitöö ja kodundus, tehnoloogia	2*	2*	2*	2*	1*

Liikumisõpetus	2*	2*	2*	2*	2*
LUBATUD KOORMUS	28	30	30	32	32

*Ainet õpetatakse eesti keeles.

3.3. Võõrkeelte ja valikõppeainete valik

Võõrkeelte õppimisel kehtivad koolis järgmised põhimõtted:

1. A-võõrkeelena õpitakse inglise keelt alates 3. klassist, lihtsustatud õppes alates 5. klassist.
2. B-võõrkeelena õpitakse vene või saksa keelt alates 6. klassist. B-võõrkeele valib kool, arvestades kooli võimalusi ning õpilaste soove (grupi minimaalne suurus on vähemalt 10 õpilast).

Alates 4. klassist õpitakse tehnoloogiaõpetust rühmades. Valdkonna õppeainete õppekorralduses on tagatud võimalus õppida nii töö- ja tehnoloogiaõpetuse kui ka käsitöö ja kodunduse õppeaineid, sõltumata sellest, mis õpperühma õpilane kuulub. Õpilaste jagunemine õpperühmadesse on sooneutraalne ning lähtub õpilaste huvidest ja eelistustest. Õppeaasta jooksul vahetatakse valdkondlike õpitulemuste saavutamiseks õpperühmi üheks trimestriks. Nii tehnoloogia kui ka käsitöötunnid toimuvad Töö- ja Tehnoloogia Keskuse hoones aadressil Vabaduse 1.

Valikõppeaine „Sissejuhatav kursus III kooliastmesse“ tunnid on 6. klassi õpilastele, et hõlbustada nende üleminekut põhikooli kõrgemasse astmesse. Selle kursuse peamine eesmärk on anda õpilastele vajalikke oskusi ja teadmisi, et kohaneda ootustega, mis kaasnevad kolmandasse kooliastmesse üleminekuga. Omandatakse teadmisi ja oskusi, mis aitavad olla vastutustundlikud ja austavad nii koolis kui ka laiemalt ühiskonnas. Õpitakse kohandama õpistrateegiaid ja digikäitumist, et saavutada paremaid õpitulemusi ja olla edukamad.

Valikõppeaine „Karjääriõpetus“ tunnid toimuvad 9. klassis. Klassitundidele lisaks käiakse õppekäikudel erinevates asutustes, Töötukassas teematundides ning õpitakse otsima karjäärialast infot internetikeskkondadest. Õpilasel on võimalik saada karjäärinõustamist spetsialistidelt ning harjutada kandideerimisvestlust.

Valikõppeaine „Arvutiõpetus“ tunnid toimuvad 7. ja 8. klassis. Õppe eesmärgiks on arendada õpilastes digipädevusi ja oskusi info- ja kommunikatsioonivahendite rakendamiseks, et

kujundada õpi- ja töökeskkonda. See võimaldab õppijal kasutada digipädevusi oma õppimise toetamiseks.

3.4. Õppekeskkonna mitmekesistamine

Õppekeskkonda mitmekesistavate tegevuste üldisemaks eesmärgiks koolis on õpihuvi tekitava õppekeskkonna kujundamine ning koostöise, sõbraliku ja vastastikust lugupidamist kandva õhkkonna loomine. Tegevused toetavad õpilase üld- ja valdkonnapädevustega seotud oskuste kujunemist, lõimivad erinevaid ainevaldkondi ning rikastavad läbivate teemade käsitlemist. Lõimitud tegevused aitavad õpitut seostada reaalse eluga.

Projektide ja sündmuste kavandamisel lähtutakse valdkondade ülesuse põhimõttest, õppekava läbivatest teemadest ja üldpädevustest, õpilaste silmaringi laiendamise, teadmiste arendamise ja praktiliste kogemuste omandamise põhimõttest, kooli põhiväärtustest, ajaloost ja traditsioonidest, olemasolevatest ressurssidest, olles samas avatud uuendustele. Ülekooliliste ürituste korraldamisesse kaasatakse ka õpilasi.

Kooli raamatukogud on avatud kogu koolipäeva vältel, õpilasel on võimalus seal õppida, infot küsida. Vabaduse tänava õppehoones saab raamatukogus kasutada kohapeal või laenutada sülearvutit. Raamatukoguhoidjad tutvustavad raamatukogu kasutamist, viivad läbi kirjandustunde, tutvustavad erinevaid fonde näituste kaudu, et tekitada õpilastes lugemishuvi. Kooli raamatukogus on olemas õppekava toetavad õppematerjalid ja õppekavale vastavad õpikud.

Koolis korraldatakse õppeaasta jooksul erinevaid traditsioonilisi üritusi, näiteks kooli sünnipäeva tähistamine ja tunglajooks, õpetajate päev, esimese advendi tähistamine kirikus ning jõuluüritused, Eesti Vabariigi aastapäeval aktused ja ühine rongkäik Ausambamäele, emakeelepäev, kevadkontsert, 1. klasside aabitsapidu ja 9. klasside tutipidu. Pärimuskultuuri hoidmiseks tähistatakse rahvakalendri tähtpäevi teemanädalate või -päevadega. Toimuvad temaatilised projektõppe päevad, näiteks orienteerumispäevakud ja spordipäevad, õuesõppenädalad, matkapäevad, laadad. Külastatakse erinevaid kohalikke ettevõtteid ja asutusi.

Võimalusel külastatakse kohaliku teatri etendusi ning kinoseansse, muuseume, kunstigalerii näituseid. Võetakse osa ülelinnalistest ettevõtmisest. Toimib koostöö kohalike huvikoolidega,

õppetöös kasutatakse erinevaid lõiminguid formaalse ja mitteformaalse õppe vahel. Üldpädevuste kujunemist toetab osalemine kooli huviringides.

Ülekoolilised sündmused on planeeritud kooli tööplaanis. Projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning õppekäikudeks planeeritud aeg antakse täpsemalt teada Stuudiumi kaudu.

3.5. Liikluskasvatus

Liikluskasvatuse eesmärk on kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel kujunevad

- ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda eakohaselt ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;
- teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

Klassi- ja aineõpetajad planeerivad liikluskasvatuse teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides, arvestades lapse iga ja tema rolle liikluses.

I kooliastmes on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast.

II ja III kooliastmes on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.

I kooliastme lõpuks õpilane:

1. väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust;
2. teab hädaabi numbrit (112), oskab ohust teatada;
3. oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;
4. oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve- ning küünarnukikaitsed;
5. oskab käituda ühissõidukeis, neisse siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada;
6. oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluiskudega sõitmiseks ohutut kohta;
7. oskab ohutult liigelda märjal, libedal, lumisel teel;
8. oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada;

9. oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust;
10. oskab eristada valet/ohtlikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

II kooliastme lõpuks õpilane:

1. oskab ohust kiiresti ja korrektselt teatada;
2. oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi-, mopeedijuhi kiiver, põlve- ning küünarnukikaitsed;
3. oskab käituda ühissõidukeis, neisse siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
4. oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;
5. oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
6. oskab hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;
7. tunneb/teab/mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
8. oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutusalaste teemakäsitluste kohta;
9. oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja teab, kuidas ohtu vältida.

III kooliastme lõpuks õpilane:

1. väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;
2. oskab ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;
3. oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;
4. oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve- ning küünarnukikaitsed;
5. teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;
6. oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
7. kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
8. mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile, mopeedijuhile);
9. on teadlik ohutusalastest kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta;
10. oskab leida informatsiooni ja võrrelda Eesti (liiklus)ohutusalast olukorda teiste riikidega.

I kooliastme lõpuks viiakse soovijatele huviringina läbi liiklusõpetus jalgratturi juhiloa saamiseks. 3. klassi õpilased saavad osaleda jalgratturi koolitusel, mille lõpus on võimalik sooritada teooria- ja sõidueksam jalgratturi juhiloa saamiseks. II kooliastme õpilased ja klassijuhatajad korraldavad koolis helkurinädalat. Liikluskasvatuse teemasid käsitletakse 6.-9. klasside klassijuhatajatundides.

Kooli liiklusalased üritused kavandatakse üldtööplaanis.

3.6. III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord

III kooliastme loovtöö korraldus on põhjalikumalt kirjeldatud dokumendis „Loovtöö korraldamine ja hindamine Rakvere Vabaduse Kooli III kooliastmes“, mis on kättesaadav Rakvere Vabaduse Kooli kodulehel www.rakverevk.edu.ee.

Loovtööna on võimalik teha:

1. lühiuurimus (ka olümpiaadiks v konkursitööna esitatav uurimus);
2. projekt:
   - arendusprojekt (näiteks mingi algatus koolis, kogukonnas jne),
   - üritus (õppetöö-, kultuuri-, sporditeemaline vms),
   - õppevahend, tõlketöö vms,
   - stend, almanahh, kogumik vms,
   - etendus jne;
3. kunstitöö (kujutav kunst, tarbekunst, muusika jne) või muu praktiline töö (valmib asi/ese).

Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt. Loovtöö läbiviimist juhendab Rakvere Vabaduse Kooli õpetaja. Vajadusel võib õpilane kaasata kaasjuhendaja. Loovtöö põhjal valmib arvutis koostatud kirjalik loovtöö analüüsiv ülevaade. Ülevaate vormistamisel järgitakse kooli õpilasuurimuse vormistamise üldnõuete põhjal valminud kirjaliku töö vormistamise üldnõudeid.

Loovtöö valmimise täpne ajakava kehtestatakse õppeaasta alguses. **Ajakava** sisaldab järgmisi tegevusi ja tähtaegu:

1. teema ja juhendaja valimine hiljemalt septembri lõpuks;
2. loovtöö kirjaliku (digitaalsel kujul) kokkuvõtte esitamine juhendajale aprilli 3. nädalal;
3. juhendaja poolt üle vaadatud, korrastatud ning juhendajapoolse kirjaliku hinnanguga loovtöö esitamine klassijuhatajale hiljemalt aprilli lõpuks;
4. tööde edastamine kaitsmiskomisjonile vähemalt üks nädal enne kaitsmist;
5. tööde kaitsmine maikuu 2. või 3. koolinädalal;
6. järelkaitsmine juuni alguses või augustis enne õppeperioodi lõppu.

Õpilase ja juhendaja vahel toimuvad regulaarsed kokkusaamised vähemalt üks kord kuus alates oktoobrist kuni aprillini.

Loovtöö teema valimise ja töö juhendaja(te)ga kokkulepped korraldab klassijuhataja, kaitsmiskomisjoni moodustab õppejuht.

Loovtöö kaitsmine võib toimuda

- suuliselt (soovitatav on abiks kasutada audiovisuaalseid vahendeid) või
- posterettekandena (esitlemine kuni 2 päeva enne kaitsmist).

Kõik loovtöö kaitsjad peavad olema valmis vastama kaitsmisel kaitsmiskomisjoni liikmete küsimustele. Kollektiivse töö puhul osalevad kõik õpilased töö kaitsmisel.

Loovtööd **hinnatakse** arvestuslikult („Arvestatud“ (A) ja „Mittearvestatud“ (MA)). Loovtöö hinne kujuneb kolmest komponendist:

1. juhendaja hinnang õpilase osalusele töö protsessis;
2. kaitsmiskomisjoni hinnang kirjalikule analüüsivale ülevaatele;
3. kaitsmiskomisjoni hinnang loovtöö kaitsmisele.

Lihtsustatud õppe õpilane teeb loovtöö juhul, kui kooli õppenõukogu on otsustanud, et loovtöö tegemine on õpilasele võimetekohane. Loovtöö kohandatakse vastavalt iga õpilase individuaalsetele võimetele ja arenguvajadustele. Loovtöö võib sisaldada erinevaid väljendusviise ja praktilisi etteasteid, sõltuvalt õpilase eelistustest ja oskustest. Õpilane valib teema koostöös juhendajaga, kes aitab hinnata teema sobivust ja teostatavust, arvestades õpilase individuaalseid vajadusi. Töö etapid planeeritakse järkjärgult, võimaldades õpilasel saada jooksvalt tagasisidet ja teha vajalikke parandusi.

4. ÕPILASE ARENGU NING ÕPPIMISE TOETAMISE JA HINDAMISE KORRALDUS

Rakvere Vabaduse Kooli hindamise korraldus lähtub Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest (vastu võetud 09.06.2010) ja Põhikooli riiklikust õppekavast (vastu võetud 06.01.2011 nr 1) ning koolis kinnitatud dokumentidest, mis on avaldatud kooli veebilehel https://rakverevk.edu.ee/ .

4.1. Hindamise eesmärk

Õpitulemuste hindamine on osa õppe- ja kasvatusprotsessist. Teadmiste ja oskuste hindamisel lähtutakse õpilasele kohaldatud riikliku õppekavaga ja selle alusel koostatud kooli või individuaalse õppekavaga nõutavatest teadmistest ja oskustest.

Hindamise eesmärk on:

1. anda tagasisidet õpilase õppetulemuste kohta ja toetada õpilase valdkonna- ja ainepädevuste arengut;
2. innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
3. suunata õpilase enesehinnangu kujunemist ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
4. suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
5. anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

4.2. Hindamise alused, hindamine õppeprotsessi käigus

Trimestri algul tutvustab aineõpetaja õpilastele läbitavaid peamisi teemasid, hindamise korraldust, vajalikke vahendeid ning planeeritavaid üritusi. Sama informatsioon lisatakse Stuudiumi keskkonda vastava aine päeviku juurde. Trimestri õpitulemuste omandamist kontrollivate kirjalike tööde (kontrolltööde) aeg kavandatakse kooskõlastatult õpilastega ja kantakse Stuudiumi kontrolltööde graafikusse.

Õpilase teadmisi ja oskusi hindab õpetaja õpilase suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, võrreldes õpilase õpitulemusi tema õppe aluseks olevas ainekavas esitatud õppe-eesmärkidega ja oodatavate õpitulemustega ning lähtudes õpilase individuaalsest arengust.

Õpilasel on õigus saada aineõpetajalt teavet hindamise korralduse ning saadud hinnete ja hinnangute kohta. Õpilasel on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindele ja hinnangule.

Õpilase arengu kohta antakse õppeperioodi käigus nii suulist kui ka kirjalikku õppimist toetavat tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme lõpuks taotletavate teadmiste, oskuste ja hoiakute ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad õpetajad ja teised õppe- ja kasvatusalal töötavad isikud õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Põhikool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

4.3. Õppimist toetav hindamine

Rakvere Vabaduse Koolis kasutatakse hindamisel õppimist toetavat (kujundavat) hindamist, viiepallisüsteemis numbrilist hindamist, arvestuslikku hindamist ning sõnalist hindamist.

Õppimist toetava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mis keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega ja mille käigus

- analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist ning kavandatakse ühiselt edasise õppimise eesmärgid;
- innustatakse ja suunatakse õpilast, et tõsta õpilase õpimotivatsiooni;
- kaasatakse õpilane enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ja juhtida;
- antav suuline ja kirjalik tagasiside kirjeldab õpilase tugevusi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edasiseks arengut toetavaks tegevuseks.

Teadmiste ja oskuste hinnangutes lähtutakse õpilasele kohaldatud riikliku õppekavaga ja selle alusel koostatud kooli või individuaalse õppekavaga nõutavatest teadmistest ja oskustest.

1.-3. klassi õppimist toetava hindamise jooksva tagasisidena kasutatakse Stuudiumis kahte märki saavutatud õpitulemuste kohta:

1) **„õ”** (väike täht) tähistab positiivselt omandatud teadmisi ja oskusi. Tähte saab kasutada ainult koos kommentaaride ja selgitustega, missugused teadmised ja oskused millisel tasemel on omandatud.

1) **„!”** (hüüumärk) tähistab vajakajäämisi, kirjeldab omandamata teadmisi ja oskusi ning sisaldab ettepanekuid edasiseks arengut toetavaks tegevuseks. Märki saab kasutada ainult selgitavate kommentaaridega.

Õppimist toetava hindamise etapi lõpetab iga trimestri lõpus õpilasele antav kirjalik tagasiside.

Õppimist toetava hindamise meetodid valib aineõpetaja.

4.4. Kasutatav hinnangute ja hinnete süsteem

Rakvere Vabaduse Kooli **I kooliastmes** (1.-3. klass) hinnatakse õpilasi õppimist toetavast hindamisest lähtuvalt.

II kooliastmes (4.- 6. klass) rakendatakse kunsti, tehnoloogia, käsitöö ja kodunduse, muusika ja kehalise kasvatuse õppetulemuste hindamisel jooksvalt ja kokkuvõtvalt arvestuslikku hindamist. **II kooliastme ülejäänud ainetes ja III kooliastmes** võib õpetaja õppetöö käigus rakendada erinevaid hindamissüsteeme, kuid trimestri ja õppeaasta kokkuvõtvad hinded on numbrilised.

Numbrilisel hindamisel hinnatakse õpilase teadmisi, oskusi ja vilumusi **viiepallisüsteemis** järgmiselt:

1. hindega „**5**” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;
2. hindega „**4**” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
3. hindega „**3**” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus.
4. hindega „**2**” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;
5. hindega „**1**” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta

hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub ja ka juhtudel, kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine, mahakirjutamine (sh töö pildistamine).

Kui kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse punktiarvestuse kasutamise põhimõttest, siis viie palli süsteemis hinnatakse hindega „5" õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindega „4" 75–89%, hindega „3" 50–74%, hindega „2" 20–49% ning hindega „1" 0–19% maksimaalsest võimalikust punktide arvust.

Arvestuslikul hindamisel kasutatakse hinnanguid „arvestatud" (A) või „mittearvestatud" (MA). Arvestuslikult hinnatakse õppeprotsessi jooksul esitatud sooritusi ja teatud aineid.

Sõnaliselt hinnatakse Rakvere Vabaduse Koolis käitumist ja hoolsust klassides, mis ei ole täielikult üle läinud õppimist toetavale hindamisele. Sõnalisel hindamisel kasutatakse hinnanguid „eeskujulik" (E), „hea" (H), „rahuldav" (R) ja „mitterahuldav" (MR).

Õpilastele, kellele on koostatud individuaalne õppekava, arvestatakse hindamisel individuaalseid sätestatud erisusi.

4.5. Hinnangute viiepallisüsteemi teisendamise põhimõtted

Õppimist toetava ja arvestusliku hindamise süsteemis hinnatud ained teisendatakse vajadusel viiepallisüsteemi numbrilise hindamise hindekirjelduste kohaselt.

4.6. Kokkuvõttev hindamine

Kokkuvõttev kirjalik õppimist toetavalt hindav tagasiside antakse õpilasele kolm korda aastas iga trimestri lõpus ning selle aluseks on ainekavas esitatud õpitulemused.

Kokkuvõttev numbriline, arvestuslik või sõnaline hinne on õppeaine trimestri- ja aastahinne.

Trimestrihinne pannakse välja trimestri lõpul (eelnevalt teadaantud kuupäevaks) trimestri jooksul saadud hinnete alusel. Kokkuvõttev hinne ei ole perioodi jooksul saadud hinnete aritmeetiline keskmine.

Aastahinne pannakse välja õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel enne õppeperioodi lõpus eelnevalt teadaantud kuupäeval. 9. klassi õpilasele pannakse ainete aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

Kui trimestrihinne jääb mõjuvatel põhjustel välja panemata, tähistatakse see Stuudiumis märgiga „0”, mille juures esitatakse kommentaaris hinde saamise tingimused ja tähtaeg. Kui õpilane ei ole kasutanud etteantud tähtajaks võimalust järele vastata, hinnatakse vastava trimestri vältel omandatud teadmised ja oskused hindega „nõrk“ (1) või „mittearvestatud ” (MA).

Õpilasele, kelle trimestrihinne on „puudulik” (2), „nõrk” (1), „mittearvestatud” (MA), kellele on jäetud hinne välja panemata (0) või kelle trimestri õpitulemused on jäänud õppimist toetava kirjaliku tagasiside alusel vajalikul määral saavutamata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või rakendatakse mõni muu tugimeede, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused. Täpsem tugimeetmete korraldus on kirjeldatud dokumendis „Rakvere Vabaduse Kooli õpilaste arengu toetamiseks kohaldatavad erisused, tugiteenuste rakendamise kord“, mis on avaldatud kooli kodulehel www.rakverevk.edu.ee.

Kui õpilane jäetakse täiendavale õppetööle, pannakse õppeaine aastahinne välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

Kool teavitab õpilast ja lapsevanemat õpilase trimestri kokkuvõtvatest hinnetest Stuudiumi kaudu ja õppeaasta kokkuvõtvatest hinnetest paberkandjal klassitunnistuse kaudu (vt „Rakvere Vabaduse Kooli kodukord“). I kooliastme õpilased saavad iga trimestri lõpus paberkandjal tunnistuse.

4.7. Järelevastamise korraldus

Järelevastamise korralduse oma aines teeb aineõpetaja õpilastele kirjalikult teatavaks õppeaasta algul ja täpsustab (vajadusel korrigeerib) trimestri alguses või tunniplaani muutumise korral.

Koolis kehtiva järelevastamise korra kohaselt

- on tegemata töö märk Stuudiumi päevikus „T“.
- suulise vastuse (esituse), kirjaliku või praktilise töö, praktilise tegevuse või selle tulemuse hindamisel hindega „puudulik“ (2) või „nõrk“ (1), märgiga „!” (hüüumärk) või tegemata töö puhul (T) antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks reeglina kahe koolinädala jooksul pärast hinde kandmist Stuudiumi või õpilase naasmist õppetööle või kokkuleppel õpetajaga mõnel teisel ajal. Järelevastamise tähtaeg fikseeritakse Stuudiumis.

- tegemata tööd (T) võib parandada märgile „A“ või numbrilisele hindele või I kooliastmes märgile „õ”. Kui tegemata töö (T) ei ole tähtajaks järele vastatud, muudab õpetaja selle hindeks „nõrk“ (1) või I kooliastmes märgiks „!“.

Õpilasel on õigus järelevastamise-eelsele konsultatsioonile.

4.8. Käitumise ja hoolsuse hindamine

Käitumist ja hoolsust võib hinnata õppimist toetava hindamise põhimõtete kohaselt või sõnaliselt. Käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine. Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppeülesannetesse: kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel.

Käitumise ja hoolsuse kirjalikku tagasisidet õppimist toetaval hindamisel edastab klassijuhataja (-õpetaja) koostöös aineõpetajatega. Sõnaliselt hinnatakse käitumist ja hoolsust iga trimestri lõpus, arvestades kõigilt aineõpetajatelt saadud kirjalikku tagasisidet, hinnetega „eeskujulik“ (E), „hea“ (H), „rahuldav“ (R) ja „mitterahuldav“ (MR).

Käitumise hindamisel

1. hindega „**eeskujulik**“ hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt;
2. hindega „**hea**“ hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid;
3. hindega „**rahuldav**“ hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi;
4. hindega „**mitterahuldav**“ hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid ega allu õpetajate nõudmistele ning kes ei järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme. Õpilase käitumise võib hinnata „mitterahuldavaks“ ka üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest.

Hoolsuse hindamisel

1. hindega „**eeskujulik**“ hinnatakse õpilast, kes suhtub õpiülesannetesse alati kohusetundlikult, õpib kõiki õppeaineid võimetekohaselt, on õppeülesannete täitmisel töökas ja järjekindel, ilmutab omaalgatust ja viib alustatu lõpuni;

2. hindega „**hea**“ hinnatakse õpilast, kes suhtub õpiülesannetesse kohusetundlikult, on töökas ja järjekindel õpiülesannete täitmisel, hoolikas ning õpib võimetekohaselt;
3. hindega „**rahuldav**“ hinnatakse õpilast, kes üldiselt täidab oma õpiülesandeid, kuid ei ole piisavalt töökas ja järjekindel nende täitmisel ega õpi oma tegelike võimete kohaselt;
4. hindega „**mitterahuldav**“ hinnatakse õpilast, kes ei õpi võimetekohaselt, suhtub õpiülesannetesse lohakalt ja vastutustundetult.

Õpilane viiakse üle järgmisse klassi olenemata käitumise ja hoolsuse aastahindest.

4.9. Olümpiaadidel ja muudel õpilasvõistlustel kooli esindamise tõttu koolist puudunud õpilaste hindamise korraldus

Olümpiaadil või muul õpilasvõistlustel kooli esindamise tõttu koolist puuduvate õpilaste kohta jagab juhendaja kirjalikult teavet klassijuhatajale, aineõpetajatele ja õppejuhile hiljemalt 3 koolipäeva enne olümpiaadi või õpilasvõistluse toimumise päeva.

Aineolümpiaadiks ettevalmistamiseks võib õpilane juhendaja soovitusel ja klassijuhataja nõusolekul puududa tundidest, kuid mitte rohkem kui 8 tundi ühe aineolümpiaadi või õpilasvõistluse kohta.

Kooli esindav õpilane ei pea järele vastama õpilasvõistluse õppeainega seotud hindelisi töid. Kui puudutud päeval toimub mõnes teises aines hindeline või arvestuslik töö, selgitab juhendaja välja selle olulisuse ning lepib aineõpetajaga kokku, kas kooli esindav õpilane peab selle töö järele vastama või mitte ning teavitab sõlmitud kokkuleppest õpilast. Üldjuhul ei pea kooli esindav õpilane järele vastama tunnikontrolle, kuid peab järele vastama suuremad olulised kontrolltööd, mille aja lepivad kokku õpilane ja aineõpetaja.

4.10. Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine

Kool võib arvestada kooli õppekavavälist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana. Kooli õppekava väliste õpingute arvestamine kooli õppekava osana võimaldab arvestada õpilaste individuaalsuse, andekuse ja huvidega. Selleks esitab lapsevanem direktorile vabas vormis taotluse. Taotluse rahuldamisel koostatakse lapsevanema, õpilase, aineõpetaja ja võimalusel ka juhendaja koostöös individuaalne õppekava tingimusel, et õpilasel on võimalik saavutada kooli ja/või individuaalse õppekavaga määratletud õpitulemusi.

4.11. Õpilase täiendavale õppetööle jätmine

Suvevaheajal võib korraldada täiendava õppega seotud tegevusi, arvestades, et põhiharidust omandavale õpilasele on tagatud vähemalt kümne järjestikuse nädala pikkune puhkus kõigist õppe ja eksamitega seotud tegevustest.

Õpilase võib jätta õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamiseks täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt trimestri- või poolaasta hinnetest või -hinnangutest tuleks välja panna aastahinne „puudulik" või „nõrk" või anda samaväärne sõnaline hinnang, või milles viimase trimestri õppetulemused on jäänud välja panemata ning tähistatud märgiga "0". Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu ja see viiakse läbi peale õppeperioodi lõppemist.

Täiendav õppetöö toimub aineõpetaja koostatud kirjaliku plaani järgi, kus õpilane täidab õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendava õppetöö tulemusi kontrollib ja hindab aineõpetaja ning kannab tulemused Stuudiumi päevikusse. Aastahinne või -hinnang pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades selle tulemusi.

9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle. Eksamiaines arvestatakse täiendava õppetööna ka eksamikonsultatsiooni.

Täiendav õppetöö lõpetatakse reeglina 22. juuniks, erandina 30. augustiks.

4.12. Järgmisse klassi üleviimine

Õpilase järgmisse klassi üleviimise otsustab õppenõukogu.

Õpilane, keda ei ole jäetud täiendavale õppetööle, viiakse üle järgmisse klassi enne õppeperioodi lõppu. Õpilane, kes jäeti täiendavale õppetööle, kuid keda ei jäeta klassikursust kordama, viiakse järgmisse klassi üle reeglina 22. juuniks, hiljemalt 30. augustiks.

Õpilane, kellele on koostatud individuaalne õppekava, viiakse üle järgmisse klassi vastavalt erisustele, mis on näidatud individuaalses õppekavas.

Kui õpilase täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud, tal on kolmes või enamas õppeaines pandud välja aastahinne „puudulik" (2), „nõrk" (1), MA või on samaväärne sõnaline hinnang I kooliastmes ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas

rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugimeetmeid võib õppenõukogu põhjendatud otsusega jätta õpilase klassikursust kordama. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.

Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.

4.13. Põhikooli lõpetamine

Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad", kes on kolmandas kooliastmes teinud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt 50 protsendile maksimaalsest tulemusest eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.

Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele, kellel on kuni kahes õppeaines „nõrk" või „puudulik" viimane aastahinne või kes on kuni kaks lõpueksamit sooritanud tulemusele alla 50 protsendi maksimaalsest tulemusest.

Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel on koolivälise nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga vähendatud või asendatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutatus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel vastavalt Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele.

Lihtsustatud õppel õppiv õpilane sooritab eesti keele ja matemaatika koolieksami ning kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaine koolieksami. Põhikooli lõputunnistus väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel lihtsustatud õppe õpilasele, kelle viimased aastahinded kõikides õppeainetes on vähemalt „rahuldavad" ning kes on sooritanud eesti keele ja matemaatika koolieksami ning kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaine koolieksami. Õppenõukogu otsuse alusel võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis esitatud taotluse põhjal anda põhikooli lõputunnistuse ka lihtsustatud õppes õppivale õpilasele, kellel on kuni kahes õppeaines viimane aastahinne „nõrk" või „puudulik" või kes on kuni kaks lõpueksamit sooritanud tulemusele alla 50 protsendi maksimaalsest tulemusest. Põhikooli lõpetanud lihtsustatud õppekava järgi õppinud õpilastele võib kool pakkuda kooli pidaja otsusel lisaõpet ühe õppeaasta võrra.

4.14. Hinde, hinnangu ja kirjaliku tagasiside vaidlustamine

Hinde, hinnangu või kirjaliku tagasiside vaidlustamiseks pöördub õpilane või tema seaduslik esindaja esmajärjekorras aineõpetaja poole.

Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hinnet, hinnangut või kirjalikku tagasisidet vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde, hinnangu või tagasiside teada saamist, esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendusega.

Hinde, hinnangu või kirjaliku tagasiside vaidlustamise korral teeb kooli direktor otsuse ja teavitab sellest taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

5. ÕPILASTE ARENGU TOETAMISEKS KOHALDATAVAD ERISUSED, TUGITEENUSTE RAKENDAMISE KORD

Õpilasele vajaliku toe väljaselgitamist ja rakendamist korraldab koolis erivajadusega õpilase õppe koordineerija (edaspidi HEVKO), kes toetab ja juhendab õpetajat ning teeb õpetajale, vanemale, õppejuhile ja direktorile ettepanekud edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks ning järgnevaks võrgustikutööks.

Õpilaste toetamine ja nõustamine on õpetajate ja spetsialistide poolt õpilastele pakutav üldine tugi, et toetada tema edasijõudmist ja/või ennetada väljalangevust koolist.

Üldist tuge rakendatakse vajadusel õpilasele kes:

- on jäänud klassikursust kordama;
- on üle viidud järgmisesse klassi mitterahuldava(te) tulemus(t)ega;
- on lõpetanud trimestri või poolaasta mitterahuldava hinde või hinnanguga;
- on jäänud mingil põhjusel kokkuvõtva hinde või hinnanguta (tunnistusel „0”);
- vajab lisatuge õppekavas kirjeldatud õpitulemuste saavutamiseks;
- ei valda piisavalt kooli õppekeelt;
- on andekas;
- on pikemaajaliselt koolist eemal viibinud haiguse või mõne muu põhjuse tõttu;
- ei täida koolikohustust;
- on emotsionaalsete ja/või käitumisprobleemidega;
- on saanud koolivälise nõustamismeeskonna soovituse/otsuse.

Andekatele õpilastele on loodud järgmised toetamisvõimalused:

- individuaalne õppekava;
- õppetöös keerukama raskusastmega ja ainekava laiendavate ülesannete andmine;
- olümpiaadidel, konkurssidel, huvikoolides ja -ringides osalemine;
- projektõppe rakendamine.

Kool koostab õpilasele individuaalse õppekava juhul, kui:

1. õpilasele rakendatakse õppekorraldust, mille puhul õpilane on väga vähesel määral kaasatud klassis läbiviidavasse õppesse;
2. õpilase õppekava erineb klassile koostatud õppekavast;
3. õpilase klassi läbimise aega või nominaalset õppeaega muudetakse;

4. kooliväline nõustamismeeskond on andnud õpilase arengu toetamiseks soovituse vähendada või asendada riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemusi või vabastada õpilane kohustusliku õppeaine õppimisest.

Õpilasele koostatud individuaalses õppekavas arvestatakse õppe-eesmärkide seadmisel ja hindamisel individuaalseid erisusi. Individuaalse õppekava rakendamiseks on vajalik lapsevanema nõusolek, rakendamise kinnitab direktor käskkirjaga.

Tugiteenuste korraldamisel lähtutakse kooli õppekavast ja muudest kehtivatest õigusaktidest. Õpilaste kohta, kelle puhul rakendatakse tugimeetmeid, tehakse märge Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) ja/või Rakvere haridusteenuste haldamise süsteemi (ARNO). Õpilasele avatakse individuaalse arengu jälgimise kaart, mille avab HEVKO.

Kool võib õpilase individuaalse arengu toetamiseks arvestada kokkuleppel õpilase ja vanemaga tema varasemat õpi- või töökogemust ning teha muudatusi või kohandusi õppesisus, õppekorralduses ja õppekeskkonnas. Kokkulepe vormistatakse kooli ja õpilase vanema vahel õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil.

Koolipoolsete tugimeetmete korraldus on kirjeldatud dokumendis „Rakvere Vabaduse Kooli õpilaste arengu toetamiseks kohaldatavad erisused, tugiteenuste rakendamise kord“, mis on avaldatud kooli kodulehel www.rakverevk.edu.ee.

Tugimeetmete kõrval võib rakendada ka mõjutusmeetmeid. Õpilastele rakendatavad mõjutusmeetmed ja nendest teavitamise kord on sätestatud dokumendis „Rakvere Vabaduse Kooli kodukord“, mis on avaldatud kooli kodulehel www.rakverevk.edu.ee.

Kui koolipoolne toetamine ja nõustamine ei ole viinud soovitud tulemuseni, kaasatakse koostöös lapsevanemaga koolivälised tugispetsialistid. Vanem on kohustatud võimaldama ja soodustama koolikohustuse täitmist, sh kasutama meetmeid, mida talle pakub kool ning pöörduma kooli ettepanekul koolivälise nõustamismeeskonna poole. Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel võib rakendada tõhustatud tuge või erituge.

5.1. Erineva emakeelega õpilase toetamine

Kui koolis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane, kelle eestikeelse õppe kogemus põhikoolis on olnud lühem kui kuus õppeaastat, võib kool õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada „Eesti keel teise keelena“ (E2) ainekava alusel.

Õpilasel on võimalik saada kindlal perioodil lisaks keeleõpet, et liituda eestikeelse õppetööga ja tulla paremini toime eestikeelses õppekeskkonnas. Võimalusel rakendatakse tunnitöös abiõpetaja abi.

Õpetajad kasutavad eestikeelses õppes igapäevaelus ettetulevaid olukordi, mis eeldavad suhtlemist (kommunikatiivne keeleõppemeetod). Õpetajad loovad olukorrad, millega õpilased tõenäoliselt oma elus kokku puutuvad. Alustatakse lihtsaimatest tutvustustest, käsklustest ja küsimustest, mis aitavad õpilasel juba esimesel tunnil suhtluses osaleda, näiteks kasvõi füüsiliselt reageerides. Õpetajad kasutavad tundides tegevusi, kus õppijad omavahel suhtlevad mingi ülesande lahendamise käigus. Ulatuslikult kasutatakse paaris-, rühma- ja muid kooperatiivseid töövõtteid, kus rõhutatakse mitte niivõrd vormitäpset keelekasutust kuivõrd ülesande täitmist rühmasisese suhtluse kaudu.

Tunni korralduses ei lähtuta klassikalisest esitamise, harjutamise ja täideviimise mudelist, vaid ülesandepõhisest mudelist. Kui mingi vorm osutub raskeks või esineb vigu, siis võetakse see pärast ülesande täitmist eraldi läbi. Klass on kommunikatiivse tegevuse puhul kärarikas, sest õpilased on need, kes enamiku ajast räägivad ning vajadusel ka klassis ringi liiguvad. Suurema osaluse tulemusel võivad õpilased varsti märgata enesekindluse suurenemist sihtkeele üldises kasutuses.

Õpilastele, kellel on tekkinud raskusi, valmistatakse ette kergemaid tööülesandeid (sh teste) võimaldatakse kasutada abimaterjale õppeprotsessis ja tööde ajal. Kasutatakse töös interaktiivseid meetodeid (simulatsioonid, mängud jne), antakse täiendavaid selgitusi, kasutatakse palju piltmaterjale.

6. KARJÄÄRIÕPPE, SH KARJÄÄRIINFO JA NÕUSTAMISE KORRALDAMINE

Rakvere Vabaduse Kool tagab õpilastele karjääriõppe (s.h. karjääriinfo ja -nõustamise) kättesaadavuse.

Põhjalikult ja süsteemselt on kavandatud ning kirjeldatud läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemine kõikides (I-III) kooliastmetes nii õppeainete raames kui ka tunniväliste sündmuste ja tegevuste kaudu. Teema eesmärgid, õpitulemused ja nende saavutamiseks plaanitud tegevused on seotud õpilase üldpädevuste arengu rõhuasetustega. Tegevuste kavandamise aluseks on võetud karjääriõppe õppesisu:

- enesetundmine (arenguvestlus, võimete/huvide testimine, kutsesobivus, isikuanalüüs, huviringid jms);
- õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine (kohtumised erinevate ametite esindajatega, kohtumised vilistlastega, koolide ja ametite tutvustus, õppekäigud, infopäevad, messid, infootsing jms);
- planeerimine ja karjääriotsuste langetamine (karjääriõpetuse valikaine, temaatilised klassijuhatajatunnid, eneseanalüüs, arenguvestlus jms)

Karjääriinfot kogub ja vahendab õpilastele, õpetajatele ja vanematele ning koordineerib karjääriõppega seotud tegevusi kooli karjääriõpetuse õpetaja või Töötukassa noorte karjäärinõustaja. Ühtlasi korraldab ta õpilaste karjäärinõustamist. Karjäärinõustamine toimub koostöös maakondliku „Rajaleidja“ keskuse karjäärispetsialistidega. Karjääriinfo jagamisel ja nõustamisel arvestatakse lihtsustatud õppe õpilase vajadusega.

9. klassis toimub klassijuhataja korraldamisel õpilase arenguvestlus, milles osalevad ka vanemad ning kus keskendutakse õpilase karjääriplaneerimisega seotud valikutele ja otsustele.

Alates 2023/2024. õppeaastast õpivad 9. klasside tõhustatud toe klasside õpilased Rakvere Ametikoolis karjääriõpetuse tundides eelkutseõppes õppemahuga 35 tundi saades läbi praktilise õppe ettekujutuse õpetatavatest erialadest.

Karjääriõpe ja -nõustamine lihtsustatud õppekava õpilastele eeldab kohandatud lähenemist, mis arvestab õpilase individuaalsete vajaduste ja võimetega, põhinedes õpilase huvidel ning võimetel. Karjäärinõustamine toetab õpilasi karjäärivalikute tegemisel ja teadlikkuse tõstmisel. Regulaarselt kaasatakse nõustamisse ka õpilaste vanemaid, et tagada õpilastele kodune vajalik toetus ja julgustus.

7. ÕPILASTE JA LASTEVANEMATE TEAVITAMISE JA NÕUSTAMISE KORRALDUS

Rakvere Vabaduse Kool tagab õpilastele ja vanematele õppekorralduse alase informatsiooni kättesaadavuse Stuudiumi keskkonnas, kooli veebilehel. Lapse edasijõudmisest teavitatakse lapsevanemat Stuudiumi keskkonnas, aineõpetaja või klassijuhatajaga vestluse, tunnistuse ja arenguvestluse kaudu.

Õpilasi ja lapsevanemaid teavitavad ning nõustavad õppe- ja kasvatustöö alastes küsimustes kooli pedagoogilised töötajad, kes jälgivad õpilase arengut ning toimetulekut koolis. Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse lapse ja tema vanemaga arenguvestlusi ja ümarlauavestlusi, mille käigus lepitakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides.

Kool tagab õpilasele sotsiaalpedagoogi, logopeedi ja eripedagoogi nõustamise ning edastab infot psühholoogi ja 9. klassi õpilastele karjäärinõustaja nõustamise võimalustest.

8. ÕPETAJATE KOOSTÖÖ JA TÖÖ PLANEERIMISE PÕHIMÕTTED

Õppekava rakendamiseks järgivad õpetajad ühiselt kokku lepitud koostöö ja töö planeerimise põhimõtteid. Rakvere Vabaduse Kooli õpetaja:

- kavandab iseseisvalt ja koos teiste õpetajatega õpitegevust ning õppimist ja õppija arengut toetava keskkonna kujundamist;
- arvestab õppekava, kavandab koostöös kolleegidega ainetevahelise lõimingu ja läbivate teemade käsitlemise;
- seab õppele ja tunnile selged eesmärgid ning määratleb õpitulemused arvestades õppijate arengulisi ja hariduslikke (eri)vajadusi;
- teeb trimestri alguses õpilastele teatavaks läbitavad peamised teemad, vajalikud õppevahendid ning hindamise korralduse, sh praktiliste tööde ja kontrollitavate kirjalike tööde ajad;
- vajadusel kohandab ja/või koostab õppevara ning hoiab end kursis õppevara ja digivahendite uuendustega;
- seostab ainevaldkonna teadmisi ümbritseva keskkonnaga ning tulevaste karjäärivalikute võimalustega ja suunab õpilasi teadmisi rakendama;
- suunab õppijaid ennast analüüsima, et neil kujuneks positiivne enesehinnang ja adekvaatne minapilt, annab õppijatele järjepidevalt nende arengut analüüsivat tagasisidet, rakendab õppimist toetavat hindamist, tunnustab õppijat;
- julgustab ja juhendab õpilasi osalemaks koolivälistel, sh üleriigilistel ning rahvusvahelistel olümpiaadidel, õpilasüritustel ja/või võistlustel;
- teeb koostööd tugispetsialistidega koolis ja väljaspool, aidates õppijal ületada õpi-, käitumis- ja sotsiaalseid raskusi, koostab koostöös tugispetsialistidega õpilasele sobiva õppeplaani või -kava ja korraldab sellele vastavalt edasise õppetegevuse;
- osaleb organisatsiooni töö põhimõtete ja reeglite väljatöötamises, järgib kokkulepitud reegleid, töötab koostöös õppijatega välja klassi/rühma reeglid ja rakendab neid järjekindlalt igapäevatöös, tutvustab neid lapsevanematele;
- osaleb asutusesiseste õpirühmade töös ja kooli võimalustele ning vajadustele vastavalt täienduskoolitustel, seminaridel ning uurimus- ja projektrühmades.

Toimuvad iganädalased klassiõpetajate koostöötunnid, mille käigus planeeritakse õppijat toetavat ja õppeaineid lõimivat õppeprotsessi. Klassiõpetajad koostavad ühiselt hindamismudeleid ja õppematerjale.
Koolis töötavad valdkonnaainete õpetamist suunavad komisjonid, mille juhid lepitakse kokku õppeaasta alguses.

9. KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekava koostamine ja arendamine toimub õpilaste, õpetajate, juhtkonna, hoolekogu ja lastevanemate koostöös.

Parandus- ja muudatusettepanekuid võivad esitada kõik õppenõukogu liikmed, õpilasesindus või hoolekogu taotluse alusel, mis tuleb esitada kooli direktorile kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

Kooli õppekava ja selle muudatused esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule. Õppekava kehtestab kooli direktor.

Kool avalikustab õppekava kooli kodulehel www.rakverevk.edu.ee ja loob kooli kantseleis võimalused kooli õppekavaga tutvumiseks.

Ainevaldkond KEEL JA KIRJANDUS

1. Ainevaldkondlikud pädevused

Keele ja kirjanduse õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus.

Põhikooli lõpetaja

- austab oma keelt ja kultuuri, väärtustab eesti ja väliskirjandust, rahvapärimust, keelelist ning kultuurilist mitmekesisust;
- on keeleteadlik, järgib keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskuse vajalikkust edasises toimetulekus;
- tuleb toime eri tüüpi tekstide lugemise, tõlgendamise, loomise, esitamise ja usaldusväärsuse hindamisega, väärtustab intellektuaalomandit, oskab end selgelt väljendada nii kõnes kui kirjas;
- analüüsib ja mõistab eri žanrites ilukirjanduslikke tekste, nende kultuurilist väärtust;
- on omandanud lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, rikastab lugedes oma mõtte- ja tundemaailma.

2. Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted

Üldpädevused	
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	Põhikooli lõpetaja väärtustab keele- ja kirjandustundides õpitu, loetud teoste ja tekstide toel loodust, inimsuhteid ja moraalinorme; hindab teda ümbritsevaid inimsuhteid, ühiskonnas toimuvaid protsesse; peab oluliseks nii eesti kui teiste rahvaste loomingut, **traditsioone** ja **kultuurilugu**, **loovust** ning loomingulisust.
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	Põhikooli lõpetajast on kujunenud keele- ja kirjandustundides õpitu, rühmatööde, loetud teoste ja tekstide toel abivalmis **hooliv** kodanik, kes on vastutustundlik, ettevõtlik ja **koostöövalmis**; aktsepteerib erinevaid inimesi ja nende arvamusi; väärtustab ühiskondlikke norme, Eesti riiki ja iseseisvust.
3) enesemääratluspädevus	Põhikooli lõpetajast on kujunenud keele- ja kirjandustundides käsitletu toel ennast ja oma käitumist analüüsiv, **tervislikku** ja ohutut eluviisi järgiv ning probleemidele **loovaid** lahendusi otsiv noor inimene.
4) õpipädevus	Põhikooli lõpetajast on kujunenud keele- ja kirjandustundides õpitu toel oma tulevikku kujundav õppija, kes suudab leida vajalikku infot, teeb teistega **koostööd**, planeerib oma õppimist ja tegevusi, oskab kasutada õpitut, et lahendada **loovalt** olukordi.

5) suhtluspädevus	Põhikooli lõpetaja oskab keele- ja kirjandustundides õpitu, loetud teoste ja tekstide toel end ema- ja võõrkeeles viisakalt, selgelt ning korrektselt väljendada, oma seisukohti põhjendada; valib suhtlusolukorda ja -partnerit arvestades sobiva keelevariandi; loeb, mõistab ja loob eri tüüpi tekste.
6) matemaatika	Põhikooli lõpetaja mõistab keele- ja kirjandustundides käsitletu toel ümbritsevat maailma, loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust, oskab kirjeldada ümbritsevat maailma ning teha ratsionaalseid, tõenduspõhiseid otsuseid, kasutades tänapäevaseid tehnoloogiaid.
7) ettevõtlikkuspädevus	Põhikooli lõpetaja oskab keele- ja kirjandustundides käsitletu toel ümbritsevas elus probleeme märgata, eesmärke seada, tegevusi planeerida ning ellu viia; teeb rahatarku otsuseid ja on uuendusmeelne; näitab üles algatusvõimet ja võtab tehtu eest **vastutuse**.
8) digipädevus	Põhikooli lõpetaja kasutab keele- ja kirjandustundides käsitletu toel oma privaatsust hoides uuenevat digitehnoloogiat, et muutuvas ühiskonnas hästi toime tulla; tegutseb vastutustundliku, moraalse ning teadliku kodanikuna; leiab vajalikku ja usaldusväärset infot, on teadlik digimaailma ohtudest; oskab vajadusel luua digitaalset sisu.

3. Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted

Õppekava läbivad teemad	
1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	Põhikooli lõpetaja oskab keele- ja kirjandustundides käsitletu toel seada endale õpieesmärke, täita erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning teha sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid, on elukestev õppija.
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	Põhikooli lõpetaja kujuneb keele- ja kirjandustundides käsitletu toel sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Põhikooli lõpetaja kujuneb keele- ja kirjandustundides käsitletu toel aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks ning mõistab kodanikualgatuse tähtsust.
4) kultuuriline identiteet	Põhikooli lõpetaja kujuneb keele- ja kirjandustundides käsitletu toel kultuuriteadlikuks inimeseks, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.
5) teabekeskkond ja meediakasutus	Põhikooli lõpetaja kujuneb keele- ja kirjandustundides käsitletu toel teadlikuks ja analüüsivaks inimeseks, kes toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskkonnas.

6) tehnoloogia ja innovatsioon	Põhikooli lõpetaja oskab keele- ja kirjandustundides käsitletu toel kasutada nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
7) tervis ja ohutus	Põhikooli lõpetaja kujuneb keele- ja kirjandustundides käsitletu toel vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
8) väärtused ja kõlblus	Põhikooli lõpetaja kujuneb keele- ja kirjandustundides käsitletu toel kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid.

4. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus

Põhikooli keele- ja kirjandusõpetuse eesmärk on, et õpilane kasutab sobivalt ja arusaadavalt eesti keelt kõnes ja kirjas, et väljendada oma mõtte- ja tundemaailma. Põhikooli lõpetaja teab, et eesti keele valdamine on elus hakkamasaamiseks vajalik oskus.

Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks.

1.– 4. klassis arendatakse eesti keele õppes esmajoones suhtlus-, lugemis- ja tekstiloomeoskust ning õigekeelsust eri tekstiliikide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained.

Eesti keele kui teise keele õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisadest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest. Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas.

Keele- ja kirjandusõpetus on lõimitud. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus. Keeleõppe tekstivalikus on esindatud erinevad tekstitüübid ja -liigid, nii suulised kui ka kirjalikud tekstid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi.

Oskust tekste mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega. Kirjandusõppes soodustatakse õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtte- ja tundemaailma, edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise.

5. Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist

ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Valdkonnaülene lõiming tähendab, et kõikides õppeainetes tuleb ainekirjaoskuse saavutamiseks tegeleda tekstitoimingutega, st eri liiki tekstidega, ning tähelepanu juhtida ortograafia- ja grammatikareeglite normipärasele rakendamisele. Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja mitte üksnes eesti keele, vaid kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel, oluline roll on ka teistel tugivõrgustikel, sh kodusel toetusel ja lapsevanema vastutusel.

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi ja läbivaid teemasid. Üldpädevusteni jõutakse eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades.

Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja -keskkondi, sh digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse õpilaste isikupära ja andelaadi.

Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus.

6. Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus)

Õppekava rakendamist toetavad tegevused:

- teatrikülastused (kõik kooliastmed) koostöös klassijuhatajatega;
- kinokülastused (kõik kooliastmed)
- rahvakalendri tähtpäevade tähistamine I ja II kooliastmes;
- emakeelepäeva tähistamine erinevate üritustega (kõik kooliastmed);
- osalemine maakondlikel võistustel, nt kirjandivõistlus (II ja III kooliaste); maakondlik luulevõistlus (kõik kooliastmed); eesti keele, kirjanduse ja õpioskuste olümpiaadid (kõik kooliastmed);
- külalisesinejate kaasamine koolitöösse, nende kutsumine tundidesse ja üritustele (kõik kooliastmed);
- koostöös huvijuhiga õpilaste ettevalmistamine etluskonkurssideks (kõik kooliastmed);
- kooli- ja maakonna raamatukogu külastamine (kõik kooliastmed);
- koostöös kõigi teiste ainete õpetajatega õppekäigud, projektipäevad, liikumispäevad, õuesõppetunnid (kõik kooliastmed).

Nimetatud tegevused on eelkõige seotud kodukoha kultuuriasutustega (Rakvere teater, Rakvere kino, kohalikud muuseumid, Lääne-Virumaa keskraamatukogu), kuid võimalusel ka teiste Eesti paikadega.

Tegevused toetavad eelkõige enesemääratlus-, kultuuri- ja väärtuspädevuste (nt kinos ja teatris sobivalt käitumine, eesti kultuuriloo tundmine ja väärtustamine, loomingu väärtustamine), sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujunemist (õppekäikudel osalemine, kooli ja klassi esindamine võistlustel), aga ka ettevõtlikkuspädevuse ja õpipädevuse (õppekäikude

planeerimine, kooliürituste korraldamine, olümpiaadiks valmistumine, konkurssidel osalemine) kujunemist.

Tegevused toetavad läbivate teemade käsitlemist erinevates kooliastmetes. Teatri, kino, muuseumi ja raamatukogu külastamised tutvustavad kultuurilist mitmekesisust, aitavad kaasa kultuurilise identiteedi kujunemisele, nii rahvusliku kui maailmakultuuri väärtustamisele. Olümpiaadiks vm võistluseks valmistudes oskavad õpilased kasutada erinevaid teabekeskkondi, on kriitilised leitava informatsiooni osas. Üritusi korraldades saavad õpilased arendada ettevõtlikkust, õppekäikudel järgitakse ohutu liiklemise ja käitumise tavasid.

7. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Valdkonna õpetajate koostöö toimub ainesektsioonides, kolleegide koostöötundides. Toimuvad infokoosolekud, koolitustelt saadud teadmiste ja materjalide jagamised, ainealaste ürituste (nt olümpiaadid, emakeelepäev, kirjandivõistlus, õppekäigud) planeerimine ja ettevalmistus. Üheskoos korraldatakse ainealaseid üritusi (nt kino- ja teatrikülastused, emakeelepäev, erinevad konkursid).

8. Ainetundide jaotus

Õppeaine/Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PRÕK § 15 lg 4
Eesti keel	7	6+1	6	5+1	3+1	3	2	2	2	36
Kirjandus	-	-	-	-	2	2	2	2	2	10
Eesti keel teise keelena	7	7	6	5	5	5	5	5	5	42

9. Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused

Riiklikus õppekavas ette nähtud miinimumile on lisa eesti keele tunnid I ja II kooliastmes:
2. klassis eesti keel – kõigi osaoskuste arendamine (nt lugemistehnika ja sisu mõistmise arendamine, kuulamisoskus);
4. ja 5. klassis eesti keel – kõigi osaoskuste arendamine, eelkõige suulise ja kirjaliku tekstiloome arendamine.

Kui õpilase eesti keele õppimise kogemus on alla kuue aasta, siis tema vanema nõusolekul rakendatakse õpilasele „Eesti keel teise keelena" õppekava. Eesti keele kui teise keele ainekavad on lahti kirjutatud lähtuvalt keeleoskustasemetest. Õpe on kavandatud kuuel tasemel: A1.1- B1.2. Eesti keele kui teise keele tundide arv nädalas sõltub nii konkreetsete õppijate keeleoskuse tasemest kui ka klassist. Kui õpilane on omandanud eesti keele kui teise keele B1.2 keeleoskustasemel, võib ta jätkata õpinguid eesti keele õppekava alusel, ent vajadusel võimaldatakse talle õppeerisusi.

10. Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

I kooliastmes on kasutusel kujundav hindamine. Igal õpetajal on õigus õpetatavas klassis rakendada oma hindamise süsteemi (nt õpimapi sisseseadmine). Õpetaja tutvustab oma hindamissüsteemi õppeaasta alguses. Hinnatakse nii protsessi (protsessihinded) kui õpitulemusi, teema omandamist (arvestuslikud hinded). Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ka ise oma tegevuse eesmärke seadma ja oma tööle tagasisidet andma.

11. Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted

Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilatele võimaldatakse vastavalt nende eripärale eritingimusi, nt võimaldatakse lisaaega töö sooritamiseks, täiendav juhendamine ülesande täitmisel, abimaterjalide (ÕS, reeglivihikud jms) kasutamine töö ajal, töö kohandamine vastavalt õpilase võimetele, õpiabi võimaldamine. Võimalusel on kaasatud õpilaste toetamisse logopeed, eripedagoog, õpiabiõpetaja, abiõpetaja.
Andekaid õpilasi suunatakse lisatööd tegema ja osa võtma erinevatest konkurssidest, nt olümpiaadid.

Ainevaldkond KEEL JA KIRJANDUS

1. Ainevaldkondlikud pädevused

Keele ja kirjanduse õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus.

Põhikooli lõpetaja

- austab oma keelt ja kultuuri, väärtustab eesti ja väliskirjandust, rahvapärimust, keelelist ning kultuurilist mitmekesisust;
- on keeleteadlik, järgib keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskuse vajalikkust edasises toimetulekus;
- tuleb toime eri tüüpi tekstide lugemise, tõlgendamise, loomise, esitamise ja usaldusväärsuse hindamisega, väärtustab intellektuaalomandit, oskab end selgelt väljendada nii kõnes kui kirjas;
- analüüsib ja mõistab eri žanrites ilukirjanduslikke tekste, nende kultuurilist väärtust;
- on omandanud lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, rikastab lugedes oma mõtte- ja tundemaailma.

2. Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted

Üldpädevused	
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	Põhikooli lõpetaja väärtustab keele- ja kirjandustundides õpitu, loetud teoste ja tekstide toel loodust, inimsuhteid ja moraalinorme; hindab teda ümbritsevaid inimsuhteid, ühiskonnas toimuvaid protsesse; peab oluliseks nii eesti kui teiste rahvaste loomingut, **traditsioone** ja **kultuurilugu**, **loovust** ning loomingulisust.
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	Põhikooli lõpetajast on kujunenud keele- ja kirjandustundides õpitu, rühmatööde, loetud teoste ja tekstide toel abivalmis **hooliv** kodanik, kes on vastutustundlik, ettevõtlik ja **koostöövalmis**; aktsepteerib erinevaid inimesi ja nende arvamusi; väärtustab ühiskondlikke norme, Eesti riiki ja iseseisvust.
3) enesemääratluspädevus	Põhikooli lõpetajast on kujunenud keele- ja kirjandustundides käsitletu toel ennast ja oma käitumist analüüsiv, **tervislikku** ja ohutut eluviisi järgiv ning probleemidele **loovaid** lahendusi otsiv noor inimene.
4) õpipädevus	Põhikooli lõpetajast on kujunenud keele- ja kirjandustundides õpitu toel oma tulevikku kujundav õppija, kes suudab leida vajalikku infot, teeb teistega **koostööd**, planeerib oma õppimist ja tegevusi, oskab kasutada õpitut, et lahendada **loovalt** olukordi.

5) suhtluspädevus	Põhikooli lõpetaja oskab keele- ja kirjandustundides õpitu, loetud teoste ja tekstide toel end ema- ja võõrkeeles viisakalt, selgelt ning korrektselt väljendada, oma seisukohti põhjendada; valib suhtlusolukorda ja -partnerit arvestades sobiva keelevariandi; loeb, mõistab ja loob eri tüüpi tekste.
6) matemaatika	Põhikooli lõpetaja mõistab keele- ja kirjandustundides käsitletu toel ümbritsevat maailma, loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust, oskab kirjeldada ümbritsevat maailma ning teha ratsionaalseid, tõenduspõhiseid otsuseid, kasutades tänapäevaseid tehnoloogiaid.
7) ettevõtlikkuspädevus	Põhikooli lõpetaja oskab keele- ja kirjandustundides käsitletu toel ümbritsevas elus probleeme märgata, eesmärke seada, tegevusi planeerida ning ellu viia; teeb rahatarku otsuseid ja on uuendusmeelne; näitab üles algatusvõimet ja võtab tehtu eest **vastutuse**.
8) digipädevus	Põhikooli lõpetaja kasutab keele- ja kirjandustundides käsitletu toel oma privaatsust hoides uuenevat digitehnoloogiat, et muutuvas ühiskonnas hästi toime tulla; tegutseb vastutustundliku, moraalse ning teadliku kodanikuna; leiab vajalikku ja usaldusväärset infot, on teadlik digimaailma ohtudest; oskab vajadusel luua digitaalset sisu.

3. Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted

Õppekava läbivad teemad	
1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	Põhikooli lõpetaja oskab keele- ja kirjandustundides käsitletu toel seada endale õpieesmärke, täita erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning teha sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid, on elukestev õppija.
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	Põhikooli lõpetaja kujuneb keele- ja kirjandustundides käsitletu toel sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Põhikooli lõpetaja kujuneb keele- ja kirjandustundides käsitletu toel aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks ning mõistab kodanikualgatuse tähtsust.
4) kultuuriline identiteet	Põhikooli lõpetaja kujuneb keele- ja kirjandustundides käsitletu toel kultuuriteadlikuks inimeseks, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.
5) teabekeskkond ja meediakasutus	Põhikooli lõpetaja kujuneb keele- ja kirjandustundides käsitletu toel teadlikuks ja analüüsivaks inimeseks, kes toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskkonnas.

6) tehnoloogia ja innovatsioon	Põhikooli lõpetaja oskab keele- ja kirjandustundides käsitletu toel kasutada nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
7) tervis ja ohutus	Põhikooli lõpetaja kujuneb keele- ja kirjandustundides käsitletu toel vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
8) väärtused ja kõlblus	Põhikooli lõpetaja kujuneb keele- ja kirjandustundides käsitletu toel kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid.

4. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus

Põhikooli keele- ja kirjandusõpetuse eesmärk on, et õpilane kasutab sobivalt ja arusaadavalt eesti keelt kõnes ja kirjas, et väljendada oma mõtte- ja tundemaailma. Põhikooli lõpetaja teab, et eesti keele valdamine on elus hakkamasaamiseks vajalik oskus.

Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks.

1.– 4. klassis arendatakse eesti keele õppes esmajoones suhtlus-, lugemis- ja tekstiloomeoskust ning õigekeelsust eri tekstiliikide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained.

Eesti keele kui teise keele õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisadest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest. Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas.

Keele- ja kirjandusõpetus on lõimitud. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus. Keeleõppe tekstivalikus on esindatud erinevad tekstitüübid ja -liigid, nii suulised kui ka kirjalikud tekstid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi.

Oskust tekste mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega. Kirjandusõppes soodustatakse õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtte- ja tundemaailma, edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise.

5. Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist

ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Valdkonnaülene lõiming tähendab, et kõikides õppeainetes tuleb ainekirjaoskuse saavutamiseks tegeleda tekstitoimingutega, st eri liiki tekstidega, ning tähelepanu juhtida ortograafia- ja grammatikareeglite normipärasele rakendamisele. Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja mitte üksnes eesti keele, vaid kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel, oluline roll on ka teistel tugivõrgustikel, sh kodusel toetusel ja lapsevanema vastutusel.

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi ja läbivaid teemasid. Üldpädevusteni jõutakse eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades.

Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja -keskkondi, sh digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse õpilaste isikupära ja andelaadi.

Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus.

6. Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus)

Õppekava rakendamist toetavad tegevused:

- teatrikülastused (kõik kooliastmed) koostöös klassijuhatajatega;
- kinokülastused (kõik kooliastmed)
- rahvakalendri tähtpäevade tähistamine I ja II kooliastmes;
- emakeelepäeva tähistamine erinevate üritustega (kõik kooliastmed);
- osalemine maakondlikel võistustel, nt kirjandivõistlus (II ja III kooliaste); maakondlik luulevõistlus (kõik kooliastmed); eesti keele, kirjanduse ja õpioskuste olümpiaadid (kõik kooliastmed);
- külalisesinejate kaasamine koolitöösse, nende kutsumine tundidesse ja üritustele (kõik kooliastmed);
- koostöös huvijuhiga õpilaste ettevalmistamine etluskonkurssideks (kõik kooliastmed);
- kooli- ja maakonna raamatukogu külastamine (kõik kooliastmed);
- koostöös kõigi teiste ainete õpetajatega õppekäigud, projektipäevad, liikumispäevad, õuesõppetunnid (kõik kooliastmed).

Nimetatud tegevused on eelkõige seotud kodukoha kultuuriasutustega (Rakvere teater, Rakvere kino, kohalikud muuseumid, Lääne-Virumaa keskraamatukogu), kuid võimalusel ka teiste Eesti paikadega.

Tegevused toetavad eelkõige enesemääratlus-, kultuuri- ja väärtuspädevuste (nt kinos ja teatris sobivalt käitumine, eesti kultuuriloo tundmine ja väärtustamine, loomingu väärtustamine), sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujunemist (õppekäikudel osalemine, kooli ja klassi esindamine võistlustel), aga ka ettevõtlikkuspädevuse ja õpipädevuse (õppekäikude

planeerimine, kooliürituste korraldamine, olümpiaadiks valmistumine, konkurssidel osalemine) kujunemist.

Tegevused toetavad läbivate teemade käsitlemist erinevates kooliastmetes. Teatri, kino, muuseumi ja raamatukogu külastamised tutvustavad kultuurilist mitmekesisust, aitavad kaasa kultuurilise identiteedi kujunemisele, nii rahvusliku kui maailmakultuuri väärtustamisele. Olümpiaadiks vm võistluseks valmistudes oskavad õpilased kasutada erinevaid teabekeskkondi, on kriitilised leitava informatsiooni osas. Üritusi korraldades saavad õpilased arendada ettevõtlikkust, õppekäikudel järgitakse ohutu liiklemise ja käitumise tavasid.

7. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Valdkonna õpetajate koostöö toimub ainesektsioonides, kolleegide koostöötundides. Toimuvad infokoosolekud, koolitustelt saadud teadmiste ja materjalide jagamised, ainealaste ürituste (nt olümpiaadid, emakeelepäev, kirjandivõistlus, õppekäigud) planeerimine ja ettevalmistus. Üheskoos korraldatakse ainealaseid üritusi (nt kino- ja teatrikülastused, emakeelepäev, erinevad konkursid).

8. Ainetundide jaotus

Õppeaine/Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PRÕK § 15 lg 4
Eesti keel	7	6+1	6	5+1	3+1	3	2	2	2	36
Kirjandus	-	-	-	-	2	2	2	2	2	10
Eesti keel teise keelena	7	7	6	5	5	5	5	5	5	42

9. Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused

Riiklikus õppekavas ette nähtud miinimumile on lisa eesti keele tunnid I ja II kooliastmes:
2. klassis eesti keel – kõigi osaoskuste arendamine (nt lugemistehnika ja sisu mõistmise arendamine, kuulamisoskus);
4. ja 5. klassis eesti keel – kõigi osaoskuste arendamine, eelkõige suulise ja kirjaliku tekstiloome arendamine.

Kui õpilase eesti keele õppimise kogemus on alla kuue aasta, siis tema vanema nõusolekul rakendatakse õpilasele „Eesti keel teise keelena" õppekava. Eesti keele kui teise keele ainekavad on lahti kirjutatud lähtuvalt keeleoskustasemetest. Õpe on kavandatud kuuel tasemel: A1.1- B1.2. Eesti keele kui teise keele tundide arv nädalas sõltub nii konkreetsete õppijate keeleoskuse tasemest kui ka klassist. Kui õpilane on omandanud eesti keele kui teise keele B1.2 keeleoskustasemel, võib ta jätkata õpinguid eesti keele õppekava alusel, ent vajadusel võimaldatakse talle õppeerisusi.

10. Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

I kooliastmes on kasutusel kujundav hindamine. Igal õpetajal on õigus õpetatavas klassis rakendada oma hindamise süsteemi (nt õpimapi sisseseadmine). Õpetaja tutvustab oma hindamissüsteemi õppeaasta alguses. Hinnatakse nii protsessi (protsessihinded) kui õpitulemusi, teema omandamist (arvestuslikud hinded). Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ka ise oma tegevuse eesmärke seadma ja oma tööle tagasisidet andma.

11. Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted

Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilatele võimaldatakse vastavalt nende eripärale eritingimusi, nt võimaldatakse lisaaega töö sooritamiseks, täiendav juhendamine ülesande täitmisel, abimaterjalide (ÕS, reeglivihikud jms) kasutamine töö ajal, töö kohandamine vastavalt õpilase võimetele, õpiabi võimaldamine. Võimalusel on kaasatud õpilaste toetamisse logopeed, eripedagoog, õpiabiõpetaja, abiõpetaja.
Andekaid õpilasi suunatakse lisatööd tegema ja osa võtma erinevatest konkurssidest, nt olümpiaadid.

AINEVALDKOND: keel ja kirjandus
ÕPPEAINE: eesti keel
KLASS: 1. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 245 (7 tundi nädalas)

TEEMA. Suuline keelekasutus

Alateema. Kuulamine

ÕPITULEMUSED
1. klassi õpilane
- eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas);
- eristab täishääliku pikkusi (lühike või pikem);
- toimib õpetaja ja kaaslase suulise juhendi järgi;
- kuulab õpetaja ja kaaslase esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldud lause, jutu sisu.

ÕPPESISU
Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel.
Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine.
Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Häälik, täishäälik
Tööjuhend

PRAKTILISED TÖÖD
Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine (valikuliselt).
Võimalusel muuseumi külastamine ja/või teatrietenduse vaatamine, kogetust rääkimine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Võimalusel veebis olevad õppemängud, õpikeskkonnad (nt Frepy, Mukimuri, Nutisport, Opiq).
Kasutab õpetaja juhendamisel veebilehitsejat ja otsingumootorit.
Autoriõiguste tutvustamine.

TAGASISIDESTAMINE/ HINDAMINE
Kuulamisülesanded

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema. Kõnelemine

ÕPITULEMUSED
1. klassi õpilane

- väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab;
- jutustab iseseisvalt või suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust;
- koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu;
- esitab luuletust peast;
- teab, et sõnadel on lähedase või vastandtähendusega sõna ja nimetab neist mõningaid.

ÕPPESISU
Häälduse- ja intonatsiooniharjutused. Hääldus harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale.
Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel.
Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.
Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, sh arutamine paaris ja väikeses rühmas.
Eneseväljendus dramatiseeringus, rollimängus või kahekõnes.
Jutustamine (kuulatu, nähtu, läbielatu, ühiselt kogetud sündmuste vahendamine, loetu, pildi, pildiseeria või etteantud teema põhjal).
Tuttava luuletuse või dialoogi peast esitamine.
Töö lähedase tähendusega ja vastandtähendusega sõnadega, sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Sõna, lause, jutt
Küsimus
Luuletus, dialoog ehk kahekõne
Lähedase tähendusega sõna, vastandtähendusega sõna

PRAKTILISED TÖÖD
Luuletuse vastamine peast
Rollimäng, kahekõne või näidend
Jutu mõtlemine pildi/ piltide alusel
Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine (valikuliselt)
Võimalusel muuseumi külastamine ja/või teatrietenduse vaatamine, kogetust rääkimine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Turvaline internet: vestlused digiseadmete kasutamisest ja ohtudest (isikliku info jagamine).

TAGASISIDESTAMINE/ HINDAMINE
Luuletuse vastamine peast
Jutustamine (kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria või etteantud teema põhjal)

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA. Lugemine

ÕPITULEMUSED
1.klassi õpilane

- tunneb häälik-tähelist vastavust;
- loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt;
- mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu;
- vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud;
- mõtleb jutule alguse või lõpu;
- loeb läbi vähemalt kolm lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav …).

ÕPPESISU

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.
Trükitähtede ehk joonistähtede ja väikeste ning suurte kirjatähtede tundma õppimine.
Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.
Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige häälduse, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse).
Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.
Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.
Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.
Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses õpetaja abiga, nende tähenduse tabamine.
Luuletuste lugemine sobivas tempos. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.
Tekstiliikide eristamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.
Kasutatavad kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, vanasõna, jutustus, näidend.
Rahvakalendri tähtpäevad.
Loetud raamatu autori, tegelaste nimetamine, loetust eakohane jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne) ja selle põhjendamine.
Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.
Loeb läbi vähemalt kolm juturaamatut (sh koos õpetajaga klassis loetud raamatud).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Trükitäht ehk joonistäht, kirjatäht
Silp
Rahvakalendri tähtpäev
Jutustus, muinasjutt, luuletus, mõistatus, vanasõna, näidend
Autor, pealkiri

PRAKTILISED TÖÖD

Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine (valikuliselt)
Kooli- ja/või linnaraamatukogu külastamine
Loeb läbi vähemalt kolm juturaamatut

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Võimalusel veebis olevad õppemängud keelelise arengu ja loetu mõistmise arendamiseks (nt Frepy, Mukimuri, Nutisport, Opiq).
Kontodesse sisse- ja väljalogimine (nt Microsoft Office, Nutisport).

TAGASISIDESTAMINE/ HINDAMINE

Lugemisülesanded (funktsionaalne lugemine, eakohased tekstid)

Eakohase teksti ettelugemine
Loetud juturaamatute vastamine

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele. Võimalusel vähendada töömahtu.

TEEMA. Kirjutamine

Alateema. Kirjatehnika

ÕPITULEMUSED
1. klassi õpilane
- kasutab õigeid kirjutamisvõtteid ja teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse;
- kirjutab tahvlilt õigesti ära;
- sooritab kirja eelharjutusi;
- täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga.

ÕPPESISU
Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Pliiatsihoid ja kirjutamisasend. Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine (vajadusel 2. klassis). Siduskirjas tähtede õige sidumine.
Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust, töölehelt.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Joonistähed ehk trükitähed
Väikesed ja suured kirjatähed
Ärakiri

PRAKTILISED TÖÖD
Emakeelepäeva tähistamine
Kutse või õnnitluse kirjutamine näidise järgi

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Arvuti klaviatuuriga tutvumine, esmased ja lihtsamad trükkimisharjutused (nt kasutajatunnuse ja parooli trükkimine)
Kontodesse sisse- ja väljalogimine (nt Microsoft Office, Nutisport).

TAGASISIDESTAMINE/ HINDAMINE
Ärakiri (vormistus, õige ärakiri, õpitud joonis- ja kirjatähed)
Joonistähtede ehk trükitähtede õige kirjutamine
Väikeste ja suurte kirjatähtede õige kirjutamine ja seostamine sõnaks

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Vastavalt lapse eripärale võib õpilane kasutada erandkorras lahuskirja, et käekiri oleks loetav.
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema. Kirjalik tekstiloome

ÕPITULEMUSED
1. klassi õpilane
- koostab näidise järgi kutse või õnnitluse.

ÕPPESISU
Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse või õnnitlus (kujundamine näidise järgi).
Pildiseeria, pildi ja/või jutu pealkirjastamine (individuaalselt või ühistööna). Lühijutu kirjutamine küsimuste või lausealguste abil (individuaalselt või ühistööna).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Kutse
Õnnitlus

PRAKTILISED TÖÖD
Kutse või õnnitluse kirjutamine näidise järgi
Emakeelepäeva tähistamine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

TAGASISIDESTAMINE/ HINDAMINE
Suuline tagasiside (paigutus kutsel või õnnitlusel, ärakiri, käekiri).

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema. Õigekeelsus

ÕPITULEMUSED
1. klassi õpilane
- eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset;
- märgib sõnas õigesti täishäälikute pikkuseid (üks või kaks tähte);
- kirjutab omasõnade algusesse *k, p, t*;
- kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid;
- teab, et lause lõpeb punktiga;
- teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte;
- kirjutab õigesti oma nime.

ÕPPESISU
Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine.
Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse (lühike, pikem) eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. *i* ja *j* ning *h* sõna alguses seoses tähtede õppimisega.
Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes.
Liitsõna vaatlus (moodustamine õpetaja abiga).
Sõnade lõpu õigekiri, *-d* (mitmus), *-vad* (tegusõna mitmuse 3. pööre) ning *-b* (tegusõna ainsuse 3. pööre) õigekirjaga tutvumine.
Jutustav lause. Tutvumine küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus).
Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.
Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Häälik, sõna, lause, tekst
Jutustav lause, lauselõpumärgid (põhirõhk punktil), suur algustäht
Tähestik, täis- ja kaashäälikud, sulghäälikud, täishäälikuühend
Etteütlus

PRAKTILISED TÖÖD

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Veebis olevad õppemängud keelelise arengu ja loetu mõistmise arendamiseks (nt Frepy, Mukimuri, Nutisport, Opiq)

TAGASISIDESTAMINE/ HINDAMINE
Iseseisvad tööd (õpitud keelereeglite kasutamine)
Etteütlused (õpitud keelereeglite kasutamine)

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele. Võimalusel vähendada töömahtu.

AINEVALDKOND: keel ja kirjandus
ÕPPEAINE: eesti keel
KLASS: 2. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 245 (7 tundi nädalas)

TEEMA. Suuline keelekasutus

Alateema. Kuulamine

ÕPITULEMUSED
2. klassi õpilane
- eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi;
- kuulab õpetaja ja kaaslase eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil;
- vastab kuuldu põhjal küsimustele;
- koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil.

ÕPPESISU
Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk suluta kaashäälikul.
Õpetaja ja kaaslase suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmine ja selle järgi toimimine mängus, praktilise ülesande lahendamisel (välitund, otsimine, mõõtmine).
Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel.
Kaaslase ettelugemise kuulamine.
Rahvakalendri tähtpäevadega tutvumine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
häälik, suluta kaashäälik
tööjuhend
skeem, kaart
rahvakalendri tähtpäevad

PRAKTILISED TÖÖD
Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine (valikuliselt).
Võimalusel muuseumi külastamine või teatrietenduse vaatamine.
Klassikaaslase luuletuse, omaloomingu esituse kuulamine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Võimalusel veebis olevad õppemängud (nt Frepy, Mukimuri, Nutisport, Opiq).
Õpetaja juhendamisel kasutab veebilehitsejat ja otsingumootorit.
Autoriõiguste tutvustamine.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist.
Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.
Kuulamisülesanded

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema. Kõnelemine

ÕPITULEMUSED

2. klassi õpilane

- kasutab kõnes terviklauseid;
- teab ja leiab vastandtähendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu;
- väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust;
- annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu;
- koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu;
- vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel;
- esitab luuletust peast.

ÕPPESISU

Häädlus- ja intonatsiooniharjutused
Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus
Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine.
Nii enese kui ka teiste soorituste tunnustav kommenteerimine.
Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) ja selle põhjendamine.
Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.
Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.
Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.
Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule.
Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.
Luuletuste peast esitamine.
Rahvakalendri tähtpäevade tutvustamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

sõna, lause, jutt, küsimus, tugisõna, luuletus
tempo, intonatsioon, hääletugevus
luuletus, dialoog, rollimäng, dramatiseering
lähedase tähendusega sõna, vastandtähendusega sõna
rahvakalendri tähtpäevad

PRAKTILISED TÖÖD

Aabitsapeo korraldamine.
Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine (valikuliselt).
Võimalusel muuseumi või teatrietenduse vaatamine ja sellest kõnelemine.
Lühinäidendi lavastamine või rollimäng.

Luuletuse esitamine.
Jutustamine läbielatust ja pala põhjal.
Omaloomingu esitamine klassikaaslastele.
Paaris- või rühmatöö

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Võimalusel veebis olevad õppemängud (nt Frepy, Mukimuri, Nutisport, Opiq).
Õpetaja juhendamisel avab veebilehitseja ja otsingumootori. Valib õpetaja suunamisel otsingusõna.
Õpib kasutama õpetajaga suhtlemiseks ja oma õpiinfo jälgimiseks kooli õppeinfosüsteemi (näiteks elektooniline päevik, Teams vm).
Turvaline Internet. Vestlused ohtudest, mis kaasnevad digisuhtluses (isikliku info jagamine).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist.
Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.
Luuletuse vastamine peast
Jutustamine

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema. Lugemine

ÕPITULEMUSED
2. klassi õpilane
- loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu;
- mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu;
- vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele;
- leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;
- tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna;
- kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi;
- loeb läbi vähemalt 3 jõukohast lasteraamatut, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi.

ÕPPESISU
Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.
Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.

Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes. Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.
Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.
Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, õpiku sõnastik) mõistev lugemine.
Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.
Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.
Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks) või skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga.
Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu).
Loole alguse ja lõpu mõtlemine.
Tegelaste iseloomustamine.
Luuletuste esitamine sobivas tempos.
Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.
Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, muinasjutt, näidend, mõistatus, vanasõna.
Kasutatavad kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend, rahvajutt, anekdoot jms
Loeb vähemalt 3 juturaamatut.
Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.
Rahvakalendri tähtpäevadega tutvumine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
sisukord
skeem, tabel, kaart
sõnastik
riim
sünonüüm
kahekõne, saatelause
luuletus, jutustus, muinasjutt, näidend, vanasõna, mõistatus

PRAKTILISED TÖÖD
Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine (valikuliselt).
Kooli- või linnaraamatukogu külastamine.
Loeb läbi vähemalt 3 kirjandusteost.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Kontodesse sisse- ja väljalogimine (nt Office, Nutisport).
Võimalusel veebis olevad õppemängud (nt Frepy, Mukimuri, Nutisport, Opiq).
Õpetaja juhendamisel avab veebilehitseja ja otsingumootori.
Skanneerib õpetaja suunamisel teabe nutiseadmesse ruutkoodi abil erinevatel teemanädalatel.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist.
Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.
Loetud raamatu vastamine.

Lugemisülesanded (funktsionaalne lugemisoskus)
Eakohase teksti ettelugemine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA. Kirjutamine

Alateema. Kirjatehnika

ÕPITULEMUSED
2. klassi õpilane
- kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid;
- kirjutab tahvlilt või õpikust ära;
- täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga.

ÕPPESISU
Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.
Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.
Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
väikesed ja suured kirjatähed, seos
ärakiri

PRAKTILISED TÖÖD
Emakeelepäeva tähistamine.
Omalooming ja selle esitamine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Kontodesse sisse- ja väljalogimine (nt Office, Nutisport).
Võimalusel veebis olevad õppemängud (nt Frepy, Mukimuri, Nutisport, Opiq).
Õpetaja juhendamisel avab veebilehitseja ja otsingumootori.
Klaviatuuri kasutamine. Lihtsamad trükkimisharjutused (ärakiri).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist.
Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.
ärakiri
Väikeste ja suurte kirjatähtede kirjutamine ja seostamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Vastavalt lapse eripärale võib õpilane kasutada erandkorras lahuskirja, et käekiri oleks loetav.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema. Kirjalik tekstiloome

ÕPITULEMUSED
2. klassi õpilane
- koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate;
- kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil.

ÕPPESISU
Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga.
Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.
Loovtöö kirjutamine skeemi, kaardi toel; fantaasialugu.
Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine õpetaja juhendamisel.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
kutse, õnnitlus, teade
ümberjutustus, fantaasialugu

PRAKTILISED TÖÖD
Emakeelepäeva tähistamine.
Kutse, õnnitluste või teate kirjutamine.
Omaloominguliste tööde kirjutamine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Võimalusel veebis olevad õppemängud (nt Frepy, Mukimuri, Nutisport, Opiq).
Õpetaja juhendamisel avab veebilehitseja ja otsingumootori.
Klaviatuuri kasutamine. Lihtsamad trükkimisharjutused (ärakiri).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist.
Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.
Kutse, õnnitluse või teate tagasisidestamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema. Õigekeelsus

ÕPITULEMUSED

2. klassi õpilane

- eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit;
- kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade ja õpitud võõrsõnade algusesse;
- märgib kirjas õigesti täishäälikute ja suluta kaashäälikute pikkusi (üks või kaks tähte);
- teab peast võõrtähtedega tähestikku;
- alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga;
- kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes;
- kirjutab õigesti sõnade lõppu
  -d (mida teed?), -te (mida teete?); -sse (kellesse? millesse?),
  -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?);
- kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena).

ÕPPESISU

Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri;
k, p, t s-i ja *h* kõrval; *i* ja *j* silbi alguses, *h* sõna alguses.
Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

häälik, täht, täis- ja kaashäälik, täishäälikuühend
silp, sõna, lause, lauselõpumärk
tähestik, võõrtäht
nimi
silbitamine, poolitamine

PRAKTILISED TÖÖD

Omaloominguliste tööde kirjutamine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Võimalusel veebis olevad õppemängud (nt Frepy, Mukimuri, Nutisport, Opiq).
Õpetaja juhendamisel avab veebilehitseja ja otsingumootori.
Klaviatuuri kasutamine. Lihtsamad trükkimisharjutused (ärakiri).
Kontodesse sisse- ja väljalogimine (nt Office, Nutisport).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Teadmiste kontrollid (iseseisvad tööd õpitud keeleteemade kontrollimiseks) õpilasele ja õpetajale teema omandamise kohta.
etteütlus

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: keel ja kirjandus
ÕPPEAINE: eesti keel
KLASS: 3. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 210 tundi (6 tundi nädalas)

TEEMA: SUULINE KEELEKASUTUS

Alateema: kuulamine

ÕPITULEMUSED
3.klassi õpilane
- kuulab mõtestatult eakohast teksti;
- toimib saadud sõnumi või juhendite järgi.

ÕPPESISU
Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel.
Pikema suulise juhendi meeldejätmine ja selle järgi toimimine.
Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine.
Ettelugemise kuulamine.
Kuuldu ning nähtu kommenteerimine.
Fakti ja fantaasia eristamine.
Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine.
Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine.
Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
sulghäälikud, erinevad intonatsioonid, fakt, fantaasia, muinasjutt, proosa, dialoog, skeem, ümberjutustus

PRAKTILISED TÖÖD
Loovtööde esitamine klassi ees (näiteks “autoritoolis”).
Dialoogi või dramatiseeringu koostamine ja esitamine.
Pildiseeria/pildi joonistamine kuuldud/loetud jutust (lõiming kunstiga), pealkirjastamine.
Võimalusel muuseumi külastamine ja/või teatrietenduse vaatamine, tagasisidestamine (lõiming erinevate ainetundidega).
Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine: kadripäeva tutvustamine 1. kooliastmes.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Suulise juhendi mõistmine ja kasutamine erinevates digiseadmetes (tahvlid, telefonid, arvutid).
Kasutab veebilehitsejat ja otsingumootorit vastavalt suulisele tööjuhendile. Autoriõigused.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist.
Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.
Teadmiste kontroll: kuulamisülesanded, teksti sisu mõistmine, ülesannete lahendamine kuuldud teksti põhjal.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi, vajadusel antakse täiendavaid lisaülesandeid või lihtsustatud tööülesandeid.

Esmatähtis kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi ja vajadusel õpetaja suunavaid küsimusi, märksõnu.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema: kõnelemine

ÕPITULEMUSED

3.klassi õpilane

- väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab;
- vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid;
- vaatleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi;
- avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;
- annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu;
- koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;
- jutustab loetust ja läbielatud sündmusest;
- jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel;
- mõtleb jutule alguse ja lõpu;
- leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu;
- esitab luuletust peast.

ÕPPESISU

Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel.
Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine erinevates olukordades: näiteks vestlus võõraga, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.
Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge hääldus jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.
Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtähendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.
Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine.
Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine).
Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile korrektne vastamine.
Jutustamine (kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria või etteantud teema põhjal).
Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil.
Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.
Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.
Tuttava luuletuse või dialoogi mõtestatud esitamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

viisakas suhtlemine, selge kõne, esitus; nõustumine, keeldumine, põhjendamine; sõnavara laiendamine; küsimuste koostamine, vastamine, jutustamine, kirjeldamine tugiskeemi abil, positiivne hinnang; luuletuse, dialoogi mõtestatud esitamine

PRAKTILISED TÖÖD
Lühinäidendite lavastamine või rollimängud klassis. Dramatiseeringud, omaloomingud (näit: lühinäidendid, dialoogid vm)
Erinevad esinemisvõimalused (näiteks koolis, vanematele, klassis) aulas, klassis, raamatukogus
Võimalusel osaleda erinevatel luulekonkurssidel (klassis, koolis või koolist väljas).
Pildiseeria, koomiksi vm joonistamne/koostamine ja/või selle abil jutustamine, pealkirjastamine
Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine, kadripäeva tutvustamine 1. kooliastmes
Võimalusel muuseumi külastamine ja/või teatrietenduse vaatamine, kogetust rääkimine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Õpib kasutama õpetajaga suhtlemiseks ja oma õpiinfo jälgimiseks kooli õppeinfosüsteemi (näiteks elektrooniline päevik, Teams vm).
Turvaline Internet: vestlused ohtudest, mis kaasnevad digisuhtluses (isikliku info jagamine).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Luuletuse vastamine peast. Dramatiseeringud (erinevate suhtlussituatsioonide lahendamine, pöördumine)
Jutustamine (kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria või etteantud teema põhjal)

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis sõnavara laiendamine, enda mõtete väljendamine korrektsete täislausetega, loova mõtlemise arendamine. Vajadusel õpetaja abi või märksõnad.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi, vajadusel vähendada või individualiseerida töömahtu. Vajadusel antakse täiendavaid lisaülesandeid või lihtsustatud tööülesandeid.

Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: LUGEMINE

Alateema: lugemine

ÕPITULEMUSED
3.klassi õpilane
- loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes;
- mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;
- loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
- töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
- vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
- eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu;
- tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja;
- kasutab sõnaraamatuid ja leiab sealt vajalikku teavet;
- loeb läbi vähemalt **neli** eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust, jagab lugemiskogemusi, rikastab lugemise kaudu oma sõnavara;
- kasutab raamatukogudes erinevaid otsingu võimalusi;
- teab nimetada mõnda lastekirjanikku.

ÕPPESISU

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).
Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslase lugemisvea parandamine kui sellele tähelepanu juhitakse. Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust.
Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (näiteks õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.
Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning -ajakirjanduses.
Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.
Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. Sõnaraamatute kasutamine ja info leidmine
Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi vm koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.
Luuletuste ja tekstide mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.
Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt. Loeb vähemalt iseseisvalt 4 raamatut.
Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri
Kasutatavad kirjandustekstid: rahvajutt, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna, anekdoot jm.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
teksti ülesehitus, lugemistehnikad, tarbe-, teabetekstid, jutustav, kirjeldav tekst, skeemid, märgid, tabelid tekstis, teksti ennustamine, riimuvad sõnad, tekstiliigid (muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, näidend, kiri), kirjandus (folkloor, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, piltjutt, mõistatus, vanasõna)

PRAKTILISED TÖÖD
Võimalusel külastada erinevaid raamatukogusid (koolis, linnas) ja osaleda nende poolt pakutavate õppeprogrammidega.
Luuletuse või proosateksti või omaloomingu esitamine/kuulamine.
Rahvakalendri tähtpäevad. Kadripäeva kava tutvustuse ettevalmistus
Loeb läbi vähemalt neli juturaamatut.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Võimalusel veebis olevad õppemängud keelelise arengu ja loetu mõistmise arendamiseks (nt Kahoot, Nutisport, Opiq, EIS jne). Kontodesse sisse- ja väljalogimine (näiteks Office, Nutisport, EIS).
QR-koodi kasutamine ja info leidmine, mõistmine.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Lugemisülesanded (funktsionaalne lugemine)
Eakohase teksti korrektne ettelugemine.
Loetud juturaamatute vastamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Vajadusel antakse täiendavaid lisaülesandeid või lihtsustatud tööülesandeid.
Esmatähtis on lugemise harjutamine (vajadusel koostada lihtsustatud lugemistekst), sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine, loetud teksti mõistmine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: KIRJUTAMINE

Alateema: kirjatehnika

ÕPITULEMUSED
3.klassi õpilane
- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära;
- paigutab teksti korrektselt paberile või arvutis, vormistab vihikus/õpilaspäevikus nõuetekohaselt.

ÕPPESISU
Kirjutamise õige tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine.
Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine).
Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine.
Etteütlemise järgi kirjutamine.
Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine.
Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
kirjutamisvilumus, tähekujud, tempo; töö vormistamine; ärakiri, oma töö kontrollimine, tarbetekst

PRAKTILISED TÖÖD
Erinevate tähtpäevade tähistamine (näiteks kutse, kaart, õnnitluse kirjutamine)
Ärakirja/omaloomingu vormistamine korrektses käekirjas

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Arvuti klaviatuuriga trükkimine, teksti sisestamine ja lihtsam töötlus
e-kirja vormistamine
Kontodesse sisse- ja väljalogimine (näiteks Office, Nutisport, EIS)

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Korrektne ärakiri
Väikeste ja suurte kirjatähtede kirjutamine ja seostamine.
Korrektne teksti paigutus/vormistus (kutse, kaart, tekst vihikusse)

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Vajadusel antakse täiendavaid lisaülesandeid või lihtsustatud tööülesandeid.

Esmatähtis on korrektse loetava käekirja harjutamine, tööde korrektne vormistamine, õige ärakirja teostamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema: kirjalik tekstiloome

ÕPITULEMUSED
3.klassi õpilane
- koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja;
- kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel;
- kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile.

ÕPPESISU
Lausete laiendamine, sidumine või järjestamine tekstiks.
Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek
Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.
Loovtöö kirjutamine (vaba jutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.
Sündmusest ja loomast kirjutamine
Jutule alguse ja lõpu kirjutamine
Kirja kirjutamine
Kirjutatud teksti arutlemine õpetaja abiga

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
kiri, kutse, õnnitlus, e-kiri, tarbetekstid; jutukese osad sissejuhatus, sisu, kokkuvõte

PRAKTILISED TÖÖD
Loovtööde koostamine, esitamine klassi ees (näiteks “autoritoolis”).
Tähtpäevad
Omalooming (fantaasiatekstid, oma sõbrast, perest vm)
Kirja, kutse, õnnitluste või teate kirjutamine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate veebikeskkondade kasutamine omaloomingu esitamiseks (näit e-raamat, word, QR-kood vm)

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Loovtööde koostamine (erinevad jutukesed, luuletused) ja esitlemine, osalemine rühmatöödes ja/ või paaristöödes omaloomingulise töö koostamiseks ning esitlemiseks, info otsimine ja selle tõesus (kriitilisus), tunnitöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis on kirjutamise harjutamine, sõnavara arendamine ja kasutamine oma omaloomingutes, loova mõtlemise arendamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi.
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele. Võimalusel vähendada/individualiseerida töömahtu. Vajadusel antakse täiendavaid lisaülesandeid või lihtsustatud tööülesandeid.

Alateema: õigekeelsus

ÕPITULEMUSED

3.klassi õpilane

- valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset;
- märgib kirjas õigesti häälikuid ja täis- ja kaashäälikute pikkusi;
- kirjutab õigesti asesõnu;
- märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit;
- kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse;
- märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses;
- kirjutab suure algustähega lause alguse, inimeste- ja loomade nimed ning õpitud kohanimed;
- piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna).

ÕPPESISU

Tähestiku järjekord
Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri
Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. *k, p, t s*-i ja *h* kõrval
i ja *j* õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes)
h sõna alguses
Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses
Õpitud võõrsõnade õigekiri
Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes.
Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes
Silbitamine ja poolitamine
Liitsõna
Nimi-, omadus- ja tegusõna
Ainsus ja mitmus
Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel
Mitmuse nimetava ning *sse*-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus.
Olevik ja minevik
Pöördelõppude õigekirjutus
Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus)
Väit- (jutustav), küsilause kordamine. Hüüdlause. Lause lõpumärgid
Koma kasutamine loetelus; *et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui* puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.
Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.
Sõnavara: lähedase ja vastandtähendusega sõna
Sõna erinevate vormide õigekiri

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

tähestik, tähed, häälikud, häälikute rühmad ja pikkused, sulghäälikute pikkused; nimed, laused, lauselõpumärgid, hüüumärk, nimetused, õigekiri, silbitamine, poolitamine, liitsõna, lähedase ja vastandtähendusega sõna, häälikuühendid, õigekiri, sulghäälik oma sõnade alguses, võõrsõnad, s-i ja h kõrval, nimisõna, tegusõna, omadussõna, i ja j õigekiri, h sõna alguses, ainsus, mitmus, olevik, minevik, sõnavormid, *millesse? kellesse? millega? kellega? milleta? kelleta?, p*öördelõpud, loetelu, õigekiri, koma kasutamine loetelus, sidesõnad komaga *et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui* puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.

PRAKTILISED TÖÖD
Omaloomingu kirjutamisel/korrigeerimisel jälgida õpitud keelereegleid
Plakatite, kuulutuste vm koostamine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Veebis olevad õppemängud/e-harjutused keelelise arengu toetamiseks (nt EIS, Nutisport, Opiq, Liveworksheets, LearningApps).
Arvuti klaviatuuriga trükkimine, teksti sisestamine ja lihtsam töötlus.
e-kirja vormistamine
Kontodesse sisse- ja väljalogimine (näiteks Office, Nutisport, EIS jm)

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Teadmiste kontrollid (iseseisvad tööd õpitud keeleteemade kontrollimiseks) õpilasele ja õpetajale teema omandamise kohta.
Etteütlused õpitud keelereeglite kasutamisel
Õpitud keelereeglite kasutamine erinevate õppeainete kirjalike tööde vormistamisel (loodusõpetus, matemaatika, inimeseõpetus).

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi.
Esmatähtis on veatu lugemise ja korrektse kirjutamise harjutamine.
Õpilane saab tunnis lisaselgitusi. Iseseisvate tööde teostamisel lisaaega.
Töö kohandatud mahus ja sisus. Vajadusel kasutab abimaterjale (häälikute- ja reeglite tabelit)
Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele. Vajadusel antakse täiendavaid lisaülesandeid või lihtsustatud tööülesandeid.

AINEVALDKOND: keel ja kirjandus
ÕPPEAINE: eesti keel
KLASS: 4. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 210 (6 tundi nädalas)

TEEMA 1. Suuline ja kirjalik suhtlus

ÕPITULEMUSED
4. klassi õpilane
- kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;
- jutustab kuuldud teksti ümber;
- esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi;
- väljendab oma arvamust, annab infot arusaadavalt edasi;
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi;
- esitab peast ilukirjandusteksti omal valikul, loeb teksti rollis;
- annab juhiste alusel kaaslasele tagasisidet.

ÕPPESISU
Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.
Kuuldud tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine, sisu ümberjutustamine.
Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Fakt ja arvamus.
Sõnavara avardamine ja täpsustamine, töö sõnastikega.
Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades suulises kui kirjalikus tekstis (koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes).
Oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine. Lisateabe otsimine.
Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
fakt
arvamus
fantaasia
släng

PRAKTILISED TÖÖD
Dialoogi või dramatiseeringu koostamine ja esitamine.
Luuletuse või proosateksti või omaloomingu esitamine.
Helkurinädal
Rühmatööd, paaristööd, info otsimine.
Võimalusel muuseumi külastamine ja/või teatrietenduse vaatamine, kogetust rääkimine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Oskab otsingumootoriga infot otsida, erinevad töölehed infootsinguks (nt kirjanikud).
Õpilane siseneb erinevatesse veebipõhistesse andmebaasidesse ja riigiasutuste veebilehtedele ning leiab sealt infot (EKI.ee jne).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Teadmiste kontrollid, töölehtede täitmine, rühmatööd, paaristööd, info otsimine, hindeline tunnitöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 2. Teksti vastuvõtt

ÕPITULEMUSED

4. klassi õpilane

- loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;
- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi;
- leiab teksti peamõtte;
- kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi;
- leiab tekstist vajalikku infot;
- tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kõnekäänu, kirja;
- on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut);
- tutvustab loetud kirjandusteose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust.

ÕPPESISU

Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine.
Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart jm).
Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine.
Kujundlik keelekasutus (piltlik väljend).
Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada). Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased. Sündmuste järjekord. Arutlemine tekstis käsitletud teema üle.
Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Küsimustele vastamine tekstinäidetega või oma sõnadega.
Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine, märkmete tegemine loetu põhjal, märksõnaskeemi, kava või küsimuste koostamine.
Luuletuse sisu eripära määramine (loodus, nali jne); riimide leidmine ja loomine, riimuvate sõnade toel värsside loomine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).
Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine. Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Loetud raamatu sisu või tegelaste tutvustamine klassikaaslastele.
Erinevate tekstiliikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, kiri. Ilukirjandus: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

muinasjutt
mõistatus
vanasõna
kõnekäänd
riim
värss

PRAKTILISED TÖÖD

Loeb läbi vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost.
Luuletuse või proosateksti või omaloomingu esitamine/kuulamine.
Võimalusel muuseumi külastamine ja/või teatrietenduse vaatamine, kogetust rääkimine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (nt Kahoot, Opiq)
Turvaline Internet: vestlused ohtudest, mis kaasnevad digisuhtluses (isikliku info jagamine)

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Loetud juturaamatute vastamine.

Teadmiste kontrollid, (sh funktsionnalne lugemine, töölehtede täitmine, hindeline tunnitöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 3. Tekstiloome

ÕPITULEMUSED
4. klassi õpilane
- jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest;
- jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel;
- kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga jutustava teksti;
- kirjutab lühema tarbeteksti vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile;
- tunneb kirjutatavate teksti ülesehitust ja vormistustavasid;
- kirjutab eakohase pikkusega loovjutte küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel;
- tunneb protsesskirjutamise etappe, täiendab oma tööd tagasiside põhjal;
- rakendab omandatud keeleteadmisi teksti kirjutamisel ja toimetamisel.

ÕPPESISU
Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane või valikuline (mõne tegelase vaatepunktist) või kokkuvõtlik.
Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamise või asendamisega. Ümberjutustus kavapunktide, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine.
Lühemate tarbetekstide kirjutamine: e-kiri või teade.
Juhendavate tekstide kirjutamine nt retsept, juhend või reeglistik.
Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, sündmuste kaart), mustandite kirjutamine, tagasiside põhjal töö täiendamine, toimetamine, viimistlemine, avaldamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
ametlik ja mitteametlik suhtlus,
kirjakeelne/ argikeelne sõnavara
släng
tervitus ja lõpetus

PRAKTILISED TÖÖD
E-kirja, fantaasialoo või muinasjutu või muistendi kirjutamine.
Teadmiste kontrollid, töölehtede täitmine, rühmatööd, paaristööd, info otsimine, hindeline tunnitöö.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Õpilane siseneb oma meili (nt Outlook) kontole, oskab teha Wordi faili, seda salvestada nimega ja jagada õpetajaga. Õpilane oskab luua kaustu-alamkaustu ja leiab sealt vajaliku info ning edastab\jagab seda õpetajaga. Õpilane vormistab nõuetekohase loovtöö, milles refereerib, tsiteerib ja viitab, lisab fotosid ja muud vajalikku.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Teadmiste kontrollid, omaloominguline tekst

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 4. Keeleteadlikkus

Alateema 1. Häälikuõpetus ja õigekiri

ÕPITULEMUSED
4. klassi õpilane
- kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi ja kaashäälikuühendi reeglit ja erandeid;
- järgib kirjutamisel õpitud häälikuõigekirjareegleid.

ÕPPESISU
Helilised ja helitud häälikud. Liidete *-gi* ja *-ki* õigekiri. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri, sulghäälik sõna keskel. Tähtede *i* ja *j* õigekiri tegijanimedes ja liitsõnades.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
kaashäälikuühendi põhireegel,
kaashäälikuühendi põhireegli erandid,
-gi ja *-ki* liide ja selle õigekiri

PRAKTILISED TÖÖD
Helkurinädal
Omaloomingulised tööd

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (nt Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Etteütlus, teadmiste kontrollid, töölehtede täitmine, hindeline tunnitöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema 2. Sõnavaraõpetus

ÕPITULEMUSED
4. klassi õpilane
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- eristab liitsõna täiend- ja põhiosa, liitsõna ja liitega sõna, aimab liitsõna tähendust täiend- ja põhiosa põhjal;
- selgitab sõna tähendust sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal.

ÕPPESISU
Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, täiendi funktsioon liitsõnas. Liitsõna tähendus. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.
Sõna tähenduse selgitamine oma sõnadega sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
liitsõna
täiend- ja põhisõna

PRAKTILISED TÖÖD
Helkurinädal
Omaloomingulised töö

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (nt Kahoot, Opiq)

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Teadmiste kontrollid, töölehtede täitmine, hindeline tunnitöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema 3. Vormiõpetus

ÕPITULEMUSED
4. klassi õpilane
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- eristab sõnu liigiti;
- oskab pöörata tegusõnu ainsuses ja mitmuses ning kasutada jaatavat ja eitavat kõnet tekstis.

ÕPPESISU
Sõnaliigid ja nende funktsioon.
Tegusõna. Jaatava ja eitava kõne kasutamine tekstis. Tegusõna pöörde, tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses.
Käändsõna. Käändsõnad: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käändsõna arv, ainsus ja mitmus.
Muutumatud sõnad: määrsõnad, hüüdsõnad, sidesõnad, kaassõnad.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
käändsõnad, pöördsõnad, muutumatud sõnad
ainsus
mitmus
eitav ja jaatav kõne

PRAKTILISED TÖÖD
Omalooming

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (nt Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Teadmiste kontrollid, töölehtede täitmine, hindeline tunnitöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema 4. Lauseõpetus

ÕPITULEMUSED
4. klassi õpilane
- oskab määrata lauseliikmeid ja teab nende ülesannet lauses;
- moodustab ja kirjavahemärgistab lauseid õpitu piires korrektselt.

ÕPPESISU
Lause ja lauseliikmed (alus, öeldis)
Lihtsamad lause laiendamise võimalused.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
alus, öeldis

PRAKTILISED TÖÖD
Omalooming

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (nt Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Teadmiste kontrollid, töölehtede täitmine, hindeline tunnitöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: keel ja kirjandus
ÕPPEAINE: eesti keel
KLASS: 5. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 140 (4 tundi nädalas)

TEEMA 1. Suuline ja kirjalik suhtlus

ÕPITULEMUSED
5. klassi õpilane
- oskab juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali valida;
- lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust.

ÕPPESISU
Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.
Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse esitamine.
Suuline arvamusavaldus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Küsimustele vastamine, esitlus ja tutvustus. Väite põhjendamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Eesmärgistatud kuulamine

PRAKTILISED TÖÖD
Eesti Vabariigi aastapäev, võimalusel muuseumi külastamine ja/või teatrietenduse vaatamine, kogetust rääkimine.
Luuletuse või proosateksti või omaloomingu esitamine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Oskab otsingumootoriga infot otsida. Erinevad töölehed infootsinguks.
Õpilane siseneb erinevatesse veebipõhistesse andmebaasidesse ja riigiasutuste veebilehtedele ning leiab sealt infot (nt EKI.ee).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Teadmiste kontrollid, tunnikontrollid, tunnitöö

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA. Teksti vastuvõtt

ÕPITULEMUSED
5. klassi õpilane
- loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- esitab teksti kohta küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte;
- kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.

ÕPPESISU
Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.
Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.
Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekteerimine.
Tarbe- ja õppetekstide (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart, saatekava jne) mõtestatud lugemine.
Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Trükised, visuaalne info, eesmärgistatud lugemine, tarbe- ja õppetekst.

PRAKTILISED TÖÖD
Luuletuse või proosateksti või omaloomingu kuulamine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Õpib kasutama õpetajaga suhtlemiseks ja oma õpiinfo jälgimiseks kooli õppeinfosüsteemi (näiteks elektooniline päevik, Teams vm).
Turvaline Internet: vestlused ohtudest, mis kaasnevad digisuhtluses (isikliku info jagamine).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Teadmiste kontrollid, tunnikontrollid, iseseisvad tööd.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA. Tekstiloome

ÕPITULEMUSED
5. klassi õpilane
- jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult;
- esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;
- kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju;
- vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid.

ÕPPESISU
Lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika.
Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Eseme, olendi ja inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine.
Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajaline- põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.
Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje eristamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Lühiettekanne, kirjeldamine, jutustamine, arutlemine.

PRAKTILISED TÖÖD
E-kirja kirjutamine, fantaasiajutu või muistendi või muinasjutu kirjutamine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Õpib kasutama õpetajaga suhtlemiseks ja oma õpiinfo jälgimiseks kooli õppeinfosüsteemi (näiteks elektrooniline päevik, Teams vm). E-kirja kirjutamine, loovtöö koostamine ja esitamine elektrooniliselt.
Turvaline Internet: vestlused ohtudest, mis kaasnevad digisuhtluses (isikliku info jagamine).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Omaloominguline tekst

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA. Keeleteadlikkus

ÕPITULEMUSED
5. klassi õpilane
- nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid.

ÕPPESISU
Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad.

Alateema. Häälikuõpetus ja õigekiri

ÕPITULEMUSED
5. klassi õpilane
- kirjelda eesti keele häälikusüsteemi;
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid.

ÕPPESISU
Täis-ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend. Võõrtähed ja -häälikud.
Kaashäälikuühendi õigekiri. Tähed g, b, d s-tähe kõrval.
Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Täis-, kaas- ja sulghäälikud, helilised- ja helitud häälikud.

PRAKTILISED TÖÖD
Eesti Vabariigi aastapäev, omaloomingulised tööd.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Nutisport, Kahoot, Opiq jms).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Teadmiste kontrollid, tunnikontrollid, töölehed.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema. Sõnavaraõpetus

ÕPITULEMUSED
5. klassi õpilane
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid.

ÕPPESISU
Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.
Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Liitmoodustus (täiend- ja põhiosa), liitsõnad ja liitega sõnad.

PRAKTILISED TÖÖD
Eesti Vabariigi aastapäev, omaloomingulised tööd.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq jms).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Teadmiste kontrollid, tunnikontrollid, iseseisvad tööd

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema. Vormiõpetus

ÕPITULEMUSED
5. klassi õpilane
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid.

ÕPPESISU
Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad.
Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.

Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist. Ainsus ja mitmus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Sõnaliigid, tegusõnad, käändsõnad, muutumatud sõnad.

PRAKTILISED TÖÖD
Omalooming

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq jms).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Kontrolltööd, tunnikontrollid, iseseisvad tööd.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema. Lauseõpetus

ÕPITULEMUSED
5. klassi õpilane
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.

ÕPPESISU
Lause. Lihtsamad lause laiendamise võimalused. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.
Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Lausete laiendamine, koondlause, väitlause.

PRAKTILISED TÖÖD
Omalooming

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq jms).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Kontrolltööd, tunnikontrollid, iseseisvad tööd.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema. Muud õigekirja teemad

ÕPITULEMUSED
5. klassi õpilane
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.

ÕPPESISU
Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Algustäheõigekiri

PRAKTILISED TÖÖD
Omalooming

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq jms).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Kontrolltööd, tunnikontrollid, iseseisvad tööd.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: keel ja kirjandus
ÕPPEAINE: eesti keel
KLASS: 6. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 105 tundi (3 tundi nädalas)

TEEMA 1. Suuline ja kirjalik suhtlus

ÕPITULEMUSED
6. klassi õpilane

- esitab kuuldu ja loetu kohta kriitilisi küsimusi ning avaldab arvamust, sõnastab järelduse;
- lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöö vormis;
- osaleb aktiivselt klassi- ja rühmavestluses;
- põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslase põhjendatud seisukohti;
- kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses.

ÕPPESISU

Tekstide kuulamine, faktide leidmine ja kontrollimine, kuuldule hinnangu andmine. Küsimuste esitamine vahetus suhtluses.

Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal. Klassivestlus, diskussioon. Vestluses kõnejärje hoidmine ja üleandmine kaaslasele. Kaaslase aktiivne kuulamine, kaaslase öeldu täiendamine ja täpsustamine. Vestluskaaslasele positiivse tagasiside andmine.
Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine. Viisakusväljendite kasutamine, sobiva suhtlusstiili valimine, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine. Viisakas ja ohutu suhtlus virtuaalkeskkonnas.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
avalik suhtlus, ametlik suhtlus, murre, argikeel, kirjakeel, uudissõna, släng, suhtlusetikett

PRAKTILISED TÖÖD
lühijutu kirjutamine, rühma- või paaristööd, info otsimine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Tööülesannete täitmisel kasutab erinevaid e-sõnaraamatuid.
Saadab nõuetele vastava e-kirja.
Kasutab otsingumootorit info otsimiseks.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
arvestuslikud tööd, tunnitööd, lühijutt

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 2. Teksti vastuvõtt
ÕPITULEMUSED
6. klassi õpilane

- nimetab põhilisi Eesti meediakanaleid, eristab rahvusringhäälingu ja kommertskanalite eesmärke;

- tunneb õpitud meediatekstide liike ja nende kasutamise võimalusi, oskab analüüsida meediatekste nende ülesehituse põhjal;
- kasutab meediatekstide analüüsil õpitud keele- ja tekstimõisteid;
- leiab tekstist argumendi ülesehituse osad;
- teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina;
- võrdleb meediatekste, esitab kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte.

ÕPPESISU

Arutlevate meediatekstide ülesehituse analüüs. Lõigu, teksti eesmärk. Argumendi osad. Mõjutusvõtete ja hinnanguliste keelendite leidmine.

Meediakanalid ja -väljaanded Eestis, kommertsmeedia ja rahvusringhääling. Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid. Raadiosaate eesmärgistatud kuulamine, telesaate eesmärgistatud vaatamine, kuuldu võrdlemine või kokkuvõtte tegemine.

Trüki ja veebiajakirjandus. Ajalehežanrite (uudis, intervjuu) eesmärgid ja ülesehitus. Pilt meediatekstides: pressifoto, karikatuur, pildiallkirja eesmärk.

Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

meedia, koomiks, karikatuur, uudis, reportaaž, tabel, diagramm, skeem, blogi

PRAKTILISED TÖÖD

meediateksti kirjutamine, rühma- või paaristööd, info otsimine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Tunneb ära blogi, uudise, reportaaži ja teised meediakanalid internetis.
Loeb erinevaid diagramme ja graafikuid internetist.
Hindab kriitiliselt meediatekste.
Turvaline internet: vestlused ohtudest, mis kaasnevad digisuhtluses.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

arvestuslikud tööd, tunnitööd, meediatekst

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 3. Tekstiloome

ÕPITULEMUSED

6. klassi õpilane

- leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet, tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe, täiendab tagasiside põhjal oma teksti;
- valdab alustekstil kirjutamise põhilisi võtteid, täiendab alusteksti enda mõtetega;
- kirjutab kirjandi, milles kasutab kirjeldamist, jutustamist, koostab argumentatsiooni;
- avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;

- kirjutab eesmärgipäraselt multimodaalseid tekste ja ajakirjandusžanre;
- vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis;
- kasutab tekste toimetades ja kaaslast tagasisidestades omandatud keele- ja tekstimõisteid.

ÕPPESISU
Protsesskirjutamise etappide meenutamine. Lisateabe otsimine. Alusteksti kasutamine enda tekstis: refereerimine. Alustekstile enda mõtete lisamine, autori ja enda mõtete vastandamine, kõrvutamine. Kirjandi ülesehitus: Sissejuhatus, teemaarenduse lõigud e argumendid, kokkuvõte. Lõigu ülesehitus: väide, selgitus, näide, järeldus. Tabav pealkiri. Oma sõnastuse ja lausestuse toimetamine, õigekirja korrektori kasutamine, oma vigade leidmine ja parandamine.
Teksti vormistamine arvutil: reavahe, joondus, lõiguvahed, pealkirjastamine.
Multimodaalse teksti loomine: pildi-, video ja graafilise materjali kasutamine. Teksti kujundamine erinevates rakendustes.
Ajakirjandustekstide kirjutamine: reklaam või uudis või intervjuu.

PÕHIMÕISTED JA MÄRKSÕNAD
sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus, lõik, film, stsenaarium, alustekst, entsüklopeedia, leksikon, ÕS, reklaam

PRAKTILISED TÖÖD
kirjandi ja jutu kirjutamine, rühma- või paaristööd, info otsimine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Tekstitöötlus (nt reavahe, joondus, lõiguvahed, pealkirjastamine, teksti kujundamine erinevates rakendustes).
Kasutab veebisõnastikke.
Salvestab ja saadab faili.

TAGASISIDESTAMINE JA HINDAMINE
arvestuslikud tööd, tunnitööd, kirjand, jutt

ÕPPEKOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 4. Keeleteadlikkus
Alateema 1. Murded ja murdealad

ÕPITULEMUSED
6. klassi õpilane
- nimetab Eesti suuremaid murdealasid.

ÕPPESISU
Eesti murded. Murdekaart, murdekeelenäited, murdesõnastiku kasutamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
murre, släng, murdeala

PRAKTILISED TÖÖD

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
murdekaardi uurimine

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
paaristöö või rühmatöö murrete kohta

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema 2. Õigekiri

ÕPITULEMUSED
6. klassi õpilane

- kasutab õigekeelsussõnaraamatud õigekirja kontrollimiseks;
- teab üldtuntud lühendeid ja kasutab neid tekstis.

ÕPPESISU

Õigekirja kontrollimine õigekeelsussõnaraamatust (nii raamatu- kui ka veebivariandist), märkide lugemine.

Veaohtlikud liited: -lik; -likkus.

Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
lühend, tuletis, liitsõna.

PRAKTILISED TÖÖD
õigekirjaharjutused

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Tekstitöötlus (nt reavahe, joondus, lõiguvahed, pealkirjastamine, teksti kujundamine erinevates rakendustes).
Kasutab veebisõnastikke.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
etteütlus, tunnitöö, arvestuslik töö

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema 3. Sõnavaraõpetus

ÕPITULEMUSED
6. klassi õpilane

- eristab kirjakeelt ja argikeelt, teeb sobiva sõnavaliku vastavalt kontekstile.

ÕPPESISU

Kirjakeel ja argikeel (sh släng), sõnade stiiliväärtus ja märgendid sõnastikes. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides ja enda tekstis. Sobiva sõnavaliku tegemine vastavalt kontekstile: oma või võõrsõna, harvad, vanamoelised sõnad jne.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
kirjakeel, argikeel, släng

PRAKTILISED TÖÖD
omaloominguline töö

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Kasutab veebisõnastikke.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
omalooming, arvestuslik töö, tunnitöö

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema 4. Vormiõpetus

ÕPITULEMUSED
6. klassi õpilane
- kasutab veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks.

ÕPPESISU

Grammatiline ühildumine käändes ja arvus.

Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (*ne*- ja *line*-liitelised omadussõnad).

Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis.

Sõnastike kasutamine käändevormide kontrollimiseks.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
sõnaliigid, araabia number, Rooma number, käändsõna, põhi- ja järgarvsõna

PRAKTILISED TÖÖD
rühma- või paaristöö, omaloominguline töö

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Tekstitöötlus (nt reavahe, joondus, lõiguvahed, pealkirjastamine, teksti kujundamine erinevates rakendustes).
Kasutab veebisõnastikke.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
arvestuslikud tööd, tunnitöö, omaloominguline töö

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema 5. Lauseõpetus

ÕPITULEMUSED
6. klassi õpilane

- moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid enda tekstis;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates.

ÕPPESISU

Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Rindlause ja osalaused. Sidesõnaga ja sidesõnata rindlause. Rinnastavad sidendid.

Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Alistavad sidendid. Põimlause kirjavahemärgistamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
lihtlause, liitlause, rindlause, põimlause, pea- ja kõrvallause

PRAKTILISED TÖÖD
rühma- või paaristöö, omaloominguline töö

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Tekstitöötlus (nt reavahe, joondus, lõiguvahed, pealkirjastamine, teksti kujundamine erinevates rakendustes).
Kasutab veebisõnastikke.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Arvestuslikud tööd, tunnitöö, omaloominguline töö, etteütlus.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: keel ja kirjandus
ÕPPEAINE: eesti keel
KLASS: 7. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi (2 tundi nädalas)

TEEMA 1. SUULINE JA KIRJALIK SUHTLUS

Alateema 1. Suulise ja kirjaliku suhtluse erinevused, veebisuhtlus, olukorrale sobiva suhtlusvormi valimine

ÕPITULEMUSED
7. klassi õpilane

- oskab valida suhtluskanalit; peab sobivalt telefonivestlusi ning asjakohast kirja- ja meilivahetust;
- käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse;

ÕPPESISU
Ametlik ja mitteametlik suhtlus.
Suhtlusrollid ja nendest lähtuvad keelevalikud, viisakas keelekasutus.
Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine.
Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid; veebis kommenteerimine; kommentaaride kirjutamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
ametlik ja mitteametlik keelekasutus, suhtlusrollid, pöördumine, kommentaar, avalik ja personaalne suhtlus

PRAKTILISED TÖÖD
suhtlusolukordade läbimängimine, lühiintervjuu (küsitluse) läbiviimine, paaristööd, rühmatööd

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Videote vaatamine internetist, intervjuu lindistamine.

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE
Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise enesereflesiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: paaristöö, rühmatöö, küsitluse läbiviimine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

Alateema 2. Sobivate keelevahendite valik, kuulamisoskused, suulise ja kirjaliku eneseväljenduse tähtsus

ÕPITULEMUSED

7. klassi õpilane

- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;
- võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ning vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- orienteerub tekstimaailmas: tunneb peamisi tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediažanre), nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
- loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist;
- suudab teha järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust.

ÕPPESISU

Suuline tekst elavas esituses; kuulamine, ümberjutustamine.
Tunnete ja soovide avaldamine oma tekstis; asjade vaatlemine vastandaspektidest.
Proosa- , luule-, draamateksti kuulamine, lugemine, esitamine.
Meediateksti kommenteerimine vestlusringis; loetu kirjalik ja suuline vahendamine; selge suhtlus meilivahetuses, suulises suhtluses.
Sobivad keelevalikud: sõnumi viisakus ja otsekohesus, liigsõnalisuse vältimine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

suuline tekst, ümberjutustus, süvenev kuulamine, lugemis- ja kuulamisstrateegiad; vastandaspektid

PRAKTILISED TÖÖD

kuulamisharjutused, vestlusringid, paaristööd, rühmatööd.

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE

Kuulamisharjutused interneti vahendusel, tööülesannete täitmine internetikeskkonnas.

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE

Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise eneserefleksiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: protsesshindamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

TEEMA 2. TEKSTI VASTUVÕTMINE

Alateema 1. Teabeallikad, veebitekstid

ÕPITULEMUSED

7. klassi õpilane

- võrdleb tekste omavahel, osutab, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega;

- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides;
- vahendab kuuldud ja loetud tekste sobiva pikkuse ning täpsusega, allikale viidates;
- põhjendab ning avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- leiab infot erinevatest allikatest, hindab allikate asjakohasust ja tõendatust;
- kirjutab ja loeb erinevaid veebitekste.

ÕPPESISU
Meediatekstide liigid: uudis, reportaaž, intervjuu, arvamuslugu, blogid.
Meediateksti eripära ja eesmärk; kirjutamine tugisõnade, kava abil ja loovtöödena.
Teksti vastavus teemale ja eesmärgile.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
uudis, reportaaž, intervjuu, arvamuslugu, blogid, meedia, meediakanalid, tõlgendus, allikad, kommentaar

PRAKTILISED TÖÖD
erinevate meediatekstide kirjutamine, esitlemine rühm- ja paaristöös, info otsimine erinevatest meediakanalitest, ajalehe (ajakirja) koostamine

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Meediatekstidega tutvumine interneti vahendusel, info otsimine erinevatest allikatest, meediateemalise ülesande tegemine arvutit kasutades (tekstid, pildid, kujundus).

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE
Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasiside õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise eneserefleksiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: protsesshindamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

Alateema 2. Eri tüüpi tekstide vastuvõtmine, võrdlemine, tarbetekstid

ÕPITULEMUSED
7. klassi õpilane
- põhjendab ning avaldab viisakalt, asjakohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste analüüsides kui ka seostades;
- orienteerub tekstimaailmas: tunneb peamisi tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediažanre), nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
- loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist.

ÕPPESISU

Teksti vastavus teemale ja eesmärgile; tarbetekstide analüüs, loomine, info otsimine.
Lugu, muistend, muinasjutt, uudis, arvamus, intervjuu ülesehituse analüüs, sarnasuste, erinevuste leidmine.
Teksti kompositsiooni analüüs: sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus, teksti vormistus, esitus;utustuse, muinasjutu, muistendi ülesehituslik omapära, võrdlemine, kirjutamine. utustuse, muinasjutu, muistendi ülesehituslik omapära, võrdlemine, kirjutamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
kompositsioon, analüüs, tarbetekst, ilukirjandustekst, aimekirjandustekst, teksti vormistus

PRAKTILISED TÖÖD
erinevate tekstide analüüs, võrdlemine, tarbetekstide kirjutamine

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Info otsimine erinevatest allikatest, tekstide lugemine ja koostamine arvutis.

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE
Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise eneserefleksiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: protsesshindamine, erinevate kirjutatud tekstide hindamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

TEEMA 3. TEKSTILOOME

Alateema 1. Teksti eesmärk, teksti liigid, tekstide loomine

ÕPITULEMUSED
7. klassi õpilane
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides;
- oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: referaati, kirjandit; kommentaare ja arvamusavaldusi; elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi;
- vormistab tekstid korrektselt;
- seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toimingu eesmärgiga ning teiste tekstidega; vahendab kuuldud ja loetud tekste sobiva pikkuse ning täpsusega, allikale viidates;
- teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni;
- kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust.

ÕPPESISU
Kirjutamine tugisõnade, kava abil ja loovtöödena.
Omalooming: lugu, muistend, muinasjutt, uudis, arvamus, intervjuu.
Teksti kompositsiooni järgimine oma kirjatöödes: sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus, teksti vormistus, esitus.
Eeltöövõimaluste analüüs, praktilised harjutused

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
tugisõnad, alustekstid, eeltöö, tarbetekstid

PRAKTILISED TÖÖD.
omalooming: lugu, muistend, muinasjutt, uudis, arvamus, intervjuu; paaristöö, rühmatöö, kirjutaja ratas, protsesskirjutamine

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Tarbetekstide kohta info otsimine netiallikatest, slaidiesitlused.

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE
Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise eneserefleksiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: protsesshindamine, kirjalike tööde hindamine kujundavalt.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

Alateema 2. tekstide vormistamine, viimistlemine, korrektuur

ÕPITULEMUSED
7. klassi õpilane
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, luues, tekste seostades;
- oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: lühikirjandit; kommentaare ja arvamusavaldusi, omaloomingulisi loovtöid;
- vormistab tekstid korrektselt, oskab teha eeltööd ja viimistlust;
- seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toimingu eesmärgiga ning teiste tekstidega;
- vahendab kirjalikult kuuldud ja loetud tekste sobiva pikkuse ning täpsusega, allikale viidates;
- põhjendab ning avaldab asjakohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades.

ÕPPESISU
Eeltöö, kirjutamine tugisõnade põhjal, kava koostamine, alustekstide abil kirjutamine.
Teksti vastavus teemale ja eesmärgile, eeltöövõimalused, teksti viimistlemise etapid.
Omaloomingulise teksti loomine, eeltöövariantide kasutamine, viimistlusetappide järgimine.
Teksti kompositsiooni harjutamine, analüüs: sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus, teksti vormistus, viimistlus, esitus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
eeltöövariandid, viimistlusetapid, kompositsiooni eripärad, korrektuur

PRAKTILISED TÖÖD
omaloominguliste tööde kirjutamine, analüüs, jagamine nii paaris- kui rühmatöös, eeltöövariantide ja viimistlusetappide harjutamine

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Tekstitöötlus arvutis, teksti vormistamise etapid.

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE
Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasiside õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise eneserefleksiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: protsesshindamine, kirjalike tööde hindamine kujundavalt, omaloominguliste tööde hindamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

TEEMA 4. KEELETEADLIKKUS

Alateema 1. Kirjakeele väärtustamine, teksti stiil, kujundlikkus

ÕPITULEMUSED
7. klassi õpilane
- teab õige keelekasutuse olulisust keele ja kultuuri säilitamiseks;
- järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest;
- teab eesti keele sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni;
- teab ja oskab kasutada kirjavahemärgistamise reegleid;
- tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada;
- teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni;
- kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust.

ÕPPESISU
Sõnaliigid;lauseliigid; lauseõpetuses pea- ja kõrvallause seosed.
Lausete kirjavahemärgistus, teksti arusaadavuse seostamine kirjavahemärgistamisega.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
sõnaliigid: käändsõnad, pöördsõnad, muutumatud sõnad (nimisõnad, omadussõnad, asesõnad, arvsõnad, tegusõnad, hüüdsõnad, sidesõnad, kaassõnad, määrsõnad); lihtlause, liitlause, koondlause, kirjavahemärgid

PRAKTILISED TÖÖD
keeleharjutused, lauseõpetusharjutused, kirjavahemärgistuse harjutused individuaalselt, paaristööna, rühmatööna

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Rühmatöö esitlused slaidiesitlusena.

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE

Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise eneserefleksiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: protsesshindamine, kirjalike tööde hindamine nii arvestuslikult kui kokkuvõtvalt.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

Alateema 2. Õigekiri, grammatiline sõnavara

ÕPITULEMUSED
7. klassi õpilane

- järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- tunneb ära sõnatüve muutused;
- teab ja oskab kasutada kokku- ja lahkukirjutusreegleid;
- teab pöördsõnavormistikku ja oskab moodustada nõutavaid grammatilisi vorme;
- teab verbi käändelisi vorme ja oskab neid kasutada;
- teab võõrsõnade tunnuseid ja tunneb tekstist ära võõrsõnad;
- tunneb keelendite stiiliväärtust;
- oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada;
- leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekstitähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid;
- teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest.

ÕPPESISU
Ortograafia põhireeglid, sh kaashäälikuühendi põhireegel ja erandireeglid.
ÕS ja selle kasutamine, „Sõnaveeb“; tüvemuutused ja astmevaheldus nii käänd- kui pöördsõnades, i-mitmuse vormid.
Omadussõna võrdlusastmed, i-ülivõrde vormid; omadussõna kokku- ja lahkukirjutamine.
Muutumatute sõnade (määrsõna, kaassõna) kokku- ja lahkukirjutamine.
Võõrsõnade tunnused ja õigekiri.
Pöördsõna ja pöördsõnavormistik: ajad, kõneviisid (kindel, käskiv, tingiv, kaudne), tegumood (is, uis), jaatav ja eitav kõne; pöördsõnade kokku- ja lahkukirjutamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
kaashäälikuühend, erandid; „Õigekeelsussõnaraamat“; „Sõnaveeb“; võrdlusastmed; tüvemuutused; kokku- ja lahkukirjutamine; võõrsõnad; pöördsõnavormistik, tegusõna käändelised vormid

PRAKTILISED TÖÖD
keeleharjutused individuaalselt, paaristööna, rühmatööna

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Info otsimine erinevatest allikatest, erinevate sõnaraamatute kasutamine internetis.

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE

Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasiside õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise eneserefleksiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: protsesshindamine, kirjalike tööde hindamine kujundavalt.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

AINEVALDKOND: KEEL JA KIRJANDUS
ÕPPEAINE: EESTI KEEL
KLASS: 8. KLASS
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi (2 tundi nädalas)

TEEMA 1. Suuline ja kirjalik suhtlus

ÕPITULEMUSED
8. klassi õpilane

- teeb kuuldu ja loetu kohta suulise ja kirjaliku kokkuvõtte, käsitsi või arvutil;
- märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid;
- annab kaaslase tekstile tagasisidet, põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- esitab kuuldu ja loetu kohta täpsustavaid ja kriitilisi küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi;
- väitleb eakohastel teemadel ja teeb väitluse tulemusel järeldusi ja üldistusi;
- analüüsib virtuaalsuhtluse olukordi.

ÕPPESISU
Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine. Märkmete tegemine kuulamise ajal või asjakohaste küsimuste esitamine. Märkmete tegemine käsitsi või arvutil. Konspekt. Märksõnade valik ja funktsioon.
Kaaslasele viisaka tagasiside andmine (nt kaaslase julgustamine, kiitmine, parandusettepanekute pakkumine).
Vestluspartneri väite ümbersõnastamine, selle kohta küsimuste esitamine. Oma hinnangu andmine. Argumendi ja vastuargumendi esitamine. Järeldamine ja üldistamine. Väitlemine rühmas või klassis.
Virtuaalkeskkonna suhtlussituatsioonid.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
konspekt, kokkuvõte; virtuaalsuhtlus; argument ja vastuargument; analüüs, järeldus

PRAKTILISED TÖÖD
refereering või referaat; omaloomingu kirjutamine; info otsimine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Tööülesannete täitmisel kasutab erinevaid e-sõnaraamatuid.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
0malooming, kontrolltöö, töölehtede täitmine, rühmatööd või paaristööd, tunnitöö

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

TEEMA 2. Teksti vastuvõtt

ÕPITULEMUSED
8. klassi õpilane

- tunneb olulisi teabe- ja meediatekstide liike, nende kasutamise võimalusi ja ülesehitust;
- loeb ja kuulab sihipäraselt, valib sobiva lugemisstrateegia, analüüsib kriitiliselt mitmesuguseid teabe- ja meediatekste;
- osundab teabetekstide keelelisele eripärale lugemise ajal;

- kirjeldab meedia eesmärke ja olemust, võrdleb eri meediaväljaandeid ja kanaleid ning nende kasutusvõimalusi ja eesmärke;
- kontrollib loetud tekstides fakte, esitab kriitilisi küsimusi, eristab libauudist uudisest;
- märkab kujundlikku keelekasutust mõjutusvahendina.

ÕPPESISU
Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst, entsüklopeedia jne) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Populaarteadusliku keelealase artikli lugemine.
Loovtöö aluskirjanduse leidmine, lugemise eesmärgistamine, loetava teksti ülesehituse tundmine. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.
Meediaeetika kesksed põhimõtted (nt sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud, meedia võimalused ja eesmärgid tänapäeval). Meediakanalid: televisioon, raadio, veeb. Kvaliteetajakirjandus, kultuuriajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Eri väljaannete võrdlemine.
Meediatekstide põhiliikide meenutamine. Arvamust vahendavate tekstide võrdlemine või analüüs: arvamuslugu, essee, arvustus. Kriitiline lugemine. Autori seisukoha leidmine ja ümbersõnastamine ning enda hinnangu sõnastamine. Fakti ja arvamuse eristamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
meedia, meediaeetika, meediakanalid; kvaliteetajakirjandus; fakt, arvamus; teabetekstid; libauudis

PRAKTILISED TÖÖD
loovtöö

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
loovtöö vormistamine arvutis, info leidmine internetist

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
loovtöö; töölehtede täitmine, rühmatööd või paaristööd, tunnitöö

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

TEEMA 3. Tekstiloome

ÕPITULEMUSED
8. klassi õpilane

- leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt alustekstid ning osundab neid sobivas vormis;
- kirjutab enda tekste protsessikeskselt: kavandab teksti, võtab arvesse tagasisidet, toimetab, viimistleb, avaldab teksti sobival viisil;
- valdab erinevaid alusteksti kasutamise võtteid;
- oskab eesmärgipäraselt kirjutada loovtööd, kirjandit, valitud meediateksti või arvamuslugu.

ÕPPESISU
Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine. Alusteksti põhjal kirjutamise eeltöö: mõtete leidmine loetud tekstidest, enda mõtetega sidumine. Teema ja peamõtte sõnastamine. Kava või mõistekaardi koostamine, mustandi kirjutamine. Teksti ülesehitus ja sidusus, teksti liigendamine. Alusteksti kasutamise võtted: tsitaat, moto või refereering. Alustekstist saadud mõtete väljendamiseks vajalike keelereeglite ja väljendusvahendite kasutamine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. Intellektuaalomand.
Valitud žanris faktipõhise teksti kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad. Teksti ülesehitus ja sobivate keelevahendite valik.
Arvamusloo kirjutamine. Põhiseisukohtade esitamine, teksti ülesehitus ja sidendus, sobivate keelevahendite valik. Enda teksti ümberkirjutamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
alustekst; teksti ülesehitus ja liigendamine; tsitaat, moto, refereering; intellektuaalomand; arvamuslugu

PRAKTILISED TÖÖD
loovtöö, kirjand

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
loovtöö vormistamine arvutis, info leidmine internetist

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
loovtöö, kirjand; töölehtede täitmine, rühmatööd või paaristööd, tunnitöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

TEEMA 4. Keeleteadlikkus

Alateema 1. Keeleteadlikkus

ÕPITULEMUSED
8. klassi õpilane

- nimetab eesti keele murdeid, toob näiteid murdekeele eripäradest;
- nimetab oskuskeeli, kasutab oskussõnastikke ja teab erialamärgendi tähendust sõnastikes.

ÕPPESISU
Eesti keele erikujud. Murded. Oskuskeeled. Valdkonna oskussõnastike kasutamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
murre, oskuskeel

PRAKTILISED TÖÖD
sõnastike kasutamine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Veebisõnastike kasutamine.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Töölehtede täitmine, tunnitöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Alateema 2. Algustäheõigekiri

ÕPITULEMUSED
8. klassi õpilane

- kirjeldab algustsäheõigekirja reegleid, eristab ametlikku ja mitteametlikku konteksti algustähe valikul;
- nimetab sõnaliike, leiab need lausest ja toob sõnaliikide näiteid.

ÕPPESISU
Algustähe reeglite leidmine EKI teatmikust vm allikatest, saadud teabe kasutamine. Nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja

organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad. Ametliku ja mitteametliku konteksti arvestamine algustähe valikul.
Sõnaliikide meenutamine: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Määr- ja kaassõnade eristamine. Liit-, ühend- ja väljendtegusõna.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
nimi ja nimetus; sõnaliigid (tegusõnad, käändsõnad, muutumatud sõnad jt)

PRAKTILISED TÖÖD
sõnastike kasutamine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Veebisõnastike kasutamine.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Töölehtede täitmine, kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Alateema 3. Lauseõpetus ja õigekiri

ÕPITULEMUSED
8. klassi õpilane

- teab eesti keele lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust;
- leiab õigekirjajuhiseid keeleallikatest;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates;
- kirjeldab lause suhtluseemärki, määrab lauseliikmed;
- selgitab rind- ja põimlause erinevust, leiab rind- ja põimlause osad, sidendid ning kasutab neid korrektselt ja eesmärgipäraselt;
- kirjavahemärgistab liht- ja liitlauseid, segaliitlauseid, otsekõnega lauseid, põhjendab sidendi ja märgi valikut;
- valib konteksti otsekõne, tsitaadi või kaudkõne, märgib need kirjas korrektselt.

ÕPPESISU

Lause. Lause suhtluseesmärgid. Lause vahetud moodustajad e fraasid. Fraaside ja sõnaliikide seosed. Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Lauseliikmete määramine.

Rinnastusseos. Koondlause. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses.

Liht- ja liitlause. Keerulisemad segaliitlaused. Rindlause. Rindlause osalausete ühendamise võimalused, rinnastavad sidendid. Rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause kirjavahemärgistamine. Segaliitlause ja selle ehitus. Lauselühendi funktsioon ja sobivus eri teksti liikidesse. Lauselühendi komastamine. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Sõnajärg lauses.

Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Nende kasutus ja õigekiri. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaadi valimine enda teksti. Otsekõne ja kaudkõne võrdlemine, otsekõne muutmine kaudkõneks ja vastupidi.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
fraas; liht- ja liitlause; rindlause ja põimlause; otsekõne ja kaudkõne; lauselühend; koondlause

PRAKTILISED TÖÖD
kirjand

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Ülesanded veebikeskkonnas.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Töölehtede täitmine, kirjand, kontrolltöö, tunnitöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

AINEVALDKOND: keel ja kirjandus
ÕPPEAINE: eesti keel
KLASS: 9. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi (2 tundi nädalas)

TEEMA 1. Suuline ja kirjalik suhtlus

Alateema 1. Erinevad suhtlusolukorrad, suuline ja kirjalik suhtlus, veebisuhtlus

ÕPITULEMUSED
9. klassi õpilane

- osaleb erinevates suhtlusolukordades avalikus ruumis, sh veebis;
- märkab suulistes ja kirjalikes tekstides tehtavaid keelevalikuid, analüüsib neid;
- tunneb eesti keele suhtlustavasid, märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid;
- kirjeldab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelisi eripärasid ja rakendab neid;
- esitab kuuldud ja loetud meediateksti kohta eri liiki küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid.

ÕPPESISU:

Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid; veebis kommenteerimine.

Keeleviisakus ja -väärikus; anonüümsuse mõju keelekasutusele.

Ametlik ja mitteametlik suhtlus; suhtlejate rollid ja rollidest lähtuvad keelevalikud.

Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
suuline ja kirjalik keel, suhtlusolukord, avalik ruum, ametlik ja mitteametlik suhtlus

PRAKTILISED TÖÖD
rühma- ja paaristööd erinevate suhtlusolukordade kohta

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Info otsimine otsingumootoriga. Allikate usaldusväärsuse hindamine. Dokumendi korrektne vormistamine (kirja suurus, kirjastiil, reavahe jms). Sobivate keelevahendite valimine veebisuhtlussituatsioonidesse. Erinevate veebisuhtlusolukordade analüüs.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
suhtlusolukordade analüüs klassis, stiiliõpetuse töö

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema 2. Erinevad vestlusvõtted, nende rakendamine, sobivate keelevahendite valik

ÕPITULEMUSED

9. klassi õpilane

- oskab oma seisukohti väljendada eri kanalites ja vormides;
- võtab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku;
- valdab vestlusvõtteid: algatab vestluse, arendab teemat, väljendab eriarvamust viisakalt.

ÕPPESISU

Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis.

Loetu kirjalik ja suuline vahendamine, autorile viitamine.

Eestlasele omane asjalikkus suhtluses: meilivahetuses, suulises suhtluses.

Sõnumi viisakus ja otsekohesus, liigsõnalisuse vältimine, sobivad keelevalikud.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
suuline ja kirjalik suhtlus, vestlus, viitamine, tsiteerimine ja refereerimine

PRAKTILISED TÖÖD
refereerimise ja tsiteerimise töö

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Sobivate keelevahendite valimine veebisuhtlussituatsioonidesse. Erinevate veebisuhtlusolukordade analüüs.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
meediateksti analüüs

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 2. Teksti vastuvõtmine

Alateema 1. Teabeallikad, veebitekstid

ÕPITULEMUSED
9. klassi õpilane

- tunneb peamisi keelevaldkonna teabeallikaid;
- koostab veebiotsingutel päringuid, kasutab saadud teavet eesmärgipäraselt.

ÕPPESISU

Veebist teabe otsimine erinevaid päringuid kasutades, keelevaldkonna teabeallikate tundmine; leitud teabe kriitiline hindamine; teabe talletamine, kõrvutamine ja süstematiseerimine ning kasutamine suhtluses.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
teabeallikas, veebiotsing, päring

PRAKTILISED TÖÖD
eri veebiallikatest info otsimine, selle usaldusväärsuse hindamine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate veebisõnastike kasutamine. Informatsiooni leidmine erinevatest veebiallikatest, veebisõnastike kasutamine (sõnaveeb.ee, murdesõnastik, sünonüümisõnastik, kakskeelsed sõnaraamatud jm).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
infootsingu ülesanne

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema 2. Eri tüüpi tekstide vastuvõtt, tarbetekstid, keeleline mõjutamine tekstides

ÕPITULEMUSED
9. klassi õpilane

- hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;
- võtab vastu segatekste: seostab sõnalise ja pildilise ning helilise teabe
- teeb kasutatud keelevahendite kohta järeldusi ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina.

ÕPPESISU:

- tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus;
- tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine ja tegutsemine;.
- sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem);
- pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine;
- segateksti vastuvõtt.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
tekst, segatekst, keelevahendid, kujundlikkus, fraseologism

PRAKTILISED TÖÖD
eri tüüpi tekstide (sh segateksti) analüüs

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevatest (multimodaalsetest) veebitekstidest vajaliku info leidmine, nende tekstide koostamine. Teksti korrektne vormistamine arvutil, arvestades üldisi nõudeid tekstile (teksti suurus, kirjastiil, reavahe jms).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
eri tüüpi tekstide (sh segateksti) analüüs

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema 3. Tekstide võrdlemine, töö tekstiga, vajaliku info leidmine tekstist; teksti kriitiline lugemine

ÕPITULEMUSED
9. klassi õpilane

- oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid hinnangu väljendamist kirjeldades ja autori hoiakutega seostades.

ÕPPESISU
Peamised keelelised mõjutamisvõtted ja kujundid tekstis, sh kõnes. kriitiline lugemine.
Hinnangu väljendusvahendite analüüs arvamuslikes tekstides, hinnangu väljendamine arutledes; modaalsus, saateverbid alusteksti, autorit viidates.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
tekst, arvamus, kommentaar, hinnangulisus (tekstis)

PRAKTILISED TÖÖD
töö eri tüüpi tekstidega

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Eri kanalitest vajaliku info leidmine, info usaldusväärsuse hindamine, allikakriitilisus.
Autorõiguse põhimõtete tundmine, nende rakendamine.
Oma arvamuse avaldamine veebis; oma sõnade eesti vastutamine sõltumata kanalist.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
lugemisülesanne

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema 4. Kõne kui tekstiliik

ÕPITULEMUSED
9. klassi õpilane

- analüüsib kõnet, eristab kõne osi, kirjeldab kõne eesmärki, leiab kõnest teabe, autori seisukoha;
- oskab koostada ette antud teemal kõnet.

ÕPPESISU

Kõnede analüüs: pidulik kõne ja veenmiskõne; kõnede ülesehitus, eesmärk; kõne kuulamine ning märkmete tegemine; kõnest olulise teabe leidmine ja kõneleja seisukohtade sõnastamine, kõnest kokkuvõtte tegemine, kõne põhjal küsimuste esitamine; kõne kohta arvamuse avaldamine.

Konspekteerimine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
kõne, konspekteerimine

PRAKTILISED TÖÖD
kõne koostamine (paaristööna või individuaalselt)

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Veebist vajaliku info leidmine.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
kõne ettekandmine klassis

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 3. Tekstiloome

Alateema 1. Teksti eesmärk, kolm teksti põhiliiki: jutustav, kirjeldav ja arutlev tekst

ÕPITULEMUSED
9. klassi õpilane

- oskab määratleda teksti suhtluseesmärgi ja valib sellele vastavad keelevahendid enda teksti;
- koostab jutustava-arutleva teksti;
- leiab teksti teema, sõnastab pealkirja;
- valdab teksti ülesehituse põhimõtteid,
- valib teksti sobivad keelevahendid;
- ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades;
- järjestab ja seostab info loogiliselt;
- valdab peamisi tekstisidususvõtteid;
- hinnangu väljendamine arutledes;
- modaalsus, saateverbid alusteksti, autorit viidates.

ÕPPESISU
Suhtluseesmärgi määratlemine enne kirjutamist;

Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel vastavalt suhtlejate rollile, valdkonnale ja eesmärgile.

Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal, teksti pealkirjastamine

Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, selgitus, põhjendus, järeldus; teksti näitestamine alustekstist ja enda kogemusest; enda kogemuse ja alusteksti sidumine lõigus; lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused

Teksti sidusus: jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa tervikuks sidumine.

Hinnangulisuse väljendamine, õpilane seob alusteksti mõtted enda seisukohtadega, kasutab selleks vajalikke keelevahendeid.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Suhtlussituatsioon, suhtluseesmärk, arutlus, lõik, argument, näide, hinnang, jutustav, kirjeldav ja arutlev tekst, teksti sidusus

PRAKTILISED TÖÖD
arutleva teksti kirjutamine, argumenteerimine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Dokumendi korrektne vormistamine (kirja suurus, kirjastiil, reavahe jms).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
arutlev kirjand

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema nr 2. Eri tüüpi (tarbe)tekstide esitamine

ÕPITULEMUSED
9. klassi õpilane

- oskab eesmärgipäraselt kirjutada eri liiki tarbetekste (elulookirjeldus, avaldus, seletus) ja neid korrektselt vormistada;
- toimetab enda tekste tagasiside põhjal, kasutab teksti tagasisidestades õpitud keeleteadmisi.

ÕPPESISU

Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus. teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine;

Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega; keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti arvestamine sobiva kujundi valikul.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
tarbetekst, elulookirjeldus, CV, avaldus, seletus, teksti viimistlemine

PRAKTILISED TÖÖD
tarbeteksti koostamine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Tarbeteksti korrektne vormistamine arvutil (nt CV, avaldus).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
tarbetekst

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 4. KEELETEADLIKKUS

Alateema nr 1. Keel kui väärtus; eesti keele ajalugu

ÕPITULEMUSED
9. klassi õpilane

- väärtustab eesti keelt kui riigikeelt;
- kirjeldab kirjakeele kujunemist;
- kirjeldab keelekorralduse ja keelehoolde põhimõtteid,
- mõistab üldjoontes keeleseaduse olemust.

ÕPPESISU

Eesti kirjakeele kujunemine; keeleuuendus ja keele areng; keelekorraldus ja keelehoole Eestis; Eesti keeleseadus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
riigikeel, kirjakeel, keeleuuendus, keelehoole, keeleseadus

PRAKTILISED TÖÖD
töö kirjakeele ajaloost või keeleseadusest või keelekorraldusest

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
(Veebi)suhtlusolukorda sobiva keelevariandi valmine.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
konspekt

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema nr 2. Õigekiri

ÕPITULEMUSED

9. klassi õpilane

- meenutab õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest;
- kasutab arvuti õigekirjakorrektorit.

ÕPPESISU

Poolitamine, sealhulgas võõrsõnade ja nimede poolitamine.

Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad, võrdevormid, võõrsõnad.

Kokku- ja lahkukirjutamise reeglite kordamine; algustäheõigekirja kordamine, konteksti arvestamine algustähe valikul.

Tsitaatsõnade märkimine kirjas; võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus.

Pealkirja, nime ja nimetuse erinevus.

Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

poolitaminevõõrsõna, tsitaatsõna, pealkiri, kokku-lahkukirjutamine, nimi ja nimetus, lühendamine

PRAKTILISED TÖÖD

eri tüüpi õigekirjaharjutused

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Sõnaraamatute kasutamine, et leida vajadusel keelelist abi (nt sõnade õigekiri).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

keeleharjutused, veebiharjutused

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema nr 3. Teksti stiil, kujundlikkus, tähendusvarjundid

ÕPITULEMUSED

9. klassi õpilane

- kirjeldab keelendite stiiliväärtust;
- kasutab ja mõistab tekstis kasutatud keelendite tähendusvarjundeid.

ÕPPESISU

Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid tekstis; fraseologismid, nende stiilivärving.

Keeleallikate kasutamine sõna stiilivärvingu leidmiseks.

Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad; sagedamini esinevad tuletusliited ja nende funktsioon; sõna ehituse analüüs.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
stiil, stiilivarjund, fraseologism, kujundlikkus, keeleallikas, tehissõna, tuletamine, liitmine, liide, tüvi, rõhuliide

PRAKTILISED TÖÖD
erinevad keeleharjutused

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Sõnaraamatute kasutamine, et leida vajadusel keelelist abi (nt sõnade õigekiri).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
erinevad keeleharjutused

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Alateema nr 4. Tekstide ühesehitus, grammatiline, sõnavaraline eripära; teksti hinnangulisus

ÕPITULEMUSED

9. klassi õpilane

- kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku;
- kirjeldab tekstide grammatilist ning sõnavaralist eripära;
- tunneb ja selgitab hinnangu väljendamise keelelisi vahendeid;
- märkab hinnangulisust loetud tekstides ja kasutab enda tekstides;
- kasutab teksti sidususe võtteid enda tekstides.

ÕPPESISU

Modaalsus ja hinnangu väljendamine teiste ja enda tekstis

Määrsõnade, rõhumäärsõnade tähendusvarjundite võrdlemine ja valimine vastavalt lausekontekstile.

Lausete ühendamise võtted, teksti sidusus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
määrsõna, tähendusvarjund, kontekst

PRAKTILISED TÖÖD
sõnavaraülesanne, teksti sidususe ülesanded, teksti kirjutamine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Sõnaraamatute kasutamine, et leida vajadusel keelelist abi (nt sõnade õigekiri).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
tekst

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: keel ja kirjandus
ÕPPEAINE: kirjandus
KLASS: 5. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi (2 tundi nädalas)

TEEMA 1. Kirjandustekstide valik ja lugemine

ÕPITULEMUSED

5. klassi õpilane

- loeb laste- ja noorte kirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost;
- loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;
- tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;
- kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad.

ÕPPESISU

Loeb läbi vähemalt neli laste- ja noorte kirjanduse tervikteost.
Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine ning lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt.
Loetu mõistmine. Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine. Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja üle libisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine.
Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.
Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine.
Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste või katkendite soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust mida käsitletakse ühiselt. (Näiteks E. Raua „Kalevipoja“ adaptatsioon, E. Bornhöhe „Tasuja“, J. Krossi „Mardileib“, F. R. Kreutzwaldi „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ või muud eesti muinasjutu- või muistendikogumikud).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Erinevad lugemistehnikad

PRAKTILISED TÖÖD

Loeb läbi vähemalt neli laste- ja noorte kirjanduse tervikteost.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Erinevate e-viktoriinide või e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (nt Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Tervikteose vastamine. Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet (õpetajalt või kaaslastelt). Paaristöö, rühmatöö, lugemisülesannete analüüs, omaloomingulised tööd, mõistekaardid, protsesshindamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Arves-takse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 2. Kultuuri- ja kirjandusteadmised

ÕPITULEMUSED
5. klassi õpilane
- väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri;
- õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri;
- eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid.

ÕPPESISU
Pärimuskultuur.
Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste lahendamine ja loomine. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid.
Teatri- ja filmikunst.
Kirjandusteose põhjal valminud filmi või katkendi vaatamine.
Mõisted: ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
pärimus
ilukirjandus, näidend, proosa, seiklusjutt, valm, ajalooline jutustus,
luule, metafoor, epiteet, võrdlus
kõnekäänd, muinasjutt, muistend, mõistatus, vanasõna

PRAKTILISED TÖÖD
Võimalusel teatri või kino külastamine
Omalooming

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (nt Kahoot, Opiq)

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet (õpetajalt või kaaslastelt). Paaristöö, rühmatöö, lugemisülesannete analüüs, omaloomingulised tööd, mõistekaardid, protsesshindamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 3. Teksti analüüs ja tõlgendamine

ÕPITULEMUSED
5. klassi õpilane

- nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust;
- koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;
- nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte;
- iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;
- järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut.

ÕPPESISU

5. klassi õpilane

Teksti kui terviku mõistmine. Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine ja vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte või kava tegemine.
Teose teema ja kesksete mõtete leidmine ning sõnastamine.
Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine.
Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja.
Luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine ning kasutamine. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu sõnastamine. Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla.
Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Päevikuvormis ilukirjandus. Valmi tunnused.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

värss, riim, epiteet, metafoor, võrdlus
pea- ja kõrvaltegelane
seiklusjutt, ajalooline jutustus, valm

PRAKTILISED TÖÖD

Töö loetud tervikteosega

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (nt Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Töö loetud tervikteosega. Iseseisvad tööd sh funktsionaalne lugemine. Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet (õpetajalt või kaaslastelt). Paaristöö, rühmatöö, lugemisülesannete analüüs, omaloomingulised tööd, mõistekaardid, protsesshindamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 4. Tekstiloome

ÕPITULEMUSED

5. klassi õpilane

- rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;

- kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste.

ÕPPESISU
Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm). Tegelase ja olustiku kirjeldamine. Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Tekstiloome iseseisva, paaris- või rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik
kirjeldus, arutlus

PRAKTILISED TÖÖD
omalooming

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet (õpetajalt või kaaslastelt). Paaristöö, rühmatöö, lugemisülesannete analüüs, omaloomingulised tööd, mõistekaardid, protsesshindamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 5. Teksti esitamine ja kuulamine

ÕPITULEMUSED
5. klassi õpilane
- osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;
- esitab (peast) luuletuse või lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;
- mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;
- jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal.

ÕPPESISU
Luuletuse või lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

diktsioon
intonatsioon

PRAKTILISED TÖÖD
Luuletuse või lühikese proosateksti esitamine vms

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks, Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Luuletuse või lühikese proosateksti esitamine vms.
Iseseisev töö. Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet (õpetajalt või kaaslastelt).
Paaristöö, rühmatöö, lugemisülesannete analüüs, omaloomingulised tööd, mõistekaardid, protsesshindamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: keel ja kirjandus
ÕPPEAINE: kirjandus
KLASS: 6
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi (2 tundi nädalas)

TEEMA 1. Kirjandustekstide valik ja lugemine

ÕPITULEMUSED
6. klassi õpilane

- loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost;
- loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;
- tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;
- loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi.

ÕPPESISU
Loeb vähemalt neli laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid.
Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine ning lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.
Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt.
Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine, lugemise eesmärgistamine, süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine, lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. Lugeja eneserefleksioon.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
lugemine, teos, tervikteos, autor, maailmakirjandus, eesti kirjandus, noortekirjandus, lastekirjandus, lugemisstrateegia, lugemiskiirus

PRAKTILISED TÖÖD
teose lugemine ja analüüsimine, tervikteose lugemine ja analüüs

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Tundmatute sõnade tähenduse otsimine veebisõnastikest. Erinevate tekstide lugemine digivahendite abil. Info otsimine veebist, nt teose autori kohta.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
teksti lugemise ja mõistmise hindamine

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-takse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.
Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 2. Kultuuri- ja kirjandusteadmised

ÕPITULEMUSED
6. klassi õpilane

- väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri;
- õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri;
- eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;

ÕPPESISU
Kohalike muuseumide külastamine. Võimalusel ka Eesti teiste paikade muuseumide külastamine.
Kooli- ja kodukandipärimus. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste lahendamine ja loomine. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid.
Kirjandusteose või selle katkendi dramatiseering. Dialoogi ja tegelaskuju loomine. Võimalusel ühine teatrikülastus ja etenduse analüüs.
Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja analüüs. Tutvumine filmi loomise protsessiga ja eakohaste filmižanritega.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus

PRAKTILISED TÖÖD
dramatiseering, filmianalüüs, õppekäikude analüüs

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Hangib erinevatest allikatest vajalikku teavet, tõlgendab, kasutab ja edastab seda, teeb vahet faktil ja arvamusel.
Kasutab e-posti, lisab manuse.
Teadvustab veebikeskkondade võimalikke ohte ja kaitseb oma digitaalset identiteeti.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
dramatiseering, erinevad analüüsid, töölehed

ÕPPEKOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-takse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 3. Teksti analüüs ja tõlgendamine

ÕPITULEMUSED
6. klassi õpilane
- loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;
- kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad;
- nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust;
- koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;

- nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte;
- iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;
- kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

ÕPPESISU

Teksti kui terviku mõistmine, eri liiki küsimuste koostamine ja küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine, teksti kavastamine.

Teose teema ja kesksete mõtete, teose idee leidmine. Arutlemine probleemide üle, järelduste tegemine, näidete leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja eluga ning tänapäeva maailmaga.

Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise analüüs Pea- ja kõrvaltegelased teoses, nende muutumine ja omavahelised suhted. Tegelastevahelised konfliktid, konklitkide põhjused ja lahendused. Sündmuste toimumise aeg ja koht, järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja roll loo edastamisel.

Luuletekst, selle väljendusvahendid ehk poeetika. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine ning kasutamine. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu sõnastamine. Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla.

Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Päevikuvormis ilukirjandus. Valmi tunnused.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

seiklusjutt, ajalooline jutt, päevik, blogi, valm, karakter, teose idee, sündmustik, konkflikt, analüüs; jutustaja; metafoor, epiteet, võrdlus

PRAKTILISED TÖÖD

luuleanalüüs, teose analüüs, karakterite analüüs, omaloomingulise jutu kirjutamine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Kasutab arvutit ja keskkondi/rakendusi suhtlusvahendina ning arvutiga vormistada tekste.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

omaloominguline jutt, teose analüüs, luuleteksti analüüs

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Arves-takse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA 4. Tekstiloome

ÕPITULEMUSED

6. klassi õpilane

- järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut;
- rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;
- kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste.

ÕPPESISU
Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm).
Tegelase ja olustiku kirjeldamine.
Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Tekstiloome paaris- ja rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
loovkirjutamine, päevik, muistend, muinasjutt, seiklusjutt, olustik, tegelane, luule, arvamus

PRAKTILISED TÖÖD
omaloomingulise jutu kirjutamine, paaris- või rühmatöö

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Kasutab arvutit ja keskkondi/rakendusi suhtlusvahendina ning arvutiga vormistada tekste.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
paaris- või rühmatöö, erinevad loovkirjutamise ülesanded

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-takse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele

TEEMA 5. Teksti esitamine ja kuulamine

ÕPITULEMUSED
6. klassi õpilane
- osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;
- esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;
- mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;
- jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal.

ÕPPESISU
Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
rollimäng, rollitekst, diktsioon, ümberjutustus, eesmärgistatud kuulamine

PRAKTILISED TÖÖD
kuulamisülesanne, etteaste, teksti esitamine (peast)

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Kasutab õppimise eesmärgil erinevaid õpikeskkondi.
Hangib erinevatest allikatest vajalikku teavet, tõlgendab, kasutab ja edastab seda, teeb vahet faktil ja arvamusel.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
kuulamisülesanne, etteaste, teksti esitamine

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-takse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele

AINEVALDKOND: keel ja kirjandus
ÕPPEAINE: kirjandus
KLASS: 7. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi (2 tundi nädalas)

TEEMA 1. Eri tüüpi tekstide lugemine, nende mõistmine ja tõlgendamine

Alateema 1. Eri liiki tekstid, ilukirjandus, selle põhiliigid

ÕPITULEMUSED
7. klassi õpilane

- on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
- väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
- tõlgendab, analüüsib ning mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat;
- tunneb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest.

ÕPPESISU
Õpilane loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisoskust ning mõistab seeläbi paremini iseend ja maailma.
Mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
Eri tüüpi tekstide mõtestatud lugemine; erineva eesmärgiga tekstide lugemine, mitmete lugemisstrateegiate kasutamine.
Lühijutt, lühijutu skeem, tõlgendatavus, karakteristika, looduse ja tehnika vastuolu kirjanduses.
Väljamõeldud maailma kujutlusvõimalused, enese ja õpitu analüüs.
Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
lugemisstrateegiad, lühijutt, lühijutu skeem, tõlgendatavus, karakteristika, ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid

PRAKTILISED TÖÖD
lühijutu kirjutamine, kodulugemise vastamine, mapi koostamine, töölehtede täitmine, paaris- ja rühmatööd, loovtööde jagamisülesanded

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Erinevate netiallikate kasutamine info otsimiseks. Looduspiltide tegemine telefoniga, nende saatmine enda postkasti, klassile slaidiesitluse tegemine.

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE
Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise enesereflektsiooni õpiprotsessi kohta, hindamine: paaristöö, rühmatöö, kodulugemise vastamine erinevate aktiivõppemeetoditega, protsesshindamine, loovtööd.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

Alateema 2. Proosateose lugemine, tõlgendamine, analüüs

ÕPITULEMUSED
7. klassi õpilane

- mõistab ja aktsepteerib teose lugemisel tekkivate seisukohtade paljusust, väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisviise;
- väljendab end korrektselt suuliselt ja kirjalikult, jutustab kokkuvõtvalt teoses toimunust, arutleb teoses kujutatu üle ning kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid;
- kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid nii teatmeteoseid kui ka internetti
- on lugenud vähemalt nelja tervikteost, analüüsib ja tõlgendab neid;
- võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;
- kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire;
- tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid enda teksti luues.

ÕPPESISU
Tõlgendab, analüüsib ning mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat.
Leiab teose lugemisel erinevaid seisukohti; väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisviise; laiendab oma silmaringi ning rikastab mõtte- ja tundemaailma.
Diskuteerib loetu üle ning annab iseseisvaid hinnanguid neid põhjendades ning sõnastab ja esitab oma mõtteid.
Nelja tervikteose käsitlemine.
Kirjanduse põhimõisted; teose analüüs: peateema määratlemine, teose aeg ja koht, kesksed probleemid, teose põhiidee.
Filmi vaatamine, selle võrdlus loetud teksti/tekstikatkendiga; tegelaste analüüsimine, iseloomustamine, kirjeldamine, seoste märkamine tegelaskujude omavahelistes suhetes.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
noorsookirjandus, proosa, päevik, sügisesed tähtpäevad, minategelane. vaatus, stseen, remark, dialoog, loovtegevused, vaatepunkt, jutustaja.

PRAKTILISED TÖÖD
kodulugemise vastamine, mapi koostamine, töölehtede täitmine, paaris- ja rühmatööd, loovtööde jagamisülesanded, lugemisülesanded, mõistekaartide koostamine, töö tekstiga, omaloomingulised ülesanded.

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Teemade kohta lisamaterjalide otsimine erinevatest netiallikatest.

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE

Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise enesereflesiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: paaristöö,

rühmatöö, lugemisülesannete analüüs, omaloomingulised tööd, mõistekaardid, protsesshindamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

Alateema 3. Lüürika lugemine, tõlgendamine, analüüs

ÕPITULEMUSED
7. klassi õpilane

- toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni;
- loeb erinevate autorite luuletusi, analüüsib ja võrdleb neid;
- märkab luulekeele iseärasusi;
- mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi.

ÕPPESISU
Luules kasutatavad kujundid; luuletekstide analüüs, võrdlemine; luule noortele ja noortest, noorteluule; vabavärss, enseanalüüs, kujundluuletus, sürrealistlik luule, naljaluule, keelemäng. heliline luuletus, luulekeel; luuletuste kirjutamine, metafoor.
Armastusluule, eksistentsiaalne luule, erinevad luuletused.
Luule analüüs, loovülesanded.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
luulekujundid, noorteluule, vabavärss, kujundluuletus, sürrealistlik luule, naljaluule, keelemäng, heliline luuletus, luulekeel, metafoor, armastusluule, eksistentsiaalne luule

PRAKTILISED TÖÖD
luuletuste lugemine, analüüs, võrdlemine erinevaid meetodeid kasutades, luuletuste kirjutamine

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Kuulamisülesannete harjutamine internetis olevate ülesannetega.

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE
Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise eneserefleksiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: paaristöö, rühmatöö, omaloomingulised tööd, luuletuste esitamine, luulepõimiku koostamine, luuletuste analüüs, võrdlemine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

TEEMA 2. EESTI KIRJANDUSE JA KULTUURI KUJUNEMISLUGU

Alateema 1. Eesti kirjanduse ja kultuuri kujunemine läbi sajandite

ÕPITULEMUSED
7. klassi õpilane
- tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma erinevaid kultuurikogemusi;
- väärtustab nii rahvuskultuuri kui ka maailmakultuuri ja märkab selle mitmekesisust;
- selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;

teab eesti kultuuri ajaloo tähtsamaid sündmusi.

ÕPPESISU
Ülevaade eesti kultuuriloost; eesti kultuurilistest erijoontest;.
Kultuurikogemuste jagamine; maailma kultuurilugu; eestlaste kultuurilugu maailma kultuuriloo taustal.
Kodupaiga kultuurilugu; raamatukogu, koduraamatukogu roll ja olulisus kultuuri kandjana.
Biograafiad, memuaarid; loovtegevused.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
biograafiad, memuaarid; raamatukogu, koduraamatukogu, kultuurilugu, kultuurikogemus, teatri sünd, filmiloomingu algusaeg

PRAKTILISED TÖÖD
kodulugemise vastamine, mapi koostamine, töölehtede täitmine, paaris- ja rühmatööd, lugemisülesanded, mõistekaartide koostamine, töö tekstiga, omaloomingulised ülesanded, filmi analüüs, teatrietenduse analüüs

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Teatrikavadega tutvumine interneti vahendusel, katkendite vaatamine, filmi vaatamine.

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE
Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise eneserefleksiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: paaristöö, rühmatöö, kodulugemise vastamine, filmitöölehed, teatritöölehed, protsesshindamine, omaloomingulised tööd.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

Alateema 2. Rahvaluule olulisus

ÕPITULEMUSED
7. klassi õpilane
- selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;

- teab rahvaluule liike, tunnuseid, oskab luua rahvaluuleainelisi tekste;
- teab rahvaluule kogumise võimalusi nii vanal ajal kui ka tänapäeval;
- kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes.

ÕPPESISU
Rahvaluule tänapäeval, tänapäevase folkloori levimine.
Rahvaluule lühivormid, mõistatus, keerdküsimus, kõnekäänd, grafiti.
Rahvaluulele iseloomulikku, folkloor, poploor; rahvaluule kogumine, ütlusfolkloor;
Loovtegevused.
Vanasõna, aforism, kõnekäänd, jutujätk, mõistatuse kommenteerimine; almanahh, tsitaadid, eneseanalüüs, õpitu analüüs.
Rahvauskumused, võluvägi juttudes, muistend, muinasjutt, maagilisus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
lühivormid, mõistatus, keerdküsimus, kõnekäänd, grafiti, folkloor, poploor, ütlusfolkloor, vanasõna, aforism, kõnekäänd, jutujätk, almanahh, tsitaadid, rahvauskumused, muistend, muinasjutt

PRAKTILISED TÖÖD
mapi koostamine, töölehtede täitmine, paaris- ja rühmatööd, lugemisülesanded, mõistekaartide koostamine, töö tekstiga, lühikonspekti koostamise ülesanded, rahvaluulel põhinevad omaloomingulised tööd

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Lühivormide kogumiku koostamine arvutis.

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE
Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise eneserefleksiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: paaristöö, rühmatöö, mõistekaardid, lühikonspekt, omaloomingulised tööd.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

TEEMA 3. ERI TÜÜPI TEKSTIDE ESITAMINE JA LOOMINE

ÕPITULEMUSED
7. klassi õpilane
- arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;
- kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;
- väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;
- hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;

- koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemusese põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;
- esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust.

ÕPPESISU
Omaloominguliste tekstide kirjutamine: jutustavad, arutlevad, kirjeldavad tekstid; ettekande koostamine.
Tekstide õppimine, nende esitamine (peast); eri tüüpi tekstide erinev esitamise viis.
Seikluskirjandus, reisikiri, novelli skeem; lugude meeleolu, emotsioon; portreelugu, ekspeditsioon.
Filosoofia, fantaasiakirjandus, fakt ja arvamus.
Filosoofia põhiküsimused, mõtteterade kommenteerimine, kirjandus väärtuste kujundajana.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
jutustavad, arutlevad, kirjeldavad tekstid, loovus, kirjanduse eesmärk, võrdlemise alused, loometöö võimalused, seikluskirjandus, reisikiri, novelli skeem, portreelugu, ekspeditsioon, filosoofia, fantaasiakirjandus, fakt ja arvamus, väärtused

PRAKTILISED TÖÖD
kodulugemise vastamine, mapi koostamine, töölehtede täitmine, paaris- ja rühmatööd, loovtööde jagamisülesanded, lugemisülesanded, mõistekaartide koostamine, töö tekstiga, omaloomingulised ülesanded, novelli skeemi koostamine, erinevate tekstitüüpide kirjutamine

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Reisilugudega tutvumine interneti vahendusel, info otsimine reisimise kohta, filmide vaatamine.

TAGASISIDESTAMINE / HINDAMINE
Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasisidet õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise enesereflesiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: paaristöö, rühmatöö, novelli skeem, kodulugemise vastamine, omaloomingulised tööd.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

AINEVALDKOND: keel ja kirjandus
ÕPPEAINE: kirjandus
KLASS: 8. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi (2 tundi nädalas)

TEEMA 1. Tekstide lugemine, mõistmine ja tõlgendamine

Alateema 1. Eri liiki tekstid, ilukirjandus, selle põhiliigid

ÕPITULEMUSED

- Tunneb ja loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest;
- loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja –mudeleid;
- oskab lugeda kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste;
- oskab tekste kriitiliselt lugeda, hinnata eri tüüpi allikate usaldusväärsust.
- hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;
- eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi.

ÕPPESISU:

Eri liiki ja žanris kirjandusteoste ja nende katkendite lugemine nii eesti kui ka maailmakirjandusest.
Eri tüüpi tekstide mõtestatud lugemine
Erineva eesmärgiga tekstide lugemine, mitmete lugemisviiside ja -mudelite kasutamine.
Lugemine kui protsess, selle protsessi juhtimine
Kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekstide lugemine, analüüs.
Leiab, hindab kriitiliselt ja eri allikates ja keskkondades pakutava teabe otstarbekust.
Teabe kasutamise ja avaldamise hea tava ning õiguslikud sätteid.
Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

žanr, maailmakirjandus, lugemisprotsess, tüvitekst

PRAKTILISED TÖÖD

tekstide lugemine, analüüs, arutelu

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Erinevate meediatekstide lugemine ja analüüs.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

tunni-, paaris- ja rühmatööd

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Alateema 2. Proosateose lugemine, tõlgendamine, analüüs

ÕPITULEMUSED:

- analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost;
- nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;
- teeb kokkuvõtte teose süžeest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;
- analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;
- rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;
- võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;
- kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;
- kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

ÕPPESISU:

Nelja tervikteose käsitlemine.
Kirjanduse põhimõisted.
Teose analüüs: peateema määratlemine, teose aeg ja koht, kesksed probleemid, teose põhiidee;
teksti kokkuvõtmine, olulise eristamine ebaolulisest, erinevad vormi- ja kompositsioonivõtted teostes; karakterianalüüs, karakteritevahelised suhted teoses, karakteri areng teose jooksul.
Filmi vaatamine, selle võrdlus loetud teksti/tekstikatkendiga.
Teoste keeleliste vahendite analüüsimine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

karakter, süžee, miljöö, teose idee

PRAKTILISED TÖÖD

teose analüüs, tunni-, paaris- või rühmatööd.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

tervikteose käsitlus (küsimustiku või kirjandina)

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Alateema nr 3. Lüürika kui ilukirjanduse põhiliik

ÕPITULEMUSED:

- toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni;
- märkab luule keele- ja vormikasutuse iseärasusi;
- mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi.

ÕPPESISU:
Lüürika kui üks ilukirjanduse põhiliik.
Lüürika kui teksti erijooned.
Luules kasutatavad kujundid.
Luuletekstide analüüs, võrdlemine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
lüürika, kõne- ehk stiilikujundid, metafoor, isikustamine, võrdlus, epiteet

PRAKTILISED TÖÖD
luuletuste analüüs, stiilikujundite leidmine luuletustest

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
luuletuse ilmekas esitamine, arvestuslik töö

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

TEEMA 2. Eesti kirjanduse- ja kultuurilugu, selle kujunemine

Alateema 1. Eesti kultuurilugu maailma kultuuriloo foonil, rahvaluule

ÕPITULEMUSED:

- tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust;
- väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;
- selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;
- kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes.

ÕPPESISU:
Ülevaade Eesti kultuuriloost; eesti kultuurilistest erijoontest; kultuurikogemuste jagamine.
Maailma kultuurilugu; eestlaste kultuurilugu maailma kultuuriloo taustal;.
Kodupaiga kultuurilugu..

Eestlaste pärimuskultuur, rahvaluule olemus, tunnused; tekstinäited.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
folkloor, poploor, kultuur, klassika

PRAKTILISED TÖÖD
tunni-, paaris- või rühmatööd

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
jutu kirjutamine, kontrolltöö

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

TEEMA 3. Teksti koostamine ja esitamine; koostöö kaaslastega

Alateema 1. Eri tüüpi tekstide esitamine ja loomine korrektses keeles

ÕPITULEMUSED:

- kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;
- hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;
- osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti;
- annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;
- koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemusese põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;
- esitab luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust.

ÕPPESISU:
Omaloominguliste tekstide kirjutamine: jutustavad, arutlevad, kirjeldavad tekstid; tekstide keeleline analüüs.
Eri tüüpi paaris- ja rühmatööd eri teemadel: arutelud, diskussioonid, väitlused; kaaslase seisukoha kuulamine, selle aktsepteerimine, hinnangu andmine, ettekande koostamine.
Tekstide õppimine, nende esitamine (peast), eri tüüpi tekstide erinev esitamise viis.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
kirjeldav, jutustav, arutlev tekst, proosa, draama, ettekanne, dialoog, monoloog, diskussioon.

PRAKTILISED TÖÖD
loovtöö esitlus, teksti loomine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
esitlustarkvara kasutamine, teksti kirjutamine, vormistamine ja edastamine digitaalselt

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
loovtöö, kirjand.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

AINEVALDKOND: keel ja kirjandus
ÕPPEAINE: kirjandus
KLASS: 9. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi (2 tundi nädalas)

TEEMA 1. Eri tüüpi tekstide lugemine, nende mõistmine ja tõlgendamine

Alateema 1. Eri liiki tekstid, ilukirjandus, selle põhiliigid

ÕPITULEMUSED:

- tunneb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest;
- loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja –mudeleid;
- oskab lugeda kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste;
- oskab tekste kriitiliselt lugeda, hinnaga eri tüüpi allikate usaldusväärsust.
- hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;
- eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi.

ÕPPESISU:

Eri liiki ja žanris kirjandusteoste ja nende katkendite lugemine nii eesti kui ka maailmakirjandusest; eri tüüpi tekstide mõtestatud lugemine.

Erineva eesmärgiga tekstide lugemine, mitmete lugemisviiside ja -mudelite kasutamine; lugemine kui protsess, selle protsessi juhtimine.

Kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekstide lugemine, analüüs.

Teabe kasutamise ja avaldamise hea tava ning õiguslikud sätteid; teabe kriitiline hindamine, eri allikate usaldusväärsuse hindamine, teabe otstarbekus.

Iukirjanduse põhiliigid ja žanrid.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

allikas, žanr, tekst, lugemisstrateegia, lugemismudel, teave, info usalduväärsus, kriitiline lugemine

PRAKTILISED TÖÖD

Eri tekstide lugemine, loetu tutvustamine, analüüsimine. Kriitilise tekstilugemise ülesanne, teksti usaldusväärsuse määratlemine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

eri tüüpi allikate hindamine, allikate usaldusväärsus, digiturvalisus

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Ülesanne teksti mõistmise, analüüsi, usaldusväärsuse kohta.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Alateema 2. Proosateose lugemine, tõlgendamine, analüüs

ÕPITULEMUSED:

- analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost;
- nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;
- teeb kokkuvõtte teose süžeest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;
- analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;
- rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;
- võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;
- kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;
- kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

ÕPPESISU:
Nelja tervikteose käsitlemine; kirjanduse põhimõisted.
Teose analüüs: peateema määratlemine, teose aeg ja koht, kesksed probleemid, teose põhiidee.
Teksti kokkuvõtmine, olulise eristamine ebaolulisest, erinevad vormi- ja kompositsioonivõtted teostes.
Karakterianalüüs, karakteritevahelised suhted teoses, karakteri areng teose jooksul.
Filmi vaatamine, selle võrdlus loetud teksti/tekstikatkendiga.
Teoste keeleliste vahendite analüüsimine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
teos, tervikteos, teise analüüs, eepika, lüürika, dramaatika, süžee, karakter, peategelane, teose põhiidee, kujundid tekstis, kokkuvõte

PRAKTILISED TÖÖD *Eraldi välja tuua.*
tervikteose analüüs, põhiidee määramine, karakterianalüüs; filmianalüüs; teoste keeleliste vahendite analüüs

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
digiraamatud, blogid

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
teose analüüs, filmianalüüs

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Alateema nr 3. Lüürika kui ilukirjanduse põhiliik

ÕPITULEMUSED:
- toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni;
- märkab luule keele- ja vormikasutuse iseärasusi;
- mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi.

ÕPPESISU:
Lüürika kui üks ilukirjanduse põhiliik; lüürika kui teksti erijooned; luules kasutatavad kujundid; luuletekstide analüüs, võrdlemine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
luule, lüürika, sonett, ballaad, haiku, luulekujundid (algriim, mõttekordus, sümbol jt)

PRAKTILISED TÖÖD
luuletekstide lugemine, kuulamine, analüüs

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
eri allikate kasutamine, analüüs; piltluuletuse vormistamine arvutil

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE *Õpitulemuste saavutamise hindamine. Mida ja kuidas selle teema käsitlemise juures konkreetselt hinnatakse?*

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

TEEMA 2. Eesti kirjanduse- ja kultuurilugu, selle kujunemine

Alateema nr 1. Eesti kultuurilugu maailma kultuuriloo foonil, rahvaluule

ÕPITULEMUSED:

- tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust;
- väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;
- selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;
- kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes.

ÕPPESISU:
Ülevaade Eesti kultuuriloost; eesti kultuurilistest erijoontest; kultuurikogemuste jagamine.
Maailma kultuurilugu; eestlaste kultuurilugu maailma kultuuriloo taustal.
Kodupaiga kultuurilugu; eestlaste pärimuskultuur.
Rahvaluule olemus, tunnused; tekstinäited.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD *Eraldi välja tuua.*
pärimus, pärimuskultuur, rahvaluule e folkloor, rahvalaul, rahvajutt, regilaul, parallelism jt rahvaluule tunnused, mõistatus, kõnekäänd, vanasõna, muinasjutt, muistend, naljand, pajatus

PRAKTILISED TÖÖD
rahvaluule praktiline töö, rahvaluule, eri tüüpi rahvaluuletekstide lugemine ja analüüs, oma kultuurikogemuse jagamine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE *Eraldi välja tuua.*
rahvaluuleallikatega tutvumine, allikate usaldusväärsus

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
rahvaluule analüüs, töö rahvaluuletekstidega, oma kultuurikogemuse jagamine

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

TEEMA 3. Teksti koostamine ja esitamine; koostöö kaaslastega

Alateema 1. Eri tüüpi tekstide esitamine ja loomine korrektses keeles

ÕPITULEMUSED:

- kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;
- hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;
- osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti;
- annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;
- koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemusese põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;
- esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust.

ÕPPESISU:

Omaloominguliste tekstide kirjutamine: jutustavad, arutlevad, kirjeldavad tekstid.
Tekstide keeleline analüüs.
Eri tüüpi paaris- ja rühmatööd eri teemadel: arutelud, diskussioonid, väitlused; kaaslase seisukoha kuulamine, selle aktsepteerimine, hinnangu andmine.
Ettekande koostamine.
Tekstide õppimine, nende esitamine (peast), eri tüüpi tekstide erinev esitamise viis.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

omalooming, tekstianalüüs, ettekanne

PRAKTILISED TÖÖD *Eraldi välja tuua.*

omaloominguline tekst, tekstianalüüs, ettekanne, teksti esitamine peast

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Teksti vormistamine arvutis (ettekanne), esitlustarkvara kasutamine.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

omaloominguline tekst, tekstianalüüs, ettekanne, teksti esitamine peast

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

AINEVALDKOND:
ÕPPEAINE: Eesti keel teise keelena
KEELETASE: A1.1
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: (sõltub konkreetsest klassist)

OSAOSKUS: KUULAMINE

ÕPITULEMUSED

1) saab kuulates aru lühikestest lausetest ja lihtsatest igapäevastest väljenditest;
2) mõistab üksikuid sõnu ja väljendeid, kui räägitakse aeglaselt ja selgelt (õpitud teemal);
3) reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja juhistele (õpitud teemal).
4) mõistab konkreetset teavet (nt kohta ja aega) õpitud teemal salvestatud sõnumites, kui sõnumid esitatakse aeglaselt ja selgelt;
5) mõistab ja järgib selgelt ja aeglaselt antud juhiseid (nt tunnitegevusteks);

ÕPPESISU

1) kuulab, kordab ja eristab erinevaid häälikuid (nt miinimumpaarid);
2) oskab määrata suuliselt häälikute olemasolu ja järjekorda sõnas (kahe kuni nelja häälikulistes sõnades.
3) kuulab autentset ja õppeotstarbel salvestatud kõnet (õpetaja ja/või emakeelerääkijate kõnelduna), kordab, jäljendab, plaksutab kaasa, näitab käega (intonatsiooni, keelerütmi, meloodiat ja rõhuasetusi);
4) reageerib teatud sõnale või fraasile vastava tegevusega (nt käetõstmine, püstitõusmine, esemele või pildile osutamine);
5) täiendab pilti või teksti, sobitab ja leiab vajaliku kuuldu põhjal;
6) mängib tähelepanelikku kuulamist nõudvaid mänge (nt „Bingo“);
7) kuulab laule ja luuletusi ning täidab nende põhjal ülesandeid;

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

aeglane, sidus ja selge kõne, lühikesed ja lihtsad pildimaterjaliga toetatud tekstid (üksikud sõnad, fraasid ja väljendid) ja tuttava situatsiooniga seotud lühikesed dialoogid, laulud, luuletused.

OSAOSKUS: LUGEMINE

ÕPITULEMUSED

1) mõistab lugedes väga lihtsaid tekste fraashaaval, leides üles õpitud sõnad ja väljendid ning tuginedes neile.
2) mõistab konkreetset teavet tuttavate sõnadega kirjutatud ja piltidega illustreeritud lihtsas teabematerjalis;
3) mõistab tuttavate sõnadega kirjutatud ja piltidega illustreeritud jutukest.

ÕPPESISU

1) tutvub tähestikuga ja harjutab seda;
2) loeb häälega ja endamisi, hääldab õigesti kõiki eeste keele häälikuid;
3) loeb ja mõistab õpetaja abiga tööjuhendit või küsimust (mida tuleb teha või millist infot tekstist otsida);
4) loeb lühikesi (piltidega varustatud) lugusid;
5) tunneb ära ja vajadusel märgib tekstis tuttavad sõnad ja väljendid, loetellu sobimatu sõna.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Tähed, häälikud, sõnad ja fraasid õpitud sõnavara piires; lühikesed lihtsad tekstid; häälega lugemine, kooslugemine, häälikanalüüs.

OSAOSKUS: RÄÄKIMINE

ÕPITULEMUSED

1) räägib õpitud lauseid kasutades ning õpitud sõnadest ja väljenditest lühikesi lihtlauseid moodustades;
2) oskab vastata küsimustele tuginedes loetule / kuuldule.
3) Moodustab pildi põhjal lihtlauseid.

ÕPPESISU

1) kordab häälikuid, silpe, sõnu või fraase (2-3 sõna);
2) kasutab etteantud / õpitud väljendeid ja lauseid;
3) esitab laule ja luuletusi; (nt laulab kaasa teemakohases laulus)
4) mängib sõnamänge (nt memoriin, domino).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Lihtsad sõnad ja lausemallid, lühidialoogid, žestid, pausid, sõnamängud, häälikud, silbid, sõnad, fraasid, laused, laul, luuletus.

OSAOSKUS: KIRJUTAMINE

ÕPITULEMUSED

1) kirjutab õpitud sõnu ja lauseid ning täidab õpitud sõnavara kasutades lihtsat lünkteksti.
2) teeb ärakirja tahvlilt.

ÕPPESISU

1) kirjutab kuuldu järgi sõnu, väljendeid, lauseid;
2) kirjutab isikuandmeid (nt vihiku peale, ankeeti);
3) kirjutab sõnadega numbreid, arve (arvutamine), kuupäevi, jne. (arvutusülesanded; mängib numbreid kuulates Bingot);
4) eristab ja märgib kirjas lühikest ja pikka täishäälikut
5) kasutab suurt algustähte lause alguses, tuttavate nimedes
6) oskab etteütlemise järgi kirjutada lihtsamaid sõnu (2-3 tähte)
7) kirjutab etteantud näitajate alusel (See olen mina); esitleb oma perekonda (nt joonistab perepuu, kuhu märgib pereliikmed, nende nimed ja vanused, lisab pilte);
8) täidab lünkteksti

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Kirjatähed, häälik ja täht, suurtäht lause algul, lauselõpumärgid, Lausemall, Arvud, numbrid, ärakiri, lühike ja pikk häälik.

OSAOSKUS: SUHTLEMINE

ÕPITULEMUSED

1) tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme.
2) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;

3) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele.

ÕPPESISU

1) kasutab korrektselt tervitus- ja hüvastijätuväljendeid tunni alguses ja lõpus;
2) vajadusel kompenseerib keeleteadmiste puudumist teiste eneseväljendusvahenditega (žestid, joonistamine, jne).
3) esitab kaasõpilastele küsimusi ja teeb ettepanekuid: kes? mis? kuidas? kus? ja kust? abil;
4) kasutab dialoogides õpitud pöördumisi, vabandusi, viisakusväljendeid (nt teretab, tänab);

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Vestlus, dialoog, küsimus, vastus. Laused.

OSAOSKUS: KEELEKASUTUS

ÕPITULEMUSED

1) kasutab vaid üksikuid äraõpitud tarindeid ja lausemalle, kuid ka nendes tuleb ette vigu;
2) teab väga lihtsaid sõnu, fraase ja lauseid mõne konkreetse olukorra kohta.
3) kasutab suunamisel õpitud keelereegleid.

ÕPPESISU

1) kasutab suurt algustähte lause alguses, tuttavates nimedes.
2) eristab ja märgib kirjas lühikest ja pikka täishäälikut.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Lause, sõna, ärakiri, lauselõpumärk, suur algustäht, nimed, häälikud, täishääliku pikkused.

PRAKTILISED TÖÖD

Rühmatööd, mängud, viktoriinid.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

1) kasutab õpiku sõnastikku või sõnade loendit;
2) kasutab internetiotsingut vajaliku materjali leidmiseks;
3) kasutab digikeskkondi õppetööks (sh koostöiselt).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Hindamisel kasutatakse kujundava hindamise põhimõttel sõnalisi hinnanguid ja hindeid. Rõhk on sisulisel tagasisidel, mis toob esile õpilase tugevused ja edusammud.
Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ise oma tööle tagasisidet andma. Õppetöö vältel tuuakse koostöös õpetajaga esile:
1) oskused ja teadmised, mis on hästi omandanud;
2) oskused või teadmised, mille omandamiseks peab veel tööd tegema;
3) võimalused oma õpistrateegiaid muuta.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Andekamatele õpilastele antakse vajadusel keerulisemaid ülesandeid ja lisaharjutusi. Julgustatakse tegema rohkem iseseisvat tööd ka kodus (Sõnaveeb, Keeleklikk jt).

Õpilastele, kellel on tekkinud aines raskusi, valmistatakse ette kergemaid tööülesandeid (k.a. teste) võimaldatakse kasutada abimaterjale õppeprotsessis ja tööde ajal. Kasutatakse töös

interaktiivseid meetodeid (simulatsioonid, mängud jne), antakse täiendavaid selgitusi, kasutatakse palju piltmaterjale.

AINEVALDKOND:
ÕPPEAINE: Eesti keel teise keelena
KEELETASE: A1.2
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: (sõltub konkreetsest klassist)

OSAOSKUS: KUULAMINE

ÕPITULEMUSED

1) saab kuulates aru lühikestest lausetest ja lihtsatest igapäevastest väljenditest;
2) mõistab üksikuid sõnu ja väljendeid, kui räägitakse aeglaselt ja selgelt;
3) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja juhistele.
4) mõistab konkreetset teavet (nt kohta ja aega) õpitud teemal salvestatud sõnumites, kui sõnumid esitatakse aeglaselt ja selgelt;
5) mõistab ja järgib selgelt ja aeglaselt antud juhiseid (nt tunnitegevusteks);

ÕPPESISU

1) kuulab, kordab ja eristab erinevaid häälikuid (nt miinimumpaarid)
2) oskab määrata suuliselt häälikute olemasolu ja järjekorda sõnas (kolme kuni kuue häälikulistes sõnades.
3) kuulab autentset ja õppeotstarbel salvestatud kõnet (õpetaja ja/või emakeelerääkijate kõnelduna), kordab, jäljendab, plaksutab kaasa, näitab käega (intonatsiooni, keelerütmi, meloodiat ja rõhuasetusi);
4) reageerib teatud sõnale või fraasile vastava tegevusega (nt käetõstmine, püstitõusmine, esemele või pildile osutamine);
5) täiendab pilti või teksti, sobitab ja leiab vajaliku kuuldu põhjal (nt ankeedi täitmine);
6) mängib tähelepanelikku kuulamist nõudvaid mänge (nt „Bingo“);
7) kuulab laule ja luuletusi ning täidab nende põhjal ülesandeid (nt ridade järjestamine, riimuvate sõnade leidmine);

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

aeglane, sidus ja selge kõne, lühikesed ja lihtsad pildimaterjaliga toetatud tekstid (üksikud sõnad, fraasid ja väljendid) ja tuttava situatsiooniga seotud lühikesed dialoogid.

OSAOSKUS: LUGEMINE

ÕPITULEMUSED

1) mõistab lugedes väga lihtsaid tekste fraashaaval, leides üles õpitud sõnad ja väljendid ning tuginedes neile.
2) loeb dialoogi;
3) on lugenud läbi vähemalt ühe lasteraamatu;
4) mõistab kaardi või e-kirjaga saadetud lühikesi konkreetseid sõnumeid;
5) mõistab konkreetset teavet tuttavate sõnadega kirjutatud ja piltidega illustreeritud lihtsas teabematerjalis;
6) mõistab tuttavate sõnadega kirjutatud ja piltidega illustreeritud jutukest.

ÕPPESISU

1) loeb häälega ja endamisi*;*

2) loeb ja mõistab õpetaja abiga tööjuhendit või küsimust (mida tuleb teha või millist infot tekstist otsida);
3) loeb lühikesi (piltidega varustatud) lugusid;
4) paneb tekstilõigud (nt SMS-sõnumid, lühidialoogid) õigesse järjekorda; reastab lauseid vastavalt sisule;
5) tunneb ära ja vajadusel märgib tekstis tuttavad sõnad ja väljendid, loetellu sobimatu sõna; eristab teksti alusel õiged ja valed väited; vastab küsimustele (nt enesekontrolli võimalus: peab kokku saama õige lahendussõna).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Tähed, häälikud, sõnad ja fraasid õpitud sõnavara piires; lühikesed lihtsad tekstid, faktid, infootsing. häälega lugemine, kooslugemine. Raamat.

OSAOSKUS: RÄÄKIMINE
ÕPITULEMUSED
1) räägib õpitud lauseid kasutades ning õpitud sõnadest ja väljenditest lühikesi lihtlauseid moodustades;
2) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks;
3) esitab peast vähemalt neljarealise luuletuse (ladusalt ja ilmekalt);
4) Koostab lühema suulise jutu pildiseeria või küsimuste abil.

ÕPPESISU
1) kordab häälikuid, silpe, sõnu või fraase (3-4 sõna);
2) kasutab etteantud / õpitud väljendeid ja lauseid (nt väljendab oma eelistusi, täidab etteantud tabelit);
3) esitab kaasõpilastele küsimusi ja teeb ettepanekuid: kes? mis? kuidas? kus? ja kust? abil (küsib küsimusi: Mis päeval on teie klassil matemaatika? Mitmes tund on kehaline kasvatus? jmt; pallimäng küsimuste esitamise ja neile vastamise kohta; küsib kuupäeva kohta, nimetab päevi ja kellaaegu);
4) räägib mudeli järgi (nt muudab markeeritud lõikudes sõnu nt intervjueerimismäng, pereliikmete kohta fotoseina koostamine, klassikaaslastele küsimuste esitamine fotodel olevate isikute kohta, neile vastamine).
5) koostab ja harjutab lihtsaid lauseid ootuspärase info edastamiseks (pildi, tunniplaani, ankeedi, jne. järgi), annab lihtsaid juhiseid (nt. tee juhatamine, tegevused klassis), koostab plakati ja esitleb seda;
6) kasutab dialoogides õpitud pöördumisi, vabandusi, viisakusväljendeid (nt teretab, tänab);
7) esitab laule ja luuletusi; (nt laulab kaasa teemakohases laulus, koostab rühmatööna puuduoleva(te) salmi(de) jaoks laulusõnad)
8) koostab lihtsaid sõnamänge ja mängib neid (nt memoriin, domino);
9) küsib, kas teised said temast aru ning mida nad arvavad.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Lihtsad sõnad ja lausemallid, lühidialoogid, žestid, pausid, sõnamängud, häälikud, silbid, sõnad, fraasid, laused, laul, luuletus, pildiseeria, mudelid (lausemudel, jutumudel).

OSAOSKUS: KIRJUTAMINE

ÕPITULEMUSED

1) kirjutab õpitud sõnu ja lauseid ning täidab õpitud sõnavara kasutades lihtsat lünkteksti.
2) teeb ärakirja tahvlilt ja õpikust;
3) täiendab ankeeti isikuandmetega
4) kirjutab väikesi ja suuri kirjatähti (lahuskiri või siduskiri), kirjutab loetava käekirjaga;
5) oskab vihikusse paigutada tööd, kirjutada pealkirja, kuupäeva.

ÕPPESISU

1) teeb ärakirja ja kirjutab mudeli järgi;
2) kirjutab kuuldu järgi sõnu, väljendeid, lauseid;
3) kirjutab isikuandmeid (nt vihiku peale, ankeeti);
4) kirjutab sõnadega numbreid, arve (arvutamine), kuupäevi, jne. (arvutusülesanded; mängib numbreid kuulates Bingot);
5) kirjutab etteantud näitajate alusel (nt õpimapi tarbeks) loo iseendast ja oma perekonnast, koduloomast vm; (nt koostab rühmatööna plakati: See olen mina); esitleb oma perekonda (nt joonistab perepuu, kuhu märgib pereliikmed, nende nimed ja vanused, lisab pilte);
6) kirjutab etteantud info alusel lühikese teate/(e-)kirja (sõbrale, emale), miniloo sotsiaalmeediasse või õpilaslehte (nt iseenda või kaasõpilase hobide kohta);
7) täidab lünkteksti (nt kirjutab e-mailile vastuse, täites etteantud tekstis ära lüngad);
8) võrdleb pilte, otsib esemeid, kirjutab lauseid puuduolevate esemete kohta (nt Pildil B ei ole raamatut);
9) koostab lühikese loovtöö kas üksi või rühmas (nt tunniplaan, menüü, ilma kirjeldus).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Kirjatähed, häälik ja täht, suurtäht lause algul, lauselõpumärgid, Lausemall, Arvud, numbrid, ärakiri, lühike ja pikk häälik. Ankeet, teade, kiri.

OSAOSKUS: SUHTLEMINE

ÕPITULEMUSED

1) tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme.
2) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
3) Kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks;
4) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele.

ÕPPESISU

1) kasutab korrektselt tervitus- ja hüvastijätuväljendeid tunni alguses ja lõpus;
2) kasutab suhtlemisel viisakusväljendeid (palumine, tänamine, head soovid tähtpäevadeks jt);
3) Väljendab end arusaadavalt suhtlusolukordades: palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine.
4) vajadusel kompenseerib keeleteadmiste puudumist teiste eneseväljendusvahenditega (žestid, joonistamine, jne).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Vestlus, dialoog, küsimus, vastus. Laused, soovid, palved, küsimused, keelud. Vabandamine.

OSAOSKUS: KEELEKASUTUS

ÕPITULEMUSED

1) kasutab üksikuid äraõpitud tarindeid ja lausemalle (nendes võib ette tulla vigu);
2) teab väga lihtsaid sõnu, õpitud fraase ja lauseid mõne konkreetse olukorra kohta;
3) kasutab õpitud keelereegleid
4) eristab täis- ja kaashäälikut, sõna, liitsõna, lauset;

ÕPPESISU

1) kasutab suurt algustähte lause alguses, inimeste, loomade ja kooli nimes, tuntud kohanimedes;
2) eristab ja märgib kirjas lühikest ja pikka täishäälikut;
3) oskab lause lõppu panna kas punkti või küsimärgi;
4) kirjutab etteütlust õpitud keelendite ulatuses (kuni 15 sõna).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Lause, sõna, ärakiri, etteütlus. Lauselõpumärk, suur algustäht, nimed, Tähestik, täis-, kaas- ja sulghäälik. Täis- ja kaashäälikuühend. Pööramine.

PRAKTILISED TÖÖD

Rühmatööd, mängud, viktoriinid.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

1) kasutab õpiku sõnastikku või sõnade loendit;
2) kasutab internetiotsingut vajaliku materjali leidmiseks;
3) kasutab digikeskkondi õppetööks (sh koostöiselt);
4) haldab ja kaitseb oma digitaalset identiteeti.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Hindamisel kasutatakse kujundava hindamise põhimõttel sõnalisi hinnanguid ja hindeid. Rõhk on sisulisel tagasisidel, mis toob esile õpilase tugevused ja edusammud.
Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ise oma tööle tagasisidet andma. Õppetöö vältel tuuakse koostöös õpetajaga esile:
1) oskused ja teadmised, mis on hästi omandanud;
2) oskused või teadmised, mille omandamiseks peab veel tööd tegema;
3) võimalused oma õpistrateegiaid muuta.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Andekamatele õpilastele antakse vajadusel keerulisemaid ülesandeid ja lisaharjutusi. Julgustatakse tegema rohkem iseseisvat tööd ka kodus (Sõnaveeb, Keeleklikk jt).

Õpilastele, kellel on tekkinud aines raskusi, valmistatakse ette kergemaid tööülesandeid (k.a. teste) võimaldatakse kasutada abimaterjale õppeprotsessis ja tööde ajal. Kasutatakse töös interaktiivseid meetodeid (simulatsioonid, mängud jne), antakse täiendavaid selgitusi, kasutatakse palju piltmaterjale.

AINEVALDKOND:
ÕPPEAINE: Eesti keel teise keelena
KEELETASE: A2.1
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: (sõltub konkreetsest klassist)

OSAOSKUS: KUULAMINE

ÕPITULEMUSED

1) Saab aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
2) mõistab üldjoontes lühikest lihtsat igapäevasuhtlust, kui kõneldakse aeglaselt ja selgelt;
3) mõistab lühikeste lihtsate ja selgete sõnumite või teadaannete põhisisu.

ÕPPESISU

1) kuulab audio/videoteksti, leiab ja/või sobitab kuuldu põhjal vastused küsimustele (nt õige/vale, valikvastused), järjestab tekstilõike ja pilte;
2) järgib suuliselt antud mängureegleid (sõnamäng, liikumismäng), juhiseid ja töökäske;
3) kuulab teksti, joonistab või täiendab kuuldu põhjal pilti;
4) kuulab aeglaselt, taustamürata esitatud teadaandeid (nt jaamas, kaupluses) ja vastab faktiküsimustele.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Aeglane, selge, taustamürata tekst, lihtsad vestlused, lühikesed sõnumid tuttaval teemal, igapäevategevustega seotud suhtlus, tööjuhised ja mängureeglid.

OSAOSKUS: LUGEMINE

ÕPITULEMUSED

1) mõistab lugedes lühikese ja lihtsa teksti põhiideed ja -sõnumit ning olulist teavet selles;
2) mõistab igapäevaseid silte ja teateid avalikes kohtades;
3) mõistab lihtsaid tekste, isiklikke e-kirju või postitusi, kui teema on tuttav;
4) on lugenud läbi vähemalt kaks lasteraamatut.

ÕPPESISU

1) loeb eakohast adapteeritud ilukirjanduslikku teksti ja täidab selle põhjal ülesandeid;
2) järjestab sõnad lauseteks ja tekstilõigud tekstideks;
3) sobitab pilte ja tekstilõike;
4) järgib loetud lihtsaid mängureegleid ja juhiseid (lauamäng, sõnamäng, liikumismäng jms) ning osaleb mängus;
5) tunneb ära ja vajadusel märgib tekstis tuttavad sõnad ja väljendid, loetellu sobimatu sõna;
6) eristab teksti alusel õiged ja valed väited;
7) vastab küsimustele (nt enesekontrolli võimalus: peab kokku saama õige lahendussõna).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Lühikesed lihtsad üldkasutatava sõnavaraga tekstid, lugemine endamisi ja häälega, olulise teabe leidmine, teksti mõte. Lõigud. Tööjuhised.

OSAOSKUS: RÄÄKIMINE

ÕPITULEMUSED

1) Koostab näidise eeskujul suulise jutu pildiseeria abil (vahendatud jutustus);
2) kirjeldab lihtsate lausetega ennast, oma perekonda, teisi inimesi, kohti ja asju;
3) räägib lihtsate lausetega oma huvidest ja eelistustest;
4) esitab lihtsat eelnevalt ettevalmistatud ja päheõpitud teksti;

ÕPPESISU

1) kordab uusi sõnu ja väljendeid õige häälduse, rõhu, rütmi ja intonatsiooniga;
2) kirjeldab ennast, oma sõpru ja peret, huvialasid, harjumusi, päeva, nädalavahetust, koolivaheaega;
3) kirjeldab pildil olevaid inimesi ja tegevusi;
4) annab edasi lühikese lihtsa teksti põhisisu/räägib etteantud teemal, kasutades kava või muud tuge (esitlus, skeem, infokaart, mõttekaart, pildiseeria vm);
5) osaleb rollimängus või koostab kaaslasega dialoogi, küsib ja annab infot;
6) esitab teksti põhjal küsimusi.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD:

Vestlus tuttaval teemal, lühikirjeldus (lähiümbrus, huvid, inimesed jne), põhisõnavara, käibefraasid, rollimäng, kava, pildiseeria, küsimuste koostamine ja neile vastamine.

OSAOSKUS: KIRJUTAMINE

ÕPITULEMUSED

1) kirjutab lühikesi ja lihtsaid, peamiselt lihtlausetest koosnevaid tekste;
2) kirjutab näidise eeskujul lühikesi lihtsaid teateid, e-kirju ja tekstisõnumeid;
3) ühendab lauseid enamkasutatavate sidesõnadega;
4) kasutab terviklauseid, piiritleb lause, kasutab lauselõpumärke.

ÕPPESISU

1) kirjutab etteantud teemal (nt sõnum, postkaart, lühike kiri, koomiks);
2) kirjeldab pilti (nt asjad, inimesed, kohad, tegevused);
3) koostab teksti arvutis, saadab e-kirja
4) Rakendab õpitud õigekirjareegleid.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Teated, lühisõnumid, kirjad (e-kiri). Sidesõnad (ja, ning, aga, sest, et), õigekirjareeglid, algustäht, lauselõpumärk, häälikupikkused.

OSAOSKUS: SUHTLEMINE

ÕPITULEMUSED

1) osaleb lihtsas igapäevasuhtluses, kui see seisneb otseses infovahetuses tuttaval teemal;
2) reageerib adekvaateselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
3) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse.

ÕPPESISU

1) kasutab suhtlemisel viisakusväljendeid;
2) kasutab igapäevases suhtluses, õpitud fraase ja väljendeid,
3) mõistab tuttaval teemal lihtsaid teateid, juhiseid, korraldusi, kui vestluskaaslane räägib aeglaselt ning vajadusel kordab öeldut;
4) väljendab end arusaadavalt suhtlusolukordades: palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Suhtlus, igapäevased ülesanded, infovahetus tuttaval ja igapäevasel teemal. Vestlus. Küsimused, vastused.

OSAOSKUS: KEELEKASUTUS
ÕPITULEMUSED
1) Kasutab mõningaid õpitud tarindeid õigesti, kuid eksib veel grammatika põhivaras, vaatamata vigadele on enamasti selge, mida öelda tahab;
2) Valdab igapäevavajadustega seotud sõnavara, mis on küllaldane, et tulla toime rutiinsete tuttavate toimingutega.

Õppesisu:
1) Oskab tähestikku, teab ja tunneb eesti keele häälikuid;
2) oskab nimetada vastandtähendusega sõnu;
3) teab komaga ja komata sidesõnu;
4) tunneb ära sõnaliikidest nimi-, omadus- ja tegusõnu ning eristab ka liitsõnu.
5) oskab märkida mitmuse lõppu ja tegusõna pöördelõppe
6) silbitab ja poolitab sõnu.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Tähestik, täis-, kaas-, sulghäälikud, täis- ja kaashäälikuühend. Pööramine. Suur algustäht (lause algus, nimed). Lauselõpumärgid. Omadussõna, tegusõna, küsisõna. Kellega? Millega? Kus? Asesõna. Vastandsõna. Silbitamine ja poolitamine. I ja J õigekiri. Sidesõnad. Võrdlus. Samatähenduslikud sõnad. H. sõna alguses.

PRAKTILISED TÖÖD
Rühmatööd, mängud, viktoriinid.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
1) kasutab õpiku sõnastikku või sõnade loendit;
2) õpetaja soovitusel kasutab keeleõpet arendavaid veebilehti ja rakendusi (ning arutleb nende eeliste ja puuduste üle);
3) kirjutab näidise eeskujul lühikesi lihtsaid teateid, e-kirju;
4) loob õpetaja juhendamisel õpieesmärkidest lähtuvat digisisu.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Hinnatakse kõiki keeletoiminguid (kuuldu ja loetu mõistmine, rääkimine, kirjutamine, suhtlemine, keelekasutus). Õpilane õpib koostöös õpetajaga seadma endale õpieesmärke ning andma tagasisidet oma teadmistele, oskustele, õppeprotsessile ja edenemisele õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

Õpilane saab tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi keeletoimingute kohta. Sõnalises hinnangus rõhutatakse eelkõige seda, mida õpilane on hästi teinud.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Andekamatele õpilastele antakse vajadusel keerulisemaid ülesandeid ja lisaharjutusi. Julgustatakse tegema rohkem iseseisvat tööd ka kodus (Sõnaveeb, Keeleklikk jt).

Õpilastele, kellel on tekkinud aines raskusi, valmistatakse ette kergemaid tööülesandeid (k.a. teste) võimaldatakse kasutada abimaterjale õppeprotsessis ja tööde ajal. Kasutatakse töös

interaktiivseid meetodeid (simulatsioonid, mängud jne), antakse täiendavaid selgitusi, kasutatakse palju piltmaterjale.

AINEVALDKOND:
ÕPPEAINE: Eesti keel teise keelena
KEELETASE: A2.2
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: (sõltub konkreetsest klassist)

OSAOSKUS: KUULAMINE

ÕPITULEMUSED

1) Saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest;
2) saab kuulates aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
3) Saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisisust;
4) mõistab väga lihtsat selge ülesehitusega ettekannet või esitlust tuttaval teemal, kui seda illustreeritakse slaidide, konkreetsete näidete või diagrammidega ja kõneldakse aeglaselt, selgelt ning vajaduse korral korrates;

ÕPPESISU

1) kuulab audio/videoteksti, vaatab ja kuulab eestikeelset filmi, leiab ja/või sobitab kuuldu(-nähtu) põhjal vastused küsimustele (nt õige/vale, valikvastused), järjestab tekstilõike ja pilte;
2) järgib suuliselt antud mängureegleid (sõnamäng, liikumismäng), juhiseid ja töökäske;
3) kuulab teksti, joonistab või täiendab kuuldu põhjal pilti;
4) koostab kuuldud teksti põhjal oma teksti.
5) kuulab aeglaselt, taustamürata esitatud teadaandeid (nt jaamas, kaupluses) ja vastab faktiküsimustele.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Aeglane, selge, taustamürata tekst, lihtsad vestlused, lühikesed sõnumid tuttaval teemal, igapäevategevustega seotud suhtlus, tööjuhised ja mängureeglid. Reklaamid (raadio ja tele), filmitutvustused, film. Meediatekstid.

OSAOSKUS: LUGEMINE

ÕPITULEMUSED

1) mõistab lugedes lühikese ja lihtsa teksti põhiideed ja -sõnumit ning olulist teavet selles;
2) mõistab igapäevaseid silte ja teateid avalikes kohtades;
3) leiab lühikestest tarbetekstidest teatud harjumuspärast teavet;
4) mõistab lihtsaid tekste, isiklikke e-kirju või postitusi, kui teema on tuttav;
5) mõistab olulist teavet lühiuudises.
6) loeb eakohast ilukirjandust ja mõistab selle põhisisu

ÕPPESISU

1) loeb eakohast ilukirjanduslikku teksti ja täidab selle põhjal ülesandeid;
2) loeb lühikesi tarbetekste (kuulutus, menüü, silt) ja täidab ülesandeid teksti põhjal;
3) järjestab sõnad lauseteks ja tekstilõigud tekstideks;
4) sobitab pilte ja tekstilõike;
5) järgib loetud lihtsaid mängureegleid ja juhiseid (lauamäng, sõnamäng, liikumismäng jms) ning osaleb mängus ja/või juhib mängu;
6) tunneb ära ja vajadusel märgib tekstis tuttavad sõnad ja väljendid, loetellu sobimatu sõna;
7) eristab teksti alusel õiged ja valed väited;

8) leiab internetist eestikeelse lühiteksti (uudise, filmitutvustuse vms) ja tutvustab seda kaaslastele.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Lühikesed lihtsad üldkasutatava sõnavaraga tekstid, olulise teabe leidmine, teksti mõte. Lõigud. Tööjuhised. Meediatekstid, Ilukirjanduslikud tekstid, tarbektekstid. Mängureeglid.

OSAOSKUS: RÄÄKIMINE

ÕPITULEMUSED

1) Koostab suulise jutu pildiseeria abil (vahendamata ja vahendatud jutustus);
2) kirjeldab lihtsate lausetega ennast, oma perekonda, teisi inimesi, kohti ja asju;
3) räägib lihtsate lausetega oma huvidest ja eelistustest ning varem toimunud ja tulevastest tegevustest;
4) esitab lihtsat eelnevalt ettevalmistatud ja päheõpitud teksti;
5) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt;
6) kasutab prosoodilisi vahendeid (rõhku, intonatsiooni, rütmi) võrdlemisi hästi tuttavate igapäevaste sõnade ja fraaside hääldamisel.

ÕPPESISU

1) kordab uusi sõnu ja väljendeid õige hääldus, rõhu, rütmi ja intonatsiooniga;
2) kirjeldab ennast, oma sõpru ja peret, huvialasid, harjumusi, päeva, nädalavahetust, koolivaheaega (sh minevikus), kavatsusi tulevikus (nt loob sellest grupitööna video);
3) kirjeldab pildil olevaid inimesi ja tegevusi;
4) annab edasi lühikese lihtsa teksti põhisisu/räägib etteantud teemal, kasutades kava või muud tuge (esitlus, skeem, infokaart, mõttekaart, pildiseeria vm);
5) osaleb rollimängus või koostab kaaslasega dialoogi, küsib ja annab infot, annab nõuandeid, saavutab kokkuleppe;;
6) küsib ja avaldab enda ja kaaslaste arvamust koos põhjendusega;
7) esitab teksti põhjal küsimusi ning jutustab nende abil loetu ümber
8) Vahendab loetud raamatu või nähtud filmi põhisisu.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD:
Vestlus tuttaval teemal, lühikirjeldus (lähiümbrus, huvid, inimesed jne), põhisõnavara, käibefraasid, rollimäng, kava, pildiseeria, küsimuste koostamine ja neile vastamine, loetu-nähtu vahendamine, arvamuse avaldamine, nõuannete jagamine, minevikust ja tulevikust rääkimine.

OSAOSKUS: KIRJUTAMINE

ÕPITULEMUSED

1) kirjutab sidusat teksti oma eluoluga seotud teemadel;
2) kirjutab näidise eeskujul lühikesi lihtsaid teateid, e-kirju ja tekstisõnumeid;
3) ühendab lauseid enamkasutatavate sidesõnadega;
4) kasutab terviklauseid, piiritleb lause, kasutab lauselõpumärke.
5) kirjutab lihtsaid tekste tuttaval teemal, väljendades oma muljeid ja arvamusi;
6) kirjeldab toimunud ja kavandatud tegevusi.

ÕPPESISU

1) kirjutab etteantud teemal (nt e-kiri, lühike kiri, kirjeldav jutustus, ringkiri, sõnum, koomiks);
2) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste (kutse, sõnum, ankeet, e-kiri);

3) kirjeldab pilti (nt asjad, inimesed, kohad, tegevused);
4) koostab paaris või rühmas küsimustiku, saadud tulemuste põhjal koostab litsa diagrammi või kirjaliku kokkuvõtte ja võrdleb tulemusi;
5) koostab teksti arvutis, saadab e-kirja
6) rakendab õpitud õigekirjareegleid.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Teated, lühisõnumid, kirjad (e-kiri) jutukesed, ringkirjad, koomiksid. Sidesõnad (ja, ning, aga, sest, et), õigekirjareeglid, algustäht, lauselõpumärk, häälikupikkused. Diagrammi kirjeldamine. Võrdlemine.

OSAOSKUS: SUHTLEMINE
ÕPITULEMUSED
1) osaleb suulises suhtluses igapäevastel teemadel ja olmeolukordades (infovahetus tuttaval teemal), kasutades põhiliselt lihtlauseid.
2) reageerib adekvaateselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
3) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
4) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone;

ÕPPESISU
1) kasutab suhtlemisel viisakusväljendeid;
2) räägib lihtsate seostatud lausetega;
3) kasutab igapäevases suhtluses, õpitud fraase ja väljendeid,
4) mõistab tuttaval teemal lihtsaid teateid, juhiseid, korraldusi, kui vestluskaaslane räägib aeglaselt ning vajadusel kordab öeldut;
5) väljendab end arusaadavalt suhtlusolukordades: palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD
Suhtlus, igapäevased ülesanded, infovahetus tuttaval ja igapäevasel teemal. Vestlus. Küsimused, vastused. Vajadused, soovid ja emotsioonid.

OSAOSKUS: KEELEKASUTUS
ÕPITULEMUSED
1) Kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt, vaatamata vigadele on enamasti selge, mida öelda tahab;
2) Valdab põhisõnavara

ÕPPESISU:
1) Oskab nimetada sünonüüme ja antonüüme;
2) teab komaga ja komata sidesõnu, oskab lauseid siduda;
3) tunneb ära sõnaliikidest nimi-, omadus- ja tegusõnu ning eristab ka liitsõnu.
4) käänab sõnu (suulises kõnes kasutab enamkasutatavaid käändeid).
5) võrdlemisel kasutab omadussõna võrdlusastmeid;
6) pöörab põhisõnavarasse kuuluvaid tegusõnu olevikus ja lihtminevikus;
7) jagab juhiseid/korraldusi (moodustab käskivat kõneviisi);
8) silbitab ja poolitab sõnu.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Nimisõna, ainsus ja mitmus. Käänamine ainsuses. Omadussõnade võrdlusastmed, sünonüümid ja antonüümid; tegusõnade pööramine olevikus ja minevikus; tegusõnade rektsioon (nt armastan, aitan, käin); käskiv kõneviis; sõnamoodustus (liitsõnad); küsisõnad, asesõnad, sidesõnad, põhi- ja järgarvsõnad. Lauseehitus.

PRAKTILISED TÖÖD
Rühmatööd, mängud, viktoriinid.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
1) kasutab vajadusel sõnaraamatut või digisõnastikku, õpiku koondtabeleid;
2) õpetaja soovitusel kasutab keeleõpet arendavaid veebilehti ja rakendusi (ning arutleb nende eeliste ja puuduste üle);
3) koostab teksti arvutis, saadab e-kirja etteandtud teemal;
4) loob õpetaja juhendamisel õpieesmärkidest lähtuvat digisisu ja järgib autoriõigusi ning isikuandmete kaitset (sh viitab allikatele, küsib salvestamiseks luba, viitab autorlusele).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Hinnatakse kõiki keeletoiminguid (kuuldu ja loetu mõistmine, rääkimine, kirjutamine, suhtlemine, keelekasutus). Õpilane õpib koostöös õpetajaga seadma endale õpieesmärke ning andma tagasisidet oma teadmistele, oskustele, õppeprotsessile ja edenemisele õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

Õpilane saab tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi keeletoimingute kohta. Sõnalises hinnangus rõhutatakse eelkõige seda, mida õpilane on hästi teinud.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Andekamatele õpilastele antakse vajadusel keerulisemaid ülesandeid ja lisaharjutusi. Julgustatakse tegema rohkem iseseisvat tööd ka kodus (Sõnaveeb, Keeleklikk jt).

Õpilastele, kellel on tekkinud aines raskusi, valmistatakse ette kergemaid tööülesandeid (k.a. teste) võimaldatakse kasutada abimaterjale õppeprotsessis ja tööde ajal. Kasutatakse töös interaktiivseid meetodeid (simulatsioonid, mängud jne), antakse täiendavaid selgitusi, kasutatakse palju piltmaterjale.

AINEVALDKOND:
ÕPPEAINE: Eesti keel teise keelena
KEELETASE: B1.1
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: (sõltub konkreetsest klassist)

OSAOSKUS: KUULAMINE

ÕPITULEMUSED

1) saab aru erinevat tüüpi autentsete tekstide põhisisust;
2) mõistab olulist teavet autentses igapäevaelu tekstis;
3) mõistab selge ülesehituse ja sõnastusega monoloogi, kui kõneldakse üsna aeglaselt;
4) järgib üksikasjalikke juhtnööre, kui teema on tuttav;
5) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest;
6) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisisust;

ÕPPESISU

1) kuulab autentset teksti ja mõistab põhisisu (vastab küsimustele kirjalikult või suuliselt, rühmitab, lõpetab lause, järjestab, illustreerib, toob näiteid jne);
2) kuulab ja saab aru detailsest infost (teadaanded, retseptid, juhised jne).
3) kuulab audio/videoteksti, vaatab ja kuulab eestikeelset filmi, leiab ja/või sobitab kuuldu(-nähtu) põhjal vastused küsimustele (nt õige/vale, valikvastused), järjestab tekstilõike ja pilte;
4) järgib suuliselt antud juhiseid ja töökäske; ülesande sooritamine vastavalt detailsetele juhistele (retsept, täidab ankeeti, juhiste järgi orienteerumine ja töölehe täitmine, paarilisele juhiste andmine pimeorienteerumine jne);;
5) kuulab aeglaselt, taustamürata esitatud teadaandeid (nt jaamas, kaupluses) ja vastab faktiküsimustele
6) autentse teksti põhisisu mõistmine: kuuldud informatsioonile reageerimine ja/või selle sisu reprodutseerimine (nt visualiseerib, järjestab, defineerib, joonistab, leiab paarilisi, täidab tabelit või graafikut, vastab küsimustele (jah/ei, leiab õige vaste, avatud küsimused);

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Selge häälduse ja loomuliku tempoga üldkeelne kõne; autentne ja vahetu suhtlus või salvestatud tekst tuttaval teemal; peamõte, üksikasjad, juhised, retsept, ankeet, paaristöö, orienteerumine, paarilise juhendamine, teaadaanded, küsimused. Reklaamid, filmitutvustused, film. Meediatekstid.

OSAOSKUS: LUGEMINE

ÕPITULEMUSED

1) mõistab lugedes igapäevaelu käsitlevaid faktipõhiseid lihtsaid tekste;
2) mõistab sündmusi, tundeid ja soove kirjeldavaid isiklikke kirju ja postitusi määral, mis lubab pidada regulaarset kirjavahetust;
3) mõistab sageli esinevate sõnadega kirjutatud meediatekstides kohtade, sündmuste kirjeldusi;
4) mõistab sündmustikku lihtsamates selge süžeega ilukirjandustekstides, mis koosnevad peamiselt sageli esinevatest sõnadest.
5) mõistab olulist teavet lühiuudises.
6) loeb eakohast ilukirjandust ja mõistab selle põhisisu

ÕPPESISU

1) loeb erinevaid tekstitüüpe erinevatel teemadel (nt. kirjad, kommentaarid, lühisõnumid), mis lubab pidada regulaarset suhtlust;
2) loeb ja vahendab erinevaid meediatekste (uudis, artikkel), analüüsib teksti, teeb kokkuvõtte sündmustest ja kannab suuliselt ette, põhjendades ja selgitades loetu põhjal seisukohti, kasutades sobivaid keelendeid;
3) loeb kohandatud eakohast ilukirjandust sh koomikseid, jutustusi ka väljaspool tundi, analüüsib sündmuseid, vastab küsimustele ja loob seoseid;
4) vajaliku info saamiseks kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid;

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Eakohased pikemad tekstid erinevatel teemadel, suudab jälgida sündmuste arengut; avatud küsimustele vastamine, lünktekstide täitmine, teksti osade järjekorrastamine, mõistekaardi tegemine, saadud info või graafiku korrastamine; loetu põhjal lühema kokkuvõtte tegemine, luuletuse lugemine ja avatud küsimustele vastamine, erinevate sõna- ja ajavormide ning lausete moodustamine või valimine; loetu põhjal erinevate emotsioonide märkamine (autori või tegelase emotsiooni mõistmine).

OSAOSKUS: RÄÄKIMINE

ÕPITULEMUSED

1)) osaleb suulises suhtluses, kui kõneaine on tuttav; väljendab mõtteid võrdlemisi ladusalt, kuid üldsõnaliselt;
2) edastab ja küsib teavet igapäevaelu sündmuste või isiklike asjade kohta;
3) kirjeldab kogemusi, sündmusi ning põhjendab ja selgitab lühidalt oma seisukohti;
4) esineb ettevalmistanuna üldsõnaliselt endale tuttaval teemal, väljendudes võrdlemisi selgelt ja arusaadavalt;
5) vastab esinemisjärgsetele küsimustele, kuid võib paluda küsimust korrata;
6) edastab oma sõnumi arusaadavalt, kuigi rääkimise ajal on märgata teiste keelte rõhu, intonatsiooni ja/või rütmi mõju.

ÕPPESISU

1) osaleb vestlustes, mis puudutavad igapäevaseid sündmusi ja olukordi;
2) esitleb tuttavat teemat, referaati või uurimistööd, vastab küsimustele (paludes vajadusel kordamist, vajadusel kasutades oma märkmeid), edastab informatsiooni;
3) esineb veenvalt, esitab oma teksti hea intonatsiooni, rütmi ja selge rõhuasetusega;
4) osaleb arutelus igapäevaelu teemadel kirjeldades enda kogemusi ja erinevaid sündmusi, selgitab lühidalt oma seisukohti;
5) kirjeldab sündmusi loetud raamatust või nähtud filmist; annab edasi infot selgest, hästi liigendatud informatiivsest tekstist;
6) annab kaaslastele tagasisidet.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD:

osaleb vestluses tuttaval teemal, kirjeldab lühidalt kuid võib vajada abi; kasutab lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone, põhisõnavara valdavalt õigesti, kuid kõnes esineb (häälduse)vigu ja võib vajada vestluskaaslase abi; tuttavatel teemadel edastab infot, küsib küsimusi esitluse kohta; lühikestele argistele situatsioonidele reageerimine (info edasi andmine, olukorrale reageerimine);

OSAOSKUS: KIRJUTAMINE

ÕPITULEMUSED

1) kirjutab konkreetset infot, arvamusi sisaldavaid lihtsaid tekste;
2) kirjutab igapäevaseid tarbetekste;
3) kirjeldab tegelikku sündmust või kavandatud tegevust;
4) vahendab lihtsa seotud teksti abil kogemusi;
5) kirjutab kirjeldusi mitmesugustel tuttavatel teemadel.

ÕPPESISU

1) kirjutab lihtsat sidusat teksti tuttaval teemal ((e)kiri, päevik jne);
2) kirjeldab olukordi, paiku, isikuid ja sündmusi;
3) esitab kirjalikke juhtnööre;
4) kirjutab tuginedes abimaterjalidele ühemaid arutlevaid tekste, milles põhjendab oma arvamust, toob näiteid loetust või nähtust, põhjendab.
5) rakendab õpitud õigekirjareegleid.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

kirjutab õpitud teemadel lühikesi tekste, lihtsaid tarbetekste, kirjeldab tegelikku sündmust, väljendab mõtteid ning kogemusi. Koostab kokkuvõtte. Kasutab piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus), keelelised ebatäpsused ei takista kirjutatu mõistmist; kirja kirjutamine, kokkuvõtte koostamine; ürituste kirjeldamine ja planeerimine; filmile või raamatule lõpu ennustamine, loole lõpu või alguse kirjutamine, loo ja tegelaste väljamõtlemine, märksõnade või pildi järgi jutu kirjutamine jne; lihtsama juhendi kirjutamine, etteütlus.

OSAOSKUS: SUHTLEMINE

ÕPITULEMUSED

1) käitub erinevates olukordades vastava kultuuri suhtlustavasid järgides.
2) osaleb suulises suhtluses igapäevastel teemadel (infovahetus tuttaval teemal).
3) reageerib adekvaateselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
4) vestleb kaaslastega;
5) väljendab oma vajadusi, soove ja emotsioone.

ÕPPESISU

1) kasutab kultuuriteadmisi suhtlemisel tunnis;
2) kõrvutab keelte ning kultuuride sarnasusi ja erinevusi, tuvastab seoseid ning jälgib oma keelekasutust;
3) väärtustab enda ja teiste kultuuri;
4) toetab kultuuride vahelistes suhtluses teisi ja arvestab eri maailmavaateid;
5) teeb koostööd erinevate kultuuriliste taustadega inimestega ja näitab üles huvi ja mõistmist.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Eneserefleksioon etteantud kriteeriumite põhjal; päeviku pidamine; rollimängud mitmekeelse sõnavara ja mitme kultuuri tundmaõppimiseks; suhtlus, igapäevased ülesanded, infovahetus tuttaval ja igapäevasel teemal. Vestlus. Küsimused, vastused. Vajadused, soovid ja emotsioonid.

OSAOSKUS: KEELEKASUTUS

ÕPITULEMUSED

1) kasutab tuttavas olukorras tüüpkeelendeid ja moodustusmalle, ehkki emakeele mõju on märgatav; tuleb ette mõningaid vigu, kuigi on selge, mida väljendada tahab;
2) valdab tuttavate teemade ja igapäevaolukordadega seotud põhisõnavara, kuigi vahel võib ette tulla kaudset väljendust;
3) teeb märkimisväärseid vigu, kui on vaja väljendada keerukamat mõtet või kui kõneaine ja olukord on võõrad.

Õppesisu:

1) Kasutab enamkasutatavaid käändeid.
2) võrdlemisel kasutab omadussõna võrdlusastmeid;
3) pöörab põhisõnavarasse kuuluvaid tegusõnu olevikus, liht- ja täisminevikus;
4) jagab juhiseid/korraldusi (moodustab käskivat kõneviisi);
5) oskab lauseid siduda;
6) Kasutab õpitud keelereegleid.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Nimisõna, ainsus ja mitmus. Käänamine ainsuses. Omadussõnade võrdlusastmed, sünonüümid ja antonüümid; tegusõnade pööramine olevikus ja minevikus; tegusõnade rektsioon (nt armastan, aitan, käin); käskiv kõneviis; sõnamoodustus (liitsõnad); küsisõnad, asesõnad, sidesõnad, põhi- ja järgarvsõnad. Lauseehitus.

PRAKTILISED TÖÖD

Rühmatööd, mängud, viktoriinid.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

1) kasutab iseseisvalt ja eesmärgipäraselt abimaterjale ülesande lahendamiseks (õpiku sõnaraamat, koondtabelid, digirakendused);
2) otsib infot ja kasutab eestikeelseid veebikeskkondi;
3) teadvustab veebikeskkondade võimalikke ohte ja kaitseb oma digitaalset identiteeti.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Hinnatakse kõiki keeletoiminguid (kuuldu ja loetu mõistmine, rääkimine, kirjutamine, suhtlemine, keelekasutus). Ülesande eesmärgist lähtudes hinnatakse kas üht kindlat või mitut keeleoskuse aspekti (nt sisu, teksti ülesehitust, sõnavara, kõne ladusust, grammatika õigsust).

Õpilane seab endale lühi- või pikaajalisi õpieesmärke ning annab õpetaja juhendamisel tagasisidet oma teadmistele, oskustele, õppeprotsessile ja edenemisele õpitavas võõrkeeles.

Õpilane saab tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi keeletoimingute kohta.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Andekamatele õpilastele antakse vajadusel keerulisemaid ülesandeid ja lisaharjutusi. Julgustatakse tegema rohkem iseseisvat tööd ka kodus (Sõnaveeb, Keeleklikk jt).

Õpilastele, kellel on tekkinud aines raskusi, valmistatakse ette kergemaid tööülesandeid (k.a. teste) võimaldatakse kasutada abimaterjale õppeprotsessis ja tööde ajal. Kasutatakse töös interaktiivseid meetodeid (simulatsioonid, mängud jne), antakse täiendavaid selgitusi, kasutatakse palju piltmaterjale.

AINEVALDKOND:
ÕPPEAINE: Eesti keel teise keelena
KEELETASE: B1.2
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: (sõltub konkreetsest klassist)

OSAOSKUS: KUULAMINE

ÕPITULEMUSED

1) saab aru erinevat tüüpi autentsete tekstide põhisisust ja tuleb igapäevases suhtluses enamasti toime;
2) mõistab olulist teavet autentses igapäevaelu tekstis;
3) mõistab selge ülesehituse ja sõnastusega ning visuaalsete vahenditega illustreeritud esitlust või ettekannet;
4) mõistab selge ülesehituse ja sõnastusega monoloogi, kui kõneldakse üsna aeglaselt;
5) järgib üksikasjalikke juhtnööre, kui teema on tuttav;
6) mõistab teadaandeid lennu- või muus jaamas, lennukis, bussis ja rongis, kui hääldus on selge, kõneldakse tavalise kiirusega ja taustamüra on minimaalne.
7) saab kuulates aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
8) Saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisisust.

ÕPPESISU

1) kuulab autentset teksti, tunneb ära erinevad tekstiliigid (saade, jutt, podcast, intervjuu, teadaanne, jne) ja mõistab nende põhisisu ja eesmärke (vastab küsimustele kirjalikult või suuliselt, rühmitab, lõpetab lause, järjestab, illustreerib, toob näiteid jne);
2) kuulab lihtsamaid illustreeritud esitlusi või ettekandeid tuttavatel teemadel (mis võivad sisaldada videosid, slaidiseansse, graafikuid, diagramme, pilte ja muid visuaalseid elemente), jälgib esitluse struktuuri, vajadusel teeb märkmeid (vastab jah/ei küsimustele, lõpetab lauseid, koostab paarilisele küsimusi või väiteid ja avaldab oma arvamust põhjendades lühidalt ja struktureeritult oma seisukohti jne);
3) kuulab ja saab aru detailsest infost (teadaanded, retseptid, juhised jne).
4) kuulab audio/videoteksti, vaatab ja kuulab eestikeelset filmi, leiab ja/või sobitab kuuldu(-nähtu) põhjal vastused küsimustele (nt õige/vale, valikvastused), järjestab tekstilõike ja pilte;
5) järgib suuliselt antud juhiseid ja töökäske;
6) koostab kuuldud teksti põhjal oma teksti.
7) kuulab tavakiirusel, vähese taustamüraga esitatud teadaandeid (nt jaamas, kaupluses) ja vastab faktiküsimustele.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Selge häälduse ja loomuliku tempoga üldkeelne kõne; autentne ja vahetu suhtlus või salvestatud tekst tuttaval, igapäevasel teemal; peamine sõnum, põhisisu ja üksikasjad. Juhised, töökäsud, etteütlus; kuuldud informatsioonile reageerimine ja/või selle sisu reprodutseerimine;; töölehe täitmine jne; detailsest sisust arusaamine (lünktekst, lause lõpetamine jne). Reklaamid (raadio ja tele), filmitutvustused, film. Meediatekstid.

OSAOSKUS: LUGEMINE

ÕPITULEMUSED

1) mõistab lugedes igapäevaelu käsitlevaid faktipõhiseid ja lihtsaid kirjanduslikke tekste;
2) mõistab sündmusi, tundeid ja soove kirjeldavaid isiklikke kirju ja postitusi määral, mis lubab pidada regulaarset kirjavahetust;
3) mõistab sageli esinevate sõnadega kirjutatud meediatekstides kohtade, sündmuste, selgelt väljendatud tunnete ja seisukohtade kirjeldusi;
4) mõistab sündmustikku lihtsamates selge süžeega ilukirjandustekstides, mis koosnevad peamiselt sageli esinevatest sõnadest.
5) mõistab olulist teavet lühiuudises.
6) loeb eakohast ilukirjandust ja mõistab selle põhisisu

ÕPPESISU

1) loeb erinevaid tekstitüüpe (mitteformaalne ja kõnekeelne) erinevatel teemadel (nt. kirjad, kõned, kirjeldused, kommentaarid, lühisõnumid), mis lubab pidada regulaarset suhtlust;
2) loeb ja vahendab erinevaid meediatekste (reisipäevik, uudis, artikkel, blogipostitus), analüüsib teksti, hindab kriitiliselt infoallika usaldusväärsust, teeb kokkuvõtte sündmustest ja kannab suuliselt või kirjalikult ette, põhjendades ja selgitades loetu põhjal seisukohti ja tundeid, kasutades sobivaid keelendeid;
3) loeb kohandatud eakohast ilukirjandust sh koomikseid, jutustusi ka väljaspool tundi, analüüsib sündmuseid, vastab küsimustele ja loob seoseid;
4) vajaliku info saamiseks kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid;
5) viib loetud teksti teise vormi (koomiks, joonistus, näidend jne).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Selge arutluskäiguga pikemad tekstid erinevatel teemadel, sündmuste areng, vajaliku info leidmine (vajadusel mitmest tekstist); avatud küsimustele vastamine, lünktekstide täitmine, teksti osade järjekorrastamine, mõistekaardi tegemine, saadud info või graafiku korrastamine, ümbersõnastamine; lihtsam ümberjutustus, loetu põhjal lühema kokkuvõtte tegemine, luuletuse lugemine ja avatud küsimustele vastamine, erinevate sõna- ja ajavormide ning lausete moodustamine või valimine; loetu põhjal erinevate emotsioonide märkamine ja analüüsimine (autori või tegelase emotsiooni mõistmine); lühem projektitöö loetud allikate põhjal (mõistekaardi või plakati tegemine).

OSAOSKUS: RÄÄKIMINE

ÕPITULEMUSED

1)) osaleb ettevalmistuseta suulises suhtluses, kui kõneaine on tuttav; väljendab mõtteid võrdlemisi ladusalt, kuid üldsõnaliselt;
2) avaldab arvamust, edastab ja küsib teavet igapäevaelu sündmuste või isiklike asjade kohta;
3) kirjeldab kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning põhjendab ja selgitab lühidalt oma seisukohti ja plaane;
4) toob esile tähtsamad sündmused selge ülesehitusega ja igapäevakeeles kirjutatud jutustuses ning selgitab nende tähtsust ja nendevahelisi seoseid;
5) esineb ettevalmistanuna üldsõnaliselt endale tuttaval teemal, väljendudes võrdlemisi selgelt ja arusaadavalt;
6) vastab esinemisjärgsetele küsimustele, kuid võib paluda küsimust korrata;
7) edastab oma sõnumi arusaadavalt, kuigi rääkimise ajal on märgata teiste keelte rõhu, intonatsiooni ja/või rütmi mõju.

ÕPPESISU

1) osaleb vestlustes, mis puudutavad igapäevaseid sündmusi, olukordi ja tundeid;
2) esitleb tuttavat või huvipakkuvat teemat, referaati või uurimistööd, vastab küsimustele (paludes vajadusel kordamist, vajadusel kasutades oma märkmeid), annab selgitusi ja kommentaare, edastab informatsiooni;
3) esineb veenvalt ja kaasavalt, esitab oma teksti hea intonatsiooni, rütmi ja selge rõhuasetusega; soovi korral võib esinemist salvestada ja analüüsida;
4) osaleb arutelus igapäevaelu teemadel kirjeldades enda kogemusi ja erinevaid sündmusi, unistusi ja eesmärke, selgitab lühidalt oma seisukohti (nt valib sündmuse, unistuse või eesmärgi, koostab plaani, tegevuskava / ajakava ja eeldatava tulemuse kirjelduse. Põhjendab oma valikuid ja seisukohti rühmaliikmetele või klassile);
5) kirjeldab sündmusi, olukordi ja tundeid loetud raamatust, filmist või kogemusest; annab edasi infot selgest, hästi liigendatud informatiivsest tekstist (nt ümberjutustus või seostatud ja struktureeritud esitlus);
6) annab kaaslastele tagasisidet (edasiside andmine konkreetsete juhiste alusel).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD:

Osaleb vestluses tuttaval teemal, kirjeldab lühidalt (lähiümbrus, huvid, inimesed, enesetutvustus, jne) kuid võib vajada abi; kasutab lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone, põhisõnavara ning käibefraase valdavalt õigesti, kuid kõnes esineb (häälduse)vigu ja sõnade otsimist (vajab vestluskaaslase abi); teeb monoloogi, esitlusi, dialooge rollimänge, arutelusid, väitlusi tuttavatel teemadel edastab infot, küsib aktiivselt küsimusi esitluse kohta, annab edasisidet; lühikestele argistele situatsioonidele reageerimine (info edasi andmine, olukorrale reageerimine, kokkuvõtte tegemine räägitust nt politseisse helistamine, abi palumine, kokkuleppe sõlmimine); paarilise intervjueerimine.

OSAOSKUS: KIRJUTAMINE

ÕPITULEMUSED

1) kirjutab konkreetset infot, arvamusi ja tundeid sisaldavaid lihtsaid seotud tekste;
2) kirjutab igapäevaseid tarbetekste;
3) kirjeldab tegelikku või kujuteldavat sündmust või kavandatud tegevust;
4) vahendab lihtsa seotud teksti abil, kogemusi, kirjeldab tundeid ja reaktsioone ning põhjendab neid;
5) kirjutab arutlust ja üksikasjalikke kirjeldusi mitmesugustel tuttavatel teemadel.

ÕPPESISU

1) kirjutab lihtsat sidusat teksti tuttaval ja isiklikku huvi pakkuval teemal ((e)kiri, foorumipostitused, reisikirjeldus, päevik jne), kus kirjeldab oma tundeid ja reaktsioone ning põhjendab neid;
2) kirjeldab olukordi, kavatsusi (nt erinevate sündmuste planeerimiseks), (ajaloolisi) paiku, isikuid ja sündmusi;
3) esitab kirjalikke juhtnööre (arvutimängu juhend) jne);
4) kirjutab (vajadusel tuginedes abimaterjalidele ja viidates kasutatud materjalile) lühemaid arutlevaid tekste (nt filmi- ja raamatuarvustus, essee), milles põhjendab oma arvamust, tundeid, toob näiteid loetust või nähtust, põhjendab, selgitab.
5) rakendab õpitud õigekirjareegleid.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Kirjutab õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, lihtsaid tarbetekste, kirjeldab tegelikku või kujuteldavat sündmust, väljendab ja vahendab tundeid, mõtteid, arvamusi ning kogemusi. Koostab eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte. Kasutab piiratud hulgal

teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus), keelelised ebatäpsused ei takista kirjutatu mõistmist; kirja kirjutamine, arutlev kirjutis, kokkuvõtte koostamine, lihtsama arvamusloo kirjutamine; reisiplaanide või ürituste kirjeldamine ja planeerimine; loovkirjutamine: filmile või raamatule lõpu ennustamine, loole lõpu või alguse kirjutamine, tuleviku-minale kirja kirjutamine, loo ja tegelaste väljamõtlemine, filmistsenaarium, muinasjutu, luuletuse, dialoogi ja loovtöö kirjutamine, märksõnade või pildi järgi jutu/teksti/arvamusloo kirjutamine jne; lihtsama juhendi ja lihtsama teabeteksti kirjutamine, nt Vikipeedia postituse kirjutamine. Iseseisvalt ja koostöiselt kirjutamine. Teiste esitlusest oma sõnadega märkmete tegemine; etteütlus; liftikõne kirjutamine (enda tutvustamine 1-minutiga).

OSAOSKUS: SUHTLEMINE

ÕPITULEMUSED

1) käitub erinevates olukordades kultuuri suhtlustavasid järgides.
2) osaleb suhtluses igapäevastel teemadel ja olmeolukordades (infovahetus tuttaval teemal).
3) reageerib adekvaateselt küsimustele ja korraldustele;
4) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
5) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone;

ÕPPESISU

1) kasutab kultuuriteadmisi suhtlemisel nii tunnis kui väljaspool õppetööd (kirjasõbrad, õppereisid, õpilasvahetused ja kohtumised õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega jne);
2) teeb projektitöid (filmide/videote tegemine, teatritükkide etendamine, veebilehtede koostamine, riigisisesed ja rahvusvahelised projektid jne);
3) kõrvutab ja analüüsib keelte ning kultuuride sarnasusi ja erinevusi, tuvastab seoseid ning jälgib oma keelekasutust;
4) väärtustab enda ja teiste kultuuri ja suhtub lugupidavalt (kultuuriliste eripärade märkamine, päeviku pidamine, välisprojektides osalemine, esitluste tegemine, dokumentaalide vaatamine, eneseanalüüs, kultuuri tutvustamine teistele klassidele, rollimängud jne);
5) toetab kultuuride vahelistes suhtluses teisi ja arvestab rühmaliikmete tundeid ja eri maailmavaateid;
6) teeb koostööd erinevate kultuuriliste taustadega inimestega ja näitab üles huvi ja mõistmist.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Enesereflektsioon, enesepeegeldus etteantud kriteeriumite põhjal (aluseks võib võtta erinevaid teoreetilisi mudeleid; päeviku pidamine mitmekultuurilise kogemuse/ruumi kohta, enesepeegeldus ja refleksioon (kuidas mina käitun teatud situatsioonides, kuidas teine käitub, millised on minu stereotüüpsed mõtlemismallid, kust nad tulevad, mis on nende roll minu elus); rollimängud mitmekeelse sõnavara ja mitme kultuuri tundmaõppimiseks; eesti kultuurist pärit isiku intervjueerimine.

OSAOSKUS: KEELEKASUTUS

ÕPITULEMUSED

1) kasutab tuttavas olukorras üsna õigesti tüüpkeelendeid ja moodustusmalle, ehkki emakeele mõju on märgatav;
2) tuleb ette vigu, kuigi on selge, mida väljendada tahab;

3) valdab tuttavate teemade ja igapäevaolukordadega seotud põhisõnavara, kuigi vahel võib ette tulla kaudset väljendust;
4) teeb rohkem vigu, kui on vaja väljendada keerukamat mõtet või kui kõneaine ja olukord on võõrad.

Õppesisu:

1) Kasutab enamkasutatavaid käändeid.
2) võrdlemisel kasutab omadussõna võrdlusastmeid;
3) Oskab kasutada tegusõnade oleviku ja mineviku vorme;
4) jagab juhiseid/korraldusi (moodustab käskivat kõneviisi);
5) oskab lauseid siduda;
6) Kasutab õpitud keelereegleid.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Nimisõna, ainsus ja mitmus. Käänamine ainsuses. Omadussõnade võrdlusastmed, sünonüümid ja antonüümid; tegusõnade pööramine olevikus ja minevikus; tegusõnade rektsioon (nt armastan, aitan, käin); käskiv kõneviis; sõnamoodustus (liitsõnad); küsisõnad, asesõnad, sidesõnad, põhi- ja järgarvsõnad. Lauseehitus.

PRAKTILISED TÖÖD

Rühmatööd, mängud, viktoriinid.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

1) kasutab iseseisvalt ja eesmärgipäraselt abimaterjale ülesande lahendamiseks (õpiku sõnaraamat, koondtabelid, digirakendused);
2) kasutab digivahendeid (sh tehisintellekt), otsib infot ja kasutab eestikeelseid veebikeskkondi (analüüsib sisu, teadvustab nende võimalikke ohte);
3) teadvustab veebikeskkondade võimalikke ohte (analüüsib sisu, haldab ja kaitseb oma digitaalset identiteeti);
4) järgib akadeemilisi tavasid (korrektne viitamine, info kontrollimine, autorlus, jne).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Hinnatakse kõiki keeletoiminguid (kuuldu ja loetu mõistmine, rääkimine, kirjutamine, suhtlemine, keelekasutus). Ülesande eesmärgist lähtudes hinnatakse kas üht kindlat või mitut keeleoskuse aspekti (nt sisu, teksti ülesehitust, sõnavara, kõne ladusust, grammatika õigsust).

Õpilane seab endale lühi- või pikaajalisi õpieesmärke ning annab õpetaja juhendamisel tagasisidet oma teadmistele, oskustele, õppeprotsessile ja edenemisele õpitavas võõrkeeles.

Õpilane saab tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi keeletoimingute kohta.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Andekamatele õpilastele antakse vajadusel keerulisemaid ülesandeid ja lisaharjutusi. Julgustatakse tegema rohkem iseseisvat tööd ka kodus (Sõnaveeb, Keeleklikk jt).

Õpilastele, kellel on tekkinud aines raskusi, valmistatakse ette kergemaid tööülesandeid (k.a. teste) võimaldatakse kasutada abimaterjale õppeprotsessis ja tööde ajal. Kasutatakse töös interaktiivseid meetodeid (simulatsioonid, mängud jne), antakse täiendavaid selgitusi, kasutatakse palju piltmaterjale.

Ainevaldkond KUNSTIAINED

1. Ainevaldkondlikud pädevused.

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt teadvustab oma sidet kunsti, muusika ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga, on loova eluhoiakuga, mõistab kunsti ja muusika osatähtsust nüüdisaegses kultuuris. Kunsti ja muusika õppimise kaudu toetatakse õpilastes üldpädevuste arengut.
Kunstiainete pädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev. Kunstid on olulised väärtushinnangute, suhtluskultuuri, empaatia ning kriitilise mõtlemise arendamise vahendid. Leitakse seoseid ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast. Kunstiainete õpetamine ja tutvustamine lõimub kohaliku kultuuriga. Väärtustatakse kodukoha ja Eesti kultuuripärandit.

2. Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted.

Üldpädevused	
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	Eesmärk tajuda ja väärtustada oma seotust kodukoha, kooli, kogukonna, ühiskonna, pärimuskultuuri, looduse ja keskkonnaga. Tunda erinevate maade ja rahvaste kultuuripärandit ning nüüdiskultuuri arenguid. Väärtustada loomingut, kultuurilist mitmekesisust. Järgida ühiskondlikke moraalinorme ja väärtusi, hoida kohalikku ja maailma kultuuripärandit.
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	Osalemine kogukonda ja kultuuri väärtustavates projektides (koostööprojektid või heategevuslikud üritused), Eesti riiklike tähtpäevade tähistamine ja üritustesse panustamine. Kooli traditsioonide jätkamine ja uute traditsioonide loomine. Toetava ja üksteisest hooliva koolikeskkonna hoidmine. Väärtustada ühiskondlikku mitmekesisust ja omapära.
3) enesemääratluspädevus	Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi. Analüüsida oma käitumist erinevates olukordades ja järgida tervislikke eluviise, lahendada suhtlemisprobleeme. Tunnetada kooli ja kohaliku kogukonna olulisust turvalise ühiskonna toimimisel.
4) õpipädevus	Õppija oskab organiseerida õppekeskkonda, planeerida õppimist. Õppija suudab analüüsida oma teadmisi ja oskus ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi, on motiveeritud elukestvaks õppeks. Tunnetab kooli ja kogukonna toetust isiksuse kujunemisel.
5) suhtluspädevus	Õppija suudab ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada, ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja

	neid põhjendada nii emakeeles kui võõrkeeltes omandatud oskuste piires.
6) matemaatikapädevus	Õppija oskab kirjeldada ümbritsevat maailma, mõistab loodusteaduste olulisust ja piiranguid, kasutab tehnoloogiaid eesmärgipäraselt. Rakendab matemaatikale omast keelt, sümboleid ja meetodeid õppetegevuses ning igapäevaelus.
7) ettevõtlikkuspädevus	Õppija oskab seada eesmärke, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia kasutades omandatud teadmisi ning oskusi. Suudab tuvastada probleeme ja kasutab neis peituvaid võimalusi. Omab algatusvõimet, panustab ühistegevusse, kooliellu ja kohaliku kogukonna arengusse. Vastutab tulemuste eest.
8) digipädevus	Suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat õppimisel, kodanikuna tegutsedes. Leiab ja säilitab digivahendite abil infot ning analüüsib selle usaldusväärsust. Osaleb digitaalses sisuloomes (tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel). Kasutab probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhtleb ja teeb koostööd erinevates digikeskkondades. On teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti. Järgib digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

3. Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted.

Õppekava läbivad teemad	
1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	Taotletakse õppija kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid.
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	Taotletakse õppija kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustab jätkusuutlikkust.
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Taotletakse õppija kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks.
4) kultuuriline identiteet	Taotletakse õppija kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest. Väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv.
5) teabekeskkond ja meediakasutus	Taotletakse õppija kujunemist teadlikuks ja analüüsivaks isiksuseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab meediamaailma analüüsida ja kasutada. Lähtub oma tegevustes

	autorluse põhimõtetest. Vastutab oma käitumise eest teabekeskkonnas.
6) tehnoloogia ja innovatsioon	Taotletakse õppija kujunemist nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
7) tervis ja ohutus	Taotletakse õppija kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
8) väärtused ja kõlblus	Taotletakse õppija kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi, järgib neid igapäevaelus, sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

4. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Valdkonnasisene lõiming lähtub kunsti ja muusika ühisosast.

1) Teos, autor ja looming kunstis ja muusikas. Õpilasuurimus, loovtöö, kontsert, näitus.
2) Esitus, tõlgendus (interpreteerimine) kunstis ja muusikas. Loomeprojekt.
3) Klassikalised kunstid. Kunstilooming ja helilooming. Õppekäik, projektõpe.
4) Nüüdisaegsed kunstinähtused. Muuseumipedagoogika.
5) Ainese kasutamine nii muusikas kui kunstis. Noppeõpe.
6) Kunst ja muusika kui loomemajanduse valdkonnad. Karjääriõpe.

5. Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Lõimivad õppetegevused aitavad luua terviklikumat maailmapilti, luua loomulikke seoseid ainete vahel ning konteksi ainepädevustele.

1) Ajarännak (ajalugu, ühiskonnaõpetus, kirjandus, eesti keel, võõrkeeled, kunst, muusika, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus, matemaatika, kehaline kasvatus jt.).
2) Ajajoone loomine (ajalugu, kunst, muusika, kirjandus, geograafia, ühiskonnaõpetus jt.).
3) Loovuurimus. Kõik õppeained, olenevalt loovuurimuse uurimuslikust keskmest.
4) Disainiprotsessi läbimine kui probleemõpe. Kõik õppeained, olenevalt ülesande püstitusest.
5) Kultuuri- ning muusikaprogramm (ajalugu, kunst, muusika, kirjandus, kehaline kasvatus, võõrkeeled, geograafia, matemaatika, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus jt.).
6) Sündmuste korraldamine (muusika, kunst, eesti keel, kirjandus, informaatika, käsitöö ja kodundus, tehnoloogia, kehaline kasvatus, füüsika, meediaõpetus jt.).
7) Koolimeedia loomine (veebileht, blogi jt.). Kõik õppeained.
8) Film, animatsioon, videokunst. Kõik õppeained.

6. Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus).

Kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvuti- ja multimeediaklass, virtuaalkeskkond jne, käiakse õppekäikudel, kontsertidel, teatrites, näitustel, muuseumides, stuudiotes, muusikakoolides, looduses, raamatukogudes.

1) Õuesõpe. Kohalik linnaruum, ümbruskond, rohealad.
2) Õppekäik. Kohalikud muuseumid, galeriid, asutused, kogukonnakeskused.
3) Huvitegevus. Koostöövõrgustik kohalike huvikoolidega (muusikakoolid, kunstikoolid, hobiringid).
4) Noppeõpe. Koostöö lapsevanematega, erialaspetsialistidega, kogukondade eestvedajatega, koostöö kohaliku omavalitsusega.
5) Projektõpe. Õppeasutuseülesed koostööprojektid, pärimuskultuuri väärtustavad projektid, erinevate kultuuride lõiminguprojektid.
6) Virtuaalsed õppekeskkonnad (muuseumid, galeriid, muusikaüritused).

7. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.

1) Kunstiainete töörühma koostöö.
2) Lennupõhine koostöö.
3) Ühisüritused (koolisisesed ja koolivälised), näitused, kontserdid, projektid.
4) Kolleegide koosloome, loomelaagrid (õpetajad, huvijuht, juhtkond)
5) Õpetajate koostöö mentoritega (koolitused, õpiampsud, koolivälised tugispetsialistid).

8. Ainetundide jaotus.

Õppeaine/Klass	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**PRÕK § 15 lg 4**
Kunstiõpetus	2	1	2/1	1	1	1	1	1	1	10,5
Muusikaõpetus	2	2	2	2	1	1	1	1	1	13

9. Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused

Rakvere Vabaduse Kooli kunstiainete valdkonna õppekava vastab riiklikule õppekavale ja erisusi ei ole.

10. Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus.

Hindamine kunstiainetes suunab ja julgustab õpilasi õppima ning tekitab ja hoiab huvi kunsti ja muusika vastu. Rakendatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena.

1.-3.kl. kujundav hindamine.
4.-6.kl. arvestuslik hindamine (A, MA).
7.-9.kl. numbriline hindamine.

Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud töödele saab üpilane suulise tagasiside. Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust.

11. Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted.

Õpilased, kes tavapärase õppetöö käigus ei suuda õpitut omandada, vajavad õppetöös kohandusi, mis enamasti aitavad piisavalt, et õpilane saaks klassiga koos õppida. Vajadusel kasutatakse lihtsustatavaid võtted, tööjuhendite lisaselgitused, abi info otsimisel ja analüüsimisele. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesanded. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.

Ainevaldkond KUNSTIAINED

1. Ainevaldkondlikud pädevused.

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt teadvustab oma sidet kunsti, muusika ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga, on loova eluhoiakuga, mõistab kunsti ja muusika osatähtsust nüüdisaegses kultuuris. Kunsti ja muusika õppimise kaudu toetatakse õpilastes üldpädevuste arengut.
Kunstiainete pädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev. Kunstid on olulised väärtushinnangute, suhtluskultuuri, empaatia ning kriitilise mõtlemise arendamise vahendid. Leitakse seoseid ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast. Kunstiainete õpetamine ja tutvustamine lõimub kohaliku kultuuriga. Väärtustatakse kodukoha ja Eesti kultuuripärandit.

2. Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted.

Üldpädevused	
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	Eesmärk tajuda ja väärtustada oma seotust kodukoha, kooli, kogukonna, ühiskonna, pärimuskultuuri, looduse ja keskkonnaga. Tunda erinevate maade ja rahvaste kultuuripärandit ning nüüdiskultuuri arenguid. Väärtustada loomingut, kultuurilist mitmekesisust. Järgida ühiskondlikke moraalinorme ja väärtusi, hoida kohalikku ja maailma kultuuripärandit.
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	Osalemine kogukonda ja kultuuri väärtustavates projektides (koostööprojektid või heategevuslikud üritused), Eesti riiklike tähtpäevade tähistamine ja üritustesse panustamine. Kooli traditsioonide jätkamine ja uute traditsioonide loomine. Toetava ja üksteisest hooliva koolikeskkonna hoidmine. Väärtustada ühiskondlikku mitmekesisust ja omapära.
3) enesemääratluspädevus	Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi. Analüüsida oma käitumist erinevates olukordades ja järgida tervislikke eluviise, lahendada suhtlemisprobleeme. Tunnetada kooli ja kohaliku kogukonna olulisust turvalise ühiskonna toimimisel.
4) õpipädevus	Õppija oskab organiseerida õppekeskkonda, planeerida õppimist. Õppija suudab analüüsida oma teadmisi ja oskus ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi, on motiveeritud elukestvaks õppeks. Tunnetab kooli ja kogukonna toetust isiksuse kujunemisel.
5) suhtluspädevus	Õppija suudab ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada, ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja

	neid põhjendada nii emakeeles kui võõrkeeltes omandatud oskuste piires.
6) matemaatikapädevus	Õppija oskab kirjeldada ümbritsevat maailma, mõistab loodusteaduste olulisust ja piiranguid, kasutab tehnoloogiaid eesmärgipäraselt. Rakendab matemaatikale omast keelt, sümboleid ja meetodeid õppetegevuses ning igapäevaelus.
7) ettevõtlikkuspädevus	Õppija oskab seada eesmärke, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia kasutades omandatud teadmisi ning oskusi. Suudab tuvastada probleeme ja kasutab neis peituvaid võimalusi. Omab algatusvõimet, panustab ühistegevusse, kooliellu ja kohaliku kogukonna arengusse. Vastutab tulemuste eest.
8) digipädevus	Suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat õppimisel, kodanikuna tegutsedes. Leiab ja säilitab digivahendite abil infot ning analüüsib selle usaldusväärsust. Osaleb digitaalses sisuloomes (tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel). Kasutab probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhtleb ja teeb koostööd erinevates digikeskkondades. On teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti. Järgib digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

3. Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted.

Õppekava läbivad teemad	
1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	Taotletakse õppija kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid.
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	Taotletakse õppija kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustab jätkusuutlikkust.
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Taotletakse õppija kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks.
4) kultuuriline identiteet	Taotletakse õppija kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest. Väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv.
5) teabekeskkond ja meediakasutus	Taotletakse õppija kujunemist teadlikuks ja analüüsivaks isiksuseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab meediamaailma analüüsida ja kasutada. Lähtub oma tegevustes

	autorluse põhimõtetest. Vastutab oma käitumise eest teabekeskkonnas.
6) tehnoloogia ja innovatsioon	Taotletakse õppija kujunemist nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
7) tervis ja ohutus	Taotletakse õppija kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
8) väärtused ja kõlblus	Taotletakse õppija kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi, järgib neid igapäevaelus, sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

4. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Valdkonnasisene lõiming lähtub kunsti ja muusika ühisosast.

1) Teos, autor ja looming kunstis ja muusikas. Õpilasuurimus, loovtöö, kontsert, näitus.
2) Esitus, tõlgendus (interpreteerimine) kunstis ja muusikas. Loomeprojekt.
3) Klassikalised kunstid. Kunstilooming ja helilooming. Õppekäik, projektõpe.
4) Nüüdisaegsed kunstinähtused. Muuseumipedagoogika.
5) Ainese kasutamine nii muusikas kui kunstis. Noppeõpe.
6) Kunst ja muusika kui loomemajanduse valdkonnad. Karjääriõpe.

5. Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Lõimivad õppetegevused aitavad luua terviklikumat maailmapilti, luua loomulikke seoseid ainete vahel ning konteksi ainepädevustele.

1) Ajarännak (ajalugu, ühiskonnaõpetus, kirjandus, eesti keel, võõrkeeled, kunst, muusika, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus, matemaatika, kehaline kasvatus jt.).
2) Ajajoone loomine (ajalugu, kunst, muusika, kirjandus, geograafia, ühiskonnaõpetus jt.).
3) Loovuurimus. Kõik õppeained, olenevalt loovuurimuse uurimuslikust keskmest.
4) Disainiprotsessi läbimine kui probleemõpe. Kõik õppeained, olenevalt ülesande püstitusest.
5) Kultuuri- ning muusikaprogramm (ajalugu, kunst, muusika, kirjandus, kehaline kasvatus, võõrkeeled, geograafia, matemaatika, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus jt.).
6) Sündmuste korraldamine (muusika, kunst, eesti keel, kirjandus, informaatika, käsitöö ja kodundus, tehnoloogia, kehaline kasvatus, füüsika, meediaõpetus jt.).
7) Koolimeedia loomine (veebileht, blogi jt.). Kõik õppeained.
8) Film, animatsioon, videokunst. Kõik õppeained.

6. Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus).

Kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvuti- ja multimeediaklass, virtuaalkeskkond jne, käiakse õppekäikudel, kontsertidel, teatrites, näitustel, muuseumides, stuudiotes, muusikakoolides, looduses, raamatukogudes.

1) Õuesõpe. Kohalik linnaruum, ümbruskond, rohealad.
2) Õppekäik. Kohalikud muuseumid, galeriid, asutused, kogukonnakeskused.
3) Huvitegevus. Koostöövõrgustik kohalike huvikoolidega (muusikakoolid, kunstikoolid, hobiringid).
4) Noppeõpe. Koostöö lapsevanematega, erialaspetsialistidega, kogukondade eestvedajatega, koostöö kohaliku omavalitsusega.
5) Projektõpe. Õppeasutuseülesed koostööprojektid, pärimuskultuuri väärtustavad projektid, erinevate kultuuride lõiminguprojektid.
6) Virtuaalsed õppekeskkonnad (muuseumid, galeriid, muusikaüritused).

7. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.

1) Kunstiainete töörühma koostöö.
2) Lennupõhine koostöö.
3) Ühisüritused (koolisisesed ja koolivälised), näitused, kontserdid, projektid.
4) Kolleegide koosloome, loomelaagrid (õpetajad, huvijuht, juhtkond)
5) Õpetajate koostöö mentoritega (koolitused, õpiampsud, koolivälised tugispetsialistid).

8. Ainetundide jaotus.

Õppeaine/Klass	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**PRÕK § 15 lg 4**
Kunstiõpetus	2	1	2/1	1	1	1	1	1	1	10,5
Muusikaõpetus	2	2	2	2	1	1	1	1	1	13

9. Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused

Rakvere Vabaduse Kooli kunstiainete valdkonna õppekava vastab riiklikule õppekavale ja erisusi ei ole.

10. Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus.

Hindamine kunstiainetes suunab ja julgustab õpilasi õppima ning tekitab ja hoiab huvi kunsti ja muusika vastu. Rakendatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena.

1.-3.kl. kujundav hindamine.
4.-6.kl. arvestuslik hindamine (A, MA).
7.-9.kl. numbriline hindamine.

Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud töödele saab üpilane suulise tagasiside. Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust.

11. Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted.

Õpilased, kes tavapärase õppetöö käigus ei suuda õpitut omandada, vajavad õppetöös kohandusi, mis enamasti aitavad piisavalt, et õpilane saaks klassiga koos õppida. Vajadusel kasutatakse lihtsustatavaid võtted, tööjuhendite lisaselgitused, abi info otsimisel ja analüüsimisele. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesanded. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.

AINEVALDKOND: Kunstiained
ÕPPEAINE: Kunstiõpetus
KLASS: 1. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Uurimine, vaatamine, arutlemine					
Uurib ja selgitab visuaalseid pilte, jooniseid ning sümboleid	Tuttavas keskkonnas (koolis, klassis, tänaval) kasutatavate märkide ja sümbolite ning nende tähenduste selgitamine	Liiklusmärgid Sümbolid	**Praktilised tööd**: Tutvub, leiab lähiümbrusest ja selgitab õpetaja valikul erinevaid kujutisi: sildid, liiklusmärgid, kaardid, õpikute illustratsioonid.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpila-ne töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Kirjeldab kunstiteoseid lihtsas vormis ja põhjendab oma eelistusi. Kirjeldab etteantud küsimustele toetudes oma töö valmimise protsessi.	Nimetamine, mida näeb pildil, ruumilises teoses, audiovisuaalses teoses.	Kunstiteos Teose autor	**Praktilised tööd**: Vaatleb, kirjeldab erinevaid kunstiteoseid. Kuulab kaaslasi, kirjeldab enda töö protsessi õpetaja	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele

	Kunstiteostest inspiratsiooni leidmine oma tööde tarvis. Kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine.		abistavate küsimustega.	tööle suuline tagasiside.	keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Kujutamis- ja vormiõpetus					
Joonistab vaatluse, mälu või fantaasia põhjal.	Vormilt lihtsad esemed ja figuurid.	Fantaasia	**Praktilised tööd**: Joonistab vormilt lihtsaid esemeid)nt puuviljad, seened, vihmavari, tass jne) **Digipädevused:** Tutvub õpetaja juhendamisel mõne vabavara joonistusprogrammiga, joonistab fantaasiapilte.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Kujutab inimest eestvaates. Kujutab elusolendeid mitmesugustes kehaasendites ja liigutustes. Kujutab puid erinevatel aastaaegadel.	Inimese täisfiguur eestvaates. Portree eestvaates. Loomad, linnud. Okaspuud ja lehtpuud. Tehisvormid	Portree kujutamine otsevaates Kehaasendid Okas- ja lehtpuud	**Praktilised tööd**: Kujutab inimest täisvaates ja portreena (nt. minu sõber, õpetaja, vanemad jm) Joonistab loomi, linde, puid erinevatel aastaaegadel.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis

Kujutab erinevaid liiklusvahendeid ja hooneid.			Kujutab tehiskeskkonna elemente (majad, liiklusvahendid)		vastavalt oma võimetele ja tempole.
Kasutab otstarbekalt ja säästvalt värvipliiatseid.	Pinna katmine värvipliiatsitega. Joonistamine hariliku pliiatsi ja värvipliiatsitega.		**Praktilised tööd**: Kasutab pliiatseid säästlikult. Teeb erinevaid joonistusi, värvib pilte.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpila-ne töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Disain					
Vaatleb ja kirjeldab loodus- ja tehiskeskkonna visuaalset ilmet	Kujunduskunst, kunstniku roll esemete kujundamisel. Tarbevorm. Igapäevaste tarbeesemete välimus ja otstarve . Erinevate ruumide kirjeldamine.	Kunstnik Tarbeesemed Eriotstarbelised ruumid	**Praktilised tööd**: Vaatleb ja kirjeldab keskkonda.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpila-ne töötab tunnis vastavalt oma

					võimetele ja tempole.
Võrdleb raamatu teksti ja selle illustratsiooni. Seostab illustratsioone raamatu sisuga ja põhjendab oma eelistust.	Raamatukujundus.	Illustratsioon	**Praktilised tööd**: Vaatleb raamatuid ja kirjeldab illustratsioone, leiab seosed raamatu sisuga.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpila-ne töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Värvus- ja kompositsiooniõpetus.					
Väljendab värvide abil meeleolu ja räägib sellest meeleolust. Segab põhivärvidest II astme värvid ja põhjendab sellele toetudes põhivärvide mõistet. Segab valge ja musta abil värvide heledamad ja tumedamad astmed.	Meeleolu väljendamine värvidega. Värvide segamine, uute toonide saamine	Värvide segamine Palett Põhivärvid Värvide heledamad ja tumedamad astmed.	.**Praktilised tööd**: Segab värve ja kasutab neid töös. (nt helestades tausta värvimine, põhivärvide segamine ja kandmine etteantud asukohta)	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpila-ne töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Organiseerib pildi pinda, arvestades	Pildi pinna organiseerimine.		**Praktilised tööd**:	Arvestuslik hindamine.	Arvestatakse õpilaste

paberi suurust ja kuju, kasutades erinevaid paberiformaate.			Joonistab erinevatele paberiformaatidele pilte.	Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpila-ne töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus					
Kasutab erinevaid maalimise töövõtteid ning tehnikaid. Kasutab õigesti, otstarbekalt ja säästvalt põhilisi materjale: kattevärvid, akvarellid, kriidi- ja õlipastellid. Korrastab oma töökoha.	Maalimine.	Maal Kattevärvid Akvarellid Pastellid	**Praktilised tööd**: Maalib lihtsamaid esemeid, loodust.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpila-ne töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Voolib savist või muust pehmest materjalist lihtsa vormiga esemeid ja kujusid.	Skulptuur Voolimine	Skulptuur Savi Plastiliin Voolimine	**Praktilised tööd**: Voolib esemeid.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad

				tööle suuline tagasiside.	võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Joonistab punkti ja joonega mustreid. Joonistab pliiatsitega, erinevate värvidega. Rakendab teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid	Graafika. Punkt ja joon. Muster. Trükitehnikad.	Punkt Joon Muster Trükitehnika Puhumistehnika	**Praktilised tööd**: Kasutab erinevaid tehnikaid õpetaja juhendamisel (näiteks puhumistehnika, monotüüpia ja muud lihtsamad trükitehnikad, plastiliinimaal)	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Kunstilugu					
Tunneb ümbritsevas keskkonnas ära maali. Näitab teoselt autori nime.	Kunstiteosed muuseumis või galeriis. Teoste vormistus. Kunstiteostes peituvad meeleolud.	Muuseum Kunstigalerii Teose autor Maal	**Praktilised tööd**: Võimalusel külastab muuseume, galeriisid. Vaatleb töid, tunneb ära maali, leiab teose autori.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis

					vastavalt oma võimetele ja tempole.

AINEVALDKOND: Kunstiained
ÕPPEAINE: Kunstiõpetus
KLASS: 2. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED .	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Uurimine, avastamine, ideede arendamine.					
Tunneb kooli ja mõningaid teisi logosid. Võrdleb märke omavahel ja seostab märgi vorme, värve, kujutatut märgi tähendusega.	Märkide võrdlemine	Märgid Logo Embleem Sümbol	**Praktilised tööd:** Leiab ümbritsevast erinevaid kujutisi võrdleb neid ja seostab tähendusega (näiteks liiklusmärgid, logod, embleemid, sümbolid jms) **Digipädevused:** Õpetaja juhendamisel veebilehitsejat kasutades leiab märke, logosid, sümboleid.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpila-ne töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Töötab iseseisvalt ja grupis.	Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaasalaste kuulamine.	Grupitöö	**Praktilised tööd:** Töötab iseseisvalt ja osaleb grupitöös. Esitleb tehtud töid.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust.

				ja/või grupitööd ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Proovib, katsetab töid teha erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahenditega.	Piltjutustused. joonistus, maal, illustratsioon, koomiks.	Joonistus Maal Illustratsioon Illustraator Koomiks	**Praktilised tööd:** Teeb õpetaja juhendamisel erinevates tehnikates töid.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Pildiline ja ruumiline väljendus.					
Kujutab figuure iseloomulikus asendis ja liikumises. Tutvub algsete proportsioonireeglitega.	Figuurid. Inimese kujutamine eest-ja külgvaates, portree eestvaates.	Portree	**Praktilised tööd:** Kujutab inimesi eest- ja külgvaates. Joonistab portree.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või

					lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Kujutab elusloodust ja eluta loodust mitmel erineval moel,	Ümbrus. Algteadmised perspektiivist.	Elus ja elutu	**Praktilised tööd:** Kujutab elus ja elutut loodust**.**	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Kujutab tehisvorme joone ja silueti abil.	Asjad . Esemete tähtsamad tunnused.	Siluett	**Praktilised tööd:** Joonistab erinevate (ette antud) esemete siluette.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.

Joonistab geomeetrilistest kujunditest pildi.	Geomeetria. Tutvumine geomeetriliste põhivormidega seoses igapäevaesemete kujutamisega.	Geomeetria	**Praktilised tööd:** Joonistab geomeetrilistest kujunditest pilte (nt. loomi, õhupalle, liiklusvahendeid jm)	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpila-ne töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Värvus- ja kompositsiooniõpetus.					
Kuuevärviring. Helestamine ja tumestamine ning külmad ja soojad toonid. Meeleolu väljendamine värvidega.	Segab põhivärve ja valmistab kuuevärviringi. Helestab ja tumestab valge ja musta abil värve. Leiab teoses soojasid ja külmasid toone ning heledamat ning tumedamat tonaalsust. Väljendab värvide abil meeleolu ja räägib sellest meeleolust.	Värviring Helestamine Tumestamine Külmad ja soojad toonid	**Praktilised tööd: Segab värve, valmistab kuuevärviringi.** Õpetaja juhendamisel kasutab külmi ja sooje värvitoone oma töös. Helestab ja tumestab värve, kasutab neid (nt oma tööde tausta katmisel).	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpila-ne töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Organiseerib pildi pinda arvestades kujutava ja paberiformaadi	Pildi pinna organiseerimine. Pea- ja kõrvalelemendid.	Pea- ja kõrvalelemendid Taust	**Praktilised tööd:** Joonistab /maalib pilte, millel rõhutab peamisi elemente	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust.

suhteid. Tõstab esile peamise suuruse, värvi ja asukoha abil.	Taust.		suuruse, värvi ja asukohaga.	mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Disain ja keskkond.					
Lahendab situatsiooni kirjeldavat ülesannet.	Disaini roll igapäevaelus	Trükis	**Praktilised tööd:** Vaatleb erinevate objektide kuju, värvi, suuruse jm omadusi , lahendab situatsiooni kirjeldava ülesande. (nt trükised, tarbevormid, postkaardid, ruumid, riided, jalatsid, hooned, keskkond jne)	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Tutvub erinevate dekoratiivkirjadega, kirjutab sõnu või teksti ilukirjas.	Kiri Dekoratiivkiri	Ilukiri	**Praktilised tööd:** Teeb ilukirja.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või

			Digipädevused: Õpetaja juhendamisel kasutab tekstitöötluse programmi.		lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Meedia ja kommunikatsioon.					
Kujundab piltjutustusi.	Pildilise jutustuse vormid ja vahendid.	Reklaam Koomiks Infoleht Plakat Pildiseeria	**Praktilised tööd:** Kujundab jutustusele pildiseeria, koomiksi **Digipädevused:** Õpetaja juhendamisel vabavara programmiga koostab piltjutustuse. (nt foto sidumine joonistuste ja tekstiga)	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Materjalid ja tehnikad.					
Maalib kattevärvidega. Kirjutab oma näitusetööle nimesildi koos töö pealkirja ja muu õpitud infoga. Kasutab asjakohaselt ja säästlikult kunstitarbeid.	Maalimine. Näitusetöö pealkirjastamine.		**Praktilised tööd:** Maalib erinevatel teemadel, pealkirjastab töö.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis

Korrastab oma töökoha.					vastavalt oma võimetele ja tempole.
Voolib seisva figuuri materjali lisamisega.	Skulptuur		**Praktilised tööd:** Voolib elus ja/või elutuid objekte töö käigus voolimismaterjali lisades.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Joonistab värvi- ja viltpliiatsitega. Kasutab punkti ja joont faktuuri loomiseks. Materjalitrükk	Graafika	Materjalitrükk	**Praktilised tööd:** Teeb erinevaid graafilisi töid Kasutab punkti ja joont faktuuri loomiseks. Kasutab trükitehnikaid.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Kunstikultuur.					

Tutvub Eesti kultuuripärandiga. (Muuseumid, näitused)	Rahvakunst. Talu ja taluriistad. Vana ja uue võrdlemine.	Rahvuslik Rahvakunst Muuseum Näitus	**Praktilised tööd:** Võimalusel külastab muuseume, näitusi, tutvub vana aja esemetega (kapad, kirstud, viisud jm) **Digipädevused:** Õpetaja juhendamisel veebilehitsejat ja otsingumootorit kasutades külastab erinevate muuseumite, näituste koduleheküIgi.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpila-ne töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.

AINEVALDKOND: Kunst
ÕPPEAINE: Kunstiõpetus
KLASS: 3. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 52 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Uurimine, avastamine, ideede arendamine					
Esitleb oma töid, annab selgitusi ja kuulab kaaslasi.	Töötamine iseseisvalt ja grupis .	Iseseisev ja grupitöö	**Praktiline töö:** Esitleb valminud töid kaaslastele, Jagab selgitusi, kasutab oskussõnu.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole
Proovib erinevaid tehnikaid, materjale, võtteid, vahendeid.	Joonistamine, maalimine, piltjutustused.	Piltjutustus Illustratsioon Koomiks Animatsioon	**Praktiline töö:** Valmistab erinevates tehnikates ja erinevaid vahendeid kasutades illustratsioone, piltjutustusi (nt joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, animatsioon,	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis

			dünaamiline kriipsujuku) **Digipädevused:** Loob lihtsamate sisuloome vahenditega digisisu (illustratsiooni, koomiksi ja/või animatsiooni)		vastavalt oma võimetele ja tempole.
Võrdleb tegelikku ja virtuaalset keskkonda.	*Vaatlemine, võrdlemine*	Virtuaalne keskkond	**Praktiline töö:** Võrdleb, selgitab tegelikku ja virtuaalset keskkonda. **Digipädevused:** Kasutab õpetaja juhendamisel veebilehitsejat ja otsingumootorit.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Pildiline ja ruumiline väljendus.					
Joonistab inimfiguure järgides inimese näo ja keha proportsioone.	Inimese kujutamine, proportsioonid.	Proportsioon	**Praktiline töö:** Joonistab proportsioone järgides inimesi.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis

					vastavalt oma võimetele ja tempole.
Vaatleb ja kujutab maastikku erinevatel aastaaegadel ja tehiskeskkonda.	Ümbruse vaatlemine, joonistamine ja maalimine.	Maastik Kujutamine	**Praktiline töö:** Joonistab, maalib loodusmaastikku ja tehiskeskkonda. Selgitab oma tööd. Kasutab oskusõnavara.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Kujutab esemeid natuurist.	Ette antud esemete joonistamine ja maalimine.		**Praktiline töö:** Kujutab esemeid natuurist (nt lilled vaasis, puuviljakorv, ehitud kuusepuu jms)	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Värvus- ja kompositsiooniõpetus.					
Tunneb põhivärve ja nende segamisel saadud teise astme värve. Helestab ja tumestab värve,	Värvide segamine ja kasutamine töödes.	Põhivärvid Soojad ja külmad toonid.	**Praktiline töö:** Teeb töid lähtudes värviteooriast (põhivärvid, värvide segamine, helestamine,	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele

tunneb sooje ja külmi toone.			tumestamine, soojad ja külmad toonid). Kasutab oskussõnu.	tööle suuline tagasiside.	keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Maalib piiratud arvu värvidega.	Töös 2-3 ette antud värvi kasutamine.		**Praktiline töö:** Maalib 2-3 ette antud värviga (nt talvine mets sinine/ must/ valge; Must kass kuuvalguses must/valge/kollane)	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Organiseerib pildi pinna, rühmitab, katab osaliselt pildil olevaid esemeid.	Pildi üksikosade tasakaal. Rütm, rühmitamine, esemete osaline katmine.	Rütm Rühmitamine	**Praktiline töö:** Rühmitab töös erinevaid objekte, katab neid osaliselt.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Kujutab suuruse vähenemist kaugenedes.	Objektide kujutamine perspektiivis.	Perspektiiv Objekt	**Praktiline töö:** Kujutab esemete suurusi nende asukohast tulenevalt.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel

			Selgitab, kasutab oskussõnu.	mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Disain ja keskkond.					
Selgitab ideid, vormistab joonise ja maketina.	Rühmatööna maketi loomine.	Makett Ruumikujundus Arhitektuur Arhitekt	**Praktiline töö:** Planeerib, joonistab ja valmistab rühmatööna maketi.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Leiab vormi ja funktsiooni seoseid.	Liiklusmärkide võrdlemine. Stiili ja šrifti valimine vastavalt ülesandele.	Kirjakujundus	**Praktiline töö:** Võrdleb liiklusmärke, leiab sarnasused ja funktsiooni, selgitab.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.

Vaatleb ja selgitab erinevate objektide disaini.	Disaini roll igapäevaelus	Disain	**Praktiline töö:** Vaatleb ja selgitab erinevate objektide rolli ja otstarbekat välimust. (trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne.)	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Meedia ja kommunikatsioon.					
Kujundab digitaalsete vahendite abil piltjutustuse. Annab uue tähenduse asjadele või kujutatavale konteksti muutmisega.	Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töötades	e-kaart	**Praktiline töö:** Teeb töö digivahendeid kasutades. **Digipädevused:** Kasutab õpetaja valitud digikeskkondi. Seob foto või joonistuse tekstiga. Kasutab kujunduses tekstitöötluse programme (nt font, kirjastiil, värvid jm) Jagab sisu õpetaja määratud	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.

			digikeskkonnas. Teab, et internetti lisatud/jagatud infoga kaasneb vastutus.		
TEEMA: Materjalid, tehnikad.					
Maalib kattevärvidega. Maalilise pinna teeb kriidi- ja õlipastellidega.	Maalimine		**Praktiline töö:** Maalib erinevatel teemadel. Selgitab oma töid.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Voolimine ühest tükist, materjali juurde lisamata.	Skulptuur		**Praktiline töö:** Voolib ühest tükist pehmest voolimismaterjalist eseme, olendi (nt kauss, päkapikk, loom vms)	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Joonistab grafiitpliiatsi või söega, viltpliiatsitega.	Graafika	Tõmmis Riipimine	**Praktiline töö:** Valmistab graafilisi töid erinevate	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust.

Punkti ja joone kasutamine faktuuri loomiseks			töövahendite ja tehnikatega (nt papitrükk, monotüüpia vms. riipimine) Loob koostöös õpetajaga joone-/ punktifaktuuri töid. Selgitab teost, kasutab oskussõnavara.	töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: Kunstikultuur					
Külastab muuseume ja galeriisid lähikonnas, tunneb neist mõningaid Eestis ja maailmas. Vaatleb kunstiteoseid ja osaleb aruteludes.	Muusemi asukoht ja funktsioon.	Rahvakunst	**Praktiline töö:** Külastab erinevaid muuseume, galeriisid. Vaatleb rahvakunsti esemeid, mustreid (nt kindamustrid, sokisäärad, rahvariided) Vaatleb kunstiteoseid ja osaleb aruteludes. **Digipädevused:** Siseneb õpetaja poolt esitatud linkidele, et tutvuda mujal maailmas olevate kunstiteostega.	Arvestuslik hindamine. Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööle suuline tagasiside.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisem ja /või lisaülesanne. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.

.

AINEVALDKOND: KUNST
ÕPPEAINE: KUNSTIÕPETUS
KLASS: 4. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

1. Loeb lihtsamaid kaarte ja põhiplaane (maakaarti ja hoone (klassiruumi) plaani, sisekujunduse kavand) seostades kujutatut reaalse ruumiga.
2. Viib kokku õpitud kunstniku ja tema teose.
3. Teab kahemõõtmelise kujutamise (lisaks eelnevalt õpitule akvarell) lihtsamaid baaselemente (punkt, joon, pind, hele-tumedus, värv) ja kompositsiooni põhimõtteid (tasakaal, kattumine, teravus, suurus) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;
4. Teab kolmemõõtmelise kujutamise lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid (suurus, mõõtmed, värv ja materjal) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;
5. Märkab ja kirjeldab õpetaja abiga tarbeeseme suurust, vormi ja materjali selle otstarbe ja kasutatavuse aspektist.

Plaanimine ja ideede arendamine

1. Tuvastab küsimusi kasutades lihtsamaid probleemi tagamaid (*miks, millal ja kuidas see probleem esineb ja kuidas see probleemi puudutavaid osapooli mõjutab*).
2. Sõnastab enne tööle hakkamist, mida kavatseb teha, mis vahendeid ja materjale kasutab ja kuidas kujutab.

Loomine

1. Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid (nt maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine jms) ja vahendeid isikupärasel viisil ning järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid.
2. Oskab luua vabavaralises programmis lihtsamaid neljamõõtmelisi töid (animatsioon, video) õpetaja etteantud teemal ja juhendamisel.
3. Arvestab kunstitööde loomisel eelnevalt omandatud kompositsiooni lihtsamaid põhimõtteid.
4. Rakendab eelnevalt õpitud kunstitehnikaid ja töövõtteid ning materjale põhjendatult ja õpetaja abiga.
5. Rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid (viitab autorile suuliselt või kirjalikult) ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava (viitab kasutatud allikatele oma kirjalikes töödes).

Refleksioon, analüüs ja kriitika

1. Kirjeldab enda ja teiste visuaalteoste olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, meeleolu, sisu elemente) vastavalt ülesandele;
2. Võrdleb kunstiteoste, arvutimängude, animatsiooni või filmi meeleolu ja atmosfääri (ruumilisus, värv, valgus, heli, montaaž).
3. Selgitab õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööprotsessi (Millise teema valisin? Milliste töövahenditega oma tööd tegin? Mis oli kõige keerulisem? Millega olen kõige enam rahul?);
4. Annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis (tunnustusmärgid, suuline või kirjalik lühike tagasiside "Mulle meeldib, kuidas sa…")

ÕPITULEMUSED .	**ÕPPESISU**	**PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD**	**PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE**	**TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE**	**ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED**
Igapäevane visuaalkultuur Õpilane kirjeldab eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (nt silte, kaarte, õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid)	Logod, embleemid, sümbolid, sildid, liiklusmärgid, kaardid, tabelid ja infograafika, õpikute illustratsioonid, multifilmid ja arvutimängud, mänguasjad, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad Põhiplaan, maakaart, sisekujunduse kavand Karakter, keskkond	Logo, embleem, sümbol, silt, liiklusmärgid, kaardid	**Praktiline töö:** Kujundab märgi (liiklusmärk, logo, kaart jne). Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Kasutab kujunduses tekstitöötluse programme (nt font, kirjastiil, värvid jm)	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole
Kujutamise baaselemendid Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv	Õpilane uurib, katsetab kahe- ja kolmemõõtmelised elementidega tööde loomist	Punkt, joon, kujund, tekstuur, vorm, pind,	**Praktiline töö:** Kujundab kahe- ja/või kolmemõõtmelise teose kasutades	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted.

Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus.		kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal	kompositsiooni põhimõtteid. Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid kompositsioonireeglite kohta	mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Kompositsioon Õpilane teab kompositsiooni põhimõtted: (nt kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus)	Õpilane kirjeldab kompositsiooni kasutades sobilikke mõisteid (nt: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus).	Kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus	**Praktiline töö:** Kompositsiooni loomine, kompositsiooni põhimõteid rakendades. Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid kompositsioonireeglite kohta	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole
Joon, kujund, vorm ja tekstuur	Õpilane uurib, kavandab ja katsetab koostöös õpetajaga enda	Horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne,	**Praktiline töö:** Kavandab ja katsetab koostöös	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja

Õpilane kasutab joone, kujundi**,** vormi ja tekstuuri kirjelduseks sobivat sõnavara: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne	ideed joone (punkti) faktuuri tööde loomist	sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline	õpetajaga joone-/ punktifaktuuri tööde loomist Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Loob õpetaja juhendamisel digitaalse töö.	esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole
Ruumilisus, perspektiiv, liikumine Teab neljamõõtmelise teose baaselemente **Perspektiiv:** värvus- e õhuperspektiiv **Ruumiillusiooni** loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus **Liikumise** mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites.	Õpilane planeerib ja loob töö arvestades värvus- e õhuperspektiiv Õpilane loob töö ruumilisuse reegleid arvestades (nt linn, loodus, raudtee)**.** Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned (nt koomiksites).	Värvus- e õhuperspektiiv Õpilane loob töö ruumilisuse reegleid arvestades (nt linn, loodus, raudtee) Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned (nt koomiksites).	**Praktiline töö:** Värvusperspektiivi kujutamine. Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Kasutab probleemi lahenduseks sobivaid digivahendeid.	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole
Värviteooria Õpilane teab värviteooriat ja mõisteid : Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires.	Õpilane planeerib ja loob töö soojades/külmades toonides	Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires.	**Praktiline töö:** Töö loomine lähtudes värviteooriast (soojad/külmad toonid vm).	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted.

Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid		Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid	Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Kasutab probleemi lahenduseks sobivaid digivahendeid.	mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole
Kunstiliigid, kunstižanrid Õpilane teab mõisteid joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitetkuur, tootedisain, tarbekunst,, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, kirjatüüp, kalligraafia.	Õpilane katsetab erinevaid kunstiliike: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.	Joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, kirjatüüp, kalligraafia.	**Praktiline töö:** Kunstiprojekti loomine lähtudes kunstiliikidest (kollaaž, tootedisain jm) Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid kunstliikide kohta	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Kaadriplaanid, kujutatavus Kavandab koostöös õpetajaga enda idee kasutades kaardiplaani põhimõtteid	Õpilane kavandab ja loob koostöös õpetajaga enda idee arvestades kaadriplaanide loomise reegleid	Üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. taust, esiplaan, tagaplaan.	**Praktiline töö:** Praktiline töö digivahendeid kasutades (multifilm, animatsioom, jm **Digipädevused:** Sooritab tööga seotud ülesandeid kooli	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis

			valitud digitaalsetes õpikeskkondades.	Lõpetatud tööde suuline tagasiside	vastavalt oma võimetele ja tempole
TEEMA: KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS					
Kunstitehnikad ja stiilid Õpilane teab ja tunneb ära mis on: maal, joonistus, kollaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, akvarell, kirjatüüp, kalligaafia, digitaalsed joonistus-, foto-, video- ja animatsioonitehnikad (gif…) narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt)	Õpilane rakendab ja kirjeldab eakohaselt kunstitehnikaid ja stiile õpetaja ning enda valikul.	Maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, kõrgtrükk, akvarell, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligaafia, stsenograafia	**Praktiline töö:** Kunstiprojekti loomine lähtudes kunstitehnikatest ja stiilidest (kollaaž, maal, mosaiik jm) Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Loob õpataja valitud programmis digitaalsed joonistus-, foto-, video- ja animatsioonitehnikad	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Etikett Õpilane oskab teha etiketti/näitusetöö nimesilti (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja)	Praktiline töö nimesildi loomisena	Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja)	**Praktiline töö:** Nimesildi loomine (käsitsi/arvutis) **Digipädevused:** Loob tekstidokumendi järgides etteantud kriteeriume.	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse estatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane

			Redigeerib teksti (lõikab, muudab suurust, kopeerib, kleebib).	Lõpetatud tööde suuline tagasiside	töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: DISAIN JA DISAINIPROTSESS					
Disainelemendid, baasliigid Õpilane teab: disaini baaselemente ja liikid Funktsionaalse värvi, vormi ja materjail (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass, otstarvet, funktsionaalsust, kasutusmugavust	Õpilane loob tarbeeseme arvestades disaini baaselemente	Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass, ostarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus .Tootedisain, digitoote disain, graafiline disain	**Praktiline ülesanne:** Projektülesanne. Tootedisain. **Digipädevused** Täidab samm-sammulist tegevusjuhist; Kasutab õpetaja valitud veebipõhiseid keskkondi disainimiseks	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse estatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel v õtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Disainiprotsessi osad Õpilane oskab aruteleda disainiprotsesside üle, tuua näiteid, põhjendusi. Luua seoseid.	Õpilane arutleb disainiprotsesside üle	Osapooled, tarbija, uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine, lähteülesanne, võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine, lahenduste pakkumine	**Praktiline ülesanne:** Projektülesanne rühmatööna (disainiprotsess osad jm) **Digipädevused** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid disainiprotsesside kohta	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse estatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsuststava võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.

Tarbeesemed ja levinumad materjalid Õpilane oskab kasutada erinevaid materjale töö loomiseks	Õpilane uurib, katsetab ja genereerib ideid. Kavandab koostöös õpetajaga enda idee või teose kasutades erinevaid looduslikke ja tehismaterjale	Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi… Tehismaterjalid: plastik, kile…	**Praktiline ülesanne:** Projektülesanne rühmatööna (disainiprotsess osad jm) **Digipädevused** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid tarbeesemete kohta kohta	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse estatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsuststava võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Kavandamine ja visualiseerimine Õpilane oskab luua kavandit	Õpilane kavandab (sõnastab) koostöös õpetajaga enda idee või teose. Loob visandi, vajadusel visualiseerib	Kavand, visand, skits, abijooned mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart, Idee sõnastamine stsenaarium Visuaalne lihtsustamine	**Praktiline ülesanne:** Projektülesanne rühmatööna (disainiprotsess osad jm) **Digipädevused** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid kavandite kohta	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse estatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsuststava võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: KUNSTIAJALUGU, VISUAALKULTUUR JA KUNSTNIKUD					
Kunstiga seotud elukutsed Õpilane teab, kes on kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt,	Õpilane külastab kunstinäituseid ja huvitub kunstiga seotud kunstnike töödest	Kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt,	**Praktiline ülesanne:** Projektülesanne rühmatööna (plakat, uurimus jm kohaliku kunstielu kohta)	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse estatud töö individuaalsust ja mõtete loovat	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted.

disainer, illustrator. Oskab nimetada Eesti tegutsevaid kunstnikke, skulptureid jne		disainer, illustrator	**Digipädevused** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid kunstiga seotud elukutsete kohta	väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Kunstiajalugu Teab, et on eri ajastud ja neile iseloomulikud tunnused, oskab avaldada arvamust erinevate ajastute kunstisuundade kohta	Õpilane huvitub eri ajastute kunstist, oskab tuua välja ajastuste erinevusi	Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (foneetiline kiri, piltkiri, rooma ja araabia numbrid, gooti kiri, tänavakunsti stiliseeritud tag'id) Esiaja kunst (pisiplastika, kaljujoonised, koopamaalid, megaliitiline arhitektuur) Varased tsivislisatsioonid (Mesopotaamia, Egiptus) Antiikaja kunst Kreekas ja Roomas (templiehitus, teatrid, skulptuurid, monumendid) Keskaja kunst Eestis (kirikud, linnused, Tallinna vanalinn) Mõisaarhitektuur Taluarhitektuur Pärimuskultuur.	**Praktiline ülesanne:** Projektülesanne rühmatööna (ühe ajastu iseloomulikud tunnused jm) **Digipädevused** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid eri ajastute kunstsuundade kohta	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse estatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
TEEMA: KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS					

Jätkusuutlik mõtteviis (lõimituna teiste teemadega) Teab, et inimesetegevusel sealhulgas kunsti loomisel on keskkonnamõju, .Teab mis on digitaalne jalajälg, digiprügi, Kasutab töövahendid säästlikult ja hooldab neid	Oskab arutleda ja kasutab teadmisi: keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine	Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine	**Praktiline ülesanne ja digipädevus:** Kasutab energia säästmise põhivõtteid, suhtub digikesk-kondadesse säästvalt Teab digitehnoloogia utiliseerimise võimalusi; Toob näiteid digitehnoloogia positiivsetest ja negatiivsetest mõjudest keskkonnale.	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse estatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Teabe otsimine ja infokeskkonnad (lõimituna teiste teemadega) Oskab leida infot muuseumide ja galeriide kodulehet	Muuseumide ja galeriide kodulehede kasutamine info otsimiseks	Muuseumide ja galeriide kodulehed	**Praktiline ülesanne:** Projektülesanne rühmatööna (muuseumide ja galeriide kodulehede kasutamine info otsimiseks jm) **Digipädevused** Muuseumide ja galeriide kodulehede kasutamine info otsimiseks	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse estatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsuststava võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempol
Kunstielu (lõimituna teiste teemadega)	Vastavalt võimalustele külastab muuseumi haridusprogramme,	Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused,	**Praktiline ülesanne:** Kunstinäituse külastamine, analüüs,	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse estatud töö individuaalsust	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel

Osakb käituda muuseumi haridusprogrammidel kunstiüritustel, näitustel, oskab vestelda ja kuulata /arutleda kohtumistel kunstnikega	kunstiüritusi, näituseid, kunstnikuvestluseid ja kohtumisi	kunstnikuvestlused ja kohtumised	pma arvamuse avaldamine **Digipädevused** Muuseumide ja galeriide kodulehede kasutamine info otsimiseks	ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	lihtsuststava võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempol
Autorsus ja autoriõigused (lõimituna teiste teemadega) Teab mis on autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, vitamiine	Tööde loomisel on teadlik ja kasutab autorluse põhimõtteid	Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine	**Praktiline ülesanne:** Arutelu-kasutamine tööde loomisel (autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine) **Digipädevused** Tööde loomisel järgib autoriõiguse põhimõtteid ja litsentsitingimusi.	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse estatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsuststava võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempol

AINEVALDKOND: KUNST
ÕPPEAINE: KUNSTIÕPETUS
KLASS: 5. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

1. Õpilane rakendab ja kirjeldab eak Tunneb ära eri kirjasüsteeme ja seostab neid eri kultuuridega (foneetiline kiri, piltkiri, rooma ja araabia numbrid, gooti kiri, tänavakunsti stiliseeritud tag'id).
2. Kasutab olulisemaid kunstimõisteid (nt kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, looming, maalikunst, animatsioon, skultptuur jne) ühe kunstnikuga seoses.
3. Teab järgmisi mõisteid: arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, abstraktne kunst. Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Karakter, taust, esiplaan, tagaplaan. Koloriit.
4. Teab kahemõõtmelise kujutamise tähtsamaid baaselemente (tegelased/karakterid, objektid ja taust/keskkond) ja kompositsiooni põhimõtteid (lisaks õpitutele ka dominant, koloriit).
5. Teab kolmemõõtmelise kujutamise (skulptuur, installatsioon, ready-made) lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid (suurussuhted, ruum teose ümber, vaadeldavus erinevatest külgedest).
6. Mõistab õpitud näite põhjal mõne toote keskkonnamõju.
7. Võrdleb nüüdisaegse ja ajaloolise tarbeeseme (näiteks kohvitermos ja õlletoop) erinevusi ja sarnasusi ning analüüsib kuidas tarbeeseme funktsionaalsus on arenenenud.

Plaanimine ja ideede arendamine

1. Loob lihtsa visandliku joonise enne kolmemõõtmelise töö loomist.
2. Enne värvide kandmist tööle katsetab neid eraldi paberil.
3. Rakendab abijooni portree loomisel
4. Loob kunstitööd, uurides ja analüüsides teemaga seotud allikaid ning kavandades enda ideed ja kombineerides allikatest leitut ja oma ideid omavahel.

Loomine

1. Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel kunstitehnikaid (nt makett, segatehnika, kollaaž, kõrgtrükk, joonistus, maal, foto jms) ja vahendeid isikupärasel viisil ning järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid.
2. Loob teose spontaanselt, ilma planeerimata.
3. Loob teose eelnevalt uurides, kavandades ja ideid kombineerides.
4. Kavandab ja loob vabavaralises programmis neljamõõtmelisi töid (animatsioon, video) õpetaja abiga.
5. Valib kahe õpetaja pakutud kunstitehnika, töövõtte või kompositsioonipõhimõtte vahel ja põhjendab oma eelistust.
6. Rakendab õpitud kahemõõtmelisi kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;

7. Rakendab õpitud kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;
8. Rakendab loomisel digivahendeid (telefoni kaamera, digijoonistuse rakendused jms).

Refleksioon, analüüs ja kriitika

1. Kirjeldab ja mõtestab visuaalteose olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, sümboleid, meeleolu, sisu elemente) vastavalt ülesandele õpitud sõnavara piires;
2. Selgitab õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööprotsessi, tuues välja töökäigu ning põhjendades oma tehtud valikuid (Mida said teada oma teema kohta teistest allikatest? Milliseid mõtteid kasutasid? Mida muutsid või lisasid juurde?);
3. Annab klassikaaslaste teostele tagasisidet, põhjendab enda arvamust; (Räägi, mis sulle teise töös meeldib? Too esile, mis nõudis kõige rohkem pingutust kaaslase töös)

AINEVALDKOND: KUNST ÕPITULEMUSED	**ÕPPESISU**	**PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD**	**PRAKTILISED TÖÖD** **DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE**	**TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE**	**ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED**
TEEMA: VISUAALNE KIRJAOSKUS					
Igapäevane visuaalkultuur Õpilane kirjeldab ja analüüsib eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (nt silte, kaarte, infograafikat; õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid)	Logod, embleemid, sümbolid, sildid, liiklusmärgid, kaardid, tabelid ja infograafika, õpikute illustratsioonid, multifilmid ja arvutimängud, mänguasjad, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad Põhiplaan, maakaart, sisekujunduse kavand Karakter, keskkond	Logod, embleemid, sümbolid, sildid, liiklusmärgid, kaardid, tabelid ja infograafika, õpikute illustratsioonid, multifilmid ja arvutimängud, mänguasjad, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad	**Praktiline töö:** Kujundab märgi (embleemi, logo, illustratsiooni jne). Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Kasutab kujunduses tekstitöötluse programme (nt font, kirjastiil, värvid jm)	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsuststava võtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt

		Põhiplaan, maakaart, sisekujunduse kavand			oma võimetele ja tempole.
Kujutamise baaselemendid Õpilane teab kujutamise kolmemõõtmelisuse baaselementide mõisteid: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal	Õpilane uurib, katsetab kolmemõõtmelised elementidega tööde loomist	Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal	**Praktiline töö:** Kujundab kolmemõõtmelise teose kasutades kompositsiooni põhimõtteid (vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal). Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid kompositsioonireeglite kohta	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad v õtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole
Kompositsioon Õpilane teab ja oskab kasutada oma töödes kompositsiooni põhimõtted: (nt suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus)	Õpilane kirjeldab ja loob kasutades kompositsiooni tu nnuseid: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus.	Horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline,	**Praktiline töö:** Kompositsiooni loomine, kompositsiooni põhimõteid rakendades. Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:**	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad v õtted. Andekatele keerulisemad ja /või

		ümar, munajas, sile, kare, krobeline	Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid kompositsioonireeglite kohta		lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Joon, kujund, vorm ja tekstuur Õpilane kasutab joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks sobivat sõnavara: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline	Õpilane uurib, kavandab ja katsetab koostöös õpetajaga enda ideed joone (punkti) faktuuri tööde loomist	Suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus	**Praktiline töö:** Kavandab ja katsetab faktuuri tööde loomist Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Loob õpetaja juhendamisel digitaalse töö.	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse estatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad v õtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole.
Ruumilisus, perspektiiv, liikumine Õpilane teab ja oskab kasutada perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv Kasutab ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus	Õpilane planeerib ja loob töö arvestades tsentraal-perspektiivi, värvus - e õhuperspektiiv. Õpilane loob töö ruumilisuse reegleid arvestades (nt linn, loodus, raudtee). Õpilane loob töid kasutades liikumise mulje loomist: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist	Tsentraalperspektiiv , värvus- e õhuperspektiiv, liikuvad poosid, liikumise faaside liikumist märkivad	**Praktiline töö:** Värvus /õhuperspektiivi kujutamine. Õpilane loob töö ruumilisuse reegleid arvestades (nt linn, loodus, raudtee) Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara.	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad v õtted. Andekatele keerulisemad ja /või

Õpilane kasutab liikumise mulje loomiseks liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamist, liikumist märkivaid jooni koomiksites.	märkivad jooned (nt koomiksites).		**Digipädevused:** Kasutab probleemi lahenduseks sobivaid digivahendeid.		lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole
Värviteooria Õpilane teab värviteooriat ja mõisteid : Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid	Õpilane planeerib ja loob töö soojades/külmades toonides Õpilane kasutab maalides primaar-, ühe ja sekundaarvärve.	Koloriit. Värvinimetused primaar- ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid	**Praktiline töö:** Töö loomine lähtudes värviteooriast (primaar/sekundaarvärve vm). Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Kasutab probleemi lahenduseks sobivaid digivahendeid.	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad v õtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole
Kunstiliigid Õpilane teab mõisteid joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitetkuur, tootedisain, tarbekunst,,	Õpilane katsetab erinevaid kunstiliike: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitetkuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline	Joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitetkuur, tootedisain, tarbekunst, installatsioon, trükigraafika,	**Praktiline töö:** Kunstiprojekti loomine lähtudes kunstiliikidest (animatsioon, installatsioon jm)	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust.	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad v õtted.

installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, kirjatüüp, kalligraafia.	disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.	graafiline disain, kirjatüüp, kalligraafia.	Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid kunstliikide kohta	Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole
Kunstižanrid Teab, mis on portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjöörivaade	Näo proportsioonid Natüürmordi maalimine Ruumilised maastiku, linna ja interjöörivaated	Natüürmort interjöör	**Praktiline töö:** Praktiline töö digivahendeid kasutades (multifilm, animatsioom, jm **Digipädevused:** Sooritab tööga seotud ülesandeid kooli valitud digitaalsetes õpikeskkondades.	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad v õtted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole
Kaadriplaanid Kaadriplaanid, kujutatavus Oskab kavandada koostöös õpetajaga enda idee kasutades	Kavandab ja loob koostöös õpetajaga enda idee arvestades kaadriplaanide loomise reegleid	Üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. taust, esiplaan, tagaplaan.	**Praktiline töö:** Praktiline töö digivahendeid kasutades (multifilm, animatsioom, jm **Digipädevused:**	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse esitatud töö individuaalsust ja mõtete loovat	Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust. Vajadusel lihtsustatavad võ

kaardiplaani põhimõtteid			Sooritab tööga seotud ülesandeid kooli valitud digitaalsetes õpikeskkondades.	väljendust. Lõpetatud tööde suuline tagasiside	tted. Andekatele keerulisemad ja /või lisaülesande. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole
TEEMA: KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS					
Kunstitehnikad ja stiilid Õpilane teab ja tunneb ära mis on: 1)maal, joonistus, kollaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, kõrgtrükk, akvarell, trükigraafika, graafiline disain, kirjatüüp, kalligaafia, 2) digitaalsed joonistus-, foto-, video- ja animatsioonitehnikad (gif…) 3)narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt)	Õpilane rakendab ja kirjeldab eakohaselt kunstitehnikaid ja stiile õpetaja ning enda valikul	Maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, kõrgtrükk, akvarell, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligaafia, stsenograafia animatsioon narratiiv, karakter	**Praktiline töö:** Kunstiprojekti loomine lähtudes kunstitehnikatest ja stiilidest (foto, lavakujundus, kalligraafia jm) Analüüsib teost, kasutab oskussõnavara. **Digipädevused:** Loob õpataja valitud programmis digitaalsed joonistus-, foto-, video- ja animatsioonitehnikad		

Etikett Õpilane oskab teha etiketti/näitusetöö nimesilti (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja)	Praktiline töö nimeseildi loomisena	Font, kirjastiil, suurus	**Praktiline töö:** Nimesildi loomine (käsitsi/arvutis) **Digipädevused:** Loob tekstidokumendi järgides etteantud kriteeriume. Redigeerib teksti (lõikab, muudab suurust, kopeerib, kleebib).		
TEEMA: DISAIN JA DISAINIPROTSESS					
Disainelemendid , baasliigid Õpilane teab: disaini baaselemente ja liikid Funktsionaalse värvi, vormi ja materjail (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass, otstarvet, funktsionaalsust, kasutusmugavust	Õpilane loob tarbeeseme arvestades disaini baaselemente	Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass, ostarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus Tootedisain, digitoote disain, graafiline disain	**Praktiline ülesanne:** Projektülesanne. Tarbeeseme disain. **Digipädevused** Kasutab õpetaja valitud veebipõhiseid keskkondi disainimiseks		
Disainiprotsessi osad Õpilane oskab aruteleda disainiprotsesside üle, tuua näiteid, põhjendusi. Luua seoseid	Õpilane arutleb disainiprotsesside üle	Osapooled, tarbija, uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja	**Praktiline ülesanne:** Projektülesanne/plaka t rühmatööna		

		sõnastamine, info kogumine, lähteülesanne, võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine, lahenduste pakkumine	(disainiprotsess osad jm) **Digipädevused** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid disainiprotsesside kohta		
Tarbeesemed ja levinumad materjalid Õpilane oskab kasutada erinevaid materjale töö loomiseks	Õpilane uurib, katsetab ja genereerib ideid. Kavandab koostöös õpetajaga enda idee või teose kasutades erinevaid looduslikke ja tehismaterjale	Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi… Tehismaterjalid: plastik, kile…	**Praktiline ülesanne:** Projektülesanne rühmatööna (kasutades looduslikke ja tehismaterjale jm) **Digipädevused** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid matrjalide kohta		
Kavandamine ja visualiseerimine Õpilane oskab luua kavandit	Õpilane kavandab, (nt visandab, loob skitse, abijooned mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart) Idee sõnastamine stsenaarium Visuaalne lihtsustamine	Kavand, visand, skits, abijooned mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart, Idee sõnastamine stsenaarium	**Praktiline ülesanne:** Kavandi loomine, värvikaart, visuaalne lihtsustamine **Digipädevused** Kasutab värvikaarti,		

		Visuaalne lihtsustamine	muudab värve (tekst, diagramm jm)		
TEEMA: KUNSTIAJALUGU, VISUAALKULTUUR JA KUNSTNIKUD					
Kunstiga seotud elukutsed Õpilane teab, kes on kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustrator. Oskab nimetada Eesti tegutsevaid kunstnikke, skulptureid jne	Õpilane külastab kunstinäituseid ja huvitub kunstiga seotud kunstnike töödest	Kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustrator	**Praktiline ülesanne:** Projektülesanne rühmatööna (plakat, uurimus jm kohaliku kunstielu kohta) **Digipädevused** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid disainiprotsesside kohta		
Kunstiajalugu Teab, et on eri ajastud ja neile iseloomulikud tunnused, oskab avaldada arvamust erinevate ajastute kunstisuundade kohta	Õpilane huvitub eri ajastute kunstist, oskab tuua välja ajastuste erinevusi	Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (foneetiline kiri, piltkiri, rooma ja araabia numbrid, gooti kiri, tänavakunsti stiliseeritud tag'id) Esiaja kunst (pisiplastika, kaljujoonised, koopamaalid,	**Praktiline ülesanne:** Projektülesanne rühmatööna (ühe ajastu iseloomulikud tunnused jm) **Digipädevused** Oskab leida otsingumootorit kasutades näiteid eri ajastute kunstsuundade kohta		

		megaliitiline arhitektuur) Varased tsivislisatsioonid (Mesopotaamia, Egiptus) Antiikaja kunst Kreekas ja Roomas (templiehitus, teatrid, skulptuurid, monumendid) Keskaja kunst Eestis (kirikud, linnused, Tallinna vanalinn) Mõisaarhitektuur Taluarhitektuur Pärimuskultuur			
TEEMA: KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS					
Jätkusuutlik mõtteviis (lõimituna teiste teemadega) Teab, et inimesetegevusel sealhulgas kunsti loomisel on keskkonnamõju, .Teab mis on digitaalne jalajälg, digiprügi, Kasutab töövahendid	Oskab arutleda ja kasutab teadmisi: keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine	Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine	**Praktiline ülesanne ja digipädevus:** Kasutab energia säästmise põhivõtteid, suhtub digikeskkondadesse säästvalt Teab digitehnoloogia utiliseerimise võimalusi; Toob näiteid digitehnoloogia		

säästlikult ja hooldab neid			positiivsetest ja negatiivsetest mõjudest keskkonnale.		
Teabe otsimine ja infokeskkonnad (lõimituna teiste teemadega) Oskab leida infot muuseumide ja galeriide kodulehed	Muuseumide ja galeriide kodulehede kasutamine info otsimiseks	Muuseumide ja galeriide kodulehed	**Praktiline ülesanne:** Projektülesanne rühmatööna (muuseumide ja galeriide kodulehede kasutamine info otsimiseks jm) **Digipädevused** Muuseumide ja galeriide kodulehede kasutamine info otsimiseks		
Kunstielu (lõimituna teiste teemadega) Oskab käituda muuseumi haridusprogrammidel kunstiüritustel, näitustel, oskab vestelda ja kuulata /arutleda kohtumistel kunstnikega	Vastavalt võimalustele külastab muuseumi haridusprogramme, kunstiüritusi, näituseid, kunstnikuvestluseid ja kohtumisi	Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised	**Praktiline ülesanne:** Kunstinäituse külastamine, analüüs, pma arvamuse avaldamine **Digipädevused** Muuseumide ja galeriide kodulehede kasutamine info otsimiseks		

Autoriõigused (lõimitu na teiste teemadega) Teab mis on autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine	Tööde loomisel on teadlik ja kusutab autorluse põhimõtteid	Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine	**Praktiline ülesanne:** Arutelu-kasutamine tööde loomisel (autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine) **Digipädevused** Tööde loomisel järgib autoriõiguse põhimõtteid ja litsentsitingimusi		

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED
ÕPPEAINE: KUNSTIÕPETUS
KLASS: 6
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpitulemused ja õppesisu

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine (kuulamine, vaatamine, lugemine, info otsimine, kirjeldamine, sõnastamine, valimine, uurimine)

1. Rakendab ja kirjeldab eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (teabegraafikat: silte, kaarte, infograafikat; õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid, internetikeskkondi, ehitatud keskkondi, esemelist tänapäeva ja pärimuskultuuri).
2. Kasutab olulisemaid õpitud kunstimõisteid ja teab kunstnikke.
3. Käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info.
4. Mõistab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust.
5. Märkab, kirjeldab ning mõtestab nüüdisaegsete ja ajalooliste tarbeesemete ning hoonete erinevusi.
6. Märkab ning kirjeldab iseseisvalt seost tarbeeseme või ruumi/hoone suuruse, vormi, materjali ja otstarbe vahel.
7. Rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava.

Plaanimine ja ideede arendamine (ideede genereerimine, visandamine, katsetamine, organiseerimine, protsessi plaanimine, koostamine, leiutamine)

1. Lahendab õpetaja esitatud probleemi, läbides kõiki disainiprotsessi etappe ning toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele.
2. Kavandab enda idee või teose; teab, et kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik.

Loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine, toimetamine, täiendamine, esitlemine)

1. Loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ning uurides ja kavandades.
2. Teeb õpetaja abiga põhjendatud valikuid õpitud kunstitehnikate ja töövõtete, materjalide ning kompositsioonipõhimõtete hulgast.

Refleksioon, analüüs ja kriitika (uurimine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine, arutlemine, väärtushinnangute arendamine ja andmine)

1. Analüüsib loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle isiklikult positsioonilt, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt.

2. Selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid. 3. Annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis, põhjendab oma arvamust.					
TEEMA: VISUAALNE KIRJAOSKUS					
VISUAALKULTUUR 1. Rakendab ja kirjeldab eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (teabegraafikat: silte, kaarte, infograafikat, õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid, internetikeskkondi, ehitatud keskkondi, esemelist tänapäeva ja pärimuskultuuri). 2. Kavandab enda idee või teose. 3. Selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid.	Sümbolid, märgid. Eesti pärimuskultuur.	Visuaalsed kujutised ja sümbolid. Peremärk	**“Peremärk”** Kujundab märgi. Uurib infot, rakendab visuaalkultuuri ilminguid. Digipädevused: Leiab ja säilitab digivahendite abil infot ning hindab selle asjakohasust ja usaldusväärsust. Kasutab probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid (vabavaraprogrammid, infootsing).	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse tagasisidestamine (A, MA). 1. Rakendab ja kirjeldab eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (teabegraafikat: silte, kaarte, infograafikat, õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid, internetikeskkondi, ehitatud keskkondi, esemelist tänapäeva ja pärimuskultuuri).	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

				2. Kavandab enda idee või teose. 3. Selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid.	
KUJUTAMISE BAASELEMENDID JA KOMPOSTISIOON 1. Kavandab enda idee või teose. 2. Teeb õpetaja abiga põhjendatud valikuid õpitud kunstitehnikate ja töövõtete, materjalide ning kompositsioonipõhimõtete hulgast.	Kahemõõtmeline teos (maal). Kolmemõõtmeline teos (skulptuur, installatsioon). Kompositsiooni põhimõtted.	Kahemõõtmeline teos (maal). Kolmemõõtmeline teos (installatsioon). Kompositsioon.	**1. "Maal”** (kahemõõtmeline teos). Guaššvärvid, maalitarvikud. **2. “Skulptuur”** (kolmemõõtmeline teos). Käpiknukk, teatrinukk. Pehmed materjalid (savi, pabermass, traat). Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Tervise ja heaolu kaitse.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse tagasisidestamine (A, MA). 1. Kavandab enda idee või teose.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

			Keskkonnakaitse.		
VÄRVITEOORIA 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist.	Koloriit Värvinimetused primaar- ja sekundaarvärvide piires.	Koloriit Primaarvärvid. Sekundaarvärvid.	**Maalikompositsioon "Suur maalritöö".** Akvarellmaal. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse tagasisidestamine (A, MA). 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
KUNSTILIIGID JA KUNSTIŽANRID 1. Kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke. 2. Rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava.	Kunstiliigid (arhitektuur, skulptuur, maalikunst, graafika, tarbekunst, disain). Kunstižanrid (portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjöörivaade). Digitaalkunst.	Kunstiliigid. Kunstižanrid.	**Kunstiprojekt "Minu kunstipostkaart"** Segatehnika. Digivahendite kasutamine. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus . Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Digisisu loomine. Digisisu arendus Digisisu. kohandamine.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse tagasisidestamine (A, MA). 1. Kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
TEEMA: KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS					

KUNSTITEHNIKAD JA KUNSTISTIILID Õpilane: 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Mõistab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust. 3. Selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid. 4. Annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis, põhjendab oma arvamust.	Kunstitehnika. Kunstistiil. Mosaiik. Digitaalkunst.	Maal, joonistus, kollaaž, akvarell. Digitaalsed joonistus-, foto-, video- ja animatsioonitehnika	**"Mosaiik"** Värvilised paberid, liim, papp, paber, töövahendid. Digipädevused: Kasutab probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhtleb ja teeb koostööd erinevates digikeskkondades. Osaleb digitaalses sisuloomes (tekstide ja piltide loomisel).	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse tagasisidestamine (A, MA). 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
TEEMA: DISAIN					
DISAIN JA TARBEESEMED 1. Teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer. 2. Märkab ning kirjeldab iseseisvalt seost tarbeeseme või ruumi/hoone suuruse, vormi, materjali ja otstarbe vahel. 3. Lahendab õpetaja esitatud probleemi, läbides kõiki disainiprotsessi etappe ning	Disain. Tarbeese. Pärimuskultuur.	Tarbeesemed ja materjalid. Tarbeeseme vorm, materjal, otstarve. Pärimuskultuur.	**Projektülesanne "Tarbeese pärimuskultuuris"** Kavand ja makett. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus . Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Digisisu loomine.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse tagasisidestamine (A, MA). 1. Teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer. 2. Lahendab õpetaja esitatud probleemi, läbides kõiki	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele.			Digisisu arendus. Digiturvalisus. Tervise ja heaolu kaitse. Keskkonnakaitse.	disainiprotsessi etappe ning toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele.	
TEEMA: KUNSTIAJALUGU					
KUNSTIAJALUGU 1. Kasutab olulisemaid õpitud kunstimõisteid ja teab kunstnikke. 2. Leiab seoseid ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele.	Esiaja kunst (pisiplastika, kaljujoonised, koopamaalid, megaliitiline arhitektuur) Varased tsivislisatsioonid (Mesopotaamia, Egiptus). Antiikaja kunst Kreekas ja Roomas (templiehitus, teatrid, skulptuurid, monumendid) Kirjakunst. Pärimuskultuur	Esiaja kunst. Varased tsivilisatsioonid. Antiikaja kunst.	**Kunstiprojekt “Koopamaal”.** Pastellkriidid, paber, papp. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Andmete, info ja digisisu hindamine. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas. Suhtlemine digitehnoloogia abil. Digisisu loomine. Autoriõigus ja litsentsid.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse tagasisidestamine (A, MA). 1. Kasutab olulisemaid õpitud kunstimõisteid ja teab kunstnikke.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis. Toetav õpikeskkond.
TEEMA: KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS					
KOHALIK KUNSTIELU JA KULTUURISÜNDMUSED	Kodukoha muuseumite, galeriide, näituste	Muuseum. Näitus. Ekspositsioon.	**Õppekäik.**	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe.

1. Käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info. 2. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist.	ja ekspositsioonide külastamine. Teater, kino, muuseumid.		Kohaliku kunsti- või kultuurisündmuse külastamine. Kokkuvõte koostamine ja analüüs nähtust (poster, visandileht, kollaaž). Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas. Koostöö digikeskkonnas.	Lõpplahenduse tagasisidestamine (A, MA). 1. Käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info. 2. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist.	Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED
ÕPPEAINE: KUNSTIÕPETUS
KLASS: 7. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpitulemused ja õppesisu **Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine (kuulamine, vaatamine, lugemine, info otsimine, kirjeldamine, sõnastamine, valimine, uurimine)** 1. Analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, keskkondi, jooniseid, skeeme ja sümboleid. 2. Kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke. 3. Käitub kultuurikeskkondades reeglite järgi (vajaduse korral oskab reeglid välja selgitada) ning saab iseseisvalt vajaliku teabe leidmise ja sündmuse kogemisega hakkama. 4. Teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer. **Plaanimine ja ideede arendamine (ideede genereerimine, visandamine, katsetamine, organiseerimine, protsessi plaanimine, koostamine, leiutamine)** 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. **Loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine, toimetamine, täiendamine, esitlemine)** 1. Loob omanäolisust taotledes kahe-ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades. **Refleksioon, analüüs ja kriitika (uurimine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine, arutlemine, väärtushinnangute arendamine ja andmine)** 1. Analüüsib teost (peamised sümbolid), kasutab kunstist rääkides oskussõnavara. aimekirjandusele, popkultuurile ja meediale; 2. Mõtestab esemelise ja ruumilise keskkonna või disaininäidete esteetilisi, funktsionaalseid ning ökoloogilisi aspekte; 3. Selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi. 4. Kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjendab enda arvamust, annab toetavat tagasisidet ning aktseptib eriarvamusi.					
TEEMA: VISUAALNE KIRJAOSKUS					

VISUAALKULTUUR 1. Analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, keskkondi, jooniseid, skeeme ja sümboleid. 2. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 3. Analüüsib teost (peamised sümbolid), kasutab kunstist rääkides oskussõnavara.	Märk visaalkultuuris.	Visuaalne kujutis, märk.	**Praktiline töö: "Märk"** Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Digisisu loomine. Digisisu arendus.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
KUJUTAMISE BAASELEMENDID JA KOMPOSTISIOON 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Loob omanäolisust taotledes kahe-ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades. 3. Selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi; põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid.	Kahe- ja kolme mõõtmeline kunstitöö. Joonistus. Maal. Skulptuur. Kompositsioon. Portree.	Kahemõõtmeline kunst (punkt, joon, kujund, värv). Kolmemõõtmeline teos (skulptuur, installatsioon). Kompositsiooni põhimõtted (suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi).	**1. Joonistus "Portree"** (kahemõõtmeline teos). Pliiatsid, värvipliiatsid. **2. Maalikompositsioon: "Sigrimigri" "** (kahemõõtmeline teos). Guaššvärvid, maalitarvikud. **3. "Installatsioon"** (kolmemõõtmeline teos). Pehmed materjalid (savi, pabermass, traat, tekstiil, plastik). Digipädevused: Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. (töö vormistamine, esitlus, analüüs). 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Loob omanäolisust taotledes kahe-ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

			Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Tervise ja heaolu kaitse. Keskkonnakaitse.	3. Selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi; põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid.	
PERSPEKTIIVI KUJUTAMINE 1. Analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, keskkondi, jooniseid, skeeme ja sümboleid. 2. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist.	Perspektiivi kujutamine. Ruumilise kujutlusvõime arendamine. Interjöör. Eksterjöör.	Perspektiivi kujutamine.	**Visand "Ruum"** Grafiit, söepliiats, värvipliiatsid. Õppekäik. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
VÄRVITEOORIA 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Analüüsib teost (värv, vorm), kasutab oskussõnavara.	**Koloriit** Värvinimetused primaar- ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur (soojad ja külmad toonid).	Koloriit Primaarvärvid. Sekundaarvärvid.	**Maalikompositsioon "Värske värv".** Guašimaal. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Analüüsib teost (värv, vorm),	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

				kasutab oskussõnavara.	
KUNSTILIIGID JA KUNSTIŽANRID 1. Kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke. 2. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 3. Selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi.	**Kunstiliigid** Arhitektuur ehk ehituskunst. Skulptuur Maalikunst Graafika Tarbekunst Fotograafia, video-ja filmikunst. Digitaalkunst **Kunstižanrid** (portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjöörivaade).	Ahitektuur Skulptuur Maalikunst Graafika Tarbekunst Fotograafia, video- ja filmikunst. Digitaalkunst.	**Kunstiprojekt "Minu kunstiplakat".** Segatehnika. Digivahendite kasutamine. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus . Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Digisisu loomine. Digisisu arendus Digisisu. kohandamine.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke. 2. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 3. Selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
TEEMA: KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS					
KUNSTITEHNIKAD JA KUNSTISTIILID 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Loob omanäolisust taotledes kahe-, ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades.	Maal, joonistus, frotaaž. Digitaalkunst.	Maal, joonistus, frotaaž.	**"Frotaaž"** Paber, pliiatsid, söepliiatsid. Digipädevused: Kasutab probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhtleb ja teeb koostööd	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. (töö vormistamine, esitlus, analüüs). 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

			erinevates digikeskkondades. Osaleb digitaalses sisuloomes (tekstide ja piltide loomisel).	2. Loob omanäolisust taotledes kahe-, ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades.	
TEEMA: DISAIN					
TARBEESEMED JA LEVINUMAD MATERJALID 1. Teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer. 2. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 3. Loob omanäolisust taotledes kahe-, ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades.	Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi. Tehismaterjalid: plastik, kile jne.	Tarbeesemed ja materjalid.	**Projektülesanne "Tarbeese looduslikust materjalist"** Kavand ja tootearendus. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus . Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Digisisu loomine. Digisisu arendus. Digiturvalisus. Tervise ja heaolu kaitse. Keskkonnakaitse.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer. 2. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 3. Loob omanäolisust taotledes kahe-, ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
TEEMA: KUNSTIAJALUGU					

KUNSTIAJALUGU 1. Kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke. 2. Selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi, põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid.	Kunsti areng Eestis, Euroopas, maailmas. Viikingite arhitektuur ja kunst, rändhõimude kunst. Pärimuskunst. Nüüdiskunst.	Gooti ja romaani kirikuarhitektuur. Mošeearhitektuur, ornamendid. Viikingite kunst. Renessanss. Barokk. Klassitsism. Realism.	**“Õpimapp”** Joonmeedia. Illustratsioon. Kirjakunst. Digivahendid. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Andmete, info ja digisisu hindamine. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas. Suhtlemine digitehnoloogia abil. Digisisu loomine. Autoriõigus ja litsentsid.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke. 2. Selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi, põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
TEEMA: KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS					
KUNSTIELU 1. Käitub kultuurikeskkondades reeglite järgi (vajaduse korral oskab reeglid välja selgitada) ning saab iseseisvalt vajaliku teabe	Kodukoha muuseumid, galeriid, näitused ja ekspositsioonid.	Muuseum. Näitus. Ekspositsioon.	**Praktiline töö:** Õppekäik muuseumisse, galeriisse. Meediaplatvormide uurimine. Slaidiesitluse koostamine.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne,

leidmise ja sündmuse kogemisega hakkama.			Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas. Suhtlemine digitehnoloogia abil. Kodanikuaktiivsus digikeskkonnas Koostöö digikeskkonnas		lihtsustatud tööjuhis.

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED
ÕPPEAINE: KUNSTIÕPETUS
KLASS: 8. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpitulemused ja õppesisu **Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine (kuulamine, vaatamine, lugemine, info otsimine, kirjeldamine, sõnastamine, valimine, uurimine)** 1. Analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, keskkondi, jooniseid, skeeme ja sümboleid. 2. Uurib iseseisvalt kunstnike ja kunstiteoste tausta. 3. Leiab infot erinevate allikate kohta, suhtudes neisse allikakriitiliselt. 4. Käitub kultuurikeskkondades reeglite järgi (vajaduse korral oskab reeglid välja selgitada) ning saab iseseisvalt vajaliku teabe leidmise ja sündmuse kogemisega hakkama. 5. Teab, mis on kopeerimine ja plagiaat, ning oskab teiste autorite teoseid ja nende osi kasutada oma uurimistöös või loomes nii, et tegevus ei riiva autori õigusi. 6. Teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer. **Plaanimine ja ideede arendamine (ideede genereerimine, visandamine, katsetamine, organiseerimine, protsessi plaanimine, koostamine, leiutamine)** 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Märkab ja kirjeldab igapäevaelu probleeme, mida lahendades läbib kõik disainiprotsessi etapid. 3. Rakendab uurimismeetodeid õpetaja abiga. **Loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine, toimetamine, täiendamine, esitlemine)** 1. Loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades. 2. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid. 3. Oskab rühmaliikmena luua ühistöödest tervikliku väljapaneku ja esitleda teost publikule. **Refleksioon, analüüs ja kriitika (uurimine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine, arutlemine, väärtushinnangute arendamine ja andmine)**					

1. Analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, tähistavus, peamised sümbolid, kontekst), leiab erinevaid tõlgendusvõimalusi ja vaatepunkte, põhjendab neid tööle tuginedes ning kasutab kunstist rääkides oskussõnavara. 2. Leiab seoseid ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, erialakirjandusele, aimekirjandusele, popkultuurile ja meediale. 3. Mõtestab esemelise ja ruumilise keskkonna või disaininäidete esteetilisi, funktsionaalseid ning ökoloogilisi aspekte. 4. Selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi; põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid. 5. Kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjendab enda arvamust, annab toetavat tagasisidet ning aktseptib eriarvamusi.					
TEEMA: VISUAALNE KIRJAOSKUS					
VISUAALKULTUUR Õpilane: 1. Analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, keskkondi, jooniseid, skeeme ja sümboleid. 2. Valib loomeprotsessis sihipäraselt tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid.	Visuaalne kujutis, joonis, skeem, sümbol, ideoloogiline sümbol erinevates kultuurides.	Visuaalsed kujutised, joonised, skeemid ja sümbolid. Logo.	**“Logo”** Analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, jooniseid ja sümboleid. Teeb kavandi. Kujundab logo. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Digisisu loomine. Digisisu arendus.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1.Valib loomeprotsessis sihipäraselt tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
KUJUTAMISE BAASELEMENDID JA KOMPOSTISIOON 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Loob omanäolisust taotledes kahe-ja	Kahe- ja kolme mõõtmeline kunstitöö. Joonistus. Maal. Skulptuur. Kompositsioon.	Kahemõõtmeline kunst (punkt, joon, kujund, pind, tekstuur, värv). Kolmemõõtmeline teos (joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal).	**1. Joonistus “Figuur”** (kahemõõtmeline teos) Grafiitpliiatsid, värvipliiatsid. **2. Maalikompositsioon “Värv ja vorm”.** (kahemõõtmeline teos).	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Loob omanäolisust	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne,

kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades. 3. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid. 4. Analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, kontekst), leiab erinevaid tõlgendusvõimalusi ja vaatepunkte, põhjendab neid tööle tuginedes ning kasutab kunstist rääkides oskussõnavara.		Kompositsiooni põhimõtted.	Guaššvärvid, maalitarvikud. **3. Skulptuur "Figuur"** (kolmemõõtmeline teos). Pehmed voolimismaterjalid (savi, pabermass, traat). Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Tervise ja heaolu kaitse. Keskkonnakaitse.	taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades. 2. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid.	lihtsustatud tööjuhis.
PERSPEKTIIVI KUJUTAMINE 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Rakendab loomeprotsessis kompositsiooni põhimõtteid.	Värvus-ehk õhuperspektiivi kujutamine kunstis. Ruumiline kujutlusviis.	Värvus-ehk õhuperspektiiv.	**Joonistus "Linnulennult"** Õhuperspektiivi kujutamine. Õuesõpe. Grafiit, söepliiats, värvipliiatsid. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Rakendab loomeprotsessis kompositsiooni põhimõtteid.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

VÄRVITEOORIA 1. Mõistab vormide ja värvide subjektiivsemaid ning universaalsemaid tähendusi. 2. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 3. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid. 4. Analüüsib teost (värv, vorm), kasutab oskussõnavara.	Koloriit Värvinimetused primaar- ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur (soojad ja külmad toonid). Värvikontrastid, kooskõlad, vastastikused mõjud, kooskõla ja tasakaal. Värvide optiline mõju.	Koloriit Primaarvärvid. Sekundaarvärvid. Soojad ja külmad toonid.	**Maalikompositsioon “Aastaajad”.** Guašimaal. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid. 3. Analüüsib teost (värv, vorm), kasutab oskussõnavara.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
KUNSTILIIGID JA KUNSTIŽANRID 1. Uurib iseseisvalt kunstnike, kunstiteoste ja kunstivoolude tausta. 2. Rakendab uurimismeetodeid õpetaja abiga.	**Kunstiliigid** Arhitektuur ehk ehituskunst. Skulptuur Maalikunst Graafika Tarbekunst, video- ja filmikunst. Digitaalkunst.	Ahitektuur Skulptuur Graafika Tarbekunst Fotograafia, video-ja filmikunst. Digitaalkunst.	**Kunstiprojekt “Kunstiraamatu kujundamine”** Segatehnika. Digivahendite kasutamine. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

3. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 4. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid.	**Kunstižanrid** (portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjöörivaade).		Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Digisisu loomine. Digisisu arendus Digisisu. kohandamine.	2. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid.	
TEEMA: KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS					
KUNSTITEHNIKAD JA KUNSTISTIILID 1. Kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke. 2. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 3. Loob omanäolisust taotledes kahe-, ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades. 4. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid.	Maal, joonistus, kollaaž. Digitaalkunst.	Maal, joonistus, kollaaž.	**“Kollaaž”** Paber, papp, liim, akrüülvärv. tekstiil. Digipädevused: Kasutab probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhtleb ja teeb koostööd erinevates digikeskkondades. Osaleb digitaalses sisuloomes (tekstide ja piltide loomisel).	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Loob omanäolisust taotledes kahe-, ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades. 3. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

				tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid.	
TEEMA: DISAIN					
DISAINI BAASELEMENDID JA DISAINI LIIGID 1. Teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer. 2. Märkab ja kirjeldab igapäevaelu probleeme, mida lahendades läbib kõik disainiprotsessi etapid. 3. Analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, tähistavus, peamised sümbolid, kontekst), leiab erinevaid tõlgendusvõimalusi ja vaatepunkte, põhjendab neid tööle tuginedes ning kasutab kunstist rääkides oskussõnavara. 4. Mõtestab esemelise ja ruumilise keskkonna või disaininäidete esteetilisi, funktsionaalseid ning ökoloogilisi aspekte.	Värv, vorm ja materjal (tarbeesmed, graafiline disain ja visuaalkultuur). Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus. Tootedisain, digitoote disain, graafiline disain.	Disain. Graafiline disain. Tootedisain. Digitoote disain.	**Projektülesanne "ESE"** Kujundab toote, seostab seda igapäevaeluga. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Digisisu loomine. Digisisu arendus. Digiturvalisus. Tervise ja heaolu kaitse. Keskkonnakaitse.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Märkab ja kirjeldab igapäevaelu probleeme, mida lahendades läbib kõik disainiprotsessi etapid. 2. Analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, tähistavus, peamised sümbolid, kontekst), leiab erinevaid tõlgendusvõimalusi ja vaatepunkte, põhjendab neid tööle tuginedes ning kasutab kunstist rääkides oskussõnavara. 3. Mõtestab esemelise ja	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

				ruumilise keskkonna või disaininäidete esteetilisi, funktsionaalseid ning ökoloogilisi aspekte.	
TEEMA: KUNSTIAJALUGU					
KUNSTIAJALUGU 1. Uurib iseseisvalt kunstnike ja kunstiteoste tausta. 2. Rakendab uurimismeetodeid õpetaja abiga. 3. Käitub kultuurikeskkondades reeglite järgi (vajaduse korral oskab reeglid välja selgitada) ning saab iseseisvalt vajaliku teabe leidmise ja sündmuse kogemisega hakkama.	Kunsti areng Eestis, Euroopas, maailmas. Keskaja kunst Euroopas ja Eestis. Pärimuskunst. Nüüdiskunst.	Gooti ja romaani kunst.	**Kunstiprojekt "Ajajoon"** Joonmeedia. Illustratsioon. Kirjakunst. Digivahendid. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Andmete, info ja digisisu hindamine. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas. Suhtlemine digitehnoloogia abil. Digisisu loomine. Autoriõigus ja litsentsid.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Uurib iseseisvalt kunstnike ja kunstiteoste tausta. 2. Rakendab uurimismeetodeid õpetaja abiga.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
TEEMA: KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS					
AUTORSUS JA AUTORIÕIGUSED	Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise	Autor. Autoriõigus. Viitamine	Autorsus ja autoriõigused.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe.

1. Teab, mis on kopeerimine ja plagiaat, ning oskab teiste autorite teoseid ja nende osi kasutada oma uurimistöös või loomes nii, et tegevus ei riiva autori õigusi.	salvestamine ja jagamine.		Illustreeritud lühiuurimuse loomine. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas. Suhtlemine digitehnoloogia abil. Kodanikuaktiivsus digikeskkonnas Koostöö digikeskkonnas.	Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine.	Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
TEABE OTSIMINE JA INFOKESKKONNAD 1. Leiab infot erinevate allikate kohta, suhtudes neisse allikakriitiliselt. 2. Oskab rühmaliikmena luua ühistöödest tervikliku väljapaneku ja esitleda teost publikule.	Muuseumide ja galeriide veebilehed. Virtuaalgaleriid.	Muuseum. Galerii. Virtuaalgalerii.	Esitluse koostamine (digitaalselt). Eesti ja Euroopa muuseumide ja galeriide veebilehtede uurimine iseseisvalt ja õpetaja abiga. **Digipädevused:** Digiturvalisus. Isikuandmete ja privaatsuse kaitse Tervise ja heaolu kaitse. Keskkonnakaitse. Digisisu loomine. Digisisu arendus Digisisu kohandamine Autoriõigus ja litsentsid	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Oskab rühmaliikmena luuaühistöödest tervikliku väljapaneku ja esitleda teost publikule.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED
ÕPPEAINE: KUNSTIÕPETUS
KLASS: 9. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpitulemused ja õppesisu

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine (kuulamine, vaatamine, lugemine, info otsimine, kirjeldamine, sõnastamine, valimine, uurimine)

1. Õpilane analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, keskkondi, jooniseid, skeeme ja sümboleid.
2. Uurib iseseisvalt kunstnike, kunstiteoste ja kunstivoolude tausta.
3. Leiab infot erinevate allikate kohta, suhtudes neisse allikakriitiliselt.
4. Kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke.
5. Käitub kultuurikeskkondades reeglite järgi (vajaduse korral oskab reeglid välja selgitada) ning saab iseseisvalt vajaliku teabe leidmise ja sündmuse kogemisega hakkama.
6. Teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer.
7. Mõistab vormide ja värvide subjektiivsemaid ning universaalsemaid tähendusi.

Plaanimine ja ideede arendamine (ideede genereerimine, visandamine, katsetamine, organiseerimine, protsessi plaanimine, koostamine, leiutamine)

1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist.
2. Märkab ja kirjeldab igapäevaelu probleeme, mida lahendades läbib kõik disainiprotsessi etapid.
3. Rakendab uurimismeetodeid õpetaja abiga.

Loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine, toimetamine, täiendamine, esitlemine)

1. Loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades.
2. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid.

Refleksioon, analüüs ja kriitika (uurimine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine, arutlemine, väärtushinnangute arendamine ja andmine)

1. Analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, tähistavus, peamised sümbolid, kontekst), leiab erinevaid tõlgendusvõimalusi ja vaatepunkte, põhjendab neid tööle tuginedes ning kasutab kunstist rääkides oskussõnavara.

2. Leiab seoseid ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, erialakirjandusele, aimekirjandusele, popkultuurile ja meediale. 3. Mõtestab esemelise ja ruumilise keskkonna või disaininäidete esteetilisi, funktsionaalseid ning ökoloogilisi aspekte. 4. Selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi; põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid. 5. Kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjendab enda arvamust, annab toetavat tagasisidet ning aktseptib eriarvamusi.					
TEEMA: VISUAALNE KIRJAOSKUS					
VISUAALKULTUUR Õpilane: 1. Analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, keskkondi, jooniseid, skeeme ja sümboleid. 2. Valib loomeprotsessis sihipäraselt tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid.	Visuaalsed kujutised, joonised, skeemid ja sümbolid. Ideoloogiline sümbol erinevates kultuurides. Digitaalkunst.	Visuaalne kujutis, joonis, skeem, sümbol. Digitaalkunst.	"**Sümbol"** Sümboli kujundamine. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Digisisu loomine. Digisisu arendus.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1.Valib loomeprotsessis sihipäraselt tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
KUJUTAMISE BAASELEMENDID JA KOMPOSTISIOON 1. Loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides	Kahe-, kolme- ja neljamõõtmeline teos. Kompositsioon. kuldlõige ehk kolmandiku reegel; esemete 3D kujutamine.	Kahemõõtmeline teos (punkt, joon, kujund, pind, tekstuur, värv). Kolmemõõtmeline teos (joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal). Neljamõõtmeline teos (kavandatud ja	**1. "Abstraktne maal"** (kahemõõtmeline teos). Akrüülmaal. **2. "Abstraktne skulptuur".** (kolmemõõtmeline teos). Pehmed voolimismaterjalid	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

ning teadlikult kavandades. 2. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid. 3. Analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, kontekst), leiab erinevaid tõlgendusvõimalusi ja vaatepunkte, põhjendab neid tööle tuginedes ning kasutab kunstist rääkides oskussõnavara.		komponeeritud animatsioon). *Storyboard.* Kompositsiooni põhimõtted.	(savi, pabermass, traat). **3. "Animatsioon"** (neljamõõtmeline teos). Vabavaraprogrammide kasutamine. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Tervise ja heaolu kaitse. Keskkonnakaitse.	neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades. 2. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid. 3. Analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, kontekst), leiab erinevaid tõlgendusvõimalusi ja vaatepunkte, põhjendab neid tööle tuginedes ning kasutab kunstist rääkides oskussõnavara.	
PERSPEKTIIVI KUJUTAMINE 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale	Tsentraalperspektiivi kujutamine tasapinnal. Ruumiline kujutlusvõime.	Tsentraalperspektiiv.	**Visand "Vaatepunkt"** Tsentraalperspektiivi kujutamine tasapinnal. Visandamine. Grafiit, söepliiats Õuesõpe. Digipädevused:	Tööprotsessi tagasisidestamine. 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Valib loomeprotsessis sihipäraselt	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne,

ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid. 3. Analüüsib teost, kasutab kunstist rääkides oskussõnavara.			Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine.	materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid. 3. Analüüsib teost, kasutab kunstist rääkides oskussõnavara.	lihtsustatud tööjuhis.
VÄRVITEOORIA 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Mõistab vormide ja värvide subjektiivsemaid ning universaalsemaid tähendusi. 3. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid. 4. Analüüsib teost (värv, vorm), kasutab oskussõnavara.	**Koloriit** Värvinimetused primaar- ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur (soojad ja külmad toonid). Värvikontrastid, kooskõlad, vastastikused mõjud, kooskõla ja tasakaal. Värvide optiline mõju.	Koloriit. Soojad ja külmad toonid. Impressionism.	**Maalikompositsioon “Impressionism”** Guašimaal. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine.	Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Mõistab vormide ja värvide subjektiivsemaid ning universaalsemaid tähendusi. 3. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid. 4. Analüüsib teost (värv, vorm), kasutab oskussõnavara.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

KUNSTILIIGID JA KUNSTIŽANRID 1. Uurib iseseisvalt kunstnike, kunstiteoste ja kunstivoolude tausta. 2. Oskab arendada oma ideed, lähtudes escargots. 3. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid. 4. Selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi. Põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid.	Kunstiliigid Arhitektuur ehk ehituskunst. Skulptuur Maalikunst Graafika Tarbekunst Fotograafia, video-ja filmikunst. Digitaalkunst Kunstižanrid (portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjöörivaade).	**Ahitektuur** (sakraalalarhitektuur – kirikud kabelid, kloostrid, profaanarhitektuur – lossid, paleed, linnused, raekojad, elamud). **Skulptuur** (reljeef, ümarplastika, vabaplastika, monumentaalplastika , ehitusplastika). Maalikunst (Seinamaal, monumentaalmaal, miniatuurmaal). Graafika (kõrgtrükk, sügavtrükk, lametrükk). Tarbekunst (keraamika, metallehistöö, klaasikunst, nahkehistöö, tekstiil, puitehistöö). Fotograafia, video-ja filmikunst. Digitaalkunst.	**Mõistekaardi loomine "Kunstiliigid”** Segatehnika. Digivahendite kasutamine. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus . Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Digisisu loomine. Digisisu arendus Digisisu. kohandamine.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid. 3. Selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi. Põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
TEEMA: KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS					

KUNSTITEHNIKAD JA KUNSTISTIILID 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Loob omanäolisust taotledes kahe-, ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades. 3. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid.	Maal, joonistus, assamblaaž. Digitaalkunst.	Maal, joonistus, assamblaaž.	**“Assamblaaž”** Paber, papp, liim, akrüülvärv. tekstiil. Digipädevused: Kasutab probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhtleb ja teeb koostööd erinevates digikeskkondades. Osaleb digitaalses sisuloomes (tekstide ja piltide loomisel).	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist. 2. Loob omanäolisust taotledes kahe-, ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades. 3. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
TEEMA: DISAIN					
DISAINIPROTSESSI OSAD JA TOOTE KAVANDAMINE 1. Teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer.	Disainiprotsess. Lähteülesanne. Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine.	Disainiprotsess. Kavand. Visand. Krokii. Digitaalkunst	**Projektülesanne “Disainiprotsess”** Visandiplokk, pliiatsid. Digivahendid, vabavaraprogrammid**.**	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased:

2. Märkab ja kirjeldab igapäevaelu probleeme, mida lahendades läbib kõik disainiprotsessi etapid. 3. Mõtestab esemelise ja ruumilise keskkonna või disaininäidete esteetilisi, funktsionaalseid ning ökoloogilisi aspekte. 4. Selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi, põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid.	Digivahendid.		Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus . Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine. Digisisu loomine. Digisisu arendus. Digiturvalisus. Tervise ja heaolu kaitse. Keskkonnakaitse.	1. Teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer. 2. Märkab ja kirjeldab igapäevaelu probleeme, mida lahendades läbib kõik disainiprotsessi etapid.	Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.
TEEMA: KUNSTIAJALUGU					
KUNSTIAJALUGU 1. Leiab infot erinevate allikate kohta, suhtudes neisse allikakriitiliselt. 2. Kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke. 3. Rakendab uurimismeetodeid õpetaja abiga. 4. Leiab seoseid ühiskonnaelu	Kunsti areng Eestis, Euroopas, maailmas. Islami kunst. Renessansskunst Itaalias. Kõrgrenessansi kunstnikud (Leonardo da Vinci, Raffael, Michelangelo). Barokk (Euroopa õukonnakunst). Klassitsism (arhitektuur). Realism (maalikunst).	Islami kunst. Renessanss. Barokk. Klassitsism. Realism. Nüüdiskunst.	**Kunstiprojekt “Ajajoon”** Joonmeedia. Illustratsioon. Kirjakunst. Digivahendid. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing,	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Leiab infot erinevate allikate kohta, suhtudes neisse allikakriitiliselt.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, erialakirjandusele, aimekirjandusele, popkultuurile ja meediale.	Modernism 19. sajandil (impressionism, postimpressionism, sümbolism). Nüüdiskunst (20. - 21. sajandi kunst) Pärimuskunst.		sirvimine ja filtreerimine. Andmete, info ja digisisu hindamine. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas. Suhtlemine digitehnoloogia abil. Digisisu loomine. Autoriõigus ja litsentsid.	2. Kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke.	
TEEMA: KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS					
KUNSTI JA KULTUURIGA SEOTUD ELUKUTSED 1. Käitub kultuurikeskkondades reeglite järgi(vajaduse korral oskab reeglid välja selgitada) ning saab iseseisvalt vajaliku teabe leidmise ja sündmuse kogemisega hakkama. 2. Kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjendab enda arvamust, annab toetavat tagasisidet ning aktseptib eriarvamusi.	Konservaator, giid, kuraator, kujundaja, toimetaja, projektijuht.	Kunstiga seotud elukutsed. Portfoolio.	**“Digitaalne portfoolio – kunsti ja kultuuriga seotud elukutsed”** Kunstivaldkonnaga seotud ametitega tutvumine, info otsimine, salvestamine. Õppekäik. Vabavaraprogrammid digitaalsete lahenduste loomiseks. Digipädevused: Info- ja andmekirjaoskus. Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine.	Tööprotsessi suuline ja kirjalik tagasisidestamine. Lõpplahenduse hindeline tagasisidestamine. 1. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist.	Andekad õpilased: Lisaülesanne. Süvaõpe. Õpiraskustega õpilased: Kohandatud ülesanne, lihtsustatud tööjuhis.

3. Oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist.			Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas. Koostöö digikeskkonnas.		

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED
ÕPPEAINE: MUUSIKA
KLASS: 1. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTAMI HINDAMINE
TEEMA: LAULMINE				
Õpilane: 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hin gamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris; 2) väljendab laul des muusika sisu ning meeleolu; 3) laulab eako haseid laste-, mängu- ja mudel laule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule; 4) laulab peast: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Kevadel“ („Juba linnukesed“); 5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga; 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.	Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse peast laulma ühislaule (Eesti hümn, „Kevadel“). Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. **Laulmine ja laulutehnika:** lauldakse *a cappella* ja saatega nii rühmas kui ka üksi, harjutakse kuulma ja kuula ma nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga. Tekitatakse harjumus hoida lauldes loomulikku kehahoidu. Õpilasi suunatakse laulma julgelt, ilmekalt, selge diktsiooniga. **Interpretatsioon:** mõtestatakse lauldava laulusõnu, väljendamaks sisu ja meeleolu	**Mõisted:** meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, regilaul, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, *piano* (vaikselt), *forte* (valjult), valjenedes, vaibudes.	**Praktilised tööd:** Häälemängud. Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Osalemine koolikoori tegevuses. **Digipädevused:** Veebis olevad vabavara õpikeskkonnad muusika kuulamiseks, laulude õppimiseks.	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõna hindamine, tagasiside. Hinnatakse intonatsioon loomulikku kehahoidu, hingamist ja selget diktsiooni.

	läbi erineva dünaamika (*piano*, *forte*, valjenedes, vaibudes), tempo (kiire, aeglane). **Muusikaline kirjaoskus:** tutvutakse muusikateooriaga, sh mõistetega: viis, rütm, meetrum, löök, takt, takti-ja lõpujoon, 2-os. ja 3-os.taktimõõt, noot. Tutvutakse rütmide, rütmifiguuride ja pausiga **Noodist laulmine:** õpitakse lugema noodist laulusõnu ning järgima rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse uusi laule noo dist SO, MI ja RA astmetega. Tutvutakse noodimärkidega (kordusmärgid, esimene ja teine lõpp). Juhitakse tähelepanu laulu autoritele. **Vorm:** kirjeldatakse laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eel- ja vahemäng. **Relatiivsed astmed ja astmemudelid:** SO,MI,RA. **Mudellaulud:** tutvutakse relatiivsete astmete ja nende käemärkidega. Kinnistatakse SO, MI ja RA astmetel põhinevaid astmemudeleid.			

TEEMA: PILLIMÄNG				
Õpilane: 1) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinato'des ja/või kaasmängudes; 2) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.	Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pausi (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, veerandpaus). Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulama nii enda kui ka teiste pillimängu. **Kehapill:** tutvutakse kehapilli ning selle erinevate helide ja mänguvõimalustega. Rakendatakse lihtsamates kaas-,eel-, vahemängudes. **Rütmipillid:** tutvutakse rüt mipillidega (kõlapulgad, triangel, võrutrumm, kõlatoru, marakad, kuljused, tambu riin, taldrik, kastanjetid, agoogo, guiro jt). Õpitakse õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsama tes kaas-,eel-, vahemängudes. **Plaatpillid:** tutvutakse oma koolis olevate plaatpillidega (ksülofon, kellamäng, kõlaplaadid jt). Õpitakse pulkade õiget käeshoidmist ja õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse lihtsamates kaas-, eel-, vahemängudes.	**Mõisted:** meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, helilooja, dirigent, *piano*, *forte*, valjenedes, vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid.	**Praktilised tööd:** Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmimängud. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate *ostinato*'de, kaas-, eel-, vahemängude mängimine. Rütmipillide meisterdamine. **Digipädevused:** Veebis olevad vabavara õpikeskkonnad muusika kuulamiseks, pillide õppimiseks.	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõna hindamine, tagasiside. Hinnatakse mänguvõtte pillidel, tempot ja dünaamikat, loomingulisust.

TEEMA: MUUSIKALINE LIIKUMINE				
Õpilane: 1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; 2) tantsib eesti laulu-ja ringmänge; 3) kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid: rütme, pausi, tempot.	Liikumistegevusi viiakse läbi nii gruppides kui ka üksi, mille käigus harjutakse liikuma ja tunnetama nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. **Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu:** tutvutakse liikumise kaudu õpitud rütmide ja pausidega. Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. **Eesti laulu- ja ringmängud:** mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes nende sisuga. Väljendatakse mängudes tegelaste karaktereid. Harjutatakse ühistegevustes liikumist paaris, ühiselt ringjoonel (sõõris), vooris ja viirus.	**Mõisted:** ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak.	**Praktilised tööd:** Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Eesti laulu- ja ringmängude mängimine. **Digipädevused:** Veebis olevad vabavara õpikeskkonnad muusika kuulamiseks, liikumiseks.	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõna hindamine, tagasiside. Hinnatakse muusika tunnetust liikumise kau julgust ja loomingulisus
TEEMA: MUUSIKALINE OMALOOMING				
Õpilane: 1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid	Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis, kogu klassiga. Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine)	**Mõisted:** meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, laul, muusikapala, salm, refrään, regilaul, liisusalm, helilooja,	**Praktilised tööd:** Õpitud astmetele tuginedes meloodia improviseerimine.	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõna hindamine, tagasiside.

(meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel; 6) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: kasutab omaloomingu loomisel õpitud astmeid rütme ja pausi.	kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. **Laulmine:** luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. **Pillimäng:** luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja *ostinato'*sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi **Liikumine:** väljendatakse muusikapala karaktereid improviseeritud liikumise kaudu. Laulu meeleolule luuakse sobivad liigutused.	luuletaja, koor, dirigent, *piano* (vaikselt), *valjult* (forte), valjenedes, vaibudes.	Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi-, plaatpillidel. Lihtsamate tekstide loomine ja nende esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Kuulatud muusika või laulu meeleolu, karakteri väljendamine kunstitöödes. **Digipädevused:** Võimalusel ja õpetaja juhendamisel veebis olevad vabavara õpikeskkonnad muusika loomiseks. Autoriõiguste tutvustamine.	Hinnatakse muusikalist kirjaoskust, julgust improviseerida, töö individuaalsust ja mõte loovat väljendust.
TEEMA: MUUSIKA KUULAMINE				
Õpilane: 1) avaldab eakohaselt kogetud muusikaelamuse kohta arvamust; 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit;	Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta eakohaselt arvamust suuliselt või muul looval viisil. **Autorid:** tutvutakse laulu või muusikapala autorite ametitega (helilooja ja luuletaja). Uue	**Mõisted:** laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, kontsert ja publik, koor, orkester, dirigent, *piano*, *forte*, valjenedes ja vaibudes, kõrged ja madalad helikõrgused.	**Praktilised tööd:** Kuuldud muusikapala või laulu meeleolu ja karakteri kirjeldamine. Kuuldud muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu. Võimalusel kontserdi külastamine	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõna hindamine, tagasiside. Hinnatakse oskust iseloomustada, võrrelda analüüsida kuuldud muusikat kirjalikult, suuliselt ja kunsti kaudu

3) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat; 4) on tutvunud eesti rahvapillidega ning kirjeldab neid.	repertuaari õppimisel juhitakse tähelepanu autoritele. **Eesti rahvamuusika:** tutvutakse eesti rahvalaulude ja rahvapillidega. **Vokaal- ja instrumentaalmuusika:** eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). **Muusika väljendusvahendid:** kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara. **Kontsert:** tutvutakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadega.		(kontserdimaja, koolikontserdid jne). **Digipädevused:** erinevad tasuta muusika kuulamise ja videote vaatamise keskkonnad.	

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED
ÕPPEAINE: MUUSIKA
KLASS: 2. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTAMINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: LAULMINE					
Õpilane: 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris; 2) väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule; 4) laulab peast: „Eesti	1.kl. omandatud teadmiste kordamine. **Repertuaar:** lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislaule. Repertuaari valikul arvestatakse rahvakalendri- ja riiklike tähtpäevadega. Tutvutakse laulu autoritega (helilooja ja luuletaja). **Laulmine ja laulutehnika:** hoida laulmisel loomulikku kehahoidu (sirge selg, püstine pea, avatud suu). Tutvutakse laulmisele omaste hingamise	**Mõisted:** meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm, refrään, esimene ja teine volt, fermaat, latern, *segno*, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, *piano* (vaikselt), *forte* (valjult), valjenedes, vaibudes.	**Praktilised tööd:** Häälemängud. Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Osalemine koolikoori tegevuses. **Digipädevused:** Veebis olevad vabavara õpikeskkonnad	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõnaline hindamine, tagasiside. Hinnatakse intonatsiooni, loomulikku kehahoidu, hingamist, selget diktsiooni, sõnade tundmist.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

hümn“, „Kevadel“ („Juba linnukesed“) , „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus), „Rongisõit“ (G.Ernesaks); 5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga; 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.	põhimõtetega. Lauldakse julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga. Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris, ansamblis kui üksi, kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga. **Interpretatsioon:** mõtestatakse lauldava laulu sõnu, väljendamaks sisu ja meeleolu läbi dünaamika, *piano*, *forte* ja tempo (kiire, aeglane). **Muusikaline kirjaoskus:** täiendatakse õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat, kinnistades mõisteid: viis (meloodia), rütm, meetrum, löök, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt (2- ja 3-os. taktimõõt),noot. Kinnistata kse rütme, rütmifiguure ja pausi ning teadvustatakse neid laulmisel. **Noodist laulmine.** Loetakse noodist		muusika kuulamiseks, laulude õppimiseks.		

	laulusõnu, järgitakse rütmi, meloodia liikumist. Lauldes arvestatakse noodimärkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern, *segno*). **Vorm.** Kinnistatakse mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. **Relatiivsed astmed ja astmemudelid:** SO, MI, RA, LE,JO, RA_I ja SO_I. **Mudellaulud:** kinnistatakse 1. kl. õpitud astmemudeleid koos käemärkidega. Tutvustatakse uusi relatiivseid astmeid.				
TEEMA: PILLIMÄNG					
Õpilane: 1) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinato'des ja/või kaasmängudes; 2) musitseerib väikekandlel või plokkflöödil esmaseid	Musitseerimisel kasutatakse rütme, rütmifiguure ja pausi Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii rühmas kui ka üksi, kuulatakse enda ja teiste pillimängu.	**Mõisted:** meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt (2- ja 3-osaline), lõpujoon, volt, fermaat, latern, *segno*, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm, refrään, dirigent, *piano* (vaikselt), *fort e* (valjult), valjenedes, vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid.	**Praktilised tööd:** Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel.	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõnaline hindamine, tagasiside. Hinnatakse mänguvõtteid pillidel, tempot ja dünaamikat, loomingulisust.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded.

mänguvõtteid kasutades; 3) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.	**Kehapill:** rakendatakse lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel-, vahemängudes. **Rütmipillid:** musitseeritakse koolis olevatel rütmipillidel (kõlapulgad, triangel, kõlatoru, marakad, rütmimunad, kuljused, tamburiin, taldrik, kastanjetid, agoogo, guiro jt), kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel-, vahemängudes. **Plaatpillid:** musitseeritakse koolis olevatel plaatpillidel (ksülofon, kellamäng, metallofon, kõlaplaadid), kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse neid *ostinatodes*, kaas-, eel-, vahemängudes, kasutades õpitud rütme. **Väikekannel, plokkflööt:** tutvutakse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtetega, mida		Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate ostinatode, kaas-, eel-, vahemängude mängimine. Musitseerimine väikekandlel või plokkflöödil, kasutades esmaseid mänguvõtteid. Rütmipillide ja fantaasiapillide meisterdamine. **Digipädevused:** Veebis olevad vabavara õpikeskkonnad muusika pillide õppimiseks.		Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

	rakendatakse musitseerimisel.				
TEEMA: MUUSIKALINE LIIKUMINE					
Õpilane: 1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; 2) tantsib eesti laulu-ja ringmänge; 3) kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid: rütme, pausi, tempot.	Liikumistegevusi viiakse läbi nii gruppides, kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. **Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu:** tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausiga Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. **Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud:** mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse tegelaste karaktereid. Tantsitakse	**Mõisted:** ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender.	**Praktilised tööd:** Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Eesti laulu- ja ringmängude mängimine ja labajalavalsi ning reinlenderi tantsimine. **Digipädevused:** Veebis olevad vabavara õpikeskkonnad muusika kuulamiseks, liikumiseks.	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõnaline hindamine, tagasiside. Hinnatakse muusika tunnetust liikumise kaudu, julgust ja loomingulisust.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

	ühiselt eesti rahvatantse (labajalg ja reinlender), kasutades tantsude põhisamme. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus.				
TEEMA: MUUSIKALINE OMALOOMING					
Õpilane: 1) rakendab omaloomingus muusika välj.vahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob lihtsamaid tekste 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel; 6) kasutab	Liikumistegevusi viiakse läbi nii gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. **Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu:** tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausiga Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. **Eesti laulu- ja ringmängud, rahvatantsud:** mängitakse erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes sisu ja	**Mõisted:** ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender.	**Praktilised tööd:** Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi-, plaatpillidel. Lihtsamate tekstide loomine ja nende esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Väikekandlel või plokkflöödil omaloomingu esitamine. Kuulatud muusika või laulu meeleolu väljendamine kunstis. **Digipädevused:** Võimalusel ja õpetaja juhendamisel	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõnaline hindamine, tagasiside. Hinnatakse muusikalist kirjaoskust, julgust improviseerida, töö individuaalsust ja mõtete loovat väljendust.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjali de kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

omaloomingu loomisel õpitud astmeid rü tme ja pausi.	pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse erinevate tegelaste karaktereid. Tantsitakse ühiselt eesti rahvatantse (labajalg ja reinlender), kasutades tantsude põhisamme. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel),vooris ja viirus.		veebis olevad vabavara õpikeskkonnad muusika loomiseks. Autoriõiguste tutvustamine.		
TEEMA: MUUSIKA KUULAMINE					
Õpilane: 1) avaldab eakohaselt kogetud muusikaelamuse kohta arvamust; 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit; 3) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmu usikat; 4) on tutvunud eesti rahvapillidega	Kirjeldatakse muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil. **Autorid:** tutvutakse laulu või muusikapala autorite ametitega (helilooja, luuletaja). Otsitakse infot erinevatest allikatest. **Eesti rahvamuusika:** kuulatakse eesti rahvalaule ja -pille. Eristatakse ühe- ja kaherealist regiviisi. Tutvutakse rahvapillidega (kannel, hiiu kannel, lõõtspill, sarved, viled, torupill), eristatakse neid kuuldeliselt. **Vokaal- ja instrumentaalmuusika:** e	**Mõisted:** laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, koor, orkester, kontsert ja publik, eesti rahvapillid, dirigent, *piano* (vaikselt), *fort e* (valjult), valjenedes ja vaibudes.	**Praktilised tööd:** Kuuldud muusikapala või laulu meeleolu, karakteri kirjeldamine. Kuuldud muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu. Rahvapillide kuulamine/vaatamin e, eristamine kõla ja välimuse järgi. Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõnaline hindamine, tagasiside. Hinnatakse oskust iseloomustada, võrrelda ja analüüsida kuuldud muusikat kirjalikult, suuliselt ja kunsti kaudu.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjali de kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

ning kirjeldab neid.	ristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul, muusikapala). Tutvutakse erinevate esituskoosseisudega (solist, ansambel, koor). **Muusika väljendusvahendid:** kirjeldatakse kogetud muusikaelamust, kasutades õpitud oskussõnavara. **Kontsert:** korratakse hea käitumise tavasid.		**Digipädevused:** erinevad tasuta muusika kuulamise ja videote vaatamise keskkonnad. Otsitakse muusika autorite kohta infot, õpetaja poolt soovitatud erinevatelt netilehekülgedelt.		

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED
ÕPPEAINE: MUUSIKA
KLASS: 3. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTAMINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: LAULMINE					
Õpilane: 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga; 2) väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, kaanoneid, eesti ja teiste rahvaste laule; 4) laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“, „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); lastelaulud „Teele,	1. ja 2.kl. omandatud teadmiste kordamine. **Repertuaar:** lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Uhti, uhti uhkesti”, „Teele, teele, kurekesed”, „Emakesele”. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. **Laulmine ja laulutehnika:** lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga.	**Mõisted:** meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, volt, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, *segno*, süsteem, kaanon, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, dünaamika, *piano*, *forte*, *crescendo, diminuendo*, noodivältused (veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon,	**Praktilised tööd:** Häälemängud. Laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Kaanonite laulmine. I kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses. **Digipädevused:** Veebis olevad vabavara õpikeskkonnad muusika kuulamiseks, laulude õppimiseks.	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõnaline hindamine, tagasiside. Hinnatakse intonatsiooni, loomulikku kehahoidu, hingamist, selget diktsiooni, sõnade tundmist.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

teele, kurekesed“, „Kevadel“, „Uhti, uhti, uhkesti“, „Emakesele“ (M. Härma), „Rongisõit“ (G. Ernesaks); 5) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja või kuulajana; 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.	**Interpretatsioon:** väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (*piano*, *forte*, *crescendo, diminuendo*) ja tempo (kiire, aeglane). **Muusikaline kirjaoskus:** kinnistatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, veerandpaus) ning õpitakse uusi rütme, rütmifiguure ja pause (TI-RI-TI-RI, TAI-RI, poolpaus, tervetaktpaus) ning teadvustatakse neid laulmisel. Seostatakse noodipikkuste silpnimetusi noodivältustega. **Noodist laulmine:** loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Arvestatakse tuttavate ja uute noodimärkidega (sidekaar, pidekaar, süsteem). **Vorm:** teadvustatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Tutvutakse kaanoni laulmisega ja esitatakse neid. **Relatiivsed astmed ja astmemudelid.** **Mudellaulud:** kinnistatakse tuttavaid astmemudeleid koos käemärkidega. Uued astmed NA, DI. JO- ja RA-astmeread.	tervetoon, põhiheli, JO-astmerida, RA-astmerida, improvisatsioon, žanr, marss, valss, polka.			
TEEMA: PILLIMÄNG					

Õpilane: 1) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinato'des ja/või kaasmängudes; 2) musitseerib väikekandlel või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades; 3) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.	Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pause (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TI-RI-TI-RI, TAI-RI, veerandpaus, poolpaus, tervetaktpaus). **Kehapill:** rakendatakse kehapilli lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel-, vahemängudes. **Rütmipillid:** mängitakse oma koolis olevate rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel-, vahemängudes. **Plaatpillid:** mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel-, vahemängudes. **Väikekannel, plokkflööt:** mängitakse väikekandlel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.	**Mõisted:** meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, volt, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, *segno*, süsteem, kaanon, helilooja, dirigent, dünaamika, *piano*, *forte*, *crescendo, diminuendo*, noodivältused (veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon, tervetoon, põhiheli, JO-astmerida, RA-astmerida, improvisatsioon.	**Praktilised tööd:** Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi, meloodia improviseerimine keha-, rütmi-, plaatpillidel, lihtsamate *ostinato*'de, kaas-, eel-, vahemängude mängimine. Musitseerimine väikekandlel või plokkflöödil. **Digipädevused:** Veebis olevad vabavara õpikeskkonnad muusika kuulamiseks, pillide õppimiseks.	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõnaline hindamine, tagasiside. Hinnatakse mänguvõtteid pillidel, tempot ja dünaamikat, loomingulisust.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.
TEEMA: MUUSIKALINE LIIKUMINE					
Õpilane: 1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; 2) kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid	Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi. Liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. **Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu:** tutvustatakse liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pause (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TI-RI-TI-RI, TAI-RI,	**Mõisted:** ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender, marss, valss, polka.	**Praktilised tööd:** Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Marssimine.	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõnaline hindamine, tagasiside.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, tööjuhendite lihtsustamine.

; 3) tantsib eesti laulu- ja ringmänge; 4) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel.	veerandpaus, poolpaus, tervetaktpaus). Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Marsitakse. **Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud:** mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. Tutvutakse valsi ja polka põhisammudega.		Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Valsi ja polka tantsimine, kasutades põhisamme. Eesti laulu- ja ringmängude mängimine. **Digipädevused:** Veebis olevad vabavara õpikeskkonnad muusika kuulamiseks, liikumiseks.	Hinnatakse muusika tunnetust liikumise kaudu, julgust ja loomingulisust	Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.
TEEMA: MUUSIKALINE OMALOOMING					
Õpilane: 1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes; 4) loob	Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. **Laulmine:** luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. **Pillimäng:** luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja *ostinato*'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi.	**Mõisted:** laul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, tempo, takt, taktijoon, 2- ja 3-osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar, süsteem, kaanon, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, koor, dirigent, *piano*, *forte,*	**Praktilised tööd:** Meloodia ja rütmi improviseerimine. Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi-, plaatpillidel. Rütmikaanonite loomine ja esitamine. Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmekas esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu.	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõnaline hindamine, tagasiside. Hinnatakse muusikalist kirjaoskust, julgust improviseerida, töö individuaalsu	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded.

lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel; 6) väljendab muusika meeleolu kunstitöödes; 7) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.	**Liikumine:** väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse laulu meeleoluga sobivad liigutused.	*crescendo*, *diminuendo*.	Väikekandlel või plokkflöödil omaloomingu esitamine. Kunstitöödes kuulatud muusika või laulu meeleolu, karakteri väljendamine. **Digipädevused:** Võimalusel ja õpetaja juhendamisel veebis olevad vabavara õpikeskkonnad muusika loomiseks. Autoriõiguste tutvustamine.	st ja mõtete loovat väljendust.	Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.
TEEMA: MUUSIKA KUULAMINE					
Õpilane: 1) kirjeldab muusikaelamusi, avaldab arvamust suuliselt või muul looval viisil; 2) iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu/muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades oskussõnavara ning muusika välj.vahendeid (meloodia, rütm,	Kirjeldatakse kogetud muusika-elamusi, avaldatakse arvamust suuliselt või muul looval viisil. **Autorid:** tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Tutvu-takse valikuliselt erinevate heli-loojatega (G. Ernesaks, M. Härma, W. A. Mozart, P. Tšaikovski jne). **Eesti rahvamuusika:** kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomus-tatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille. **Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika:** eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja	**Mõisted:** laul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, takt, taktijoon, 2- ja 3- osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar, süsteem, tempo, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, vokaalmuusika, instrumentaalmuusik a, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, koor,	**Praktilised tööd:** Kuuldud muusikapala või laulu meeleolu, karakteri kirjeldamine. Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu. Erinevate heliloojate kuulamine (helilooja ja loomingu seostamine). Erinevate muus.žanrite (marss, valss, polka) kuulamine, eristamine. Rahvapillide kuulamine/vaatamine ja	Kujundav hindamine. Suuline ja kirjalik sõnaline hindamine, tagasiside. Hinnatakse oskust iseloomustada, võrrelda ja analüüsida kuuldud muusikat kirjalikult,	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele

tempo, tämber, dünaamika); 3) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, muusikažanre (marss, valss, polka); 4) otsib infot etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille.	muusikapala). Tutvutakse erine-vate koosseisudega (solist, duo, duett, ansambel, koor, orkester). Eristatakse muusikažanre (marss, valss, polka). **Kontsert:** korratakse hea käitumise tavasid. **Muusika väljendusvahendid:** kirjeldatakse muusikaelamust, kasutades õpitud oskussõnavara.	dirigent, *piano*, *forte*, *crescendo*, *diminuendo*, žanr, marss, valss, polka, eesti rahvamuusika.	nende eristamine kõla ja välimuse järgi. Võimalusel kontserdi külastamine. **Digipädevused:** erinevad tasuta muusika kuulamise ja videote vaatamise keskkonnad. Otsitakse muusika autorite kohta infot, õpetaja poolt soovitatud erinevatelt netilehekülgedelt.	suuliselt ja kunsti kaudu.	erinevate ülesannete andmine.

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED
ÕPPEAINE: MUUSIKA
KLASS: 4. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTAMINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: LAULMINE					
Õpilane: jälgib õiget kehahoidu, hingamist, selget diktsiooni ja väljendusrikkust. Laulab vanemaid ja uuemaid rahvalaule, 1-2 häälseid laule, kaanoneid ja teiste rahvaste laule. Laulab peast „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm'' (F.Pacius), „Mu isamaa armas'' (saksa rahvalaul). Osaleb koolikooris, analüüsib	Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes omandatud oskusi ja teadmisi. **Repertuaar.** Vanem ja uuem rahvalaul, 1-2 häälsed laulud ja kaanonid. Repertuaari valikul arvestatakse saabuvate kooliüritustega, rahvakalendriliste tähtpäevadega, riiklike tähtpäevadega, tutvutakse laulu autoritega. **Laulmine ja laulutehnika.** Laulmisel jälgitakse õiget kehahoidu, selget diktsiooni, arvestades hääle omapära ja ulatust. Lauldakse a cappella kooris või üksi või saatega, kuulates ennast ja teisi, järgides dünaamikat, muusika sisu ja tempot.Kaasatakse õpilasi koolikoori.	Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. **Uued mõisted:** eeltakt, dünaamika, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus), viiulivõti ja tähnimed, duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, 1-, 2- ja 3-osaline muusikavorm.	**Praktilised tööd.** Eakohased laste-, mängu- ja mudellaulud, regilaulud ja teiste rahvaste laulud rühmas, ansamblis ja üksi esitades. Kaanonid. I kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikooris või kooli vokaalansamblis. **Digipädevused.** Koduste ülesannete vaatamine e-koolist. Õpilane oskab leida veebilehtedelt laulude sõnu, oskab kasutada YouTube ja leida muusikanäiteid. Oskab mõistete ja vajaliku materjali leidmisel kasuta-	Arvestuslik hindamine (A, MA). Suuline ja kirjalik tagasiside. Hindamisel: diktsioon, loomulik kehahoid, hingamine, selge diktsioon, sõnade tundmine.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemele erinevate ülesannete andmine.

kogetut .Rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab relatiivseid astmeid laulu õppimisel.	**Interpretatsioon.** Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades dünaamikat (p, mp, mf, f, creshendo, diminuendo) ja tempot (kiire, aeglane). **Muusikaline kirjaoskus.** Kinnistatakse laulu õppimisel toetavat muusikateooriat. Õpitakse uusi rütme, rütmifiguure ja pause: ti, kaheksandikpaus, ti-ti-ri, ti-ri-ti, ta-i-ti, tervenoot, tervepaus ning teadvustatakse neid laulmisel.Tutvutakse 4-osalise taktimõõduga ja eeltaktiga. **Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Mudellaulud.** Kinnistatakse ja korratakse tuttavaid astmeid käemärkidega. Seostatakse jo- ja ra-astmerida duur- ja mollhelilaadiga. Mudellauludes kinnistatakse astmemudeleid. **Absoluutsed helikõrgused.** Tutvutakse nootide tähtnimedega viiulivõtmes (c,d,e,f,g,a,h jne.). Lihtsamad laulud tähtnimedega. **Noodist laulmine.** Lauldakse noodist astme- ja tähtnimedega, jälgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Tutvutakse 1-,		da Google ja muid erinevaid veebikeskkondi.		

	2-, 3-osalise lihtvormiga.				
TEEMA: PILLIMÄNG					
Õpilane: mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, jätkates I kooliastmes omandatut. Musitseerib plokkflöödil või muul pillil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis ja õpitava instrumendiga. Rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates koosseisudes.	Õpilane kasutab pillidel musitseerides õpitud rütmivorme ja pause ja uusi rütme ti, ti-ti-ri, ti-ri-ti, ta-i-ti, ta-a-a-a, kaheksandikpaus, tervepaus. Mängib keha-, plaat- ja rütmipille ansamblis, rühmas või üksi ning kuulatakse nii enda kui teiste pillimängu. Plokkflöödil ja väikekandlel mängitakse lihtsamaid mänguvõtteid, noodist mängimisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. Seostatakse klaviatuuril tähtnimesid kindlate asukohtadega viiulivõtmes.	Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisted. **Uued mõisted:** eeltakt, dünaamika, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viiulivõti ja tähtnimed, klaviatuur. 1-, 2- ja 3- osaline muusikavorm.	**Praktilised tööd.** Meetrumi tunnetus ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillil. Meloodia improviseerimine plaatpillidel, plokkflöödil. Vahemängud ja rütmiostinatod keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Musitseerimine õpitud mänguvõtetega väikekandlel ja plokkflöödil. **Digipädevused.** Lihtsamate meloodiate leidmine ja esitamine digitaalsetel rakendustel.	Arvestuslik hindamine (A, MA).Suuline ja kirjalik tagasiside. Hindamisel: mänguvõtted pillidel, tempo, loomingulisus.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööülesannete lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemele erinevate ülesannete andmine.
TEEMA: MUUSIKALINE LIIKUMINE					
Õpilane: tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muu-	Liikumistegevused üksi, koos, gruppides, mille käigus tunnetatakse enda kui teiste kohalolekut ruumis.	Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitut. **Uued mõisted:** tempo,	**Praktilised tööd.** Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muu-	Arvestuslik hindamine (A, MA).Suuline ja kirjalik tagasisi-	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppe-

sika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi või rühmas. Tantsib lihtsamaid eesti rahvatantse. Rakendab liikumises muusikateadmisi.	**Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu.** Tutvutakse liikumise kaudu rütmifiguuride ja pausidega – ti, kaheksandikpaus, ti-ti-ri, ti-ri-ti, ta-i-ti, ta-a-a-a, tervepaus. Tunnetatakse erinevaid temposid, erinevaid liikumiskompositsioone, muusikavorme 1-, 2-, 3- osalist. **Eesti laulu- ja ringmängud, rahvatantsud.**Tantsitakse eesti ringmänge ja laulumänge, rahvatantsu, valssi ja polkat põhisammudega. Väljendatakse erinevate tegelaste karaktereid.	dünaamika, 4-osaline taktimõõt, duur- ja moll helilaad. 1-, 2 ja 3-osaline muusikavorm.	sika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Liikumisimprovisatsioonide loomine. Eesti laulu- ja ringmängud. **Digipädevused.** Eesti laulu- ja ringmängude, rahvatantsude näidete leidmine Youtubest. Mõistete ja vajaliku info leidmine erinevatest veebilehtedest.	de. Hindamisel: muusika tunnetus liikumise kaudu, julgus, loomingulisus.	materjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemele erinevate ülesannete andmine.
TEEMA: MUUSIKALINE OMALOOMING					
Õpilane: julgeb katsetada loomeideedega. Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge keha-, rütmi- ja plaat-	Omaloomingut luuakse üksi, rühmas või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega.Meloodia noodistamisel kasutatakse relatiivseid või absoluutseid helikõrgusi. **Pillimäng.**Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone	Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitut. **Uued mõisted.** Eeltakt, dünaamika,dünaamikamärgid p, mp, f, mf, creshendo, diminuendo. Duur- ja moll helilaad kolmkõla-	**Praktilised tööd.** Meloodia ja rütmi improviseerimine. Lihtsamate kaasmängude loomine keha, rütmi-, plaatpillidel. Rütmikaanonite loomine ja esitamine. Meloodia noodis-	Arvestuslik hindamine (A, MA).Suuline ja kirjalik tagasiside. Hindamisel: muusikaline kirjaoskus, julgus, improvisatsioon,	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid tekstide

pillidel, esitades neid üksi või rühmas. Tugineb improviseerides astmemudelitele. Loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu), loob lihtsa instrumentaalpala muusikaliste teadmiste ja oskustega ja esitab seda pillil.	keha-, plaat- ja rütmipillidel, kasutades õpitud rütmivorme ja relatiivset, absoluutset noodisüsteemi. Luuakse saateostinatosid lauludele keha- või rütmipillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. **Laulmine.** Luuakse lihtsamaid laulutekste või meloodiaid, rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. **Liikumine.** Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu.	dega. Klaviatuur ja tähtnimed viiulivõtmes. 1-, 2- ja osaline muusikavorm.	tamine, kasutades relatiivset või absoluutset noodisüsteemi. Omaloomingu esitamine meloodiapillil. Lihtsamate tekstide loomine ja esitamine. Loovliikumine muusika meeleolu väljendamisel. Kuulatud muusika või laulu meeleolu visuaalne väljendamine. **Digipädevus.** Digivahendite kasutamine teksti, rütmide või meloodia puhul. Muusikalised mängud.	töö individuaalsus, mõtete loominguline väljendus.	ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemele erinevate ülesannete andmine.
TEEMA: MUUSIKA KUULAMINE					
Õpilane: kirjeldab ja analüüsib ja võrdleb kuuldut, kasutades õpitud oskussõnavara. Tunneb ja eristab rahvapille. Otsib ja uurib helitööde autorite kohta	Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ja avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil, kasutades õpitud oskussõnavara. **Autorid.** Tutvutakse muusikapala autoritega. **Eesti rahvamuusika .**Kuulatakse eesti	Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitut. **Uued mõisted:** eeltakt, dünaamika ja dünaamikamärgid p, mp, f, mf, creshendo, diminuendo. Duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad. Rahvapillid, keelpillid, puhkpillid,	**Praktilised tööd.** Kuuldud muusikapala või laulu meeleolu karakteri kirjeldamine, visuaalne väljendamine. Valikuliselt erinevate heliloojate heliteoste kuulamine. Lihtsamate kuulamistestide läbivii-	Arvestuslik hindamine (A, MA).Suuline ja kirjalik tagasiside. Hindamisel: oskus iseloomustada, võrrelda, analüüsida kuuldud muusikat kirjalikult, suuli-	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine.

infot, kasutades digivahendeid. Kuulab ja võrdleb hääle- või kooriliike, oskab nimetada oma kodukohas tegutsevaid dirigente või koore. Eristab kuuldeliselt pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) ja eristab tuntud pille. Analüüsib ja jagab kogemusi kontsertite kohta suuliselt või kirjalikult.	rahvamuusikat ja iseloomustatakse esituskoosseise, eristatakse rahvapille ja kirjeldatakse neid. **Vokaal- ja instrumentaalmuusika.**Erinevate koosseisude eristamine, hääle- ja kooriliikide eristamine. Võrreldakse hääle- ja kooriliike. Kuulatakse erinevaid pillirühmi ja pillide kõla, eristatakse helitöös neid kõla ja välimuse järgi. **Kontsert.** Kontserdi külastus ja head käitumistavad, kirjeldatakse külastatud või virtuaalseid kontserte suuliselt või kirjalikult. Tutvutakse Eesti kontserdimajadega. **Muusika väljendusvahendid.** Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.	löökpillid, klahvpillid. Kooriliigid: mudilaskoor, lastekoor, meeskoor, naiskoor, poistekoor, segakoor, ühendkoor. Hääleliigid: sopran, alt, tenor, bariton, bass.	mine (kooriliigid, hääleliigid, rahvapillide eristamine, pillide eristamine). Võimalusel kontserdi külastamine, virtuaalsed kontserdid. **Digipädevused.** Õpilane otsib infot või uurib kuuldud heliteoste autorite kohta teavet, kasutades digivahendeid.	selt õpitud oskussõnavaraga ja kunsti kaudu.	Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemele erinevate ülesannete andmine.

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED
ÕPPEAINE: MUUSIKA
KLASS: 5. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: LAULMINE					
Õpilane: laulab sobivas tessituuris, loomuliku kehahoiuga, hingamise ja selge diktsiooniga väljendusrikkalt. Laulab vanemat ja uuemat rahvalaulu, 1- ja 2-häälseid laule, kaanoneid ja teiste rahvaste laule. Väärtustab ühislaulmist, laulab peast F. Pacius „Mu isamaa mu õnn ja rõõm", eesti rahvalaulu „Meil aiaäärnetänavas", E.Võrk „Eesti	Korratakse ja kinnistatakse 4.klassis õpitut. **Repertuaar.** Lauldakse 1-2 häälseid laule, kaanoneid, rahvalaule, tutvutakse autoritega. Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ennast ja teisi. Pööratakse tähelepanu õigele kehahoiule ja diktsioonile. Lauldakse peast:	Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. **Uued mõisted:** paralleelhelistik, helistik, diees, bemoll, bekarr, regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid, muusikal.	**Praktilised tööd.** Erinevad hääleharjutused ja häälemängud. Eakohaste ühislaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Kaanonite laulmine. Helistike laulmine tähtnimedega. Õpitud ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.	Arvestuslik hindamine (A, MA).Suuline ja kirjalik tagasiside. Hindamisel: intonatsioon, loomulik kehahoid, hingamine, selge diktsioon, sõnade tundmine.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemele erinevate ülesannete andmine.

lipp''.Osaleb laulupeo traditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult. Rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laule õppides relatiivseid astmeid, sidudes neid absoluutse noodisüsteemiga.	F.Pacius ,,Mu isamaa, mu õnn ja rõõm'', eesti rahavalaulu ,,Meil aiaäärne tänavas'', E.Võrk ,,Eesti lipp''. Laulude valikul arvestatakse kooli üritustega, kalendriliste tähtpäevadega, tutvutakse autoritega. Lauludes kasutatakse dünaamikat, tutvutakse erinevate itaaliakeelsete tempoterminitega. **Relatiivsed astmed.** Lauldakse astmeid käemärkidega, ka laulude õppimisel. Eristatakse ja seostatakse kõlaliselt helilaade duur ja moll. **Absoluutsed helikõrgused.** Lauldakse tähtnimedega lihtsamaid laule ja		**Digipädevused.** Koduste ülesannete vaatamine e-koolist, oskab kasutada e-posti. Õpilane õpib tunnis leidma laulude sõnu erinevatelt veebilehtedelt. Leiab muusikanäiteid YouTubest. Otsib www.google.com vajalikku teavet. Oskab kasutada arvutit ja internetti suhtlusvahendina, õpib vormistama teksti. Õpib tunnis internetiohte mõistma, nendest hoidumist.		

	harjutusi, tutvutakse märkidega bemoll, diees, bekarr. Tutvutakse helistikega C-duur, a-moll, G-duur, e-moll, F-duur, d-moll ja kolmkõladega. **Noodist laulmine.** Lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Helistike määramine. Lauldakse astme- ja tähtnimetustega uusi laule.				
TEEMA: PILLIMÄNG					
Õpilane: süvendab varasemalt omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille. Musitseerib plokkflöödil ja väikekandlel, kasutades muusikalisi teadmisi ja oskusi. Seostab absoluutseid	Musitseerimisel kasutatakse teadlikult õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Mängitakse kehapilli, plaatpilli ja rütmipille lauludele saateks, rakendades õigeid mänguvõtteid. Musitseeritakse plokkflöödil ja väikekandlel	Korratakse ja kinnistatakse varem õpitut. **Uued mõisted:** tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, folkloor.	**Praktilised tööd.** Rütmi improviseerimine kehapillil, rütmipillil. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel ostinatod või vahemängude mängimine. Musitseerimine plokkflöödil või väikekandlel,	Arvestuslik hindamine (A, MA).Suuline ja kirjalik tagasiside. Hindamisel: mänguvõtted pillidel, tempo, loomingulisus.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine. luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele

helikõrgusi noodipildis klaviatuuril või õpitava instrumendiga. Rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi või koos teistega.	lihtsamaid harjutusi, kasutades absoluutseid helikõrgusi, jälgides õigeid mänguvõtteid.		kasutades õigeid mänguvõtteid. **Digipädevused.** Meloodiate mängimine erinevatel digitaalsetel rakendustel. Pillilugude kuulamine YouTubest.		lisaülesanded. Vastavalt tasemele erinevate ülesannete andmine.
TEEMA: MUUSIKALINE LIIKUMINE					
Õpilane: tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu väljendusvahendeid (meloodia, rütm, dünaamika, tempo, muusikavorm), Tantsib lihtsamaid rahvatantse, ringmänge. Kasutab liikumist lauludes, rakendab liikumises muusikateadmisi.	Liikumistegevusi viiakse läbi koos, grupis või üksi. Tunnetatakse ennast ja teiste kohaolu ruumis. **Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu.** Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Tajutakse erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamikat ja	Korratakse ja kinnistatakse varem õpitut. **Uued mõisted:** tempo, metronoom, folkloor, sõõrtantsud, vooristantsud, labajalavalss, reinlender.	**Praktilised tööd.** Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu, üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Eesti laulu- ja ringmängude mängimine. **Digipädevused.** Youtubest tantsude leidmine. Digivahendite kasutamine	Arvestuslik hindamine (A,MA).Suuline ja kirjalik tagasiside. Hindamisel: muusika tunnetus liikumise kaudu, julgus, loomingulisus.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemele erinevate ülesannete andmine.

	helikõrgusi liikumise kaudu, tajutakse 1-, 2-, 3-osalist lihtvormi. **Eesti laulu- ja ringmängud. Rahvatantsud.** Eesti rahvatantsud, kasutades põhisamme. Ringmängud ja erinevate tegelaste karakterite väljendamine.		tantsimisel ja loovliikumisel.		
TEEMA: MUUSIKALINE OMALOOMING					
Õpilane: julgeb katsetada loomeideedega. Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge, ostinatosid pillidel nning digivahenditel, esitleb neid üksi või rühmas. Loob muusikale lihtsaid tekste, instrumentaalpalasid astmemudelitele	Omaloomingut luuakse üksi või rühmas, kasutades kõiki muusikalisi teadmisi ja oskusi. Meloodia noodistamisel kasutatakse absoluutset noodisüsteemi viiulivõtmes. **Laulmine.** Luuakse laule teksti ja meloodiaga.	Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. **Uued mõisted:** tempo, metronoom, helistik, paralleelne helistik, diees, bemoll, bekarr, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid.	**Praktilised tööd.** Meloodia ja rütmi improviseerimine. Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset või absoluutset noodisüsteemi.	Arvestuslik hindamine (A,MA).Suuline ja kirjalik tagasiside. Hindamisel: oskus iseloomustada, võrrelda, analüüsida kuuldud muusikat kirjalikult, suuliselt õpitud oskussõnavaraga ja kunsti kaudu.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemele

tuginedes. Loob muusikale lihtsaid tekste.	Luuakse regilaulu tekste. **Pillimäng.** Pillimängus luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, vahepalaisd, rütmiostinatosid. **Liikumine.** Loovliikumine muusika saatel.		Tekstide loomine ja ilmekas esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Väikekandlel või plokkflöödil omaloomingu esitamine. Kunstitöödes kuulatud muusika või laulu meeleolu, karakteri väljendamine. **Digipädevused.** Õpilane kasutab digitaalseid vahendeid omaloomingu rikastamisel.		erinevate ülesannete andmine.
TEEMA: MUUSIKA KUULAMINE					
Õpilane: kirjeldab ja analüüsib kuuldut, kasutades oskussõnavara ja kirjaoskust. Eristab eesti rahvamuusikas pille ja tantse, regilaulu ja uuemat rahvalaulu. Eristab	Kogetud muusikaelamusi kirjeldatakse ja analüüsitakse kirjalikult, suuliselt või visuaalselt. **Autorid.** Tutvutakse helitöö autoritega, ajastutega .Otsitakse	Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. **Uued mõisted:** muusika väljendusvahendid tempo, meloodia, rütm, dünaamika, tämber, harmoonia. Kulminatsioon.	**Praktilised tööd.** Kuuldud muusikapala või laulu meeleolu karakteri kirjeldamine. Kuuldud muusikapala või laulu visuaalne		Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning

kuulamisel esitajate koosseise ja tunneb pille ära. Kuulab ja eritab hääle- ja kooriliike. Võrdleb ja analüüsib oskussõnavara ja kirjaoskuse alusel. Otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet ning tutvustab seda kaaslastele. Kontserdi kogemusi jagab kaaslastega või muul looval viisil.	õpetaja abiga erinevatest allikatest autorite kohta teadmisi, jagades seda kaaslastele. **Eesti rahvamuusika.** Eesti rahvamuusikas eristatakse pille, regilaulu ja uuemat rahvalaulu. Kirjeldatakse suuliselt või kirjalikult kuuldut. **Vokaal- ja instrumentaalmuusika.** Eristatakse koosseise, hääleliike, pillirühmasid .Kirjeldatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Tutvutakse kodukoha kooride- ja dirigentidega. Tutvutakse erinevate orkestriliikidega. **Kontsert.** Õpitakse kontserdi külastuse tavasid, kirjeldatakse kuuldut ja kogetut	Orkestriliigid. Folkloor, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid.	kujutamine. Õpitava helilooja heliteoste kuulamine. Keelamistestide läbiviimine (kooriliigid, hääleliigid, orkestriliigid, instrumendid). Võimalusel kontserdi külastamine. Virtuaalne kontsert. Plakatid/esitlused pillide, hääleliikide või autorite kohta. **Digipädevused.** Õpilane otsib infot ning uurib heliteoste autorite kohta infot, kasutades digivahendeid. Muusika leidmine YouTubest.		tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemele erinevate ülesannete andmine.

	Kirjeldatakse eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara suuliselt või kirjalikult. **Muusika väljendusvahendid.** Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.				

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED
ÕPPEAINE: MUUSIKA
KLASS: 6. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: LAULMINE					
Õpilane: 1) laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius /	Korratakse ja kinnistatakse 5. klassis omandatud oskusi ja teadmisi. **Repertuaar.** Lauld akse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Väärtustatakse ühislaulmist, lauldakse peast II kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Kui Kungla	Intonatsioon Loomulik kehahoid Hingamine Selge diktsioon	**Praktilised tööd:** Loomuliku kehahoiu ja laulmisele omaste hingamispõhimõtete kinnistamine. Eakohaste ühislaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Kaanonite laulmine. Helistike laulmine tähtnimetustega. 4. ja 5. klassi ühislaulude kordamine.	Arvestuslik hindamine (A,MA) **Õpetaja hindab:** intonatsiooni, loomulikku kehahoidu, hingamist ja selget diktsiooni. 1) analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist ning kavandatakse ühiselt edasise õppimise eesmärgid ja teed; 2) innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel, et	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

J. V. Jannsen), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann / Fr, Kuhlbars), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa) 5) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult; 6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid.	rahvas“, „Majakene mere ääres". Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. **Laulmine ja laulutehnika.** Laul dakse hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt *a cappella* ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi. Osaletakse laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsitakse kogetut suuliselt ja kirjalikult. **Interpretatsioon.** Väljendatakse		Osalemine koolikoori tegevuses. **Digipädevused:** Koduste ülesannete vaatamine e-koolist, oskab kasutada kooli e-posti. Õpilane õpib tunnis leidma laulude sõnu erinevatelt veebilehtedelt. Leiab muusikanäiteid YouTubest. Otsib www.google.com vajalikku teavet. Oskab kasutada arvutit ja internetti suhtlusvahendina, õpib vormistama teksti.	tõsta õpilase õpimotivatsiooni; 3) kaasatakse õpilane enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ja juhtida; 4) antav suuline ja kirjalik tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevusi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edasiseks arengut toetavaks tegevuseks.	

	lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot. Kinnistatakse erinevaid itaaliakeelseid tempotermineid. **Muusikaline kirjaoskus.** Rakendatakse lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutatakse laulu õppides relatiivseid astmeid ja absoluutseid helikõrgusi. Noodist lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist ning arvestatakse õpitud noodikirja märkidega. Kinnistatakse õpitud helistikke (C-a, G-e, F-d), seostades neid duur- ja moll-helilaadiga. Selgitatakse				

	õpitavate laulude vormi.				
TEEMA: PILLIMÄNG					
Õpilane: 1) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes); 2) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandlel või muul meloodiapillil; rakendab pillimängus digivõimalusi; 3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga; 4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.	Musitseerimisel kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Noodist mängimisel kinnistatakse absoluutset noodisüsteemi Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuuldakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga ja helistikega.	Keha-,rütmi- ja plaatpillid Mänguvõtted Noodi lugemisoskus	**Praktilised tööd:** Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel *ostinato*'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kaanonite esitamine. Musitseerimine väikekandlel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Lihtsamate meloodiate esitamine klahvpillidel või erinevatel digitaalsetel rakendustel. **Digipädevused:**	Arvestuslik hindamine (A, MA) **Õpetaja hindab:** mänguvõtteid pillidel, rütmioskust noodist mängimise oskust. 1) analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist ning kavandatakse ühiselt edasise õppimise eesmärgid ja teed; 2) innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel, et tõsta õpilase õpimotivatsiooni; 3) kaasatakse õpilane enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ja juhtida; 4) antav suuline ja kirjalik tagasiside	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

	Kehapill. Rakendatakse kehapilli *ostinato'*des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. **Rütmipillid.** Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades pillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. **Plaatpillid.** Mängitakse oma koolis olevatel plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse		Meloodiate mängimine erinevatel digitaalsetel rakendustel. Pillilugude kuulamine ja nende kaasa mängimine YouTubes.	kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevusi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edasiseks arengut toetavaks tegevuseks.	

	plaatpillidel meloodiaid, kinnistades absoluutset noodisüsteemi. **Väikekannel, plokkflööt.** Mängit akse väikekandlel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. **Klaviatuur.** Paigut atakse absoluutsed helikõrgused (tähtnimetused) klaviatuurile (klaver, erinevad rakendused) ja mängitakse õpitud helistikke ja lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril.				
TEEMA:.MUUSIKALINE LIIKUMINE					
Õpilane: 1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika,	Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja	Tempo Dünaamika Helikõrgused	**Praktilised tööd:** Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri	Arvestuslik hindamine (A, MA) **Õpetaja hindab:** muusika tunnetust liikumise kaudu, julgust ja loomingulisust.	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine,

tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas; 2) väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse; 3) rakendab liikumises muusikateadmisi.	tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. **Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu.** Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Tajutakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi. **Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Teiste maade rahvatantsud.** Mängitakse ühiselt erinevaid eesti		väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsioni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). Eesti laulu- ja ringmängude mängimine. Teiste maade lihtsamate põhisammude või lihtsamate tantsude tantsimine. **Digipädevused:** Youtubest tantsude leidmine. Digivahendite kasutamine tantsimisel ja loovliikumisel	1) analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist ning kavandatakse ühiselt edasise õppimise eesmärgid ja teed; 2) innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel, et tõsta õpilase õpimotivatsiooni; 3) kaasatakse õpilane enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ja juhtida; 4) antav suuline ja kirjalik tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevusi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edasiseks arengut toetavaks tegevuseks.	tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

	laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Tutvutakse valikuliselt erinevate maade rahvatantsudega, kasutades nende põhisamme.				
TEEMA: MUUSIKALINE OMALOOMING					
Õpilane: 1) julgeb loomeideedega katsetada; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel; 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas; 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;	Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone.	Rütmilis-meloodilis improvisatsioon Omalooming üksi ja ansamblis	**Praktilised tööd:** Meloodia ja rütmi improviseerimine. (Lihtsate) rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Rütmikaanonite loomine ja esitamine. Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. Omaloomingu esitamine meloodiapillil.	Arvestuslik hindamine (A, MA) **Õpetaja hindab:** Muusikalist kirjaoskust, julgust improviseerida, muusikapalade väljendu läbi liikumise. 1) analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist ning kavandatakse ühiselt edasise õppimise eesmärgid ja teed; 2) innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel, et tõsta õpilase õpimotivatsiooni;	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne); 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.	Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse õpitud muusikalist kirjaoskust. **Laulmine.** Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. **Pillimäng.** Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge, *ostinat o*`sid ning muusikapalu, mida esitatakse üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlel ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid. **Liikumine.** Väljend atakse muusikapala karakterit		(Lihtsamate) tekstide loomine ja nende ilmekas? esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Digitaalsete rakenduste kasutamine. Väikekandlel või plokkflöödil omaloomingu esitamine. Kunstitöödes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine. **Digipädevused:** Õpilane kasutab digitaalseid vahendeid omaloomingu rikastamisel.	3) kaasatakse õpilane enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ja juhtida; 4) antav suuline ja kirjalik tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevusi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edasiseks arengut toetavaks tegevuseks.	

	improviseeritud liikumise kaudu. **Digivahendid.** Kats etatakse omaloomingus erin evate rakendustega.				
TEEMA: MUUSIKA KUULAMINE					
Õpilane: 1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades; 2) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi; 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele; 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja	Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või kirjalikult muusika oskussõnavara kasutades või muul looval viisil. **Autorid.** Uuritakse valikuliselt (nt eesti heliloojad, õpitava maa helilooja(d)) kuulatud heliteose autori loometegevust, kasutades teabe leidmiseks	Laulude meeleolu ja karakter Heliloojad Hääleliigid Pillid	**Praktilised tööd:** Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu. Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna ja oma arvamuse põhjendamine. Eesti muusika ajatelje loomine, nt	Arvestuslik hindamine (A, MA) **Õpetaja hindab:** Muusikapalade analüüsimisoskust, oskust eristada erinevate rahvaste muusikatraditsioone Ja õpilaste teadmisi laulupeo traditsioonidest. 1) analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist ning kavandatakse ühiselt edasise õppimise eesmärgid ja teed; 2) innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel, et	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

dirigente ning tuntumaid Eesti koore; 5) eristab kuuldeliselt sümfooniaorkestri pille ja pillirühmi; 6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega; 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust.	erinevaid infoallikaid. Tutvustatakse infot kaaslastele. Tutvutakse muusikateose interpreteerimisvõi malustega (töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver). **Euroopa rahvaste muusika.** Tutvutakse valikuliselt Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa, Austria, Suurbritannia, Venemaa muusikatraditsiooni dega. Arutelude ja vestluste käigus võrreldakse õpitud rahvaste muusikat eesti rahvamuusikaga, nt leitakse erinevusi ja sarnasusi eesti rahvapillidega (pillirühm, kuju, kõla).		kanda ajatelje ühele küljele laulupeo teekond läbi aja ja teisele eesti heliloojate põlvkondlik järjepidevus või koostada kaks erinevat ajatelge (paberil või digitaalselt). Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne). Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne). Esitlused/plakatid pillidest, hääleliikidest, autoritest, erinevate maade kultuuridest jne. **Digipädevused:**	tõsta õpilase õpimotivatsiooni; 3) kaasatakse õpilane enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ja juhtida; 4) antav suuline ja kirjalik tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevusi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edasiseks arengut toetavaks tegevuseks.	

	Laulupidude traditsioon, teekond läbi aja heliloojate Aleksander Kunileid, Karl August Hermann, Miina Härma, Gustav Ernesaks, Veljo Tormis, Rene Eespere, Alo Mattiisen, Olav Ehala, Rasmus Puur, Pärt Uusberg jt loomingu näitel. **Eesti heliloojate põlvkondlik järjepidevus** helilo ojate Rudolf Tobias, Heino Eller, Eduard Tubin, Arvo Pärt, Lepo Sumera, Jaan Rääts, Erkki-Sven Tüür, Tõnu Kõrvits jt loomingu näitel. **Kontsert.** Kinnistat akse kontserdikülas taja hea käitumise tavasid. Analüüsitakse		Õpilane otsib infot ning uurib heliteoste autorite kohta infot, kasutades digivahendeid. Muusika leidmine YouTubest.		

	kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, antakse kuuldule ja nähtule hinnang ning jagatakse kogemusi kaaslastega. **Muusika väljendusvahendid** Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamust õpitud oskussõnavara kasutades.				

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED

ÕPPEAINE: MUUSIKA

KLASS: 7. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: LAULMINE					
Õpilane: 1) laulab ühe- ja/või mitmehäälseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Jää	**Repertuaar.** Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Jää vabaks,	Intonatsioon Loomulik kehahoid Hingamine Selge diktsioon	**Praktilised tööd:** Ea- ja teemakohaste ühe- ja/või kahehäälsete laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansamblis ja/või üksi *a cappella* ja/või saatega kasutades muusikalist kirjaoskust. II kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses. **Digipädevused:** Koduste ülesannete vaatamine e-koolist, oskab kasutada kooli e-posti.	**Õpetaja hindab:** intonatsiooni, loomulikku kehahoidu, hingamist ja selget diktsiooni. 1) analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist ning kavandatakse ühiselt edasise õppimise eesmärgid ja teed; 2) innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel, et tõsta õpilase õpimotivatsiooni; 3) kaasatakse õpilane enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö

vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu); 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult; 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.	Eesti meri“, „Mu isamaa on minu arm“, „Mul meeles veel“. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. **Laulmine ja laulutehnika.** Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuuldakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori.		Õpilane õpib tunnis leidma laulude sõnu erinevatelt veebilehtedelt. Leiab muusikanäiteid YouTubest. Otsib www.google.com vajalikku teavet.	oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ja juhtida; 4) antav suuline ja kirjalik tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevusi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edasiseks arengut toetavaks tegevuseks	

	Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil. **Muusikaline kirjaoskus.** Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi.				

	Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: helivältused, rütmifiguurid ja pausid, uued rütmid sünkoop ja triool kaheksandikta ktimõõt laulurepertuaar ist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D-h; rondo ja variatsioonivor m; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele.				

TEEMA: PILLIMÄNG					
Õpilane: 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus; 2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades; 3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut; 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.	Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarri või ukulele esmased mänguvõtted.	Keha-,rütmi- ja plaatpillid Mänguvõtted Noodi lugemisoskus	**Praktilised tööd:** Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid, triooli ja sünkoobi mängimine. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel *ostinato*'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarri, ukulele või väikekandle mängimine laulude saateks. Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel. **Digipädevused:** Meloodiate mängimine ja loomine erinevatel digitaalsetel rakendustel. Pillilugude kuulamine ja nende kaasa mängimine YouTubest.	**Õpetaja hindab:** mänguvõtteid pillidel, rütmioskust noodist mängimise oskust. 1) analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist ning kavandatakse ühiselt edasise õppimise eesmärgid ja teed; 2) innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel, et tõsta õpilase õpimotivatsiooni; 3) kaasatakse õpilane enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ja juhtida; 4) antav suuline ja kirjalik tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevusi ja	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö

	Pillimängu kaudu tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Idamaade, Austraalia jt) muusika ja filmimuusikaga			vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edasiseks arengut toetavaks tegevuseks	
TEEMA:.MUUSIKALINE LIIKUMINE					
Õpilane: 1) võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu; 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu; 3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt maailma rahvaste	Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. **Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise**	Tempo Dünaamika Helikõrgused	**Praktilised tööd:** Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi).	**Õpetaja hindab:** muusika tunnetust liikumise kaudu, julgust ja loomingulisust. 1) analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist ning kavandatakse ühiselt edasise õppimise eesmärgid ja teed; 2) innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel, et tõsta õpilase õpimotivatsiooni; 3) kaasatakse õpilane enese ja kaaslaste	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö

muusika või filmimuusika jm); 4) rakendab liikumises muusikateadmisi.	**kaudu.** Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (3-osaline lihtvorm, rondo). **Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid.** Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse		Eesti laulu- ja ringmängude mängimine. Teiste maade lihtsamate põhisammude või lihtsamate tantsude tantsimine. **Digipädevused:** Youtubest tantsude leidmine. Digivahendite kasutamine tantsimisel ja loovliikumisel.	hindamisse, et arendada oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ja juhtida; 4) antav suuline ja kirjalik tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevusi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edasiseks arengut toetavaks tegevuseks	

	rahvatantse ja erinevaid tantsustiile.				
TEEMA: MUUSIKALINE OMALOOMING					
Õpilane: 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm; 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades; 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm); 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.	Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia	Rütmilis-meloodilis improvisatsioon Omalooming üksi ja ansamblis	**Praktilised tööd:** Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust. Projektülesanded, nt muusika tegemine erinevate (olme)esemetega loomine. Laulutekstide loomine. Liikumiskompositsiooni ettevalmistamine ja esitamine. Laulu-, tantsu või instrumentaalkompositsioni loomine filmi-videostseeni illustreerimiseks või inspireeritult maailma rahvaste muusikast. Videote, filmide helindamine. **Digipädevused:** Õpilane kasutab digitaalseid vahendeid	**Õpetaja hindab:** Muusikalist kirjaoskust, julgust improviseerida, muusikapalade väljendu läbi liikumise, videode/filmide helindamist. 1) analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist ning kavandatakse ühiselt edasise õppimise eesmärgid ja teed; 2) innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel, et tõsta õpilase õpimotivatsiooni; 3) kaasatakse õpilane enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö

	noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. **Laulmine.** Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. **Pillimäng.** Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja *ostinatosid* ning esitatakse neid üksi või rühmas. Väikekandlel, plokkflöödil, kitarril või ukulelel esitatakse omaloomingut kasutades õpitud mänguvõtteid. **Liikumine.** Muusikaloo		omaloomingu rikastamisel.	alusel hinnata ja juhtida; 4) antav suuline ja kirjalik tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevusi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edasiseks arengut toetavaks tegevuseks	

	illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele. **Digivahendid.** Katsetatakse omaloomingus erinevate rakenduste ja programmidega, nt Ableton Live, BandLab, BeepBox, GarageBand, Musescore, Noteflight jt				
TEEMA: MUUSIKA KUULAMINE					
Õpilane: 1) avastab seoseid kodukoha ja/või eesti rahvamuusika ning nende tänapäevaste tõlgendustega, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;	**Autorid ja interpreedid.** Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) interpreetidega, valikuliselt erinevate	Laulude meeleolu ja karakter Heliloojad Hääleliigid Pillid	**Praktilised tööd:** Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. Erinevate pillide ja pillirühmade kõla eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi,	**Õpetaja hindab:** Muusikapalade analüüsimisoskust, oskust eristada erinevate rahvaste muusikatraditsioone õpilaste teadmisi laulupeo traditsioonidest.	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud

2) võrdleb ning eristab eesti ja valikuliselt teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt) muusikapärandit: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, instrumentaalmuusika esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut; 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega; 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid	heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega). **Muusikainstrumendid.** Eristatakse kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille. Tutvutakse kammeransamblite koosseisudega (klaveritrio, keelpillikvartett jt). **Maailma rahvaste muusika.** Kuulatakse ning õpitakse valikuliselt tundma teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt)		paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Valikuliselt teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt) muusika kuulamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine ja seoste leidmine eesti muusikaga. Kuulamistestid. Pärimuse kogumine vanematelt, vanavanematelt. Töötluse loomine vanemast või uuemast rahvalaulust või pillipalast. Infootsing pärimusmuusika õppimisvõimalustest Eestis. Projektülesanne: video loomine ja helindamine infotehnoloogia vahendeid kasutades paaris- või rühmatööna	1) analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist ning kavandatakse ühiselt edasise õppimise eesmärgid ja teed; 2) innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel, et tõsta õpilase õpimotivatsiooni; 3) kaasatakse õpilane enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ja juhtida; 4) antav suuline ja kirjalik tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevusi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edasiseks arengut toetavaks tegevuseks	hindamine ja koostöö

ning muusika suursündmusi; 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi; 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust; 8) tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega; 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga; 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.	muusikapärandit. Luuakse seos eesti muusikas Idamaade kultuurist inspireerunud heliloojatega (nt Sven Grünberg, Peeter Vähi jt). **Vaimulik muusika.** Tutvutakse eesti vaimuliku rahvalaulu ja heliloojatega, kes on oma loomingus kasutanud vaimulikke rahvaviise (Cyrillus Kreek, Tõnu Kõrvits jt) ning heliloojatega, kes on loonud vaimulikku muusikat (Rudolf Tobias, Arvo		(nt muusikainstrumentide tutvustamiseks). Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid jm. Arvamuse avaldamine/arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja interpreetide kohta. **Digipädevused:** Õpilane otsib ning uurib heliteoste autorite kohta infot, kasutades digivahendeid. Muusika leidmine YouTubest.		

	Pärt, Urmas Sisask jt). **Eesti pärimusmuusika tänapäeval.** Pärimusmuusika mõiste, artistid ja ansamblid, festivalid, õppimisvõimalused. **Kontsert.** Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara.				

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED
ÕPPEAINE: MUUSIKA
KLASS: 8. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: LAULMINE					
Õpilane: 1) laulab ühe- ja/või mitmehäälseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti	**Repertuaar.** Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Eestlane olen ja eestlaseks jään“, „Laul Põhjamaast“, „Oma laulu ei leia ma üles“. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega.	Intervall, akord, bassivõti, pentatoonika.	**Praktilised tööd:** Ea- ja teemakohaste ühe- ja/või mitmehäälsete laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansamblis ja/või üksi *a cappella* ja/või saatega rakendades muusikalist kirjaoskust. II kooliastme ühislaulude kordamine. **Digipädevused:** Õpilane õpib tunnis leidma laulude sõnu erinevatelt	**Õpetaja hindab:** intonatsiooni, loomulikku kehahoidu, hingamist ja selget diktsiooni.	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal); 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult; 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.	Tutvustatakse laulu autoreid. **Laulmine ja laulutehnika.** Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuuldakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil. **Muusikaline kirjaoskus.** Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu		veebilehtedelt. Leiab muusikanäiteid YouTubest. Otsib www.google.com vajalikku teavet. Oskab ühendada mikrofone või muid elektrilisi vahendeid tehnika ja programmidega.		

	õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: helivältused, rütmifiguurid ja pausid, uued rütmid sünkoop ja triool kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D-h; bassivõti repertuaarist tulenevalt; rondo ja variatsioonivorm; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele.				
TEEMA: PILLIMÄNG					
Õpilane:	Pillimäng ühismusitseerimisel,	Keha-,rütmi- ja plaatpillid	Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.	**Õpetaja hindab:** mänguvõtteid pillidel, rütmioskust	**Õppekohandamise võimalused:**

1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, katsetab digivõimalusi pillimängus; 2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades; 3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut; 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.	omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarri või ukulele esmased mänguvõtted. Tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikaga läbi pillimängu. Leitakse ansamblimängu harrastamise võimalusi õpilaste	Mänguvõtted Noodi lugemisoskus.	Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel *ostinato*'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarri, ukulele või väikekandle mängimine laulude saateks. Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel. **Digipädevused:** Meloodiate mängimine erinevatel digitaalsetel rakendustel ja elektroonilistel pillidel. Pillilugude kuulamine ja nende kaasa mängimine YouTubes.	noodist mängimise oskust.	Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

	huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika vastu.				
TEEMA: MUUSIKALINE LIIKUMINE					
Õpilane: 1) võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu; 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu; 3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, hip-hop, rahvaste muusika jm); 4) rakendab liikumises muusikateadmisi.	Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. **Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu.** Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (3-osaline lihtvorm, rondo). **Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid.** Liikumises	Ladina-Ameerika tantsud, Rokk-ja popmuusika stiilid.	**Praktilised tööd:** Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Valikuliselt Ladina-Ameerika tantsude põhisammude õppimine. Projektülesanne – rokk- ja/või popmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine. **Digipädevused:** Õpilane kasutab digitaalseid vahendeid omaloomingu rikastamisel.	**Õpetaja hindab:** muusika tunnetust liikumise kaudu, julgust ja loomingulisust.	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

	väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile. Tantsitakse Ladina-Ameerika tantse (nt rumba, samba jt) kasutades nende põhisamme ning väljendatakse end erinevates tantsustiilides (nt rokk, hip-hop jt).				
TEEMA : MUUSIKALINE OMALOOMING					
Õpilane: 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm; 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh	Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi	Rütmilis-meloodilis improvisatsioon Omalooming üksi ja ansamblis	**Praktilised tööd:** Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust. Projektülesanded, nt stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine. Laulutekstide loomine.	**Õpetaja hindab:** Muusikalist kirjaoskust, julgust improviseerida, muusikapalade väljendu läbi liikumise, videode/filmide helindamist.	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

digitaalseid keskkondi kasutades; 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm); 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.	kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. **Laulmine.** Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste **Pillimäng.** Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja *ostinatosid* ning esitatakse neid üksi või rühmas. Väikekandlel, plokkflöödil, kitarril või ukulelel esitatakse omaloomingut kasutades õpitud mänguvõtteid. **Liikumine.** Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja		Rokk- ja/või popmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine. Laulu-, tantsu- või instrumentaalkomposits iooni loomine inspireeritult maailma rahvaste muusikast. **Digipädevused:** Helide salvestamine ja töötlemine oma nutiseadmega. Helitöötlusprogrammig a (näiteks Audacity) rondovormis muusika loomine, kus kasutatakse muusikalisi ja mittemuusikalisi helisid.		

	teadmistele ja oskustele. **Digivahendid.** Katsetatakse omaloomingus erinevate rakenduste ja programmidega, nt Ableton Live, BandLab, BeepBox, GarageBand, Musescore, Noteflight jt.				

TEEMA: MUUSIKA KUULAMINE					
Õpilane: 1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust; 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; 3) võrdleb ja eristab rokk- ja popmuusika stiile ning esituskoosseise, leiab oma	**Autorid ja artistid.** Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) artistidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega). **Heli ja selle omadused. Elektrofonid.**	Heli, kaja, akustika, elektrofon, akustiline ja elektrooniline muusikainstrument, arvutimuusika, levimuusika, muusikatööstus, muusikaäri, artist, produtsent, mänedžer, autoriõigus, rokkmuusika, popmuusika, kantri, *rock'n'roll*,	**Praktilised tööd:** Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. Mürataseme mõõtmine (õppija poolt valitud kohtades). Rühmatöös tulemuste võrdlemine ja arutelu. Eesti, Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika muusika eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Rokk- ja popmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine,	**Õpetaja hindab:** Muusikapalade analüüsimisoskust, oskust eristada erinevate rahvaste muusikatraditsioone õpilaste teadmisi laulupeo traditsioonidest.	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

eelistuse(d) ning argumenteerib valikut; 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega; 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi; 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi; 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust; 8) tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega; 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;	**Arvutimuusika.** Tutvutakse heli ja selle omadustega ning eristatakse kõla ja kuju järgi akustilisi ja elektroonilisi muusikainstrumente. Tutvutakse arvutimuusika arengulooga ja selle loomise võimalustega. **Muusikatööstus.** Tutvutakse muusikatehnika arengulooga. Õpitakse tundma autorikaitse seadust ja autoriõigusega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis). **Maailma rahvaste muusika.** Kuula	*soul, funk, heavy rock jt.*	võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Muusika kuulamistestid. Muusikapala loomine kasutades erinevaid tehnilisi võimalusi. Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt. Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja artistide kohta. **Digipädevused:** Õpilane otsib infot ning uurib heliteoste autorite kohta, kasutades digivahendeid. Muusika leidmine YouTubest.		

10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.	takse ja õpitakse valikuli selt tundma ja eristama Hispaa nia, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika rahvaste muusikat. **Rokk- ja popmuusika sünd ja areng. Levimuusika Eestis.** Kuulatak se ja võrreldakse rokk- ja popmuusika stiile, luuakse seosed levimuusika arenguga Eestis. **Kontsert.** Korra takse kontserdikülastaj a hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastus				

	i suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara.				

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED

ÕPPEAINE: MUUSIKA

KLASS: 9. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	**ÕPPESISU**	**PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD**	**PRAKTILISED TÖÖD** **DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE**	**TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE**	**ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED**
TEEMA: LAULMINE					
Õpilane: 1) laulab ühe- ja/või mitmehäälseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut; 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi	**Repertuaar:** Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Mu isamaa on minu	Intervall, akord, bassivõti, pentatoonika	**Praktilised tööd:** Ea- ja teemakohaste ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsete laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansamblis ja/või üksi *a cappella* ja/või saatega kasutades muusikalist kirjaoskust. II kooliastme ühislaulude kordamine.	**Õpetaja hindab:** intonatsiooni, loomulikku kehahoidu, hingamist ja selget diktsiooni.	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Saaremaa valss“ (R. Valgre / D. Vaarandi), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal); 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult; 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.	arm“, „Jää vabaks, Eesti meri“, „Eestlane olen ja eestlaseks jään“, „Laul Põhjamaast“, „Saaremaa valss“, „Mul meeles veel“, „Oma laulu ei leia ma üles“. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. **Laulmine ja laulutehnika.** Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuuldakse ja kuulatakse nii ennast kui ka		Osalemine koolikoori tegevuses. **Digipädevused:** Õpilane õpib tunnis leidma laulude sõnu erinevatelt veebilehtedelt. Leiab muusikanäiteid YouTubest. Otsib www.google.com vajalikku teavet. Oskab ühendada mikrofone või muid elektrilisi vahendeid tehnika ja programmidega.		

	teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil. **Muusikaline kirjaoskus.** Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat				

	muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: helivältused, rütmifiguurid ja pausid kaheksandiktakti mõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D-h; rondo ja variatsioonivorm; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele.				
TEEMA: PILLIMÄNG					

Õpilane: 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus; 2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades; 3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut; 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.	Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, arendatakse akustilise kitarri või ukulele akordmänguvõtteid. Õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika	Keha-,rütmi- ja plaatpillid Mänguvõtted Noodi lugemisoskus	Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel *ostinato*'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarri, ukulele või väikekandle mängimine laulude saateks. Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel. **Digipädevused:** Meloodiate mängimine erinevatel digitaalsetel rakendustel ja elektroonilistel pillidel.	**Õpetaja hindab:** mänguvõtteid pillidel, rütmioskust noodist mängimise oskust.	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

	ning džässmuusika vastu tuleks leida koolis ansamblimängu harrastamise võimalusi. Tutvutakse maailma rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikaga pillimängu kaudu.		Pillilugude kuulamine ja nende kaasa mängimine YouTube, FL, Studio või GarageBandis.		
TEEMA: MUUSIKALINE LIIKUMINE					
Õpilane: 1) võrdleb eri maade (Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika) rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu; 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu; 3) leiab erinevaid muusikalise liikumise	Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. **Muusika väljendusvahendite**	Rütmid, 3-osaline lihtvorm, rondo, tantsustiilid.	**Praktilised tööd:** Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Valikuliselt balleti põhipositsioonide õppimine. Projektülesanne - džässmuusika stiilis	**Õpetaja hindab:** muusika tunnetust liikumise kaudu, julgust ja loomingulisust.	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm); 4) rakendab liikumises muusikateadmisi.	**tunnetamine liikumise kaudu.** Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (3-osaline lihtvorm, rondo). **Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid.** Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse		tantsukompositsiooni loomine. **Digipäevused:** Õpilane kasutab digitaalseid vahendeid omaloomingu rikastamisel.		

	rahvatantse ja erinevaid tantsustiile.				
TEEMA : MUUSIKALINE OMALOOMING					
Õpilane: 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm; 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades; 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm); 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.	Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel	Rütmilis-meloodilis improvisatsioon Omalooming üksi ja ansamblis.	**Praktilised tööd:** Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust. Projektülesanded, nt stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine. Rühmatöös stompide filmimine ja neis mängitavate „pillide“ partituuri kirjutamine noodikirjutamise programmis. Laulutekstide loomine. Džässmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.	**Õpetaja hindab:** Muusikalist kirjaoskust, julgust improviseerida, muusikapalade väljendust läbi liikumise.	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

	rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. **Laulmine.** Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. **Pillimäng.** Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja *ostinatosid* ning esitatakse neid üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlel, plokkflöödil, kitarril või ukulelel esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid.		Laulu-, tantsu või instrumentaalkompositsiooni loomine inspireeritult maailma rahvaste muusikast. **Digipädevused:** Helide salvestamine ja töötlemine oma nutiseadmega. Helitöötlusprogrammiga (näiteks Audacity) rondovormis muusika loomine, kus kasutatakse muusikalisi ja mittemuusikalisi helisid.		

	Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele. **Digivahendid.** Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega.				
TEEMA: MUUSIKA KUULAMINE					
Õpilane: 1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust; 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile,	**Autorid.** Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) interpreetide ja artistidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega). **Orkester.** Muusikanäidete	Sümfooniaorkester, kammerorkester, puhkpilliorkester, rahvapilliorkester, džässorkester, dirigent, partituur, instrumentaalkonts ert, sopran, koloratuursopran, metsosopran, alt, tenor, kontratenor, bariton, bass, libreto, lavastaja, aaria, retsitatiiv, koreograaf, improvisatsioon,	**Praktilised tööd:** Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. Eesti, Prantsusmaa, Itaalia ja Aafrika muusika eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Džässmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine,	**Õpetaja hindab:** Muusikapalade analüüsimisoskust, oskust eristada erinevate rahvaste muusikatraditsioone ja oskust võrrelda erinevate maade muusikat.	**Õppekohandamise võimalused:** Varieeritud õppestrateegiad, individuaalne juhendamine, tehnoloogia intergreerimine, kohandatud hindamine ja koostöö.

lavamuusika žanre, muusika esituskoosseise, hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut; 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega; 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi; 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi; 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust; 8) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga	abil tutvutakse orkestri kujunemise, liikide ja koosseisudega. Õpitakse tundma sümfooniaorkestri koosseisu ning paigutust. Tutvutakse Eesti (esindus)orkestri tega. **Hääl**. Tutvutakse hääleorganitega (hingamiselundid, hääletekitajad, resonaatorid), hääle tekkimise protsessiga, häälemurde ning hääle hoidmise viisidega. Kuulatakse ning eristatakse hääleliike. **Maailma rahvaste muusika: Itaalia,**	bluus, gospel, spirituaal, *ragtime*, sving, filmimuusika, *soundtrack.*	võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Ajatelje loomine: Eesti muusikateatrid (ühine või eraldi teater Vanemuine ja Rahvusooper Estonia); džässi kujunemine. Muusika kuulamistestid. Projektülesanne: video loomine ja helindamine infotehnoloogia vahendeid kasutades paaris- või rühmatööna. Projektülesanne: filmilõikude helindamine erinevate IT vahendite abil, oma arvamuse põhjendamine. Muusikapalade loomine kasutades erinevaid tehnilisi võimalusi.		

seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi; 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga; 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.	**Prantsusmaa, Aafrika.** Kuulatakse ning õpitakse tundma Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika muusikat. **Muusikateater: ooper, operett, muusikal, ballett.** Näidete abil õpitakse tundma muusikateatri nelja olulisemat alaliiki (ooper, operett, muusikal, ballett). Tutvutakse ooperi, opereti, muusikali ja balleti kujunemise looga ning kuulatakse olulisemate heliloojate (Giuseppe Verdi, Georges Bizet, Jacques Offenbach,		Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt. Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja interpreetide kohta. **Digipädevused:** Õpilane otsib infot ning uurib heliteoste autorite kohta, kasutades digivahendeid. Muusika leidmine YouTubest.		

	Andrew Lloyd Webber, Pjotr Tšaikovski jne) loomingut. Luuakse seosed lavamuusika arenguga Eestis. **Džässmuusika.** Tutvutakse džässmuusika kujunemise looga. Näidete abil õpitakse tundma džässmuusika põhijooni ja stiile. Kuulatakse olulisemate maailma ja eesti džässmuusika heliloojate muusikat ning iseloomustataks e kuuldut. **Filmimuusika.** Tutvutakse filmimuusika ajaloo etappidega. Kuulatakse (lauldakse)				

	olulisemate maailma ja eesti filmimuusikahel iloojate muusikat ning iseloomustataks e kuuldut. **Kontsert.** Korratakse kontserdikülasta ja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastus i suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara.				

Ainevaldkond KEHALINE KASVATUS (LIIKUMISÕPETUS)

1. **Ainevaldkondlikud pädevused.**

Liikumisõpetuses rakendatakse põhikoolis põhimõtteid, et kujundada õpilaste eakohast liikumispädevust ja toetada nende positiivset hoiakut liikumise suhtes. Täpsemalt motivatsiooni, teadmisi, liikumisharjumust ja oskused tegeleda liikumisharrastusega igapäevaselt. Tegelda kehalise aktiivsusega ning suhtuda liikumisse positiivselt.

2. **Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted.**

Üldpädevused	Liikumisõpetuse kaudu toetatakse teadlikult ja järjepidevalt kõiki üldpädevusi. Selleks on oluline planeerida nende arendamine õppeprotsessi ühe osana ja neile teadlikult aega jätta.
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	Järgib ausa mängu põhimõtteid - austab kaasmängijaid, kohtunikku, teab ja järgib mängureegleid. Käitub lugupidavalt kõigi osalejate ja pealtvaatajate suhtes. Looduskeskkonna kestlik kasutamine liikumistegevustes. Heaperemehelik keskkonna ja inventari kasutamine liikumistegevuseks.
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	Oskab aktsepteerida teiste inimeste erinevusi, teab ja järgib erinevate keskkondade reegleid, rahvuste eripärasid.
3) enesemääratluspädevus	Õpilane oskab hinnata oma kehalisi võimeid ning on valmis neid arendama, jälgib ja kontrollib oma käitumist, terveid eluviise ning väldib ohuolukordi. Suudab analüüsida nii oma nõrgemaid kui ka tugevamaid külgi.

4) õpipädevus	Õpilane oskab analüüsida ja hinnata oma liigutusoskuste ja kehaliste võimete taset ning kavandada meetmeid nende täiustamiseks. Koolis tekkinud huvi liikumise/sportimise vastu aitab õppida uusi ja sobivaid liikumisviise.
5) suhtluspädevus	Õpilane väljendab oma valikuid, põhjendab neid, suhtleb kaaslastega, püstitab ühiseid eesmärke, annab tagasisidet kaasõpilase sooritusele, analüüsib paaris- või rühmategevust.
6) matemaatika	Kehaliste võimete mõõtmine ja nende analüüs; kehalise aktiivsuse hindamine ja selle analüüs; tehnoloogiliste vahendite kasutamine liikumistegevuste ja kehalise aktiivsuse analüüsiks.
7) ettevõtlikkuspädevus	Õpilane analüüsib oma kehaliste võimete ja liigutusoskuste taset, kavandab tegevusi ning tegutseb sihipäraselt tervise tugevdamise ja töövõime parandamise nimel. Koostöö kaaslastega sportimisel/liikumisel kujundab toimetulekuoskust ja riskeerimisjulgust.
8) digipädevus	Õpilane kasutab interneti keskkonda liikumisalase teabe otsimiseks, soovi korral enda liikumisalase teabe fikseerimiseks ja analüüsimiseks.

3. **Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted.**

Õppekava läbivad teemad	Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	Toetab õpilase teadlikkust liikumisega seotud kutsevalikutest ja tervise hoidmise tähtsust igas eluvaldkonnas.
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	Toetab keskkonnateadliku inimese kujunemist erinevate tegevuste kaudu nii sise- kui ka väliskeskkonnas, sh looduskeskkonnas.
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Toetab õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks koostöiste ja ettevõtlikkust toetavate ülesannete kaudu, traditsioone toetavate ja vaba aja ning kooli keskkonda seostavate liikumisürituste kaudu.
4) kultuuriline identiteet	Toetab õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes väärtustab liikumist kultuuri osana, sh teab omakultuuri traditsioone (nt tantsupidu); omab teadmisi kultuuride muutumisest ajaloo vältel, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.
5) teabekeskkond ja meediakasutus	Õpilane suudab kriitiliselt analüüsida liikumisega seotud infot.
6) tehnoloogia ja innovatsioon	Õpilane kasutab tehnoloogiaid eesmärgipäraselt (nt objektiivse info saamine video või kehalist aktiivsust mõõtvate rakenduste vahendusel.
7) tervis ja ohutus	Liikumisõpetuse valdkondade õpitulemused toetavad õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks.
8) väärtused ja kõlblus	Õppeaine toetab ühiskonnas üldtunnustatud väärtuste ja kõlbluspõhimõtete kujunemist läbivalt õppeprotsessi jooksul reeglite, ohutuse ja ausa mängu põhimõtete järgimise ja õpetaja eeskuju kaudu.

4. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Liikluskasvatusalaseid teemasid käsitletakse ainetundides, väärtustamaks ohutuid liiklusharjumusi. Iga-aastaselt toimuvad soovijatele jalgratturi koolitused 3.klassis ning on

võimalus sooritada eksam jalgrattajuhilubade saamiseks. Loovtöö projektide sooritamine liikumistegevusena – nt. võistluste,- liikumisürituste planeerimine ja läbiviimine.

5. Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Keel ja kirjandus. Liikumisalased mõisted ja terminoloogia, selle kasutamine suulise ja kirjaliku eneseväljendusvahendina.
Võõrkeeled. Suhtlemine võõrkeeles liikumistegevuse käigus; liikumisalane võõrkeelne terminoloogia; võõrkeelsete infoallikate kasutamine liikumisalase info otsimiseks.
Matemaatika. Matemaatiliste mõistete ja oskuste seostamine liikumisega.
Loodusained (loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia). Liikumise seos erinevate loodusainete teemade ja mõistetega. Rõhuasetused on toitumise ja liikumise seosel, inimese tugi- ja liikumiselundkonnal ja liikumise mõjul tugi- ja liikumiselundkonnale.
Sotsiaalained (inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus). Liikumistegevused toetavad mõistmist sotsiaalainete teemadest rõhuasetusega liikumisega seotud minapildi ja enesehinnangu kujunemisel, tervisliku eluviiside komponentidel, stressi ja pinge ennetamise ja maandamise võimalustel, inimese liikumisharrastusega seotud huvidel ja liikumise olulisusel nii füüsilisele, vaimsele, emotsionaalsele ja sotsiaalsele tervisele.
Tehnoloogia (tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus). Lõiming toetab endale liikumis- ja spordivahendite loomist.
Kunst ja muusika. Liikumine kui kunst. Liikumise ja muusika üksteist toetavad seosed: liikumine muusikas, liikumise loomine vastavalt muusikale.

6. Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus).

Liikumisõpetuse tunnid korraldatakse sise- ja õuekeskkonnas. Sisekeskkonnas viiakse tunnid läbi ruumides, mis võimaldavad saavutada ainekavas toodud õpitulemusi. Nendeks on võimla, aula, klassiruumid või muud ruumid, mis on kohand
Tundide mitmekesistamiseks kasutatakse Rakvere linna erinevaid spordirajatisi ja parke – linna staadionit, Palermo terviseraja jooksu- ja suusaradasid, Aqva ujulat ujumistundide läbiviimiseks, Rahvaaeda, Tammikut, välijõusaale ja kettagolfi rada. Võimalusel ka Rakvere spordikeskust ja Aqva spordikeskust.

Õppekava toetavad tegevused - õppekäigud, matkad loodusesse, aineteülesed õpiülesanded, praktilised ülesanded tundides. Osalemine kohalikel tervisespordiüritustel, iga-aastased spordinädalad, spordipäevad, liikumisalased projektipäevad.
Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine nt. Vastlapäev, kooli tähtpäevad, kooli sünnipäev - Tunglajooks.
Õppe-eesmärgiga äppide ja veebiinfo kasutamine õppekäikudel, liikumistunni osana või iseseisvaks õppeks.

7. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.

Ainevaldkonnasiseselt suuline arutelu planeeritavate tundide ja ühisürituste sisu osas. Ülekooliliste või valdkonnaüleste koostööprojektide puhul nende koordineerimine või nende õnnestumisele kaasa aitamine.

8. Ainetundide jaotus.

Õppeaine/Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PRÕK § 15 lg 4
Liikumisõpetus	2	3	3	3	3	2	2	2	2	22

9. Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused.

Tundide mahtu ei ole muudetud. Liikumisõpetuse arendamine on kooskõlas Eesti elukestva õppe strateegia eesmärkidega, mis rõhutavad õppija aktiivset ja vastutustundlikku osalemist õppeprotsessis ning õpetaja kui õppimist kujundava ja arengut toetava õpikeskkonna looja rolli.

10. Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus.

Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaasatöötamist tunnis, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust

kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute (1.-6.klass) ja numbriliste hinnetega (7.-9. klass). Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning, millised on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.
Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu liikumisõpetuse tundidest. Hinnatakse õpilase teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase tervislikust seisundist – õpilane sooritab hindeharjutusena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilase tervislik seisund ei võimalda liikumisõpetuse ainekava täita, koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse liikumisõpetuse õppe eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid. Hindamisel kasutatakse mitteeristavat hindamist, sealjuures kõik arvestuslikud tööd peavad olema sooritatud. Kokkuvõtva hinde saamiseks peavad olema kõik arvestuslikud tööd sooritatud.
Hindelise arvestuste järelvastamiseks on aega 14 päeva alates hinde sisestamisest eKooli/Stuudiumi või õpilase naasmisest õppetööle pärast puudumist. Järelvastamine toimub õpetajaga kokkuleppel, kas tunni ajal või pärast tunde.

Õpilane saab olla vabastatud füüsilisest koormusest, kuid mitte tunnis kohapeal viibimisest. Mis tähendab, et füüsilisest koormusest vabastatud õpilasel on kohustus pöörduda liikumisõpetuse õpetaja poole enne tunni algust, et saada endale hetkel võimetele vastav ülesanne. Selleks võib olla kirjalik töö või mõni muu ülesanne. Füüsilisest koormusest vabastatud õpilase hindamine toimub individuaalselt, arvestades õpilase hetke tervislikku seisundit. Vabastatud õpilane ei tohi lahkuda koolimajast, vaid peab viibima liikumisõpetuse tunnis (ka siis kui liikumisõpetuse tund on õpilase tunniplaanis viimane). Kui vanem on kirjutanud eKooli tõendi, siis tuleb õpilasel sellest õpetajat teavitada. Suusatamisest vabastatud õpilane pöördub õpetaja poole koolis, selleks ei pea metsa kohale minema.

11. Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted.

Õpilase individuaalset taset arvestades kohandused. Osaleb ja pingutab jõukohaselt ühistegevustes, täidab ülesandeid eeskuju ja õpitud oskuste piirides.

Andekatel õpilastel on võimalus võistelda ja esindada kooli piirkondlikel ning vabariiklikel spordivõistlustel.

Ainevaldkond KEHALINE KASVATUS (LIIKUMISÕPETUS)

1. **Ainevaldkondlikud pädevused.**

Liikumisõpetuses rakendatakse põhikoolis põhimõtteid, et kujundada õpilaste eakohast liikumispädevust ja toetada nende positiivset hoiakut liikumise suhtes. Täpsemalt motivatsiooni, teadmisi, liikumisharjumust ja oskused tegeleda liikumisharrastusega igapäevaselt. Tegelda kehalise aktiivsusega ning suhtuda liikumisse positiivselt.

2. **Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted.**

Üldpädevused	Liikumisõpetuse kaudu toetatakse teadlikult ja järjepidevalt kõiki üldpädevusi. Selleks on oluline planeerida nende arendamine õppeprotsessi ühe osana ja neile teadlikult aega jätta.
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	Järgib ausa mängu põhimõtteid - austab kaasmängijaid, kohtunikku, teab ja järgib mängureegleid. Käitub lugupidavalt kõigi osalejate ja pealtvaatajate suhtes. Looduskeskkonna kestlik kasutamine liikumistegevustes. Heaperemehelik keskkonna ja inventari kasutamine liikumistegevuseks.
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	Oskab aktsepteerida teiste inimeste erinevusi, teab ja järgib erinevate keskkondade reegleid, rahvuste eripärasid.
3) enesemääratluspädevus	Õpilane oskab hinnata oma kehalisi võimeid ning on valmis neid arendama, jälgib ja kontrollib oma käitumist, terveid eluviise ning väldib ohuolukordi. Suudab analüüsida nii oma nõrgemaid kui ka tugevamaid külgi.

4) õpipädevus	Õpilane oskab analüüsida ja hinnata oma liigutusoskuste ja kehaliste võimete taset ning kavandada meetmeid nende täiustamiseks. Koolis tekkinud huvi liikumise/sportimise vastu aitab õppida uusi ja sobivaid liikumisviise.
5) suhtluspädevus	Õpilane väljendab oma valikuid, põhjendab neid, suhtleb kaaslastega, püstitab ühiseid eesmärke, annab tagasisidet kaasõpilase sooritusele, analüüsib paaris- või rühmategevust.
6) matemaatika	Kehaliste võimete mõõtmine ja nende analüüs; kehalise aktiivsuse hindamine ja selle analüüs; tehnoloogiliste vahendite kasutamine liikumistegevuste ja kehalise aktiivsuse analüüsiks.
7) ettevõtlikkuspädevus	Õpilane analüüsib oma kehaliste võimete ja liigutusoskuste taset, kavandab tegevusi ning tegutseb sihipäraselt tervise tugevdamise ja töövõime parandamise nimel. Koostöö kaaslastega sportimisel/liikumisel kujundab toimetulekuoskust ja riskeerimisjulgust.
8) digipädevus	Õpilane kasutab interneti keskkonda liikumisalase teabe otsimiseks, soovi korral enda liikumisalase teabe fikseerimiseks ja analüüsimiseks.

3. **Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted.**

Õppekava läbivad teemad	Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	Toetab õpilase teadlikkust liikumisega seotud kutsevalikutest ja tervise hoidmise tähtsust igas eluvaldkonnas.
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	Toetab keskkonnateadliku inimese kujunemist erinevate tegevuste kaudu nii sise- kui ka väliskeskkonnas, sh looduskeskkonnas.
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Toetab õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks koostöiste ja ettevõtlikkust toetavate ülesannete kaudu, traditsioone toetavate ja vaba aja ning kooli keskkonda seostavate liikumisürituste kaudu.
4) kultuuriline identiteet	Toetab õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes väärtustab liikumist kultuuri osana, sh teab omakultuuri traditsioone (nt tantsupidu); omab teadmisi kultuuride muutumisest ajaloo vältel, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.
5) teabekeskkond ja meediakasutus	Õpilane suudab kriitiliselt analüüsida liikumisega seotud infot.
6) tehnoloogia ja innovatsioon	Õpilane kasutab tehnoloogiaid eesmärgipäraselt (nt objektiivse info saamine video või kehalist aktiivsust mõõtvate rakenduste vahendusel.
7) tervis ja ohutus	Liikumisõpetuse valdkondade õpitulemused toetavad õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks.
8) väärtused ja kõlblus	Õppeaine toetab ühiskonnas üldtunnustatud väärtuste ja kõlbluspõhimõtete kujunemist läbivalt õppeprotsessi jooksul reeglite, ohutuse ja ausa mängu põhimõtete järgimise ja õpetaja eeskuju kaudu.

4. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Liikluskasvatusalaseid teemasid käsitletakse ainetundides, väärtustamaks ohutuid liiklusharjumusi. Iga-aastaselt toimuvad soovijatele jalgratturi koolitused 3.klassis ning on

võimalus sooritada eksam jalgrattajuhilubade saamiseks. Loovtöö projektide sooritamine liikumistegevusena – nt. võistluste,- liikumisürituste planeerimine ja läbiviimine.

5. Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Keel ja kirjandus. Liikumisalased mõisted ja terminoloogia, selle kasutamine suulise ja kirjaliku eneseväljendusvahendina.
Võõrkeeled. Suhtlemine võõrkeeles liikumistegevuse käigus; liikumisalane võõrkeelne terminoloogia; võõrkeelsete infoallikate kasutamine liikumisalase info otsimiseks.
Matemaatika. Matemaatiliste mõistete ja oskuste seostamine liikumisega.
Loodusained (loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia). Liikumise seos erinevate loodusainete teemade ja mõistetega. Rõhuasetused on toitumise ja liikumise seosel, inimese tugi- ja liikumiselundkonnal ja liikumise mõjul tugi- ja liikumiselundkonnale.
Sotsiaalained (inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus). Liikumistegevused toetavad mõistmist sotsiaalainete teemadest rõhuasetusega liikumisega seotud minapildi ja enesehinnangu kujunemisel, tervisliku eluviiside komponentidel, stressi ja pinge ennetamise ja maandamise võimalustel, inimese liikumisharrastusega seotud huvidel ja liikumise olulisusel nii füüsilisele, vaimsele, emotsionaalsele ja sotsiaalsele tervisele.
Tehnoloogia (tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus). Lõiming toetab endale liikumis- ja spordivahendite loomist.
Kunst ja muusika. Liikumine kui kunst. Liikumise ja muusika üksteist toetavad seosed: liikumine muusikas, liikumise loomine vastavalt muusikale.

6. Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus).

Liikumisõpetuse tunnid korraldatakse sise- ja õuekeskkonnas. Sisekeskkonnas viiakse tunnid läbi ruumides, mis võimaldavad saavutada ainekavas toodud õpitulemusi. Nendeks on võimla, aula, klassiruumid või muud ruumid, mis on kohand
Tundide mitmekesistamiseks kasutatakse Rakvere linna erinevaid spordirajatisi ja parke – linna staadionit, Palermo terviseraja jooksu- ja suusaradasid, Aqva ujulat ujumistundide läbiviimiseks, Rahvaaeda, Tammikut, välijõusaale ja kettagolfi rada. Võimalusel ka Rakvere spordikeskust ja Aqva spordikeskust.

Õppekava toetavad tegevused - õppekäigud, matkad loodusesse, aineteülesed õpiülesanded, praktilised ülesanded tundides. Osalemine kohalikel tervisespordiüritustel, iga-aastased spordinädalad, spordipäevad, liikumisalased projektipäevad.
Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine nt. Vastlapäev, kooli tähtpäevad, kooli sünnipäev - Tunglajooks.
Õppe-eesmärgiga äppide ja veebiinfo kasutamine õppekäikudel, liikumistunni osana või iseseisvaks õppeks.

7. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.

Ainevaldkonnasiseselt suuline arutelu planeeritavate tundide ja ühisürituste sisu osas. Ülekooliliste või valdkonnaüleste koostööprojektide puhul nende koordineerimine või nende õnnestumisele kaasa aitamine.

8. Ainetundide jaotus.

Õppeaine/Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PRÕK § 15 lg 4
Liikumisõpetus	2	3	3	3	3	2	2	2	2	22

9. Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused.

Tundide mahtu ei ole muudetud. Liikumisõpetuse arendamine on kooskõlas Eesti elukestva õppe strateegia eesmärkidega, mis rõhutavad õppija aktiivset ja vastutustundlikku osalemist õppeprotsessis ning õpetaja kui õppimist kujundava ja arengut toetava õpikeskkonna looja rolli.

10. Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus.

Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaasatöötamist tunnis, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust

kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute (1.-6.klass) ja numbriliste hinnetega (7.-9. klass). Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning, millised on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.
Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu liikumisõpetuse tundidest. Hinnatakse õpilase teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase tervislikust seisundist – õpilane sooritab hindeharjutusena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilase tervislik seisund ei võimalda liikumisõpetuse ainekava täita, koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse liikumisõpetuse õppe eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid. Hindamisel kasutatakse mitteeristavat hindamist, sealjuures kõik arvestuslikud tööd peavad olema sooritatud. Kokkuvõtva hinde saamiseks peavad olema kõik arvestuslikud tööd sooritatud.
Hindelise arvestuste järelvastamiseks on aega 14 päeva alates hinde sisestamisest eKooli/Stuudiumi või õpilase naasmisest õppetööle pärast puudumist. Järelvastamine toimub õpetajaga kokkuleppel, kas tunni ajal või pärast tunde.

Õpilane saab olla vabastatud füüsilisest koormusest, kuid mitte tunnis kohapeal viibimisest. Mis tähendab, et füüsilisest koormusest vabastatud õpilasel on kohustus pöörduda liikumisõpetuse õpetaja poole enne tunni algust, et saada endale hetkel võimetele vastav ülesanne. Selleks võib olla kirjalik töö või mõni muu ülesanne. Füüsilisest koormusest vabastatud õpilase hindamine toimub individuaalselt, arvestades õpilase hetke tervislikku seisundit. Vabastatud õpilane ei tohi lahkuda koolimajast, vaid peab viibima liikumisõpetuse tunnis (ka siis kui liikumisõpetuse tund on õpilase tunniplaanis viimane). Kui vanem on kirjutanud eKooli tõendi, siis tuleb õpilasel sellest õpetajat teavitada. Suusatamisest vabastatud õpilane pöördub õpetaja poole koolis, selleks ei pea metsa kohale minema.

11. Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted.

Õpilase individuaalset taset arvestades kohandused. Osaleb ja pingutab jõukohaselt ühistegevustes, täidab ülesandeid eeskuju ja õpitud oskuste piirides.

Andekatel õpilastel on võimalus võistelda ja esindada kooli piirkondlikel ning vabariiklikel spordivõistlustel.

AINEVALDKOND: KEHALINE KASVATUS
ÕPPEAINE: LIIKUMISÕPETUS
KLASS: 1. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

Liikumisõpetuse eesmärk on toetada õpilaste positiivset hoiakut liikumise suhtes ning kujundada neis eakohast liikumispädevust. Õpilane omandab kooliastme ainekavasse kuuluvate kehaliste harjutuste (erinevate spordialade/liikumisviiside) tehnika (olenevalt õpilasest võib olla tehnika lihtsustatud). Oskab õpitud alasid iseseisvalt või abiga sooritada, suudab võrrelda saadud tulemusi varasemate tulemustega. Osaleb aktiivselt liikumisõpetuse tunnis. Tunneb huvi koolis toimuvate spordiürituste vastu, võtab neist osa olles kas pealtvaataja või võistleja. Oskab teha meeskonnatööd, liikuda koos kaaslasega ning leppida kokku mängureegleid ja saavutada kompromisse. Täidab hügieeni-ja ohutusreegleid.

Aine läbimiseks vajaminevad õppevahendid: Liikumisõpetuse tunnis on vajalikud: lühikesed või pikad spordiriided (vastavalt ilmale ja asukohale), spordijalanõud, suusavarustus, ujumisvarustus.
Tunni toimumiskoha sisestab õpetaja eKooli, kui see toimub väljapool kooli territooriumi.
Valdavalt toimuvad tunnis õues. Õpetaja teavitab eKooli kaudu kui tund toimub siseruumides.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Õpitakse oskust määrata digivahenditega oma GPSi asukohta kaardi järgi ning salvestada liikumisteed. Vajadusel kasutab õppetööks virtuaalseid õpikeskkondasid. Digi-keskkonnas suhtlemise oskuse omandamine. Oskus koos vanemaga otsida ja leida digivahendite abil erinevaid materjale, millest on abi erinevate spordialade tehnika õppimisel ja kehaliste võimete arendamisel.

HINDAMINE
Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosast ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest, aga kohandatatakse erinevalt õpilaste iseloomu ja võimekusega. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaasatöötamist tunnis, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangutega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu liikumisõpetuse tundidest. Hinnatakse õpilase teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase tervislikust seisundist – õpilane sooritab hindeharjutusena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilase tervislik seisund ei võimalda liikumisõpetuse ainekava täita,

koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse liikumisõpetuse õppe eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid.

Õpilane saab olla vabastatud füüsilisest koormusest, kuid mitte tunnis kohapeal viibimisest. Mis tähendab, et füüsilisest koormusest vabastatud õpilasel on kohustus pöörduda liikumisõpetuse õpetaja poole enne tunni algust, et saada endale hetkel võimetele vastav ülesanne. Selleks võib olla kirjalik töö või mõni muu ülesanne. Füüsilisest koormusest vabastatud õpilase hindamine toimub individuaalselt, arvestades õpilase hetke tervislikku seisundit. Vabastatud õpilane ei tohi lahkuda koolimajast, vaid peab viibima liikumisõpetuse tunnis (ka siis kui liikumisõpetuse tund on õpilase tunniplaanis viimane). Kui vanem on kirjutanud eKooli tõendi, siis tuleb õpilasel sellest õpetajat teavitada.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilase individuaalset taset arvestades kohandused.

LIIKUMISOSKUSED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Edasiliikumisoskus - läbi erinevate mängude laste kehalise aktiivsuse tõstmine	
Kõnni- ja jooksuoskus Jooksumängud (näiteks nuudlikull, banaanikull) Jooks erinevates keskkondades. **Hüppeoskus** Hüppemängud (näiteks kivi-paber-käärid rõngaste sees hüppamine) Hüppenööriga hüpped **Ronimisoskus** Enda keharaskusega harjutuste sooritamine (erinevad jõuharjutused näiteks kõhulihaste harjutused, kükid) Ronimisvõtted (näiteks harjutused varbseinal)	Õpilane: Kasutab edasiliikumisoskuseid erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes, koostöös paarilise- ja rühmaga. Oskab enda pikkusele vastavalt hüppenööri pikkust reguleerida. Hüppenööri hoie ja tiirutamine külje peal. Oskab ja suudab enda keharaskusega sooritada erinevaid harjutusi.
Vahendil liikumisoskus	
Oskus liikuda vahendil Murdmaasuusatamine (kohanemine suusavarustusega, oskus suusavarustust kinnitada, pakkida) **Oskus liikuda ohutult ja kasutada turvavarustust** Kaasliiklejatega arvestamine	Õpilane: Kasutab edasiliikumisoskuseid erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes, oskab suusavarustust kinnitada, pakkida, transportida). Oskab arvestada klassikaaslastega erinevates liikumisülesannetes.
Vahendi käsitsemisoskus	
Viske- ja püüdmisoskus (näiteks pehme palli viskamine ja püüdmine)	Õpilane:

	Käsitseb vahendit harjutustes, liikumismängudes ja teiste oskuste arendamiseks.
Oskus kontrollida keha asendites	
Keha kontrollioskus asendites (näiteks tasakaal ühel jalal) Keha kontrollioskus liikumistel (näiteks veered) Keha kontrollioskus asendite ja liikumiste kombinatsioonides (näiteks tirel ette)	Õpilane: Hoiab tasakaalu asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides. Korrigeerib kehahoidu õpetaja suunamisel.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus tajuda ja anda hinnangut enda kehalistele võimetele (näiteks kas hingeldad pärast jooksu) Oskus mõõta kehalisi võimeid (Kuulata südamelööke)	Õpilane: Osaleb aktiivselt kehalisi võimeid arendavates mängudes ja harjutustes. Nimetab kehalisi võimeid. Sooritab kehaliste võimete mõõtmisi õpetaja juhendamisel ja abiga.
Aus mäng spordis	Teab ja järgib enamasti ausa mängu põhimõtteid

KEHALINE AKTIIVSUS	
Õppesisu	**Õpitulemused**

Õpilane on regulaarselt kehaliselt aktiivne Oskus hinnata enda kehalist aktiivsust On regulaarselt aktiivne tunnis ja vabal ajal Individuaalne koormus Erineva intensiivsusega liikumine	Õpilane: Teab, kui palju ja milleks peab kehaliselt aktiivne laps igapäevaselt liikuma. Sooritab liikumiseks ettevalmistavaid ja taastumist toetavaid tegevusi õpetaja juhendamisel. Märkab abi vajamist tunnis ja kutsub abi oluolukorras.

LIIKUMINE JA KULTUUR	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus liikuda looduses Ausa mängu põhimõtete mõistmine ja järgimine Oskus liikuda ohutult ja järgida hügieeninõudeid Ohutu käitumine, liikumine erinevates keskkondades	Õpilane: Teab, et liikumine on kultuuri osa ja on kogenud liikumisega seotud tegevuste loomist. Õpilane riietub liikumiseks sobilikult Teab ohutusnõudeid.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus sooritada vaimset ja kehalist tasakaalu toetavaid tegevusi Oskus juhtida emotsioone Tähelepanuharjutused Keskendumisharjutused Venitus- ja lõdvestusharjutused	Õpilane: Sooritab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi õpetaja juhendamisel ja saab kogemuse nende sooritamisest. Sooritab õpetaja juhendamisel emotsioonide märkamist ja toime tulemist soodustavaid tegevusi.

AINEVALDKOND: KEHALINE KASVATUS
ÕPPEAINE: LIIKUMISÕPETUS
KLASS: 2. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 105 tundi

Liikumisõpetuse eesmärk on toetada õpilaste positiivset hoiakut liikumise suhtes ning kujundada neis eakohast liikumispädevust. Õpilane omandab kooliastme ainekavasse kuuluvate kehaliste harjutuste (erinevate spordialade/liikumisviiside) tehnika. Oskab õpitud alasid iseseisvalt sooritada, suudab võrrelda saadud tulemusi varasemate tulemustega, sooritab kontrollharjutusi ja kehalise võimekuse katseid. Osaleb aktiivselt liikumisõpetuse tunnis. Tunneb huvi koolis toimuvate spordiürituste vastu, võtab neist osa olles kas pealtvaataja või võistleja. Oskab teha meeskonnatööd, liikuda koos kaaslasega ning leppida kokku mängureegleid ja saavutada kompromisse. Täidab hügieeni-ja ohutusreegleid.

Aine läbimiseks vajaminevad õppevahendid: Liikumisõpetuse tunnis on vajalikud: lühikesed või pikad spordiriided (vastavalt ilmale ja asukohale), spordijalanõud, suusavarustus, ujumisvarustus.
Tunni toimumiskoha sisestab õpetaja eKooli, kui see toimub väljapool kooli territooriumi.
Valdavalt toimuvad tunnis õues. Õpetaja teavitab eKooli kaudu kui tund toimub siseruumides.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Oskus koos vanemaga otsida ja leida digivahendite abil erinevaid materjale, millest on abi erinevate spordialade tehnika õppimisel ja kehaliste võimete arendamisel.

HINDAMINE

Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaasatöötamist tunnis, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangutega, kasutatakse kirjalikku kirjeldavat tagasiside vormi. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu liikumisõpetuse tundidest. Hinnatakse õpilase teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase tervislikust seisundist – õpilane sooritab hindeharjutusena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilase tervislik seisund ei võimalda liikumisõpetuse ainekava täita, koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse liikumisõpetuse õppe eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid.

Õpilane saab olla vabastatud füüsilisest koormusest, kuid mitte tunnis kohapeal viibimisest. Mis tähendab, et füüsilisest koormusest vabastatud õpilasel on kohustus pöörduda liikumisõpetuse õpetaja poole enne tunni algust, et saada endale hetkel võimetele vastav ülesanne. Selleks võib olla kirjalik töö või mõni muu ülesanne. Füüsilisest koormusest vabastatud õpilase hindamine toimub individuaalselt, arvestades õpilase hetke tervislikku seisundit. Vabastatud õpilane ei tohi lahkuda koolimajast, vaid peab viibima liikumisõpetuse tunnis (ka siis kui liikumisõpetuse tund on õpilase tunniplaanis viimane). Kui vanem on kirjutanud eKooli tõendi, siis tuleb õpilasel sellest õpetajat teavitada.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilase individuaalset taset arvestades kohandused.

LIIKUMISOSKUSED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Edasiliikumisoskus - läbi erinevate mängude ja tegevuste kehalise aktiivsuse tõstmine. Kasutab edasiliikumisoskuseid erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes koostöös paarilise- ja rühmaga.	
Kõnni- ja jooksuoskus Jooksumängud (nt. Nuudlikull, Pallikull, Hargikull jt.) Jooks erinevates keskkondades nt. maastikul, staadionil, sisetingimustes. **Hüppeoskus** Hüppeharjutused ja -mängud (nt. hüppemängud Kivi-paber-käärid, Kalamees, Maa ja Meri jt.) Hüppenööriga hüpped - hüppamise tehnika õppimine. **Ronimisoskus** Enda keharaskusega harjutuste sooritamine Ronimine erinevatel vahenditel - nt. varbseinal, pingil, üle takistuste, roomamine **Ujumine** Ujumisoskuseni viivad harjutused, mängud. Veega kohanemise harjutused nt. mullide puhumine, näo vette panemine. Rinnuli, selili ujumine, vettehüpe jalad ees. Veeohutus, ujulas liikumise reeglid.	Õpilane: Tunneb rõõmu liikumisest ja mängimisest. Mängib lihtsamaid õpitud liikumis- ja jooksumänge. Oskab mängida õpitud hüppemänge. Oskab hüppenööri tiirutades hüpata. Kasutab edasiliikumisoskusi sh. ronimisoskust eri keskkondades, harjutustes. Ronib erinevatel vahenditel, üle takistuste, erinevatel tasapindadel, vahendite alt, roomamine. On kohanenud veega, ujub kasutades abivahendeid. Teab ja järgib veeohutust.
Vahendil liikumisoskus - liigub edasi vahendil harjutustes ja liikumismängudes	
Oskus liikuda vahendil Murdmaasuusatamine - suuskadel edasiliikumisoskus. Mängud, tasakaaluharjutused suuskadel. Suusavarustuse kinnitamine, pakkimine, transportimine, hoiustamine. **Oskus liikuda ohutult ja kasutada turvavarustust** Käitumine viisakalt, ohutult ja ümbrust hoidvalt	Õpilane: Oskab suusavarustust kinnitada, pakkida, transportida, hoiustada. Mängib õpitud suusamänge, liigub suuskadel edasi, üles, alla kasutades õpitud tehnikaid. Oskab käituda viisakalt ja ohutult.

Vahendi käsitsemisoskus - käsitseb vahendit harjutustes, liikumismängudes ja teiste oskuste arendamiseks	
Viske- ja püüdmisoskus nt. palli vise ja püüdmine üksi, kaaslasele, vastu seina. Kaaslasega paaristöö, töö grupis. Põrgatamisoskus nt. erinevate pallide põrgatamine (korvpall, tennisepall, rahvastepall) Palli löömisoskus käega nt. Palli löömine üles, ette-üles, üle takistuse, palli löömine erinevate kehaosadega Palli löömisoskus jalaga nt. seisva ja liikuva palli löömine kaaslasele ja täpsusele. Palli vedamine ja peatamine. Palli löömisoskus vahendiga nt. reketiga	Õpilane: Käsitseb vahendit harjutustes, liikumismängudes ja teiste oskuste arendamiseks. Teeb palli viskamisel ja püüdmisel kaaslasega ja grupiga koostööd.
Oskus kontrollida keha asendites - hoiab tasakaalu asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides	
Võimlemine Akrobaatika. Erinevad veered. Toengud erinevate kehaosade peal. Lihtsamad ümberpööratud asendid. Kehatunnetuse ja kehahoiu harjutused paigal ja lihtsamates liikumistes.	Õpilane: Hoiab tasakaalu asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides. Korrigeerib kehahoidu õpetaja suunamisel. Sooritab veered ette ja taha, toengud ja lihtsamad ümberpööratud asendid.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus arendada kehalisi võimeid - koordinatsioon, osavus, tasakaal, kiirus, painduvus, reaktsioon, jõud, vastupidavus, tasakaal arendamine toimub mänguliste harjutuste ja liikumismängude kaudu. Oskus mõõta kehalisi võimeid õpetaja abiga.	Õpilane: Osaleb aktiivselt kehalisi võimeid arendavates mängudes ja harjutustes. Nimetab kehalisi võimeid. Sooritab kehaliste võimete mõõtmisi õpetaja juhendamisel.

KEHALINE AKTIIVSUS	
Õppesisu	**Õpitulemused**
On regulaarselt kehaliselt aktiivne Oskus tajuda ja anda hinnangut enda liikumisaktiivsusele - nt. kas oli raske/kerge, pingutasin/ei pingutanud. Tervistava liikumise ja taastumise põhimõtete mõistmine. Erineva liikumisintensiivsusega liikumismängud. Ohtlike olukordade äratundmine, kelle poole pöörduda abi kutsumisel, kuidas kutsuda abi.	Õpilane: Teab, kui palju ja milleks peab kehaliselt aktiivne laps igapäevaselt liikuma. Märkab enesetunde muutust vastavalt liikumistegevusele. Sooritab liikumiseks ettevalmistavaid ja taastumist toetavaid tegevusi õpetaja juhendamisel. Märkab abi vajamist tunnis ja oskab kutsuda abi.

LIIKUMINE JA KULTUUR	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus liikuda looduses nt. erinevatel pinnastel ja reljeefidel liikumine. Liikumine tänaval, pargis, suusaradadel. Ausa mängu põhimõtete mõistmine ja järgimine. Ausa mängu põhimõtted spordis: sõprus, ausus, hoolimine, rõõm. Kohtuniku otsuse austamine. Võit ja kaotus –käitumine erinevates situatsioonides. Pesemis- ja riiete vahetamisharjumuste kujundamine. Jalanõude paelte sidumine liikumiseks sobilikult.	Õpilane: Teab, et liikumine on kultuuri osa ja on kogenud liikumisega seotud tegevuste loomist. Teab, mis võimalusi pakub liikumiseks looduskeskkond. Teab, mida tähendab Aus mäng spordis ja järgib seda tegevustes. Teab ning järgib isiklikku hügieeni ja ohutusnõudeid.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus sooritada õpetaja abiga vaimset ja kehalist tasakaalu toetavaid tegevusi. Keskendumine, tähelepanu. Meelerahuharjutused - venitus- ja lõdvestusharjutused.	Õpilane: Sooritab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi õpetaja juhendamisel ja saab kogemuse nende sooritamisest.

	Sooritab õpetaja juhendamisel meelerahuharjutusi, venitusharjutusi.

AINEVALDKOND: KEHALINE KASVATUS
ÕPPEAINE: LIIKUMISÕPETUS
KLASS: 3. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 105 tundi

Liikumisõpetuse eesmärk on toetada õpilaste positiivset hoiakut liikumise suhtes ning kujundada neis eakohast liikumispädevust. Õpilane omandab kooliastme ainekavasse kuuluvate kehaliste harjutuste (erinevate spordialade/liikumisviiside) tehnika. Oskab õpitud alasid iseseisvalt sooritada, suudab võrrelda saadud tulemusi varasemate tulemustega, sooritab kontrollharjutusi ja kehalise võimekuse katseid. Osaleb aktiivselt liikumisõpetuse tunnis. Tunneb huvi koolis toimuvate spordiürituste vastu, võtab neist osa olles kas pealtvaataja või võistleja. Oskab teha meeskonnatööd, liikuda koos kaaslasega ning leppida kokku mängureegleid ja saavutada kompromisse. Täidab hügieeni-ja ohutusreegleid.

Aine läbimiseks vajaminevad õppevahendid: Liikumisõpetuse tunnis on vajalikud: lühikesed või pikad spordiriided (vastavalt ilmale ja asukohale), spordijalanõud, suusavarustus, ujumisvarustus.
Tunni toimumiskoha sisestab õpetaja eKooli, kui see toimub väljapool kooli territooriumi.
Valdavalt toimuvad tunnis õues. Õpetaja teavitab eKooli kaudu kui tund toimub siseruumides.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Oskus koos vanemaga otsida ja leida digivahendite abil erinevaid materjale, millest on abi erinevate spordialade tehnika õppimisel ja kehaliste võimete arendamisel.

HINDAMINE
Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaasatöötamist tunnis, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangutega, kasutatakse kirjalikku kirjeldavat tagasiside vormi. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu liikumisõpetuse tundidest. Hinnatakse õpilase teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase tervislikust seisundist – õpilane sooritab hindeharjutusena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilase tervislik seisund ei võimalda

liikumisõpetuse ainekava täita, koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse liikumisõpetuse õppe eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid.

Õpilane saab olla vabastatud füüsilisest koormusest, kuid mitte tunnis kohapeal viibimisest. Mis tähendab, et füüsilisest koormusest vabastatud õpilasel on kohustus pöörduda liikumisõpetuse õpetaja poole enne tunni algust, et saada endale hetkel võimetele vastav ülesanne. Selleks võib olla kirjalik töö või mõni muu ülesanne. Füüsilisest koormusest vabastatud õpilase hindamine toimub individuaalselt, arvestades õpilase hetke tervislikku seisundit. Vabastatud õpilane ei tohi lahkuda koolimajast, vaid peab viibima liikumisõpetuse tunnis (ka siis kui liikumisõpetuse tund on õpilase tunniplaanis viimane). Kui vanem on kirjutanud eKooli tõendi, siis tuleb õpilasel sellest õpetajat teavitada.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilase individuaalset taset arvestades kohandused.

LIIKUMISOSKUSED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Edasiliikumisoskus - läbi erinevate mängude ja tegevuste kehalise aktiivsuse tõstmine. Edasiliikumisoskused erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes koostöös paarilise- ja rühmaga.	
Kõnni- ja jooksuoskus Jooksumängud nt. Kullimängud, Joonekull, Sabakull, Trips-traps-trull, Uka-Uka jt. Kõndimine ja jooksmine sise- ja välistingimustes (sh erinevat tüüpi maastikul). Matkamine - nt. lühimatk linna- või looduskeskkonnas, kooli ümbruses. **Hüppeoskus** Hüppeharjutused- ühel jalal hüpped, koosjalad hüpped, hüpped kaugusele, hüpped üles, üle takistuse. Hüppemängud- nt. Jänesed ja püüdjad, rõngastesse hüpped, redelil hüpped. Hüppenööriga hüpped - jalad koos hüppamine, koordinatsioon. **Ronimisoskus** Enda keharaskusega harjutuste sooritamine Ronimisharjutused- ja tegevused nt. Takistusrada, varbseinal ronimine, rõngastest läbi ronimine. Ohtlike olukordade mõistmine ja vältimine. **Ujumine** Ujumisoskuseni viivad harjutused, mängud. Hõljumine, sukeldumine, rinnuli ja selili ujumine. Oma võimete hindamine vees, veeohutus.	Õpilane: Mängib lihtsamaid õpitud liikumis-ja jooksumänge. Teeb koostööd paarilise ja rühmaga. Jookseb erinevat tüüpi maastikul. Teab ja oskab linnas või looduses grupiga liikuda. Oskab mängida õpitud hüppemänge. Oskab hüppenööri tiirutades jalad koos hüpata. Ronib erinevatel vahenditel, üle takistuste, erinevatel tasapindadel, vahendite alt, roomamine. Oskab ohutult liigelda. Oskab ujuda, sh sukelduda, veepinnal hõljuda, rinnuli- ja selili asendis kokku 200 meetrit edasi liikuda. Hindab adekvaatselt oma võimeid vees ja rakendab eakohaseid veeohutusalaseid oskusi.
Vahendil liikumisoskus - liigub edasi vahendil harjutustes ja liikumismängudes	

Oskus liikuda vahendil Murdmaasuusatamine - suuskadel edasiliikumisoskus. Mängud, tasakaaluharjutused suuskadel. **Oskus liikuda ohutult ja kasutada turvavarustust** Kaaslastega arvestamine.	Õpilane: Mängib õpitud suusamänge, liigub suuskadel edasi, üles, alla kasutades õpitud tehnikaid. Oskab arvestada kaaslastega erinevates liikumisülesannetes ja mängudes.
Vahendi käsitsemisoskus - käsitseb vahendit harjutustes, liikumismängudes ja teiste oskuste arendamiseks	
Viske- ja püüdmisoskus nt. palli vise ja püüdmine üksi, kaaslasele, vastu seina. Viske- ja püüdmisega liikumismängud nt. Rahvastepall, Platsikuningas. Viske- ja püüdmisharjutused: viskamine erinevalt kauguselt, ülalt käe vise täpsusele. Põrgatamisoskus nt. erinevate pallide põrgatamine (korvpall, tennisepall, rahvastepall). Põrgatamisharjutused ja erinevad kombinatsioonid, põrgatamine parema ja vasaku käega, põrgatamine ja püüdmine, põrgatamine säilitades asukohta, põrgatamine liikumisel. Palli löömisoskus käega nt. Palli löömine üles, ette-üles, üle takistuse, palli löömine erinevate kehaosadega. Palli löömisoskus jalaga nt. seisva ja liikuva palli löömine kaaslasele ja täpsusele. Palli vedamine ja peatamine. Palli löömisoskus vahendiga nt. reketiga Lihtsamad kehatunnetuse, koordinatsiooni, tasakaalu, koostöö, rütmitunnetuse harjutused vahendite abil.	Õpilane: Käsitseb vahendit harjutustes, liikumismängudes ja teiste oskuste arendamiseks. Teeb vahendiga käsitsemisel kaaslasega ja grupiga koostööd. Mängib õpitud liikumis- ja pallimänge.
Oskus kontrollida keha asendites - hoiab tasakaalu asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides	
Võimlemine Akrobaatika. Erinevad veered. Toengud erinevate kehaosade peal. Lihtsamad ümberpööratud asendid. Rippumine. Maandumine. Kehatunnetuse ja kehahoiu harjutused paigal ja liikudes.	Õpilane: Hoiab tasakaalu asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides. Sooritab veered ette ja taha, toengud ja ümberpööratud asendid. Korrigeerib kehahoidu õpetaja suunamisel.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus arendada kehalisi võimeid - koordinatsioon, osavus, tasakaal, kiirus, painduvus, reaktsioon, jõud, vastupidavus, tasakaal arendamine toimub mänguliste harjutuste ja liikumismängude kaudu. Oskus mõõta kehalisi võimeid. Tulemuste seostamine tervisega.	Õpilane: Osaleb aktiivselt kehalisi võimeid arendavates mängudes ja harjutustes. Nimetab kehalisi võimeid. Sooritab tervisega seotud kehaliste võimete mõõtmisi ja tulemuse seostamine tervisega õpetaja juhendamisel.

KEHALINE AKTIIVSUS	
Õppesisu	**Õpitulemused**
On regulaarselt kehaliselt aktiivne. Oskus tajuda ja anda hinnangut enda liikumisaktiivsusele - enesetunde muutust vastavalt liikumistegevusele. Mõisted raske/kerge, pingutasin/ei pingutanud. Erineva liikumisintensiivsusega liikumismängud. Tervistava liikumise ja taastumise põhimõtete mõistmine. Ohtlike olukordade äratundmine, kelle poole pöörduda abi kutsumisel, kuidas kutsuda abi.	Õpilane: Teab, kui palju ja milleks peab kehaliselt aktiivne laps igapäevaselt liikuma. Märkab enesetunde muutust vastavalt liikumistegevusele. Sooritab liikumiseks ettevalmistavaid ja taastumist toetavaid tegevusi õpetaja juhendamisel. Märkab abi vajamist ja oskab ohuolukorras kutsuda abi.

LIIKUMINE JA KULTUUR	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Harjutuste ette näitamine kaaslastele, erinevate lihtsate liikumiste loomine üksi või kaaslastega. Nt. võimlemisharjutused, lihtsamad venitusharjutused, koordinatsiooniharjutused. Ausa mängu põhimõtete mõistmine ja järgimine. Riietumine ja jalanõude valik vastavalt keskkonnale, ilmastikule ja liikumisviisile. Liikumisüritus koolis/väljaspool kooli.	Õpilane: Teab, et liikumine on kultuuri osa ja on kogenud liikumisega seotud tegevuste loomist. Oskab üksi või kaaslastega koos ette näidata lihtsaid liikumisharjutusi. Teab ja järgib Ausa mängu põhimõtteid. Riietub liikumiseks sobilikult. Osaleb liikumisüritusel osalejana, pealtvaatajana.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus sooritada vaimset ja kehalist tasakaalu toetavaid tegevusi. Oskus juhtida emotsioone. Enda emotsioonide ja nende muutuste märkamine. Meelerahu harjutused - keskendumis-, tähelepanelikkuse-, venitus- ja lõdvestusharjutused.	Õpilane: Sooritab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi õpetaja juhendamisel ja saab kogemuse nende sooritamisest. Sooritab õpetaja juhendamisel emotsioonide märkamist ja toime tulemist soodustavaid tegevusi.

AINEVALDKOND: KEHALINE KASVATUS
ÕPPEAINE: LIIKUMISÕPETUS
KLASS: 4. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 105 tundi

Liikumisõpetuse eesmärk on toetada õpilaste positiivset hoiakut liikumise suhtes ning kujundada neis eakohast liikumispädevust. Õpilane omandab kooliastme ainekavasse kuuluvate kehaliste harjutuste (erinevate spordialade/liikumisviiside) tehnika. Oskab õpitud alasid iseseisvalt sooritada, suudab võrrelda saadud tulemusi varasemate tulemustega, sooritab kontrollharjutusi ja kehalise võimekuse katseid. Osaleb aktiivselt liikumisõpetuse tunnis. Tunneb huvi koolis toimuvate spordiürituste vastu, võtab neist osa olles kas pealtvaataja või võistleja. Oskab teha meeskonnatööd, liikuda koos kaaslasega ning leppida kokku mängureegleid ja saavutada kompromisse. Täidab hügieeni-ja ohutusreegleid.

Aine läbimiseks vajaminevad õppevahendid: Liikumisõpetuse tunnis on vajalikud: lühikesed või pikad spordiriided (vastavalt ilmale ja asukohale), spordijalanõud, suusavarustus, ujumisvarustus.
Tunni toimumiskoha sisestab õpetaja eKooli, kui see toimub väljapool kooli territooriumi.
Valdavalt toimuvad tunnis õues. Õpetaja teavitab eKooli kaudu kui tund toimub siseruumides.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Oskus koos vanemaga otsida ja leida digivahendite abil erinevaid materjale, millest on abi erinevate spordialade tehnika õppimisel ja kehaliste võimete arendamisel.

HINDAMINE
Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaasatöötamist tunnis, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangutega, kasutatakse kirjalikku kirjeldavat tagasiside vormi. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu liikumisõpetuse tundidest. Hinnatakse õpilase teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase tervislikust seisundist – õpilane sooritab hindeharjutusena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilase tervislik seisund ei võimalda liikumisõpetuse ainekava

täita, koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse liikumisõpetuse õppe eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid.

Õpilane saab olla vabastatud füüsilisest koormusest, kuid mitte tunnis kohapeal viibimisest. Mis tähendab, et füüsilisest koormusest vabastatud õpilasel on kohustus pöörduda liikumisõpetuse õpetaja poole enne tunni algust, et saada endale hetkel võimetele vastav ülesanne. Selleks võib olla kirjalik töö või mõni muu ülesanne. Füüsilisest koormusest vabastatud õpilase hindamine toimub individuaalselt, arvestades õpilase hetke tervislikku seisundit. Vabastatud õpilane ei tohi lahkuda koolimajast, vaid peab viibima liikumisõpetuse tunnis (ka siis kui liikumisõpetuse tund on õpilase tunniplaanis viimane). Kui vanem on kirjutanud eKooli tõendi, siis tuleb õpilasel sellest õpetajat teavitada.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilase individuaalset taset arvestades kohandused.

LIIKUMISOSKUSED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Edasiliikumisoskus - läbi erinevate mängude ja tegevuste kehalise aktiivsuse tõstmine. Edasiliikumisoskused erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes koostöös paarilise- ja rühmaga.	
Kõnni- ja jooksuoskus Jooksumängud nt. Kullimängud, paariskull, ketikull Kõndimine ja jooksmine sise- ja välistingimustes (sh erinevat tüüpi maastikul). Matkamine - nt. matk linna- või looduskeskkonnas, kooli ümbruses. **Hüppeoskus** Hüppeharjutused- hüpates edasi liikumine, hüpped üles, üle takistuse. Hüppemängud- nt. Jänesed ja püüdjad, rõngastesse hüpped, redelil hüpped. Hüppenööriga hüpped - jalad koos hüppamine, koordinatsioon. **Ronimisoskus** Enda keharaskusega harjutuste sooritamine Ronimisharjutused- ja tegevused nt. varbseinal ronimine takistuste läbimisega **Ujumine** Ujumisoskuseni viivad harjutused, mängud. Hõljumine, sukeldumine, rinnuli ja selili ujumine. Oma võimete hindamine vees, veeohutus.	Õpilane: Kasutab edasiliikumisoskuseid erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes, spordialades ja koostöös paarilise ja rühmaga. Teab liikumisoskuseid liikumisharrastuses. Oskab mängida õpitud hüppemänge. Oskab hüppenööri tiirutades jalad koos hüpata. Ronib erinevatel vahenditel, üle takistuste, erinevatel tasapindadel, vahendite alt, roomamine. Oskab ujuda, sh sukelduda, veepinnal hõljuda, rinnuli- ja selili asendis kokku 200 meetrit edasi liikuda. Hindab adekvaatselt oma võimeid vees ja rakendab eakohaseid veeohutusalaseid oskusi.
Vahendil liikumisoskus - liigub edasi vahendil harjutustes ja liikumismängudes	
Oskus liikuda vahendil Murdmaasuusatamine - suuskadel edasiliikumisoskus. Mängud,	Õpilane: Mängib õpitud suusamänge, liigub suuskadel edasi, üles, alla kasutades

tasakaaluharjutused suuskadel. Kükki ja püsti harjutused	õpitud tehnikaid. Liigub edasi vahendil muutuvas keskkonnas.
Vahendi käsitsemisoskus - käsitseb vahendit harjutustes, liikumismängudes ja teiste oskuste arendamiseks	
Viske- ja püüdmisoskus nt. palli vise ja püüdmine paarides, põrgatusega vastu seina. Viske- ja püüdmisega liikumismängud nt. Platsikuningas, Rahvastepall. Viske- ja püüdmisharjutused: viskamine erinevalt kauguselt, vise täpsusele. Põrgatamisoskus nt. erinevas suurused pallide põrgatamine (korvpall, tennisepall, rahvastepall). Põrgatamisharjutused ja erinevad kombinatsioonid-põrgatamine vahelduvate kätega, põrgatamine ja püüdmine, põrgatamine enda asukoha muutmisega, põrgatamine liikumisel. Palli löömisoskus käega nt. Palli löömine üles, ette-üles, üle takistuse, palli löömine erinevate kehaosadega. Palli löömisoskus jalaga nt. seisva ja liikuva palli löömine paarilisele ja täpsusele. Palli vedamine ja peatamine. Palli löömisoskus vahendiga nt. reketiga Lihtsamad kehatunnetuse, koordinatsiooni, tasakaalu, koostöö, rütmitunnetuse harjutused vahendite abil.	Õpilane: Käsitseb vahendit liikumiskombinatsioonides, -mängudes, lihtsustatud sportmängudes ja teiste oskuste arendamiseks.
Oskus kontrollida keha asendites - hoiab tasakaalu asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides	
Võimlemine Akrobaatika. Erinevad veered. Toengud erinevate kehaosade peal. Kehatunnetuse ja kehahoiu harjutused paigal ja liikudes. Keha kontrollioskus asendites Keha kontrollioskus liikumistel	Õpilane: Koostab kehaasendite ja liikumiste kombinatsioone. Rakendab kehahoiu ja -asendite hoidmise oskuseid. Korrigeerib kehahoidu õpetaja suunamisel.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus arendada kehalisi võimeid - koordinatsioon, osavus, tasakaal, kiirus, painduvus, reaktsioon, jõud, vastupidavus, tasakaal. Arendamine toimub õpetaja juhendamisel vastavate mängude kaudu. Oskus mõõta kehalisi võimeid. Tulemuste seostamine enda olukorraga.	Õpilane: Seostab kehalisi võimeid arendavaid tegevusi ja harjutusi. Püstitab lühiajalisi eesmärke kehaliste võimete mõõtmistulemuste põhjal. Analüüsib ja arendab õpetaja juhendamisel enda kehalisi võimeid tervise seisukohalt ja eesmärgi täitmist. Mõistab liikumise ja toitumise olulisust tervisele.

KEHALINE AKTIIVSUS	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Õpilane on regulaarselt aktiivne tunnis ja vabal ajal. Oskus anda hinnangut enda liikumisaktiivsusele - enesetunde muutust vastavalt liikumistegevusele. Tervistava liikumise ja taastumise põhimõtete mõistmine. Erineva liikumisintensiivsusega liikumismängud. Ohtlike olukordade äratundmine ja sekkumine.	Õpilane: Analüüsib enda igapäevast kehalist aktiivsust. Planeerib kehalist aktiivsust igapäevastesse tegevustesse õpetaja juhendamisel. Mõõdab enda südamelöögisagedust õpetaja juhendamisel. Teab soojendusharjutuste mõju. Teab peamisi liikumistegevusel juhtuda võivaid vigastusi ja esmast abi andmise viisi.

LIIKUMINE JA KULTUUR	
Õppesisu	**Õpitulemused**

Harjutuste ette näitamine kaaslastele, erinevate lihtsate liikumiste loomine üksi ja kaaslastega. Nt. võimlemisharjutused, soojendus- ja venitusharjutused, koordinatsiooniharjutused. Ausa mängu põhimõtete mõistmine ja järgimine. Riietumine ja jalanõude valik vastavalt keskkonnale, ilmastikule ja liikumisviisile.	Õpilane: Mõistab liikumise ja kultuuri seost. On kogenud liikumisega seotud tegevuste loomist. Oskab üksi ja kaaslastega koos ette näidata liikumisharjutusi. Osaleb liikumisüritusel osalejana, pealtvaatajana.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus sooritada vaimset ja kehalist tasakaalu toetavaid tegevusi. Oskus juhtida emotsioone. Enda emotsioonide ja nende muutuste märkamine. Füüsilise valu tunnetamine. Meelerahu harjutused - keskendumis-, tähelepanelikkuse-, venitus- ja lõdvestusharjutused.	Õpilane: Sooritab õpetaja toetamisel vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi. Kirjeldab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju endale. Sooritab õpetaja toetamisel emotsioonide märkamist ja toime tulemist soodustavaid tegevusi.

AINEVALDKOND: KEHALINE KASVATUS
ÕPPEAINE: LIIKUMISÕPETUS
KLASS: 5. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 105 tundi

Liikumisõpetuse eesmärk on toetada õpilaste positiivset hoiakut liikumise suhtes ning kujundada neis eakohast liikumispädevust. Õpilane omandab kooliastme ainekavasse kuuluvate kehaliste harjutuste (erinevate spordialade/liikumisviiside) tehnika. Oskab õpitud alasid iseseisvalt sooritada, suudab võrrelda saadud tulemusi varasemate tulemustega, sooritab kontrollharjutusi ja kehalise võimekuse katseid. Osaleb aktiivselt liikumisõpetuse tunnis. Tunneb huvi koolis toimuvate spordiürituste vastu, võtab neist osa olles kas pealtvaataja või võistleja. Oskab teha meeskonnatööd, liikuda koos kaaslasega ning leppida kokku mängureegleid ja saavutada kompromisse. Täidab hügieeni-ja ohutusreegleid.

Aine läbimiseks vajaminevad õppevahendid: Liikumisõpetuse tunnis on vajalikud: lühikesed või pikad spordiriided (vastavalt ilmale ja asukohale), spordijalanõud, suusavarustus, ujumisvarustus.
Tunni toimumiskoha sisestab õpetaja eKooli, kui see toimub väljapool kooli territooriumi.
Valdavalt toimuvad tunnis õues. Õpetaja teavitab eKooli kaudu kui tund toimub siseruumides.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Oskus koos vanemaga otsida ja leida digivahendite abil erinevaid materjale, millest on abi erinevate spordialade tehnika õppimisel ja kehaliste võimete arendamisel.

HINDAMINE
Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaasatöötamist tunnis, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangutega, kasutatakse kirjalikku kirjeldavat tagasiside vormi. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu liikumisõpetuse tundidest. Hinnatakse õpilase teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase tervislikust seisundist – õpilane sooritab hindeharjutusena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilase tervislik seisund ei võimalda liikumisõpetuse ainekava

täita, koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse liikumisõpetuse õppe eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid.

Õpilane saab olla vabastatud füüsilisest koormusest, kuid mitte tunnis kohapeal viibimisest. Mis tähendab, et füüsilisest koormusest vabastatud õpilasel on kohustus pöörduda liikumisõpetuse õpetaja poole enne tunni algust, et saada endale hetkel võimetele vastav ülesanne. Selleks võib olla kirjalik töö või mõni muu ülesanne. Füüsilisest koormusest vabastatud õpilase hindamine toimub individuaalselt, arvestades õpilase hetke tervislikku seisundit. Vabastatud õpilane ei tohi lahkuda koolimajast, vaid peab viibima liikumisõpetuse tunnis (ka siis kui liikumisõpetuse tund on õpilase tunniplaanis viimane). Kui vanem on kirjutanud eKooli tõendi, siis tuleb õpilasel sellest õpetajat teavitada.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilase individuaalset taset arvestades kohandused.

LIIKUMISOSKUSED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Edasiliikumisoskus - läbi erinevate mängude ja tegevuste kehalise aktiivsuse tõstmine. Edasiliikumisoskused erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes koostöös paarilise- ja rühmaga.	
Kõnni- ja jooksuoskus Jooksumängud nt. Kullimängud erinevates variatsioonides. Kõndimine ja jooksmine sise- ja välistingimustes (sh erinevat tüüpi maastikul). Matkamine - nt. matk linna- või looduskeskkonnas. **Hüppeoskus** Hüppeharjutused- hüpped kaugusele, hüpped üles, üle takistuse jooksu pealt. Hüppemängud- nt. redelil hüpped. Hüppenööriga hüpped - harki-kokku hükked, koordinatsioon. **Ronimisoskus** Enda keharaskusega harjutuste sooritamine Ronimisharjutused- ja tegevused nt. varbseinal ronimine erineval kõrgusel **Ujumine** Ujumisoskuseni viivad harjutused, mängud. Hõljumine, sukeldumine, rinnuli ja selili ujumine. Oma võimete hindamine vees, veeohutus.	Õpilane: Kasutab edasiliikumisoskuseid erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes, spordialades ja koostöös paarilise ja rühmaga. Teab liikumisoskuseid liikumisharrastuses. Oskab mängida õpitud hüppemänge. Ronib erinevatel vahenditel, üle takistuste, erinevatel tasapindadel, vahendite alt, roomamine. Oskab ujuda, sh sukelduda, veepinnal hõljuda, rinnuli- ja selili asendis kokku 200 meetrit edasi liikuda. Hindab adekvaatselt oma võimeid vees ja rakendab eakohaseid veeohutusalaseid oskusi.
Vahendil liikumisoskus - liigub edasi vahendil harjutustes ja liikumismängudes	
Oskus liikuda vahendil Murdmaasuusatamine - suuskadel edasiliikumisoskus. Mängud, tasakaaluharjutused suuskadel. Kükki ja püsti harjutsued hoo pealt.	Õpilane: Mängib õpitud suusamänge, liigub suuskadel edasi, üles, alla kasutades õpitud tehnikaid. Liigub edasi vahendil muutuvas keskkonnas.

Vahendi käsitsemisoskus - käsitseb vahendit harjutustes, liikumismängudes ja teiste oskuste arendamiseks	
Viske- ja püüdmisoskus nt. palli vise ja püüdmine paarides, põrgatusega vastu seina. Viske- ja püüdmisega liikumismängud nt. Platsikuningas, Rahvastepall. Viske- ja püüdmisharjutused: viskamine erinevalt kauguselt, vise täpsusele. Põrgatamisoskus nt. erinevas suurused pallide põrgatamine (korvpall, tennisepall, rahvastepall). Põrgatamisharjutused ja erinevad kombinatsioonid-põrgatamine vahelduvate kätega, põrgatamine ja püüdmine, põrgatamine enda asukoha muutmisega, põrgatamine liikumisel. Palli löömisoskus käega nt. Palli löömine üles, ette-üles, üle takistuse, palli löömine erinevate kehaosadega. Palli löömisoskus jalaga nt. seisva ja liikuva palli löömine paarilisele ja täpsusele. Palli vedamine ja peatamine. Palli löömisoskus vahendiga nt. reketiga Lihtsamad kehatunnetuse, koordinatsiooni, tasakaalu, koostöö, rütmitunnetuse harjutused vahendite abil.	Õpilane: Käsitseb vahendit liikumiskombinatsioonides, -mängudes, lihtsustatud sportmängudes ja teiste oskuste arendamiseks.
Oskus kontrollida keha asendites - hoiab tasakaalu asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides	
Akrobaatika. Erinevad veered. Toenglamangu erinevad võimalused. Kehatunnetuse ja kehahoiu harjutused paigal ja liikudes. Keha kontrollioskus asendites Keha kontrollioskus liikumistel	Õpilane: Koostab kehaasendite ja liikumiste kombinatsioone. Rakendab kehahoiu ja -asendite hoidmise oskuseid. Korrigeerib kehahoidu õpetaja suunamisel.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus arendada kehalisi võimeid - koordinatsioon, osavus, tasakaal, kiirus, painduvus, reaktsioon, jõud, vastupidavus, tasakaal. Arendamine toimub õpetaja juhendamisel vastavate harjutuste kaudu. Oskus mõõta kehalisi võimeid. Tulemuste seostamine enda kehalise võimekusega.	Õpilane: Seostab kehalisi võimeid arendavaid tegevusi ja harjutusi. Püstitab lühiajalisi eesmärke kehaliste võimete mõõtmistulemuste põhjal. Analüüsib ja arendab õpetaja juhendamisel enda kehalisi võimeid tervise seisukohalt ja eesmärgi täitmist. Mõistab liikumise ja toitumise olulisust tervisele.

KEHALINE AKTIIVSUS	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Õpilane on regulaarselt aktiivne tunnis ja vabal ajal. Oskus anda hinnangut enda liikumisaktiivsusele - enesetunde muutust vastavalt liikumistegevusele. Tervistava liikumise ja taastumise põhimõtete mõistmine. Erineva liikumisintensiivsusega liikumismängud.	Õpilane: Kaardistab enda igapäevast kehalist aktiivsust. Planeerib kehalist aktiivsust igapäevastesse tegevustesse õpetaja juhendamisel. Mõõdab enda südamelöögisagedust õpetaja juhendamisel. Mõistab soojendusharjutuste tähtsust. Teab peamisi liikumistegevusel juhtuda võivaid vigastusi ja esmast abistamise võimalust.

LIIKUMINE JA KULTUUR	
Õppesisu	**Õpitulemused**

Harjutuste ette näitamine kaaslastele, erinevate lihtsate liikumiste loomine üksi ja kaaslastega. Oskus liikuda looduses. Ausa mängu põhimõtete mõistmine ja järgimine. Riietumine ja jalanõude valik vastavalt keskkonnale, ilmastikule ja liikumisviisile.	Õpilane: Mõistab liikumise ja kultuuri seost. On kogenud liikumisega seotud tegevuste loomist. Oskab üksi ja kaaslastega koos ette näidata liikumisharjutusi. Osaleb liikumisüritusel osalejana, pealtvaatajana.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus sooritada vaimset ja kehalist tasakaalu toetavaid tegevusi. Oskus juhtida emotsioone. Enda emotsioonide ja nende muutuste märkamine. Füüsilise valu talitsemine. Meelerahu harjutused - keskendumis-, tähelepanelikkuse-, venitus- ja lõdvestusharjutused.	Õpilane: Sooritab õpetaja toetamisel vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi. Kirjeldab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju endale. Sooritab õpetaja toetamisel emotsioonide märkamist ja toime tulemist soodustavaid tegevusi.

AINEVALDKOND: KEHALINE KASVATUS
ÕPPEAINE: LIIKUMISÕPETUS
KLASS: 6.klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

Liikumisõpetuse eesmärk on toetada õpilaste positiivset hoiakut liikumise suhtes ning kujundada neis eakohast liikumispädevust. Õpilane omandab kooliastme ainekavasse kuuluvate kehaliste harjutuste (erinevate spordialade/liikumisviiside) tehnika. Oskab õpitud alasid iseseisvalt sooritada, suudab võrrelda saadud tulemusi varasemate tulemustega, sooritab kontrollharjutusi ja kehalise võimekuse katseid. Osaleb aktiivselt liikumisõpetuse tunnis. Tunneb huvi koolis toimuvate spordiürituste vastu, võtab neist osa olles kas pealtvaataja või võistleja. Oskab teha meeskonnatööd, liikuda koos kaaslasega ning leppida kokku mängureegleid ja saavutada kompromisse. Täidab hügieeni-ja ohutusreegleid.

Aine läbimiseks vajaminevad õppevahendid: Liikumisõpetuse tunnis on vajalikud: lühikesed või pikad spordiriided (vastavalt ilmale ja asukohale), spordijalanõud, suusavarustus, ujumisvarustus.
Tunni toimumiskoha sisestab õpetaja eKooli, kui see toimub väljapool kooli territooriumi.
Valdavalt toimuvad tunnis õues. Õpetaja teavitab eKooli kaudu kui tund toimub siseruumides.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Õpitakse oskust määrata digivahenditega oma GPSi asukohta kaardi järgi ning salvestada liikumisteed. Vajadusel kasutab õppetööks virtuaalseid õpikeskkondasid. Digi-keskkonnas suhtlemise oskuse omandamine. Oskus iseseisvalt otsida ja leida digivahendite abil erinevaid materjale, millest on abi erinevate spordialade tehnika õppimisel ja kehaliste võimete arendamisel.

HINDAMINE
Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaasatöötamist tunnis, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu liikumisõpetuse tundidest. Hinnatakse õpilase teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase tervislikust seisundist – õpilane sooritab hindeharjutusena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilase tervislik seisund ei võimalda liikumisõpetuse ainekava täita, koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse liikumisõpetuse õppe eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid. Hinnatakse kokkuvõtvalt A (arvestatud) või MA (mittearvestatud), sealjuures kõik arvestuslikud tööd

peavad olema sooritatud. Hindelise arvestuste järelvastamiseks on aega 14 päeva alates hinde sisestamisest eKooli või õpilase naasmisest õppetööle pärast puudumist. Järelvastamine toimub õpetajaga kokkuleppel, kas tunni ajal või pärast tunde.

Õpilane saab olla vabastatud füüsilisest koormusest, kuid mitte tunnis kohapeal viibimisest. Mis tähendab, et füüsilisest koormusest vabastatud õpilasel on kohustus pöörduda liikumisõpetuse õpetaja poole enne tunni algust, et saada endale hetkel võimetele vastav ülesanne. Selleks võib olla kirjalik töö või mõni muu ülesanne. Füüsilisest koormusest vabastatud õpilase hindamine toimub individuaalselt, arvestades õpilase hetke tervislikku seisundit. Vabastatud õpilane ei tohi lahkuda koolimajast, vaid peab viibima liikumisõpetuse tunnis (ka siis kui liikumisõpetuse tund on õpilase tunniplaanis viimane). Kui vanem on kirjutanud eKooli tõendi, siis tuleb õpilasel sellest õpetajat teavitada. Suusatamisest vabastatud õpilane pöördub õpetaja poole koolis, selleks ei pea metsa kohale minema.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilase individuaalset taset arvestades kohandused.

LIIKUMISOSKUSED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Edasiliikumisoskus Edasiliikumisoskused erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes koostöös paarilise- ja rühmaga.	
Kõnni- ja jooksuoskus Jooksumängud, näiteks joonekull Jooks erinevates keskkondades (maastikujooks, staadionil) Matkamine looduskeskkonnas Orienteerumine linnas objektide põhjal **Hüppeoskus** Hüppeharjutused Hüpete kasutamine treeninguna ja hüppemängud Hüppenööriga hüpped, erinevad kombinatsioonid **Ronimisoskus** Kangidega jõulinnakus enda keharaskusega harjutuste sooritamine. Rippumine **Ujumine** Ujumisoskuseni viivad harjutused, mängud	Õpilane: Kasutab edasiliikumisoskuseid erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes, spordialades ja koostöös paarilise ja rühmaga. Teab liikumisoskuseid liikumisharrastuses.
Vahendil liikumisoskus	
Oskus liikuda vahendil Murdmaasuusatamine. Kestvussõit. Varustuse hooldus Uisutamine. Pidurdamise ja pööramise tehnika õppimine	Õpilane: Liigub edasi vahendil muutuvas keskkonnas. Rakendab esmaseid liikumisvahendi hooldusvõtteid.
Vahendi käsitsemisoskus Lihtsustatud reeglitega vahendit kasutades sportmängude harjutamine	
Viske-, püüdmis- ja põrgatamisoskus. Liikumiskombinatsioonide loomine kasutades viske-, püüdmise- ja põrgatamisoskust. Sportmängud vähendatud väljakutel, mängijate arvuga (nt 3x3; 4x4), lihtsustatud reeglitega. Omaloomingulised mängud vahenditega.	Õpilane: Käsitseb vahendit liikumiskombinatsioonides, -mängudes, lihtsustatud sportmängudes ja teiste oskuste arendamiseks.

Näiteks korvpall ühe korvi all **Palli löömisoskus käega.** Juurdeviivad harjutused ja mängud palli löömisega seotud mängudele. Näiteks võrkpall **Palli löömisoskus jalaga**. Juurdeviivad harjutused. Näiteks jalgpall **Palli löömisoskus vahendiga**. Juurdeviivad harjutused ja mängud reketi-, kurikaga spordialadele. Näiteks sulgpall, pesapall **Vahendi abil teiste oskuste arendamine.** Kehatunnetuse, koordinatsiooni, tasakaalu, koostöö, rütmitunnetuse harjutused vahendite abil. Näiteks koostöömängud	
Oskus kontrollida keha asendites Tasakaalu hoidmine asendites	
Keha kontrollioskus asendites Keha kontrollioskus liikumistel Näiteks akrobaatika. Kangil rippumine. Toenglamang.	Õpilane: Koostab kehaasendite ja liikumiste kombinatsioone. Rakendab kehahoiu ja -asendite hoidmise oskuseid.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED Õpilane algatab ise aktiivse mängu või sportliku tegevuse.	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus tajuda ja anda hinnangut enda kehalistele võimetele Oskus arendada kehalisi võimeid. Näiteks osavus ja tasakaal Oskus mõõta kehalisi võimeid. Näiteks takistusraja läbimine Tervislik toitumine	Õpilane: Seostab kehalisi võimeid arendavaid tegevusi ja harjutusi. Püstitab lühiajalisi eesmärke kehaliste võimete mõõtmistulemuste põhjal. Arendab enda kehalisi võimeid lähtuvalt püstitatud eesmärgist. Analüüsib õpetaja juhendamisel enda kehalisi võimeid tervise seisukohalt ja eesmärgi täitmist. Mõistab liikumise ja toitumise olulisust tervisele.

KEHALINE AKTIIVSUS	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Õpilane on regulaarselt kehaliselt aktiivne Oskus hinnata enda kehalist aktiivsust Arendava liikumise ja taastumise põhimõtete mõistmine Õpilane on regulaarselt aktiivne tunnis ja vabal ajal Erineva intensiivsusega liikumine	Õpilane: Kaardistab ja analüüsib enda igapäevast kehalist aktiivsust. Planeerib kehalist aktiivsust igapäevastesse tegevustesse õpetaja juhendamisel. Mõõdab enda südamelöögisagedust õpetaja juhendamisel. Sooritab liikumiseks ettevalmistavaid ja taastumist toetavaid tegevusi. Teab peamisi liikumistegevusel juhtuda võivaid vigastusi ja esmast käitumist nende korral.

LIIKUMINE JA KULTUUR	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus liikuda looduses Oskus liikuda maastikul määrates asukoha objektide abil Ausa mängu põhimõtete mõistmine ja järgimine Oskus liikuda ohutult ja järgida hügieeninõudeid	Õpilane: Mõistab ja kogeb liikumise ja kultuuri seost.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus sooritada vaimset ja kehalist tasakaalu toetavaid tegevusi Oskus juhtida emotsioone. Näiteks enda kontrollimine füüsilises vihahoos Tähelepanuharjutused. Tiimitöös enda panuse andmine Venitus- ja lõdvestusharjutused	Õpilane: Sooritab õpetaja toetamisel vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi. Kirjeldab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju endale. Sooritab õpetaja toetamisel emotsioonide märkamist ja toime tulemist soodustavaid tegevusi.

AINEVALDKOND: KEHALINE KASVATUS
ÕPPEAINE: LIIKUMISÕPETUS
KLASS: 7. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

Liikumisõpetuse eesmärk on toetada õpilaste positiivset hoiakut liikumise suhtes ning kujundada neis eakohast liikumispädevust. Õpilane omandab kooliastme ainekavasse kuuluvate kehaliste harjutuste (erinevate spordialade/liikumisviiside) tehnika. Oskab õpitud alasid iseseisvalt sooritada, suudab võrrelda saadud tulemusi varasemate tulemustega, sooritab kontrollharjutusi ja kehalise võimekuse katseid. Osaleb aktiivselt liikumisõpetuse tunnis. Tunneb huvi koolis toimuvate spordiürituste vastu, võtab neist osa olles kas pealtvaataja või võistleja. Oskab teha meeskonnatööd, liikuda koos kooslasega ning leppida kokku mängureegleid ja saavutada kompromisse. Täidab hügieeni-ja ohutusreegleid.

Aine läbimiseks vajaminevad õppevahendid: Liikumisõpetuse tunnis on vajalikud: lühikesed või pikad spordiriided (vastavalt ilmale ja asukohale), spordijalanõud, suusavarustus, ujumisvarustus.
Tunni toimumiskoha sisestab õpetaja eKooli, kui see toimub väljapool kooli territooriumi.
Valdavalt toimuvad tunnis õues. Õpetaja teavitab eKooli kaudu kui tund toimub siseruumides.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Õpitakse oskust määrata digivahenditega oma GPSi asukohta kaardi järgi ning salvestada liikumisteed. Vajadusel kasutab õppetööks virtuaalseid õpikeskkondasid. Digi-keskkonnas suhtlemise oskuse omandamine. Oskus iseseisvalt otsida ja leida digivahendite abil erinevaid materjale, millest on abi erinevate spordialade tehnika õppimisel ja kehaliste võimete arendamisel.

HINDAMINE
Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaasatöötamist tunnis, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu liikumisõpetuse tundidest. Hinnatakse õpilase teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase tervislikust seisundist – õpilane sooritab hindeharjutusena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilase tervislik seisund ei võimalda liikumisõpetuse ainekava täita, koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse liikumisõpetuse õppe eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid. Hindelise arvestuste järelvastamiseks on aega 14 päeva alates hinde sisestamisest eKooli või õpilase naasmisest

õppetööle pärast puudumist. Järelvastamine toimub õpetajaga kokkuleppel, kas tunni ajal või pärast tunde.

Õpilane saab olla vabastatud füüsilisest koormusest, kuid mitte tunnis kohapeal viibimisest. Mis tähendab, et füüsilisest koormusest vabastatud õpilasel on kohustus pöörduda liikumisõpetuse õpetaja poole enne tunni algust, et saada endale hetkel võimetele vastav ülesanne. Selleks võib olla kirjalik töö või mõni muu ülesanne. Füüsilisest koormusest vabastatud õpilase hindamine toimub individuaalselt, arvestades õpilase hetke tervislikku seisundit. Vabastatud õpilane ei tohi lahkuda koolimajast, vaid peab viibima liikumisõpetuse tunnis (ka siis kui liikumisõpetuse tund on õpilase tunniplaanis viimane). Kui vanem on kirjutanud eKooli tõendi, siis tuleb õpilasel sellest õpetajat teavitada. Suusatamisest vabastatud õpilane pöördub õpetaja poole koolis, selleks ei pea metsa kohale minema.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilase individuaalset taset arvestades kohandused.

LIIKUMISOSKUSED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Edasiliikumisoskus Edasiliikumisoskused erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes koostöös paarilise- ja rühmaga.	
Kõnni- ja jooksuoskus Kõndimine ja jooksmine kui harrastus- ja treeningvorm: jooksualad, maastikujooks. Matk looduskeskkonnas Erinevad jooksumängud (paarilise püüdmine) Orienteerumine linnas lihtsa kaardi põhjal **Hüppeoskus** Hüpete kasutamine treeninguna, liikumisharrastuses ja hüppealades (kaugushüpe, hüppemängud). Hüpitsaga kestvushüpped **Ronimisoskus** Kangidega jõulinnakus enda keharaskusega harjutuste sooritamine. Rippumine **Ujumine** Kestvusujumine, arendavad harjutused	Õpilane: Kasutab teadlikult edasiliikumisoskuseid erinevates keskkondades, koostöös paarilisega. Seostab liikumisoskuseid harrastustegevuse, igapäevase liikumisviisi ja spordialadega.
Vahendil liikumisoskus	
Oskus liikuda vahendil Murdmaasuusatamine. Kestvussõit Uisutamine. Elementide õppimine	Õpilane: Liigub edasi vahendil muutuvas keskkonnas ja seostab seda igapäevaste liikumisvõimalustega. Rakendab igapäevaseks liikumiseks või liikumisharrastuseks vajalikke esmaseid liikumisvahendi hooldusvõtteid.
Vahendi käsitsemisoskus Spordiala tehnikaelementide õppimise jaoks juurdeviivad harjutused	
Viske-, püüdmis- ja põrgatamisoskus. Liikumiskombinatsioonide loomine kasutades viske-, püüdmise- ja põrgatamisoskust. Sportmängud vähendatud väljakutel ja mängijate arvuga (nt 3x3; 4x4).	Õpilane: Käsitseb vahendit erinevates liikumiskombinatsioonides, -mängudes, spordialades, lihtsustatud sportmängudes ja teiste oskuste arendamiseks.

Omaloomingulised mängud vahenditega. Näiteks korvpall **Palli löömisoskus käega.** Juurdeviivad harjutused ja mängud palli löömisega seotud mängudele. Näiteks võrkpall ja rannavõrpall **Palli löömisoskus jalaga**. Juurdeviivad harjutused ja tehnikaelementide õppimine Näiteks jalgpall **Palli löömisoskus vahendiga**. Juurdeviivad harjutused ja mängud reketi-, hokikepi-kurikaga spordialadele. Näiteks sulgpall, saalihoki, pesapall **Vahendi abil teiste oskuste arendamine.** Kehatunnetuse, koordinatsiooni, tasakaalu, koostöö, harjutused vahendite abil. Näiteks pink ja varbsein	
Oskus kontrollida keha asendites Tasakaalu hoidmine asendites	
Keha kontrollioskus asendites Keha kontrollioskus liikumistel Keha kontrollioskus asendite ja liikumiste kombinatsioonides Näiteks akrobaatika. Erinevalt toengu hoidmine.	Õpilane: Koostab kehaasendit kombinatsioone. Seostab teadmisi ja oskusi asendite hoidmiseks.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED Õpilane mõistab ennast kui enda keha ja tervise eest vastutajat.	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus tajuda ja anda hinnangut enda kehalistele võimetele Oskus arendada kehalisi võimeid. Näiteks Vastupidavus ja painduvus Oskus mõõta kehalisi võimeid. Näiteks kiirjooks Mõista liikumise ja toitumise tasakaalu	Õpilane: Teab, kuidas on kehalised võimed seotud kehalise heaoluga. Mõistab kehalisi võimeid arendavate tegevuste mõju kehale. Püstitab eesmärke lähtuvalt mõõdetud kehaliste võimete tasemest. Analüüsib enda kehalisi võimeid. Hindab enda liikumise ja toitumise tasakaalu.

KEHALINE AKTIIVSUS	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Õpilane on regulaarselt kehaliselt aktiivne Oskus hinnata enda kehalist aktiivsust Tervistava liikumise ja taastumise põhimõtete mõistmine Õpilane on regulaarselt aktiivne tunnis ja vabal ajal Tehnoloogiliste vahendite kasutamine Erineva intensiivsusega liikumine	Õpilane: Annab hinnangu oma päevasele kehalisele aktiivsusele. Teab sportliku koormuse mõju organismile ja leiab endale sobiva koormuse. Kasutab erinevaid tehnoloogilisi vahendeid enda kehalise aktiivsuse hindamiseks. Oskab teha soojendusharjutusi. Teab lihtsamaid esmaabi võtteid sporditegevusel saadud vigastuste korral.

LIIKUMINE JA KULTUUR	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus liikuda looduses Oskus liikuda maastikul määrates asukoha teedevõrgustiku abil Ausa mängu põhimõtete mõistmine ja järgimine Oskus liikuda turvaliselt ja järgida hügieeninõudeid	Õpilane: Väärtustab liikumist, sporti kultuuri osana ning ennast selle kandjana.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus sooritada vaimset ja kehalist tasakaalu toetavaid tegevusi Oskus juhtida emotsioone. Näiteks enda viha kontroll meeskonnamängus Tähelepanuharjutused. Näiteks liikumismängudes enda tegevuse jälgimine Venitus- ja lõdvestusharjutused	Õpilane: Valib iseseisvalt vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi. Mõistab nende kasutamisvõimalusi. Mõistab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju. Mõistab enda võimalusi tulla toime erinevate emotsioonidega.

AINEVALDKOND: KEHALINE KASVATUS
ÕPPEAINE: LIIKUMISÕPETUS
KLASS: 8. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

Liikumisõpetuse eesmärk on toetada õpilaste positiivset hoiakut liikumise suhtes ning kujundada neis eakohast liikumispädevust. Õpilane omandab kooliastme ainekavasse kuuluvate kehaliste harjutuste (erinevate spordialade/liikumisviiside) tehnika. Oskab õpitud alasid iseseisvalt sooritada, suudab võrrelda saadud tulemusi varasemate tulemustega, sooritab kontrollharjutusi ja kehalise võimekuse katseid. Osaleb aktiivselt liikumisõpetuse tunnis. Tunneb huvi koolis toimuvate spordiürituste vastu, võtab neist osa olles kas pealtvaataja või võistleja. Oskab teha meeskonnatööd, liikuda koos kooslasega ning leppida kokku mängureegleid ja saavutada kompromisse. Täidab hügieeni-ja ohutusreegleid.

Aine läbimiseks vajaminevad õppevahendid: Liikumisõpetuse tunnis on vajalikud: lühikesed või pikad spordiriided (vastavalt ilmale ja asukohale), spordijalanõud, suusavarustus, ujumisvarustus.
Tunni toimumiskoha sisestab õpetaja eKooli, kui see toimub väljapool kooli territooriumi.
Valdavalt toimuvad tunnis õues. Õpetaja teavitab eKooli kaudu kui tund toimub siseruumides.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Õpitakse oskust määrata digivahenditega oma GPSi asukohta kaardi järgi ning salvestada liikumisteed. Vajadusel kasutab õppetööks virtuaalseid õpikeskkondasid. Digi-keskkonnas suhtlemise oskuse omandamine. Oskus iseseisvalt otsida ja leida digivahendite abil erinevaid materjale, millest on abi erinevate spordialade tehnika õppimisel ja kehaliste võimete arendamisel.

HINDAMINE
Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaasatöötamist tunnis, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu liikumisõpetuse tundidest. Hinnatakse õpilase teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase tervislikust seisundist – õpilane sooritab hindeharjutusena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilase tervislik seisund ei võimalda liikumisõpetuse ainekava täita, koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse liikumisõpetuse õppe eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid. Hindelise arvestuste järelvastamiseks on aega 14 päeva alates hinde sisestamisest eKooli või õpilase naasmisest õppetööle pärast puudumist. Järelvastamine toimub õpetajaga kokkuleppel, kas tunni ajal või pärast tunde.

Õpilane saab olla vabastatud füüsilisest koormusest, kuid mitte tunnis kohapeal viibimisest. Mis tähendab, et füüsilisest koormusest vabastatud õpilasel on kohustus pöörduda liikumisõpetuse õpetaja poole enne tunni algust, et saada endale hetkel võimetele vastav ülesanne. Selleks võib olla kirjalik töö või mõni muu ülesanne. Füüsilisest koormusest vabastatud õpilase hindamine toimub individuaalselt, arvestades õpilase hetke tervislikku seisundit. Vabastatud õpilane ei tohi lahkuda koolimajast, vaid peab viibima liikumisõpetuse tunnis (ka siis kui liikumisõpetuse tund on õpilase tunniplaanis viimane). Kui vanem on kirjutanud eKooli tõendi, siis tuleb õpilasel sellest õpetajat teavitada. Suusatamisest vabastatud õpilane pöördub õpetaja poole koolis, selleks ei pea metsa kohale minema.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilase individuaalset taset arvestades kohandused.

LIIKUMISOSKUSED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Edasiliikumisoskus Edasiliikumisoskused erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes koostöös paarilise- ja rühmaga.	
Kõnni- ja jooksuoskus Kõndimine ja jooksmine kui harrastus- ja treeningvorm: jooksualad, maastikujooks. Matk looduskeskkonnas Erinevad jooksumängud ja reaksioonikiiruse arendamine (klotsijooks) Orienteerumine linnas kaardi põhjal **Hüppeoskus** Hüpete kasutamine treeninguna, liikumisharrastuses ja hüppealades (kaugushüpe paku tabamisega, hüppemängud). Hüpitsaga kestvushüpped ja erinevad elemendid **Ronimisoskus** Kangidega jõulinnakus enda keharaskusega harjutuste sooritamine. Surumised, tõmbed **Ujumine** Kestvusujumine, arendavad harjutused	Õpilane: Kasutab teadlikult edasiliikumisoskuseid erinevates keskkondades, spordialades ja koostöös paarilise ja rühmaga. Seostab liikumisoskuseid võimaliku harrastustegevuse, igapäevase liikumisviisi ja spordialadega.
Vahendil liikumisoskus	
Oskus liikuda vahendil Murdmaasuusatamine. Kestvussõit Uisutamine. Erinevate elementide õppimine	Õpilane: Liigub edasi vahendil muutuvas keskkonnas ja seostab seda igapäevaste liikumisvõimalustega. Teostab liikumisvahendi hooldusvõtteid.
Vahendi käsitsemisoskus Spordialade tehnikaelementide omandamine	
Viske-, püüdmis- ja põrgatamisoskus. Liikumiskombinatsioonide loomine kasutades viske-, püüdmise- ja põrgatamisoskust. Sportmängud korrektsete reeglite põhjal. Omaloomingulised mängud vahenditega.	Õpilane: Käsitseb vahendit erinevates liikumiskombinatsioonides, -mängudes, spordialades, sportmängudes ja teiste oskuste arendamiseks.

Näiteks käsipall **Palli löömisoskus käega.** Juurdeviivad harjutused ja mängud palli löömisega seotud mängudele. Näiteks võrkpall ja rannavõrkpall **Palli löömisoskus jalaga**. Juurdeviivad harjutused. Näiteks jalgpall **Palli löömisoskus vahendiga**. Juurdeviivad harjutused ja mängud reketi-, hokikepi-kurikaga spordialadele. Näiteks sulgpall, saalihoki, pesapall **Vahendi abil teiste oskuste arendamine.** Kehatunnetuse, koordinatsiooni, tasakaalu arendavad harjutused vahendite abil. Näiteks discgolf	
Oskus kontrollida keha asendites Tasakaalu hoidmine asendites, liikumistel	
Keha kontrollioskus asendites Keha kontrollioskus liikumistel Keha kontrollioskus asendite ja liikumiste kombinatsioonides Näiteks akrobaatika. Erinevalt toengu hoidmine, paarilise kontrollimine	Õpilane: Koostab kehaasendite ja liikumiste kombinatsioone üksi, paarilisega. Seostab teadmisi ja oskusi kehahoiu ja -asendite hoidmiseks.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED Õpilane mõistab soojendusharjutuste olulisust ja oskab neid ise läbi viia.	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus tajuda ja anda hinnangut enda kehalistele võimetele Oskus arendada kehalisi võimeid. Näiteks kiirus ja vastupidavus Oskus mõõta kehalisi võimeid. Näiteks vastupidavus jooksus Püüda hoida liikumise ja toitumise tasakaalu	Õpilane: Teab, kuidas on kehalised võimed seotud tervise tugevdamisega. Mõistab kehalisi võimeid arendavate harjutuste toimet. Püstitab lühiajalisi eesmärke mõõdetud kehaliste võimete tulemusest lähtuvalt. Analüüsib enda kehalisi võimeid ja jälgib eesmärgi täitmist. Mõistab enda liikumise ja toitumise tasakaalu.

KEHALINE AKTIIVSUS	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Õpilane on regulaarselt kehaliselt aktiivne Oskus hinnata enda kehalist aktiivsust Arendava liikumise põhimõtte mõistmine Õpilane on regulaarselt aktiivne tunnis ja vabal ajal Individuaalne koormus Erineva intensiivsusega liikumine	Õpilane: Annab hinnangu enda igapäevasele kehalisele aktiivsusele. Teab erineva raskusastmega koormuse mõju kehale ja leiab endale sobiva. Kasutab erinevaid subjektiivseid vahendeid enda kehalise aktiivsuse hindamiseks. Oskab teha soojendus- ja lõdvestusharjutusi. Teab lihtsamaid esmaabi võtteid liikumistegevusel saadud vigastuste korral.

LIIKUMINE JA KULTUUR	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus liikuda mitmekülgses looduses Oskus liikuda maastikul määrates asukoha Ausa mängu põhimõtete mõistmine ja selle järgimine kõigi suhtes Oskus liikuda erinevates keskkondades ohutult ja järgida hügieeninõudeid	Õpilane: Väärtustab liikumist, sporti kultuuri osana ning ennast selle kandjana ja loojana.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus sooritada vaimset ja kehalist tasakaalu toetavaid tegevusi. Oskus juhtida emotsioone. Näiteks verbaalse keelekasutuse kontroll Keskendumisharjutused. Näiteks enda sooritusele keskendumine Venitus- ja lõdvestusharjutused. Staatilised venitused	Õpilane: Sooritab iseseisvalt vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi. Seostab nende kasutamisvõimalusi erinevates olukordades. Mõistab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju endale. Tunneb enda võimalusi tulla toime erinevate emotsioonidega.

AINEVALDKOND: KEHALINE KASVATUS
ÕPPEAINE: LIIKUMISÕPETUS
KLASS: 9. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

Liikumisõpetuse eesmärk on toetada õpilaste positiivset hoiakut liikumise suhtes ning kujundada neis eakohast liikumispädevust. Õpilane omandab kooliastme ainekavasse kuuluvate kehaliste harjutuste (erinevate spordialade/liikumisviiside) tehnika. Oskab õpitud alasid iseseisvalt sooritada, suudab võrrelda saadud tulemusi varasemate tulemustega, sooritab kontrollharjutusi ja kehalise võimekuse katseid. Osaleb aktiivselt liikumisõpetuse tunnis. Tunneb huvi koolis toimuvate spordiürituste vastu, võtab neist osa olles kas pealtvaataja või võistleja. Oskab teha meeskonnatööd, liikuda koos kaaslasega ning leppida kokku mängureegleid ja saavutada kompromisse. Täidab hügieeni-ja ohutusreegleid.

Aine läbimiseks vajaminevad õppevahendid: Liikumisõpetuse tunnis on vajalikud: lühikesed või pikad spordiriided (vastavalt ilmale ja asukohale), spordijalanõud, suusavarustus, ujumisvarustus.
Tunni toimumiskoha sisestab õpetaja eKooli, kui see toimub väljapool kooli territooriumi.
Valdavalt toimuvad tunnis õues. Õpetaja teavitab eKooli kaudu kui tund toimub siseruumides.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Õpitakse oskust määrata digivahenditega oma GPSi asukohta kaardi järgi ning salvestada liikumisteed. Vajadusel kasutab õppetööks virtuaalseid õpikeskkondasid. Digi-keskkonnas suhtlemise oskuse omandamine. Oskus iseseisvalt otsida ja leida digivahendite abil erinevaid materjale, millest on abi erinevate spordialade tehnika õppimisel ja kehaliste võimete arendamisel.

HINDAMINE
Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaasatöötamist tunnis, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu liikumisõpetuse tundidest. Hinnatakse õpilase teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase tervislikust seisundist – õpilane sooritab hindeharjutusena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilase tervislik seisund ei võimalda liikumisõpetuse ainekava täita, koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse liikumisõpetuse õppe eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid. Hindelise arvestuste järelvastamiseks on aega 14 päeva alates hinde sisestamisest eKooli või õpilase naasmisest õppetööle pärast puudumist. Järelvastamine toimub õpetajaga kokkuleppel, kas tunni ajal või pärast tunde.

Õpilane saab olla vabastatud füüsilisest koormusest, kuid mitte tunnis kohapeal viibimisest. Mis tähendab, et füüsilisest koormusest vabastatud õpilasel on kohustus pöörduda liikumisõpetuse õpetaja poole enne tunni algust, et saada endale hetkel võimetele vastav ülesanne. Selleks võib olla kirjalik töö või mõni muu ülesanne. Füüsilisest koormusest vabastatud õpilase hindamine toimub individuaalselt, arvestades õpilase hetke tervislikku seisundit. Vabastatud õpilane ei tohi lahkuda koolimajast, vaid peab viibima liikumisõpetuse tunnis (ka siis kui liikumisõpetuse tund on õpilase tunniplaanis viimane). Kui vanem on kirjutanud eKooli tõendi, siis tuleb õpilasel sellest õpetajat teavitada. Suusatamisest vabastatud õpilane pöördub õpetaja poole koolis, selleks ei pea metsa kohale minema.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilase individuaalset taset arvestades kohandused.

LIIKUMISOSKUSED	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Edasiliikumisoskus Edasiliikumisoskused erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes koostöös paarilise- ja rühmaga.	
Kõnni- ja jooksuoskus Kõndimine ja jooksmine kui harrastus- ja treeningvorm: jooksualad, maastikujooks. Matk looduskeskkonnas Jooksumängud ja strateegiamängud (lippude varastamine) Orienteerumine metsas lihtsama kaardi põhjal **Hüppeoskus** Hüpete kasutamine treeninguna, liikumisharrastuses (takistusradadel) ja hüppealades (kaugushüpe, hüppemängud) Hüpitsaga erinevatest elementidest koosneva kombinatsiooni harjutamine **Ronimisoskus** Kangidega jõulinnakus enda keharaskusega harjutuste sooritamine. Rippes käte kõverdamine **Ujumine** Kestvusujumine, arendavad harjutused	Õpilane: Kasutab teadlikult edasiliikumisoskuseid erinevates keskkondades, tervisetreeninguna, spordialades ja koostöös paarilise ning rühmaga. Seostab liikumisoskuseid harrastustegevuse, igapäevase liikumisviisi ja spordialadega.
Vahendil liikumisoskus	
Oskus liikuda vahendil Murdmaasuusatamine. Kestvussõit Uisutamine. Kombinatsioonide õppimine	Õpilane: Liigub edasi vahendil erinevas keskkonnas ja seostab seda igapäevaste liikumisvõimalustega. Hooldab vahendeid nende heakorra eesmärgil.
Vahendi käsitsemisoskus Kõik mängud reeglitepäraselt, täisväljakul	
Viske-, püüdmis- ja põrgatamisoskus. Liikumiskombinatsioonide loomine kasutades viske-, püüdmise- ja põrgatamisoskust. Sportmängud õigete	Õpilane: Käsitseb vahendit erinevates liikumiskombinatsioonides, -mängudes, spordialades, reeglitepäraselt sportmängudes

mängijate arvuga. Näiteks korvpall **Palli löömisoskus käega.** Mängud palli löömisega seotud mängudele. Näiteks võrkpall ja rannavõrkpall **Palli löömisoskus jalaga**. Näiteks jalgpall **Palli löömisoskus vahendiga**. Mängud reketi-, hokikepi- kurikaga spordialadele. Näiteks sulgpall, saalihoki, pesapall **Vahendi abil teiste oskuste arendamine.** Kehatunnetuse, koordinatsiooni, tasakaalu arendavad tegevused. Näiteks discgolf	ja teiste oskuste arendamiseks.
Oskus kontrollida keha asendites Tasakaalu hoidmine asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides	
Keha kontrollioskus asendites Keha kontrollioskus liikumistel Keha kontrollioskus asendite ja liikumiste kombinatsioonides Asendite ja liikumiste kombinatsioonide loomine ja nende kasutamine rühmades ja oskussõnadega. Näiteks akrobaatika. Erinevalt toengu hoidmine vahelduvalt jalgade liigutamisega	Õpilane: Koostab kehaasendite ja liikumiste kombinatsioone üksi, paarilise ja rühmaga. Seostab teadmisi ja oskusi kehahoiu ja -asendite hoidmiseks.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED Õpilane mõistab tundi kui tervikut, kus oskab teha ise soojendusharjutusi ning pärast juhendatud põhiosa lõdvestusharjutusi ja venitusi.	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus tajuda ja anda hinnangut enda kehalistele võimetele Oskus arendada kehalisi võimeid. Näiteks vastupidavus ja jõud Oskus mõõta kehalisi võimeid. Näiteks jõud Oskus hoida liikumise ja toitumise tasakaalu	Õpilane: Teab, kuidas on kehalised võimed seotud tervise ja haiguste ennetamisega. Mõistab kehalisi võimeid arendavate tegevuste ja harjutuste pikaajalist toimet. Püstitab lühi- ja pikaajalisi eesmärke lähtuvalt mõõdetud kehaliste võimete tasemest. On saanud kogemuse kehaliste võimete regulaarsest arendamisest. Analüüsib enda kehalisi võimeid tervise seisukohalt ja eesmärgi täitmist. Analüüsib enda liikumise ja toitumise tasakaalu.

KEHALINE AKTIIVSUS	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Õpilane on regulaarselt kehaliselt aktiivne Oskus hinnata enda kehalist aktiivsust Tervistava liikumise ja taastumise põhimõtete mõistmine Õpilane on regulaarselt aktiivne tunnis ja vabal ajal Tehnoloogiliste vahendite kasutamine Individuaalne koormus Erineva intensiivsusega liikumine	Õpilane: Annab hinnangu enda igapäevasele kehalisele aktiivsusele. Peab liikumispäevikut valitud perioodi vältel enda kehalise aktiivsuse jälgimiseks. Teab erineva liikumisintensiivsuse mõju organismile ja leiab endale sobiva koormuse. Kasutab erinevaid tehnoloogilisi ja/või subjektiivseid vahendeid enda kehalise aktiivsuse hindamiseks. Rakendab liikumiseks ettevalmistavaid ja koormusjärgseid tegevusi ja mõistab nende olulisust. Rakendab traumade ja haiguste järgselt sobilikku liikumistegevust ja koormust. Teab lihtsamaid esmaabi võtteid liikumistegevusel saadud vigastuste korral.

LIIKUMINE JA KULTUUR	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus liikuda erinevas looduskeskkonnas Oskus liikuda maastikul määrates asukohta ja suunda Ausa mängu põhimõtete mõistmine ja järgimine Spordivõistluse külastamine pealtvaatajana Oskus liikuda enda ja teiste suhtes ohutult ja järgida hügieeninõudeid	Õpilane: Väärtustab liikumist, sporti kultuuri osana Olles ise selle kandja ning loojana.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL	
Õppesisu	**Õpitulemused**
Oskus sooritada vaimset ja kehalist tasakaalu toetavaid tegevusi. Oskus juhtida emotsioone. Näiteks enda verbaalse keelekasutuse kontrollimine Tähelepanuharjutused Keskendumisharjutused. Näiteks enne spordivõistlust Venitus- ja lõdvestusharjutused. Dünaamilised venitused	Õpilane: Valib ja sooritab iseseisvalt vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi. Seostab ja põhjendab nende kasutamisvõimalusi erinevates olukordades. Mõistab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju enda heaolule. Mõistab enda võimalusi tulla toime erinevate tugevate emotsioonidega.

Ainevaldkond LOODUSAINED

1. Ainevaldkondlikud pädevused. Loodusvaldkonnas õpitava seotus üldpädevuste ja kooli väärtustega.

Kõikides loodusainetes oma ainekavade raames õpitavate teadmiste ja oskuste, õppekäikude ja praktiliste tööde läbi toetudes kooli väärtustele arendatakse üldpädevusi.

2. Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted.

Üldpädevused	
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	hinnata kõiki loodusainete õppekava tegevusi ja inimsuhteid üldkehtivate moraalinormide seisukohalt; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning väärtustada meie emakeelt.
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning looduskeskkondade reegleid sh ka teha erinevates situatsioonides koostööd teiste inimestega; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.
3) enesemääratluspädevus	suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, järgida tervislikke eluviise; lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhetes tekkivaid probleeme;
4) õpipädevus	suutlikkus organiseerida õppekeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet ning töövahendeid; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi , teha järeldusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust; jõuda arusaamani, et negatiivne tulemus on ka tulemus.
5) suhtluspädevus	suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada; lugeda ning mõista loodusteaduslikku teksti ning teha esitlusi, teha grupikaaslastega koostööd.
6) matemaatika	suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid, lahendades erinevaid ülesandeid kõigis loodusainetes
7) ettevõtlikkuspädevus	suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, seada eesmärke ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest.
8) digipädevus	suutlikkus kasutada uuendavat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvas ühiskonnas. Leida ja

	säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärtust.

3. **Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted.**

Õppekava läbivad teemad	
1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	Väärtustame loodusainete õppimist looduses ja klassiruumis tutvustades loodusteadustega seotud karjäärivõimalusi.
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	Elus ja eluta looduse väärtustamine, elu ja elurikkuse väärtustamine ning jätkusuutlik arendamine.
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Erinevad projektid ja praktilised tööd kaasates kogukonda ja erinevaid organisatsioone.
4) kultuuriline identiteet	Erinevad kultuurid, eesti keel ja kultuur, kodu ja lähedased on väärtus.
5) teabekeskkond ja meediakasutus	Võimalusel meediakajastus läbi kooli kodulehe, sotsiaalmeedia kanalite ja kohaliku meedia
6) tehnoloogia ja innovatsioon	Loodusteaduslike mudelite kasutamine
7) tervis ja ohutus	Elu ja tervise väärtustamine, turvalisele käitumisele suunamine, hoolivus enda ja teiste suhtes
8) väärtused ja kõlblus	Väärtustame elukestvat õpet, keskkonda meis ja meie ümber läbi loodusteaduste

4. **Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.**

Loodusteadused on seotud kõigi teiste õppeainetega, sest loodusainete õppimisel kasutatakse teistes õppeainetes õpitut ning luuakse seoseid erinevate õppeainete vahel. Õpitakse vaatlema, planeerima, katsetama , analüüsima ja tegema järeldusi.

5. **Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.**

Erinevad projektid koostöös kogukonna ja teiste organisatsioonidega.
Vee projekt.

6. **Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus).**

Vee projekt 1-9 klassid.

Erinevad projektid, nt KIK, Rakett69, õpikojad ja teised võimalusel.

Õuesõppes saab kasutada kooli lähiümbrust ja Rakvere linna looduskauneid kohti.

Projektid ja õuesõpe toetavad läbivaid teemasid, üldpädevusi ja kooli väärtusi.

7. **Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.**

Ainesektsioonid, lennu põhine koostöö, vajadusel mentorlus, kolleegilt kolleegile kohtumised ja ühised väljasõidud (koolitused) erinevatesse kultuuri – looduskaunitesse kohtadesse. Koostöö kahe maja vahel. Koolitused väljaspool koolimaja koos lõõgastumisvõimalusega. Koolitusvajadus selgitada välja laiapõhjaliselt.

8. Ainetundide jaotus.

Tunnijaotus aineti ja klassiti, sealhulgas PRÕK § 15 lõikes 4 nimetatud tundide kasutamine.

Õppeaine/Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PRÕK § 15 lg 4
Loodusõpetus	1+1	1+1	1+1	2+1	2+1	3	2	-	-	12
Bioloogia							1+0,5	2	2	5
Geograafia							1+0,5	2	2	5
Füüsika								2	2	4
Keemia								2	2	4

9. Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused.

Loodusõpetus, 1. klass, lisatund projektide ja õuesõppe läbiviimiseks.

Loodusõpetus, 2. klass, lisatund projektide ja õuesõppe läbiviimiseks.

Loodusõpetus, 3. klass, lisatund projektide ja õuesõppe läbiviimiseks.

Loodusõpetus, 4. klass, lisatund projektide ja õuesõppe läbiviimiseks.

Loodusõpetus, 5. klass, lisatund projektide ja õuesõppe läbiviimiseks.

Bioloogia 7. klassis lisatund 2. poolaastal õuesõppe ja praktiliste tegevuste jaoks.

Geograafia 7. klassis lisatund 1. poolaastal õuesõppe ja praktilise õppe jaoks.

Riiklik õppekava soosib praktilisi tegevusi ja liikumist looduses, keskkonnateadlikkuse tõstmist, elu ja elurikkuse väärtustamist, vastutustundlikku ja ohutut käitumist looduses.

10. Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus.

Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendile hinnangute või numbriliste hinnetena. Põhjalikum hindamine iga aine ainekavas lahti kirjutatud.

Lisaks hinnatakse loodusainetes vaatluste, praktiliste tööde planeerimist, läbi viimist, vormistamist, järelduste tegemist. Esitlused, paaris- ja rühmatööd.

11. Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted.

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Andekatele võimalusel diferentseeritud ülesanded, võimalus osaleda ainevõistlustel ja –olümpiaadidel, võimalus osaleda TÜ teaduskoolis.

Ainevaldkond LOODUSAINED

1. Ainevaldkondlikud pädevused. Loodusvaldkonnas õpitava seotus üldpädevuste ja kooli väärtustega.

Kõikides loodusainetes oma ainekavade raames õpitavate teadmiste ja oskuste, õppekäikude ja praktiliste tööde läbi toetudes kooli väärtustele arendatakse üldpädevusi.

2. Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted.

Üldpädevused	
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	hinnata kõiki loodusainete õppekava tegevusi ja inimsuhteid üldkehtivate moraalinormide seisukohalt; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning väärtustada meie emakeelt.
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning looduskeskkondade reegleid sh ka teha erinevates situatsioonides koostööd teiste inimestega; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.
3) enesemääratluspädevus	suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, järgida tervislikke eluviise; lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhetes tekkivaid probleeme;
4) õpipädevus	suutlikkus organiseerida õppekeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet ning töövahendeid; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi , teha järeldusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust; jõuda arusaamani, et negatiivne tulemus on ka tulemus.
5) suhtluspädevus	suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada; lugeda ning mõista loodusteaduslikku teksti ning teha esitlusi, teha grupikaaslastega koostööd.
6) matemaatika	suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid, lahendades erinevaid ülesandeid kõigis loodusainetes
7) ettevõtlikkuspädevus	suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, seada eesmärke ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest.
8) digipädevus	suutlikkus kasutada uuendavat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvas ühiskonnas. Leida ja

	säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärtust.

3. **Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted.**

Õppekava läbivad teemad	
1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	Väärtustame loodusainete õppimist looduses ja klassiruumis tutvustades loodusteadustega seotud karjäärivõimalusi.
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	Elus ja eluta looduse väärtustamine, elu ja elurikkuse väärtustamine ning jätkusuutlik arendamine.
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Erinevad projektid ja praktilised tööd kaasates kogukonda ja erinevaid organisatsioone.
4) kultuuriline identiteet	Erinevad kultuurid, eesti keel ja kultuur, kodu ja lähedased on väärtus.
5) teabekeskkond ja meediakasutus	Võimalusel meediakajastus läbi kooli kodulehe, sotsiaalmeedia kanalite ja kohaliku meedia
6) tehnoloogia ja innovatsioon	Loodusteaduslike mudelite kasutamine
7) tervis ja ohutus	Elu ja tervise väärtustamine, turvalisele käitumisele suunamine, hoolivus enda ja teiste suhtes
8) väärtused ja kõlblus	Väärtustame elukestvat õpet, keskkonda meis ja meie ümber läbi loodusteaduste

4. **Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.**

Loodusteadused on seotud kõigi teiste õppeainetega, sest loodusainete õppimisel kasutatakse teistes õppeainetes õpitut ning luuakse seoseid erinevate õppeainete vahel. Õpitakse vaatlema, planeerima, katsetama , analüüsima ja tegema järeldusi.

5. **Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.**

Erinevad projektid koostöös kogukonna ja teiste organisatsioonidega.
Vee projekt.

6. **Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus).**

Vee projekt 1-9 klassid.

Erinevad projektid, nt KIK, Rakett69, õpikojad ja teised võimalusel.

Õuesõppes saab kasutada kooli lähiümbrust ja Rakvere linna looduskauneid kohti.

Projektid ja õuesõpe toetavad läbivaid teemasid, üldpädevusi ja kooli väärtusi.

7. **Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.**

Ainesektsioonid, lennu põhine koostöö, vajadusel mentorlus, kolleegilt kolleegile kohtumised ja ühised väljasõidud (koolitused) erinevatesse kultuuri – looduskaunitesse kohtadesse. Koostöö kahe maja vahel. Koolitused väljaspool koolimaja koos lõõgastumisvõimalusega. Koolitusvajadus selgitada välja laiapõhjaliselt.

8. Ainetundide jaotus.

Tunnijaotus aineti ja klassiti, sealhulgas PRÕK § 15 lõikes 4 nimetatud tundide kasutamine.

Õppeaine/Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PRÕK § 15 lg 4
Loodusõpetus	1+1	1+1	1+1	2+1	2+1	3	2	-	-	12
Bioloogia							1+0,5	2	2	5
Geograafia							1+0,5	2	2	5
Füüsika								2	2	4
Keemia								2	2	4

9. Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused.

Loodusõpetus, 1. klass, lisatund projektide ja õuesõppe läbiviimiseks.

Loodusõpetus, 2. klass, lisatund projektide ja õuesõppe läbiviimiseks.

Loodusõpetus, 3. klass, lisatund projektide ja õuesõppe läbiviimiseks.

Loodusõpetus, 4. klass, lisatund projektide ja õuesõppe läbiviimiseks.

Loodusõpetus, 5. klass, lisatund projektide ja õuesõppe läbiviimiseks.

Bioloogia 7. klassis lisatund 2. poolaastal õuesõppe ja praktiliste tegevuste jaoks.

Geograafia 7. klassis lisatund 1. poolaastal õuesõppe ja praktilise õppe jaoks.

Riiklik õppekava soosib praktilisi tegevusi ja liikumist looduses, keskkonnateadlikkuse tõstmist, elu ja elurikkuse väärtustamist, vastutustundlikku ja ohutut käitumist looduses.

10. Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus.

Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendile hinnangute või numbriliste hinnetena. Põhjalikum hindamine iga aine ainekavas lahti kirjutatud.

Lisaks hinnatakse loodusainetes vaatluste, praktiliste tööde planeerimist, läbi viimist, vormistamist, järelduste tegemist. Esitlused, paaris- ja rühmatööd.

11. Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted.

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Andekatele võimalusel diferentseeritud ülesanded, võimalus osaleda ainevõistlustel ja –olümpiaadidel, võimalus osaleda TÜ teaduskoolis.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED
ÕPPEAINE: LOODUSÕPETUS
KLASS: 1. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

TEEMA: Inimese meeled ja avastamine

ÕPITULEMUSED:

1) eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning looduslikke ja tehislikke materjale, kirjeldab ja rühmitab neid eri tunnuste alusel, tuginedes tehtud vaatlustele ja katsetele;

2) teeb oletusi tuttavate materjalide omaduste ning kehade käitumise kohta;

3) teeb oletuste kontrollimiseks õpetaja juhendamisel katseid ning katsete põhjal lihtsaid järeldusi;

4) seostab saadud teadmisi igapäevaelus ettetulevate olukordadega.

ÕPPESISU:

Inimese meeled ja avastamine.

Elus ja eluta.

Asjad ja materjalid ning nende omadused.

Tahked ained ja vedelikud.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: omadus, meeled, elus, eluta, elusolend, looduslik, tehislik, tahke, vedel.

PRAKTILISED TÖÖD

1) meelte kasutamine mängulises ja uurimuslikus tegevuses;

2) elus- ja eluta looduse objektide rühmitamine;

3) tahkete ja vedelate ainete omaduste võrdlemine;

4) õppekäik kooliümbruse elus- ja eluta loodusega tutvumiseks;

5) loodus- ja tehisobjektide ning materjalide rühmitamine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Võimalusel veebis olevad õppemängud (nt Frepy, Mukimuri, Nutisport, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Kujundav hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja os-kusi. Kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: AASTAAJAD

ÕPITULEMUSED

1) märkab ja jälgib looduses toimuvaid aastaajalisi muutusi ning toob näiteid nende tähtsuse kohta inimese elus;

2) sõnastab õpetaja suunamisel lihtsa uurimisküsimuse ja teeb oletuste kontrollimiseks õpetaja juhendamisel katseid ning katsete põhjal lihtsaid järeldusi;

3) leiab õpetaja suunamisel erinevatest allikatest infot;

4) seostab saadud teadmisi igapäevaelus ettetulevate olukordadega;

5) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodust, teisi ja iseennast.

ÕPPESISU

Aastaaegade vaheldumine looduses seoses soojuse ja valguse muutustega.

Taimed, loomad ja seened eri aastaaegadel.

Kodukoha elurikkus ja maastikuline mitmekesisus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: suvi, sügis, talv, kevad, soojus, valgus, taim, loom, seen, kodukoht, veekogu, maastik.

PRAKTILISED TÖÖD

1) aastaaegade kaardistamine (plakati, mõistekaardi jms koostamine);

2) õppekäigud aastaajaliste erinevuste vaatlemiseks, maastikuvaatlused.

3) tutvumine aastaajaliste muutustega veebimaterjalide põhjal;

4) aastaaegade tunnuste otsimine;

5) välitemperatuuri mõõtmine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Võimalusel veebis olevad õppemängud (nt Frepy, Mukimuri, Nutisport, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Kujundav hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja os-kusi. Esmatähtis on lugemise ja kirjutamise harjutamine, kuulamisoskuse arendamine, sõnavara laiendamine, loova mõtlemise arendamine.

Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED
ÕPPEAINE: LOODUSÕPETUS
KLASS: 2. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

TEEMA: Organismid ja elupaigad

ÕPITULEMUSED:

1) kirjeldab taimede, loomade ja seente välisehitust, toitumist, kasvamist ja liikumisvõimet ning seostab neid elukeskkonnaga;

2) koostab uurimusliku ülevaate mõnest taime-, seene- või loomaliigist ja esitleb seda;

3) leiab erinevatest allikatest loodusteaduslikku infot, hindab õpetaja suunamisel selle usaldusväärsust;

4) saab aru, et teadlased esitavad küsimusi ning teevad neile vastamiseks vaatlusi ja katseid;

5) teab, et katsete kordamine suurendab tulemuste usaldusväärsust, leiab katses mõjuteguri;

6) toob näiteid elusorganismide tähtsuse kohta looduses;

7) mõistab, et inimene on osa loodusest ja sõltub sellest; toob näiteid, kuidas inimene loodust oma tegevusega mõjutab;

8) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodust, teisi ja iseennast.

ÕPPESISU:

Maismaataimed ja -loomad, välisehitus ja mitmekesisus.

Veetaimede ja -loomade erinevus maismaaorganismidest.

Taimede ja loomade eluavaldused: toitumine ja kasvamine.

Koduloomad ja nende eest hoolitsemine.

Loodust säästev käitumine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: seen (seeneosad)**,** puu, põõsas, rohttaim, teravili, juur, vars, leht, õis, vili, keha, pea, jalad, saba, kael, tiivad, nokk, suled, karvad, soomused, uimed, ujulestad, lõpused, metsloom, koduloom, lemmikloom, toitumine, kasvamine, paljunemine, hingamine.

PRAKTILISED TÖÖD

1) loodusvaatlused: taimede välisehitus, loomade välisehitus;

2) ühe taime või looma uurimine, ülevaate koostamine;

3) uurimus: taimede kasvamine ja arenemine;

4) katse vedeliku liikumise kohta taimes;

5) õppekäik: organismid erinevates elukeskkondades.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Koostab teemat kokkuvõtva tabeli, plakati või esitluse digivahendeid kasutades.
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Nutisport, Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Kujundav hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: INIMENE

ÕPITULEMUSED

1) kirjeldab inimese välisehitust, toitumist ja kasvamist;

2) kaalub kehi ja mõõdab pikkust, valides sobivad mõõtmisvahendid;

3) saab aru, et teadlased esitavad küsimusi ning teevad neile vastamiseks vaatlusi ja katseid;

4) arvestab elusolendite (sh kaasinimeste) vajadusi;

5) tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist;

6) mõistab, et inimene on osa loodusest ja sõltub sellest; toob näiteid, kuidas inimene loodust oma tegevusega mõjutab;

7) võrdleb inimeste elu maal ja linnas.

ÕPPESISU

Inimese välisehitus.

Inimese toiduvajadused ja tervislik toitumine.

Hügieen kui tervist hoidev tegevus.

Inimese elukeskkond. Inimene looduse osana.

Vastutustundlik eluviis, jäätmete sorteerimine, jäätmete vähendamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: keha, kehaosad, toit, toiduaine, tervislik toitumine, tervis, haigus, jäätmed, asula, linn, alev, küla.

PRAKTILISED TÖÖD

1) enesevaatlus, mõõtmine;

2) päevamenüü koostamine ja selle tervislikkuse hindamine;

3) uurimus: jäätmete sorteerimine kodus;

4) õppekäik: asula kui inimese elukeskkond.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Nutisport, Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Kujundav hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: ILM

ÕPITULEMUSED

1) teeb ilmavaatlusi, vormistab andmeid ning teeb nende põhjal järeldusi;

2) iseloomustab ilma ning valib ilmale vastava riietuse;

3) märkab ja jälgib looduses toimuvaid aastaajalisi muutusi ning toob näiteid nende tähtsuse kohta inimese elus.

ÕPPESISU

Ilmavaatlused.

Ilmastikunähtused.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: pilvisus, tuul, õhutemperatuur, sademed: vihm, lumi.

PRAKTILISED TÖÖD

1) ilma vaatlemine;

2) õhutemperatuuri mõõtmine;

3) ilmaennustuse ja tegeliku ilma võrdlemine;

4) tuulelipu meisterdamine ja tuule suuna määramine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Ilmavaatlus kasutades erinevaid veebikeskkondi.
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Kujundav hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Tööd teeb õpilane tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED
ÕPPEAINE: LOODUSÕPETUS
KLASS: 3. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

TEEMA: Organismide rühmad ja kooselu

ÕPITULEMUSED:

1) eristab ühte liiki kuuluvaid organisme;

2) eristab selgroogseid (kala, kahepaikne, roomaja, lind ja imetaja) ning selgrootuid (putukad ja ämblikud) organisme;

3) teab kodumaa tuntumaid loomi, taimi ja seeni;

4) kirjeldab õpitud loomade eluviise ja elupaiku;

5) oskab vältida loomade ning mürgiste taimede ja seentega seotud ohtusid;

6) toob näiteid organismide seoste kohta looduses ning koostab lihtsamaid toiduahelaid;

7) kasutab info otsimiseks meedia- ja tehnoloogiavahendeid;

8) saab aru, et teadlased esitavad küsimusi ning teevad neile vastamiseks vaatlusi ja katseid;

9) arvestab elusolendite (sh kaasinimeste) vajadusi.

ÕPPESISU:

Taimede mitmekesisus.

Loomade mitmekesisus.

Seente mitmekesisus.

Elusorganismide rühmitamine, toiduahel.

Elusolendite kooselu. Jätkusuutlik eluviis, loodushoid.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: õistaim, vili, seeme, okaspuu, käbi, sõnajalg, sammal, samblik, selgroogsed, kalad, kahepaiksed, roomajad, linnud, imetajad, selgrootud, ussid, putukad, ämblikud, seeneniidistik, kübarseened, eosed, hallitus, pärm, kooselu, taimtoiduline, loomtoiduline, segatoiduline, toiduahel, loodushoid, jäätmed, jätkusuutlikkus.

PRAKTILISED TÖÖD

1) looma välisehituse ja eluviisi uurimine;

2) seente vaatlemine või hallitus/pärmseente kasvamise uurimine;

3) loodusretked ja matkad (looduskeskkonna mitmekesisus ja selle hoidmine).

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Koostab ühe elusolendi eluringi või kirjeldab looma välimust, suurust, liikumisviisi, käitumist ning toitumist ja esitleb vabalt valitud vahendeid kasutades (plakat, esitlus, videolõik).
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Nutisport, Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Kujundav hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: Liikumine ja jõud

ÕPITULEMUSED:

1) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodust, teisi ja iseennast;

2) uurib erinevate kehade liikumist ja pidurdusteekonda; teeb katse põhjal lihtsaid järeldusi;

3) leiab õpetaja suunamisel infot erinevatest allikatest;

4) käitub liikluses ohutult, märkab ohuolukordi.

ÕPPESISU:

Liikumine looduses.

Jõud liikumise põhjusena.

Liiklusohutus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: liikumine, kiirus, jõud.

PRAKTILISED TÖÖD

1) liikuva keha pidurdusteekonna uurimine erinevates tingimustes;

2) jõudude mõju uurimine objekti käitumisele viskamisel, kukkumisel, põrgatamisel ja veeremisel.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Kujundav hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: Elekter

ÕPITULEMUSED:

1) koostab lihtsama vooluringi;

2) teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad materjalid;

3) väldib elektrivooluga seotud ohtlikke olukordi, kasutades õpitud teadmisi;

4) pakub välja viise elektri kokkuhoiuks kodus ja koolis.

ÕPPESISU:

Vooluring.

Elektrijuhid ja mitteelektrijuhid.

Elektri kasutamine ja säästmine.

Ohutusnõuded.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: vooluallikas, lüliti, elektrijuht, metall, plast.

PRAKTILISED TÖÖD

1) lihtsa vooluringi koostamine;

2) materjalide elektrijuhtivuse kindlaks tegemine;

4) plakati, mõistekaardi vms koostamine elektri kodusest kasutamisest ja säästmisest.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Kujundav hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: Kaart

ÕPITULEMUSED:

1) saab aru kaardist;

2) leiab õpetaja suunamisel infot kaardirakenduste kohta;

3) leiab Eesti kaardil oma kodukoha, suuremad kõrgustikud, saared, poolsaared, lahed, jõed, järved ja linnad;

4) määrab suundi kompassiga;

5) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodust, teisi ja iseennast.

ÕPPESISU:

Eesti kaart.

Ilmakaared ning nende määramine kaardil ja looduses.

Tuntumad kõrgustikud, saared, poolsaared, lahed, järved, jõed, linnad ja kodukoht Eesti kaardil.

Magnetnähtused. Kompass.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: kompass, ilmakaared, magnet, plaan, pealtvaade, leppemärk, leppevärv, kaart, kaardi legend, põhi- ja vaheilmakaared, kõrgustik, madalik, saar, poolsaar, laht, järv, jõgi, asulad.

PRAKTILISED TÖÖD

1) magnetite vaheliste tõmbe- ja tõukejõudude uurimine;

2) ilmakaarte määramine kaardil;

3) lihtsa plaani koostamine;

4) plaani järgi liikumine looduses;

5) õppekäigud.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Kirjeldab Eesti kaardi järgi objektide asukohti, kasutades veebis leiduvaid kaartide keskkondi.
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Kujundav hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED
ÕPPEAINE: LOODUSÕPETUS
KLASS: 4. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 105 tundi

TEEMA: Maailmaruum

ÕPITULEMUSED:

1) selgitab öö ja päeva ning aastaaegade vaheldumist;

2) leiab infot objektide ja nähtuste kohta, hindab info usaldusväärsust õpetaja abiga, koostab ja esitab valitud ülevaateid teemal maailmaruum;

3) arutleb looduse ja maailmaruumi uurimise vajalikkuse üle.

ÕPPESISU:

Päike ja tähed.

Päikesesüsteem.

Tähtkujud.

Galaktikad.

Astronoomia.

Päike kui Maa energiaallikas.

Valgus ja selle levimine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: maailmaruum, Päike, Maa, Kuu, tiirlemine, pöörlemine, ööpäev, aasta, täht, planeet, satelliit, Päikesesüsteem, tähtkuju, Suur Vanker, Põhjanael, galaktika, astronoomia, energia, vari.

PRAKTILISED TÖÖD

1) tähistaeva vaatlused, Põhjanaela leidmine tähistaevas;

2) katsete tegemine valguse levimise uurimiseks.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (nt Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Numbriline hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: Planeet Maa

ÕPITULEMUSED:

1) Kirjeldab maailma poliitilise kaardi järgi etteantud riigi, sh Eesti geograafilist asendit.

2) Tunneb ja näitab gloobusel ja kaardil mandreid ja ookeane ning suuremaid Euroopa riike;

3) Teab, et atlases on kohanimede register, mille abil saab tundmatu koha leida. Leiab õpetaja suunamisel registri järgi vajaliku koha.

4) Toob näiteid erinevate looduskatastroofide kohta ning kirjeldab nende mõju loodusele ja inimeste tegevusele.

5) Nimetab gloobuse ja kaartide kui Maa mudelite piiranguid (nt gloobuse järgi on raskem nt. marsruuti koostada, kaardid võivad vananeda), arutleb digikaartide eelistest.

ÕPPESISU:

Gloobus kui Maa mudel. Maa kujutamine kaartidel.

Erinevad kaardid.

Mandrid ja ookeanid.

Suuremad riigid Euroopa kaardil.

Geograafilise asendi iseloomustamine.

Eesti asend Euroopas.

Looduskatastroofid: vulkaanipursked, maavärinad, tormid, üleujutused.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: gloobus, mudel, looduskaart, riikide kaart, riigipiir, naaberriik, kontuurkaart, atlas, ekvaator, põhja- ja lõunapoolkera, põhja- ja lõunapoolus, manner, ookean, meri, geograafiline asend, vulkaan, laava, maavärin, torm, üleujutus.

PRAKTILISED TÖÖD

1) õpitud objektide kandmine kontuurkaardile;

2) erinevate allikate kasutamine, et leida infot ülevaate koostamiseks looduskatastroofide kohta;

3) loetelu koostamine asjadest/tegevustest, mida on vaja kriisiolukordade üleelamiseks kodus või looduses.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Kaardi, interaktiivse kaardirakenduse kasutamine.
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (nt Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Numbriline hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: Elu mitmekesisus Maal

ÕPITULEMUSED:

1) nimetab elu tunnused ja võrdleb nende avaldumist erinevatel organismidel (taimed, loomad, seened, bakterid);

2) kasutab mikroskoopi;

4) selgitab ühe- ja hulkraksete erinevust;

5) arutleb bakterite tähtsuse üle looduses ja inimese elus;

6) toob näiteid taimede ja loomade kohastumise kohta kõrbes, vihmametsas, mäestikes ning jäävööndis;

7) toob näiteid elu tekkest ja arengust Maal.

ÕPPESISU:

Elu tunnused.

Organismide mitmekesisus.

Elu erinevates keskkonna-tingimustes: vihmametsas, kõrbes, jäävööndis, mäestikes.

Elu teke ja selle arenemine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: rakk, ainurakne ja hulkrakne organism, bakter, toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, keskkonnatingimused, kõrb, vihmamets, mäestik, jäävöönd, kivistised, dinosaurused.

PRAKTILISED TÖÖD

1) Töö mikroskoobiga.

2) Referaadi koostamine ühest eluvormist, loodusvööndist, kivistisest vms.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Otsib infot omal valikul ühe eluvormi, loodusvööndi või kivistise kohta.
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (nt Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Numbriline hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: Inimene

ÕPITULEMUSED:

1) seostab inimese elundkonnad vastavate elunditega ja nende ülesannetega;

2) põhjendab tervislike eluviiside olulisust;

3) põhjendab looduse ja oma elukeskkonna tundmise ja hoidmise vajalikkust;

4) selgitab taimede, loomade, seente ja mikroorganismide tähtsust inimese elus;

5) toimib keskkonnateadliku tarbijana ning väärtustab tervislikku toitu.

ÕPPESISU:

Inimese ehitus: elundid ja elundkonnad.

Elundkondade ülesanded ja nende seos tervislike eluviisidega.

Organismi terviklikkus.

Väliskeskkonna mõju inimese organismile.

Inimese võrdlus selgroogsete loomadega.

Taimede, loomade, seente ja mikroorganismide tähtsus inimese elus.

Inimese põlvnemine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: elund, elundkond, nahk, lihased, luustik, süda, veresoon, arter, veen, kopsud, maks, magu, soolestik, meeleelundid, närvid, peaaju, seljaaju, munandid, munasarjad, emakas, viljastumine, näärmed, neerud, imetaja.

PRAKTILISED TÖÖD

1) tutvumine inimkeha ehitust tutvustavate video- ja veebimaterjalidega;

) plakati/esitluse vmt koostamine inimkehast;

5) menüü analüüsimine või koostamine lähtudes tervisliku toitumise põhimõtetest.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Koostab postri/video/meemi tervisliku toitumise ja/või suitsetamise vältimise kohta.
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (nt Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Numbriline hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED
ÕPPEAINE: LOODUSÕPETUS
KLASS: 5. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 105 tundi

TEEMA: Vesi. Veekogu kui uurimisobjekt

ÕPITULEMUSED:

1) leiab infot objektide ja nähtuste kohta, hindab info usaldusväärsust õpetaja abiga, koostab ja esitab valitud teemal ülevaateid (kodukoha järv/jõgi, looduskaitsealune liik/objekt, pindpinevus jms);

2) kasutab uurimiseks ja andmete kogumiseks tehnilisi abivahendeid (nt mikroskoop, digitaalsed andurid, luup); kasutab katseid tehes turvalisi töövõtteid;

3) arutleb looduse uurimise vajalikkuse üle;

4) iseloomustab katsete põhjal vee omadusi; seostab need looduses toimuvate protsessidega;

5) kirjeldab ja võrdleb jõe ja järve elutingimusi, teab nende tüüpilisemaid liike;

6) selgitab keskkonnatingimuste mõju elusorganismidele (inimesele, taimele, loomale);

7) koostab jõe ja järve kohta toiduahelaid ja toiduvõrke; selgitab toitumissuhteid ökosüsteemides (tootjad, tarbijad ja lagundajad);

8) leiab kaardilt Eesti suuremad jõed ja järved.

ÕPPESISU:

Vesi. Vee omadused (vee olekud ja nende muutumine, tihedus, märgamine, soojuspaisumine, vesi kui lahusti).

Jõgi ja järv elukeskkonnana.

Jõgi ja selle osad. Vee voolamine jões.

Veetaseme kõikumine jões ja vee ringlemine järves.

Toitainete sisaldus järvede vees.

Taimede ja loomade kohastumine eluks vees.

Toiduahelate ja toiduvõrgustike moodustumine tootjatest, tarbijatest ning lagundajatest.

Eesti jõed ja järved, nende paiknemine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: aine, aine olek, tihedus, aurumine, veeldumine, tahkumine, sulamine, soojuspaisumine, märgamine, jõesäng, suue, lähe, peajõgi, lisajõgi, jõestik, voolukiirus, kärestik, juga, suurvesi, madalvesi, tootjad, tarbijad, lagundajad, toiduahel, toiduvõrgustik, hõljum, vetikas, kaldataim, veetaimed, röövkala.

PRAKTILISED TÖÖD

1) kahe Eesti jõe või järve võrdlemine kaardi ning teiste infoallikate põhjal;

2) tutvumine elusloodusega häältega, kasutades audiovisuaalseid materjale;

3) vee omaduste uurimine (vee oleku muutumine, vee paisumine jäätumisel, vee liikumine soojendamisel, soojuspaisumine, märgamine, kapillaarsus, erinevate ainete lahustuvuse uurimine vees).

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Mobiilirakenduste või teiste määrajate abil veeorganismide määramine.
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Numbriline hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: Vee kasutamine

ÕPITULEMUSED:

1) selgitab, kuidas kujuneb põhjavesi, ning põhjendab selle kaitsmise vajadust; kirjeldab joogivee saamise võimalusi;

2) kavandab ja teeb koos kaaslastega vee puhastamise katseid; kasutab katseid tehes turvalisi töövõtteid;

3) pakub võimalusi, kuidas suurendada katsetulemuste usaldusväärsust, leiab katses mõjuteguri;

4) selgitab keskkonnatingimuste mõju elusorganismidele (sh inimesele);

5) analüüsib oma pere veetarbimist ja teeb ettepanekuid vee säästmiseks;

ÕPPESISU:

Veeringe.

Põhjavesi ja allikad.

Vee kasutamine. Joogivesi.

Vee reostumine ja kaitse.

Vee puhastamine.

Kalapüük ja -kasvatus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: põhjavesi, kapillaarsus, allikas, joogivesi, setitamine, sõelumine, filtrimine, puhas aine, segu.

PRAKTILISED TÖÖD

1) erinevate omadustega looduslike vete võrdlemine;

2) vee puhastamine erinevatel viisidel;

3) veekasutuse uurimine kodus või koolis.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Digitaalse infootsingu abil ettekande, filmi, plakati koostamine põhjavee kaitsest või kalapüügist/kalakasvatusest.
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Numbriline hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: Õhk

ÕPITULEMUSED:

1) leiab infot ilma kohta, teostab ilmavaatlusi ning esitleb uurimistulemusi;

2) mõõdab õhutemperatuuri, hindab pilvisust ja tuule kiirust ning määrab pilvetüüpe ja tuule suunda;

3) võrdleb ilmaandmete kaardi põhjal ilma Eesti eri osades ning iseloomustab jooniste põhjal õhutemperatuuri, sademete hulka ja tuule suunda;

4) arutleb ilma uurimise vajalikkuse üle; toob näiteid, kuidas teadlased koguvad tõendusmaterjali;

5) seostab hapniku ja süsihappegaasi põlemise, kõdunemise, hingamise ning fotosünteesiga;

6) selgitab keskkonnatingimuste mõju elusorganismidele (inimesele, loomale, taimele).

ÕPPESISU:

Õhk. Õhu tähtsus. Õhu koostis ja omadused. Õhutemperatuur ja selle mõõtmine. Õhutemperatuuri ööpäevane muutumine. Õhu liikumine ja tuul. Kuiv ja niiske õhk. Pilved ja sademed. Sademete mõõtmine. Ilm ja ilmaennustus.

Õhk elukeskkonnana - Hapniku tähtsus looduslikes protsessides: hingamine, põlemine ja kõdunemine. Organismide kohastumine õhkkeskkonnaga. Tolmlemine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: õhkkond, õhk, hapnik, süsihappegaas, lämmastik, tuul, tuule kiirus, tuule suund, kondenseerumine, pilved, sademed, ilm, hingamine, põlemine, kõdunemine, tolmlemine.

PRAKTILISED TÖÖD

1) õhu omaduste uurimine;

2) temperatuuri mõõtmine, pilvisuse ja tuule suuna määramine ning tuule kiiruse hindamine;

3) erinevate Eesti piirkondade ilma võrdlemine ilmaandmete kaartide järgi.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Uurivad ja võrdlevad ilmaelementide muutuseid ilmakaartide põhjal ja koostavad graafikuid. Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Numbriline hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: Asula

ÕPITULEMUSED:

1) leiab kaardilt Eesti maakonnakeskused ning kirjeldab nende asendit;

2) teab asula tüüpilisemaid liike;

3) selgitab keskkonnatingimuste mõju elusorganismidele;

4) hindab koduasula elutingimusi ja keskkonnaseisundit (vesi, õhk, valgus, müra, jäätmed); teeb ettepanekuid kodukoha keskkonnaseisundi parandamiseks;

5) selgitab vee-, kanalisatsiooni- või energiasüsteemide toimimist;

6) kavandab koduasula rohe- või puhkeala, plaanib tulevikuasula vms;

7) analüüsib oma pere vee- või energiatarbimist ja hindab nende mõju keskkonnale;

8) hindab inimtegevuse mõju asulale, arutleb selle tähtsuse ning kaitsmise vajaduse üle.

ÕPPESISU:

Koduasula elukeskkond.

Elutingimused maa-asulas ja linnas.

Eesti linnad.

Taimed ja loomad asulas.

Keskkonnatingimused ja tervishoid.

Valgusreostus.

Heli levimine ja müra.

Tuulekoridorid. Jäätmed.

Rohe- ja liikumisalad asulates.

Linnaruum tulevikus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: Elukeskkond, valgusreostus, müra, võnkumine, parasiit, haljastus, tehiskeskkond.

PRAKTILISED TÖÖD

1) õppekäik (nt asula elustikuga tutvumiseks, kodukoha ettevõtte keskkonnamõjudega tutvumiseks);

2) koduasula keskkonnaseisundi uurimine (nt samblike esinemise põhjal).

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Määravad klassikaliste või digitaalsete määrajate abil kodukohas esinevaid liike.
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Numbriline hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

TEEMA: Soo

ÕPITULEMUSED:

1) leiab kaardilt Eesti suuremad sood;

2) selgitab soode kujunemist ja arengut ning põhjendab soode rohkust Eestis;

3) nimetab soos enamlevinud liike, iseloomustab nende kohastumusi soos;

4) koostab soo kohta toiduahelaid (tootjad, tarbijad ja lagundajad);

5) hindab inimtegevuse mõju soo kooslustele, arutleb soo tähtsuse ning kaitsmise vajaduse üle;

ÕPPESISU:

Soode teke ja paiknemine.

Soode areng: madalsoo ja raba.

Turba tekkimine.

Soo elukeskkonnana.

Elutingimused soos.

Soode elustik.

Soode tähtsus. Turba kasutamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: madalsoo, raba, älves, laugas, turbasammal, turvas.

PRAKTILISED TÖÖD

1) sookoosluse uurimine õppekäigu või veebimaterjalide põhjal;

2) turbasambla omaduste uurimine õppekäigu või veebimaterjalide põhjal;

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Koostavad digitaalse infootsingu põhjal ülevaate sooelustikust: fotoseeria, herbaariumi, filmi vm
Erinevate e-viktoriinide/e-ülesannete täitmine, tööjuhendi mõistmine (näiteks Kahoot, Opiq).

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Numbriline hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli õppekavale.
Tunnitöö.
Tunnikontroll.
Kontrolltöö.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid ja keelelisi os-kusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED
ÕPPEAINE: LOODUSÕPETUS
KLASS: 6. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 105 tundi

Teema: Muld. Aed ja põld.

Õpitulemused:

Õpilane:

1) kavandab õpetaja juhendamisel lihtsamaid praktilisi töid, sõnastab uurimisküsimusi ja kontrollib hüpoteese, järgides ohutusnõudeid ning valides sobilikud mõõtevahendid; analüüsib andmeid, teeb järeldusi ja esitab uurimistulemusi;

2) kirjeldab ja võrdleb erinevaid mullaproove ning nimetab mulla koostisosi;

3) iseloomustab katsete põhjal mulla koostist ja omadusi; seostab need looduses toimuvate protsessidega;

4) selgitab mulla kujunemist ja selle tähtsust looduses;

5) kirjeldab mullaelustikku ning mullaorganismide seoseid;

6) seostab hapniku ja süsihappegaasi kõdunemise, hingamise ja fotosünteesiga; toob näiteid ainete ringkäigu kohta looduses;

7) kirjeldab ja võrdleb põllu/aia elutingimusi, teab nende tüüpilisemaid liike;

8) toob näiteid põllukultuuride saagikust mõjutavate tegurite, muldade kahjustumise põhjuste ning tagajärgede kohta;

9) hindab inimtegevuse mõju aia/põllu kooslustele, arutleb nende tähtsuse ning muldade kaitsmise vajaduse üle;

10) seostab looduse uurimise ja koosluste majandamise nendes valdkondades tegelevate elukutsetega.

Õppesisu:

Muld elukeskkonnana

Mulla koostis.

Muldade teke ja areng.

Mullaorganismid.

Aineringe.

Mulla osa kooslustes. Mullakaeve.

Vee liikumine mullas. Kapillaarsus.

Aed ja põld elukeskkonnana

Mulla viljakus.

Aed kui kooslus.

Fotosüntees.

Aiataimed. Viljapuuaed, juurviljaaed ja iluaed.

Põld kui kooslus.

Keemilise tõrje mõju loodusele.

Mahepõllundus.

Inimtegevuse mõju mullale. Mulla reostumine ja hävimine.

Mulla kaitse.

Põhimõisted: muld, kivimite murenemine, mulla tahke osa, mullasõmerad, mullaõhk, mullavesi, huumus, huumushorisont, liivmuld, savimuld, fotosüntees, kõdunemine, väetis, viljavaheldus, liblikõielised, mügarbakterid, sümbioos, kultuurtaim, umbrohi, kahjurid, taimehaigused, keemiline tõrje, biotõrje, ökomärgis, köögivili, puuvili, liik, sort, maitsetaim, ravimtaim, iluaed.

Praktilised tööd:

1) mullaproovide võtmine, kirjeldamine, mulla ja turba võrdlemine;

2) komposti tekkimise uurimine;

3) erinevate pinnasetüüpide (turvas, muld, liiv) vee sidumisvõime uurimine;

toiduaineks;

4) ühe põllumajandussaaduse olelusringi uurimine.

Digipädevuse arendamine:

Veebipõhiste materjalide otsimine. Esitluste koostamine.

Hindamine

Arendatakse edasi 5. klassis alustatud loodusteaduslikke uurimisoskusi; harjutatakse vaatluslehtede täitmise korrektsust (aeg, mida ja millal tehti, uurimisküsimused, hüpoteesid, katse kirjeldused, kokkuvõtete tegemine ja järeldused). Hinnatakse protsessi ja kujunenud oskusi, mitte pähe õpitud teooriat.
Teemat kokku võttev kontrolltöö

Teema: Mets

Õpitulemused:

Õpilane:

1) kirjeldab metsakoosluse elutingimusi, teab selle tüüpilisemaid liike;

2) võrdleb metsakooslusi õpitud metsatüüpide näitel;

3) koostab metsakoosluste kohta toiduahelaid ja toiduvõrke; selgitab toitumissuhteid metsas (tootjad, tarbijad ja lagundajad);

4) seostab looduse uurimise, metsa kaitse ja majandamise nendes valdkondades tegelevate elukutsetega.

Õppesisu:

Elutingimused metsas.

Mets kui elukooslus.

Metsarinded.

Nõmme-, palu-, laane- ja salumets.

Eesti metsade iseloomulikud liigid, nendevahelised seosed. Eesti metsad, nende tähtsus ja kasutamine.

Puidu töötlemine.

Metsade kaitse.

Põhimõisted: põlismets, loodusmets, majandusmets, jahiulukid, sõralised, tippkiskja, metsarinded, metsatüübid: nõmmemets, palumets, salumets, laanemets; ökosüsteem.

Praktilised tööd:

1) tutvumine metsa kui koosluse ja selle elustikuga (võimalusel õppekäik);

2) Eesti metsade valdavate puuliikide võrdlemine, kasutades näidisobjekte või õppematerjale;

3) uurimus: mets igapäevaelus / metsaga seotud tarbeesemed;

4) loomade tegutsemisjälgede uurimine;

5) ökosüsteemi uurimine mudelite abil.

Teema olulisus: Tutvutakse metsa kui elukoosluse iseärasustega, käsitletakse erinevaid metsatüüpe, lähtudes bioloogilisest ja majanduslikust aspektist. Metsa näitel käsitletakse ökosüsteemi mõistet. Õpitakse tundma Eesti metsade tuntumaid taime- ja loomaliike ning koostama metsa kui ökosüsteemi teoreetilist toiduvõrgustikku ja üksikuid toiduahelaid. Uuritakse metsade kasutamist, inimmõju metsale ning tutvutakse metsade tähtsuse ja kaitsega.

Digipädevuse arendamine:

Veebipõhiste materjalide otsimine. Esitluste koostamine.

Hindamine

Hinnata saab õpilase koostatud kollektsiooni, plakatit, esitlust, pildigaleriid vms. Kokkuvõtvas kontrolltöös hinnata õpitud mõistetest arusaamist (mitte defineerimist), nt seostada metsakirjeldus metsatüübiga, seostada metsarinded liikidega, järjestada metsa eluringi etapid, viia kokku liigi pilt ja liigikirjeldus jms.

Teema: Läänemeri

Õpitulemused:

Õpilane:

1) selgitab Läänemere vähese soolsuse põhjuseid ning Läänemere mõju Eesti ilmastikule;

2) kirjeldab ja võrdleb veekogu elutingimusi, teab tüüpilisemaid liike;

3) hindab inimtegevuse mõju Läänemerele, arutleb mere tähtsuse ning kaitsmise vajaduse üle;

4) seostab looduse uurimise, veekogude kaitse ja majandamise nendes valdkondades tegelevate elukutsetega;

5) leiab kaardilt Läänemere äärsed riigid, looduskaitsealad, lahed, väinad, poolsaared, saared, kirjeldab nende asendit.

Õppesisu:

Merevee omadused.

Läänemere asend ja ümbritsevad riigid, suuremad lahed, väinad, saared, poolsaared.

Läänemere mõju ilmastikule.

Läänemere rannik.

Elutingimused Läänemeres.

Tootjad, tarbijad ja lagundajad. Toitumissuhted ökosüsteemis.

Meres, rannikul, ja saartel elavad liigid ning nendevahelised seosed.

Meri ja inimtegevus, rannaasustus.

Läänemere reostumine ja kaitse.

Mõisted: vee soolsus, lahus, lahusti, lahustunud aine, riimvesi, rannajoon, laug- ja järskrannik, rohevetikad, pruunvetikad, punavetikad, põhjaloomastik, siirdekala, rannikulinnud, mikroplast.

Praktilised tööd:

1) erineva soolsusega lahuste valmistamine, et võrrelda Läänemere ja maailmamere soolsust; merevee aurustamine;

2) Läänemere kaardi joonistamine mälu järgi (kujutluskaart);

3) nafta- ja plastireostuse mõju uurimine elustikule; naftareostuse likvideerimise katse;

4) Läänemere probleemide analüüsimine etteantud situatsioonides.

Digipädevuse arendamine:

Veebipõhiste ilmaandmete jt materjalide otsimine. Esitluste koostamine.

Hindamine

Teemat kokkuvõtvas kontrolltöös võib hinnata etteantud kaartidelt, joonistelt, tabelitest ja tekstist info leidmise ja tõlgendamise oskust.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Teema: Eesti loodusvarad

Õpitulemused:

Õpilane:

1) võrdleb olmes kasutatavate materjalide omadusi ning seostab need kasutusaladega;

2) teeb ettepanekuid vee, energia ja materjalide säästmiseks;

3) põhjendab olmejäätmete sortimise ja töötlemise vajadust ning sordib olmeprügi;

4) teeb ettepanekuid kodukoha keskkonnaseisundi parandamiseks; osaleb sellesuunalistes tegevustes;

5) hindab taastuvenergia tootmise ja kasutamise võimalusi oma kodukohas;

6) arutleb taastuvate ja taastumatute loodusvarade kasutamise ning Eesti keskkonnaprobleemide üle ja pakub välja nende lahendamise võimalusi;

7) koostab ammendunud karjääri kasutuskõlblikuks keskkonnaks muutmise kavandi.

Õppesisu:

Eesti loodusvarad, nende kasutamine ja kaitse.

Loodusvarad energiaallikatena.

Eesti maavarad, nende kaevandamine ja kasutamine.

Kaevanduste ja karjääride kasutamisega seotud keskkonnaprobleemid. Kestlik areng.

Põhimõisted: loodusvarad, taastuvad ja taastumatud loodusvarad, maavarad, setted, kivimid, lubjakivi, graniit, põlevkivi, karjäär, maa-alune kaevandus, soojus-, tuule-, päikese-, vee- ja elektrienergia, kestlik areng.

Praktilised tööd:

1) Eesti kivimite ja setete määramine, nende seostamine kasutusaladega;

2) individuaalse tegevuskava koostamine keskkonnahoidlikuks käitumiseks, nt vee- või energiatarbimise analüüsi, prügi sorteerimise vms kaudu;

3) ammendunud karjääri kasutuskõlblikuks keskkonnaks muutmise kavandi koostamine.

Digipädevuse arendamine:
Veebipõhiste materjalide otsimine. Esitluste koostamine.

Hindamine

Hindamise objektideks on individuaalne tegevuskava, mis koostati keskkonnahoidlikuks käitumiseks ning karjääri rekultiveerimise plaan . Hinnata kivimite ja setete tundmist ning nende kasutusvõimaluste teadmist.

Teema: Loodus- ja keskkonnakaitse Eestis.

Õpitulemused:

Õpilane:

1) saab aru inimtegevuse ja keskkonna vahelistest seostest kodukohas ning Eestis;

2) põhjendab loodus- ja keskkonnakaitse vajalikkust;

3) leiab eri allikatest loodusteaduslikku teavet ning arutleb infoallika usaldusväärsuse üle;

4) oskab vastandada teaduslikku ja mitteteaduslikku seletust;

5) kirjeldab niidu elutingimusi ja teab tüüpilisemaid liike;

6) leiab kaardilt looduskaitsealad, kirjeldab nende asendit;

7) võrdleb koosluste (veekogu, soo, mets, niit, põld/aed, asula) elutingimusi, hindab inimtegevuse mõju kooslustele, arutleb nende tähtsuse ning kaitsmise vajaduse üle.

Õppesisu:

Looduskaitse.

Elurikkus.

Puisniit. Pärandkooslus.

Keskkonnakaitse.

Kaitsealused üksikobjektid.

Kaitsealad: looduskaitsealad, rahvuspargid, maastikukaitsealad.

Põhimõisted: looduskaitse, elurikkus, puisniit, pärandkooslus, keskkonnakaitse, kaitsealused üksikobjektid, kaitsealad: looduskaitsealad, rahvuspargid, maastikukaitsealad.

Praktilised tööd:

1) individuaalse tegevuskava koostamine keskkonnahoidlikuks käitumiseks õppekäigul;

2) õppekäik kaitsealale või metsa-, soo-, niidukoosluse tundmaõppimiseks;

3) ülevaate koostamine ühe kaitsealuse liigi, objekti või kaitseala kohta;

4) tutvumine niidu kui koosluse elustikuga; herbaariumi koostamine niidutaimedest;

5) koosluste elutingimuste võrdlemine kodukoha või õppekäikudel külastatud kohtade näitel.

Digipädevuse arendamine:
Veebipõhiste materjalide otsimine. Esitluste koostamine.

Hindamine

Hindamise esitluse või postri koostamine ja esitlemine, kaardi vormistamine, fotogalerii koostamine, osalemisaktiivsus rühmatöödes. Aasta lõpus võib hinnata õpimappi, mis praktiliste tööde tegemisel on kogunenud.

Teemat kokkuvõtva kontrolltöö või koostada tasemetöö, mis kontrolliks arusaamist läbitud teemadest.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED
ÕPPEAINE Loodusõpetus
KLASS: 7. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

Teema nr. 1: Kehade kvantitatiivne kirjeldamine 11–13 tundi

Õpitulemused: Õpilane 1) tunneb ära mõõtesilindri skaalalt mõõtühiku ja nimetab seda; 2) määrab mõõteriista skaala väiksema jaotise väärtuse; 3) võrdleb mõõtemääramatusega antud suurusi; 4) määrab risttahukakujulise keha ruumala ja keha tahu pindala mõõtmiste ja arvutuste abil; 5) mõõdab kujundi pindala ühikruudu meetodil; 6) mõõdab vedeliku ruumala mõõtesilindriga ja määrab keha ruumala sukeldusmeetodil; 7) teab eesliidete mega-, kilo-, senti- ja milli- tähendust; 8) teisendab pikkuse, pindala, ruumala, massi ja tiheduse ühikuid; 9) kaalub kehi (massi määramine); 10) määrab keha aine tihedust, kaaludes keha ja mõõtes keha ruumala; 11) leiab ainete tiheduse tabelist aine tiheduse; 12) tõlgendab aine tihedust mõõtühiku kaudu; 13) kirjutab lauseid füüsikaliste suuruste tähiste abil; 14) vormistab arvutusülesande lahenduse ja lahendab ülesande.

Õppesisu. Keha. Kehade omadusi. Mõõtmine. Mõõtemääramatus. Pikkuse, pindala ja ruumala mõõtmine. Kaalumine, mass. Aine tihedus. Näiteid kauguse mõõtmise kohta. Näiteid tihedusest põhjustatud nähtuste kohta.

Põhimõisted: mõõtmine, mõõtühik, mõõteriist, füüsikaline suurus, mõõtesilinder, pikkus, pindala, ruumala, mass, tihedus, gradueerimine.

Praktilised tööd:

1. Pikkuse mõõtmine. 2. Korrapärase kujuga keha pindala ja ruumala määramine mõõtmiste ja arvutuste kaudu. 3. Mittekorrapärase kujuga keha pindala määramine ühikruudu meetodil. 4. Mõõtenõu gradueerimine. 5. Mittekorrapärase kujuga keha ruumala määramine sukeldusmeetodil. 6. Kaalumine (massi mõõtmine). 7. Aine tiheduse määramine.

Teema nr. 2. Ained ja segud 9–10 tundi

Õppesisu: Ained ja materjalid, nende omadused. Ained koosnevad osakestest. Aatomi ja aatomituuma ehitus. Keemilised elemendid. Liht- ja liitained: nt vesinik, hapnik, süsinik, vesi ja süsihappegaas ning nende sümbolid ja molekulivalemid. Keemiline reaktsioon – uute ainete tekke protsess. Puhas aine. Ainete segu. Segud ja lahused: õhk kui segu, segunevad ja mittesegunevad vedelikud, tahkete ja gaasiliste ainete lahustumine vedelikes. Segust või lahusest ainete eraldamine. Tutvustada kasutatavaid laborinõusid ja vajalikku ohutustehnikat.

Õpitulemused: Õpilane 1) soovib teha kodus katseid; 2) toob näiteid ainete omadustest; 3) teab, et aine koosneb osakestest, aatomitest või molekulidest ning molekulid koosnevad aatomitest; 4) kirjeldab aatomimudelit ja aatomituuma mudelit; 5) seostab aatomite ehitust perioodilisussüsteemiga; 6) kirjeldab küllastunud soolalahuse valmistamise katset; 7) määrab ainete lahustuvuse graafikul vajalikud karakteristikud; 8) kirjeldab soola tootmist soolajärve veest, kasutades küllastunud lahuse mõistet; 9) eristab puhtaid aineid ja segusid; 10) toob näiteid igapäevaelus kasutatavatest puhastest ainetest ja segudest; 11) teab vesiniku, hapniku, süsiniku sümbolit; 12) loeb õigesti keemiliste elementide sümboleid vee ja süsihappegaasi valemites; 13) koostab mõisteskeeme aine ehituse, lahustumise ja ainete puhastamise kohta.

Põhimõisted: aineosake, molekul, aatom, elektronkate, aatomituum, elektron, prooton, neutron, puhas aine, ainete segu, lahus, küllastunud lahus.

Praktilised tööd : 1. Keemilise reaktsiooni tunnustega tutvumine vee elektrolüüsi kaudu. 2. Küllastunud lahuse valmistamine, segu lahutamine koostisosadeks. 3. kristallide kasvatamine; 4. molekulimudelite koostamine; 5. etteantud segu lahutamine koostisosadeks, kasutades setitamist, nõrutamist, filtrimist, aurustamist, destilleerimist; erineva soolasisaldusega lahuste omaduste uurimine (tihedus, jäätumistemperatuur), tulemuste analüüs (graafikute tõlgendamine) ning leitud seoste rakendamine (soolase vee külmumistemperatuur, kehade ujuvus).

Teema nr. 3. Liikumine ja jõud 13–14 tundi

Õppesisu: Nähtus. Nähtuste kvantitatiivne kirjeldamine. Mehaaniline liikumine. Ühtlane ja mitteühtlane liikumine. Graafik st-teljestikus. Jõud ja kehade liikumine. Raskusjõu ja massi seos. Põhjuse-tagajärje seos ja selle esitamine graafikul. Võrdeline sõltuvus matemaatikas ($y = ax$) ja loodusteadustes ($F = mg$). Dünamomeetri tööpõhimõte: vedru pikenemise ja jõu võrdelisus.

Näiteid liikumise ja raskusjõuga seotud nähtuste kohta. Kehade elektriseerimine. Positiivne ja negatiivne elektrilaeng.

Õpitulemused: Õpilane 1) analüüsib mehaanilise liikumise definitsiooni; 2) toob näiteid mehaanilise liikumise kohta; 3) mõõdab läbitud tee pikkust; 4) teab keha kiiruse arvutamise eeskirja (valemit) või tuletab selle mõõtühiku kaudu; 5) määrab keha liikumise keskmist kiirust; 6) kirjeldab mehaanilist liikumist trajektoori ja kiiruse järgi; 7) teisendab aja, kiiruse ja jõu ühikuid (suuremast väiksemaks); 8) tõlgendab keha kiirust mõõtühiku kaudu (mida näitab); 9) teab kehale mõjuva raskusjõu arvutamise eeskirja (valemit); 10) teab teguri g väärtust maapinnal; 11) tõlgendab teguri g väärtust mõõtühiku kaudu (mida näitab); 12) mõõdab kehale mõjuvat raskusjõudu; 13) põhjendab raskusjõust põhjustatud nähtusi; 14) põhjendab keha liikumise kiiruse ja suuna muutumist jõu olemasoluga, toob näiteid igapäevaelust; 15) kirjutab lauseid füüsikaliste suuruste tähiste abil; 16) vormistab ja lahendab arvutus- ja graafilisi ülesandeid kiiruse, keskmise kiiruse, läbitud tee pikkuse ja raskusjõu arvutamiseks; 17) avaldab kiiruse ja raskusjõu valemist suurusi; 18) esitab tee pikkuse sõltuvuse ajast graafiliselt, eristades põhjuse-tagajärje seost; 19) nimetab mõõteriista kiiruse ja jõu mõõtmiseks: 20) kirjeldab vedru rolli dünamomeetris; 21) korraldab juhendi järgi katse ja konstrueerib vedru pikenemise matemaatilise mudeli; 22) näitab elektrijõu toimet katsega.

Põhimõisted: mehaaniline liikumine, trajektoor, tee pikkus, aeg, kiirus, keskmine kiirus, spidomeeter, jõud, dünamomeeter, raskusjõud, elektrilaeng, elektrijõud.

Praktilised tööd: 1. Reaktsiooniaja määramine. 2. Keha keskmise kiiruse määramine. 3. Dünamomeetri gradueerimine. 4. Raskusjõu ja massi seose uurimine.

Teema nr. 4. Tahkis, vedelik, gaas 7–8 tundi

Õppesisu: Aine olekud. Aineosakeste liikumine – soojusliikumine. Ainete iseeneslik segunemine. Aineosakeste vastastikmõju. Soojuspaisumine. Temperatuuri mõõtmine. Soojuspaisumine ja aine tihedus. Soojuspaisumine ja loodusnähtused. Soojuspaisumise arvestamine tehnoloogias.

Õpitulemused: Õpilane 1) nimetab tahkise, vedeliku ja gaasi kõige üldisemad omadused; 2) kirjeldab tahkise, vedeliku ja gaasi ehitust aineosakeste tasemel; 3) põhjendab aineosakeste liikumise, kohtkindluse ja osakeste vahel mõjuvate jõududega ainete väliseid omadusi: kuju säilivust, voolavust, lenduvust, kõvadust, soojuspaisumist; 4) põhjendab soojusliikumisega ainete iseeneslikku segunemist; 5) toob näiteid ainete iseenesliku segunemise kohta looduses; 6) põhjendab soojuspaisumist aineosakeste liikumise kiirenemisega soojendamisel; 7) toob näiteid soojuspaisumise rakenduste ja tähtsuse kohta looduses; seostab soojuspaisumist kivimite murenemisega looduses; 8) kirjeldab soojuspaisumise alusel töötava termomeetri tööpõhimõtet; 9) nimetab Celsiuse temperatuuriskaala püsipunktid; 10) põhjendab aine tiheduse muutumist soojuspaisumise tõttu; 11) toob näiteid soojuspaisumise arvestamise vajadusest ehituses ja tehnikas; 12) koostab tahkiste, vedelike ja gaaside kohta mõisteskeemi.

Põhimõisted: tahkis, vedelik, gaas, soojusliikumine, soojuspaisumine, termomeeter, temperatuuri püsipunkt, Celsiuse temperatuuriskaala.

Praktilised tööd: 1. Ainete iseenesliku segunemise uurimine. 2. Soojuspaisumise uurimine. Aine tiheduse muutumine soojuspaisumisel. 3. Termomeetri gradueerimine.

Teema nr 5. Energia, mehaaniline töö, soojusülekanne 11–13 tund

Õppesisu: Mehaaniline töö ja energia. Mehaanilise energia muundumine ja jäävus. Keha siseenergia. Soojuse eraldumine põlemisel. Aineosakeste soojusliikumise ja temperatuuri seos. Soojusülekande liigid: soojusjuhtivus, konvektsioon, soojuskiirgus. Soojuslik tasakaal. Päikesekiirgus. Õhutemperatuuri ööpäevase muutumise põhjused. Soojusülekanne looduses ja inimtegevuses. Põhimõisted: mehaaniline töö, mehaaniline

Õpitulemused: Õpilane 1) huvitub tehnoloogilistest protsessidest ja soovib ise teha; 2) nimetab mehaanilise töö tunnused ja toob näiteid mehaanilise töö kohta; 3) teab mehaanilise töö arvutamise eeskirja (valemit); 4) nimetab töö ja energia ühiku, teisendab ühikuid; 5) teab, mida töö iseloomustab; 6) nimetab mehaanilise energia liigid; 7) toob näiteid mehaanilise energia muundumise kohta; 8) kirjutab lauseid füüsikaliste suuruste tähiste abil; 9) avaldab töö valemist tee pikkuse või jõu; 10) vormistab ja lahendab arvutusülesandeid töö ja energia arvutamiseks; 11) määrab katse põhjal tehtud töö ja keha(de) energia, 12) seostab aineosakeste liikumise ja

vastastikmõju mehaanilise energiaga; 13) seostab aineosakeste soojusliikumist ja temperatuuri; 14) teab, et soojusülekande mõõduks on soojushulk; 15) kirjeldab soojusjuhtivust aineosakeste tasemel, toob näiteid soojusjuhtivuse ilmingutest looduses ja tehnikas.

Põhimõisted: mehaaniline töö, mehaaniline energia, kineetiline energia, potentsiaalne energia, keha siseenergia, põlemine, soojusülekanne, soojusjuhtivus, konvektsioon, soojuskiirgus, soojuslik tasakaal.

Praktilised tööd: 1. Töö määramine trepist ülesminekul. 2. Kineetilise ja potentsiaalse energia määramine.

Teema nr. 6. Aine olekute muutumine 5–6 tundi

Õppesisu: Sulamine ja tahkumine. Aurumine ja kondenseerumine. Veeaur õhus. Küllastunud niiskus. Sublimeerumine ja härmastumine. Kaste, udu ja härmatis. Siseenergia muutumine aine oleku muutumisel. Vee paisumine külmumisel ja sellega seotud loodusnähtused**.**

Õpitulemused: Õpilane 1) teab aine sulamistemperatuuri tähendust; 2) teab, et aine sulamiseks kulub soojust ja aine tahkumisel vabaneb soojust, ning põhjendab seda aineosakeste sideme tugevuse muutumisega, toob näiteid soojuse neeldumise ning vabanemisega seotud nähtustest; 3) teab, et vee tahkumisel ruumala suureneb, ja toob näiteid selle tagajärgedest looduses ja tehnikas; 4) teab, et aine aurumiseks kulub soojust ja aine kondenseerumisel vabaneb soojust, ning põhjendab seda aineosakeste sidemete katkemise ja tekkimisega, toob näiteid soojuse neeldumise ning vabanemisega seotud nähtustest; 5) kirjeldab destilleeritud vee tootmise tehnoloogiat; teab temperatuuri langemisel hakkab veeaur õhust eralduma, kondenseeruma või härmastuma, ja vabaneb soojust; 6) kirjeldab kaste, udu ja härmatise tekkimist aineosakeste tasemel; koostab mõisteskeeme aine olekute muutumise kohta., et õhus on veeauru, õhk võib veeaurust küllastuda, veeaurust küllastunud õhu temperatuuri langemisel hakkab veeaur õhust eralduma, kondenseeruma või härmastuma, ja vabaneb soojust; 7) kirjeldab kaste, udu ja härmatise tekkimist aineosakeste tasemel; 8) koostab mõisteskeeme aine olekute muutumise kohta.

Põhimõisted: sulamine, tahkumine, sulamistemperatuur, aurumine, keemine, keemistemperatuur, küllastunud olek, kondenseerumine, destilleerimine, sublimatsioon, härmastumine.

Praktilised tööd: 1. Soojuse kulumine aine sulamiseks ja aurumiseks. 2. Keemise vaatlemine.

Teema nr. 8 Elus ja eluta looduse seoseid 6–7 tundi

Õppesisu: kohastumine elukeskkonnaga, ökosüsteemi uurimine, süsinikuring ökosüsteemis, kasvuhooneefekt, ökoloogiline jalajälg, toodete ja materjalide elutsükkel.

Õpitulemused: Õpilane 1) toob näiteid erinevatest ökosüsteemidest; 2) kirjeldab Eestis elava taimi või looma elukeskkonda; 3) teab, mille poolest sarnaneb (erineb) kohanemine kohastumisega; 4) teab, kuidas toimub ökosüsteemide uurimine; 5) teab, kuidas toimub süsinikuringe ökosüsteemides ja kasvuhooneefekt; 6) teab, mida näitab ökoloogiline jalajälg; 7) selgitab välja toote või pakendi elutsükklit; 8) hindab, kui palju prügi tekib kodus, linnas, maailmas; 9) võib sorteerida jäätmeid.

Põhimõisted: kohastumus, kohanemine, satelliidid, satelliidipildid, süsinikuringe, fossiilsed kütused, kasvuhooneefekt, inimtegevuse mõju kasvuhooneefektile, ökoloogiline jalajälg, toodete ja materjalide elutsükkel, materjalide taaskasutamine, jäätmete liigid.

Praktilised tööd (õpetaja valib nende seast antud klassile sobivad):

1. süsinikuringe uurimine puu ja puidu näitel, sh puu vanuse määramine aastarõngaste järgi;
2. kodu või kooliümbruse ökosüsteemide ja pinnamoe uurimine satelliitpiltide abi;
3. füüsikalis-keemiliste keskkonnatingimuste mõju uurimine lihtsamate loodusteaduslike mudelite abil, sh kasvuhooneefekti simuleerimine;
4. taimede ja loomade kohastumuslike muutuste uurimine veebimaterjalide põhjal;
5. ühe toote (näiteks paberi) ringluse uurimine toorainest kuni taaskasutuseni;
6. toote valmistamine taaskasutatavatest materjalidest;
7. pere ökoloogilise jalajälje arvutamine ja analüüs.

Digipädevused: Info otsimine ja töötlemine: oskab kasutada info hankimiseks erinevaid teabeallikaid, otsingumootoreid oskab teavet kriitiliselt hinnata, hindab teabe asjakohasust, usaldusväärsust ja terviklikkust, teeb vahet faktil ja arvamusel oskab infot nõuetekohaselt viidata, teab, mis on plagiaat ja hoidub sellest Info vormistamine: oskab kasutada Wordi, vormistab loovtöö nõutud juhiste järgi oskab teha lühiesitlust PowerPoint keskkonnas, omab e-mail aadressi, teab kirjasaatmise viisakusreegleid, oskab lisada kirjale manust , oskab omaloodud

materjale avaldada virtuaalsetes võrgustikes ja arvestab, et need oleksid kooskõlas intellektuaalomandi kaitse hea tavaga

Suhtlus internetis, interneti turvalisus: kasutab digisuhtluses eetilisi põhimõtteid: ei laima, avalda ebaviisakaid kommentaare , arvestab digisuhtluses turvalisuse printsiipe: ei avalikusta enda ja teiste kohta delikaatset teavet kasutab digisuhtluses üldkehtivaid käitumisnorme, lähtub üldkehtivatest kõlblus-ja viisakusnormidest, teab, et vastutab seaduse ees internetikeskkonda laetud materjalide avaldamise, l teab, et paroole ei tohi teistega jagada, loob tugevad ja turvalised paroolid, mõistab kultuuride mitmekesisust digisuhtluses ning arvestab seda Keskkonna ja Tervis, teadvustab interneti sõltuvusest põhjustatuid tervisekahjustusi, analüüsib tehnoloogia mõju igapäevaelule ja keskkonna.

Hindamine: Numbrilisel hindamisel hinnatakse õpilase teadmisi, oskusi ja vilumusi viiepallisüsteemis järgmiselt: 1) hindega „5" ehk „väga hea" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid; 2) hindega „4" ehk „hea" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele; 3) hindega „3" ehk „rahuldav" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus, hindega „3D" ehk „diferentseeritud rahuldav" hinnatakse õpilase vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika teatud perioodi või teema õppetulemusi, mille saavutamiseks on vajalik rakendada õpilase võimetelesobivat ning arengut toetavat individuaalset õppekava ja tugimeetmeid; 4) hindega „2" ehk „puudulik" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus; 5) hindega „1" ehk „nõrk" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub ja ka juhtudel, kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine. 5. Kui kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse punktiarvestuse kasutamise põhimõttest, siis

viie palli süsteemis hinnatakse hindega „5” õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindega „4” 75–89%, hindega „3” 50–74%, hindega „2” 20–49% ning hindega „1” 0–19% maksimaalsest võimalikust punktide arvust.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED

ÕPPEAINE: BIOLOOGIA

KLASS: 7. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 52,5 tundi

Teema: Bioloogia uurimisvaldkond

Õpitulemused:

1) analüüsib bioloogiateadmiste ja -oskuste vajalikkust igapäevaelus ning erinevates elukutsetes;

2) võrdleb loomi, taimi, seeni, algloomi ja baktereid;

3) toob näiteid erinevate organismirühmade eluavaldustest (elu tunnustest).

Õppesisu

Bioloogia sisu ja seos teiste loodusteadustega ning roll tänapäeva tehnoloogia arendamisel.

Organismide jaotamine loomadeks, taimedeks, seenteks, algloomadeks ja bakteriteks, nende välistunnuste võrdlus. Eri organismirühmade esindajate eluavaldused.

Põhimõisted: bioloogia, vaatlus, katse ehk eksperiment, organism.

Praktilised tööd:

1) märgpreparaadi valmistamine ning erinevate objektide võrdlemine mikroskoobiga;

2) eri organismirühmade välistunnuste võrdlemine looduslike objektide või veebist saadud materjalide alusel;

Digipädevuste arendamine

1) toob näiteid bioloogia harudest ja bioloogia teadmiste olulisusest igapäevaelus ning bioloogiaga seotud elukutsetest; vaatab vastavasisulisi videoid ja otsib infot veebist (LT 8, digipädevus);
2) koostab mõistekaardi või visualiseerib muul moel ülevaate organismirühmadest ja elu tunnustest; lahendab vastavasisulisi ülesandeid ja harjutusi kasutades oskussõnu ja

koostades loodusteadusliku sisuga lühikesi tekste (LT 2; suhtluspädevus, õpipädevus, digipädevus).

Hindamine

Hindamise objektideks saavad olla näiteks:

1) õppekäigust tehtud kokkuvõte, mille hindamisel arvestatakse varem kokkulepitud nõudeid, (mida kokkuvõte peab täpselt sisaldama, kuidas peab olema vormistatud);

2) paaris- või rühmatööna koostatud esitlus bioloogia teaduse harudest, teadus- ja tehnoloogia saavutustest, bioloogia teadmiste abil lahendatavatest probleemidest vm. (hindamise aluseks võiks olla hindamismudel, mida eelnevalt on tutvustatud)

3) praktilise töö (mikroskoopimise) protokoll;

4) koostatud ja vormistatud määramistabel;

5) koostatud mõisteskeem (

6) digitaalsed või paberkandjal harjutusülesanded;

7) teemat kokkuvõttev kirjalik töö.

Teemat kokkuvõtvale kirjalikule tööle võib eelneda näiteks harjutustöö, millele anda sõnaline tagasiside, et õpilane mõistaks, mida peab veel õppima või milliseid oskusi arendama. Samuti võib kokkuvõtva kirjaliku töö ajal lubada kasutada näiteks õpilase enda koostatud mõttekaarti või töölehti, et anda õpilastele aega ainespetsiifikaga harjumiseks.

Õppe kohandamise võimalused

1) õppekäigust tehtud kokkuvõte, mille hindamisel arvestatakse varem kokkulepitud nõudeid, (mida kokkuvõte peab täpselt sisaldama, kuidas peab olema vormistatud);

2) paaris- või rühmatööna koostatud esitlus bioloogia teaduse harudest, teadus- ja tehnoloogia saavutustest, bioloogia teadmiste abil lahendatavatest probleemidest vm. (hindamise aluseks võiks olla hindamismudel, mida eelnevalt on tutvustatud)

Teema: Selgroosete loomade tunnused.
Õpitulemused:

1) seostab imetajate, lindude, roomajate, kahepaiksete ja kalade kohastumusi nende elukeskkonnaga;

2) analüüsib imetajate, lindude, roomajate, kahepaiksete ja kalade erinevate meelte kohastumuste olulisust sõltuvalt nende elupaigast ja -viisist;

3) selgitab ja toob näiteid selgroogsete loomade tähtsusest looduses ja inimtegevuses ning põhjendab nende kaitsega seotud piiranguid, toob näiteid kaitsealustest liikidest ja selgitab nende ohustatuse põhjuseid.

Õppesisu

Loomade jaotamine selgrootuteks ja selgroogseteks. Selgroogsete loomade kohastumused eluks oma elukeskkonnas.

Selgroogsete loomade peamised meeleorganid infovahetuseks elukeskkonnaga. Juhtivate meelte sõltuvus loomade eluviisist.

Imetajate, lindude, roomajate, kahepaiksete ja kalade osa looduses ning inimtegevuses.

Loomade püügi, jahi ning kaitsega seotud piirangud.

Põhimõisted:

selgroogne loom, selgrootu loom, meeleelund, elukeskkond, elupaik

Praktilised tööd:

1) selgroogsete loomade tunnuste uurimine ja võrdlemine (nt kala lahkamine, linnu sulgede ehituse uurimine, imetajate kehakatete või koljude võrdlemine);

2) selgroogsete loomade tegevusjälgede leidmine, uurimine ja selgroogsete mitmekesisuse kaardistamine kooli lähiümbruses.

Digipädevuste arendamine

1) leiab usaldusväärset teavet ja teeb koostöös kaaslastega esitluse või stendiettekande selgroogsete kohastumustest; hindab seejuures infot kriitiliselt; teeb teistega koostööd (LT 5; sotsiaalne ja kodanikupädevus, suhtluspädevus, digipädevus)

koostab loodusteadusliku teksti etteantud mahus ja kannab selle kaaslastele ette või salvestab digitaalselt harjutades keele- ja eneseväljendusoskust ning esinemisjulgust (LT 5, digipädevus, suhtluspädevus

Hindamine

1) koostatud ja vormistatud võrdlustabelid, skeemid, joonised loomarühmadest ja nende kohastumustest;

2) praktilise töö protokollid ja töölehed (nt kala lahkamine, linnusulgede uuring, imetajate nahkade võrdlemine, koljude uuring ja määramine)

3) koostatud diagrammid (nt loomade arvukuse muutustest), nende interpreteerimine ja analüüs;

4) digitaalseid või paberkandjal harjutused, ülesanded ja teemat kokkuvõtvad tööd, kusjuures digitaalsed automaatkontrollitavad ülesanded ja testid sobivad hästi enesekontrolliks ja enesehindamiseks;

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) koostatud ja vormistatud võrdlustabelid, skeemid, joonised loomarühmadest ja nende kohastumustest;

2) praktilise töö protokollid ja töölehed (nt kala lahkamine, linnusulgede uuring, imetajate nahkade võrdlemine, koljude uuring ja määramine)

Teema; Selgroogdete loomade aine- ja energiavahetus

Õpitulemused:

1) selgitab aine- ja energiavahetuse omavahelisi seoseid;

2) seostab selgroogsete loomade erinevaid toiduobjekte toidu hankimise viiside ja seedeelundkonna eripäraga;

3) seostab eri selgroogsete loomarühmade hingamis- ja vereringeelundkonna eripära püsi- ja kõigusoojasusega;

4) toob näiteid ebasoodsate elutingimuste üleelamise viiside kohta püsi- ja kõigusoojastel loomadel.

Õppesisu

Aine- ja energiavahetuse põhiprotsessid.

Toiduobjektidest tingitud erinevused taim- ja loomtoidulistel ning segatoidulistel selgroogsetel loomadel. Toidu hankimise viisid ja nendega seonduvad kohastumused. Selgroogsete loomade seedeelundkonna eripära sõltuvalt toidust: hammaste ehitus, soolestiku pikkus ja toidu seedimise aeg.

Selgroogsete loomade erinevate rühmade hingamiselundite ehituse ja talitluse mitmekesisus: lõpused vees ja kopsud õhkkeskkonnas elavatel organismidel, kopsude eripära lindudel, naha kaudu hingamine.

Püsi- ja kõigusoojaste loomade kehatemperatuuri muutused. Selgroogsete loomade eri rühmade südame ja vereringe võrdlus ning ebasoodsate aastaaegade üleelamise viisid.
Põhimõisted:
ainevahetus, hingamine, seedimine, organ, süda, suur vereringe, väike vereringe, lõpus, kops, õhukott, magu, soolestik, kloaak, püsisoojane, kõigusoojane, loomtoidulisus, taimtoidulisus, segatoidulisus, lepiskala, röövkala, röövloom, saakloom
Praktilised tööd:

1) laboratoorne või virtuaalne uurimistöö toidu või hapniku mõjust organismide elutegevusele;

2) selgroogsete seede- või vereringeelundkonna või mõne elundi mudeli meisterdamine käepärastest vahenditest.**Teema olulisus**: Omandatakse üldine arusaamine aine-ja energiavahetusest, kuidas organismid toimivad, kuidas nad on seotud omavahel ja keskkonnaga. Kujuneb arusaamine organismi ehituse ja talituse seostest ning keskkonnamuutuste (sh kliimamuutuste) mõjust organismide elutegevusele.

Digipädevuste arendamine

1) osaleb lindude rände vaatlustel või uurib ja analüüsib rändekaarte selgitades nende vajalikkust ja võimalikke puudusi või teeb koostöös kaaslastega muu miniuurimuse veebimaterjalide põhjal ebasoodsate aegade üleelamisest loomariigis (LT 5, 6, 7, digipädevus, suhtluspädevus);

Hindamine

1) koostatud ja vormistatud skeemid, joonised jt visualiseerivad materjalid selgroogsete loomade elundkondadest ja nende ülesannetest;

2) individuaalselt või rühmatöö käigus valminud elundite või elundkondade mudelid;

3) praktilise töö protokollid (nt andmekoguja abil tehtud uuring hapniku ja/või toidu mõjust organismi elutegevusele

4) välivaatluse või õppekäigu tööleht;

5) töövihiku ja töölehe harjutused, ülesanded ja teemat kokkuvõtvad tööd, sh digitaalsed enesekontrolliks ja enesehindamiseks sobivad testid ja harjutused.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) koostatud ja vormistatud skeemid, joonised jt visualiseerivad materjalid selgroogsete loomade elundkondadest ja nende ülesannetest;

2) individuaalselt või rühmatöö käigus valminud elundite või elundkondade mudelid;

3) praktilise töö protokollid (nt andmekoguja abil tehtud uuring hapniku ja/või toidu mõjust organismi elutegevusele

Teema: Selgroogsete loomade paljunemine ja areng

Õpitulemused:

1) analüüsib kehasisese ja -välise viljastumise eeliseid ning lootelise arengu erinevusi selgroogsete loomade rühmadel;

2) võrdleb otsest ja moondelist arengut ning toob selle kohta näiteid;

3) seostab selgroogsete loomade järglaste eest hoolitsemise vajadust eri rühmade paljunemise ja arengu eripäraga.

Õppesisu:

Selgroogsete loomade paljunemist mõjutavad tegurid. Erinevate selgroogsete loomade kehasisene ja kehaväline viljastumine ja lootelise arengu eripära. Moondega ja otsene areng. Sünd ja sellele järgnev areng.

Järglaste eest hoolitsemine (toitmine, kaitsmine, õpetamine) erinevatel selgroogsetel loomadel ning selle seos paljunemise ja arengu eripäraga.

Põhimõisted:

lahksugulisus, suguline paljunemine, munarakk, seemnerakk, viljastumine, kehasisene viljastumine, kehaväline viljastumine, haudumine, otsene areng, moondega areng.

Praktilised tööd:

1) kanamuna ehituse uurimine

Digipädevuste arendamine

1) leiab internetist ja kirjandusest teavet erinevate paljunemisviiside, paljunemiskäitumise ja lõimetishoolde kohta, vormistab selle kirjaliku teksti või suulise miniettekandena (LT 1, 5, 7, digipädevus, suhtluspädevus, õpipädevus);

sooritab kokkuvõtva kirjaliku töö, mille kohta saab hindelise- ja/või kujundava tagasiside või võimaluse korral digitaalse testi (LT 2, digipädevus, enesemääratluspädevus

Hindamine

Hindamisobjektideks saavad olla näiteks:

1) harjutused, töölehed, digitaalsed harjutused ja testid;

2) katsete ja vaatluste protokollid;

3) skeem või selgitustega joonis moondega ja otsese arengu võrdlusest;

4) uurimuse või katse protokoll, mille hindamisel sobib kasutada hindamismudelit või suulist tagasisidet;

5) teemat kokkuvõttev kirjalik töö või digitest.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) harjutused, töölehed, digitaalsed harjutused ja testid;

2) katsete ja vaatluste protokollid;

Teema: Selgroogsete loomade evolutsioon

Õpitulemused:

1) selgitab selgroogsete loomade täiustumist evolutsiooni käigus;

2) toob näiteid tõenditest selgroogsete loomade põlvnemise kohta.

Õppesisu:

Selgroogsete loomade täiustumine evolutsiooni käigus. Tõendid põlvnemisest.

Põhimõisted: evolutsioon, evolutsiooni tõendid, kivistis.

Praktilised tööd:

1) fossiilide vaatlus

Digipädevuste arendamine

vaatab videolõike selgroogsete evolutsiooni uurimisest ja analüüsib neid eakohasel moel, selgitab paleontoloogia tegevusvaldkonda (LT 1, 8, digipädevus

Hindamine

1) digitaalsed või paberkandjal harjutused ja ülesanded (sh lühike loodusteaduslik tekst) selgroogsete evolutsioonist;

2) arutelus osalemise protsess ja/või arutelu põhjal koostatud diskussioonivõrk vm kokkuvõte, mille kohta saab anda suulist tagasisidet;

3) praktilise töö protokoll või kokkuvõte õppekäigust, lühiettekanne muuseumi või näituse külastuse põhjal (eriti juhul, kui külastus oli individuaalne);

4) ühe selgroogsete rühma evolutsiooni käsitleva rühmatöö protsess ja esitlus või kokkuvõte muul moel (nt poster), mida hinnatakse hindamismudeli alusel.

Olulisel kohal on ka õpilase enesehindamine (õpilane annab ise oma tööle tagasisidet, mida tööd tehes õppis ja millele järgmine kord tähelepanu pöörata) kui ka kaaslase tööle hinnangu andmine.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) digitaalsed või paberkandjal harjutused ja ülesanded (sh lühike loodusteaduslik tekst) selgroogsete evolutsioonist;

2) arutelus osalemise protsess ja/või arutelu põhjal koostatud diskussioonivõrk vm kokkuvõte, mille kohta saab anda suulist tagasisidet;

AINEVALDKOND: LOODUSAINED

ÕPPEAINE: BIOLOOGIA

KLASS: 8. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 72 tundi

Teema: Taimede tunnused ja eluppotsessid

Õpitulemused:

1) eristab looma- ja taimerakku ning nende peamisi osi joonistel ning analüüsib nende osade ülesandeid;

2) analüüsib õistaimede organite ehituse ja talitluse kooskõla, seostab seda ainete liikumisega taimes, taime kasvukohaga ning paljunemise ja levimise viisiga;

3) koostab ja analüüsib skeeme fotosünteesi lähteainetest, lõppsaadustest ja protsessi mõjutavatest tingimustest;

4) selgitab fotosünteesi ja hingamise tähtsust taimede ning teiste organismide elutegevuses;

5) võrdleb eri taimerühmadele iseloomulikku välisehitust ning toob näiteid Eesti tavaliste (enamlevinud) taimede kohta;

6) analüüsib sugulise ja mittesugulise paljunemise eeliseid eri taimede näitel, võrdleb erinevaid paljunemis-, tolmlemis- ja levimisviise ning toob nende kohta näiteid;

7) analüüsib taimede osa looduse kui terviksüsteemi jätkusuutlikkuse tagamisel ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid.

Õppesisu:

Taime- ja loomaraku peamiste osade (tuum, membraan, rakukest, mitokondrid, rakuplasma ehk tsütoplasma, tsütoplasmavõrgustik, ribosoomid, plastiidid, vakuoolid) ehitus ning talitlus. Taimeraku võrdlus loomarakuga.

Õistaimede organid ja nende ehituse ja talitluse kooskõla. Fotosünteesi üldine kulg, selle tähtsus ja seos hingamisega. Tõusev ja laskuv vool taimedes. Suguline ja mittesuguline paljunemine. Putuk- ja tuultolmlejate taimede võrdlus. Taimede kohastumused levimiseks, sh vesi-, loom- ja tuulleviks. Seemnete idanemiseks ja taimede arenguks vajalikud tingimused.

Vetikate, sammalde, koldade, sõnajalgade ja osjade, paljaseemnetaimede ning katteseemnetaimede ehk õistaimede välisehituse põhijooned. Näited Eesti enamlevinud taimedest. Eri taimerühmadele iseloomuliku paljunemise, kasvukoha ja leviku võrdlus. Taimede täiustumine evolutsiooniprotsessis.

Taimede osa looduses ja inimtegevuses. Taimede uurimise ja kasvatamisega seotud elukutsed.

Põhimõisted:

rakk, rakukest, rakumembraan, rakutuum, mitokonder, klorofüll, kloroplast, kromoplast, leukoplast, vakuool, kude, õhulõhe, tõusev vool, laskuv vool, fotosüntees, anorgaaniline aine,

orgaaniline aine, õis, tolmukas, emakas, tolmlemine, seeme, vili, käbi, mittesuguline paljunemine, eoseline paljunemine, eos, vegetatiivne paljunemine.

Praktilised tööd:

1) taimede mitmekesisuse kaardistamine kooli lähiümbruses;
2) fotosünteesi mõjutavate tegurite uurimine praktilise töö või arvutimudeliga;
3) märgpreparaadi valmistamine taime kattekoest;

4) taimede õite, viljade kogumine, võrdlemine;

5) toataime kasvatamine pistikust või tütartaimest (säntpoolia, tradeskantsia või kalanhoe).

Digipädevuste arendamine

1) määrab digimäärajate või välimäärajate abil ja kaardistab kooli ümbruses kasvavaid taimi ning annab hinnangu elurikkuse seisukohalt (LT 1 ja 7; digipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus);
2) valmistab individuaalselt, paaris- või rühmatööna viljade/seemnete kogu koos kirjeldusega, koostab taime lehtede või viljade võrdlustabeli ja eşitleb klassikaaslastele (LT 1, 2 ja 7; õpipädevus, digipädevus);
3) arutleb teemal uute liikide sissetoomine ning põhjendab võõrliikide levikuga kaasnevaid ohte kohalikele ökosüsteemidele, otsib võõrliikide kohta internetist materjali (LT 2, 5 ja 7; digipädevus);

Hindamine:

1) katsete ja vaatluste protokollid, millega hinnatakse uurimisoskusi; uurimistöö hindamismudeli näidis

2) liikide vms teema kohta koostatud esitlused (paaristööna või individuaalselt);

3) teemat kokkuvõttev töö.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) liikide vms teema kohta koostatud esitlused (paaristööna või individuaalselt);

2) teemat kokkuvõttev töö.

Teema: Seente tunnused ja eluprotsessid

Õpitulemused:

1) võrdleb seeni taimede ja loomadega;

2) kirjeldab erinevate seenerühmade ja samblike ehituse ja talitluse mitmekesisust ning toob selle kohta näiteid, sh selgitab parasiitluse ja sümbioosi tähtsust;

3) selgitab seente ja samblike paljunemise viise ning arenguks vajalikke tingimusi;

4) analüüsib seente ning samblike osa looduses ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid, väärtustades neid elusloodu tähtsate osadena;

5) teab tähtsamaid söödavaid ja mürgiseid seeneliike ja tunneb neid

Õppesisu:

Seente välisehituse ja peamiste talitluste võrdlus taimede ja loomadega. Seente välisehitus ja mitmekesisus tavalisemate kott- ja kandseente näitel . Seente paljunemine eoste ja pungumise teel. Eoste levimise viisid ja idanemiseks vajalikud tingimused. Toitumine surnud ja elusatest organismidest, parasitism ja sümbioos. Käärimiseks vajalikud tingimused. Inimeste ja taimede nakatumine seenhaigustesse ning selle vältimine.

Samblikud kui seente ja vetikate kooseluvorm. Samblike mitmekesisus, nende erinevad kasvuvormid ja kasvukohad. Samblike toitumise eripära, uute kasvukohtade esmaasustamine. Seente ja samblike osa looduses ning inimtegevuses.

Enamlevinud söödavad ning mürgised seened ja nende tunnused.

Põhimõisted: ainurakne, hulkrakne, käärimine, pungumine, sümbioos, mükoriisa, mütseel.

Praktilised tööd:

1) seente välistunnuste võrdlemine, kasutades näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale;

2) seente ehituse uurimine mikroskoobiga;

3) uurimistöö hallitus- või pärmseente arengut mõjutavate tegurite leidmiseks;

4) praktiline töö või arvutimudeli kasutamine õhu saastatuse hindamiseks samblike leviku järgi.

Digipädevuste arendamine

1) viib läbi juhendatud, struktureeritud või avatud uurimuse nt pärmseente kasvu mõjutavate tegurite või hallitusseente elutegevuse kohta; analüüsib ja üldistab uurimuse tulemusi (LT 4, 5, 8)
2) sooritab teemat kokkuvõtva kirjaliku või digitesti või kirjaliku töö avatud materjalidega (LT 2, 3; õpipädevus, digipädevus).

Hindamine

1) seente ja samblike ehitust iseloomustavad joonised, kirjeldused ja mõistekaardid;

2) Miniuurimistöö protokoll ja tulemuste analüüs ning töö esitluste esitlemine kaaslastele

3) seenenäituse või seeneteemalise õppeprogrammi tööleht;

4) õhu kvaliteedi määramise protsess, tulemuste vormistamine ja analüüs;

5) töövihiku valikulised harjutused või digitaalsed ülesanded või õpimapp.

7) kokkuvõttev töö või kirjalik test.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) seente ja samblike ehitust iseloomustavad joonised, kirjeldused ja mõistekaardid;

2) Miniuurimistöö protokoll ja tulemuste analüüs ning töö esitluste esitlemine kaaslastele

Teema: Selgrootute loomade tunnused ja eluprotsessid

Õpitulemused:

1) võrdleb selgrootute ja selgroogsete loomade ehitust ning selgrootute olulisemate rühmade tunnuseid, toob vastavate loomarühmade kohta näiteid;

2) seostab erinevate selgrootute loomade välisehituse ja kohastumuse liikuda, hingata, toituda ning orienteeruda nende elukeskkonnas;

3) analüüsib lahk- ja liitsugulisuse eeliseid erinevatel selgrootute rühmadel ning selgitab ja toob näiteid otsese ning täis- ja vaegmoondelise arengu kohta;

4) selgitab parasiitse eluviisiga organismide arengu vältel peremeesorganismi, toiduobjekti ja elupaiga vahetamise tähtsust ning toob selle kohta näiteid;

5) analüüsib erinevate selgrootute loomade osa looduses ja inimtegevuses, väärtustades selgrootuid elusloodu olulise osana, ning toob selle kohta näiteid.

Õppesisu

Selgrootute loomade üldiseloomustus ja võrdlus selgroogsetega. Käsnade, ainuõõssete, usside, limuste, lülijalgsete peamised tunnused, levik ning tähtsus looduses ja inimese elus. Lülijalgsete (koorikloomade, ämblikulaadsete ja putukate) välisehituse võrdlus. Tavalisemate putukarühmade (liblikad, mardikad, kiilid, sääsed) välistunnuste erinevused. Limuste (tigude ja karpide) välistunnuste erinevused.

Vabalt elavate ning parasiitse eluviisiga selgrootute loomade kohastumused hingamiseks ja toitumiseks. Selgrootute hingamine lõpuste, kopsude ja trahheedega. Selgrootute loomade erinevad toidu hankimise viisid ja organid.

Usside, limuste ning lülijalgsete liit- ja lahksugulisus. Peremeesorganismi ning vaheperemehe vaheldumine usside arengus. Paljunemise ja arengu eripära otsese arengu, täis- ning vaegmoondelise arenguga loomadel.

Põhimõisted: trahhee, lihtsilm, liitsilm, suised, kombits, tundel, liitsugulisus, lahksugulisus, täismoondega areng, vaegmoondega areng, vastne, nukk, parasitism, peremees, vaheperemees

Praktilised tööd:

1) selgrootute loomarühmade iseloomulike välistunnuste võrdlemine, kasutades näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale ning sisuloomeks sobivaid digikeskkondi;

2) lülijalgsete loomade välistunnuste võrdlemine luubi või binokulaariga;

3) praktiline töö või arvutimudeli kasutamine vee reostuse hindamiseks vee-selgrootute leviku alusel.

Digipädevuste arendamine

1) vaatab videoid ja loeb tekste ning selgitab nende põhjal selgrootute arengut lihtsamatest vormidest keerukamateni (LT 3, 5; digipädevus);
2) kogub ja määrab limuseid või kasutab määramiseks kollektsioone või veebimaterjale (LT 1, 5; digipädevus);
3) lahendab digitaalseid või paberkandjal ülesandeid selgrootute eluprotsessidest, nende rollist looduses, tähtsusest inimese jaoks ja nendega seotud ohtudest (LT 2, 4, 5, 7; õpipädevus, digipädevus, enesemääratluspädevus);

Hindamine

1) õpilase koostatud võrdlustabelid, diagrammid ja mõistekaardid;

2) limuste määramise tööleht;

3) tööleht või muul kujul vormistatud uurimustulemus (vee kvaliteedi hindamine selgrootute leviku järgi);

4) digitaalsed või paberkandjal ülesannete lahendused selgrootute eluprotsesside kohta;

5) kokkuvõttev töö või kirjalik test.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) õpilase koostatud võrdlustabelid, diagrammid ja mõistekaardid;

2) limuste määramise tööleht;

Teema: Elusloodus evolutsioon

Õpitulemused:

1) selgitab bioloogilise evolutsiooni olemust ning toob näiteid evolutsiooni tõendite kohta looma- ja taimeriigis;

2) põhjendab olelusvõitluse tekkepõhjusi ja seostab olelusvõitluse loodusliku valikuga;

3) selgitab liikide teket ja suuremate organismirühmade evolutsiooni põhisuundi;

4) toob näiteid inimese evolutsiooni olulisemate etappide kohta.

Õppesisu:

Bioloogilise evolutsiooni olemus ja tõendid. Loodusliku valiku kujunemine olelusvõitluse tagajärjel. Liikide teke ja suuremate organismirühmade, taime-ja loomariigi evolutsioon. Inimese evolutsioon.

Põhimõisted: bioevolutsioon, olelusvõitlus, looduslik valik, liigiteke, mandunud elundid, fossiilid.

Praktilised tööd:

1) evolutsiooni ajatelje koostamine.

Digipädevuste arendamine

1) määrab või modelleerib kivistisi

Hindamine

1) digitaalsed ja paberkandjal ülesanded ning harjutused;

2) ajatelje koostamise protsess (rühmatöö), Maad mingil ajahetkel asustanud organismi välimuse, eluviisi ja kohastumuste tutvustust saab hinnata hindamismaatriksi abil;

3) õpilase enda koostatud loodusteaduslik tekst mõne taimerühma, looma või inimese evolutsiooni kohta või teksti (nt ajakirja artikli) analüüs;

4) kivististe määramise ja/või modelleerimise protsess;

5) õppeprogrammil osaleja tööleht (paaris- või individuaaltöö);

6) kokkuvõttev töö või kirjalik test.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) digitaalsed ja paberkandjal ülesanded ning harjutused;

2) ajatelje koostamise protsess (rühmatöö), Maad mingil ajahetkel asustanud organismi välimuse, eluviisi ja kohastumuste tutvustust saab hinnata hindamismaatriksi abil;

Teema: Ökoloogia ja keskkonnakaitse
Õpitulemused:

1) selgitab ökosüsteemide ja biosfääri struktuuri ning toob selle kohta näiteid;

2) analüüsib elus- ja eluta looduse tegurite mõju eri organismirühmadele ning toob selle kohta näiteid;

3) analüüsib diagrammidel ja tabelites esitatud infot keskkonnategurite mõju kohta organismide arvukusele;

4) analüüsib organismidevahelisi seoseid ökosüsteemis, mõistab elusloodu ses toimuvaid protsesse ja hindab inimtegevuse positiivset ja negatiivset mõju populatsioonidele ning ökosüsteemide püsimisele;

5) mõistab rohepöörde vajalikkust ning märkab keskkonnaprobleeme, leiab eakohasel moel võimalusi nende leevendamiseks;

6) selgitab ja väärtustab bioloogilist mitmekesisust ehk elurikkust ja lahendab bioloogilise mitmekesisuse kaitsega seotud dilemmaprobleeme.

Õppesisu:

Organismide jaotamine liikidesse. Populatsioonide, ökosüsteemi ja biosfääri struktuur. Looduslik tasakaal.

Eluta ja elusloodu se tegurid (ökoloogilised tegurid) ning nende mõju eri organismirühmadele. Biomassi juurdekasvu püramiidi moodustumine ning toiduahela lülide arvukuse leidmine.

Inimtegevuse positiivne ja negatiivne mõju populatsioonidele ja ökosüsteemidele.

Bioloogilise mitmekesisuse ehk elurikkuse tähtsus ja kaitse. Kliimamuutuste mõju elurikkusele. Liigi- ja elupaigakaitse. Näiteid keskkonnaprobleemide põhjustest, olemusest ja leevendamise võimalustest. Rohepööre.

Põhimõisted:

liik, populatsioon, levila, ökosüsteem, kooslus, eluta looduse tegurid, elusloodu se tegurid, aineringe, konkurents, looduslik tasakaal, keskkonnakaitse, looduskaitse, bioloogiline mitmekesisus ehk elurikkus, biosfäär, rohepööre, looduse iseväärtus.

Praktilised tööd:

1) praktiline uuring populatsioonide arvukuse sõltuvuse kohta ökoloogilistest teguritest;
2) seoste leidmine toiduahela lülide arvukuse ja biomassi juurdekasvu vahel arvutimudeli abil;
3) loodusliku tasakaalu muutumise seaduspärasuste uurimine arvutimudeliga.

Digipädevuste arendamine

1) täiendab skeeme, lahendab digitaalseid või paberkandjal harjutusi, koostab mõistekaarte ökoloogilistest teguritest, koostab ja analüüsib toiduvõrgustikke (LT 1, 2, 7; õpipädevus, loodusteaduste alane pädevus, digipädevus);
2) analüüsib või koostab arvukuse graafikuid ja selgitab arvukust mõjutavaid tegureid (LT 2, 4; õpipädevus, loodusteaduslik pädevus, digipädevus);
3) analüüsib või koostab arvukuse graafikuid ja selgitab arvukust mõjutavaid tegureid (LT 2, 4; õpipädevus, loodusteaduslik pädevus, digipädevus);
4) uurib praktilise töö käigus, kuidas ökoloogilised tegurid mõjutavad populatsioonide arvukust või selgitab arvutimudeli abil toiduahela lülide arvukuse ja biomassi juurdekasvu omavahelist sõltuvust (LT 2, 3, 4, 5, 6; digipädevus, õpipädevus);
5) valikulise ülesandena uurib rohemeetri abil lähiümbruse elurikkust (LT1, 4, 6; digipädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus).

Hindamine

1) ökosüsteemi kirjalik tutvustus ja/või selle esitlemine, poster, laualeht, joonis;

2) teemakohased harjutused ja ülesannete lahendused;

3) ökoloogilise püramiidi mudel;

4) koostatud arvukuse diagramm või loodusteaduslik tekst; etteantud teksti või arvukuse diagrammi analüüs ja hindamine;

5) praktilise töö protokoll või kokkuvõte arvukust mõjutavate tegurite uurimusest arvutimudeli abil;

6) osalemine arutelus, probleemide lahendamisel või rollimängus;

7) kokkuvõttev kirjalik töö või digitest.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) ökosüsteemi kirjalik tutvustus ja/või selle esitlemine, poster, laualeht, joonis;

2) teemakohased harjutused ja ülesannete lahendused;

3) ökoloogilise püramiidi mudel;

AINEVALDKOND: LOODUSAINED

ÕPPEAINE: BIOLOOGIA

KLASS: 9. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 72 tundi

Teema: Mikroorganismide ehitus ja eluprotsessid

Õpitulemused:

1) selgitab bakterite, algloomade ja viiruste põhitunnuste eripära võrreldes taimede ja loomadega;

2) toob näiteid bakterite ja algloomade leviku kohta eri elupaikades, sh aeroobses ning anaeroobses keskkonnas; hindab kiire paljunemise ja püsieoste moodustumise olulisust bakterite levikus;

3) analüüsib ning selgitab bakterite ja algloomade tähtsust looduses ning inimtegevuses;

4) selgitab, kuidas kaitsta toitu bakteriaalse riknemise eest;

5) seostab inimese sagedasemaid bakteritest, viirustest ja algloomadest põhjustatud haigusi nende levikuviisidega ning teab, kuidas neid vältida.

Õppesisu:

Bakterite ja algloomade võrdlus loomade ning taimedega. Vabalt elavate ja parasiitse eluviisiga mikroorganismide levik ning tähtsus. Bakterite aeroobne ja anaeroobne eluviis. Käärimiseks vajalikud tingimused. Bakterite paljunemine ja levik. Toidu bakteriaalse riknemise eest kaitsmise viisid. Bakterhaigustesse nakatumine ja haiguste vältimine. Bakterite osa looduses ja inimtegevuses.

Viiruste ehituse ja talitluse eripära. Viirustega nakatumine, peiteaeg, haigestumine ja tervenemine.

Mikroorganismidega seotud elukutsed.

Põhimõisted: bakter, algloom, viirus, silmtäpp, pooldumine, aeroobne eluviis, anaeroobne eluviis.

Praktilised tööd:

1) bakterite elutegevust mõjutavate tegurite uurimine arvutimudeliga;

2) bakterite leviku hindamine bakterikultuuri kasvatades;

3) jogurti valmistamine juuretise abil.

Digipädevuste arendamine

1) loob rühmatööna plakati või video ühest levinud viiruslikust või bakteriaalsest haigusest (LT pädevus 3, 5; ettevõtlikkuspädevus, digipädevus);
2) tutvub iseseisvalt või koos paarilisega Eesti Tervisemuuseumi lehel olevate materjalidega bakteritest ning lahendab töölehtedel ülesanded (LT pädevus 2, 5; õpipädevus, digipädevus);

Hindamine:

Hindamise objektideks saavad olla näiteks:

1) plakat, video või lühiülevaade viiruslikust või bakteriaalsest haigusest;

2) töölehed, digitaalsed ning paberkandjal harjutused;

3) osalemine arutelus või probleemide lahendamisel; hindamismudeli näidis

4) kokkuvõttev töö või kirjalik test.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) plakat, video või lühiülevaade viiruslikust või bakteriaalsest haigusest;

2) töölehed, digitaalsed ning paberkandjal harjutused

Teema: Inimese koed ja elundkonnad

1) plakat, video või lühiülevaade viiruslikust või bakteriaalsest haigusest;

2) töölehed, digitaalsed ning paberkandjal harjutused;
3) osalemine arutelus või probleemide lahendamisel; hindamismudeli näidis

Õpitulemused:

1) võrdleb ja põhjendab eri kudede ehituse ja talitluse seotust ning ülesandeid; toob näiteid eri elundite, kudede ja elundkondade kohta;

2) analüüsib naha ehituse ja talitluse kooskõla kompimis-, kaitse-, termoregulatsiooni- ja eritusfunktsiooni täitmisel; väärtustab naha tervishoiuga seotud tervislikku eluviisi.

Õppesisu:

Ülevaade inimese elundkondadest, elunditest ja kudedest (epiteel-, side-, närvi-, lihaskude). Kudede eripärad, nende ehituse seos talitlusega.

Naha ehitus ja ülesanded. Naha roll infovahetuses väliskeskkonnaga. Naha tervishoid.

Põhimõisted: tugi- ja liikumiselundkond, seedeelundkond, närvisüsteem, vereringe, hingamiselundkond, erituselundkond, suguelundkond, nahk, epiteel-, lihas-, side-, närvikude.

Praktilised tööd:

1) naha tundlikkuse määramine selle erinevates piirkondades;

2) loomsete kudede ehituse võrdlemine mikroskoobiga.

Digipädevuste arendamine

1) leiab infot naha tervishoiu ja sellega seotud ametite kohta (LT pädevus 7, 8; digipädevus);
2) lahendab probleemülesandeid seoses naha tervishoiuga (päevitamisega) (LT pädevus 2, enesemääratluspädevus; digipädevus)
3) koostab mõistekaardi, ristsõna või ülesandeid (raku ja kudede ehituse ning talitluse, naha ehituse ja talitluse kohta) kasutades erinevaid arvutiprogramme (LT pädevus 1, digipädevus).

Hindamine:

1) rühmatööna läbiviidud katse protokoll (hindamise aluseks võiks olla hindamismudel, mida on õpilastele eelnevalt tutvustatud);

2) osalemine arutelus või probleemülesande probleemülesande lahendamisel; hindamismudeli näidis

3) digitaalsed ning paberkandjal harjutused;

4) infootsing naha tervishoiu ja sellega seotud ametite kohta;

5) õpilaste poolt loodud ülesanded, mõistekaart; mõistekaardi hindamismudeli näidis

6) kokkuvõttev töö või kirjalik test

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) osalemine arutelus või probleemülesande probleemülesande lahendamisel; hindamismudeli näidis

2) digitaalsed ning paberkandjal harjutused;

3) infootsing naha tervishoiu ja sellega seotud ametite kohta;

Teema: Luud ja lihased
Õpitulemused:

1) eristab joonisel või mudelil inimese peamisi luid ning lihaseid;

2) selgitab luude ja lihaste ehituse ning talitluse kooskõla, võrdleb sile-, vööt- ja südamelihaste ehitust ning talitlust;

3) analüüsib erinevate luudevaheliste ühenduste seoseid nende ülesannetega ning toob nende kohta näiteid;

4) analüüsib õige toitumise ja treeningu mõju tugi- ja liikumiselundkonnale ning toob selle kohta näiteid; peab tähtsaks enda lihaste tervislikku treenimist.

Õppesisu:

Luude ja lihaste osa inimese ning teiste selgroogsete loomade tugi- ja liikumiselundkonnas. Luude ehituse iseärasused. Luudevaheliste ühenduste tüübid ja tähtsus. Inimese luustiku võrdlus teiste selgroogsete loomadega.

Lihaste ehituse ja talitluse kooskõla. Luu- ja lihaskoe mikroskoopiline ehitus ning selle seos talitlusega. Treeningu ja toitumise mõju tugi- ja liikumiselundkonnale.

Põhimõisted: toes, lameluu, toruluu, lihas, liiges, luuüdi, käsnollus.

Praktilised tööd:

1) uurimistöö lihasväsimuse tekke ja treenituse seosest;

2) kanatiiva lahkamine.

Digipädevuste arendamine

1) leiab infot põhiliste sportlaste vigastuste kohta (LT pädevus 5; digipädevus);

Hindamine:
1) digitaalsed ning paberkandjal harjutused;

2) infootsing levinumate spordivigastuste kohta;

3) analüüs enda tugi- ja liikumiselundkonna seisundist ning eesmärkide seadmine;

4) mõistekaart, lühiessee;(essee hindamismudeli näidis,mõistekaardi hindamismudeli näidis)

5) kokkuvõttev töö või kirjalik test.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) infootsing levinumate spordivigastuste kohta;

2) analüüs enda tugi- ja liikumiselundkonna seisundist ning eesmärkide seadmine;

3) mõistekaart, lühiessee;(essee hindamismudeli näidis,mõistekaardi hindamismudeli näidis)

Teema: Vereringe

Õpitulemused:

1) analüüsib inimese vereringeelundkonna jooniseid ja skeeme;

2) seostab südame, erinevate veresoonte ehituse ja vere koostisosade eripära nende talitlusega;

3) seostab inimese sagedasemaid südame- ja veresoonkonnahaigusi nende tekkepõhjustega ning väärtustab vereringeelundkonda ja immuunsüsteemi tugevdavat eluviisi;

4) selgitab vere osa organismi lühi- ja pikaajalise immuunsuse kujunemisel, immuunsüsteemi häirete tekkimist ning vaktsineerimise tähtsust nakkushaiguste vältimiseks.

Õppesisu:

Südame ning suure ja väikese vereringe osa inimese aine- ja energiavahetuses. Erinevate veresoonte ehituslik ja talitluslik seos. Vere koostis ja koostisosade ülesanded.

Vere osa organismi immuunsüsteemis. Immuunsuse kujunemine: lühi- ja pikaajaline immuunsus. Immuunsüsteemi ja vaktsineerimise osa bakter- ja viirushaiguste vältimisel. Immuunsüsteemi häired, allergia, HIV ja AIDS.
Treeningu mõju vereringeelundkonnale. Südamelihase ala- ja ülekoormuse tagajärjed. Veresoonte lupjumise ning kõrge ja madala vererõhu põhjused ja tagajärjed.
Põhimõisted: süda, veresoon, arter, veen, kapillaar, arteriaalne veri, venoosne veri, vererõhk, elektrokardiogramm, hemoglobiin, punane vererakk, valge vererakk, vereliistak, vereplasma, hüübimine, lümf, lümfisõlm, antikeha, immuunsus, immuunsüsteem, HIV, AIDS.

Praktilised tööd:

1) uurimistöö füüsilise koormuse mõjust pulsile või vererõhule.

Digipädevuste arendamine

1) leiab infot veresoonkonnahaiguste kohta erinevatest allikatest, hindab infoõigsust ja selgitab veresoonkonnahaiguste ennetamise võimalusi (LT pädevus 5, suhtluspädevus, digipädevus).
2) kasutab vererõhuaparaati, mõõdab vererõhku, viib läbi katse, millega hindab füüsilise koormuse mõju vererõhule ja pulsi sagedusele (LT pädevus 4; digipädevus).
3) otsib infot immuunsüsteemi tugevdavate tegurite kohta erinevatest allikatest ja hindab selle usaldusväärsust, koostab mõistekaardi (LT pädevus 5, 2, digipädevus)

Hindamine:

1) plakat, video või lühiülevaade südameveresoonkonna haigustest ja riskiteguritest;

2) osalemine arutelus või probleemide lahendamisel;

3) digitaaalsed või paberkandjal ülesanded ringeelundkonna ehitusest ja ülesannetest ning tähtsusest;

4) kokkuvõttev töö või kirjalik test.docx

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) kokkuvõttev töö või kirjalik test.docx

Teema: Seedimine ja eritamine

Õpitulemused:

1) koostab ning analüüsib seedeelundkonna ehituse jooniseid ja skeeme ning selgitab nende alusel toidu seedimist ja toitainete imendumist;

2) selgitab valkude, rasvade, süsivesikute, vitamiinide, mineraalainete ja vee ülesandeid inimorganismis ning nende üle- või alatarbimisega kaasnevaid probleeme;

3) hindab neerude, kopsude ja naha osa jääkainete eritamisel.

Õppesisu:

Inimese seedeelundkonna ehitus ja talitlus. Organismi energiavajadust mõjutavad tegurid. Toitainete vajadus ning tervislik toitumine, üle- ja alakaalulisuse põhjused ning tagajärjed.

Neerude üldine tööpõhimõte vere püsiva koostise tagamisel. Kopsude ja naha eritamisülesanne.

Põhimõisted: valgud, rasvad, süsivesikud, kiudained, ensüüm, vitamiin, sülg, maks, sapp, kõhunääre, peensool, soolehatt, jämesool, neer, uriin.

Praktilised tööd:

1) inimese energiavajadust mõjutavate tegurite uurimine praktilise tööga või arvutimudeliga;
2) isikliku toitumisharjumuse analüüs;
3) piimavalkude lagunemine HCl ja pepsiini toimel;
4) tärklise tõestamine joodilahusega.

Digipädevuste arendamine

1) leiab infot toitumise ja toitainete kohta erinevatest allikatest ning hindab selle usaldusväärsust (LT pädevus 5, digipädevus).

2) oskab kasutada andmebaase ja analüüsida sealt saadud andmeid (LT pädevus 5; digipädevus).

3) koostab seedeelundkonna talitlusest mudeli, loob või täiendab video (slowmation, Zaption) kasutades käepäraseid vahendeid (LT pädevus 2, suhtluspädevus, digipädevus);

leiab infot neerude töö kohta erinevatest allikatest ja koostab mõistekaardi (LT pädevus 5, digipädevus

Hindamine:

1) plakat, video või lühiülevaade tervislikust toitumisest;

2) toitumisharjumuste analüüs;

3) osalemine arutelus või probleemide lahendamisel;

4) digitaalsed või paberkandjal ülesanded seedeelundkonna ehitusest ja ülesannetest ning tähtsusest;

5) kokkuvõttev töö või kirjalik test.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Teema: Hingamine

Õpitulemused:

1) analüüsib hingamiselundkonna ehituse ja talitluse kooskõla;

2) koostab ning analüüsib jooniseid ja skeeme hingamiselundkonna ehitusest ja talitlusest ning sisse- ja väljahingatava õhu koostisest;

3) selgitab hingamise olemust, sh hapniku ülesannet rakkudes, sisse- ja väljahingamist ning hingamise regulatsiooni;

4) analüüsib treeningu mõju hingamiselundkonnale;

5) selgitab hingamiselundite levinumate haiguste tekkepõhjusi ja haiguste vältimise võimalusi.

Õppe kohandamise võimalused

1) analüüsib hingamiselundkonna ehituse ja talitluse kooskõla;

2) koostab ning analüüsib jooniseid ja skeeme hingamiselundkonna ehitusest ja talitlusest ning sisse- ja väljahingatava õhu koostisest;

Õppesisu:

Hingamiselundkonna ehituse ja talitluse seos. Sisse- ja väljahingatava õhu koostise võrdlus. Hapniku ülesanne rakkudes (rakuhingamine). Organismi hapnikuvajadust määravad tegurid ja hingamise regulatsioon. Treeningu mõju hingamiselundkonnale. Hingamiselundkonna levinumad haigused ning nende vältimine.

Põhimõisted: hingetoru, kopsutoru, kopsusomp, hingamiskeskus, gaasivahetus, rakuhingamine.

Praktilised tööd:

1) praktilise töö või arvutimudeliga kopsumahu, hingamissügavuse ja -sageduse ning omastatava hapniku hulga seoste uurimine.

Digipädevuste arendamine

1) otsib informatsiooni erinevatest allikatest hingamisteede haiguste põhjuste kohta ja oskab neid ennetada (LT pädevus 5, digipädevus)
2) kasutab andmebaase, et analüüsida sealt saadud andmeid (LT pädevus 5, digipädevus).
3) planeerib ja viib läbi katse või kasutab arvutimudelit kopsumahu, hingamissügavuse ja -sageduse ning omastatava hapniku hulga seoste uurimiseks (LT pädevus 4,6; digipädevus)
4) koostab kopsu mudeli või video hingamiselundkonnast ja selle töö põhimõtetest (slowmation), kasutades käepäraseid vahendeid (LT pädevus 1, 3, 6; ettevõtlikkuspädevus, digipädevus);
5) otsib informatsiooni erinevatest infoallikatest ja hindab info usaldusväärsust, koostab postri tubaka toodete kahjulikkusest (LT pädevus 2,5; digipädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus);

Hindamine:

1) plakat, video või lühiülevaade tubakatoodete mõjust inimese tervisele;

2) töölehed, mõistekaart(hindamismudeli näidis);

3) osalemine arutelus või probleemide lahendamisel;

4) digitaalsed ning paberkandjal harjutused;

5) kokkuvõttev töö või kirjalik test.docx.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) töölehed, mõistekaart(hindamismudeli näidis);

2) osalemine arutelus või probleemide lahendamisel;

3) digitaalsed ning paberkandjal harjutused;

Teema: Paljunemine ja areng

Õpitulemused:

1) võrdleb naise ja mehe suguelundkonna ehitust ning talitlust;

2) võrdleb inimese muna- ja seemnerakkude ehitust ning arengut, selgitab munaraku viljastumist ja seda mõjutavaid tegureid ning toob näiteid muutuste kohta loote arengus;

3) seostab inimorganismi anatoomilisi vanuselisi muutusi talitluslike muutustega.

Õppesisu:

Mehe ja naise suguelundkonna ehituse ning talitluse võrdlus. Muna- ja seemnerakkude küpsemine. Munaraku viljastumine, loote areng, raseduse kulg ja sünnitus. Inimorganismi talitluse muutused sünnist surmani.

Põhimõisted:

emakas, munasari, seemnesari, munand, ovulatsioon, sperma, munajuha, loode, platsenta, nabanöör, sünnitamine, kliiniline surm, bioloogiline surm.

Praktilised tööd:

1) oskab selgitada skeemi või joonise abil enda suguelundkonnas toimuvaid protsesse;

2) rasestumisvastaste vahendite võrdlemine.

Digipädevuste arendamine

1) otsib infot erinevatest allikatest ja võrdleb sperme ja munarakke, meeste ja naiste suguelundkonna ehitust ja ülesandeid koostades võrdlustabeleid, Venni diagramme või täiendades skeeme (LT pädevus 2; digipädevus)
2) vaatab videoid viljastumisest ja munaraku arengust, leiab internetist vajalikku infot ja lahendab sellekohaseid digitaalseid või paberkandjal ülesandeid (LT pädevus 2; digipädevus

Hindamine:

1) digitaaalsed või paberkandjal ülesanded suguelundkonna ehitusest, loote arengust ja inimorganismi talitluse muutustest sünnist surmani;

2) osalemine arutelus, enda mõtete väljendamine, küsimuste formuleerimine, argumenteerimisoskus;

3) kokkuvõttev töö või kirjalik test.docx

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuk

Õppe kohandamise võimalused

1) digitaaalsed või paberkandjal ülesanded suguelundkonna ehitusest, loote arengust ja inimorganismi talitluse muutustest sünnist surmani;

2) osalemine arutelus, enda mõtete väljendamine, küsimuste formuleerimine, argumenteerimisoskus;

Teema: Talitluste regulatsioon

Õpitulemused:

1) selgitab kesk- ja piirdenärvisüsteemi ehitust ning põhiülesandeid;

2) seostab närviraku ehitust selle talitlusega; koostab ja analüüsib refleksikaare skeeme ning selgitab nende alusel selle talitlust;

3) seostab erinevaid sisenõrenäärmeid nende toodetavate hormoonide toimega;

4) selgitab närvisüsteemi ja hormoonide osa elundkondade talitluste regulatsioonis;

5) suhtub kriitiliselt närvisüsteemi kahjustavate ainete tarbimisse.

Õppesisu:

Kesk- ja piirdenärvisüsteemi ehitus ning ülesanded. Närviraku ehitus ja rakuosade ülesanded. Refleksikaare ehitus ja talitlus. Närvisüsteemi tervishoid. Närvisüsteemi kahjustavad ained.

Peamised sisenõrenäärmed ja nende toodetavate hormoonide ülesanded.

Elundkondade koostöö inimese terviklikkuse tagamisel. Närvisüsteemi ja hormoonide osa elundkondade talitluste regulatsioonis.

Põhimõisted: peaaju, seljaaju, närv, närvirakk, retseptor, närviimpulss, dendriit, neuriit, refleks, sisenõrenäärmed, hormoon.

Praktilised tööd:

1) reaktsioonikiirust mõjutavate tegurite määramiseks ja õpilaste reaktsioonikiiruse võrdlemiseks;
2) refleksikaare töö uurimine arvutimudeliga;

Digipädevuste arendamine

1) leiab usaldusväärset teavet närvisüsteemi kahjustavate tegevuste kohta, arendades info leidmise
2) oskust ja väärtustades enda tervist (LT pädevus 5; digipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus);

kasutab arvutimudeleid refleksikaare uurimiseks, mõistab ja selgitab mudelite piiratust (LT pädevus 6, digipädevus)

Hindamine:

Hindamisobjektideks saavad olla näiteks:

1) digitaalsed või paberkandjal ülesanded närvisüsteemi ehituse ja talitluse kohta;

2) katse protokoll või kirjeldus ja analüüs, uurimuse esitlus;

3) unepäevik ja selle analüüs;

4) töölehtede või töövihiku ülesanded;

5) kokkuvõttev töö või kirjalik test.docx

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) digitaalsed või paberkandjal ülesanded närvisüsteemi ehituse ja talitluse kohta;

2) katse protokoll või kirjeldus ja analüüs, uurimuse esitlus;

Teema: Infovahetus väliskeskkonnaga

Õpitulemused:

1) analüüsib silma osade ja suuraju nägemiskeskuse koostööd nägemisaistingu tekkimisel ning tõlgendamisel;

2) selgitab kaug- ja lühinägelikkuse tekkepõhjusi ning nägemishäirete vältimise ja korrigeerimise viise;

3) seostab kõrva ehitust kuulmis- ja tasakaalumeelega ning väärtustab meeleelundeid säästvat eluviisi;

4) võrdleb ning seostab haistmis- ja maitsmismeelega seotud organite ehitust ning talitlust.

Õppesisu:

Silma ehituse ja talitluse seos. Nägemishäirete vältimine ja korrigeerimine. Kõrvade ehituse seos kuulmis- ja tasakaalumeelega. Kuulmishäirete vältimine ja korrigeerimine. Haistmis- ja maitsmismeelega seotud organite ehituse ja talitluse seosed.

Põhimõisted: pupill, silmalääts, võrkkest, vikerkest, kepikesed, kolvikesed, kollatähn, pimetähn, lühinägevus, kaugelenägevus, värvipimedus, kõrvalest, väliskõrv, keskkõrv, sisekõrv, trummikile, kuulmeluud, kuulmetõri, tigu, poolringkanalid, tasakaaluelund, retseptor, haisterakk.

Praktilised tööd:

1) meeleelundite tundlikkuse määramiseks;
2) nägemisaistingu tekke ja kuulmise uurimine arvutimudeliga.

Digipädevuste arendamine

1) leiab infot erinevatest allikatest meeleelunditega seotud haiguste kohta ja ennetamisvõimalustest, hindab info usaldusväärsust (LT pädevus 5; digipädevus; kultuuri- ja väärtuspädevus);

2) kasutab arvutimudeleid nägemisaistingu tekke ja kuulmise uurimiseks, mõistab mudelite piiratust (LT pädevus 6, digipädevus).

Hindamine:

1) töölehtede või töövihiku ülesanded;

2) probleemülesanded;

3) lühiessee (60 -100 tekst);essee hindamismudeli näidis

4) kokkuvõttev töö või kirjalik test.docx

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) töölehtede või töövihiku ülesanded;

2) probleemülesanded;

Teema: Pärilikkus

Õpitulemused:

1) analüüsib pärilikkuse ja muutlikkuse osa inimese tunnuste näitel;

2) selgitab DNA, geenide ning kromosoomide seost ja osa pärilikkuses ning geenide pärandumist ja avaldumist;

3) lahendab dominantsete ja retsessiivsete geenialleelide avaldumisega seotud lihtsamaid geneetikaülesandeid;

4) hindab päriliku ja mittepäriliku muutlikkuse osa inimese tunnuste näitel ning analüüsib diagrammidel ja tabelites esitatud infot mittepäriliku muutlikkuse ulatuse kohta;

5) toob näiteid geenitehnoloogia tegevusvaldkondade kohta ja hindab organismide geneetilise muutmise võimalusi, tuginedes teaduslikele ja teistele kaalukatele seisukohtadele;

6) toob näiteid pärilike ja päriliku eelsoodumusega haiguste vältimise võimaluste kohta ning analüüsib neid;

7) oskab selgitada inimeste pärilikku ja mittepärilikku mitmekesisust ning suhtub sellesse mõistvalt.

Õppesisu:

Pärilikkus ja muutlikkus organismide tunnuste kujunemisel. DNA, geenide ja kromosoomide osa pärilikkuses. Geenide pärandumine ja nende määratud tunnuste avaldumine. Lihtsamate geneetikaülesannete lahendamine. Päriliku muutlikkuse tähtsus.

Mittepäriliku muutlikkuse põhjused ja tähtsus. Organismide pärilikkuse muutmise võimalused ning sellega kaasnevad teaduslikud ja eetilised küsimused. Pärilike ja päriliku eelsoodumusega haiguste võrdlus ning haigestumise vältimine. Geenitehnoloogia tegevusvaldkond ja sellega seotud elukutsed.

Põhimõisted: pärilik muutlikkus, mittepärilik muutlikkus, mutatsioon, kromosoom, DNA, geen, dominantsus, retsessiivsus, geenitehnoloogia

. **Praktilised tööd:**

1) pärilikkuse seaduspärasuste avaldumise ja muutlikkuse tekkemehhanismide uurimine arvutimudeliga;
2) uurimistöö mittepäriliku muutlikkuse ulatusest vabalt valitud organismide tunnuste põhjal;
3) päriliku ja mittepäriliku muutlikkuse kohta täiendava info otsimine internetist ja selle usaldusväärsuse hindamine.

Digipädevuste arendamine

1) lahendab digitaalseid või paberkandjal harjutusi põhimõistete omandamiseks ja loogika arendamiseks (LT pädevus 2; digipädevus, õpipädevus);
2) leiab internetist ja kirjandusest teavet mutatsioonidest ja nende avaldumisest (LT pädevus 5, 7; digipädevus; kultuuri- ja väärtuspädevus);

Hindamine

1) digitaaalsed või paberkandjal ülesanded ja harjutused;

2) geneetikaülesannete lahendused;'

3) mittepäriliku muutlikkuse avaldumist ja vastavate andmete analüüsi ning hindamist kajastav tööleht või muul kujul kokkuvõte;

4) GMO- teemalise rühmatöö esitlus või osalemine rollimängus;

5) osalemine arutelus, oma seisukohtade ja arusaamiste sõnastamine ja argumenteerimine, oskus esitada küsimusi ja tõstatada probleeme;

6) kokkuvõttev töö või kirjalik test.

Teema õppimise käigus kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused

1) mittepäriliku muutlikkuse avaldumist ja vastavate andmete analüüsi ning hindamist kajastav tööleht või muul kujul kokkuvõte;

2) GMO- teemalise rühmatöö esitlus või osalemine rollimängus;

AINEVALDKOND: LOODUSAINED

ÕPPEAINE: GEOGRAAFIA

KLASS: 7. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 52,5 tundi

Teema: Sissejuhatus - Geograafiateaduse olemus

Õpitulemused:

1) mõistab geograafiateaduse olemust ja olulisust igapäevaelus ning ühiskonna arengus;

2) on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest ja karjäärivõimalustest.

Õppesisu:

Geograafia jagunemine loodus- ja inimgeograafiaks. Kartograafia.

Geograafia alased uuringud tänapäeval.

Põhimõisted:

loodusgeograafia, inimgeograafia, kartograafia.

Praktilised tööd:

Probleemülesanne, kus on vaja otsida geograafia-alast infot erinevatest allikatest.

Digipädevuste arendamine:

Arutleb päevakajalistel teemadel, sõnastab uurimisküsimusi ja lahendab elulisi ülesandeid, otsib infot erinevatest allikatest.

Tagasisidestamine, hindamine:

Õpilane saab teemakohaste õpitulemuste saavutamise kohta suulist tagasisidet.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Kaardiõpetus

Õpitulemused :

1) kasutab nii paber- kui ka digikaarte, et leida infot, iseloomustada objekte ja nähtusi, analüüsida, teha järeldusi ja ruumilisi otsuseid ning neid põhjendada;
2) oskab lugeda kaarti: saab aru legendist ja kaardil kujutatud protsessidest, mõõdab vahemaid, määrab suundi, geograafilisi koordinaate, kellaaja erinevusi jms;
3) orienteerub kaardil: leiab riigid, pealinnad jms;
4) orienteerub ja liigub kaardi abil maastikul;
5) koostab lihtsa kaardi.

Õppesisu:

Ettekujutus Maast kauges minevikus, tähtsamad geograafilised avastused ja maailmapildi avardumine.
Kaartide mitmekesisus ja nende kasutamine.
Mõõtkava liigid, suure- ja väikesemõõtkavaline kaart, vahemaade mõõtmine looduses ja kaardil.
Suundade sh asimuudi määramine looduses ja kaardil.
Geograafilised koordinaadid, nende määramine.
Asukoha kirjeldamine.
Ajavööndid

Põhimõisted:

kaart, üldgeograafiline ja teemakaart, arvutikaart, satelliidifoto, aerofoto, asimuut, leppemärgid, mõõtkava, suure- ja väikesemõõtkavaline kaart, kaardi üldistamine, poolus, paralleel, ekvaator, meridiaan, algmeridiaan, geograafiline laius, geograafiline pikkus, geograafilised koordinaadid, kaardivõrk, ajavööndid, maailmaaeg, vööndiaeg, kohalik päikeseaeg, kuupäevaraja.

Praktilised tööd:

1) Probleemülesannete lahendamine atlase ja arvutikaartide põhjal.
2) Lihtsa kaardi koostamine (Google Maps'i või mõne muu kaardirakenduse abil). Näide - kaardilugu "Minu unelmate reis".
3) Maastikul kaardi järgi orienteerumine, suundade määramine jms.

Digipädevuste arendamine:

Leiab probleemi lahendamiseks sobiliku kaardi atlasest või internetist ning kasutab koha leidmiseks otsingusõna või atlase registris olevat kohanime indeksit.

Tagasisidestamine, hindamine:

- Hinnatakse probleemile lahenduse pakkumist atlase vahendeid kasutades või igapäeva eluga seotud probleemülesannetes.
- Hinnatakse koostatud kaarti varasemalt etteantud kriteeriumide põhjal (hindamismudel). Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Geoloogilised protsessid

Õpitulemused:

1) iseloomustab jooniste põhjal Maa siseehitust ja maakoore ehitust,
2) iseloomustab jooniste ja kaardi põhjal laamade liikumist ning laamade servaaladel esinevaid geoloogilisi protsesse;
3) teab maavärinate ja vulkanismi tekke põhjusi, tagajärgi ja kaasnevaid nähtusi ning mõju keskkonnale, oskab võimaliku ohu korral käituda;
4) leiab kaardilt tektooniliselt aktiivsed piirkonnad ja näitab neid;
5) iseloomustab ja võrdleb setteid ning eri tekkeviisiga kivimeid, teab nende kasutamise võimalusi;
6) teab murenemise tähtsust looduses, seostab murenemise kivimite omaduste ja kliimaga.

Õppesisu:

Millega tegelevad geoloogid?
Maa siseehitus, mandriline ja ookeaniline maakoor.
Laamad, laamade lahknemine ja põrkumine.
Peamised geoloogilised protsessid laamade piirialadel.
Maavärinad, nende teke, levik ja tagajärjed.
Vulkaanid, nende ehitus ja levik ning vulkaanilise tegevuse tagajärjed.
Inimeste elu ja majandustegevus seismilistes ning vulkaanilistes piirkondades.
Erineva tekkega kivimid, nende omadused ja kasutamine.

Põhimõisted:

maakoor, vahevöö, tuum, mandriline ja ookeaniline maakoor, laam, ookeani keskmäestik, süvik, kurdmäestik, magma, laava, vulkaan, magmakolle, vulkaani lõõr, kraater, kuumaveeallikas,

geiser, maavärin, magnituud, murrang, kese e epitsenter, kolle e fookus, tsunami, murenemine, sete, mineraal, settekivim, tardkivim, moondekivim, kivistis.

Praktilised tööd:

1) Teabeallikate põhjal lühiülevaate koostamine mõnest geoloogilisest nähtusest (vulkaan, maavärin jms).
2) Kivimite ja setete omaduste uurimine ja nende võrdlemine ning info leidmine kivimite ja setete kasutamise kohta koduümbruses.
3) Teabeallikate põhjal lühiülevaate koostamine ühest kivimist või settest.

Digipädevuste arendamine:

Selgitab animatsioonide või jooniste põhjal (laamade liikumist ja sellega kaasnevaid geoloogilisi protsesse, koostab ise lihtsaid skeeme laamade liikumise näitlikustamiseks.

Tagasisidestamine, hindamine:

- esitlust mõne maavärina või vulkaani kohta,
- õpitud kivimite ja setete tundmist,
- kaardi ja jooniste põhjal laamade liikumisega seotud protsesside tundmist.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Pinnamood

Õpitulemused:

1) võrdleb kaartide ja muude infoallikate põhjal pinnavorme ning pinnamoodi kodukohas, Eestis ja maailmas;
2) selgitab pinnavormide ja pinnamoe kujunemist ning muutumist eri tegurite, sh inimtegevuse toimel;
3) analüüsib pinnamoe ja inimtegevuse vastastikuseid seoseid ning arvestab maastikul liikudes pinnamoodi ja sellest tulenevaid ohte;
4) leiab kaardilt suuremad pinnavormid.

Õppesisu:

Pinnavormid ja pinnamood, nende uurimise olulisus.
Pinnamoe kujutamine suure- ja väikesemõõtkavalistel kaartidel ning profiiljoonel.
Mäestikud ja mägismaad. Inimese elu ja majandustegevus mägise pinnamoega aladel.
Tasandikud. Inimese elu ja majandustegevus tasase pinnamoega aladel.
Pinnamoe ja pinnavormide muutumine aja jooksul.

Põhimõisted:

pinnavorm, küngas, org, nõgu, pinnamood ehk reljeef, samakõrgusjoon ehk horisontaal, absoluutne kõrgus, suhteline kõrgus, profiiljoon, mägi, mäeahelik, mäestik, mägismaa, tasandik, kiltmaa, kõrgustik, madalik, alamik.

Praktilised tööd:

1) Künka mudeli valmistamine ja selle põhjal samajoontega kaardi koostamine.
2) Koduümbruse ja/või Eesti mõne piirkonna pinnamoe iseloomustamine Maa-ameti põhikaardi abil (absoluutse ja suhtelise kõrguse määramine, järskude ja laugete nõlvade eristamine, kuju iseloomustamine).

Digipädevuste arendamine:

Arutleb ja toob videote või piltide põhjal näiteid pinnamoe mõju kohta inimtegevusele ja inimtegevuse mõju kohta pinnamoele.

Otsib teabeallikatest pinnavormide kohta infot, tõlgendab seda ja esitleb kaasõpilastele.

Tagasisidestamine, hindamine:

Pinnavormide nimesid ja paiknemist on soovitatav õppida arvutimängude ja testide abil (Seterra, Learning Apps).

Õpilastele agasisidestatakse künka mudeli ja plaani koostamist.

Hinnatakse atlase või jooniste järgi mõne piirkonna pinnamoe iseloomustamist ja seal toimuvate protsesside analüüsimist ning inimtegevusega seostamist.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED
ÕPPEAINE: GEOGRAAFIA
KLASS: 8. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

Teema: Ilm ja kliima.
Õpitulemused:
1) kirjeldab ilmaandmete kaardi põhjal ilma;
2) selgitab õhu liikumist ja sademete teket sõltuvalt õhu omadustest;
3) selgitab päikesekiirguse jaotumist Maal, aastaaegade kujunemist, üldist õhuringlust, ookeanide, sh hoovuste ja pinnamoe mõju ilmale ja kliimale;
4) iseloomustab kliimadiagrammi põhjal keskmise temperatuuri ja sademete erinevusi aasta jooksul
5) võrdleb temaatiliste kaartide ja kliimadiagrammide põhjal eri kohtade kliimat, seostab selle kliimat kujundavate tegurite mõjuga ning inimtegevuse võimalustega;
6) leiab kaardilt kliimavöötmed;
7) teab kliimamuutuste võimalikke tagajärgi ning kliimamuutustega kohanemise võimalusi
Õppesisu:

Ilma ja kliima uurimise olulisus.
Ilma ja kliima näitajate kujutamine kaartidel ja diagrammidel.
Õhu omadused, nende seos õhu liikumise ja sademete tekkega.
Kliimat kujundavad tegurid.
Päikesekiirguse jaotumine Maal ja aastaaegade kujunemine.
Üldine õhuringlus.
Ookeanide ja merede sh hoovuste mõju kliimale.
Pinnamoe mõju kliimale.
Kliimavöötmed.
Ilma ja kliima mõju inimtegevusele ning inimtegevuse mõju ilmale ja kliimale, kliima muutumine.

Põhimõisted:

llm, kliima, kliimakaart, kliimadiagramm, üldine õhuringlus, õhumass, passaadid, läänetuuled, mussoonid, mandriline ja mereline kliima, soe ja külm hoovus, briisid, lumepiir, tuulepealne ja tuulealune nõlv, seniit, pöörijoon, polaarjoon, polaaröö ja -päev, kliimavööde, põhi- ja vahekliimavööde; kasvuhooneefekt, kliima muutumine.

Praktilised tööd:

1) Internetist ilma- ja kliimaandmete leidmine ning nende põhjal mõne piirkonna ilma või kliima kirjeldamine.
2) kliima võrdlemine kliimakaartide ja -diagrammide järgi kahes etteantud kohas ning erinevuste selgitamine.

3) Internetist info leidmine kliima muutumise tagajärgedest, infoallikate usaldusväärsuse hindamine.

Digipädevuste arendamine:

Leiab internetist (nt ilmateenistuse kodulehelt) ilma ja kliima näitajaid ning lahendab probleemülesandeid, kus tuleb otsustada, millal kasutada ilma, millal kliima näitajaid.

Kasutab Ventusky kaardirakendust et jälgida kõrg- ja madalrõhualade paiknemist, õhumasside liikumist ehk tuuli, õhutemperatuuri erinevust jms, et paremini mõista ilma erinevusi Maal

Leiab teabeallikatest sh digitaalsetest infot etteantud koha kliima kohta, tõlgendab ja esitleb seda kaasõpilastele.

Tagasisidestamine ja hindamine:

Hindamisobjektideks võivad olla:

- ette antud kliimadiagrammide ja/või kliimakaartide järgi koostatud ja vormistatud võrdlustabelid;
- praktilise töö töölehed (nt ilmakaardi järgi koostatud ilma kirjeldus, ette antud koha kliimat mõjutavate tegurite kliimale mõju kirjeldus ja analüüs);
- stendiettekannet, minutiloengut või rühmatöö esitlust hinnatakse vastavalt eelnevalt kokkulepitud nõuetele (sisu, maht, vormistamine või esitluse veenvus, väljendusoskus jm) kasutades hindamismaatriksit; sobib ka vastastikune ja enesehindamine;
- koostatud kliimadiagrammid, kliimat mõjutavate tegurite kirjeldus ja analüüs;
- digitaalseid või paberkandjal harjutused, ülesanded ja teemat kokkuvõtvad tööd, kusjuures digitaalsed automaatkontrollitavad ülesanded ja testid sobivad hästi enesekontrolliks ja enesehindamiseks;
  nt https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/2552 - Maailma kliimavöötmed, EIS-is diagnostiline test 4284 https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/28520-Ilm-ja-kliima-EIS-diagnostiline-test
- projektitöö läbiviimine ja esitlus, miniuurimus või loovtöö nt ilma ja kliima mõjuga inimtegevusele ning inimtegevuse mõjuga kliimale seotud teemal.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Veestik

Õpitulemused:

1) mõistab veekogude ja inimtegevuse vastastikuseid seoseid, veekogude uurimise tähtsust ning vee kaitse vajadust;
2) võrdleb veeringet eri piirkondades, seostab selle kliima, vee kättesaadavuse ja inimtegevuse võimalustega;
3) võrdleb teabeallikate põhjal meresid, jõgesid või järvi ning põhjendab nende erinevusi ja sarnasusi;
4) seostab vee kulutava, transportiva ja kuhjava tegevuse jõe eri lõikudel pinnamoe ning voolukiirusega;
5) seostab jõgede veetaseme muutused, sh üleujutused ja nende ulatuse piirkonna kliima ning pinnamoega;
6) Leiab kaardilt suuremad veekogud: ookeanid, mered, lahed, väinad, jõed, järved.

Õppesisu:

Vesi, kui taastuv loodusvara, selle jaotumine Maal.
Veeringe.
Vee kasutamine ja selle kättesaadavus maailma eri piirkondades.
Maailmameri ja selle roll kliima kujunemises.
Veetemperatuur, soolsus ja jääolud maailmamere eri osades.
Mägi- ja tasandikujõed, nende mõju pinnamoe kujunemisele.
Jõgede veerežiim, mõju inintegevusele. Üleujutuste seos kliima ja pinnamoega.
Järved ja veehoidlad.
Inimtegevuse sh kliimamuutuste mõju veekogudele.

Põhimõisted:

veeringe, maailmameri, ookean, laht, väin, sisemeri, ääremeri, vee soolsus, soe ja külm hoovus, lang, voolukiirus, põrke- ja laugveer, erosioon, jõeorg, sälk-, lamm- ja kanjonorg, delta, lehtersuue, kõrgvesi, madalvesi, üleujutus.

Praktilised tööd:

1) Teabeallikatest andmete leidmine erinevate veekogude (merede, jõgede, järvede) kohta, nende iseloomustamine ja võrdlemine.

2) Probleemülesannete lahendamine jõgede veetaseme muutuste seostamiseks piirkonna kliima ja pinnamoega, samuti kliimamuutustega.

Digipädevuste arendamine:

Võrdleb veebirakenduste põhjal mägi ja tasandikujõgesid, seostab vee kulutava, transportiva ja kuhjava tegevuse jõe eri lõikudel pinnamoe ning voolukiirusega.

Tagasisidestamine ja hindamine:

Hindamisobjektideks võivad olla näiteks

- ette antud veekogu (mere, lahe, jõe, järve) kirjelduse või skeemi kujul koostatud iseloomustus;
- loodus- ja temaatiliste kaartide järgi koostatud ja vormistatud veekogude võrdlustabelid erinevuste ja sarnasuste põhjendamisega;
- praktilise töö töölehed (nt kartide jm allikate järgi koostatud veekogu kirjeldus, ette antud veekogu toitumise ja veerežiimi kirjeldus hüdrograafi järgi ja selle analüüs);
- stendiettekannet, minutiloengut või rühmatöö esitlust hinnatakse vastavalt eelnevalt kokkulepitud nõuetele (sisu, maht, vormistamine või esitluse veenvus, väljendusoskus jm) kasutades hindamismaatriksit; sobib ka vastastikune ja enesehindamine;
- koostatud jõe hüdrograaf, sellele mõjutavate tegurite kirjeldus ja analüüs;
- digitaalseid või paberkandjal harjutused, ülesanded ja teemat kokkuvõtvad tööd, kusjuures digitaalsed automaatkontrollitavad ülesanded ja testid sobivad hästi enesekontrolliks ja enesehindamiseks;
- projektitöö läbiviimine ja esitlus, miniuurimus või loovtöö nt piirkonna kliima ja pinnamoe mõjuga üleujutustele või veekogude mõjuga inimtegevusele ning inimtegevuse mõjuga veekogudele või veekogude uurimisega või vee kaitse vajadusega seotud teemal.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Loodusvööndid

Õpitulemused:

1) leiab kaardilt peamised loodusvööndid;
2) iseloomustab ja võrdleb teabeallikate põhjal loodusvööndite (jäävöönd, tundrad, parasvöötme okas- ja lehtmetsad, parasvöötme rohtlad, kuivad lähistroopilised metsad, kõrbed, savannid, vihmametsad) looduskomponente ja nendevahelisi seoseid;
3) iseloomustab jooniste põhjal kõrgusvööndeid eri mäestikes;
4) analüüsib looduse ja inimtegevuse vastastikust mõju loodusvööndites ning kaasnevaid keskkonnaprobleeme;
5) kasutab nii paber- kui ka digikaarte ja teisi ruumiinfot edastavaid mudeleid, et leida infot,

iseloomustada objekte ja nähtusi, analüüsida, teha järeldusi ja ruumilisi otsuseid ning neid põhjendada;

Õppesisu:

Loodusvööndid ja nende paiknemise seaduspärasused.
Looduskomponentide (kliima, muldade, taimkatte, loomastiku, veestiku, pinnamoe) vastastikused seosed eri loodusvööndites.
Jäävöönd. Tundra. Parasvöötme okas- ja lehtmets. Parasvöötme rohtla. Vahemereline põõsastik ja mets. Kõrb. Savann. Ekvatoriaalne vihmamets.
Kõrgusvööndilisus erinevates mäestikes.
Inimtegevus ja keskkonnaprobleemid erinevates loodusvööndites

Põhimõisted:

loodusvöönd, kõrgusvööndilisus, Arktika, Antarktika, liustik, igikelts, taiga, leetmuld, stepp, preeria, mustmuld, oaas, kõrbestumine, erosioon, punamuld, bioloogiline mitmekesisus, põlisrahvas, metsapiir

Praktilised tööd:

1) Teabeallikate põhjal etteantud piirkonna iseloomustuse koostamine, kus on analüüsitud looduskomponentide vastastikuseid seoseid ning inimtegevust ja keskkonnaprobleeme.
2) Ühe loodusvööndi kohta mõistekaardi koostamine.
3) Erinevates loodusvööndites reisi planeerimine.

Digipädevuste arendamine:

Koostab teabeallikate põhjal mõne loodusvööndi või väiksema piirkonna iseloomustuse, kus on näidatud vastastikused seosed eri looduskomponentide vahel ning toodud näiteid inimtegevuse mõjust keskkonnale. Töö võib vormistada esitluse, plakati, reisikirjelduse jne vormis

Koostab teabeallikate põhjal mõne loodusvööndi või väiksema piirkonna iseloomustuse, kus on näidatud vastastikused seosed eri looduskomponentide vahel ning toodud näiteid inimtegevuse mõjust keskkonnale. Töö võib vormistada esitluse, plakati, reisikirjelduse jne vormis

Koostab veebikaardi piirkonna loodusolude ja inimtegevuse kirjeldamiseks.

Mängib geoguesserit ja püüab ära arvata, millises loodusvööndis ta on ning põhjendab mille põhjal ta otsustas.

Tagasisidestamine, hindamine:

Hindamisobjektideks võivad olla:

- ette antud plaani järgi koostatud ja vormistatud mõne loodusvööndi või väiksema piirkonna iseloomustus kas mõistekaardi, esitluse, posteri või mõnes muus vormis;
- ette antud plaani järgi koostatud kahe loodusvööndi võrdlustabel;
- praktilise töö töölehed (nt kaartide, kliimadiagrammide ja antud või internetist leitud info järgi koostatud loodusvööndi kirjeldus; ette antud loodusvööndis mõjutavate tegurite kliimale, veestikule, mullale ning taimestikule ja loomustikule mõju kirjeldus ja analüüs);
- stendiettekanne, minutiloeng või rühmatöö esitlus: hinnatakse vastavalt eelnevalt kokkulepitud nõuetele (sisu, maht, vormistamine või esitluse veenvus, väljendusoskus jm) kasutades hindamismaatriksit; sobib ka vastastikune ja enesehindamine;
- koostatud reisi ülevaade, loodustingimustele mõjutavate tegurite kirjeldus ja analüüs;
- digitaalseid või paberkandjal harjutused, ülesanded ja teemat kokkuvõtvad tööd, kusjuures digitaalsed automaatkontrollitavad ülesanded ja testid sobivad hästi enesekontrolliks ja enesehindamiseks, nt EIS-is diagnostiline test 4539 , töölehed e-koolikotis jne.
- projektitöö läbiviimine ja esitlus, miniuurimus või loovtöö nt ilma ja kliima mõjuga inimtegevusele ning inimtegevuse mõjuga kliimale seotud teemal.

Hindamismaatriks.pd

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED

ÕPPEAINE: GEOGRAAFIA

KLASS: 9. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

Teema: Eesti Euroopas

Õpitulemused:

1) kasutab nii paber- kui ka digikaarte ja teisi ruumiinfot edastavaid mudeleid, et leida infot, iseloomustada objekte ja nähtusi, analüüsida, teha järeldusi ja ruumilisi otsuseid ning neid põhjendada;
2) oskab lugeda kaarti: saab aru legendist ja kaardil kujutatud protsessidest, mõõdab vahemaid, määrab suundi, geograafilisi koordinaate, kellaaja erinevusi jms;
3) orienteerub ja liigub kaardi abil maastikul;

4)oskab kirjeldada Eesti ja Euroopa loodusgeograafilist asendit;
5) koostab kaardi või mõne muu ruumiinfot edastava mudeli

Õppesisu:

Geograafilise asendi määramise eri aspektid kodukoha, Eesti ja Euroopa näidetel.
GISi vajalikkus ning rakendusvõimalused igapäevaelus.
Maa-ameti geoportaal ja selle kasutamise võimalused.

Põhimõisted:

loodusgeograafiline asend, Eesti põhikaart, GIS

Praktilised tööd:

1) Kodukoha, Eesti ja mõne Euroopa riigi asendi võrdlemine erinevatest aspektidest.
2) Maa-ameti geoportaalis koduümbruse andmetega tutvumine.

Digipädevuste arendamine:

Lahendab atlase ja Maa-ameti geoportaali Eesti kaardirakenduse põhjal probleemülesandeid, mis on seotud kohtade leidmise, leppemärkide kasutamise, vahemaade mõõtmise, suundade ja geograafiliste koordinaatide ning ajavööndite määramisega, teejuhatuse koostamisega jms.

Iseloomustab kaartide põhjal mõne Euroopa riigi, Eesti või oma maakonna/koduasula geograafilist asendit, toob välja asendi eeliseid ja puudusi. Huvilised õpilased võivad võrrelda

kahe piirkonna (riigi, maakonna) geograafilist asendit. Geograafilise asendi iseloomustamist võib teha ka paaristööna.

Tagasisidestamine, hindamine:

Hinnatakse kaardiülesannete lahendamise oskust atlase kaartide ja Maa-ameti Eesti kaardirakenduse põhjal.

Tagasisidestatakse geograafilise asendi iseloomustust.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Eesti geoloogiline ehitus ja pinnamood

Õpitulemused:

1) iseloomustab jooniste ja kaardi põhjal Eesti geoloogilist ehitust;
2) seostab kivimite ja setete, sh maavarade paiknemise ja tekke Eesti geoloogilise ehitusega;
3) iseloomustab ja võrdleb setteid ning eri tekkeviisiga kivimeid, teab nende kasutamise võimalusi;
4) võrdleb kaartide ja muude infoallikate põhjal pinnavorme ning pinnamoodi kodukohas, Eestis ja Euroopas;
5) selgitab pinnavormide ja pinnamoe kujunemist ning muutumist eri tegurite, sh inimtegevuse toimel Eesti näidetel;
6) orienteerub kaardil: leiab suuremad pinnavormid Eestis ja Euroopas, tektooniliselt aktiivsed piirkonnad;
7) teab murenemise tähtsust looduses, seostab murenemise kivimite omaduste ja kliimaga;
8) seostab muldade kujunemise nende tekke tingimustega Eesti näidetel.

Õppesisu:

Geoloogiliste uuringute vajalikkus.
Eesti geoloogiline ehitus, seos maavaradega sh tulevikumaavaradega, kaevandamise mõju

keskkonnale.
Eesti pinnavormid ja nende teke.
Mandrijää tegevus Euroopa sh Eesti pinnamoe kujunemises.
Vooluvee, karsti, lainetuse, tuule ja inimtegevuse mõju Eesti pinnamoe kujunemisele.
Eesti muldkate, seos geoloogilise ehituse ja pinnamoega.

Põhimõisted:

geokronoloogiline ajaskaala, platvorm, kilp, aluspõhi, paljand, pinnakate, moreen, lauskmaa, lavamaa, moreentasandik, moreenküngas, voor, oos, karstivormid, luide, lähtekivim

Praktilised tööd:

1) Kodukoha pinnavormide ja pinnamoe iseloomustamine Maa-ameti reljeefikaardi põhjal.
2) Setete ja kivimite kui maavarade uurimine ja nende seostamine majandustegevusega.
3) Kodumaakonna muldkatte iseloomustamine ja seostamine pinnamoe ja pinnakattega Maa-ameti mullakaartide põhjal.

Digipädevuste arendamine:

Tutvub Maa-ameti reljeefikaartidega ning kirjeldab nende põhjal oma koduasula või maakonna, aga ka Eesti pinnavorme sh eri tekkega pinnavorme, võrdleb, kuidas samu pinnavorme on kujutatud põhikaardil samajoontega.

Tagasisidestamine, hindamine:

Hindamise objektid võivad olla**:**

Digitaalsed või paberkandjal harjutusülesanded koduasula või maakonna pinnavormidega tutvumiseks Eesti kaardirakenduses.

Kaardi põhjal koostatud ühe Euroopa riigi pinnamoe iseloomustus või kahe riigi pinnamoe võrdlemine.

Õpilase koostatud/täidetud kontuurkaart Euroopa ja/või Eesti pinnavormidega. Tagasisidestatakse, ei hinnata.

Digitaalsed või paberkandjal harjutusülesanded maavarade iseloomustamiseks ja võrdlemiseks, leiukohtadega seostamine ning kasutus.

Teemat kokkuvõtva tööga hinnatakse õpilase oskust kaartide või jooniste abil iseloomustada Eesti geoloogilist ehitust, pinnavorme ja nende kujunemist eri tegurite toimel, maavarade paiknemist ja kasutamise võimalusi. Õpilane seostab maavarade tekke Eesti geoloogilise ehitusega ja muldade kujunemise pinnamoe ning pinnakattega.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Eesti ja Euroopa kliima

Õpitulemused:

1) Iseloomustab Eesti kliimat seostades selle üldiste kliimat kujundavate teguritega;

2) iseloomustab /selgitab ilma kujunemist tsüklonis ja antitsüklonis;
3) võrdleb temaatiliste kaartide ja kliimadiagrammide põhjal Euroopa eri kohtade kliimat, seostab selle kliimat kujundavate tegurite mõjuga ning inimtegevuse võimalustega;
4) mõistab inimtegevuse, sh maakasutuse mõju kliimale nii kohalikul kui ka üleilmsel tasandil;
5) teab kliimamuutuste võimalikke tagajärgi ning kliimamuutustega kohanemise võimalusi.

Õppesisu:

Eesti kliima ja seda kujundavad tegurid.
Regionaalsed kliimaerinevused Eestis ja Euroopas.
Ilmakaart. Ilm tsüklonis ja antitsüklonis.
Inimtegevuse, sh maakasutuse mõju kliimale nii kohalikul kui ka üleilmsel tasandil.
Kliimamuutuste võimalikud tagajärjed Eestis ning Euroopas.

Põhimõisted:

samatemperatuurijoon ehk isoterm, õhurõhk, tsüklon, antitsüklon, soe ja külm front

Praktilised tööd:

Ilma ja kliimaandmete leidmine internetist sh ilmamudelite kasutamine etteantud kohtade ilma ja kliima võrdlemiseks ning erinevuste põhjendamiseks ning igapäevaelulise probleemi lahendamiseks

Digipädevuste arendamine:

Iseloomustab Ventusky või mõne teise kaardirakenduse põhjal õhu liikumist tsüklonis ja antitsüklonis ning sooja ja külma frondiga kaasnevaid nähtusi: õhutemperatuuri muutust ja sademeid

Leiab ja hindab kriitiliselt kliimamuutustega seotud teavet, analüüsib neid ja toob näiteid kliimamuutuste põhjustest ja võimalikest tagajärgedest. Pakub lahendusi kliimamuutustega kohanemiseks ning osaleb kliimamuutusi puudutavates aruteludes. Teeb isiklikul tasandil keskkonda säästvaid otsuseid.

Tagasisidestamine, hindamine:

Hindamise objektid/meetodid võivad olla:

Tagasiside (suuline või kirjalik) iseseisvale tööle Ventusky kaardirakendusega tsüklonite ja antitsüklonite uurimisel.

Hinnangu andmine kliimamuutuste alases arutelus osalemise aktiivsuse kohta ning kliimamuutuste kohta leitud info analüüsi ja tõlgendamise oskuste kohta.

Teema kokkuvõttena hinnatakse kliimadiagrammi ja kliimakaartide põhjal koostatud ühe Euroopa koha kliima kirjeldust ja selle seostamise oskust kliimat kujundavate teguritega; Eesti siseste kliimaerinevuste võrdlust ja põhjendamist; ilmakaardi põhjal ilma kirjeldamist tsüklonis ja antitsüklonis.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Eesti ja Euroopa veestik

Õpitulemused:

1) mõistab veekogude ja inimtegevuse vastastikuseid seoseid, veekogude uurimise tähtsust ning vee kaitse vajadust;
2) iseloomustab Läänemerd, selle erinevaid rannikuid ning keskkonnaprobleeme;

3) orienteerub kaardil: leiab Eesti ja Euroopa suuremad veekogud;
4) seostab jõgede veetaseme muutused, sh üleujutused ja nende ulatuse piirkonna kliima ning pinnamoega;
6) iseloomustab teabeallikate põhjal põhjavee kujunemist ja kasutamisega seotud probleeme kodukohas ja Eestis;

Õppesisu:

Veekogude ja inimtegevuse vastastikuste seoste uurimise olulisus.
Läänemere eripära, selle põhjused.
Läänemere eriilmelised rannikud.
Läänemere keskkonnaprobleemid.
Eesti ja Euroopa jõgede veetaseme muutused, seos kliimamuutustega ning mõju inimeste igapäevaelule ja majandustegevusele.
Põhjavee kujunemine, liikumine ning kasutamisega seotud probleemid kodukohas ja Eestis.

Põhimõisted:

valgla e valgala, veelahe, riimvesi, pankrannik, laidrannik, skäärrannik, luide, maasäär, rannavall, põhjavesi, veega küllastunud ja küllastamata kihid, põhjavee tase, vett läbilaskvad ning vett pidavad kivimid ja setted.

Praktilised tööd:

- Rannikulõigu kirjeldamine maa-ameti kaardirakenduse põhjal, seos inimtegevuse võimalustega (transport, sadamad, ehitised, randade kaitse jms)
- Erinevate infoallikate põhjal ühe veekogu veetaseme erinevuste uurimine, põhjuste leidmine ning võimalike tagajärgede kirjeldamine.
- Kodukoha joogivee omaduste, kasutamise ja võimalike keskkonnaprobleemide uurimine.

Digipädevuste arendamine:

Koostab kaardirakenduste ja teabeallikate põhjal ülevaate ühest Läänemere rannikulõigust

Tagasisidestamine , hindamine:

Hindamise objektid/meetodid võivad olla:

- Tagasisidestatakse õpilase koostatud ülevaadet ühest rannalõigust ja õpilaste rühmatööna koostatud ülevaadet mõnest Läänemere keskkonnaprobleemist.
- Teema kokkuvõtteks hinnatakse jõgede veetaseme muutuste kirjeldust hüdrograafi põhjal, üleujutused ulatuse seostamist piirkonna kliima ning pinnamoega; Läänemere eri osade

temperatuuri, soolsuse ja jäätumise erinevuste võrdlemist Eesti atlase kaartide järgi ning erinevuste põhjendamist; jooniste põhjal põhjavee kujunemise kirjeldust.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Eesti ja Euroopa rahvastik

Õpitulemused:

1) analüüsib andmeportaalidest leitud andmete põhjal kodukoha, Eesti või mõne Euroopa riigi rahvastikku ja rahvastikuprotsesse;
2) analüüsib rahvastikupüramiidi järgi mõne piirkonna rahvastiku soolis-vanuselist koosseisu ning selle mõju ühiskonnale;
3) teab Eesti ja Euroopaga seotud rände suundi ning nende põhjusi, analüüsib rände mõju ühiskonnale;
4) Arutleb Eesti rahvastikupoliitika meetmete teemal.

Õppesisu:

Rahvastikuandmed, nende kogumine ja andmete olulisus.
Kodukoha, Eesti ja Euroopa rahvaarv ja selle muutumine.
Sündimuse, suremuse ja loomuliku iibe erinevused Euroopa riikides sh Eestis.
Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis, selle muutumine ning rahvastiku vananemisega kaasnevad probleemid.
Ränded Euroopas ja Eestis, nende peamised suunad, põhjused ja tagajärjed.
Eesti rahvuslik koosseis ja selle muutumine.
Rahvastikupoliitika meetmed Eestis.

Põhimõisted:

rahvaloendus, rahvastikuregister, sündimus, suremus, loomulik iive, rahvastikupüramiid, rahvastiku vananemine, ränne, sisseränne, väljaränne, riigisisene ränne, pendelränne, pagulased, rahvuslik koosseis

Praktilised tööd:

1) Teabeallikate põhjal oma maakonna või koduasula rahvastiku analüüsimine (rahvaarvu muutumine, sündimus, suremus, loomulik iive, rändesaldo, soolis-vanuseline ja rahvuslik koosseis).
2) Rahvastikupüramiidi põhjal rahvastiku soolis-vanuselise koosseisu analüüsimine oma koduvallas/maakonnas/Eestis või mõnes Euroopa riigis

Digipädevuste arendamine:

Tutvub rahvastikuandmete kogumise ja vastavate portaalidega ning arutleb andmekogumise olulisuse üle, mõistab andmete rolli rahvastiku alastes uuringutes.

Kasutab Statistikaameti piirkondlikku statistikat ja koostab rühmatööna ülevaate oma kodumaakonna/linna rahvastikust ja rahvastikusündmustest ning võimalusel esitleb seda kaasõpilastele.

Kasutab Statistikaameti interaktiivset Eesti rahvastikupüramiidi ja võrdleb eri aegade rahvastikupüramiide, arutleb püramiidide erinevuste üle ja seostab need sündimuse, suremuse ja rände mõjudega. Või võrdleb Eesti rahvastikupüramiidi oma maakonna/linna omaga, leiab erinevusi ja sarnasusi ning põhjendab neid.

Leiab infot rändevoogudest Euroopas, rännete põhjustest ja tagajärgedest ning koostab esitluse, postri vms ühe riigi näitel

Leiab usaldusväärsetest allikatest rahvastikuandmed mõne Eesti piirkonna või Euroopa riigi kohta, hindab allika usaldusväärsust. Koostab ise graafiku rahvaarvu muutmisest ja analüüsib seda, arvutab sündimuse ja suremuse andmete põhjal loomuliku iibe või sisse- ja väljarände andmete põhjal rändesaldo vms.

Tagasisidestamine, hindamine:

Hindamise objektid/meetodid võivad olla:

- Tagasisidestatakse õpilase koostatud maakonna/linna rahvastiku analüüs.
- Teema kokkuvõttena hinnatakse õpilase rahvastikupüramiidi analüüsi või püramiidide võrdlemist, kus on välja toodud ka põhjused, miks soo- ja vanuserühmade arvukus erineb; etteantud andmete põhjal riigi rände suundade, nende põhjuste ja tagajärgede analüüsi; arutlust rahvastikupoliitika võimalustest.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Eesti ja Euroopa asustus

Õpitulemused:

1) analüüsib kaardi põhjal rahvastiku paiknemist ja tihedust kodukohas, Eestis ning Euroopas, seostades selle looduslike ja ühiskondlike tegurite mõjuga;
2) iseloomustab ja võrdleb linnastumise trende ning etappe Eestis ja Euroopas ning linnade kasvu ja kahanemise tagajärgi;
3) analüüsib teabeallikate põhjal mõne Eesti asula arengut, elukeskkonda ning seda mõjutavaid looduslikke ja sotsiaalmajanduslikke tegureid, pakub lahendusi asula elukeskkonna parandamiseks;
4) orienteerub kaardil: leiab kaardil Eesti linnad, maakonnad, Euroopa riikide pealinnad.

Õppesisu:

Rahvastiku paiknemine Euroopas ja Eestis ning seda mõjutavad tegurid.
Linnastumine ning selle etapid Eestis.
Eesti asulad.
Linnastumisega kaasnevad majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaprobleemid.

Põhimõisted:

rahvastiku keskmine tihedus, linnastumine, linnastu, eeslinnastumine, valglinnastumine, vastulinnastumine, taaslinnastumine, eeslinn.

Praktilised tööd:

Analüüsib teabeallikate põhjal koduasula või mõne Eesti asula arengut, elukeskkonda ning seda mõjutavaid looduslikke ja sotsiaalmajanduslikke tegureid, pakub lahendusi asula elukeskkonna parandamiseks.

Digipädevuste arendamine:

Leiab veebist andmeid valitud riigi linnastumise kohta ja analüüsib seda;

Tagasisidestamine, hindamine:

Hindamise objektid/meetodid võivad olla:

- Tagasisidestatakse oma koduasula elukeskkonna analüüs.
- Teema kokkuvõttena hinnatakse mõne riigi rahvastiku paiknemise ja tiheduse analüüsi, kus see on seostatud rahvastiku tihedust mõjutavate teguritega (pinnamood, veekogud, kliima jne). Soovitav on hinnata Euroopa ja Eesti rahvastikku ja asutust ühe ja sama kirjaliku tööga.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Sissejuhatus majandusse

Õpitulemused:

1) analüüsib loodusvarade, tööjõu, kapitali ja turgude ning tarneahelate mõju Eesti majandusele;
2) analüüsib muutusi Eesti majanduse struktuuris ja seostab selle majanduse arengu üldiste trendidega;
3) iseloomustab üleilmastumise ja rahvusvaheliste firmade mõju Eesti majandusele;
4) mõistab jätkusuutliku majanduse olemust ja tähtsust, toob näiteid jätkusuutliku majandamise, sh ringmajanduse kohta;
5) arutleb majandustegevusega seotud probleemide üle, lähtudes majanduslikest, sotsiaalsetest ja keskkonna aspektidest.

Õppesisu:

Majandusressursid. Loodusressursside, tööjõu, kapitali ja turgude ning tarneahelate mõju Eesti majandusele.
Jätkusuutlik majandamine, sh ringmajandus.

Majanduse struktuur: majandustegevused esmasektoris, tööstuses, teeninduses.
Üleilmastumine ja rahvusvahelised ettevõtted, nende mõju Eesti majandusele.

Põhimõisted:

majandusgeograafiline asend, majandusressursid, taastuvad ja taastumatud loodusvarad, kapital, tööjõud, hõive, üleilmastumine, rahvusvahelised ettevõtted, tarneahelad, majanduse struktuur, majandussektorid: hankiv majandus, tööstus, teenindus, ringmajandus.

Praktilised tööd:

1) Eesti või kodumaakonna majandusgeograafilise asendi analüüs.
2) Ühe Eestis tegutseva rahvusvahelise firma kirjeldus internetist leitud info põhjal (posteri koostamine).

Digipädevuste arendamine:

Koostab teabeallikatest leitud info põhjal ülevaate ühest Eestis tegutsevast rahvusvahelisest firmast ning esitleb oma tööd klassile

Tagasisidestamine, hindamine:

Hindamise objektid/meetodid võivad olla:

- Tagasisidestada võib õpilasete koostatud ühe toote tootmisahela näite.
- Ülevaade (posteri, esitluse vm vormis) ühest Eestis tegutsevast rahvusvahelisest firmast.
- Teema kokkuvõttena hinnatakse Eesti või kodumaakonna majandusgeograafilise asendi analüüsi.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Eesti põllumajandus

Õpitulemused:

1) mõistab kestliku põllumajanduse ja toidutootmise seoseid ning olulisust;
2) iseloomustab mõnd toiduaine tootmisahelat, teab kodumaise toidukauba eeliseid ja väärtustab Eesti tooteid;
3) iseloomustab teabeallikate põhjal mõne kultuurtaime kasvutingimusi, viljelemist ja kasutamist;
4) võrdleb tootmist erinevates taime- ja loomakasvatustaludes ning väike- ja suurtootmise mõju keskkonnale, sh maastike muutumisele;
5) iseloomustab põllumajanduse arengueeldusi Eestis ning põhjendab põllumajanduse ja toidutootmise struktuuri.

Õppesisu:

Põllumajanduse arengut mõjutavad looduslikud tegurid ja põllumajanduse spetsialiseerumine.
Maakasutus ja selle muutused.
Kestlik ehk jätkusuutlik põllumajandus.
Eesti põllumajanduse harud ja toidutootmine.
Põllumajanduse ja toidutootmisega seotud keskkonnaprobleemid.

Põhimõisted:

põllumajanduse spetsialiseerumine, taimekasvatus ja loomakasvatus, maakasutus, taimekasvuperiood, kestlik põllumajandus

Praktilised tööd:

1) Toidukaupade päritolu uurimine, kaardi koostamine.
2) Iseloomustab teabeallikate põhjal mõne kultuurtaime kasvutingimusi, viljelemist ja kasutamist.

Digipädevuste arendamine:

Koostab infoallikate põhjal ülevaate ühe kultuurtaime kasvatamisest (kasvutingimused, viljelemine, kasutamine).

Tagasisidestamine, hindamine:

Hindamisobjektideks võivad olla:

- toidukaupade päritolu uuring,
- ühe põllumajandustoote tooteahela skeem ja kirjeldus,

- lühiülevaade ühest kultuurtaimest,
- ühe Euroopa riigi loodusolude iseloomustamine ja nende seostamine põllumajandustegevuse ja spetsialiseerumisega.

Kõiki neid töid tagasisidestatakse.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Eesti metsamajandus ja -tööstus

Õpitulemused:

1) teab metsa ja kestliku metsamajanduse olulisust ning väärtustab metsa kui ökosüsteemi;
2) selgitab metsamajanduse ja -tööstuse, sh puidu väärindamise rolli Eesti majanduses.

Õppesisu:

Metsa erinevad funktsioonid.
Eesti metsamajandus ja -tööstus.
Metsade hävimine ja selle põhjused. Metsade kestlik majandamine ja metsade kaitse olulisus.

Põhimõisted:

metsasus, puiduvaru, metsamajandus, metsatööstus, kestlik metsamajandus

Praktilised tööd:

1) Koostab metsamajanduse või metsatööstuse mõistekaardi.

2) Koostab puidu väärindamise tootmisahela.

Digipädevuste arendamine:

Leiab infot ette antud/valitud riigi/ Eesti metsatööstusest ning selgitab metsamajanduse ja -tööstuse, sh puidu väärindamise rolli Eesti majanduses;

Tagasisidestamine, hindamine:

HIndamise objektideks võivad olla:

- metsatööstuse mõistekaart;
- metsatööstusfirmade töö ettekanne,

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Eesti energiamajandus

Õpitulemused:

1) analüüsib energiatarvet perekonna tasandil ja ühiskonna toimimises, väärtustab säästlikku energia tarbimist ning pakub selleks lahendusi;
2) analüüsib eri energiakandjate kasutamise eeliseid ja puudusi, sh nende mõju keskkonnale;
3) on omandanud ülevaate kodukoha, Eesti ja Euroopa energiamajandusest ning sellega seotud probleemidest.

Õppesisu:

Energiamajandus ja selle olulisus.
Taastuvad ja taastumatud energiaallikad, nende kasutamise eelised ja puudused ning kaasnevad keskkonnaprobleemid.
Muutused Eesti energiamajanduses, seosed Euroopa energiamajandusega.

Põhimõisted:

energiamajandus, taastuvad ja taastumatud energiaallikad, fossiilkütused, soojus-, tuuma-, hüdro-, tuule- ja päikeseenergia, säästlik energia tarbimine

Praktilised tööd:

1) Perekonna tasandil energiatarve analüüs ja lahenduste pakkumine säästlikuks energia tarbimiseks.
2) Ühe energiaallika kasutamise eeliste ja puuduste analüüs Eesti näitel.

Digipädevuste arendamine:

Leiab Statistikaameti kodulehelt andmed elektrienergia tootmisest Eestis ning analüüsib energiakandjate osatähtsuste erinevusi aja jooksul ning kaasaegseid trende.

Tagasisidestamine, hindamine:

Hindamise objektideks/meetoditeks võivad olla:

- esitlus, poster või miniloeng, millele õpilane saab tagasisidet;
- teema kokkuvõttena hinnatakse etteantud andmete ning kaartide põhjal koostatud energiakandjate kasutamise ja elektrienergia tootmisviiside eeliste ja puuduste analüüsi.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

Teema: Teenindus

Õpitulemused:

1) analüüsib töökohtade paiknemist ja teenuste kättesaadavust asustussüsteemi eri tasandite asulates, sh koduasulas;
2) iseloomustab Eesti transpordisüsteemi, analüüsib transpordiliikide eeliseid ja puudusi ning transpordi mõju keskkonnale;
3) analüüsib teabeallikate põhjal mõne asula ühistranspordi kättesaadavust ning selle mõju

inimeste igapäevaelule;
4) iseloomustab ja analüüsib teabeallikate põhjal kodukoha, Eesti või mõne Euroopa riigi turismi arengueeldusi, turismimajandust ning selle mõju majandus- ja sotsiaalelule ning keskkonnale.

Õppesisu:

Teenuste liigid ja nende kättesaadavus eri tasandi asulates.
Transpordi liigid, nende eelised ja puudused reisijate ning erinevate kaupade veol, kaasnevad keskkonnamõjud.
Turismi arengueeldused Eestis ja peamised turismipiirkonnad.
Turismiga kaasnevad keskkonna-, majandus- ja sotsiaalprobleemid.

Põhimõisted:

teenused, turism, transpordi liigid, transpordigeograafiline asend.

Praktilised tööd:

1) Teabeallikate põhjal kodukoha ja/või mõne asula transpordigeograafilise asendi sh ühistranspordi kättesaadavuse võrdlemine (ajaline kaugus pealinnast ja maakonna keskusest, ühistranspordi eri liikide kasutamisvõimalused jms);
2) Teabeallikate põhjal ülevaate koostamine oma linna või maakonna turismi arengu eeldustest ja peamistest vaatamisväärsustest;

Digipädevuste arendamine:

Iseloomustab ja analüüsib teabeallikate põhjal kodukoha, Eesti või mõne Euroopa riigi turismi arengueeldusi, turismimajandust ning selle mõju majandus- ja sotsiaalelule ning keskkonnale

Tagasisidestamine, hindamine:

Hindamise objektideks/meetoditeks võivad olla:

- transpordiliikide eeliste ja puuduste ning keskkonnamõjude analüüs;
- õpilaste poolt koostatud plakat või esitlus, mis sisaldab Tallinna või mõne teise suure linna (Tartu, Narva, Pärnu) või oma koduasula vaatamisväärsuste tutvustamist ja sinna ekskursiooni planeerimist,

millele õpilane saab suulist tagasisidet.

Teema jooksul kogutud info õpilase õpitulemuste saavutamise kohta annab õpetajale sisendi kokkuvõtva hinde panekuks.

Õppe kohandamise võimalused: -

Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi, õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaselgitusi, harjutada töödeks. Õpilane töötab tunnis vastavalt oma tempole ja õpivalmidusele.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED

ÕPPEAINE: FÜÜSIKA

KLASS: 8. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

I **Valgusõpetus**

Tema nr 1. Valgus ja valguse sirgjooneline levimine

Õpitulemused:

Õpilane: 1) selgitab Päikese kui valgusallika tähtsaid tunnuseid; 2) selgitab mõistete valgusallikas, valgusallikate liigid ja liitvalgus olulisi tunnuseid; 3) teab seose, et optiliselt ühtlases keskkonnas levib valgus sirgjooneliselt, tähendust.

Õppesisu:

Valgusallikas. Valgus kui liitvalgus. Päike. Täht. Valgus kui energia. Valguse spektraalne koostis. Valguse sirgjooneline levimine.

Teema nr. 2 Valguse peegeldumine

Õpitulemused Õpilane: 1) teab peegeldumise ja valguse neeldumise tähtsaid tunnuseid, kirjeldab seost teiste nähtustega ning kasutab neid praktikas; 2) nimetab mõistete langemisnurk, peegeldumisnurk ja mattpind olulisi tunnuseid; 3) selgitab peegeldumisseadust (s.o valguse peegeldumisel on peegeldumisnurk võrdne langemisnurgaga) ja selle tähendust, kirjeldab seose õigsust kinnitavat katset ning kasutab seost praktikas; 4) toob näiteid tasapeegli, kumer- ja nõguspeegli kasutamise kohta.

Õppesisu: Peegeldumisseadus. Tasapeegel, eseme ja kujutise sümmeetrilisus. Mattpind. Valguse peegeldumise nähtus looduses ja tehnikas. Kuu faaside teke. Kumer- ja nõguspeegel.

Teema nr. 3 Valguse murdumine

Õpitulemused: Õpilane: 1) kirjeldab valguse murdumise tähtsaid tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega ning kasutab neid probleeme lahendades; 2) kirjeldab mõistete murdumisnurk, fookus, tõeline kujutis ja näiv kujutis olulisi tunnuseid; 3) selgitab fookuskauguse ja läätse

optilise tugevuse tähendust ning mõõtmise viisi, teab kasutatavat mõõtühikut; 4) selgitab valguse murdumise seaduspärasust, s.o valguse üleminekul ühest keskkonnast teise murdub valguskiir sõltuvalt valguse kiirusest ainetes kas pinna ristsirge poole või pinna ristsirgest eemale; selgitab seose D=1/f tähendust ning kasutab seost probleeme lahendades; 5) kirjeldab kumerläätse, nõguslääts, prillide ja valgusfiltrite otstarvet ning toob nende kasutamise näiteid; 6) teeb eksperimendi, mõõtes kumerläätse fookuskaugust või tekitades kumerläätsega esemest suurendatud või vähendatud kujutise, oskab kirjeldada tekkinud kujutist, konstrueerida katseseadme joonist, millele kannab eseme, läätse ja ekraani omavahelised kaugused, ning töödelda katseandmeid.

Õppesisu Valguse murdumine. Prisma. Kumerlääts. Nõguslääts. Läätse fookuskaugus. Läätse optiline tugevus. Silm. Luup. Kaug- ja lühinägelikkus. Fotoaparaat. Valguse murdumise nähtus looduses ja tehnikas. Kehade värvus. Valguse neeldumine, valgusfilter.

Põhimõisted: täht, täis- ja poolvari, langemis-, murdumis- ning peegeldumisnurk, mattpind, fookus, lääts, fookuskaugus, optiline tugevus, tõeline kujutis, näiv kujutis, prillid.

Praktilised tööd: 1) läätsede ja kujutiste uurimine; 2) läätsede optilise tugevuse määramine; 3) täis- ja poolvarju uurimine; 4) valguskiire murdumist kinnitavate nähtuste uurimine; 5) värvuste ja värvilise valguse uurimine valgusfiltritega.

II Mehaanika

Teema nr 4 Liikumine ja jõud

Õpitulemused: Õpilane: 1) kirjeldab nähtuse liikumine olulisi tunnuseid ja seost teiste nähtustega; 2) selgitab pikkuse, ruumala, massi, pindala, tiheduse, kiiruse, keskmise kiiruse ja jõu tähendust ning mõõtmise viise, teab kasutatavaid mõõtühikuid; 3) teab seose V=S/t tähendust ja kasutab seost probleeme lahendades; 4) kasutab liikumisgraafikuid liikumise kirjeldamiseks; 5) teab, et seose vastastikmõju tõttu muutuvad kehade kiirused seda vähem, mida suurem on keha mass; 6) teab seose þ=m/V tähendust ning kasutab seost probleeme lahendades; 7) selgitab mõõteriistade mõõtejoonlaud, nihik, mõõtesilinder ja kaalud otstarvet ja kasutamise reegleid ning kasutab mõõteriistu praktikas; 8) korraldab eksperimendi, mõõtes proovikeha massi ja ruumala, töötleb katseandmeid, teeb katseandmete põhjal vajalikud arvutused ning teeb tabeliandmete põhjal järelduse proovikeha materjali kohta; 9) teab, et kui kehale mõjuvad jõud

tasakaalustavad üksteist, siis on keha paigal või liigub ühtlaselt sirgjooneliselt; 10) teab jõudude tasakaalu kehade ühtlase liikumise korral.

Õppesisu Mass kui keha inertsuse mõõt. Aine tihedus. Kehade vastastikmõju. Jõud kui keha kiireneva või aeglustuva liikumise põhjustaja. Kehale mõjuva jõu rakenduspunkt. Jõudude tasakaal ja keha liikumine. Liikumine ja jõud looduses ning tehnikas.

Teema nr 5 Kehade vastastikmõju

Õpitulemused Õpilane: 1) kirjeldab nähtuste vastastikmõju, gravitatsioon, hõõrdumine ja deformatsioon tähtsaid tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega ning kasutab neid nähtusi probleeme lahendades; 2) selgitab Päikesesüsteemi ehitust; 3) nimetab mõistete raskusjõud, hõõrdejõud ja elastsusjõud olulisi tunnuseid; 4) teab seose $F = m \cdot g$ tähendust ning kasutab seost probleeme lahendades; 5) selgitab dünamomeetri otstarvet ja kasutamise reegleid ning kasutab dünamomeetrit jõude mõõtes; 6) korraldab eksperimendi, mõõtes dünamomeetriga proovikehade raskusjõudu ja hõõrdejõudu kehade liikumise korral, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi uurimusküsimuses sisalduva hüpoteesi kehtivuse kohta; 7) toob näiteid jõudude kohta looduses ja tehnikas ning loetleb nende rakendusi.

Õppesisu Gravitatsioon. Päikesesüsteem. Raskusjõud. Hõõrdumine, hõõrdejõud. Kehade elastsus ja plastsus. Deformeerimine, elastsusjõud. Dünamomeetri tööpõhimõte. Vastastikmõju esinemine looduses ja selle rakendamine tehnikas.

Praktilised tööd: Kivimite tiheduse määramine, kivimite paiknemine (erinevate kivimite paiknemine eriti Eestis) Projektülesanne , võimalusel klassiekskursioon Paidesse paemuusiumisse (või selle muuseumi tutvustus klassis)

Teema nr 6. Rõhumisjõud looduses ja tehnikas

Õpitulemused Õpilane: 1) nimetab nähtuse ujumine olulisi tunnuseid ja seoseid teiste nähtustega ning selgitab seost teiste nähtustega ja kasutamist praktikas; 2) selgitab rõhu tähendust, nimetab mõõtühikuid ja kirjeldab mõõtmise viisi; 3) kirjeldab mõisteid õhurõhk ja üleslükkejõud; 4) sõnastab seosed, et rõhk vedelikes ja gaasides antakse edasi igas suunas ühtviisi (Pascali seadus) ning et ujumisel ja heljumisel on üleslükkejõud võrdne kehale mõjuva raskusjõuga; 5) selgitab seoste $P= F/S$; $p= h\ g\ p$; $Fü = pVg$ tähendust ja kasutab neid

probleeme lahendades; 6) selgitab baromeetri otstarvet ja kasutamise reegleid; 7) teeb eksperimendi, mõõtes erinevate katsetingimuste korral kehale mõjuvat üleslükkejõudu.

Õppesisu Rõhk. Pascali seadus. Manomeeter. Maa atmosfäär. Õhurõhk. Baromeeter. Rõhk vedelikes erinevatel sügavustel. Üleslükkejõud. Keha ujumine, ujumise ja uppumise tingimus. Areomeeter. Rõhk looduses ja selle rakendamine tehnikas.

Praktilised tööd: Õpilane viib läbi eksperimendi, mõõtes erinevate katsetingimuste korral kehale mõjuva üleslükkejõu.

Teema nr 7 Mehaaniline töö ja energia

Õpitulemused Õpilane: 1) selgitab mehaanilise töö, mehaanilise energia ja võimsuse tähendust ning määramisviisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid; 2) selgitab mõisteid potentsiaalne energia, kineetiline energia ja kasutegur; 3) selgitab seoseid, et: a) keha saab tööd teha ainult siis, kui tal on energiat; b) tehtud töö on võrdne energia muutusega; c) keha või kehade süsteemi mehaaniline energia ei teki ega kao, energia võib ainult muunduda ühest liigist teise (mehaanilise energia jäävuse seadus); d) kogu tehtud töö on alati suurem kasulikust tööst; e) ükski lihtmehhanism ei anna võitu töös (energia jäävuse seadus lihtmehhanismide korral); 4) selgitab seoste A=F*s; N=A/t tähendust ning kasutab neid probleeme lahendades; 5) selgitab lihtmehhanismide kang, kaldpind, pöör ja hammasülekanne otstarvet, kasutamise viise ning ohutusnõudeid.

Õppesisu Töö. Võimsus. Energia, kineetiline ja potentsiaalne energia. Mehaanilise energia jäävuse seadus. Lihtmehhanism, kasutegur. Lihtmehhanismid looduses ja nende rakendamine tehnikas.

Teema 8 Võnkumine ja laine

Õpitulemused Õpilane 1) kirjeldab nähtuste võnkumine, heli ja laine olulisi tunnuseid ning seost teiste nähtustega; 2) selgitab võnkeperioodi ja võnkesageduse tähendust ning mõõtmise viisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid; 3) nimetab mõistete võnkeamplituud, heli valjus, heli kõrgus ja heli kiirus olulisi tunnuseid; 4) korraldab eksperimendi, mõõtes niitpendli (vedrupendli) võnkeperioodi sõltuvust pendli pikkusest, proovikeha massist ja

võnkeamplituudist, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi uurimisküsimuses sisalduva hüpoteesi kohta.

Õppesisu Võnkumine. Võnkumise amplituud, periood, sagedus. Lained. Heli, heli kiirus, võnkesageduse ja heli kõrguse seos. Heli valjus. Elusorganismide hääleaparaat. Kõrv ja kuulmine. Müra ja mürakaitse. Võnkumiste avaldumine looduses ja rakendamine tehnikas.

Põhimõisted: tihedus, kiirus, mass, jõud, gravitatsioon, raskusjõud, hõõrdejõud, elastsusjõud, rõhk, üleslükkejõud, mehaaniline töö, võimsus, potentsiaalne energia, kineetiline energia, kasutegur, võnkeamplituud, võnkesagedus, võnkeperiood, heli kõrgus.

Praktilised tööd 1) keha ainelise koostise uurimine (tuntud ainete tiheduse määramine); 2) raskusjõu ja hõõrdejõu seose uurimine dünamomeetriga; 3) üleslükkejõu uurimine; 4) pendli võnkumise uurimine.

Digipädevused: Info otsimine ja töötlemine: oskab kasutada info hankimiseks erinevaid teabeallikaid, otsingumootoreid oskab teavet kriitiliselt hinnata, hindab teabe asjakohasust, usaldusväärsust ja terviklikkust, teeb vahet faktil ja arvamusel oskab infot nõuetekohaselt viidata, teab, mis on plagiaat ja hoidub sellest Info vormistamine: oskab kasutada Wordi, vormistab loovtöö nõutud juhiste järgi oskab teha lühiesitlust PowerPoint keskkonnas oskab koostada tulp-või sektordiagrammi, omab e-mail aadressi, teab kirjasaatmise viisakusreegleid, oskab lisada kirjale manust , oskab koostada videot ja seda veebipõhiselt üles laadida, oskab omaloodud materjale avaldada virtuaalsetes võrgustikes ja arvestab, et need oleksid kooskõlas intellektuaalomandi kaitse hea tavaga

Suhtlus internetis, interneti turvalisus: kasutab digisuhtluses eetilisi põhimõtteid: ei laima, avalda ebaviisakaid kommentaare , arvestab digisuhtluses turvalisuse printsiipe: ei avalikusta enda ja teiste kohta delikaatset teavet kasutab digisuhtluses üldkehtivaid käitumisnorme, lähtub üldkehtivatest kõlblus-ja viisakusnormidest, teab, et vastutab seaduse ees internetikeskkonda laetud materjalide avaldamise, l teab, et paroole ei tohi teistega jagada, loob tugevad ja turvalised paroolid, mõistab kultuuride mitmekesisust digisuhtluses ning arvestab seda Keskkonna ja Tervis, teadvustab interneti sõltuvusest põhjustatuid tervisekahjustusi, analüüsib tehnoloogia mõju igapäevaelule ja keskkonna.

Hindamine: Numbrilisel hindamisel hinnatakse õpilase teadmisi, oskusi ja vilumusi viiepallisüsteemis järgmiselt: 1) hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid; 2) hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele; 3) hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus, hindega „3D” ehk „diferentseeritud rahuldav” hinnatakse õpilase vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika teatud perioodi või teema õppetulemusi, mille saavutamiseks on vajalik rakendada õpilase võimetelesobivat ning arengut toetavat individuaalset õppekava ja tugimeetmeid; 4) hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus; 5) hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub ja ka juhtudel, kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine. 5. Kui kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse punktiarvestuse kasutamise põhimõttest, siis viie palli süsteemis hinnatakse hindega „5” õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindega „4” 75–89%, hindega „3” 50–74%, hindega „2” 20–49% ning hindega „1” 0–19% maksimaalsest võimalikust punktide arvust.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED

ÕPPEAINE: FÜÜSIKA

KLASS: 8. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

I Elektri ja magnetnähtused

Teema nr 1 Elektriseerimine ja elektriline vastastikmõju.

Õpitulemused: kirjeldab nähtuste kehade elektriseerimine ja elektriline tähtsaid tunnuseid ning selgitab seost teiste nähtustega; 2) loetleb mõistete elektriseeritud keha, elektrilaeng, elementaarlaeng, keha elektrilaeng ja elektriväli olulisi tunnuseid; 3) selgitab seoseid, et samanimeliste elektrilaengutega kehad tõukuvad, erinimeliste elektrilaengutega kehad tõmbuvad, ning seoste õigsust kinnitavat katset; 4) korraldab eksperimendi, et uurida kehade elektriseerumist ja nendevahelist mõju, ning teeb järeldusi elektrilise vastastikmõju suuruse kohta.

Õppesisu Kehade elektriseerimine. Elektrilaeng. Elementaarlaeng. Elektriväli. Juht. Isolaator. Laetud kehadega seotud nähtused looduses ja tehnikas.

Ainete lõiming: KEEMIA – Aatomiehitus. Perioodilisustabel. Ainete koostised: aatomi koostisosad (8) BIOLOOGIA – Talituse regulatsioon: närv, närviimpulss (9)

Teema nr. 2 Elektrivool

Õpitulemused Õpilane: 1) loetleb mõistete elektrivool, vabad laengukandjad, elektrijuht ja isolaator olulisi tunnuseid; 2) nimetab nähtuste elektrivool metallis ja elektrivool ioone sisaldavas lahuses tähtsaid tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega ning kasutamist praktikas; 3) selgitab mõiste voolutugevus tähendust, nimetab voolutugevuse mõõtühiku ning selgitab ampermeetri otstarvet ja kasutamise reegleid; 4) selgitab seoseid, et juht soojeneb elektrivoolu toimel, elektrivooluga juht avaldab magnetilist mõju, elektrivool avaldab keemilist toimet, ning selgitab seost teiste nähtustega ja kasutamist praktikas.

Õppesisu: Vabad laengukandjad. Elektrivool metallis ja ioone sisaldavas lahuses. Elektrivoolu toimed. Voolutugevus, ampermeeter. Elektrivool looduses ja tehnikas.

Teema nr. 3 Vooluring

Õpitulemused Õpilane: 1) selgitab füüsikaliste suuruste pinge, elektritakistus ja eritakistus tähendust ning mõõtmise viisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid; 2) selgitab mõiste vooluring olulisi tunnuseid; 3) selgitab seoseid, et: a) voolutugevus on võrdeline pingega (Ohmi seadus)I= U/R ; b) jadamisi ühendatud juhtides on voolutugevus ühesuurune I = I1 = I2 = ... ja ahela kogupinge on üksikjuhtide otstel olevate pingete summa c) rööbiti ühendatud juhtide otstel on pinge ühesuurune U = U1 = U2 = ... ja ahela kogu voolutugevus on üksikjuhte läbivate voolutugevuste summa I= i1+i2+i3 ; d) juhi takistus R=p*l/S ; 4) kasutab eelnimetatud seoseid probleeme lahendades; 5) selgitab voltmeetri otstarvet ja kasutamise reegleid; 6) selgitab takisti kasutamise otstarvet ja ohutusnõudeid ning toob näiteid takistite kasutamise kohta; 7) selgitab elektritarviti kasutamise otstarvet ja ohutusnõudeid ning toob näiteid elektritarvitite kasutamise kohta; 8) leiab jada- ja rööpühenduse korral vooluringi osal pinge, voolutugevuse ning takistuse; 9) korraldab eksperimendi, mõõtes otseselt voolutugevust ja pinget, arvutab takistust, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi voolutugevuse ja pinge vahelise seose kohta.

Õppesisu Vooluallikas. Vooluringi osad. Pinge, voltmeeter. Ohmi seadus. Elektritakistus. Eritakistus. Juhi takistuse sõltuvus materjalist ja juhi mõõtmetest. Takisti. Juhtide jada- ja rööpühendus. Jada- ja rööpühenduse kasutamise näited.

Teema nr. 4 Elektrivoolu töö ja võimsus

Õpitulemused Õpilane: 1) selgitab elektrivoolu töö ja elektrivoolu võimsuse tähendust ning mõõtmise viisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid; 2) loetleb mõistete elektrienergia tarviti, lühis, kaitse ja kaitsemaandus olulisi tunnuseid; 3) selgitab valemite A = I·U·t, N = I·U ja t N A tähendust ja seost vastavate nähtustega ning kasutab seoseid probleeme lahendades; 4) kirjeldab elektriliste soojendusseadmete otstarvet, töötamise põhimõtet, kasutamise näiteid ja ohutusnõudeid; 8 5) leiab kasutatavate elektritarvitite koguvõimsuse ning hindab selle vastavust kaitsme väärtusega.

Õppesisu Elektrivoolu töö. Elektrivoolu võimsus. Elektrisoojendusriist. Elektriohutus. Lühis. Kaitse. Kaitsemaandus.

Ainete lõiming: BIOLOOGIA – Talituse regulatsioon: närv, närviimpulss (9)
KEEMIA – Aatomiehitus, Perioodilisustabel. Ainete koostised: metallide elektronstruktuur, ioonid (8) Tuntumad liht- ja liitained: metallide elektrijuhtivus, metalliline side (8)
KEEMIA – Tuntumad liht- ja liitained: metallide reaktsioonid (8)
Matemaatika – Võrdeline, pöördvõrdeline sõltuvus. Graafikud
GEOGRAAFIA - Tööstus ja energiamajandus: energia säästlik tarbimine (9)

Teema nr. 5 Magnetnähtused

Õpitulemused Õpilane: 1) loetleb magnetvälja olulisi tunnuseid; 2) selgitab nähtusi Maa magnetväli ja magnetpoolused; 3) teab seoseid, et magnetite erinimelised poolused tõmbuvad, magnetite samanimelised poolused tõukuvad, et magnetvälja tekitavad liikuvad elektriliselt laetud osakesed, ning selgitab nende seoste tähtsust praktikas, kirjeldades või kasutades sobivaid nähtusi; 4) selgitab voolu magnetilise toime avaldumist elektromagneti ja elektrimootori näitel, kirjeldab elektrimootori ja elektrigeneraatori töö energeetilisi aspekte ning selgitab ohutusnõudeid neid seadmeid kasutades; 5) korraldab eksperimendi, valmistades elektromagneti, uurib selle omadusi ning teeb järeldusi elektromagneti omaduste vahelise seose kohta.

Õppesisu Püsimagnet. Magnetnõel. Magnetväli. Elektromagnet. Elektrimootor ja elektrigeneraator kui energiamuundurid. Magnetnähtused looduses ja tehnikas.

Põhimõisted: elektriseeritud keha, elektrilaeng, elementaarlaeng, elektriväli, elektrivool, vabad laengukandjad, elektrijuht, isolaator, elektritakistus, vooluallikas, vooluring, juhtide jada- ja rööpühendus, voolutugevus, pinge, lüliti, elektrienergia tarviti, elektrivoolu töö, elektrivoolu võimsus, lühis, kaitse, kaitsemaandus, magnetväli.

Praktilised tööd :

1) kehade elektriseerimise nähtuse uurimine; 2) juhtide jada- ja rööpühenduse uurimine; 3) voolutugevuse ja pinge mõõtmine ning takistuse arvutamine; 4) elektromagneti valmistamine ja uurimine.

Ainete lõimingud: KEEMIA - Tuntumad liht- ja liitained: metallide magnetilised omadused (8)

Geograafia – Maaehitus, maa magnetpoolused; geograafilised poolused, Geograafilised koordinaadid.

II Soojusõpetus. Tuumaenergia

Teema nr. 6 Aine ehituse mudel. Soojusliikumine

Õpitulemused Õpilane: 1) kirjeldab tahkise, vedeliku, gaasi ja osakestevahelise vastastikmõju mudeleid; 2) kirjeldab soojusliikumise ja soojuspaisumise olulisi tunnuseid, seost teiste nähtustega ning kasutamist praktikas; 3) kirjeldab Celsiuse temperatuuriskaala saamist; 4) selgitab seost, et mida kiiremini liiguvad aineosakesed, seda kõrgem on temperatuur; 5) selgitab termomeetri otstarvet ja kasutamise reegleid.

Õppesisu Gaas, vedelik, tahkis. Aineosakeste kiiruse ja temperatuuri seos. Soojuspaisumine. Temperatuuriskaalad.

Teema nr. 7 Soojusülekanne

Õpitulemused Õpilane: 1) kirjeldab soojusülekande olulisi tunnuseid, seost teiste nähtustega ja selle kasutamist praktikas; 2) selgitab soojushulga tähendust ja mõõtmise viisi ning teab kasutatavaid mõõtühikuid; 3) selgitab aine erisoojuse tähendust, teab seejuures kasutatavaid mõõtühikuid; 4) nimetab mõistete siseenergia, temperatuurimuut, soojusjuhtivus, konvektsioon ja soojuskiirgus tähtsaid tunnuseid; 5) sõnastab järgmised seosed ning kasutab neid soojusnähtusi selgitades: a) soojusülekande korral levib siseenergia soojemalt kehalt külmemale; b) keha siseenergiat saab muuta kahel viisil: töö ja soojusülekande teel; c) kahe keha soojusvahetuse korral suureneb ühe keha siseenergia täpselt niisama palju, kui väheneb teise keha siseenergia; d) mida suurem on keha temperatuur, seda suurema soojushulga keha ajaühikus kiirgab; e) mida tumedam on keha pind, seda suurema soojushulga keha ajaühikus kiirgab ja ka neelab; 6) selgitab seose Q=cmt 7) selgitab termose, päikesekütte ja soojustusmaterjalide otstarvet, töötamise põhimõtet, kasutamise näiteid ning ohutusnõudeid; 8) korraldab eksperimendi, mõõtes katseliselt keha erisoojuse, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi keha materjali kohta.

Õppesisu Keha soojenemine ja jahtumine. Siseenergia. Soojushulk. Aine erisoojus. Soojusülekanne. Soojusjuhtivus. Konvektsioon. Soojuskiirguse seaduspärasused. Termos. Päikeseküte. Energia jäävuse seadus soojusprotsessides. Aastaaegade vaheldumine. Soojusülekanne looduses ja tehnikas.

Teema nr. 8 Aine olekute muutused. Soojustehnilised rakendused

Õpitulemused Õpilane: 1) loetleb sulamise, tahkumise, aurumise ja kondenseerumise olulisi tunnuseid, seostab neid teiste nähtustega ning kasutab neid praktikas; 2) selgitab sulamissoojuse, keemissoojuse ja kütuse kütteväärtuse tähendust ning teab kasutatavaid mõõtühikuid; 3) selgitab seoste $Q = \lambda \cdot m$, $Q = L \cdot m$ ja $Q = r \cdot m$ Q tähendust, seostab neid teiste nähtustega ning kasutab neid probleeme lahendades; 4) lahendab rakendussisuga osaülesanneteks taandatavaid kompleksülesandeid.

Õppesisu Sulamine ja tahkumine, sulamissoojus. Aurumine ja kondenseerumine, keemissoojus. Kütuse kütteväärtus. Soojustehnilised rakendused.

Praktilised tööd: kalorimeetri tundmaõppimine ja keha erisoojuse määramine; soojusbilansi võrrand.

Ainete lõiming: Keemia: aine hulk; geograafia: Euroopa ja Eesti kliima ja veestik, päikesekiirguse jaotumine Maal, aastaaegade kujunemine, merede ja ookeanide mõju, õhuringlus ja tuuled.

Keemia: energia eraldumine ja neeldumine keemilistes reaktsioonides, süsinikuühendid kütusena.

Teema nr 9: Tuumaenergia

Õpitulemused Õpilane: 1) nimetab aatomi tuuma, elektronkatte, prootoni, neutroni, isotoobi, radioaktiivse lagunemise ja tuumareaktsiooni olulisi tunnuseid; 2) selgitab seose, et kergete tuumade ühinemisel ja raskete tuumade lõhustamisel vabaneb energiat, tähendust, seostab seda teiste nähtustega; 3) iseloomustab α-, β- ja γ-kiirgust ning nimetab kiirguste erinevusi; 4) selgitab

tuumareaktori ja kiirguskaitse otstarvet, töötamise põhimõtet, kasutamise näiteid ning ohutusnõudeid; 5) selgitab dosimeetri otstarvet ja kasutamise reegleid.

Õppesisu Aatomi mudelid. Aatomituuma ehitus. Tuuma seoseenergia. Tuumade lõhustumine ja süntees. Radioaktiivne kiirgus. Kiirguskaitse. Dosimeeter. Päike. Aatomielektrijaam.

Põhimõisted: soojusliikumine, soojuspaisumine, Celsiuse skaala, siseenergia, temperatuurimuut, soojusjuhtivus, konvektsioon, soojuskiirgus, sulamissoojus, keemissoojus; kütuse kütteväärtus, prooton, neutron, isotoop, radioaktiivne lagunemine, α-, β- ja γ-kiirgus, tuumareaktsioon**.**

Ainete lõiming: Keemia: aatomiehitus, perioodilisustabel; geograafia: erinevate elektrijaamade eelisedpuudused.

Digipädevused:

Info otsimine ja töötlemine: oskab kasutada info hankimiseks erinevaid teabeallikaid, otsingumootoreid oskab teavet kriitiliselt hinnata, hindab teabe asjakohasust, usaldusväärsust ja terviklikkust, teeb vahet faktil ja arvamusel oskab infot nõuetekohaselt viidata, teab, mis on plagiaat ja hoidub sellest Info vormistamine: oskab kasutada Wordi, vormistab loovtöö nõutud juhiste järgi oskab teha lühiesitlust PowerPoint keskkonnas, oskab koostada tulp-või sektordiagrammi, omab e-mail aadressi, teab kirjasaatmise viisakusreegleid, oskab lisada kirjale manust, oskab koostada videot ja seda veebipõhiselt üles laadida, oskab omaloodud materjale avaldada virtuaalsetes võrgustikes ja arvestab, et need oleksid kooskõlas intellektuaalomandi kaitse hea tavaga

Suhtlus internetis, interneti turvalisus: kasutab digisuhtluses eetilisi põhimõtteid: ei laima, avalda ebaviisakaid kommentaare , arvestab digisuhtluses turvalisuse printsiipe: ei avalikusta enda ja teiste kohta delikaatset teavet kasutab digisuhtluses üldkehtivaid käitumisnorme, lähtub üldkehtivatest kõlblus-ja viisakusnormidest, teab, et vastutab seaduse ees internetikeskkonda laetud materjalide avaldamise, l teab, et paroole ei tohi teistega jagada, loob tugevad ja turvalised paroolid, mõistab kultuuride mitmekesisust digisuhtluses ning arvestab seda Keskkonna ja

Tervis, teadvustab interneti sõltuvusest põhjustatuid tervisekahjustusi, analüüsib tehnoloogia mõju igapäevaelule ja keskkonnale.

Hindamine: Numbrilisel hindamisel hinnatakse õpilase teadmisi, oskusi ja vilumusi viiepallisüsteemis järgmiselt: 1) hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid; 2) hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele; 3) hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus, hindega „3D” ehk „diferentseeritud rahuldav” hinnatakse õpilase vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika teatud perioodi või teema õppetulemusi, mille saavutamiseks on vajalik rakendada õpilase võimetelesobivat ning arengut toetavat individuaalset õppekava ja tugimeetmeid; 4) hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus; 5) hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub ja ka juhtudel, kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine. 5. Kui kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse punktiarvestuse kasutamise põhimõttest, siis viie palli süsteemis hinnatakse hindega „5” õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindega „4” 75–89%, hindega „3” 50–74%, hindega „2” 20–49% ning hindega „1” 0–19% maksimaalsest võimalikust punktide arvust.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED
ÕPPEAINE: KEEMIA
KLASS: 8. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

TEEMA: Millega tegeleb keemia?
ALATEEMAD: Sissejuhatus keemiasse. Laborivahendid. Ainete füüsikalised omadused, ainete tihedus. Keemilise reaktsiooni tunnused. Keemilise reaktsiooni esilekutsumine. Lahused ja pihused. Lahuse massiprotsendilise koostise arvutamine.

ÕPITULEMUSED

1.Teab keemiliste reaktsioonide esilekutsumise võimalusi, tunneb ära keemilise reaktsiooni toimumise iseloomulike tunnuste järgi;
2. järgib laboris katseid tehes ja argielus kemikaale kasutades ohutusnõudeid;
3. tunneb tähtsamaid laborivahendeid ja kasutab neid praktilisi töid tehes õigesti;
4. eristab lahuseid ja pihuseid ning valmistab neid, toob näiteid lahuste ja pihuste kohta looduses ning igapäevaelus;
5. lahendab lahuse protsendilisel koostisel põhinevaid arvutusülesandeid.

ÕPPESISU

Keemia meie ümber. Ohutusnõuded. Laborivahendite ja kemikaalide kasutamine laboritöödes. Ohumärgid ja argielu. Ainete füüsikalised ja keemilised omadused. Võrdleb ja liigitab aineid füüsikaliste omaduste põhjal: sulamis- ja keemistemperatuur, tihedus, kõvadus, elektrijuhtivus, värvus jms. Tiheduse ülesanded. Põhjendab keemiliste reaktsioonide esilekutsumise ja kiirendamise võimalusi. Lahused ja pihused ning pihuste alaliigid. Lahuste protsendilise koostise arvutamine massi järgi.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Laborivahendid: katseklaas, keeduklaas, kolb, mõõtesilinder, lehter, uhmer, portselankauss, piirituslamp, katseklaasihoidja, statiiv, pintsetid, jaotuslehter,
Laboratoorse töö võtted (nt vedeliku ruumala mõõtmine, põleti kasutamine, statiivi kasutamine)
Füüsikalised ja keemilised omadused, nende erinevus. Tihedus, aine olekud, sulamis- keemistemperatuur, kõvadus, tugevus, ruumala.
Keemiliste reaktsioonide tunnused: gaasi eraldumine, värvuse muutus, sademe teke.
Keemilise reaktsiooni esile kutsumise võimalused
Arvutused tihedusega, protsendiga. Lahus, lahustunu aine, lahusti. Pihus, pihustuskeskkond. Aerosool, vaht, suspensioon, emulsioon, tarre.

PRAKTILISED TÖÖD

Laborivahendite tundma õppimine. Ohutus keemiakatsetel.
Keemia läbi elukutsete.
Füüsikaliste omaduste määramine erinevatel ainetel.
Keemilise reaktsiooni esilekutsumine ja tunnused: gaasi eraldumine, värvuse muutus, sademe teke.
Pihuste saamine ja eristamine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Erinevate õppekeskkondade kasutamine: Quizziz, Quizlet, Learning Apps, https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine
Digiturvalisus infootsingus.
Infootsing ja saadud info analüüsimine. Keemiaga seotud ametid.
Animatsioonide loomine – ohutus.
Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas paaristöödes.
Oskab valida digitehnoloogia vastavalt ülesandele.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Arvestuslikud tööd:

Sissejuhatus keemiasse- laborivahendid, ohutus, ohumärgid, füüsikalised-keemilised nähtused, tiheduse ülesanded, reaktsioonitunnused.
Lahused ja pihused – lahuste koostis, pihuste liigid, lahuse % koostise ülesanded.

Hindamine toimub jooksvalt ainetunnis või etteantud ülesannete eest. Jooksvalt ainetunnis hindamisel arvestatakse osalust arutelus, suulist või kirjaliku vastamist ja rühmatööd.
Etteantud ülesanded on: kontrolltööd, tunnikontrollid, rühmatöö/paaristöö esitlus, töövihik, töölehed-labori aruanded, mapp koos töölehtedega.
Hinde tähtsuse määrab õpetaja. Hindamisel kasutatakse hindeskaalat 5-1, arvestatud (A) või mittearvestatud (MA).
“5”- 90%-100%
“4” - 89%-75%
“3” - 74%-50%
“2” - 49%-20%
“1” - 19%-0%
Esitamata tunnitöö (tööleht, labor vms) hinnatakse „T“, töö hiljem esitamisel parandatakse tunnitöö „A“ või „MA“ või hindega.
Kontrolltöö teemadele vastavaid tunnikontrollide hindeid peale kontrolltöö toimumist parandada ei saa.
Järelevastata tuleb 10 päeva jooksul alates hinde teada saamise päevast. Järelevastamine toimub eelneva kokkuleppe alusel. Järelvastamiseks on vaja õpetajal teha töö, mida õpilane saab vastata.
Trimestri jooksul saadud mitterahuldav hinne tuleb parandada, kui hinne on parandamata siis üle “rahuldava” trimestrihinnet ei saa.
Negatiivse trimestrihinde saamisel on õpilane kohustatud ilmuma järgmisel trimestril konsultatsioonidesse (vastavalt kokkuleppele).
Aastahinne kujuneb trimestrihinnetest ja aasta jooksul tehtud kontrolltööde hinnetest.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Kogu õppeprotsessi vältel püüame anda andekamatele õpilastele diferentseeritud ülesandeid, lisalugemist ja osaleda õpilasvõistlustel. Võistlustel osalemiseks valmistame õpilasi ette tunnivälisel ajal.
Õpilastele, kellel on tekkinud aines raskusi:
abimaterjalide kasutamine õppeprotsessis ja tööde ajal,
kohandatud tööd ja diferentseeritud hindamine,
interaktiivsed meetodid (simulatsioonid, mängud jne)
täiendavad selgitused, visualiseerimine, laborid

- Saab aru, kuidas keemilisi reaktsioone esile kutsuda, tunneb ära keemilise reaktsiooni toimumise iseloomulike tunnuste järgi;
- järgib laboris katseid tehes ja argielus kemikaale kasutades ohutusnõudeid;
- tunneb tähtsamaid laborivahendeid ja kasutab neid praktilisi töid tehes õigesti;
- toob näiteid lahuste ja pihuste kohta looduses ning igapäevaelus;
- lahendab lahuse protsendilisel koostisel põhinevaid arvutusülesandeid näidisülesannete põhjal.

TEEMA: Aatomiehitus, perioodilisustabel. Ainete ehitus.

ALATEEMAD: Aatomiehitus. Keemiliste elementide perioodilisustabel. Perioodilisustabeli seos aatomi ehitusega. Metallilised ja mittemetallilised elemendid. Liht- ja liitained. Aine valem. Kovalentne side. Iooniline side.

ÕPITULEMUSED

1) selgitab aatomi ehitust, kasutab keemiliste elementide tähiste leidmiseks, aatomi ehituse kirjeldamiseks ja elektronskeemi koostamiseks keemiliste elementide perioodilisustabelit;
2) teab keemiliste elementide liigitamist metallilisteks ja mittemetallilisteks elementideks ning väärisgaasideks, otsib internetist näiteid metallide ja mittemetallide kasutamise kohta igapäevaelus ning võrdleb nende omadusi;
3) eristab liht- ja liitaineid ning selgitab aine valemi põhjal aine koostist;
4) eristab ioone neutraalsetest aatomitest ning selgitab ioonide tekkimist ja iooni laengut;
5) selgitab kovalentse, ioonilise ja metallilise sideme erinevust.

ÕPPESISU: Aatomi ehitus, keemilised elemendid, nende tähised. Keemiliste elementide omadused ja asetumine perioodilisustabelis. Tuumalaeng, elektronkihtide arv, väliskihi elektronide arv. Keemiliste elementide metallilised ja mittemetallilised omadused. Liht- ja liitained. Molekulid, ainete valemid. Ettekujutus keemilises sidemest. Ioonide teke ja laengud. Metallilise sideme ehitus. Aatomite ja ioonide erinevus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD:

Keemiline element. Aatomi ehitus. Aatomnumber (järjenumber). Aatommass. Molekul, aatom, aatomi tuum ja elektronkate, elektron, prooton, neutron. Keemiliste elementide sümbolite seos nimetusega. Periood. Rühm. Elektronkihtide arv. Väliskihi elektronide arv. Metall, mittemetall. Ainete tähistamine, kordajate ja indeksite tähendused aine valemis. Kovalentse, metallilise ja ioonilise sideme erinevused.

PRAKTILISED TÖÖD:

Memo: sümbol-nimetus
Aatomiehitus: tuumas-prootonid ja neutronid, väljaspool tuuma elektronid.
Molekulmudelite koostamine.
Plakat: mittemetallid
Pärlimäng: liht-liitained ja molekulid-ioonid

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Erinevate õppekeskkondade kasutamine: Quizziz, Quizlet, Nearpod, Learning Apps, https://mudelid.5dvision.ee/, https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine
Infootsing ja saadud info analüüsimine. Keemiliste elementide kohta info otsimine ja selle süstematiseerimine.

Ristsõnade koostamine veebipõhiselt.
Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas paaristöödes.
Digiturvalisus suhtlemisel.
Oskab valida digitehnoloogia vastavalt ülesandele.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Arvestuslikud tööd:
Aatomi ehitus ja perioodilisustabel: keemilised elemendid, perioodilisustabeli kasutamine elemendi iseloomustamisel.
Liht-liitained: liht- ja liitained, sidemete liigid, ioonid.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilastele, kellel on tekkinud aines raskusi:
- selgitab aatomi ehitust, kasutab keemiliste elementide tähiste leidmiseks, aatomi ehituse kirjeldamiseks ja elektronskeemi koostamiseks keemiliste elementide perioodilisustabelit;
- teab keemiliste elementide liigitamist metallilisteks ja mittemetallilisteks elementideks ning väärisgaasideks, otsib internetist näiteid metallide ja mittemetallide kasutamise kohta igapäevaelus ning võrdleb nende omadusi;
- eristab liht- ja liitaineid;
- Teab kuidas tekib aatomist ioon;
- mõistab kovalentse, ioonilise ja metallilise sideme erinevust.

TEEMA: Hapnik ja vesinik. Oksiidid.
ALATEEMAD: Hapnik. Oksüdatsiooniaste. Oksiidid. Vesinik.

ÕPITULEMUSED
1) selgitab hapniku rolli põlemisreaktsioonides ning elusloodus, analüüsib osoonikihi tähtsust ja lagunemist saastamise tagajärjel;
2) võrdleb hapniku ja vesiniku põhilisi omadusi;
3) kogub gaasi, valides sobiva võtte lähtuvalt gaasi lahustuvusest vees ja gaasi tihedusest võrreldes õhu tihedusega;
4) määrab aine valemi põhjal elementide oksüdatsiooniastmeid, koostab oksiidide nimetuste alusel valemeid ja valemite alusel nimetusi;
5) mõistab reaktsioonivõrrandite tasakaalustamise põhimõtet;
6) korraldab lihtainete ühinemisreaktsioone hapnikuga ning koostab vastavaid reaktsioonivõrrandeid;
7) toob näiteid igapäevaelus tuntumate oksiidide ja nende tähtsuse kohta.

ÕPPESISU: Hapnik, selle roll ja omadused. Osoonikihi hõrenemine keskkonnaprobleemina. Oksiidide teke. Oksüdatsiooniaste. Oksiidide nimetused ja valemid. Oksiidid igapäevaelus. Ühinemisreaktsioon. Lihtsamate reaktsioonivõrrandite koostamine ja tasakaalustamine. Gaaside kogumise võtteid. Vesinik, selle füüsikalised omadused. Vesi ja vee tähtsus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Atmosfäär, õhk, õhu koostisained, hapniku roll hingamisel, põlemisel, kõdunemisel, süsihappegaasi teke, fotosüntees, saasteained õhus, vesinik kui tulevikukütus, selle

kasutamisega seotud probleemid, oksüdatsiooniastme määramine, oksiidide tekkimine, oksiidide nimetamine, õige keemilise valemi koostamine. Tähtsamad oksiidid igapäevaelus vesi, liiv, süsihappegaas, vingugaas,

PRAKTILISED TÖÖD
Ainete süttimine ja põlemine.
Gaaside saamine ja kogumine. Gaaside tuvastamine.
Oksiidide saamine ja reageerimine veega.
Bingo: oksiidid

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate õppekeskkondade kasutamine: Quizziz, Quizlet, Nearpod, Learning Apps, https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine
Digiturvalisus.
Infootsing ja saadud info analüüsimine.
Mõistekaardi koostamine veebipõhiselt.
Oskab valida digitehnoloogia vastavalt ülesandele.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Arvestuslikud tööd:
Hapnik, vesinik ja vesi: ainete füüsikalised ja keemilised omadused
Oksiidid: oksiidide omadused, nimetamine, valemid ja tähtsamad esindajad

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilastele, kellel on tekkinud aines raskusi:
- selgitab hapniku rolli põlemisreaktsioonides ning elusloodus es;
- võrdleb hapniku ja vesiniku põhilisi omadusi;
- kogub gaasi juhendi järgi;
- määrab aine valemi põhjal elementide oksüdatsiooniastmeid, koostab oksiidide nimetuste alusel valemeid ja valemite alusel nimetusi kasutades abimaterjale;
- mõistab reaktsioonivõrrandite tasakaalustamise põhimõtet;
- koostab sõnalise juhendi abil reaktsioonivõrrandeid põlemise kohta;
- toob näiteid igapäevaelus tuntumate oksiidide ja nende tähtsuse kohta.

TEEMA: Happed ja alused kui vastandlike omadustega ained.

ALATEEMAD: Happed. Alused. Lahuse pH-skaala. Hapete ja aluste vaheline reaktsioon. Soolad.

ÕPITULEMUSED
1) eristab valemi põhjal oksiide, happeid, hüdroksiide ja soolasid;
2) koostab hapete, hüdroksiidide ning soolade nimetuste alusel nende valemeid ja vastupidi;
3) seostab lahuste happelisi ja aluselisi omadusi nendes esinevate osakestega, hindab lahuse keskkonda indikaatoriga ja lahuse pH väärtuse järgi;
4) mõistab hapete ja aluste vastandlikkust, korraldab hapete ja aluste vahelisi reaktsioone ning koostab vastavaid reaktsioonivõrrandeid;
5) toob näiteid tuntumate hapete, aluste ja soolade kasutamise kohta igapäevaelus.

ÕPPESISU: Happed ja nende koostis, tähtsamad happed. Ohutusnõuded hapete ja aluste kasutamisel. Hüdroksiidide koostis ja nimetused. Hapete reageerimine alustega, neutralisatsioonireaktsioon. Lahuste pH. Soolad nende koostis ja nimetused. Aluste ja soolade lahustuvustabel. Soolade, hapete, aluste kasutamine igapäevaelus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Hape, happe anioon, happe valem, looduslikud happelised ained, happesademed, seedimine ja maomahlas leiduv hape, hapete kasutamine, alus, aluste tunnus, aluste nimetamine, keemiliste valemite koostamine, leeliste kasutamine, happelisus, aluselisus, indikaatorid, lahuse keskkonna määramine indikaatorite abil, puhastusainete pH-tase ja otstarve, olmekeemia, omadused ja ohutus. Hapete ja aluste reageerimine – reaktsioonivõrrandid, tasakaalustamine, mulla hapestumine, neutraliseerimine, soolade koostis, soola valemi koostamine ja nimetamine, soolade tekkimine, soolade koostamine lahustuvustabeli abil, lubjakivi - paekivi kui Eesti rahvuskivi.

PRAKTILISED TÖÖD

Hapete ja aluste määramine indikaatoritega.
Memo: happe nimetus ja valem.
Neutralisatsioonireaktsiooni uurimine.
Olmekeemia pH määramine.
Soolade saamine.
Pärlimäng; happed ja soolad.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Erinevate õppekeskkondade kasutamine: Quizziz, Quizlet, Nearpod, Wizer me, Learning Apps, https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine
Infootsing ja saadud info analüüsimine.
Mängude koostamine veebikeskkondades, suhtlemine digikeskkonnas, turvalisus.
Plakati koostamine digivahenditega - Canva.
Oskab valida digitehnoloogia vastavalt ülesandele.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Arvestuslikud tööd:
Happed: hapete omadused, nimetused, valemid ja tähtsamad esindajad
Alused, pH ja soolad: aluste omadused, nimetused, valemid, pH, aluste ja soolade tähtsamad esindajad

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilastele, kellel on tekkinud aines raskusi:

- eristab valemi põhjal oksiide, happeid, hüdroksiide ja soolasid;
- koostab hapete ja hüdroksiidide nimetuste alusel nende valemeid ja vastupidi kasutades selleks abimaterjale;
- hindab lahuse keskkonda indikaatoriga ja lahuse pH väärtuse järgi;
- mõistab hapete ja aluste vastandlikkust, korraldab hapete ja aluste vahelisi reaktsioone;
- toob näiteid tuntumate hapete, aluste ja soolade kasutamise kohta igapäevaelus.

TEEMA: Tuntumaid metalle
ALATEEMAD: Metallid, metalliline side. Metallide füüsikalised omadused. Metallide reageerimine hapnikuga jt lihtainetega Metallide reageerimine hapetega. Metallide reageerimine hapetega. Keemilise reaktsiooni kiirus. Tähtsamad metallid ja nende sulamid. Metallide korrosioon.

ÕPITULEMUSED

1) eristab aktiivseid, keskmise aktiivsusega ja väheaktiivseid metalle nende asukoha järgi metallide pingereas ning uurib metallide aktiivsust;
2) uurib metalli ja happe vaheliste reaktsioonide kiirust mõjutavate tegurite toimet;
3) seostab redoksreaktsioone keemiliste elementide oksüdatsiooniastmete muutumisega reaktsioonis, teab metallide käitumist keemilistes reaktsioonides redutseerijana ja hapniku käitumist oksüdeerijana;
4) koostab reaktsioonivõrrandeid metallide ja hapete vaheliste reaktsioonide kohta;
5) hindab raua, alumiiniumi ja vase ning nende sulamite rakendamise võimalusi igapäevaelus, seostades kasutusalasid vastavate materjalide iseloomulike omadustega.

ÕPPESISU: Metallid, metallide omadused, metallide füüsikaliste omaduste võrdlus. Metallide reageerimine lihtainete ja hapetega. Metallid, kui redutseerijad ja hapnik, kui oksüdeerija. Reaktsioonikiirus. Metallide aktiivsusrida. Tähtsamad metallid ja nende sulamid. Metallide korrosioon ja kaitse korrosiooni eest.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

metallide füüsikalised omadused: elektrijuhtivus ja magnetilised omadused, metallid perioodilisustabelis, metallimaagid, sulamid, redoksreaktsioon, oksüdeerija, redutseerija, metallide aktiivsuse pingerida, korrosiooni põhjustavad tegurid, korrosioonikaitse

PRAKTILISED TÖÖD

Millised tegurid ja kuidas mõjutavad keemilise reaktsiooni kiirust.
Metallide aktiivsuse võrdlemine happelahusega.
Metallide füüsikalised ja keemilised omadused.
Hõbeda puhastamine.
Raud(III)ioonide tõestamine.
Raua korrosiooni uurimine erinevates tingimustes.
Esitlus ühe metalli kohta.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Erinevate õppekeskkondade kasutamine: Quizziz, Quizlet, Nearpod, Wizer me, Learning Apps, https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine
Infootsing ja saadud info analüüsimine, digiturvalisus.
Esitluste ja filmide/animatsioonide loomine.
Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas paaristöödes.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Arvestuslikud tööd:
Metallid: metallide omadused ja tähtsamad kasutusalad
Alumiinium ja raud: kasutamine, korrosioon

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilastele, kellel on tekkinud aines raskusi:

- eristab aktiivseid ja väheaktiivseid metalle nende asukoha järgi metallide pingereas ning uurib metallide aktiivsust;
- uurib metalli ja happe vaheliste reaktsioonide kiirust mõjutavate tegurite toimet;
- seostab redoksreaktsioone keemiliste elementide oksüdatsiooniastmete muutumisega reaktsioonis;
- oskab tasakaalustada reaktsioonivõrrandeid metallide ja hapete vaheliste reaktsioonide kohta;
- hindab raua, alumiiniumi ja vase ning nende sulamite rakendamise võimalusi igapäevaelus, seostades kasutusalasid vastavate materjalide iseloomulike omadustega.

AINEVALDKOND: LOODUSAINED
ÕPPEAINE: KEEMIA
KLASS: 9.klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

TEEMA: Anorgaaniliste ainete põhiklassid

ALATEEMAD: Oksiidid. Happed. Alused. Soolad. Seosed anorgaaniliste ainete põhiklasside vahel. Anorgaanilised ühendid igapäevaelus.

ÕPITULEMUSED*:*
1) Mõistab ja loob keemiateksti anorgaaniliste ainete omadustest ning ainetevahelistest seostest;
2) Uurib tugevate ja nõrkade hapete lahuste omadusi ning selgitab erinevusi;
3) Uurib happeliste ja aluseliste oksiidide keemilisi omadusi ja koostab vastavate reaktsioonide võrrandeid.
4) Selgitab temperatuuri mõju gaaside ning soolade lahustuvusele vees, kasutab aine lahustumise graafikuid ja lahustuvustabelit. (leiab infot, teeb arvutusi ja järeldusi.)
5) Selgitab tähtsamate anorgaaniliste ühendite leidumist looduses ja kasutamist argielus.
6) Teab keemilise saaste allikaid ja analüüsib saastumise tekkepõhjuseid, saastumisest tingitud keskkonnaprobleeme ning võimalikke keskkonna säästmise meetmeid.

ÕPPESISU : Happelised ja aluselised oksiidid, nende reageerimine veega. Tugevad ja nõrgad happed. Hapete keemilised omadused. Happed argielus. Aluste liigitamine ning keemilised omadused. Hüdroksiidide koostis ja nimetused. Soolade saamine. Vesi kui lahusti. Ainete lahustuvus vees, selle sõltuvus temperatuurist. Lahuste % koostise arvutused (tiheduse arvestamisega). Vee karedus, väetised, ehitusmaterjalid. Põhilised keemilise saaste allikad, keskkonnaprobleemid, happevihmad, keskkonna saastumine raskemetallide ühenditega, veekogude saastumine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD *:* Happeline oksiid, aluseline oksiid, tugev hape, nõrk hape, tugev alus(leelis), nõrk alus, vee karedus või kare vesi, lahustuvus.

PRAKTILISED TÖÖD
Praktikali lauamäng „nutikas keemik“,
erinevate oksiidide ja vee vaheline reaktsioon,
erinevate oksiidide, hapete, aluste reageerimise uurimine,
erinevat tüüpi hapete ja aluste vaheliste reaktsioonide uurimine,
soolade lahustuvuse uurimine erinevatel temperatuuridel,
soolalahuse pH uurimine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate õppekeskkondade kasutamine: Quizziz, Quizlet, Nearpod, Wizer me, Learning Apps, https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine
Infootsing ja saadud info analüüsimine. Keskkonnateemalised plakatid.
Oskab valida digitehnoloogia vastavalt ülesandele, esitluste koostamine.
Digiturvalisus.
Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas paaristöödes.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Arvestuslikud tööd:
Oksiidid
Happed
Alused
Soolad

Hindamine toimub jooksvalt ainetunnis või etteantud ülesannete eest. Jooksvalt ainetunnis hindamisel arvestatakse osalust arutelus, suulist või kirjaliku vastamist ja rühmatööd.
Etteantud ülesanded on: kontrolltööd, tunnikontrollid, rühmatöö/paaristöö esitlus, töövihik, töölehed-labori aruanded, mapp koos töölehtedega.
Hinde tähtsuse määrab õpetaja. Hindamisel kasutatakse hindeskaalat 5-1, arvestatud (A) või mittearvestatud (MA).
"5"- 90%-100%
"4" - 89%-75%
"3" - 74%-50%
"2" - 49%-20%
"1" - 19%-0%
Esitamata tunnitöö (tööleht, labor vms) hinnatakse „T", töö hiljem esitamisel parandatakse tunnitöö „A" või „MA" või hindega.
Kontrolltöö teemadele vastavaid tunnikontrollide hindeid peale kontrolltöö toimumist parandada ei saa.
Järelevastata tuleb 10 päeva jooksul alates hinde teada saamise päevast. Järelevastamine toimub eelneva kokkuleppe alusel. Järelvastamiseks on vaja õpetajal teha töö, mida õpilane saab vastata.
Trimestri jooksul saadud mitterahuldav hinne tuleb parandada, kui hinne on parandamata siis üle "rahuldava" trimestrihinnet ei saa.
Negatiivse trimestrihinde saamisel on õpilane kohustatud ilmuma järgmisel trimestril konsultatsioonidesse (vastavalt kokkuleppele).
Aastahinne kujuneb trimestrihinnetest ja aasta jooksul tehtud kontrolltööde hinnetest.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Kogu õppeprotsessi vältel püüame anda andekamatele õpilastele diferentseeritud ülesandeid, lisalugemist ja osaleda õpilasvõistlustel. Võistlustel osalemiseks valmistame õpilasi ette tunnivälisel ajal.
Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi:
abimaterjalide kasutamine õppeprotsessis ja tööde ajal,
kohandatud tööd ja diferentseeritud hindamine,
interaktiivsed meetodid (simulatsioonid, mängud jne)
täiendavad selgitused, visualiseerimine, laborid

- Mõistab anorgaaniliste ainete omadusi ning ainetevahelisi seosteid;
- Uurib tugevate ja nõrkade hapete lahuste omadusi ning selgitab erinevusi;
- Uurib happeliste ja aluseliste oksiidide keemilisi omadusi ja koostab vastavate reaktsioonide võrrandeid näidiste abil.
- Selgitab temperatuuri mõju gaaside ning soolade lahustuvusele vees, kasutab aine lahustuvustabelit.
- Selgitab tähtsamate anorgaaniliste ühendite leidumist looduses ja kasutamist argielus.
- Teab keemilise saaste allikaid ja analüüsib saastumise tekkepõhjuseid, saastumisest tingitud keskkonnaprobleeme ning võimalikke keskkonna säästmise meetmeid.

TEEMA: AINE HULK . MOLAARARVUTUSED.

ALATEEMAD: Aine hulk. Molaarmass. Ainekoguste ühikud.

ÕPITULEMUSED*:*
1) teeb arvutusi aine hulga, massi ja gaasi ruumala vaheliste seoste alusel, kasutab vastavaid ühikuid , oskab teisendada ning põhjendab lahenduskäike;
2) analüüsib keemilise reaktsiooni võrrandis sisalduvat infot, mõistab aine massi jäävuse seadust.
3) lahendab reaktsioonivõrranditel põhinevaid arvutusülesandeid, lähtudes tasakaalustamisest, moolsuhetest, massist ja ruumalast.
4) hindab loogiliselt arvutustulemuste õigsust ning teeb arvutustulemuste põhjal järeldusi.

ÕPPESISU: Mool, molaarmass, molaarruumala, aineühikud ja teisendamine. Aine massi jäävuse seadus, rektsioonivõrrandite kordajad. Keemilise reaktsioonivõrrandis sisalduva info analüüs. Arvutusi reaktsioonivõrrandite põhjal moolides (lähtudes massist ja ruumalast).

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: ainehulk, mool, molaarmass, gaasi molaarruumala, normaaltingimused.

PRAKTILISED TÖÖD
Aine hulga määramine (oad, herned, läätsed)
Erinevat tüüpi ülesanded, jadaülesanded.
Keemia teemaline postkaart.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate õppekeskkondade kasutamine: Quizziz, Quizlet, Wizer me, https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine
Õppevideod antud teema kohta.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Arvestuslikud tööd:
Mool, molaarmass, molaarruumala
Arvutused reaktsioonivõrrandite järgi

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi:
- teeb abimaterjalidega arvutusi aine hulga, massi ja gaasi ruumala vaheliste seoste alusel, kasutab vastavaid ühikuid, oskab teisendada (teisendamise kalkulaatoriga);
- mõistab aine massi jäävuse seadust.
- lahendab reaktsioonivõrranditel põhinevaid arvutusülesandeid näidisülesannete abil.

TEEMA: SÜSINIK JA SÜSINIKUÜHENDID

ALATEEMAD: Süsinik ja süsinikuühendid. Süsivesinike paljusus. Alkoholid, karboksüülhapped.
ÕPITULEMUSED:
1) võrdleb ning põhjendab süsiniku lihtainete omadusi;
2) teab süsinikuühendite paljususe põhjusi;
3) koostab süsinikuühendite struktuurvalemeid ja molekulmudeleid, eristab lineaarset, hargnenud ja tsüklilist süsinikahelat;
4) liigitab materjale hüdrofiilseks ja hüdrofoobseks., oskab tuua näiteid igapäevaelust.
5) kirjeldab süsivesinike esinemisvorme looduses ja selgitab nende kasutusalasid.

6) Eristab struktuurvalemi põhjal süsivesinikke, alkohole ja karboksüülhappeid;
7) Koostab süsivesinike ja etanooli põlemise reaktsioonivõrrandeid;
8) Uurib etaanhappe keemilisi omadusi;
9) teab etanooli füsioloogilist toimet ja analüüsib sellega seotud probleeme igapäevaelus.
ÕPPESISU: Süsinik lihtainena, süsinikuoksiidid, süsivesinikud,süsiniku võime moodustada lineaarseid ja hargnevaid ahelaid, tsükleid ning kordseid sidemeid. Molekulmudeleid ja struktuurvalemeid. Ettekujutus polümeeridest.
Süsivesinike esinemisvormid looduses ja kasutusalad ning nende kasutamise võimalused.
Süsivesinike täielik põlemine. Hüdrofiilsed ja hüdrofoobsed ained.
Alkoholide ja karboksüülhapete tähtsamad esindajad (metanool, etanool, metaanhape, etaanhape) nende omadused ja tähtsus igapäevaelus, etanooli füsioloogiline toime.

PÕHIMÕISTED; MÄRKSÕNAD: süsivesinik, polümeer, struktuurvalem, alkohol, karboksüülhape, märgumine.

PRAKTILISED TÖÖD:
CO_2 saamine ja kasutamine tule kustutamisel,
C põlemine hapnikus,
lihtsamate süsivesinike molekulmudelite koostamine,
süsivesinike omaduste uurimine(lahustuvus, märgumine veega),
etanooli ja parafiini põlemisreaktsioonide uurimine,
etaanhappe happeliste omaduste uurimine,
katsed toiduainetega.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate õppekeskkondade kasutamine: Quizziz, Quizlet, Nearpod, Wizer me, https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine
Õppevideod antud teema kohta.
Mõistekaardi koostamine. https://www.mindmaster.io/
Testide koostamine kasutades veebikeskkondi.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Arvestuslikud tööd:
Süsinik ja süsivesinikud
Alkoholid ja karboksüülhapped

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi:
- võrdleb ning põhjendab süsiniku lihtainete omadusi;
- teab süsinikuühendite paljususe põhjusi;
- koostab süsinikuühendite struktuurvalemeid ja molekulmudeleid, eristab lineaarset, hargnenud ja tsüklilist süsinikahelat;
- liigitab materjale hüdrofiilseks ja hüdrofoobseks., oskab tuua näiteid igapäevaelust.
- kirjeldab lihtsamate süsivesinike esinemisvorme looduses ja selgitab nende kasutusalasid.
- Eristab struktuurvalemi põhjal süsivesinikke, alkohole ja karboksüülhappeid;
- Koostab süsivesinike põlemise reaktsioonivõrrandeid näidete abil;
- Uurib etaanhappe keemilisi omadusi;
- teab etanooli füsioloogilist toimet ja analüüsib sellega seotud probleeme igapäevaelus.

TEEMA: SÜSINIKUÜHENDITE ROLL LOODUSES; SÜSINIKUÜHENDID MATERJALIDENA.
ALATEEMAD: Keemilise reaktsiooni soojusefekt. Toitained ja toiduained. Kütused ja nendest tekitatud keskkonnaprobleemid. Tarbekeemia saadused ja materjalid.
ÕPITULEMUSED:
1) Selgitab ja uurib keemiliste reaktsioonide soojusefekti;
2) analüüsib süsinikuühendite kasutusvõimalusi ja eristab taastuvaid ja taastumatuid energiaallikaid;
3) tunneb struktuurvalemite järgi polümeeri;
4) mõistab rasvade, valkude, sahhariidide rolli organismides, uurib nende omadusi ja sisaldust toiduainetes;
5) iseloomustab tuntumaid süsinikuühenditel põhinevaid polümeerseid materjale (kiudained, plastid), analüüsib nende omadusi, kasutamise võimalusi ja kasutamisega seonduvaid keskkonnaprobleeme;
6) mõistab elukeskkonna säästva suhtumise vajalikkust ning analüüsib keskkonna säästmise võimalusi.
ÕPPESISU: Energia eraldumine ja neeldumine keemilistes reaktsioonides, ekso-ja endotermilised reaktsioonid. Eluks olulised süsinikuühendid(sahhariidid, rasvad, valgud), nende roll organismis. Tervisliku toitumise põhimõtted, tervislik eluviis. Süsinikuühendid kütusena. Keskkonnaprobleemid: kasvuhoonegaasid. Tarbekeemia saadused, plastid, kiudained. Polümeerid igapäevaelus.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD: eksotermiline reaktsioon, endotermiline reaktsioon, reaktsiooni soojusefekt.

PRAKTILISED TÖÖD:
rasva sulamine,
rasvade lahustuvuse uurimine erinevates lahustites,
ekso-ja endotermiliste reaktsioonide uurimine,
toiduainete tärklisesisalduse määramine,
valkude püsivuse uurimine,

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE
Erinevate õppekeskkondade kasutamine: Quizziz, Quizlet, Nearpod, Wizer me, https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine
Infootsing ja saadud info analüüsimine. Tervisliku toitumise lehekülgede kasutamine.
Õppevideod antud teema kohta.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Arvestuslikud tööd:
Süsinikuühendid organismis - rühmatöö
Süsinikuühendid materjalidena, keskkonnaprobleemid - rühmatöö

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi:
- uurib keemiliste reaktsioonide soojusefekti;
- teab süsinikuühendite kasutusvõimalusi ja eristab taastuvaid ja taastumatuid energiaallikaid;
- tunneb struktuurvalemite järgi polümeeri;
- mõistab rasvade, valkude, sahhariidide rolli organismides, uurib nende omadusi ja sisaldust toiduainetes;

- iseloomustab tuntumaid süsinikuühenditel põhinevaid polümeerseid materjale (kiudained, plastid), teab nende omadusi, kasutamise võimalusi ja kasutamisega seonduvaid keskkonnaprobleeme;
- mõistab elukeskkonna säästva suhtumise vajalikkust ning analüüsib keskkonna säästmise võimalusi.

Ainevaldkond MATEMAATIKA

1. Ainevaldkondlikud pädevused

Matemaatikaõpetuse eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane matemaatikapädevus, mis tähendab matemaatika mõistete, seoste ja protseduuride tundmist, nende sisemise loogika mõistmist ning rakendamise oskust nii eluliste kui ka ainealaste probleemide lahendamisel, hõlmates ka matemaatika sotsiaalse, kultuurilise ja isikliku rolli mõistmist. Matemaatikaõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õppija:
1) suudab kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid ja vahendeid erinevates olukordades nii matemaatikas kui ka teistes õppeainetes ja eluvaldkondades;
2) oskab näha ja sõnastada matemaatiliselt lahenduvaid probleeme;
3) oskab leida sobivaid probleemide lahendamise strateegiaid, neid analüüsida, rakendada ja kontrollida tulemuse tõesust;
4) oskab loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning selleks erinevaid esitusviise kasutada ja neist aru saada;
5) suudab mõista matemaatika sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

2. Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted.

Üldpädevused	
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast *(kooli kodukorra ja tunnis kehtestatud reeglite järgimine);* tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid *(matemaatika õppimine koostöös ja frontaalselt kaaslasi ja nende eripärasid arvestades)*. **Kooli põhiväärtused: areng, koostöö, hoolivus, traditsioonid ja kultuur**
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	suutlikkus ennast teostada *(matemaatikas endale eesmärkide seadmine ning eesmärkide saavutamise osas eneseanalüüs)*; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides *(rühmatööd ja frontaalne õpe matemaatikas, kaaslaste ja nende vajadustega arvestamine)*; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.
3) enesemääratluspädevus	suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi (*kujundav hindamine I kooliastmes; eneseanalüüs matemaatika õppimisel);* analüüsida oma käitumist erinevates olukordades (*ennastjuhtiva õppija kujundamine);* lahendada suhtlemisprobleeme

	(tundides ettetulevate olukordade lahendamine, vajadusel koostöös tugispetsialistidega). **Kooli põhiväärtused: areng, koostöö, hoolivus, vastutus**
4) õpipädevus	suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks vajaminevat teavet ; planeerida õppimist ja seda plaani järgida (*matemaatikas endale eesmärkide seadmine ning eesmärkide saavutamise osas eneseanalüüs)*; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi (*ennastjuhtiva õppija kujundamine).* **Kooli põhiväärtused: areng, koostöö, hoolivus, vastutus**
5) suhtluspädevus	suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; väärtustada õigekeelsust, kasutada korrektset ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi. **Kooli põhiväärtused: areng, koostöö, hoolivus, vastutus**
6) matemaatika	suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus (info otsimine ja leidmine; *eneseanalüüs matemaatika õppimisel)*; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt. **Kooli põhiväärtused: areng, vastutus**
7) ettevõtlikkuspädevus	suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärke, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske; rakendada finantskirjaoskust. **Kooli põhiväärtused: loovus, areng, koostöö, hoolivus, vastutus**
8) digipädevus	Vt Matemaatika digipädevused.docx

3. Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted.

Õppekava läbivad teemad	
1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid

	Kooli põhiväärtused: areng, vastutus, koostöö
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks. **Kooli põhiväärtused: hoolivus, vastutus,**
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks **Kooli põhiväärtused: hoolivus, vastutus, koostöö**
4) kultuuriline identiteet	taotletakse õpilase kujunemist, kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis; **Kooli põhiväärtused: hoolivus, vastutus, traditsioonid ja kultuur**
5) teabekeskkond ja meediakasutus	taotletakse õpilase kujunemist teadlikuks ja analüüsivaks inimeseks, kes tajub adekvaatselt ümbritsevat meediamaailma sisu ning toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskkonnas **Kooli põhiväärtused: koostöö, areng, hoolivus, vastutus**
6) tehnoloogia ja innovatsioon	taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas; **Kooli põhiväärtused: areng, vastutus**
7) tervis ja ohutus	taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt **Kooli põhiväärtused**: **koostöö, areng, hoolivus, vastutus**
8) väärtused ja kõlblus	taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires. **Kooli põhiväärtused: koostöö, areng, hoolivus, vastutus**

4. **Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.**

5. **Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.**

Õuesõppepäev
Projektipäev
Lõiming ajalooga: ajateljele aastarvude paigutamine
Lõiming kunstiga: numbritega joonistamine või nt mustrid sirklit ja joonlauda kasutades
Lõiming geograafiaga: kaardimõõt, vahemaade arvutamine
Lõiming inimeseõpetusega: kiirlaenud, laenu allikad, laenamisega kaasnevad ohud
Lõiming loodusõpetuse/füüsikaga: graafikud; teepikkus, kiirus, aeg
Lõiming tehnoloogiaõpetusega: mõõtmine, mõõtühikud töö kavandamisel
Lõiming kodundusega: retseptide kohandamine, eelarve koostamine
Lõiming käsitööga: kudumismustrite kohandamine
Lõiming liikumisõpetusega: statistiline analüüs spordivõistlustel saavutatud tulemuste kohta

6. **Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus).**

Õuesõpe (nt koolimajade ümbrus, rahvaaed, Tammik, staadion jms).
Liikuma kutsuva kooli tegevused (erinevad liikumise ülesanded ainetundides).
Projektõpe (KIK vms vastavalt võimalustele; koolisisesed projketipäevad).
Iseseisva õppimise päevad
Lõimingupäevad
Võimalusel virtuaalsete õpikeskkondade kasutamine (nt MathCityMap)

7. **Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.**

Koostöötunnid (nt koostöökohvikud, lennupõhised koostöötunnid).
Õpilasvõistlusteks valmistumine (nii õpilaste ettevalmistamine kui ka vajadusel olümpiaadi või muu võistluse läbiviimine).
Mentorlus – uue õpetajate toetamine vähemalt ühe õppeaasta vältel.
Kolleegide tundide külastamine (võimalusel).
Vajadusel õppekirjanduse tellimine ühiselt ja koostöös raamatukoguga.

8. **Ainetundide jaotus.**

Õppeaine/ Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PRÕK § 15 lg 4
Matemaatika	3+1	3+2	4+1	4+1	4+1	5	5	4+0,5	4+0,5	36+7

9. **Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused.**

Matemaatikaõpetus eristub oma hierarhilise iseloomu tõttu, kus hilisem õpitu toetub varasemale ja uute teadmiste omandamise edukus on tugevalt seotud eelnevate teadmistega. Seetõttu on matemaatika õppeprotsessis oluline roll täpsusel, järjepidevusel ja aktiivsel mõttetööl kogu õppeaja vältel.

Matemaatika, 1. klass: õuesõppetundide läbiviimine, digivahendite kasutamine matemaatika õppimisel, liikuma kutsuva kooli ülesannete kasutamine aine omandamisel, nuputamisülesannete lahendamine tunnis (nt Känguru, sudokud).
Matemaatika, 2. klass: õuesõppetundide läbiviimine, digivahendite kasutamine õppetundides, õuesõppetunnid, liikuma kutsuva kooli ülesannete kasutamine aine omandamisel, võistlusteks valmistumine (nt Känguru, Nutisport)
Matemaatika, 3. klass: digivahendite kasutamine õppetundides, õuesõppetunnid, liikuvma kutsuva kooli ülesannete kasutamine materjali kinnistamiseks, nuputamisülesannete lahendamine(nt Känguru, Sudoku; Nutisport)
Matemaatika, 4. klass: digivahendite kasutamine, õuesõppetundide läbiviimine, liikuma kutsuva kooli ülesannete kasutamine, digitaalsete testikeskondade kasutamine, nuputamisülesannete lahendamine, ainevõistlusteks valmistumine.
Matemaatika, 5. klass: tabelarvutusprogrammide kasutamine erinevate teemade juures, digitaalsete õppekeskkondade kasutamine teadmiste kinnistamiseks, õuesõppetunnid, liikumakutsuva kooli ülesanded, nuputamisülseannete lahetamine, ainevõistlusteks valmistumine
Matemaatika, 8. klass: erinevate tabelarvutusprogrammide kasutamine, digivahendite abil joonestamine, joonestusvahenditega keerukamate jooniste konstrueerimine, jooniste ning diagrammide analüüs
Matemaatika, 9. klass: erinevate tabelarvutusprogrammide kasutamine, digivahentitega keerukamate jooniste konstrueerimine ja jooniste ning diagrammide analüüs, põhikooli lõpueksamiks kordamine, sisestab matemaatilisi sümboleid ja tehteid

10. Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus.

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.
I kooliastmes kasutatakse hindamisel kujundava hindamise põhimõtteid. Alates II kooliastmest on kasutusel numbriline hindamine (vastavalt kooli hindamisjuhendile) ning vajadusel protsessi hindamisel mitteeristav hindamine (A, MA).
Hinnatakse vastavalt aineõpetaja valikule iseseisvaid töid, kontrolltöid, tunnikontrolle, tunnitöid, koduseid töid jms.

11. Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted.

Individuaalne juhendamine (võimalusel abiõpetaja kasutamine). Õppematerjalide kohandamine (nt teksti suurus, reavahe, tööjuhendite pikkus jms). Abivahendite kasutamine (nt korrutustabel, visualiseerivad õppevahendid). Erineva tasemega ülesannete andmine (sh lisaülesanded kiirematele, andekatele). Vajadusel individuaalsed õppekavad. Infotehnoloogia kasutamine. Võimalusel õppimine/õpetamine väiksemates rühmades.

Ainevaldkond MATEMAATIKA

1. Ainevaldkondlikud pädevused

Matemaatikaõpetuse eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane matemaatikapädevus, mis tähendab matemaatika mõistete, seoste ja protseduuride tundmist, nende sisemise loogika mõistmist ning rakendamise oskust nii eluliste kui ka ainealaste probleemide lahendamisel, hõlmates ka matemaatika sotsiaalse, kultuurilise ja isikliku rolli mõistmist. Matemaatikaõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õppija:
1) suudab kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid ja vahendeid erinevates olukordades nii matemaatikas kui ka teistes õppeainetes ja eluvaldkondades;
2) oskab näha ja sõnastada matemaatiliselt lahenduvaid probleeme;
3) oskab leida sobivaid probleemide lahendamise strateegiaid, neid analüüsida, rakendada ja kontrollida tulemuse tõesust;
4) oskab loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning selleks erinevaid esitusviise kasutada ja neist aru saada;
5) suudab mõista matemaatika sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

2. Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted.

Üldpädevused	
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast *(kooli kodukorra ja tunnis kehtestatud reeglite järgimine);* tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid *(matemaatika õppimine koostöös ja frontaalselt kaaslasi ja nende eripärasid arvestades)*. **Kooli põhiväärtused: areng, koostöö, hoolivus, traditsioonid ja kultuur**
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	suutlikkus ennast teostada *(matemaatikas endale eesmärkide seadmine ning eesmärkide saavutamise osas eneseanalüüs)*; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides *(rühmatööd ja frontaalne õpe matemaatikas, kaaslaste ja nende vajadustega arvestamine)*; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.
3) enesemääratluspädevus	suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi (*kujundav hindamine I kooliastmes; eneseanalüüs matemaatika õppimisel);* analüüsida oma käitumist erinevates olukordades (*ennastjuhtiva õppija kujundamine);* lahendada suhtlemisprobleeme

	(tundides ettetulevate olukordade lahendamine, vajadusel koostöös tugispetsialistidega). **Kooli põhiväärtused: areng, koostöö, hoolivus, vastutus**
4) õpipädevus	suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks vajaminevat teavet ; planeerida õppimist ja seda plaani järgida (*matemaatikas endale eesmärkide seadmine ning eesmärkide saavutamise osas eneseanalüüs)*; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi (*ennastjuhtiva õppija kujundamine).* **Kooli põhiväärtused: areng, koostöö, hoolivus, vastutus**
5) suhtluspädevus	suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; väärtustada õigekeelsust, kasutada korrektset ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi. **Kooli põhiväärtused: areng, koostöö, hoolivus, vastutus**
6) matemaatika	suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus (info otsimine ja leidmine; *eneseanalüüs matemaatika õppimisel)*; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt. **Kooli põhiväärtused: areng, vastutus**
7) ettevõtlikkuspädevus	suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärke, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske; rakendada finantskirjaoskust. **Kooli põhiväärtused: loovus, areng, koostöö, hoolivus, vastutus**
8) digipädevus	Vt Matemaatika digipädevused.docx

3. Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted.

Õppekava läbivad teemad	
1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid

	Kooli põhiväärtused: areng, vastutus, koostöö
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks. **Kooli põhiväärtused: hoolivus, vastutus,**
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks **Kooli põhiväärtused: hoolivus, vastutus, koostöö**
4) kultuuriline identiteet	taotletakse õpilase kujunemist, kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis; **Kooli põhiväärtused: hoolivus, vastutus, traditsioonid ja kultuur**
5) teabekeskkond ja meediakasutus	taotletakse õpilase kujunemist teadlikuks ja analüüsivaks inimeseks, kes tajub adekvaatselt ümbritsevat meediamaailma sisu ning toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskkonnas **Kooli põhiväärtused: koostöö, areng, hoolivus, vastutus**
6) tehnoloogia ja innovatsioon	taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas; **Kooli põhiväärtused: areng, vastutus**
7) tervis ja ohutus	taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt **Kooli põhiväärtused**: **koostöö, areng, hoolivus, vastutus**
8) väärtused ja kõlblus	taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires. **Kooli põhiväärtused: koostöö, areng, hoolivus, vastutus**

4. **Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.**

5. **Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.**

Õuesõppepäev
Projektipäev
Lõiming ajalooga: ajateljele aastarvude paigutamine
Lõiming kunstiga: numbritega joonistamine või nt mustrid sirklit ja joonlauda kasutades
Lõiming geograafiaga: kaardimõõt, vahemaade arvutamine
Lõiming inimeseõpetusega: kiirlaenud, laenu allikad, laenamisega kaasnevad ohud
Lõiming loodusõpetuse/füüsikaga: graafikud; teepikkus, kiirus, aeg
Lõiming tehnoloogiaõpetusega: mõõtmine, mõõtühikud töö kavandamisel
Lõiming kodundusega: retseptide kohandamine, eelarve koostamine
Lõiming käsitööga: kudumismustrite kohandamine
Lõiming liikumisõpetusega: statistiline analüüs spordivõistlustel saavutatud tulemuste kohta

6. **Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus).**

Õuesõpe (nt koolimajade ümbrus, rahvaaed, Tammik, staadion jms).
Liikuma kutsuva kooli tegevused (erinevad liikumise ülesanded ainetundides).
Projektõpe (KIK vms vastavalt võimalustele; koolisisesed projketipäevad).
Iseseisva õppimise päevad
Lõimingupäevad
Võimalusel virtuaalsete õpikeskkondade kasutamine (nt MathCityMap)

7. **Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.**

Koostöötunnid (nt koostöökohvikud, lennupõhised koostöötunnid).
Õpilasvõistlusteks valmistumine (nii õpilaste ettevalmistamine kui ka vajadusel olümpiaadi või muu võistluse läbiviimine).
Mentorlus – uue õpetajate toetamine vähemalt ühe õppeaasta vältel.
Kolleegide tundide külastamine (võimalusel).
Vajadusel õppekirjanduse tellimine ühiselt ja koostöös raamatukoguga.

8. **Ainetundide jaotus.**

Õppeaine/ Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PRÕK § 15 lg 4
Matemaatika	3+1	3+2	4+1	4+1	4+1	5	5	4+0,5	4+0,5	36+7

9. **Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused.**

Matemaatikaõpetus eristub oma hierarhilise iseloomu tõttu, kus hilisem õpitu toetub varasemale ja uute teadmiste omandamise edukus on tugevalt seotud eelnevate teadmistega. Seetõttu on matemaatika õppeprotsessis oluline roll täpsusel, järjepidevusel ja aktiivsel mõttetööl kogu õppeaja vältel.

Matemaatika, 1. klass: õuesõppetundide läbiviimine, digivahendite kasutamine matemaatika õppimisel, liikuma kutsuva kooli ülesannete kasutamine aine omandamisel, nuputamisülesannete lahendamine tunnis (nt Känguru, sudokud).
Matemaatika, 2. klass: õuesõppetundide läbiviimine, digivahendite kasutamine õppetundides, õuesõppetunnid, liikuma kutsuva kooli ülesannete kasutamine aine omandamisel, võistlusteks valmistumine (nt Känguru, Nutisport)
Matemaatika, 3. klass: digivahendite kasutamine õppetundides, õuesõppetunnid, liikuvma kutsuva kooli ülesannete kasutamine materjali kinnistamiseks, nuputamisülesannete lahendamine(nt Känguru, Sudoku; Nutisport)
Matemaatika, 4. klass: digivahendite kasutamine, õuesõppetundide läbiviimine, liikuma kutsuva kooli ülesannete kasutamine, digitaalsete testikeskondade kasutamine, nuputamisülesannete lahendamine, ainevõistlusteks valmistumine.
Matemaatika, 5. klass: tabelarvutusprogrammide kasutamine erinevate teemade juures, digitaalsete õppekeskkondade kasutamine teadmiste kinnistamiseks, õuesõppetunnid, liikumakutsuva kooli ülesanded, nuputamisülseannete lahetamine, ainevõistlusteks valmistumine
Matemaatika, 8. klass: erinevate tabelarvutusprogrammide kasutamine, digivahendite abil joonestamine, joonestusvahenditega keerukamate jooniste konstrueerimine, jooniste ning diagrammide analüüs
Matemaatika, 9. klass: erinevate tabelarvutusprogrammide kasutamine, digivahentitega keerukamate jooniste konstrueerimine ja jooniste ning diagrammide analüüs, põhikooli lõpueksamiks kordamine, sisestab matemaatilisi sümboleid ja tehteid

10. Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus.

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.
I kooliastmes kasutatakse hindamisel kujundava hindamise põhimõtteid. Alates II kooliastmest on kasutusel numbriline hindamine (vastavalt kooli hindamisjuhendile) ning vajadusel protsessi hindamisel mitteeristav hindamine (A, MA).
Hinnatakse vastavalt aineõpetaja valikule iseseisvaid töid, kontrolltöid, tunnikontrolle, tunnitöid, koduseid töid jms.

11. Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted.

Individuaalne juhendamine (võimalusel abiõpetaja kasutamine). Õppematerjalide kohandamine (nt teksti suurus, reavahe, tööjuhendite pikkus jms). Abivahendite kasutamine (nt korrutustabel, visualiseerivad õppevahendid). Erineva tasemega ülesannete andmine (sh lisaülesanded kiirematele, andekatele). Vajadusel individuaalsed õppekavad. Infotehnoloogia kasutamine. Võimalusel õppimine/õpetamine väiksemates rühmades.

AINEVALDKOND: MATEMAATIKA
ÕPPEAINE: MATEMAATIKA
KLASS: 1. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 140 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Arvutamine					
Numeratsioon ja arvude ehitus kümnendsüsteemis - leiab arvu 100 piires loendamise tulemusena ja kirjutab selle numbrite abil; - loeb ja kirjutab naturaalarve 0-100;	Arvud 0-100.	arv number paarisarv paaritu arv	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99math vms).	Loendamine õpitu piires.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide/ tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.
- järjestab ja võrdleb naturaalarve 0-100;	Märgid >, <, =.	võrdus võrratus järjestamine võrdlemine suurem kui väiksem kui on võrdne	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Quizizz, Opiq vms).	Võrdlemine õpitu piires.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide/ tööjuhendite lihtsustamine.

					Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.
- loeb ja kirjutab järgarve;	Järgarvud.	järgarvud		Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide/ tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.
- nimetab üheliste ja kümneliste asukohta kahekohalises naturaalarvus;	Arvu järk ja järguühikud.	üheline kümneline	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt WordWall, LearningApps vms).	Iseseisev töö/ kontrolltöö.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide/ tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.
Naturaalarvude liitmine ja lahutamine - liidab peast 20 piires; - lahutab peast üleminekuta kümnest 20 piires;	Liitmise ja lahutamise omadused. Märgid + ja -.	liitmine lahutamine liidetav summa vähendatav vähendaja	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine	Peastarvutamine õpitu piires.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Abivahendite kasutamine.

- liidab ja lahutab peast täiskümneid 100 piires;		vahe	harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99math vms).		Tekstide/ tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.
- asendab proovimise teel võrdustesse seal puuduvat arvu oma arvutusoskuste piires;	Täht võrduses.	täht arvu tähisena	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Quizizz, LearningApps vms).	Iseseisev töö/ kontrolltöö.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide/ tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.
TEEMA: Mõõtmine					
Mõõtühikud - kirjeldab mõõtühikute suurust endale tuttavate suuruste kaudu; - kasutab mõõtes sobivaid mõõtühikuid; - hindab enda ümbruses suurusi ja oskab neid arvestada; - mõistab, mida esitatud mõõtarv reaalselt tähendab;	Mõõtühikud meie ümbruses. Pikkusühikud. Massiühikud. Mahuühikud. Rahaühikud. Temperatuuriühik.	mõõtühik sentimeeter (cm) meeter (m) gramm (g) kilogramm (kg) liiter (l) euro (€) sent (s) kraad (celsius)	PRAKTILISED TÖÖD: - Erinevatel aastaaegadel välistemperatuuri mõõtmine ja võrdlemine. - Võimalusel koolilaadal müümine/ ostmine. - Võimalusel retsepti järgi lihtsama toidu valmistamine.	Iseseisev töö/ kontrolltöö.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide/ tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.

			- Koolikoti kaalumine ja tulemuste võrdlemine.		
- liidab ja lahutab nimega arve;	Arvutused nimega arvudega.		DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99math vms).	Iseseisev töö/ kontrolltöö.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide/ tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.
Mõõtmine - mõõdab lõigu pikkuse ja joonestab etteantud pikkusega lõigu; - arvutab murdjoone pikkuse;	Lõigu joonestamine. Lõigu pikkuse mõõtmine. Murdjoone pikkuse arvutamine.	sentimeeter (cm) sirgjoon murdjoon	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt EIS, Opiq vms).	Iseseisev töö/ kontrolltöö.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide/ tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.
- tunneb kalendrit ja seostab seda oma elu tegevuste ja sündmustega; - tunneb analoogkellal täis- ja pooltunde.	Ajaühikud. Kell ja kalender.	nädal kuu aasta sekund (s, sek) minut (min) tund (h)	PRAKTILISED TÖÖD: Võimalusel kellamaketi meisterdamine.	Iseseisev töö/ kontrolltöö.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Abivahendite kasutamine.

		ööpäev	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99math vms).		Tekstide/ tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.
TEEMA: Geomeetria					
- eristab lihtsamaid geomeetrilisi kujundeid ja nende põhilisi elemente; - leiab ümbritsevast õppetundides käsitletud tasandilisi ja ruumilisi kujundeid; - kasutab asjakohast keelt ümbruses esinevate ruumiliste vormide kirjeldamiseks; - rühmitab geomeetrilisi kujundeid nende ühiste tunnuste alusel;	Geomeetrilised kujundid. Esemete ja kujundite rühmitamine, kirjeldamine, võrdlemine.	geomeetriline kujund tasandiline kujund ruumiline kujund punkt sirgjoon kõverjoon murdjoon lõik ring kolmnurk nelinurk ruut ristkülik kera kuup risttahukas püramiid tipp serv tahk	PRAKTILISED TÖÖD: Võimalusel õpitud ruumiliste geomeetriliste kujundite meisterdamine.	Kontrolltöö / iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide/ tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.
TEEMA: Probleemide lahendamine					

- modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu;- lahendab ühetehtelisi liitmise ja lahutamise tekstülesandeid 20 piires; - hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; -koostab ühetehtelisi tekstülesandeid;	Ühetehteliste tekstülesannete koostamine, lahendamine ja tulemuse reaalsuse hindamine.	tekstülesanne	PRAKTILISED TÖÖD: Koostab kaaslasele lahendamiseks ühetehtelise tekstülesande.	Iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide/ tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.
- hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel					

AINEVALDKOND: MATEMAATIKA
ÕPPEAINE: MATEMAATIKA
KLASS: 2. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 175 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
ARVUD 1000-NI					
Teema: **Numeratsioon ja arvude ehitus kümnendsüsteemis** **Õpilane:** -Loendab, loeb ja kirjutab naturaalarve 0-1000. -Järjestab ja võrdleb naturaalarve kuni 1000-ni. -Määrab arvu asukoha naturaalarvude reas. -Nimetab naturaalarvule eelneva ja järgneva arvu.	**Õppesisu ja põhimõisted** Arvud 0-1000 Naturaalarvude kujutamine arvkiirel	**Põhimõisted:** arv, number, naturaalarv, arvkiir,	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interak-tiivsete keskkon-dade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99math vms).	Loendamine õpitu piires Võrdlemine õpitu piires Kontolltöö/iseseisev töö. Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendit e lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.

-Teab matemaatilisi mõisteid võrdus ja võrratus ning oskab kasutada märke >, <, =	Märgid >, <, =	võrdus, võrratus, suurem kui, väiksem kui	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99 math, EIS, Quizizz, vms).	Suuline tagasiside. Kontolltöö/iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine.
-Nimetab kahe- ja kolmekohalises arvus järke (ühelised, kümnelised, sajalised); määrab nende arvu.	Arvu järk Järguühikud	üheline, kümneline, sajaline,	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99math vms).	Kontolltöö/iseseisev töö. Suuline tagasiside	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Esitab kahekohalist arvu üheliste ja kümneliste summana.	Järkarvude summa	järkarv, järkarvude summa	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99math vms).	Suuline tagasiside. Kontolltöö/iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded

-Loeb ja kirjutab järgarve.	Järgarvud	järgarvud		Kontolltöö/iseseisev töö. Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
Teema: **Naturaalarvude liitmine ja lahutamine** **Õpilane:** -Teab liitmise ja lahutamise tehete liikmete ja tulemuste nimetusi. -Liidab ja lahutab peast 20 piires -Liidab ja lahutab 100 piires -Liidab ja lahutab peast täissadadega 1000 piires.	**Õppesisu ja põhimõisted** Liitmise ja lahutamise omadused	**Põhimõisted:** liidetav, summa, vähendatav, vähendaja, vahe, avaldis, avaldise väärtus,	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99 math, EIS, Quizizz, Learning Apps vms).	Peastarvutamine õpitu piires. Kontolltöö/iseseisev töö. Suuline tagasiside	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Määrab õige tehete järjekorra (liitmine/lahutamine)	Tehete järjekord	arvavaldis	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine	Kontolltöö/iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine.

			harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99 math, EIS, Quizizz, Learning Apps vms).		Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis	Täht võrduses	täht arvu tähisena, tundmatu		Suuline tagasiside	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Oskab arvu suurendada või vähendada teatud arvu võrra	Liitmise ja lahutamise omadused	arvavaldis	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99 math, vms).	Kontolltöö/iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
Teema: Naturaalarude korrutamine ja jagamine	**Õppesisu ja põhimõisted:** Korrutustabel.	**Põhimõisted:** korrutamine; jagamine; tegur;	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:	Peastarvutamine õpitu piires. Kontolltöö/iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine.

Õpilane: -Selgitab korrutamist liitmise kaudu. -Korrutab arve 1-10 kahe, kolme, nelja ja viiega.	Korrutamis- ja jagamistehete liikmete nimetused.	korrutis;	Võimalusel interak-tiivsete keskkon-dade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99math vms).	Suuline tagasiside.	Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendit e lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Selgitab jagamise tähendust, kontrollib jagamise õigsust korrutamise kaudu.	Jagamine	pöördtehe, jagatav; jagaja; jagatis;	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99 math, EIS, Quizizz, Learning Apps vms).	Peastarvutamine õpitu piires. Kontolltöö/iseseisev töö. Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendit e lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Määrab õige tehete järjekorra avaldises (korrutamine/jagamine, liitmine/lahutamine)	Arvavaldis ja tehete järjekord.	arvavaldis	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99 math, EIS vms).	Kontolltöö/iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendit e lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded

MÕÕTMINE					
Teema: mõõtühikud **Õpilane:** -Kirjeldab mõõtühikute suurust endale tuttavate suuruste kaudu. -Kasutab mõõtes sobivaid mõõtühikuid. -Hindab enda ümbruses suurusi ja oskab neid arvestada. -Mõistab, mida esitatud mõõtarv reaalselt tähendab.	**Õppesisu ja põhimõisted:** Mõõtühikud	**Põhimõisted:** mõõtühik, millimeeter (mm), sentimeeter (cm), detsimeeter (dm), meeter (m),	PRAKTILISED TÖÖD: Kehapikkuse mõõtmine ja tulemuste võrdlemine.	Kontolltöö/iseseisev töö. Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Mõõdab lõigu pikkuse ja joonestab etteantud pikkusega lõigu.	Mõõtühikud	sentimeeter (cm)		Kontolltöö/iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Kirjeldab pikkusühikut kilomeeter tuttavate suuruste kaudu,	Pikkusühikud	kilomeeter (km)		Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine.

kasutab kilomeetri tähist km					Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Kirjeldab massiühikut kilogramm ja gramm tuttavate suuruste kaudu -Võrdleb erinevate esemete masse	Massiühikud	gramm (g), kilogramm (kg), tonn (t)	PRAKTILISED TÖÖD: Koolikoti kaalumine ja tulemuste võrdlemine.	Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Kirjeldab suurusi pool liitrit, veerand liitrit, kolmveerand liitrit tuttavate suuruste kaudu.	Mahuühik	liiter (l)	PRAKTILISED TÖÖD: Võimalusel retsepti järgi lihtsama toidu valmistamine.	Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Kirjeldab ajaühikuid pool tundi, veerand	Kell Ajaühikud	sekund (sek), minut (min),	PRAKTILISED TÖÖD:	Kontolltöö/iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine.

tundi ja kolmveerand tundi oma elus toimuvate sündmuste järgi. -Kasutab ajaühiku lühendeid h, min, s. -Nimetab täistundide arvu ööpäevas ja arvutab täistundidega. -Loeb kellaaegu (kasutades ka sõnu veerand, pool, kolmveerand tundi).		tund (h)	Võimalusel kella maketi meisterdamine.	Suuline tagasiside.	Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Tunneb kalendrit ja seostab seda oma elutegevuste ja sündmustega.	Kalender	sajand (saj), aasta (a)		Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Kirjeldab termomeetri kasutust. -Loeb külma- ja soojakraade.	Temperatuuriühik	kraad (celsius)	PRAKTILISED TÖÖD: Erinevatel aastaaegadel välistemperatuuri	Suuline tagasiside. Kontolltöö/iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine.

			mõõtmine ja võrdlemine.		Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Nimetab Eestis käibel olevaid rahaühikuid ja selgitab rahaühikute vahelisi seoseid.	Rahaühikud	euro (EUR), sent (s)	PRAKTILISED TÖÖD: Võimalusel kolilaadal müümine/ ostmine.	Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Arvutab nimega arvudega	Arvutused nimega arvudega	nimega arvud	PRAKTILISED TÖÖD: Võimalusel kolilaadal müümine/ ostmine.	Kontolltöö/iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
GEOMEETRIA					
Teema: tasandilised kujundid ja nende mõõtmine	**Õppesisu ja põhimõisted:**	**Põhimõisted:** punkt, sirgjoon,	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:	Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine.

Õpilane: -Eristab tasandidlisi geomeetrilisi kujundeid.	Tasandilised kujundid Esemete ja kujundite rühmitamine Asukoha ja suuruse kirjeldamine ning võrdlemine	kõverjoon, ring,	Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99 math, EIS, Quizizz, Learning Apps vms).		Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
Mõõdab lõigu pikkuse ja joonestab etteantud pikkusega lõigu.	Mõõtmine	alguspunkt, lõpp-punkt lõik		Kontolltöö/iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Mõõdab hulknurga külgede pikkused ja arvutab ümbermõõdu. -Arvutab murdjoone pikkuse.	Mõõtmine	murdjoon		Kontolltöö/iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine.

					Lisaülesanded
-Näitab ja tähistab kolmnurga, nelinurga ja hulknurga tippe, tahke, nurki ja külgi.	Kolmnurk, nelinurk	kolmnurk, nelinurk, ruut, ristkülik, tipp, külg, nurk	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99 math, EIS, Quizizz, Learning Apps vms).	Kontolltöö/iseseisev töö. Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Eristab visuaalselt täisnuka teistest nurkadest. -Teab, et täisnurka tähistatakse punktiga kaare keskel.	Täisnurk	täisnurk,	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99 math, EIS, Quizizz, Learning Apps vms).	Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Näitab joonise abil ringjoone keskpunkti ja keskpunkti kaugust ringjoonest (raadius).	Ring, ringjoon	ring		Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine.

					Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
Teema: ruumilised kujundid ja nende põhilised elemendid **Õpilane:** -Eristab lihtsamaid ruumilisi kujundeid ja nende põhilisi elemente. -Nimetab ruumilisi kujundeid ja kirjeldab neid tunnuste järgi. -Leiab ümbritsevast keskkonnast õppetundides käsitletud ruumilisi kujundeid. -Rühmitab geomeetrilisi kujundeid nende ühiste tunnuste alusel. -Joonestab ristküliku ja ruudu. -Eristab kolm-ja nelinurkset püramiidi põhja järgi.	**Õppesisu ja põhimõisted:** Ruumilised kujundid	**Põhimõisted:** Ruumilised kujundid	PRAKTILISED TÖÖD: Võimalusel õpitud ruumiliste geomeetriliste kujundite meisterdamine.	Kontolltöö/iseseisev töö. Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded

-Eristab kuupi ja risttahukat teistest kujunditest ning näitab ja nimetab nende tippe, servi ja tahke.	Ruumilised kujundid	kuup, risttahukas, serv, tipp, tahk	PRAKTILISED TÖÖD: Võimalusel kuubi ja risttahuka meisterdamine.	Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Näitab ja nimetab maketi abil püramiidi külgtahke, põhja ja tippe.	Ruumilised kujundid	püramiid serv, tipp, tahk	PRAKTILISED TÖÖD: Võimalusel püramiidi meisterdamine.	Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Näitab maketi abil silindri põhju ja külgpinda.	Ruumilised kujundid	silinder		Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
-Näitab maketi abil koonuse külgpinda, tippu ja põhja.	Ruumilised kujundid	koonus		Suuline tagasiside.	Individuaalne juhendamine.

					Abivahendite kasutamine. Õppematerjalide kohandamine. Tekstide/tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded
TEEMA: Probleemide lahendamine					
- modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu;- lahendab ühetehtelisi liitmise ja lahutamise tekstülesandeid 20 piires; - hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; -koostab ühetehtelisi tekstülesandeid;	Ühetehteliste tekstülesannete koostamine, lahendamine ja tulemuse reaalsuse hindamine.	tekstülesanne	PRAKTILISED TÖÖD: Koostab kaaslasele lahendamiseks ühetehtelise tekstülesande.	Iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Õppematerjalide kohandamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide/ tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesannete andmine. Lisaülesanded.
- hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel					

AINEVALDKOND: MATEMAATIKA
ÕPPEAINE: MATEMAATIKA
KLASS: 3. klass
TUNDIDE ARV AASTAS: 175 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTAMINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: ARVUTAMINE					
Numeratsioon ja arvude ehitus kümnendsüsteemis - Loendab, loeb ja kirjutab naturaalarve 0–10 000. Järjestab ja võrdleb naturaalarve 0–10 000. - Esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana. - Loeb ja kirjutab järgarve; - hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; - hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel;	Arvud 0 – 10 000; Arvu järk, järguühikud ja järkarvude summa; Naturaalarvude kujutamine arvkiirel	**Põhimõisted:** arv number naturaalarv üheline, kümneline, sajaline, tuhandeline kümnendsüsteem järgarvud järguühikud võrdus, võrratus	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (N Nutisport. 99math, KAHOOT, Opiq, LearningApps jms	Arvude loendamine õpitu piires Iseseisev töö töö/ Paaristöö	Õpiraskustega õpilastele kohandatud õppematerjalide andmine, õppematerjali visualiseerimine, individuaalne juhendamine Keskmisest tugevamatele lisamaterjalide andmine

- loendab, loeb ja kirjutab naturaalarve 0–10 000; - järjestab ja võrdleb naturaalarve 0–10 000; - esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana; - loeb ja kirjutab järgarve; - hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; - hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel;					
Teema: Naturaalarvude liitmine ja lahutamine -teab liitmise ja lahutamise tehete liikmete ja tulemuste nimetusi; -liidab ja lahutab peast arve 100 piires; -liidab ja lahutab kirjalikult arve 10 000 piires; -määrab õige tehete järjekorra avaldises;	Liitmise ja lahutamise omadused Kirjalik liitmine ja lahutamine 10 000 piires; Täht võrduses Tehete järjekord	**Põhimõisted:** liidetav, summa, vähendaja, vähendatav, vahe, avaldis, arvavaldis, avaldise väärtus, täht arvu tähisena, muutuja	**PRAKTILISED TÖÖD:** Võimalusel tekstülesande visualiseerimine **DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE**: Interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (N Nutisport. 99math, KAHOOT, Opiq,	Teadmiste kontrollid	Õpiraskustega õpilastele kohandatud õppematerjalide andmine, õppematerjali visualiseerimine, individuaalne juhendamine Keskmisest tugevamatele lisamaterjalide andmine

-leiab tähe arvväärtuse võrdustes proovimise teel; -hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu, selgitades selle abil tekstis antud seoseid (joonis, skeem, läbimängimine jt); -analüüsib ja lahendab iseseisvalt eri tüüpi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid; -sõnastab kahetehtelise tekstülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; -koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid -rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; -valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase			LearningApps jms	)	

probleemi ja lahendab selle; -hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel;					
Teema: **Naturaalarvude korrutamine ja jagamine** -nimetab korrutamis- ja jagamistehte liikmeid; -selgitab jagamist kui korrutamise pöördtehet; -valdab korrutustabelit, korrutab ja jagab peast arve korrutustabeli piires, -korrutab peast ühekohalist arvu kahekohalise arvuga; -jagab peast kahekohalist arvu ühekohalise arvuga 100 piires; tunneb korratamise ja jagamise tehete omadusi -määrab õige tehete järjekorra avaldises	Korrutustabel. Korrutamis- ja jagamistehte liikmete nimetused. arvavaldis, tehete järjekord ja sulud, summa korrutamine ja jagamine arvuga. Arv 0 tehetes.	**Põhimõisted:** korrutamine, jagamine, pöördtehe, tegur, korrutis, jagatav, jagaja, jagatis,	**PRAKTILISED TÖÖD** Võimalusel **k**oostab korrutustabeli õppimiseks kaardid või lauamängu **DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE** Interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (Nutisport. 99math, KAHOOT, Opiq, LearningApps jm**s)**	Teadmiste kontrollid	Õpiraskustega õpilastele kohandatud õppematerjalide andmine, õppematerjali visualiseerimine, individuaalne juhendamine Keskmisest tugevamatele lisamaterjalide andmine

-leiab tähe arvväärtuse võrdustes proovimise teel; -hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; -modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu, selgitades selle abil tekstis antud seoseid (joonis, skeem, läbimängimine jt); -analüüsib ja lahendab iseseisvalt eri tüüpi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid; -sõnastab kahetehtelise tekstülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; -koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid -rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; -valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase					

probleemi ja lahendab selle; -hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel;					
Teema: Harilik murd -selgitab murdude tähendust osana kujundist ja osana hulgast; -leiab 1/2, 1/3, 1/4 ja 1/5 arvust. -hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; -valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase probleemi ja lahendab selle; -hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel;	Harilik murd Murrud ½ , ⅓, ¼, ⅕	**Põhimõisted:** murd murru lugeja, murru nimetaja, tervik, osa, pool, veerand, kolmandik, viiendik	**PRAKTILINE TÖÖ:** Võimalusel õppevahendi koostamine murdude näitlikustamisek **DIDIOSKUSTE ARENDAMINE:** Interaktiivsete keskkondade kasutamine harjutamiseks ja kinnistamiseks (N Nutisport. 99math, KAHOOT, OpiQU, LearningAPPS jms	Teadmiste kontrollid	Õpiraskustega õpilastele kohandatud õppematerjalide andmine, õppematerjali visualiseerimine, individuaalne juhendamine Keskmisest tugevamatele lisamaterjalide andmine
TEEMA: MÕÕTÜHIKUD					
Teema: Pikkus-, massi-, mahu-, aja- ja rahaühikud -kirjeldab mõõtühikute suurust endale tuttavate suuruste kaudu;	Mõõtühikud Pikkusühikud Massiühikud Mahuühikud Ajaühikud	**Põhimõisted:** mõõtühik, millimeeter (mm) sentimeeter (cm) detsimeeter (dm) meeter (m)	**PRAKTILISED TÖÖD**: Mõõdab oma õppevahendite pikkuseid	Teadmiste kontrollid	Õpiraskustega õpilastele kohandatud

-kasutab mõõtes sobivaid mõõtühikuid; -hindab enda ümbruses suurusi ja oskab neid arvestada; -mõistab, mida esitatud mõõtarv reaalselt tähendab; -teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikutega (valdavalt ainult naaberühikuid); -liidab ja lahutab nimega arve; -hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; -hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel; -modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu, selgitades selle abil tekstis antud seoseid (joonis, skeem, läbimängimine jt); -analüüsib ja lahendab iseseisvalt eri tüüpi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid;	Rahaühikud Temperatuuriühik	kilomeeter (km) gramm (g) kilogramm (kg) tonn (t) liiter (l) detsiliiter (dl) sentiliiter (cl) milliliiter (ml) sekund (sek) minut (min) tund (h) sajand (saj) aasta (a) euro (EUR) sent (s) kraad (celsius) nimega arvud ühenimelised ühikud	**DIGIOSKUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel koostab diagrammi mõõdetud õppevahendite pikkustest		õppematerjalide andmine, õppematerjali visualiseerimine, individuaalne juhendamine Keskmisest tugevamatele lisamaterjalide andmine

-sõnastab kahetehtelise tekstülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; -koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid;					
TEEMA: GEOMEETRIA					
Teema: tasandilised kujundid, nende põhilised elemendid ja mõõtmine -eristab lihtsamaid tasandilisi kujundeid ja nende põhilisi elemente; -leiab ümbritsevast õppetundides käsitletud tasandilisi kujundeid; rühmitab tasapinnalisi kujundeid nende ühiste tunnuste alusel; - arvutab murdjoone pikkuse; -mõõdab lõigu pikkuse ja joonestab etteantud pikkusega lõigu; -joonestab ristküliku ja ruudu; -joonestab võrdkülgse kolmnurga, ringjoone; -hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel	Tasandilised kujundid Sirge ja sirglõigu joonestamine, mõõtmine hulknurgad	**Põhimõisted** punkt sirge lõik sirglõik sirgjoon kõverjoon murdjoon ring ringjoon keskpunkt raadius täisnurk hulknurk kolmnurk täisnurkne kolmnurk ruut ristkülik	**PRAKTILISED TÖÖD:** Võimalusel toidupüramiidi koostamine **DIGIOSKUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine (N Nutisport, Opiqu jne)	Teadmiste kontrollid	Õpiraskustega õpilastele kohandatud õppematerjalide andmine, õppematerjali visualiseerimine, individuaalne juhendamine Keskmisest tugevamatele lisamaterjalide andmine

saadud tulemuse reaalsust; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel;					
Teema: tasandiliste kujundite ümbermõõt ja selle arvutamine - selgitab hulknurga ümbermõõdu mõiste tähendust - mõõdab hulknurga külgede pikkused ja arvutab ümbermõõdu - hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; - modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu, selgitades selle abil tekstis antud seoseid (joonis, skeem, läbimängimine jt); - analüüsib ja lahendab iseseisvalt eri tüüpi üheja kahetehtelisi tekstülesandeid; - sõnastab kahetehtelise tekstülesande	Ümbermõõdu mõiste ja selle arvutamine	ümbermõõt ümbermõõdu tähis P	**PRAKTILISED TÖÖD:** Oma laua külgede mõõtmine ja saadud tulemuste järgi ümbermõõdu arvutamine	Teadmiste kontrollid	Õpiraskustega õpilastele kohandatud õppematerjalide andmine, õppematerjali visualiseerimine, individuaalne juhendamine Keskmisest tugevamatele lisamaterjalide andmine

lahendamiseks vajalikud küsimused; -koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid -rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; - valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase probleemi ja lahendab selle;					
Teema: ruumilised kujundid ja nende põhilised elemendid - eristab lihtsamaid ruumilisi kujundeid ja nende põhilisi elemente; - leiab ümbritsevast õppetundides käsitletud ruumilisi kujundeid; - kasutab asjakohast keelt ümbruses esinevate ruumiliste vormide kirjeldamiseks; - rühmitab geomeetrilisi kujundeid		kera kuup risttahukas püramiid silinder koonus serv tipp tahk pinnalaotus	PRAKTILINE TÖÖ: Võimalusel geomeetriliste kujundite valmistamine	Teadmiste kontrollid	Õpiraskustega õpilastele kohandatud õppematerjalide andmine, õppematerjali visualiseerimine, individuaalne juhendamine Keskmisest tugevamatele lisamaterjalide andmine

nende ühiste tunnuste alusel; - hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel;					
TEEMA: PROBLEEMIDE LAHENDAMINE					
-Lahendab ja kontrollib mitmetehtelisi ülesandeid -Rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute ning tundmatute probleemide lahendamisel -Hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste arendamisel	Tekstülesannete lahendamine	Tekstülesanded		Annab hinnanguid oma teadmistele õpitu omandamisel	

-

AINEVALDKOND: MATEMAATIKA
ÕPPEAINE: MATEMAATIKA
KLASS: 4. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 175 tundi

ÕPITULEMUSED	**ÕPPESISU**	**PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD,**	**PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE**	**HINDAMINE**	**ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED**
TEEMA: ARVUTAMINE					
Numeratsioon ja arvude ehitus kümnendsüsteemis -loeb ja kirjutab naturaalarve kuni miljonini; -selgitab näidete varal termineid arv ja number ning kasutab neid ülesannetes;	Arvud miljonini.	arv number	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99math jne).	Loendamine.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
-nimetab naturaalarvus järke, tunneb järguühikuid ja järkarve; -kirjutab naturaalarve järkarvude summana; -kirjutab naturaalarvu järguühikute kordsete summana ning vastupidi;	Arvu järk, järguühikud, järkarvude summa.	naturaalarv arvu järgud järguühikud järkarvud järkarvude summa järguühikute kordsete summa, kümnendsüsteem		Iseseisev töö. Suuline tagasiside.	
-järjestab ja võrdleb naturaalarve (kuni miljonini); -nimetab arvule eelneva või järgneva arvu; -kujutab naturaalarve arvteljel.	Märgid >, <, =, naturaalarvu kujutamine arvteljel.	võrdus võrratus arvtelg	**PRAKTILISED TÖÖD:** võimalusel järjestada planeete läbimõõdu/kauguse	Teemat kokkuvõttev kontrolltöö/ iseseisev töö.	

-

			järgi või suuremad riigid.		
Naturaalarvude liitmine ja lahutamine -liidab ja lahutab peast 1000 piires ning kirjalikult 10 000 piires;	Kirjalik liitmine ja lahutamine 10 000 piires.		**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt LearningApps, WordWall jne)	Peastarvutamine õpitu piires.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
-tunneb tehete omadusi ning tehete liikmete ja tulemuste seoseid; -nimetab liitmise ja lahutamise tehte komponente; -kirjutab liitmistehtele vastava lahutamistehte ja vastupidi;		liidetav summa vähendatav vähendaja vahe		Iseseisev töö.	
-kasutab arvutamisseadusi arvutamise lihtsustamiseks;	Liitmise ja lahutamise omadused.	liidetavate vahetuvus ja rühmitamine arvust summa ja vahe lahutamine arvule vahe liitmine		Suuline tagasiside.	
-kujutab kahe naturaalarvu liitmist ja lahutamist arvteljel.				Teemat kokkuvõttev iseseisev töö/ kontrolltöö.	
Naturaalarvude korrutamine					

-

-tunneb tehete omadusi ning tehete liikmete ja tulemuste seoseid; -nimetab korrutamistehte komponente; -esitab kahe arvu korrutise võrdsete liidetavate summana või selle summa korrutisena; -kirjutab korrutamistehtele vastava jagamistehte ja vastupidi;	Korrutamise omadused.	tegur korrutis osakorrutis	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt LearningApps, EIS, WordWall jne).		Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
-sõnastab ja esitab korrutamise omadusi ja kasutab neid arvutamise lihtsustamiseks;		tegurite vahetuvus tegurite rühmitamine korrutamise jaotuvusseadus		Iseseisev töö.	
-korrutab naturaalarve peast 100 piires ja kirjalikult 1000 piires; -arvutab enam kui kahe arvu korrutist; -korrutab peast naturaalarve 100 piires; -korrutab kuni kolmekohalisi arve järguühikutega 10, 100 ja 1000 -korrutab nimega arvu ühekohalise arvuga	Naturaalarvude korrutamine peast.		**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt 99math, WordWall, Quizizz jne).	Peastarvutamine.	
-korrutab kirjalikult kuni kahekohalisi naturaalarve 1000 piires.	Naturaalarvude korrutamine kirjalikult.			Teemat kokkuvõttev iseseisev töö/ kontrolltöö.	
Naturaalarvude jagamine -tunneb tehete omadusi ning tehete liikmete ja tulemuste seoseid; -nimetab jagamistehte komponente;	Jagamise omadused.	jagatav jagaja jagatis jaguvus järkarv	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja	Iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine.

-

-sõnastab ja esitab summa jagamise omaduse ning kasutab seda arvutamise lihtsustamiseks; -kontrollib jagamistehte tulemust korrutamise abil; -teab ja oskab ära tunda jagamistehte kahte erinevat tähendust: võrdseteks osadeks jaotamine ja mahutamine; -selgitab, mida tähendab, et üks arv jagub teisega;			kinnistamiseks (nt Nutisport, 99math jne).		Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
-jagab naturaalarve peast 100 piires ja kirjalikult 1000 piires; -jagab peast arve korrutustabeli piires; -jagab nullidega lõppevaid naturaalarve peast 10, 100 ja 1000-ga; -jagab nullidega lõppevaid naturaalarve järkarvudega; -jagab summat arvuga 100 piires;	Naturaalarvude jagamine peast.		**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, LearningApps, WordWall jne).	Peastarvutamine.	
-jagab jäägiga 100 piires ja selgitab selle jagamise tähendust;	Jäägiga jagamine.	jääk			
-jagab kirjalikult naturaalarvu ühekohalise ja kahekohalise arvuga 1000 piires;	Naturaalarvude jagamine kirjalikult.				
-, millega võrdub null jagatud arvuga ja arvu nulliga jagamise tähendust;	Arv *null* tehetes.				
jagab n-imega arve ühekohalise arvuga.				Teemat kokkuvõttev iseseisev töö/ kontrolltöö.	

-

HARILIK MURD					
Harilik murd -teab hariliku murru mõistet selgitab murru lugeja ja nimetaja tähendust; -kujutab joonisel murdu osana tervikust; -nimetab joonisel märgitud terviku osale vastava murru; -seostab mõisteid „pool“, „veerand“ ja „kolmveerand“ murdarvudega ja kasutab neid elulistes ülesannetes; -nimetab- arvust 1 väiksemaid ja arvuga 1 võrdseid harilikke murde; -võrdleb- lihtmurde etteantud joonise abil.	Harilik murd.	murd murru lugeja murru nimetaja	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99math, Quizizz jne). **PRAKTILISED TÖÖD:** võimalusel leida näiteks erinevate riikide lippudest punase/valge või muu värvi osakaal hariliku murruna.	Suuline tagasiside. Iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
-leiab tervikust; -leiab osa (ühe kolmandiku, ühe seitsmendiku, kolm neljandikku jne) tervikust; -leiab terviku etteantud osa kaudu.		tervik osa		Teemat kokkuvõttev iseseisev töö/ kontrolltöö.	
TEEMA: MÕÕTMINE					
Pikkusühikud -ja selgitab pikkusühikute vahelisi seoseid;	Pikkusühikud.	mõõtühik nimega arv pikkusühik	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE**: Võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt	Suuline tagasiside. Iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine.

-

			Nutisport, 99math, EIS jne).		Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
-teab ning teisendab pikkusühikuid; -teisendab pikkusühikuid ühenimelisteks ja eraldab pikkusühikust suuremad ühikud (nt 3 cm 8 mm = 38 mm ja 42 dm = 4m 2 dm); -võrdleb pikkusühikuid omavahel; -liidab ja lahutab pikkusühikuid; -jagab pikkusühikuid ühekohalise arvuga, kui kõik ühikud jaguvad antud arvuga; -korrutab pikkusühikuid ühekohalise arvuga;		millimeeter (mm) sentimeeter (cm) detsimeeter (dm) meeter (m) kilomeeter (km)			
-toob näiteid erinevate pikkuste kohta, hindab pikkuseid silma järgi; -igapäevaelus ettetulevaid pikkusi, kasutades sobivaid mõõtühikuid; -teab, et mõõtmisvahendid võimaldavad erinevat täpsust.			**PRAKTILISED TÖÖD:** Võimalusel kehapikkuse mõõtmine ja tulemuste võrdlemine.	Teemat kokkuvõttev iseseisev töö/ kontrolltöö.	
Pindalaühikud -leiab naturaalarvu ruudu -selgitab- arvu ruudu tähendust; -teab peast arvude 0–10 ruutusid;	Naturaalarvu ruut.	arvu ruut	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, 99math jne).	Suuline tagasiside. Iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.

-

-teab ning teisendab pindalaühikuid mm^2, cm^2, dm^2, m^2, ha, km^2 ; -oskab selgitada pindalaühikute tähendust; -joonestab või loob tuntumaid ühikruute 1 cm^2 ja 1 dm^2; -võrdleb pindalaühikuid;	Pindalaühikud.	pindalaühik ühenimelised ühikud pindala ühikruut ruutmillimeeter (mm^2) ruutsentimeeter (cm^2) ruutdetsimeeter (dm^2) ruutmeter (m^2) hektar (ha) ruutkilomeeter (km^2)	**PRAKTILISED TÖÖD:** võimalusel mandrite ja riikide pindalade võrdlemine.		
-liidab ja lahutab pindalaühikuid;					
-korrutab pindalaühikuid ühekohalise arvuga;					
-jagab pindalaühikuid ühekohalise arvuga, kui kõik ühikud jaguvad antud arvuga;					
-mõistab ja selgitab pindalaühikute vahelisi seoseid; -kasutab pindala arvutades sobivaid ühikuid.				Teemat kokkuvõttev iseseisev töö/ kontrolltöö.	
Massiühikud -mõistab ja selgitab mõõtühikute vahelisi seoseid; -teab ja nimetab massiühikuid g, kg, t;	Massiühikud.	massiühikud mahuühikud nimega arvud gramm (g) kilogramm (kg) tonn (t)	**PRAKTILISED TÖÖD**: võimalusel erinevate esemete kaalu hindamine läbi katsumise ning seejärel oma hinnangu	Suuline tagasiside. Iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine.

-

			kontrollimine kaalu abil.		Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
-teisendab ja võrdleb massiühikuid;			**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, EIS, Quizizz).		
-liidab ja lahutab massiühikuid;					
-korrutab massiühikuid ühekohalise arvuga;					
-jagab massiühikuid ühekohalise arvuga, kui kõik ühikud jaguvad antud arvuga;	Mahuühikud.				
-teab ja nimetab mahuühikuid ml, cl, dl, l; -kirjeldab mahuühikut liiter, hindab keha mahtu ligikaudu.		milliliiter (ml) sentiliiter (cl) detsiliiter (dl) liiter (l)	**PRAKTILISED TÖÖD:** võimalusel ml, cl, dl, l mõõtmine erinevate mõõtevahenditega (nt väike tops, suur klaas, mõõtekann).	Teemat kokkuvõttev iseseisev töö/ kontrolltöö.	
Rahaühikud -mõistab ja selgitab mõõtühikute vahelisi seoseid; -nimetab Eestis käibel olevaid rahaühikuid ja selgitab rahaühikute vahelisi seoseid; -teab nii eurodes ja sentides (3€ 15s) kui koma või punktiga esitatud (3.15€ või 3,15€) rahasumma kirjutusviisi;	Rahaühikud.	rahatäht, münt, euro, sent, euro (€) sent (s)	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, EIS, Quizizz).	Suuline tagasiside. Iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesanded.

-

					Lisaülesanded.
-oskab lugeda ja tõlgendada kümnendmurruna esitatud rahasummat õpetaja juhendamisel;					
-leiab erinevaid viise summa tasumiseks olemasolevate rahatähtede ja müntide abil;			**PRAKTILISED TÖÖD:** Võimalusel kooli laadal müümine või ostmine.		
-teisendab ja võrdleb rahaühikuid;					
-liidab ja lahutab rahaühikuid;			**PRAKTILISED TÖÖD:** Võimalusel toidukorvi maksumuse arvutamine või toiduhindade võrdlemine.		
-korrutab rahaühikuid ühekohalise arvuga;					
-jagab rahaühikuid ühekohalise arvuga, kui kõik ühikud jaguvad antud arvuga.				Teemat kokkuvõttev iseseisev töö/ kontrolltöö.	
Ajaühikud ja kiirus -teab ning teisendab ajaühikuid; -nimetab aja mõõtmise ühikuid tund, minut, sekund, ööpäev, nädal, kuu, aasta, sajand; -teab ja mõistab nimetatud ajaühikute vahelisi seoseid;	Ajaühikud. Kell ja kalender.	sekund (sek) minut (min) tund (h) sajand (saj) aasta (a)	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, EIS, Quizizz).	Suuline tagasiside. Iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.

-

			PRAKTILISED TÖÖD: võimalusel hinnata aja möödumist peas sekundeid või minuteid lugedes (liigu mööda koridori vaikselt ja tule tagasi 75 sekundi pärast).		
-teisendab ja võrdleb ajaühikuid; -teisendab ajaühikuid ühenimelisteks; -eraldab ajaühikutest suurema ühiku;			**PRAKTILISED TÖÖD:** võimalusel järjestada Eesti jaoks olulised kuupäevad.		
-selgitab kiiruse tähendust; -teab ja nimetab kiirusühikuid km/h, m/min ja m/s; -kasutab kiirusühikut km/h lihtsamates ülesannetes;	Kiirus.	kiirusühikud kiirus meetrit sekundis (m/s), meetrit minutis (m/min), kilomeetrit tunnis (km/h)			
-teab ja selgitab kiiruse, teepikkuse ja aja vahelist seost -leiab puuduva suuruse aja, teepikkuse ja kiiruse ülesannetes ilma valemit kasutamata (sisulise seose kaudu).		teepikkus aeg	**PRAKTILISED TÖÖD:** võimalusel erinevate sõidukite kiiruste/kiirenduste võrdlemine **DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel otsida internetist lemmikautode või teiste masinate	Teemat kokkuvõttev iseseisev töö/ kontrolltöö.	

-

			kiirenduste ja kiiruste kohta infot.		
Temperatuur -loeb temperatuuri skaalalt temperatuuri kraadides; -märgib etteantud temperatuuri skaalale; -kasutab külmakraade märkides negatiivseid arve; -võrdleb õhutemperatuure.	Temperatuuri mõõtmine.	temperatuur külmakraadid skaala nimega arvud kraad (celsius)	**PRAKTILISED TÖÖD:** Võimalusel välistemperatuuri mõõtmine ja võrdlemine. **DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel välistemperatuurist diagrammi koostamine.	Suuline tagasiside. Iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
TEEMA: GEOMEETRILISED KUJUNDID					
Ruudu, ristküliku ja kolmnurga joonestamine ja ümbermõõt -joonestab ning tähistab ruudu, ristküliku ja kolmnurga joonestusvahendite abil; -joonestab ja tähistab kolmnurka kolme külje järgi; -joonestab ja tähistab ristküliku ja ruudu nurklaua abil;	Kolmnurga, ruudu ja ristküliku joonestamine.		**PRAKTILISED TÖÖD:** Võimalusel ruumiliste kujundite meisterdamine.	Suuline tagasiside. Iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
-selgitab kolmnurga ja nelinurga ümbermõõdu tähendust; -kasutab ümbermõõtu arvutades sobivaid mõõtühikuid;	Kolmnurga, ristküliku ja ruudu ümbermõõdu arvutamine.		**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt		

-

			Nutisport, EIS, Quizizz).		
-arvutab kolmnurga ümbermõõdu nii külgede mõõtmise kui ka ette antud küljepikkuste korral; -teab ümbermõõdu tähist P;		ümbermõõt ümbermõõdu tähis P			
-teab ruudu ja ristküliku ümbermõõdu arvutamise eeskirju ning kirjutab need nii sõnades, kui valemina; -arvutab ristküliku ja ruudu ümbermõõdu;			**PRAKTILISED TÖÖD**: Klassiruumist erinevate geomeetriliste kujundite otsimine ja ümbermõõdu arvutamine.		
-leiab kolmnurga, ruudu ja ristküliku puuduva külje pikkuse etteantud andmete korral; -arvutab kolmnurkadest ja nelinurkadest koosneva liitkujundi ümbermõõdu.			**PRAKTILISED TÖÖD:** võimalusel leida vajalik materjalikogus (klassi) remondiks: põranda- ja laeliistud.	Teemat kokkuvõttev iseseisev töö/ kontrolltöö.	
Ruudu ja ristküliku pindala -mõistab ja selgitab pindala mõiste tähendust; -leiab ja võrdleb ruudu ja ristküliku pindala ühikruutude loendamise abil; -teab, mis on pindvõrdsed kujundid;		pindvõrdne, pindala,	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel kasutada interaktiivseid keskkondi harjutamiseks ja kinnistamiseks (nt Nutisport, EIS, Quizizz).	Suuline tagasiside. Iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
-teab ruudu ja ristküliku pindala arvutamise eeskirju ning kirjutab need nii sõnades, kui valemina; -teab ja kasutab pindala tähist S; -arvutab ristküliku ja ruudu pindala;	Ristküliku ja ruudu pindala arvutamine.	pindala tähis S	**PRAKTILISED TÖÖD:** Võimalusel klassiruumist erinevate esemete otsimine ja pindala arvutamine või		

-

			ehitada koolihoovis olevatest materjalidest (siseruumis näiteks teibi või nööriga) ristkülik või ruut etteantud pindalaga.		
-leiab arvu ruudu; -kasutab arvu ruutu ruudu pindala arvutades;					
-pindala arvutades sobivaid mõõtühikuid;					
-arvutab tuntud nelinurkadest koosneva liitkujundi pindala õpetaja juhendamisel				Teemat kokkuvõttev iseseisev töö/ kontrolltöö.	
TEEMA: PROBLEEMIDE LAHENDAMINE					
Lahenda-b ja koostab mitmetehtelisi tekstülesandeid;	Mitmetehteliste tekstülesannete koostamine, lahendamine.	tekstülesanne	**PRAKTILISED TÖÖD**: Koostab klassikaaslasele kahetehtelise tekstülesande.	Iseseisev töö.	Individuaalne juhendamine. Abivahendite kasutamine. Tekstide /tööjuhendite lihtsustamine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
-kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; -hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel	Tekstülesande tulemuse reaalsusehindamine.		**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** vormistab tekstülesande Wordi dokumendina.	Suuline tagasiside.	
-valib endale sobiva lahendusstrateegia;		visandamine visualiseerimine		Kontrolltöö osana erinevate teemade	

-

		andmete korrastamine		kontrolltööde juures.	
-julgeb pakkuda tekstülesannete lahendamisel vähemalt ühe lahenduskäigu vms.	Probleemide lahendamise skeem.				
-eristab sõnade vastus (või tulemus) ja lahendus (või lahendustee, lahenduskäik) tähenduse erinevust.		vastus tulemus lahendus lahendustee lahenduskäik			

AINEVALDKOND: MATEMAATIKA
ÕPPEAINE: MATEMAATIKA
KLASS: 5. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 175 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDES TAMINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Arvud miljardini. Arvutamine naturaalarvudega					
Arvu ehitus kümnendsüsteemis ja naturaalarvude ümardamine. - loeb ja kirjutab naturaalarve (kuni miljardini); - kirjutab naturaalarve järkarvude summana; - ümardab arvu etteantud järguni; - järjestab ja võrdleb naturaalarve (kuni miljonini);	Arvu ehitus. Miljonite klass ja miljardite klass. Naturaalarvu kujutamine arvkiirel. Naturaalarvude võrdlemine. Naturaalarvu ümardamine.	**Mõisted:** naturaalarvud, arvu klassid (ühtede klass, tuhandete klass, miljonite klass, miljardite klass), arvkiir, kümnendsüsteem, järkarv, järguühik, järguühiku kordne, arvu kujutis, kujutamisühik, võrratusmärgid, ümardamine, ligikaudne arv.	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine teemade kinnistamiseks (nt 99math, Quizizz, vm)	Kontrolltöö / iseseisev töö	Võimalusel abiõpetaja tugi, abivahendite kasutamine, individuaalne juhendamine, kohandatud õpimaterjalid, tööjuhendite lihtsustamine, visualiseerimine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
Neli põhitehet naturaalarvudega. **Arvu kuup.** **Arvavaldise väärtus ja lihtsustamine.**	Neli põhitehet naturaalarvudega. Liitmis- ja korrutamistehte põhiomadused ning nende rakendamine.	**Mõisted:** arvavaldis, arvu kuup, arvavaldise lihtsustamine	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel interaktiivsete keskkondade	Kontrolltöö / iseseisev töö	Võimalusel abiõpetaja tugi, abivahendite kasutamine, individuaalne juhendamine,

- arvutab peast (liitmine ja lahutamine 1000 piires, korrutamine ja jagamine 100 piires) ja kirjalikult (liitmine ja lahutamine 10 000 piires, korrutamine ja jagamine 1000 piires) - tunneb tehete omadusi ning tehete liikmete ja tulemuste seoseid; - rakendab tehete järjekorda; - leiab arvu ruudu ja kuubi;	Tehete järjekord. Arvu ruut. Arvu kuup. Avaldise väärtuse arvutamine. Arvavaldise lihtsustamine (sulgude avamine, ühise teguri sulgudest väljatoomine).		kasutamine teemade kinnistamiseks (nt Opiq, EIS, LearningApps, vm)		kohandatud õpimaterjalid, tööjuhendite lihtsustamine, visualiseerimine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
Jaguvus. **Jaguvustunnused.** **Arvu tegurid ja kordsed.** **Algarvud. Kordarvud.** - eristab paaris- ja paarituid arve; - eristab alg- ja kordarve nende omaduste põhjal; - kasutab mõisteid kordne ja tegur ülesandeid lahendades; - sõnastab ja kasutab jaguvustunnuseid (2-, 3-, 5- ja 10-ga);	Paaris- ja paaritud arvud. Arvude jaguvus. Jaguvuse omadused. Jaguvuse tunnused (2-ga, 3-ga, 5-ga, 10-ga). Arvu tegurid ja kordsed. Arvude suurima ühisteguri ja vähima ühiskordse leidmine. Alg- ja kordarvud. Arvu esitus algtegurite korrutisena.	**Mõisted:** paaris- ja paaritud arvud, jaguvus, arvu tegurid, arvu kordsed, arvude suurim ühistegur, arvude vähim ühiskordne, algarv, kordarv, algtegur, algteguriteks lahutamine, jaguvustunnus, ristsumma, algoritm.	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine teemade kinnistamiseks (nt 99math, WorldWall vm)	Kontrolltöö / iseseisev töö	Võimalusel abiõpetaja tugi, abivahendite kasutamine, individuaalne juhendamine, kohandatud õpimaterjalid, tööjuhendite lihtsustamine, visualiseerimine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
TEEMA: Kümnendmurd. Arvutamine kümnendmurdudega					
Kümnendmurd	Murdarv. Harilik murd. Kümnendmurd.	**Mõisted:** murdarv, harilik murd, murru lugeja, murru	**PRAKTILISED TÖÖD:**	Kontrolltöö / iseseisev töö	Võimalusel abiõpetaja tugi, abivahendite

- loeb ja kirjutab positiivseid ratsionaalarve (kuni kolm kümnendkohta); - teab hariliku ja kümnendmurru mõisteid ning kujutab murdarve arvkiirel; - ümardab arvu etteantud järguni; - järjestab ja võrdleb positiivseid ratsionaalarve (kuni kolme kümnendkohaga kümnendmurrud ja harilikud murrud); - mõistab ja selgitab mõõtühikutevahelisi seoseid;	Kümnendmurru ehitus. Kümnendmurru ümardamine. Mõõtühikud. Mõõtühikute süsteem.	nimetaja, murrujoon, kümnendmurd, kümnendmurru täisosa, ja murdosa, kümnendkohad, kümnendikud, sajandikud, tuhandikud, ratsionaalarvud, pikkusühik, pindalaühik.	Võimalusel rühmatööna erinevate poodide toiduainete hindade võrdlemine e-keskkondi kasutades. Või valuuta või bensiinihindade ümardamine **DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Erinevate poekeskkkondade kasutamine ja hindade leidmine. Või valuutakursside või bensiinihindade leidmine inernetist.		kasutamine, individuaalne juhendamine, kohandatud õpimaterjalid, tööjuhendite lihtsustamine, visualiseerimine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
Kümnendmurdude liitmine ja lahutamine, korrutamine ja jagamine. - arvutab peast positiivsete ratsionaalarvudega (sealhulgas harilike murdudega, mille vähim ühine nimetaja on kuni 100); - tunneb tehete omadusi ning tehete liikmete ja tulemuste seoseid; - rakendab tehete järjekorda;	Neli põhitehet kümnendmurdudega. Tehete järjekord.		**PRAKTILISED TÖÖD:** Toidukorvi maksumuse arvutamine. **DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine teemade kinnistamiseks (nt EIS, Quizizz, vm)	Kontrolltöö / iseseisev töö	Võimalusel abiõpetaja tugi, abivahendite kasutamine, individuaalne juhendamine, kohandatud õpimaterjalid, tööjuhendite lihtsustamine, visualiseerimine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.

TEEMA: Andmed					
Andmed. **Arvandmete illustreerimine.** - teab joon- ja tulpdiagrammi ning loeb neilt andmeid; - illustreerib joonestusvahendite ja digivahendite abil arvandmestikku joon-ja tulpdiagrammiga; - kasutab andmete kogumiseks erinevaid meetodeid (mõõtmine, küsimustik); - kogub lihtsa andmestiku, koostab sagedustabeli ning arvutab aritmeetilise keskmise; - analüüsib, milliseid andmeid esitada tabelina, milliseid joon- ja tulpdiagrammina, põhjendab valikut;	Arvandmete kogumine ja korrastamine. Arvude aritmeetiline keskmine.	**Mõisted:** sagedus, sagedustabel, skaala, diagramm, tulpdiagramm, joondiagramm, aritmeetiline keskmine.	**PRAKTILISED TÖÖD**: Võimalusel tabelarvutus-programmiga (nt excel vm) diagrammi koostamine. **DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Tabelarvutus-programmi kasutamine	Kontrolltöö / iseseisev töö	Võimalusel abiõpetaja tugi, abivahendite kasutamine, individuaalne juhendamine, kohandatud õpimaterjalid, tööjuhendite lihtsustamine, visualiseerimine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
TEEMA: Algebra					
Avaldis. **Võrrand.** **Valem.** - selgitab mõisteid avaldis, arvavaldis, tähtavaldis, võrdus, võrrand, valem; - avaldab ühetehtelisest võrdusest tundmatu; - leiab antud arvude seast võrrandi lahendi, lahendab lihtsamaid võrrandeid; - selgitab arvutamisseaduste ülekandmist algebrasse;	Avaldiste koostamine ja väärtuste leidmine. Võrrandite koostamine ja lahendamine. Valemi kasutamine. Probleemülesannete lahendamine. Tekstülesannete lahendamine.	**Mõisted:** avaldis, tähtavaldis, arvavaldis valem, muutuja, tundmatu, võrrand, võrrandi lahend, võrrandi lahendamine, ühetehtelise naturaalarvulise võrrandi lahendamine.	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Võimalusel interaktiivsete keskkondade kasutamine teemade kinnistamiseks (nt 99math, EIS vm)	Kontrolltöö / iseseisev töö	Võimalusel abiõpetaja tugi, abivahendite kasutamine, individuaalne juhendamine, kohandatud õpimaterjalid, tööjuhendite lihtsustamine, visualiseerimine. Erineva tasemega ülesanded.

- lihtsustab ühe muutujaga avaldisi ning arvutab tähtavaldise väärtuse;					Lisaülesanded.
TEEMA: Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine					
Sirglõik. **Murdjoon. Kiir. Sirge.** **Nurk. Nurga suurus.** **Nurkade liigid.** - joonestab ning tähistab punkti, sirge, kiire, lõigu; - joonestab, liigitab ja mõõdab nurki (täisnurk, teravnurk, nürinurk, sirgnurk, kõrvunurgad, tippnurgad);	Sirge, lõik ja kiir. Nurkade liigid. Nurga suurus ja selle mõõtmine.	**Mõisted:** sirglõik, murdjoon, kiir, sirge, nurk, nurga tipp, nurga haar, nurkade liigid, sirgnurk, täisnurk, nürinurk, teravanurk, nurgakraad, mall, kõrvunurgad, tippnurgad. Sümbolid: ∠,°	**PRAKTILISED TÖÖD:** Võimalusel klassis rühmatööna erinvate nurkade leidmine, nende mõõtmine ja klassile tulemuse tutvustamine.	Kontrolltöö / iseseisev töö Suuline tagasiside rühmatööle. Kaaslastele suulise tagasiside andmine.	Võimalusel abiõpetaja tugi, abivahendite kasutamine, individuaalne juhendamine, kohandatud õpimaterjalid, tööjuhendite lihtsustamine, visualiseerimine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
Sirged tasandil. - joonestab ristuvad, lõikuvad ja paralleelsed sirged;	Lõikuvad-, ristuvad - ja paralleelsed sirged.	**Mõisted:** Lõikepunkt, paralleelsed -, lõikuvad- ning ristuvad sirged, lüke ehk paralleellüke, ristuvad lõigud. **Tähised:** ∥ ja ⊥		Kontrolltöö / iseseisev töö	Võimalusel abiõpetaja tugi, abivahendite kasutamine, individuaalne juhendamine, kohandatud õpimaterjalid, tööjuhendite lihtsustamine, visualiseerimine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.

Ruumala. **Ruumalaühikud.** - mõistab ja selgitab ruumala mõiste tähendust; - mõistab ja selgitab ruumalatühikute vahelisi seoseid; - teab ning teisendab pindala-ja ruumalaühikuid; - arvutab, mõistab ja selgitab kuubi ning risttahuka pindala ja ruumala;	Ruumala. Kuubi ja risttahuka pindala ning ruumala. Ruumalaühikud.	**Mõisted:** Kuup ja risttahukas, ruumala, ruumalaühikud (mm^3, cm^3, dm^3, m^3, liiter), ühikkuup, kuubi ruumala, risttahuka ruumala, pinnalaotus.	**PRAKTILISED TÖÖD:** Valitud eseme ruumala arvutamine (nt kapp, klassiruum vm)	Kontrolltöö / iseseisev töö	Võimalusel abiõpetaja tugi, abivahendite kasutamine, individuaalne juhendamine, kohandatud õpimaterjalid, tööjuhendite lihtsustamine, visualiseerimine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
Plaanimõõt. **Mõõtkava.** - teab plaanimõõdu tähendust ja kasutab seda ülesandeid lahendades;	Plaanimõõt.	**Mõisted:** plaan, plaanimõõt, mõõtkava.	**PRAKTILISED TÖÖD:** Võimalusel plaani koostamine (nt oma unistuste toa plaan). Juurde märkida mõõtkava.	Kontrolltöö / iseseisev töö / praktiline töö	Võimalusel abiõpetaja tugi, abivahendite kasutamine, individuaalne juhendamine, kohandatud õpimaterjalid, tööjuhendite lihtsustamine, visualiseerimine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.
TEEMA: PROBLEEMIDE LAHENDAMINE					
- lahendab mitmetehtelisi tekstülesandeid; - koostab mitmetehtelisi tekstülesandeid;	Mitmetehteliste tekstülesannete koostamine ja lahendamine.	Mitmetehteline tekstülesanne	**PRAKTILISED TÖÖD:**	Kontrolltöö osana erinevate teemade	Võimalusel abiõpetaja tugi, abivahendite kasutamine,

- lahendab probleemülesandeid; - valib endale sobiva lahendusstrateegia (visandamine, visualiseerimine, andmete korrastamine) - kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemusi; - kasutab matemaatika õppimisel erinevaid õpistrateegiaid (sh kordamine, märkmete tegemine, analoogiate loomine, üldistamine); - hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel	Lahendusstrateegia valimine. Lahenduskäigu hindamine. Õpistrateegiate valimine.		Koostab kaaslasele mitmetehtelise tekstülesande. **DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:** Vormistab koostatud tekstülesande Wordi dokumendina.	kontrolltööde juures.	individuaalne juhendamine, kohandatud õpimaterjalid, tööjuhendite lihtsustamine, visualiseerimine. Erineva tasemega ülesanded. Lisaülesanded.

AINEVALDKOND: MATEMAATIKA
ÕPPEAINE: MATEMAATIKA
KLASS: 6. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 175 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD,	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: ARVUTAMINE					
Harilik murd -nimetab lugeja ja nimetaja asukoha harilikus murrus -toob näiteid lihtmurru ja liigmurru kohta -liigitab lihtmurde ja liigmurde (ka joonistel) -eristab segarvu täisosa ja murdosa (ka joonistel) -teisendab liigmurdu segaarvuks ja vastupidi -kujutab harilikku murdu arvkiirel	Algarvud ja kordarvud Harilike murdude teisendamised Jaguvuse reeglid Jooniste lugemise oskus	Lihtmurd Liigmurd Segaarv Arvkiir Murrujoon	Mõistekaardi ja plakati koostamine. Digiturvalisus. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas. Oskab valida digitehnoloogia vastavalt ülesandele.	Trimestris 3 arvestuslikku tööd. Kokkuvõttev hinne ei pea olema perioodi jooksul saadud hinnete aritmeetiline keskmine. Jooksvalt on iganädalased tunnikontrollid.	Lubatud kasutada nii tunnis kui arvestuslikes töödes abivalemeid ja korrutustabelit. Kontrollööd koostatud vastavalt õpilase võimekusele, õpilasel võimalus küsida töödes juhendamist.
Kümnendmurd -nimetab erinevaid kümnendmurde -määrab kümnendmurru järke -teisendab kümnendmurde harilikuks murruks ja vastupidi -võrdleb kümnendmurde -ümardab kümnendmurde etteantud järguni -kujutab kümnendmurdu arvkiirel	Kümnendmurru järgud Ümardamise reeglid Arvkiire joonestamine Võrdlemise märgid	Arvu järgud Harilik murd Kümnendmurd Arvkiir	Kümnendmurdude labürint Matemaatilised mängud		

Liitmine ja lahutamine -kasutab taandamisel jaguvuse reegleid (2, 3, 5, 9, 10-ga) -selgitab laiendaja mõistet läbi korrutamise tehte -liidab ja lahutab ühenimelisi harilikke murde -kasutab ühisteguri leidmist erinimeliste harilike murdude teisendamisel ühenimeliseks -liidab ja lahutab erinimelisi murde -võrdleb erinimelisi ja ühenimelisi harilikke murde -lahutab täisarvust harilikku murdu	Jaguvuse reeglid Kümnendmurru järgud Võrdlemise märgid Suurim ühistegur Vähim ühiskordne	Taandamine Laiendamine Ühenimelised harilikud murrud Erinimelised harilikud murrud Täisarvude, naturaalarvud	Matemaatilised mängud kaartidega ja internetis		
Korrutamine ja jagamine -sõnastab ja kasutab jaguvuse tunnuseid -selgitab murrujoone tähendust -kirjeldab, kuidas on seoses kümnendmurd ja segaarvu täisosa ning murdosa -korrutamisel ja jagamisel kirjutab tehted ühisele murrujoonele enne taandamist -kirjutab pöördarve ja teab seost jagamise tehtega -sooritab lihtsamaid segatehteid, milles on ette määratud tehete järjekord	Jaguvuse reeglid Taandamine Pöördarvu leidmine	Ühine murrujoon Segaarv Liigmurd Lihtmurd	Bingo		
TEEMA: ANDMED JA ALGEBRA					
Protsentarvutus -selgitab mõisteid osa, tervik, osamäär, protsent	1% meetod Hariliku murru/kümnend. kaudu % leidmine	Osa Tervik Protsent Harilik murd	Plakati koostamine rühmas		

-kasutab vähemalt 2 erinevat meetodit osa leidmiseks osamäära ja protsendi kaudu -avaldab arvu kolmel erineval kujul (harilik murd, kümnendmurd, protsent) -värvib joonisel osa ja protsendi suurust -lahendab erinevaid protsendiga seotud tekstülesandeid		Kümnendmurd			
TEEMA: GEOMEETRILISED KUJUNDID JA MÕÕTMINE					
Ringjoon ja ring -joonestab sirkli ja joonlaua abil ringjoont -märgib ringile keskpunkti, raadiuse, diameetri, kõõlu -arvutab ringile valemeid kasutades ümbermõõdu ja pindala -seostab ringi diameetrit pii väärtusega -määrab ja joonestab etteantud suurusega nurki -loeb andmeid sektordiagrammilt -koostab sektordiagramme -seostab sektordiagrammi protsendi teemaga	Ringjoone mõõtmine Pikkusühikute teisendamine Arvandmed ja sektordiagrammid	Diameeter Raadius Ringi abivalemid Nurkade mõõtmine Protsent	Iseseisva töö esitamine GeoGebras		

Kolmnurk ja selle elemendid -eristab tasandilisi ja ruumilisi kujundeid -toob näiteid erinevatest kolmnurkadest meid ümbritsevast -selgitab mõisteid kolmnurk, nurk, külg, ümbermõõt -määrab nurkade ja külgede kaudu kolmnurga liike -peegeldab kujundeid telgsümmeetrias -konstrueerib lõigu keskristsirge -poolitab etteantud pikkusega lõike ja nurki -joonestab abivahendeid kasutades kolmnurka 3 erineva meetodiga -rakendab ülesannetes kolmnurga sisenurkade summat	Nurkade mõõtmine, liigitamine Lõigu keskristsirge Nurgapoolitaja Kolmnurga võrdsuse tunnused	Külg Nurgad Ümbermõõt Poolitamine	Iseseisva töö esitamine GeoGebras		
Kolmnurga pindala -nimetab kolmnurga osasid alus ja kõrgus -joonestab kolmnurgale erinevaid kõrgusi -kasutades abivalemeid leiab kolmnurgale pindala -teisendab pindala ja pikkusühikuid	Kolmnurga pindala leidmine Alus ja haar Küljede leidmine Kõrguste joonestamine	Alus Haar Küljed Hüpotenuus Kaatet Kõrgus	Iseseisva töö esitamine GeoGebras		
TEEMA: TEHTED TÄISARVUDEGA					
Positiivsed ja negatiivsed arvud -selgitab mõisteid positiivne ja negatiivne arv, toob näiteid -märgib arvteljel positiivseid ja negatiivseid arve -sooritab positiivsete ja negatiivsete arvude liitmise ja lahutamisega	Liitmise vahetuvusseadus Liitmise ühenduvusseadus	Arvtelg Liitmise seadused Vastandarvud Absoluutväärtus			

-sooritab tehteid positiivsete ja negatiivsete arvude korrutamise ja jagamisega -kasutab liitmise seadusi mitme arvu liitmisel -seostab arvu tema vastandarvu ja arvteljega -selgitab mõistet arvu absoluutväärtus -sooritab tehteid arvu absoluutväärtusega	Korrutamise vahetuvusseadus Korrutamise ühenduvusseadus Vastandarvude leidmine Arvu absoluutväärtus				
TEEMA: KOORDINAATTELJESTIK JA PUNKTI ASUKOHT TASANDIL					
Koordinaattasand -joonestab koordinaatteljestiku -nimetab ja järjestab koordinaatveerandeid -etteantud koordinaatide järgi punkti märkimine teljestikku -loeb teljestikus asuva punkti koordinaate -loeb ja joonistab temperatuuri ja liikumise graafikut -eristab ühtlase ja mitteühtlase liikumise graafikut	Koordinaatteljestik x-telg ja y-telg Punkti asukoht tasandil Ühtlane liikumine Mitteühtlane liikumine	Abstsiss Ordinaat Koordinaatveerand			
TEEMA: PROBLEEMIDE LAHENDAMINE					
-lahendab ja koostab mitmetehtelisi tekstülesandeid;	Mitmetehteliste tekstülesannete koostamine, lahendamine.	tekstülesanne			
-kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; -hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel	Tekstülesande tulemuse reaalsuse hindamine.				

-valib endale sobiva lahendusstrateegia (visandamine, visualiseerimine, andmete korrastamine);		visandamine visualiseerimine andmete korrastamine			
-julgeb pakkuda tekstülesannete lahendamisel vähemalt ühe lahenduskäigu vms.	Probleemide lahendamise skeem.				
-eristab sõnade vastus (või tulemus) ja lahendus (või lahendustee, lahenduskäik) tähenduse erinevust.		vastus tulemus lahendus lahendustee lahenduskäik			

AINEVALDKOND: MATEMAATIKA
ÕPPEAINE: MATEMAATIKA
KLASS: 7. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 175 tundi

ÕPITULEMUSED.	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
ARVUTAMINE JA ANDMED					
Arvuhulgad • eristab positiivseid ja negatiivseid arve ja saab aru nende tähendusest; • teab arvuhulki: naturaalarvud, täisarvud, murdarvud, ratsionaalarvud; • oskab leida arvu vastandarvu ja absoluutväärtust; • oskab järjestada etteantud ratsionaalarve; • ümardab ratsionaalarve etteantud järguni;	Arvutamine ratsionaalarvudega. Arvutamine ratsionaalarvudega. Arvu 10 astmed (ka negatiivne täisarvuline astendaja). Arvu standardkuju. Naturaalarvulise astendajaga aste. aritmeetiline keskmine).	**Põhimõisted:** **täisarvud** positiivsed ja negatiivsed arvud **ratsionaalarvud** arvuhulgad murdarvud arvu absoluutväärtus ratsionaalarvu vastandarv pöördarv	Plakat arvuhulkadest (https://www.canva.com/et_ee/) Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks Õpilane oskab valida sobivaid võtmesõnu vastavalt tunnis käsitletavale teemale-infootsimisülesande d; otsib internetist infot ning kasutab seda enda töös;	Tunni käigus saab õpilane jooksvalt tagasisidet suuliselt või kirjalikult või hinde teadmiste ja oskuste kohta antud õppeaines. Õpitulemusi hindab aineõpetaja õpilase suuliste vastuste, kirjalikke ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel. Omandatud teadmiste ja oskuste tagasisidestamine.	

Tehted ratsionaalarvudega. Tehete järjekord. Arvutamine kalkulaatoriga. Kahe punkti vaheline kaugus arvteljel. **Õpilane:** • kasutab ratsionaalarvudega arvutades õigesti märgireegleid; • hindab eri liiki murdude korral, mil viisil arvutades saab täpse vastuse ja kuidas on otstarbekas arvutada; • selgitab näidete abil lõplikke ja lõpmatuid kümnendmurde; • teab, et täpse arvutamise korral pole lubatud hariliku murru väärtust asendada selle kümnendlähendiga; • kasutab mitme tehtega ülesandes vastandarvude summa omadust ja liitmise seadusi; • korrutab ning jagab positiivseid ja negatiivseid harilikke murde (ka segaarve);		**Põhimõisted:** **tehete järjekord** **kahe punkti vaheline kaugus**			Lihtsamad arvutused, rohkem aega, võimalusel kasutab taskuarvutit ja vihikut Lisaselgitused

• lahendab ülesandeid, milles on kuni neli tehet ja ühed sulud; • rakendab nelja tehet (liidab, lahutab, korrutab ja jagab) ratsionaalarvudega. • leiab kahe punkti vahelise kauguse arvteljel					
Tõenäosus ja statistika • oskab koguda andmeid, neid korrastada ja töödelda, sh digitaalselt; • oskab arvutada statistilise kogumi karakteristikuid, sh kasutades sobivat tarkvara; • oskab joonestada sektordiagrammi, sh digitaalselt; • selgitab tõenäosuse tähendust; • oskab arvutada tõenäosuse väärtust lihtsamatel juhtudel;	Statistiline kogum ja selle karakteristikud (sagedus, suhteline sagedus, aritmeetiline keskmine). Tõenäosuse mõiste.	***Põhimõisted:*** **statistiline kogum** **valim** sagedus suhteline sagedus aritmeetiline keskmine **mood** **mediaan** **miinimum** **maksimum** **variatsiooni ulatus** **klassikaline tõenäosus** sektordiagramm tulpdiagramm joondiagramm	Kasutab lihtsamaid võimalusi tabelarvutusptogrammis Exsel, joonistab arvutit kasutades diagramme; Võimalusel kasutab Opiqu ja Foxcademy keskkondi harjutamiseks ning enesehindamiseks	Tunni käigus saab õpilane jooksvalt tagasisidet suuliselt või kirjalikult või hinde teadmiste ja oskuste kohta antud õppeaines. Õpitulemusi hindab aineõpetaja õpilase suuliste vastuste, kirjalikke ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel. Omandatud teadmiste ja oskuste tagasisidestamine.	Lihtsamad arvutused, rohkem aega, võimalusel kasutab taskuarvutit, võib kasutada valemilehti ja vihikut
PROTSENT					

• leiab terviku protsentides antud osamäära järgi; • väljendab murruna antud osa protsentides; • leiab, mitu protsenti moodustab üks arv teisest; määrab suuruse kasvamist ja kahanemist protsentides; eristab muutust protsentides muutusest protsendipunktides; • tõlgendab reaalsuses ja teistes õppeainetes esinevaid protsentides väljendatavaid suurusi, sealhulgas laenudega (ainult lihtintress) seotud kulutusi ja ohte; • arutleb maksude olulisuse üle ühiskonnas. • oskab koguda andmeid, neid korrastada ja töödelda, sh digitaalselt; • oskab arvutada statistilise kogumi karakteristikuid, sh	Protsendi mõiste ja osa leidmine tervikust (kordavalt). Promilli mõiste tutvustavalt. Terviku leidmine protsendi järgi. Jagatise väljendamine protsentides. Protsendipunkt. Kasvamise ja kahanemise väljendamine protsentides.Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks.	***Põhimõisted:*** **protsent** **promill** **protsendipunkt** **osamäär** **protsendimäär**	Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks. Võimalusel kasutab Opiqu ja Foxcademy keskkondi harjutamiseks ning enesehindamiseks	Omandatud teadmiste ja oskuste tagasisidestamine.	

kasutades sobivat tarkvara; • oskab joonestada sektordiagrammi, sh digitaalselt; • selgitab tõenäosuse tähendust; • oskab arvutada tõenäosuse väärtust lihtsamatel juhtudel;					
ALGEBRA					
• korrastab üksliikmeid, liidab, lahutab ning korrutab üksliikmeid ning jagab üksliikmeid üksliikmega; • lihtsustab kahetehtelisi ratsionaalavaldisi; • lahendab võrrandi põhiomadusi kasutades lineaar- ja võrdekujulisi võrrandeid; • lahendab tekstülesandeid võrrandite abil.	Üksliige. Tehted üksliikmetega. Võrrandi põhiomadused. Lineaarvõrrand. Võrdekujuline võrrand. Võrdeline jaotamine. Tekstülesannete lahendamine võrrandite abil.	**Põhimõisted: võrrand võrrandi lahend võrrandi lahendamine samaväärsed võrrandid Võrre Võrdekujuline võrrand. Võrdekujulise võrrandi lahendamine**		Tunni käigus saab õpilane jooksvalt tagasisidet suuliselt või kirjalikult või hinde teadmiste ja oskuste kohta antud õppeaines. Õpitulemusi hindab aineõpetaja õpilase suuliste vastuste, kirjalikke ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel.	Lihtsamad arvutused, rohkem aega, võimalusel kasutab taskuarvutit, võib kasutada valemilehti ja vihikut Lisaselgitused
FUNKTSIOONID					
• selgitab näidete põhjal muutuva suuruse ja funktsiooni olemust;	Muutuv suurus, funktsioon. Võrdeline ja pöördvõrdeline s	**Põhimõisted: funktsioonfunktsiooni väärtusfunktsiooni**	Joonestab võrdelise sõltuvuse graafiku nii käsitsi kui ka	Tunni käigus saab õpilane jooksvalt tagasisidet suuliselt	

• selgitab võrdelise ja pöördvõrdelise sõltuvuse tähendust eluliste näidete põhjal; • joonestab valemi järgi funktsiooni graafiku (nii käsitsi kui ka arvutiprogrammiga) ning loeb graafikult funktsiooni ja argumendi väärtusi; • selgitab (arvutiga tehtud dünaamilisi jooniseid kasutades) funktsiooni graafiku asendi ja kuju sõltuvust funktsiooni avaldises olevatest kordajatest; • määrab valemi või graafiku põhjal funktsiooni liigi; • kasutab funktsioone lihtsamate reaalsusest tulenevate probleemide modelleerimisel.	õltuvus. Lineaarfunktsioon.	**graafik võrdeline sõltuvusvõrdelise sõltuvuse graafik-**sirge **võrdeline jaotamine** **pöördvõrdeline sõltuvus** **pöördvõrdelise sõltuvuse graafik-hüperbool**	digivahendiga (nt GeoGebra) Praktiline töö: võrdelise ja pöördvõrdelise seose määramine (nt liikumisel teepikkus, ajavahemik, kiirus).	või kirjalikult või hinde teadmiste ja oskuste kohta antud õppeaines. Õpitulemusi hindab aineõpetaja õpilase suuliste vastuste, kirjalikke ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel.	
GEOMEETRIA					
• joonestab ning konstrueerib (käsitsi ja arvutiga) tasandilisi	Hulknurgad (rööpkülik, romb, korrapärane hulknurk). Ruumilised kujundid (püströöptahukas,	**Põhimõisted: hulknurk**	Kasutab GeoGebrat erinevate kujundite	Omandatud teadmiste ja oskuste tagasisidestamine.	

kujundeid etteantud elementide järgi; • arvutab kujundite joonelemendid, ümbermõõdu, pindala ja ruumala; • defineerib kujundeid; • kirjeldab kujundite omadusi ning klassifitseerib kujundeid ühiste omaduste põhjal; • lahendab geomeetrilise sisuga probleemülesandeid.	püstprisma), nende pindala ja ruumala.	**hulknurga küljed** **hulknurga tipud** **hulknurga nurgad** **hulknurga lähisküljed** **hulknurga lähisnurgad** **hulknurga ümbermõõt** **diagonaalid** **kumer hulknurk** **sisenurkade summa** **rööpkülik** **rööpküliku ümbermõõt ja pindala** **romb** **rombi ümbermõõt ja pindala** **korrapärased hulknurgad**	joonestamiseks ja uurimiseks Praktiline töö koos kunstiga-väikeste geomeetriliste kujunditega suurema pinna täimine Praktiline töö - püströöptahuka valmistamine paksemast paberist, papist, selle pindala ja ruumala arvutamine		
TEHTED ASTMETEGA					
• selgitab naturaalarvulise	Tehted üksliikmetega	**Põhimõisted :**	Võimalusel kasutab Opiqu ja Foxcademy keskkondi	Tunni käigus saab õpilane jooksvalt tagasisidet suuliselt	Lihtsamad arvutused, rohkem aega, võimalusel kasutab taskuarvutit,

astendajaga astendamise tähendust; • põhjendab ja kasutab astendamisreegleid, korrastab üksliikmeid, liidab, lahutab ning korrutab ja jagab üksliikmeid		**üksliige ja selle kordaja; üksliikme normaalkuju**	harjutamiseks ning enesehindamiseks	või kirjalikult või hinde teadmiste ja oskuste kohta antud õppeaines. Õpitulemusi hindab aineõpetaja õpilase suuliste vastuste, kirjalikke ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel.	võib kasutada valemilehti ja vihikut Lisaselgitused

AINEVALDKOND: MATEMAATIKA

ÕPPEAINE: MATEMAATIKA

KLASS: 8. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 158 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE, HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
HULKLIIKMED					
• teab mõisteid *hulkliige, kaksliige, kolmliige ja nende kordajad*; • oskab korrastada hulk-liikmeid; • oskab arvutada hulkliikme väärtuse ette antud ratsionaalarvulise muutuja väärtuste korral; • liidab ja lahutab hulkliikmeid, sh rakendab sulgude avamise reeglit;	Hulkliikmete liitmine ja lahutamine; üksliikme korrutamine hulkliikmega ja hulkliikme jagamine üksliikmega	**Põhimõisted:** hulkliige kaksliige, kolmliige hulkliikme kordaja korrastatud hulkliige sulgude avamine		Tunni käigus saab õpilane jooksvalt tagasisidet suuliselt või kirjalikult või hinde teadmiste ja oskuste kohta antud õppeaines. Õpitulemusi hindab aineõpetaja õpilase suuliste vastuste, kirjalikke ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel. Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse	Õpiraskustega õpilastel lubatud kasutada nii tunnis kui arvestuslikes töödes abivalemeid. Kontrolltööd vastavalt õpilase võimekusele. Õpiraskusega õpilase jaoks on olulisel kohal visualiseerimine (kasutada erinevaid värve, joonimisi, asendada muutujad erinevate kujunditega jne). Andekamatele õpilastele võimalus

• oskab korrutada ja jagada hulkliikmeid üksliikmega;				Kooli hindamisjuhendile.	anda lisaülesandeid ja MK ülesandeid.
ABIVALEMID JA TEGURDAMINE					
• Oskab korrutada kaksliikmeid; • korrutada hulkliikmeid; • leida kahe üksliikme summa ja vahe korrutise, kasutades valemit; • leida kaksliikme ruudu; • kasutada algebra abivalemeid mõlemat pidi; • tegurdada avaldist, sh ruutude vahe ning summa ja vahe ruudu valemeid kasutades; • teisendada ja lihtsustada algebralisi avaldisi, kasutades ruutude vahe, vahe ruudu ja summa ruudu valemeid sulge avades;	Kaksliikmete korrutamine. Kahe üksliikme summa ja vahe korrutis. Kaksliikme ruut. Hulkliikmete korrutamine. Võimalusel tutvustada kuupide summa ja vahe valemeid, kaksliikme kuupi. Hulkliikme tegurdamine valemite kasutamisega. Algebralise avaldise lihtsustamine. Hulkliikme tegurdamine ühise teguri sulgudest väljatoomisega.	**Põhimõisted:** ruutude vahe kaksliikme ruut (summa ruut, vahe ruut) hulkliikme tegurdamine			Õpiraskusega õpilase jaoks on olulisel kohal visualiseerimine (kasutada erinevaid värve, joonimisi, asendada muutujad erinevate kujunditega jne). Õpetada valemilehe eesmärgipärast kasutamist. Suureks abiks õpiraskustega õpilastele on näiteülesanded. Õpiraskustega õpilasel võib olla raskusi valemite algoritmi omandamisel. Soovitatav on tutvustada valemite geomeetrilist tähendust Youtubes

• hulkliiget tegurdada • tuua ühise (sh suurima) teguri sulgudest välja;					Tugevamatele õpilastele tutvustada kuupide valemeid.
KAHE TUNDMATUGA LINEAARVÕRRANDISÜSTEEM					
• tunneb ära kahe tundmatuga lineaarvõrrandi; • tunneb ära kahe tundmatuga lineaarse võrrandisüsteemi; • oskab avaldada kahe tundmatuga lineaarvõrrandist ühe tundmatu teise kaudu; • oskab viia kahe tundmatuga lineaarvõrrandi normaalkujule; • teab, tunneb ja oskab kolme erinevat võtet LVSi lahendamiseks; • oskab lahendada kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüstee mi graafiliselt (nii käsitsi kui võimalusel ka digivahendeid kasutades);	Kahe tundmatuga lineaarvõrrand. Lineaarvõrrandi lahendamine. Kahe tundmatuga lineaarvõrrandi graafiline esitus. Kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüstee mi lahendamine graafiliselt.	**Põhimõisted:** tundmatu kahe tundmatuga lineaarvõrrand, kahe tundmatuga lineaarvõrrandi normaalkuju, kahe tundmatuga lineaarvõrrandi lahend, kahe tundmatuga lineaarvõrrandi kujutis, lõikepunkt kahe tundmatuga lineaarvõrrandi-süsteem (LVS),			Õpiraskustega õpilase jaoks on oluline visualiseerimise abil selgitada kahe võrrandi muutujate vahelist seost- mõlemas võrrandis on sama muutuja väärtus ühesugune.

• oskab graafilise lahendamise põhjal kirjeldada kahe tundmatuga lineaarvõrrandi lahendihulka					
• oskab avaldada kahe tundmatuga lineaarvõrrandist ühe tundmatu teise kaudu; • oskab viia kahe tundmatuga lineaarvõrrandi normaalkujule; • oskab lahendada kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi liitmisvõttega; • oskab lahendada kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi asendusvõttega • teab, tunneb ja oskab kolme erinevat võtet LVSi lahendamiseks • oskab valida ülesande lahendamiseks sobiva võtte	Kahe tundmatuga lineaarvõrrandi lahendamine liitmisvõttega ja asendusvõttega	**Põhimõisted:** liitmisvõte asendusvõte	Lahendada lineaarvõrrandeid ja võrrandisüsteeme ka programmidega *Wiris*, *GeoGebra*, *T-algebra*, *Desmos*, *WolframAlpha jne.* Selgitada õpilasetele siinkohal, et see on võimalus ka oma lahenduse kontrollimiseks.		Õpiraskustega õpilase jaoks on oluline visualiseerimise abil selgitada kahe võrrandi muutujate vahelist seost- mõlemas võrrandis on sama muutuja väärtus ühesugune. Õpiraskustega õpilast suunata lahendama võrrandisüsteeme näiteülesande abil.

• edasi anda tekstülesande matemaatilises keeles (kirjeldab ja tähistab tundmatud) • koostada teksti põhjal kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi ja/või ühe tundmatuga lineaarvõrrandi • lahendada enda koostatud lineaarvõrrandisüsteemi • kontrollida ja analüüsida saadud lahendite õigsust teksti põhjal • vormistada ülesande tekstile vastava vastuse	Tekstülesannete lahendamine kahe tundmatuga lineaarvõrrandi-süsteemi abil Lihtsamate (sh igapäevaeluga seonduvate) tekstülesannete lahendamine kahe tundmatuga lineaarvõrrandi-süsteemiga.	**Põhimõisted:** tundmatu muutuja avaldis võrrand lahend kontroll võrra/korda suurem/väiksem vähemalt/ ülimalt			
GEOMEETRIA					
• oskab selgitada definitsiooni mõistet; • oskab defineerida paralleelseid sirgeid	Defineerimine ja tõestamine	**Põhimõisted:** definitsioon defineerimine algmõiste	DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE: IKT-vahendite kasutamine geomeetriliste		Õpiraskusega õpilase puhul tuleb arvestada tema õpivõimekusega ning valida

ning teab paralleelide aksioomi; • oskab selgitada teoreemi, eelduse ja väite mõistet; • oskab rakendada õpitut ülesandeid lahendades, sh joonestab ülesannete tingimustele vastava visuaali; • oskab tõestada kolmnurga sisenurkade summa teoreemi • oskab tõestada kolmnurga pindala valemi • teab aritmeetika põhiteoreemi • oskab tõestada Thalese teoreemi • oskab tõestada kiirteteoreemi		aksioom paralleelide aksioom teoreem teoreemi eeldus teoreemi väide tõestamine vastuväiteline tõestusviis	seaduspärasuste avastamiseks või kontrollimiseks kasutades arvutiprogrammi (nt GeoGebra).		lahendamiseks ülesandeid sellest lähtuvalt. Pöörata tähelepanu õppematerjalis olulise visualiseerimisele ja väjatoomisele (allajoonimine jne).

• oskab defineerida paralleelseid sirgeid ning teab paralleelide aksioomi; • teab, et: a) kui kaks sirget on paralleelsed kolmandaga, siis on need paralleelsed teineteisega; b) kui sirge lõikab ühte kahest paralleelsest sirgest, siis lõikab ta ka teist; c) kui kaks sirget on risti ühe ja sama sirgega, siis on need sirged teineteisega paralleelsed; • oskab näidata joonisel ja defineerida lähisnurki, kaasnurki ning põiknurki; • teab sirgete paralleelsuse tunnuseid ning oskab kasutada neid ülesandeid lahendades;	Paralleelsed ja lõikuvad sirged Kahe sirge lõikamisel kolmanda sirgega tekkivad nurgad. Kahe sirge paralleelsuse tunnused.	**Põhimõisted:** kõrvunurgad tippnurgad lähisnurgad põiknurgad			Ülesannete lahendamiseks teha joonised ning kanda andmed joonisele. Selline lahenduskäik on eriti oluline õpiraskustega õpilase jaoks. Ülesannete valikul lähtuda õpilase õpivõimekusest.

• oskab rakendada õpitut ülesandeid lahendades. • oskab joonestada ülesande tingimustele vastava visuaali					
Kolmnurk					
• oskab joonestada ja defineerida	Kolmnurga välisnurk, selle omadus.	**Põhimõisted:** vastaskülg, lähiskülg,			Õpiraskustega õpilasele on eriti oluline andmete kirjutamine joonisele.

kolmnurga välisnurka; • oskab kasutada kolmnurga välisnurga omadust ülesandeid lahendades; • oskab leida kolmnurga puuduva nurga kahe etteantud nurga järgi, • oskab leida võrdhaarse kolmnurga tipunurga alusnurga järgi ja vastupidi; 5) teab kolmnurga kesklõigu mõistet ning kolmnurga kesklõigu omadusi; • oskab joonestada ning defineerida kolmnurga kesklõiku; • teab kolmnurga kesklõigu omadusi ja oskab kasutada neid ülesandeid lahendades; • oskab leida kesklõigud	Kolmnurga sisenurkade summa. Kolmnurga kesklõik, selle omadus. Kolmnurga mediaan. Mediaanide lõikepunkt ehk raskuskese, selle omadus.	lähisnurk, kolmnurga sisenurk, kolmnurga välisnurk, kolmnurga kesklõik, kolmnurga mediaan, raskuskese			See annab ülevaate olemasolevatest andmetest ja otsitavatest suurustest. Võimalusel kasutada erinevaid värve. Valemileht!

kolmnurga külgede järgi ning vastupidi – oskab leida külgi kesklõikude järgi; • oskab defineerida ja joonestada kolmnurga mediaani; • oskab selgitada mediaanide lõikepunkti omadust; • joonestab ja konstrueerib kolmnurga etteantud elementide järgi; 12) oskab leida õpitu toel puuduvad nurgad; • lahendab ülesandeid kolmnurga kohta õpitu järgi.					
• oskab defineerida ja joonestada trapetsit; • oskab liigitada nelinurki ; • arvutab trapetsi ümbermõõdu ja pindala;	**Trapets.** Trapetsi kesklõik, selle omadus.	**Põhimõisted:** trapets trapetsi alus trapetsi haar võrdhaarne trapets täisnurkne trapets trapetsi kõrgus trapetsi alusnurk trapetsi kesklõik			Õpiraskustega õpilasele on eriti oluline andmete kirjutamine joonisele. See annab ülevaate olemasolevatest andmetest ja otsitavatest suurustest. Võimalusel kasutada

• oskab joonestada ja defineerida trapetsi kesklõiku; • teab trapetsi kesklõigu mõistet ning trapetsi kesklõigu omadusi; • oskab leida õpitu toel puuduvad nurgad; • oskab leida trapetsi pindala ja ümbermõõtu; • lahendab ülesandeid trapetsi kohta õpitu järgi; • joonestab ja konstrueerib trapetsit etteantud elementide järgi.					erinevaid värve. Valemileht!
• teab kesk- ja piirdenurga mõisteid ning nendevahelist seost; • oskab joonestada etteantud raadiuse või diameetriga ringjoone;	**Ringjoon** Kesknurk Ringjoone kaar. Kõõl. Piirdenurk, selle omadus. Ringjoone lõikaja ja puutuja. Ringjoone puutuja ja puutepunkti	**Põhimõisted:** ringjoon sektor kesknurk kõõl kaar Piirdenurk lõikaja puutuja			Õpiraskustega õpilasele on eriti oluline andmete kirjutamine joonisele. See annab ülevaate olemasolevatest andmetest ja otsitavatest suurustest. Võimalusel kasutada

• oskab leida jooniselt ringjoone kaare, kõõlu, kesknurga ja piirdenurga; • teab seost samale kaarele toetuva kesknurga ja piirdenurga suuruste vahel ning oskab kasutada seda teadmist ülesandeid lahendades; • teab ringjoone puutuja mõistet ja omadust; • oskab joonestada ringjoone lõikajat ning puutujat; • teab puutuja ja puutepunkti tõmmatud raadiuse vastastikust asendit ning kasutada seda ülesandeid lahendades; • teab, et ühest punktist ringjoonele joonestatud puutujate korral on	joonestatud raadiuse ristseis. Kolmnurga ümberringjoon Kolmnurga siseringjoon	puutepunkt ümberringjoon siseringjoon			erinevaid värve. Valemileht!

puutepunktid võrdsetel kaugustel sellest punktist, ning oskab kasutada seda ülesandeid lahendades; • joonestab ja konstrueerib ringjoont etteantud elementide järgi; • lahendab geomeetrilise sisuga probleemülesandeid; • teab, et kolmnurga kõigi külgede keskristsirged lõikuvad ühes ja samas punktis (sõltumata kolmnurga liigist), mis on kolmnurga ümberringjoone keskpunkt; • oskab joonestada kolmnurga ümberringjoone; • teab, et kolmnurga (sõltumata kolmnurga liigist) kõigi nurkade					

poolitajad lõikuvad ühes ja samas punktis, mis on kolmnurga siseringjoone keskpunkt; • oskab joonestada kolmnurga siseringjoone; • lahendab geomeetrilise sisuga probleemülesandeid (sh kasutades Thalese teoreemi).					
• lahendab geomeetrilise sisuga probleemülesandeid (sh kasutades korrapärase hulknurga omadusi); • oskab selgitada, mis on apoteem, ja seda joonestada; • oskab arvutada korrapärase hulknurga ümbermõõtu;	**Korrapärane hulknurk** Kolmnurga ümber- ja siseringjoon. Kõõl- ja puutujahulknurk, apoteem.	**Põhimõisted:** korrapärane hulknurk kõõlhulknurk kõõlkolmnurk puutujahulknurk puutujakolmnurk hulknurga apoteem			Õpiraskustega õpilasele on eriti oluline andmete kirjutamine joonisele. See annab ülevaate olemasolevatest andmetest ja otsitavatest suurustest. Võimalusel kasutada erinevaid värve. Valemileht!

• joonestab ja konstrueerib korrapärast hulknurka etteantud elementide järgi; • oskab joonestada korrapäraseid hulknurki (kolmnurk, kuusnurk, nelinurk, kaheksanurk).					
• kasutab probleemülesannete lahendamiseks hulknurkade sarnasust; • kontrollib antud lõikude võrdelisust; • teab kolmnurkade sarnasuse tunnuseid ja kasutab neid ülesandeid lahendades; • teab teoreeme sarnaste hulknurkade ümbermõõtude ja pindalade kohta ning kasutab neid	**Kujundite sarnasus** Võrdelised lõigud. Sarnased hulknurgad. Kolmnurkade sarnasuse tunnused. Sarnaste hulknurkade ümbermõõtude suhe. Sarnaste hulknurkade pindalade suhe.	**Põhimõisted:** võrdelised lõigud sarnased hulknurgad sarnased kolmnurgad sarnasustegur			Õpiraskustega õpilasele on eriti oluline andmete kirjutamine joonisele. See annab ülevaate olemasolevatest andmetest ja otsitavatest suurustest. Võimalusel kasutada erinevaid värve. Valemileht!

ülesandeid lahendades; • kasutab kolmnurkade sarnasuse tunnuseid ülesandeid lahendades; • kasutab õpitud teoreeme ülesandeid lahendades; • joonestab ja konstrueerib sarnaseid kujundeid etteantud elementide järgi					
• kasutab maa-alade plaanistamisel hulknurkade sarnasust; • selgitab mõõtkava tähendust; • lahendab rakendusliku sisuga ülesandeid (pikkuste kaudne mõõtmine; maa-alade plaanistamine; plaani kasutamine looduses);	**Pikkuse kaudne mõõtmine ja maa-ala plaanistamine** Maa-alade kaardistamise näiteid.	**Põhimõisted:** mõõtkava kaardimõõt.	PRAKTILINE TÖÖ: Määra õues puu/ elektriposti ligikaudne kõrgus kolmel eri viisil. Tee lühivideo oma tööprotsessist. Lisa arvutuskäigud ja selgitused.		

AINEVALDKOND: MATEMAATIKA

ÕPPEAINE: MATEMAATIKA

KLASS: 9.KLASS

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 140 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE, HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
Ruutvõrrand ja ruutfunktsioon:					
Õpilane:	• arvu ruutjuur;	• ruutjuur;	Tekstülesannete lahendamiseks koostatud ruutvõrrandeid on soovitatav lahendada sobivat tarkvara kasutades. Digipädevust arendatakse ruutfunktsiooni graafikute joonestamise ja uurimisega (nt nullkohad) erinevate programmidega soovitat avalt iseseisva tööna. (“Ruutvõrrand ja ruutfunktsioon”. “Ratsionaalavaldised”. “Geomeetrilised kujundid”.)	Tunni käigus saab õpilane jooksvalt tagasisidet suuliselt või kirjalikult või hinde teadmiste ja oskuste kohta antud õppeaines.	Õpiraskustega õpilastel lubatud kasutada nii tunnis kui arvestuslikes töödes abivalemeid. Kontrolltööd vastavalt õpilase võimekusele.

• selgita arvu ruutjuure tähendust ja leiab peast või taskuarvutil ruutjuure;	• ruutjuur korrutisest ja jagatisest.	• ruutvõrrand;		Õpitulemusi hindab aineõpetaja õpilase suuliste vastuste, kirjalikke ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel.	Õpiraskusega õpilase jaoks on olulisel kohal visualiseerimine (kasutada erinevaid värve, joonimisi, asendada muutujad erinevate kujunditega jne).
• eristab ruutvõrrandit teistest võrranditest;	• ruutvõrrand;	• ruutfunktsioon;		Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendile.	Andekamatele õpilastele võimalus anda lisaülesandeid ja MK ülesandeid.
• nimetab ruutvõrrandi liikmeid ja nende kordajaid;	• ruutvõrrandi lahendivalem;	• parabool.			
• viib ruutvõrrandeid normaalkujule;	• ruutvõrrandi diskriminant;				
• liigitab ruutvõrrandeid täielikeks ja mittetäielikeks;	• taandatud ruutvõrrand;				
• taandab ruutvõrrandi;	• igapäevase eluga seonduvate tekstülesannete lahendamine ruutvõrrandi abil;				
• lahedab mittetäielikke ruutvõrrandeid;	• ruutfunktsioon ja selle graafik;				

• lahendab taandamata ja taandatud ruutvõrrandeid vastavate valemite abil;	• parabooli nullkohad ja haripunkt.				
• kontrollib ruutvõrrandi lahendeid;					
• selgitab ruutvõrrandi lahendite arvu sõltuvust ruutvõrrandi diskriminandist;					
• lahendab lihtsamaid tekstülesandeid ruutvõrrandi abil;					
• õpetaja juhendamisel modeleerib ja lahendab lihtsaid, reaalses kontektstis esinevaid probleeme ja tõlgendab tulemusi;					
• eristab ruutfunktsiooni teistest funktsioonidest;					

• nietab ruutfunktsiooni ruutliikme, lineaarliikme ja vabaliikme ning nende kordajaid;					
• joonestab ruutfunktsiooni graafiku nii käsitsi kui arvutiprogrammi abil;					
• selgitab ruutliikme kordaja ning vabaliikme geomeetrilist tähendust;					
• selgitab nullkohtade tähendust, leiab nullkohad graafikult ja valemist;					
• loeb jooniselt parabooli haripunkti, arvutab parabooli haripunkti koordinaadid;					
• kasutab funktsioone lihtsamate reaalsusest tulenevate probleemide modeleerimisel.					

Ratsionaalavaldised:					
Õpilane: • tegurdab ruutkolmliikme vastava ruutvõrrandi lahendamise abil;	• hulkliikmete tegurdamine (teguri toomine sulgude ette, valemite kasutamine tegurdamisel, ruutkolmliikme tegurdamine, rühmitamisvõte); • algebralised murrud;	• hulkliige; • algeraline murd;		Tunni käigus saab õpilane jooksvalt tagasisidet suuliselt või kirjalikult või hinde teadmiste ja oskuste kohta antud õppeaines. Õpitulemusi hindab aineõpetaja õpilase suuliste vastuste, kirjalikke ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel.	Õpiraskustega õpilastel lubatud kasutada nii tunnis kui arvestuslikes töödes abivalemeid. Kontrolltööd vastavalt õpilase võimekusele. Õpiraskusega õpilase jaoks on olulisel kohal visualiseerimine (kasutada erinevaid värve, joonimisi, asendada muutujad erinevate kujunditega jne).

• taandab algebralise murru algebralise murru kasutades hulkliikmete tegurdamisel korrutamise abivalemeid; sulgude ette võtmist ja ruutkolmliikme tegurdamist;	• algeraliste murdude taandamine, korrutamine, jagamine ja astendamine;	• ruutkolmliige;		Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendile.	Andekamatele õpilastele võimalus anda lisaülesandeid ja MK ülesandeid.
• laiendab algeralist murdu;	• algeraliste murdude liitmine ja lahutamine;	• rühmitamisvõte;			
• korrutab, jagab ja astendab algeralisi murde;	• algebraliste avaldiste lihtsustamine.	• ratsionaalavaldis.			
• liidab ja lahutab ühenimelisi algebralisi murde;					
• teisendab algeralisi murde ühe nimeliseks;					
• liidab ja lahutab erinimelisi algeralisi murde;					
• lihtsustab lihtsamaid (kahetehtelisi) ratsionaalavaldisi.					
Geomeetrilised kujundid					

Õpilane: • selgitab mõne teoreemi tõestuskäiku; • arvutab Pythagorase teoreemi kasutades täisnurkse kolmurga hüpotenuusi ja kaateti; • leiab taskuarvutil teravnurga trigonomeetriliste funktsioonide väärtusi; • trigonomeetriat kasutades leiab täisnurkse kolmnurga joonelemendid;	• Pythagorase teoreem; • korrapärane hulknurk, selle pindala; • nurga mõõtmine; • täisnurkse kolmnurga teravnurga siinus, koosinus ja tangens; • püramiid ja korrapärase nelinurkse püramiidi pindala ning ruumala;	• Pythagorase teoreem; • korrapärane hulknurk; • siinus, koosinus ja tangens; • püramiid; • silinder;		Tunni käigus saab õpilane jooksvalt tagasisidet suuliselt või kirjalikult või hinde teadmiste ja oskuste kohta antud õppeaines. Õpitulemusi hindab aineõpetaja õpilase suuliste vastuste, kirjalikke ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel. Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendile.	Õpiraskustega õpilastel lubatud kasutada nii tunnis kui arvestuslikes töödes abivalemeid. Kontrolltööd vastavalt õpilase võimekusele. Õpiraskusega õpilase jaoks on olulisel kohal visualiseerimine (kasutada erinevaid värve, joonimisi, asendada muutujad erinevate kujunditega jne). Andekamatele õpilastele võimalus anda lisaülesandeid ja MK ülesandeid.

• tunneb ära kehade hulgast korrapärase püramiidi;	• silinder ja selle pindala ning ruumala;	• koonus;			
• näitab ja nimetab korrapärase püramiidi põhitahu, külgtahud, tipu, kõrguse, külgservad, põhiservad, püramiidi apoteemi, põhja apoteemi;	• koonus ja selle pindala ning ruumala;	• kera;			
• arvutab püramiidi pindala ja ruumala;	• kera ja selle pindala ning ruumala.	• sfäär;			
• skitseerib püramiidi;					
• arvutab korrapärase hulknurga pindala;					
• selgitab, millised kehad on pöördkehad; eristab neid teiste kehade hulgast;					
• selgitab, kuidas tekib silinder;					
• näitab silindri telge, kõrgust, moodustajat, põhja raadiust, diameetrit, külgpinda ja põhja;					

• selgitab ja skitseerib silindri telglõike ja ristlõike;					
• arvutab silindri pindala ja ruumala;					
• selgitab, kuidas tekib koonus;					
• näitab koonuse moodustajat, telge, tippu, kõrgust, põhja, põhja raadiust ja diameetrit ning külgpinda;					
• selgitab ja skitseerib koonuse telglõike ja ristlõike;					
• arvutab koonuse pindala ja ruumala;					
• selgitab, kuidas tekib kera;					
• eristab mõisteid sfäär ja kera;					
• selgitab, mis on kera suurring;					
• arvutab kera pindala ja ruumala.					

Ainevaldkond SOTSIAALAINED

1. **Ainevaldkondlikud pädevused.**

1) tunneb huvi Rakvere, Lääne-Virumaa ja Eesti ajaloo, kultuuri ja looduse vastu;
2) tunneb huvi enda arengu vastu, usub endasse ja kavandab oma tulevikku, väärtustab loovust ja ettevõtlikkust;
3) teab oma õigusi ja kohustusi, järgib käitumisnorme, kujundab oma arvamuse ning on vastutustundlik ja aktiivne ühiskonnaliige, on lojaalne Eesti riigile;
4) hindab infoallikate usaldusväärsust; väärtustab teaduspõhist maailmapilti ja kujundab vastavalt sellele enda seisukoha;
5) suhtub sallivalt inimeste individuaalsetesse erinevustesse, väärtustab kultuurilist ja maailmavaatelist mitmekesisust;
6) väärtustab kodukoha ja Eesti kultuuripärandit;
7) järgib tervislikke eluviise, käitub turvaliselt, hoiab keskkonda, on teadlik tarbija.

2. **Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted.**

Üldpädevused	
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	hoiab kooli, kodukoha ja Eesti traditsioone, väärtustab oma keelt ja kultuuri, suhtub lugupidavalt teistesse kultuuridesse;
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	tunneb huvi kogukonna, rahva ja maailma arengu vastu, mõistab ühiskonnas toimunud ja toimuvate muutuste põhjusi, tagajärgi ja seoseid;
3) enesemääratluspädevus	suudab mõista ja hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi;
4) õpipädevus	suudab kujundada õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning otsib õppimiseks vajaminevat teavet;
5) suhtluspädevus	suudab ennast viisakalt ja asjakohaselt väljendada, austab suhtluspartnereid, oskab lugeda ja kirjutada teabe- ja tarbetekste, väärtustab õigekeelsust;
6) matemaatika	kasutab matemaatilisi sümboleid, teeb tõenduspõhiseid otsuseid, mõistab tehnoloogia arengu tähtsust;
7) ettevõtlikkuspädevus	viib ellu ideid ja vastutab tulemuste eest, on algatusvõimeline ja avatud uuendustele, rakendab finantskirjaoskust;
8) digipädevus	leiab, säilitab ja edastab digivahendite abil infot, on teadlik digikeskkonna ohtudest ja kaitseb oma privaatsust;

3. **Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted.**

Õppekava läbivad teemad	
1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	Õpilane kujuneb õppimise käigus isiksuseks on valmis õppima kogu elu, täidab erinevaid rolle muutusvas elu- ja õpi keskkonnas.
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	Õpilane osaleb aktiivselt ühiskonna elus, on vastutustundlik ja keskkonnateadlik, väärtustab jätkusuutlikkust, leiab lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Õpilane on aktiivne ja vastutustundlik kogukonna- ja ühiskonnaliige, toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.
4) kultuuriline identiteet	Õpilane kujuneb kultuuriteadlikuks inimeseks, väärtustab kultuuri ja selle mitmekesisust on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.
5) teabekeskkond ja meediakasutus	Õpilane on teadlik ja analüüsiv inimene, tajub kriitiliselt ümbritsevat teabekeskkonda, tunnustab autorlust, toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskkonnas.
6) tehnoloogia ja innovatsioon	Õpilane oskab kasutada nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt, tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
7) tervis ja ohutus	Õpilane kujuneb vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, järgib tervislikku eluviisi, käitub turvaliselt ning kujundab enda ümber turvalise elukeskkonna.
8) väärtused ja kõlblus	Õpilane on kõlbeliselt arenenud inimene, järgib üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

4. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Sotsiaalvaldkonna õppeainete kaudu õpib õpilane tundma ning järgima ühiskondlikke väärtusi, norme ja reegleid.
Omandab teadmisi, oskusi ja hoiakuid sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimeste vastastikustest suhetest.
Sotsiaalainete õppimisega õpilane areneb terviklikuks isiksuseks, kes suhtub endasse ja teistesse positiivselt, arvestab kaasinimesi, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest ning märkab ja mõistab ühiskonnas toimuvat.
Õpilane omandab tõhusad oskused ja valmisoleku ühiskonnaellu sekkuda ja olla edukas elukestvas õppes ja tööturul.
Kõigi sotsiaalvaldkonna õppeainete seisukohalt on tähtis koostööoskus ja töötamine rühmas.
Ajaloo vahendusel suunatakse õpilane teadvustama, analüüsima ja kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Ajalooõpetus kujundab oskust mõista minevikunähtuste mõjul toimuvat arengut.
Inimeseõpetus lõimib õppesisu kõigis kooliastmeis, toetades õpilase toimetulekut iseendaga, eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas. Inimeseõpetuse kaudu kujundatakse esmased teadmised ja hoiakud sotsiaalsest võrdsusest.
Ühiskonnaõpetuses omandavad õpilased teadmised, oskused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks. Luuakse eeldused aktiivse kodaniku kujunemiseks.

5. Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Toetatakse lõimingut õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi.

6. Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus).

Tutvustada, võimalusel külastada Rakvere ordulinnust, Rakvere Linnakodaniku Majamuuseumi, Rakvere Kolmainu kirikut, Rakvere Jumalaema Sündimise kirikut (õigeusu kirik).
Tutvuda, võimalusel külastada Rakvere Politseimuuseumi (liikluskasvatus, politseitöö, turvalisus).
Tutvuda, võimalusel külastada Lääne-Virumaa mõisaid (KIKi projekt).

7. **Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.**

Sotsiaalvaldkonna õpetajad teevad koostööd ainekavade täitmisel, vajadusel kaasavad teiste ainevaldkondade õpetajaid.
Toetavad uusi kolleege.
Vajadusel pakuvad abi ülekooliliste ühisürituste korraldamisel.
Vajadusel tellivad ühiselt uut õppekirjandust.

8. **Ainetundide jaotus.**

Õppeaine/Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PRÕK § 15 lg 4
Inimeseõpetus		1	1		1	1	1	1		6
Ühiskonnaõpetus						1			2	3
Ajalugu					1	2	2	2	2	9

9. **Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused.**

Sotsiaalvaldkonna õppeainete nimetustes ja õppemahtudes erisusi ei ole.

10. **Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus.**

Hindamine toimub vastavalt riiklikule õppekavale.
Esimeses kooliastmes kasutatakse kujundavat hindamist.
Teises ja kolmandas kooliastmes kasutatakse numbrilist hindamist vastavalt kooli hindamisjuhendile.
Vajadusel arvestatakse õpilaste erivajadustega.

11. **Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted.**

Võimalusel õpetaja arvestab kõigi õpilaste erivajadustega, toimub individuaalne juhendamine. Vajadusel kaasatakse kooli tugisüsteeme.

AINEVALDKOND: SOTSIAALAINED
ÕPPEAINE: INIMESEÕPETUS
KLASS: 2. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: MINA					
Mina kirjeldab enda huvisid ja tegevusi põhjendab, miks on vaja endasse positiivselt suhtuda teab, et inimesed on erinevad nii bioloogiliselt kui ka sotsiaalselt ning märkab inimeste sarnasusi ja erinevusi	Mina. Oma tugevuste (sh tunnused, omadused ja tegevused) välja toomine. Positiivne suhtumine endasse ja teisesse. Kehalised muutused ja austus erinevate kehade ja sugude suhtes. Minu erinevused ja sarnasused teistega. Sallivus.	oma tugevused, huvid, tegevused positiivne suhtumine bioloogiline, sotsiaalne erinevus; sarnasus, sallivus	Kasutab õpetaja valitud digitaalseid õpikeskkondi. Loob jutukese, mõistekaardi, plakati paberil või õpetaja juhendamisel digitaalselt. Mõttekaart (huvid, tugevused) Rühmatöö. Meie huvid ja lemmiktegevused. Animatsioon "Amanda ja uus poiss" Eesti Puuetega Inimeste Koda. Püsilink: https://www.digar.ee/arhiiv/nlib-digar:194323	Kujundav hindamine Suuline ja kirjalik sõnaline hindamine, tagasiside Õpilane kirjeldab enda erinevaid tunnuseid, omadusi, huve ja tegevusi; kirjeldab inimeste bioloogilisi ja sotsiaalseid sarnasusi; kasutab õiget sõnavara kõikide kehaosade kohta;	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

				märkab inimeste sarnasusi ja erinevusi ning tunnustab erinevusi.	
Mina ja tervis toob näited tervist hoidvast käitumisest (hügieen, karastamine, mitmekesine toit, uni ja puhkus ning kehaline aktiivsus) ja selgitab tervist hoidva käitumise vajalikkust nimetab mõningaid haiguste tunnuseid teab hädaabinumbrit ja oskab vajaduse korral kutsuda abi	Tervis. Tervise eest hoolitsemine. Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus, kehaline aktiivsus. Keha eest hoolitsemine. Terve ja haige inimene. Abi saamise võimalused. Vajadusel abi kutsumine.	tervist hoidev käitumine, karastamine, hügieen, puhkus, uni; kehaline aktiivsus haiguse tunnused hädaabinumber, abi kutsumine	Jutu kirjutamine: Mida teen oma tervise hoidmiseks? Paaristöö. Plakat. Tervislik eluviis. Joonistus. Hügieen ja hügieenivahendid. Tervise Arengu Instituudi kampaaniavideo. 2021. Söö rohkem taimset toitu! Paaristöö: dialoogi koostamine, kuidas helistada hädaabinumbrile näidise alusel. Päästeamet. 2009.Hädaabinumbrile helistamine.	Õpilane selgitab oma kogemusele toetudes, kuidas oma tervist hoida; selgitab oma keha eest hoolitsemise vajalikkust; rühmitab haigusi nakkuslikeks ja mittenakkuslikeks. teab hädaabinumbrit ja oskab näidist järgides abipalvet esitada.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.
Mina ja minu pere kirjeldab enda ja pereliikmete ülesandeid kodus, toob näiteid üksteise abistamisest ja	Kodu. Erinevad pered. Pereliikmete tegevus ja rollid.	pereliikmete ülesanded, üksteisega arvestamine	Rollimängud: ülesanded kodus, üksteise abistamine Multifilm: Jänku-Jussi väike heategu.	Õpilane kirjeldab ja demonstreerib võimalusi prosotsiaalseks käitumiseks	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide

pereliikmetega arvestamisest toob näiteid oma õigustest ja kohustustest peres, koolis ja ühiskonnas	Hoolitsemine, abistamine, kaasamine ja pereliikmetega arvestamine. Vastutus, õigused ja kohustused peres, koolis ja lähiümbruses.	õigused, kohustused	Mõttekaart: Minu õigused, kohustused kodus, koolis. Video NOVA seletab: Millised on lapse õigused?	arvestades pereliikmete ülesandeid; selgitab oma sõnadega, mida tähendab kohuse- ja vastutustunne ning toob näiteid perest, koolist ja lähiümbrusest.	kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.
Mina ja Eesti leiab kaardilt Eesti ja kodukoha nimetab Eesti Vabariigi pealinna ja sünnipäeva teab, kes on Eesti Vabariigi president tunneb ära, kirjeldab ja kujutab kodukoha ja Eesti Vabariigi sümboolikat teab ja tutvustab oma kodukoha olulisi inimesi ja paiku	Eestimaa ja kodukoht. Eesti pealinn. Eesti Vabariigi sünnipäev. Eesti president. Eesti Vabariigi riiklikud, rahvuslikud ja kodukoha sümbolid Oma kodukoha olulised paigad ja inimesed.	kaart, Eesti, kodukoht, pealinn, Eesti Vabariigi sünnipäev, president, riiklikud, rahvuslikud sündmused	Joonistus: Minu Eesti. Video: -Mina ka: Eesti, - Mina ka: Eestimaa, Joonistus: Eesti ja kodukoha lipp ning vapp. Miniuurimused rahvakommete kohta. Eesti rahvakalendri tähtpäevade andmebaas BERTA Multifilmid: Jussi jaanipäev. Jussi mardipäev.	Õpilane demonstreerib õpitulemustes määratletud teadmisi ja oskusi. võrdleb rahvakombeid ja tavasid minevikus ja tänapäeval toetudes vastavatele teadmistele ja kogemusele kogukonnapõhiselt; väärtustab oma seotust kodukoha kultuuripärandiga.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

võrdleb rahvakombeid minevikus ja tänapäeval, nt mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev, jaanipäev jt toob näiteid oma klassis või kodukohas elavate inimeste tavadest ja kommetest selgitab, kuidas õpilane saab ise olla kommete ja tavade hoidja	Eesti rahvakombed ja tavad minevikus ja tänapäeval Kodukoha inimeste tavad ja kombed. Oma klassi tavad. Sallivus erinevustesse. Enda roll tavade ja kommete hoidja ja kandjana.	rahvakombed minevikus ja tänapäeval kodukoha kombed, klassi tavad kommete hoidmine	Lühijutu kirjutamine ja joonistamine: Kuidas tähistan ….. (nt kadripäeva, mardipäeva).		
Mina: aeg ja asjad planeerib oma päeva ja nädalat terviseteadlikult toob näiteid, kuidas õppimine aitab igapäevaelus hakkama saada	Mina: aeg ja aja planeerimine. Mina ja asjade väärtus teiste väärtuste seas. Erinevad meeled oma õpitegevuse ja vaba aja tegevuse kavandamisel.	aja planeerimine asjade väärtus õpitegevus, erinevad meeled	Individuaaltöö. Päeva- ja nädalakava. Animafilm „Jussikese seitse sõpra“ Multifilm: Jussi ja Jassi varandus Multifilm: Jänku-Jussi viis meelt.	Õpilane selgitab oma sõnadega, mida tähendab aja kulg ja seis; kirjeldab, kuidas oma tegevust kavandada, ning planeerib oma päeva- ja nädalakava; selgitab isiklike ja kogukonnas	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded.

sõnastab enda õppimise eesmärke ja seostab neid enda huvidega seostab igapäevavalikuid tuleviku eesmärkidega	Oma õpitegevuse eesmärkide seos oma huvide ja võimetega. Oma igapäevalikute seos oma tuleviku eesmärkidega.	õpitegevuse eesmärk, huvid, võimed, tuleviku eesmärgid	Loovülesanne. Mina suurena.	kasutatavate asjade väärtust; selgitab oma sõnadega erinevate meelte osatähtust oma õppimise eesmärkide kavandamisel lähtudes oma huvidest ja võimetest.	Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

AINEVALDKOND: SOTSIAALAINED
ÕPPEAINE: INIMESEÕPETUS
KLASS: 3. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDES-TAMINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: MINA					
Mina Põhjendab, miks on vaja endasse positiivselt suhtuda. Teab, et inimesed on erinevad nii bioloogiliselt kui ka sotsiaalselt ning märkab inimeste sarnasusi ja erinevusi. Nimetab inimeste õigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi. Toob näiteid oma õigustest ja kohustustest peres, koolis ja ühiskonnas.	Mina. Igaühe väärtuslikkus. Positiivne suhtumine endasse. Inimeste erinevused: bioloogiline ja sotsiaalne. Sallivus. Inimeste õigused ja kohustused. Vastutus. Laste õigused ja kohustused: peres, koolis, lähikonnas.	inimese väärtuslikkus; positiivne suhtumine bioloogiline ja sotsiaalne erinevus; sallivus õigused, kohustused; vastutus laste õigused ja kohustused; avalikkus	Kasutab õpetaja valitud digitaalseid õpikeskkondi. Loob jutukese, mõistekaardi, plakati paberil või õpetaja juhendamisel digitaalselt. Loovtöö: plakat või mõistekaart: inimeste erinevused Multifilmid: Jänku-Juss räägib laste õigustest ja kohustustest. Tutvumine ÜRO lapse õiguste konventsiooniga.	Kujundav hindamine Suuline ja kirjalik sõnaline hindamine, tagasiside Õpilane selgitab oma sõnadega, mida tähendab iga inimese väärtus; inimese endasse positiivse suhtumise vajadust; inimeste bioloogilisi ja sotsiaalseid sarnasusi ja erinevusi;	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

				mida tähendab, et lapsel on õigused ja kohustused.	
Mina ja tervis Toob näiteid terviseriskidest ja teab kuidas püsida terve. Selgitab ja demonstreerib õpisituatsioonis esmaabi võimalusi, nt haav, kukkumine, ninaverejooks, põletus, putukapiste. Teab hädaabinumbrit ja oskab vajaduse korral kutsuda abi.	Vaimne, füüsiline ja sotsiaalne tervis. Tervislik eluviis. Terviseriskid. Hoidumine tervist ohustavatest olukordadest. Esmaabi andmise võimalused. Abi saamise võimalused	vaimne, füüsiline, sotsiaalne tervis; eluviis, terviseriskid; tervist ohustav olukord õnnetus; esmaabi; päästeamet hädaabinumber; abi kutsumine	Loovülesanne: nt plakat tervisliku eluviisi teemal Demonstratsioon ja praktiline tegevus. Esmaabi õppevideod inimeseõpetuse teema „Tervis“ õppimiseks	Õpilane eristab vaimse, füüsilise ja sotsiaalse tervise mõistet; teab tervist ohustavaid tegureid; väärtustab tervislikku eluviisi; oskab kasutada lihtsamaid esmaabivõtteid ja kutsuda vajaduse korral abi; teab hädaabinumbrit, oskab näidist järgides abipalvet esitada.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.
Mina ja teised Toob näiteid käitumisnormidest ja seadustest, mida tal tuleb järgida. Põhjendab käitumisnormide ja	Reeglid ja käitumisnormid. Seadused.	käitumisreeglid; käitumisnormid; seadused	Töö tekstiga: kooli kodukorraga tutvumine	Õpilane selgitab käitumisreeglite, käitumisnormide olulisust igapäevaelus kodus, koolis;	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada

seaduste järgimise vajalikkust. Demonstreerib õpisituatsioonis üldtunnustatud käitumisnormide ja seaduste täitmist. Tunneb liikluses turvalisust tagavaid märke ja tähiseid. Kirjeldab ja demonstreerib turvalisust tagavate liiklusreeglite järgimist. Märkab liiklusohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning pakub lahendusi turvalisuse tagamiseks. Teab, et vägivallal on eri vormid. Selgitab, mida vägivaldne käitumine võib endaga kaasa tuua.	Üldtunnustatud käitumisnormide ja seaduste järgimine. Käitumisnormide ja seaduste järgimine koolis ja lähiümbruses. Liiklusreeglid Liiklusreeglite järgimine. Turvaline käitumine liikluses koduteel ja koduümbruses. Vägivald ja selle erinevad vormid. Vägivaldse käitumise	käitumisnormide ja seaduste järgimise vajalikkus käitumisnormide ja seaduste täitmine liiklusmärgid; turvalisus; liiklusreeglid liiklusreeglite järgimine liiklusohtlik koht; liiklusohtlik olukord vägivald; vägivalla vormid negatiivne tagajärg	Multifilm Jussi koolitee Video: Lõvi Leo filmis "Turvaliselt kooli" Individuaaltöö: õpilase joonistus oma kooliteest Tutvumine Lasteabi veebilehe ja numbriga. Multifilm: Kreete https://vimeo.com/79123631	põhjendab üldtunnustatud käitumisnormide ja seaduste järgimise vajalikkust; kirjeldab liiklusreegleid ning selgitab, milliseid liiklusreegleid ta oma koduteel ja koduümbruses täidab; eristab koolikiusamise ja teiste vägivalla ilmingute erinevaid vorme ja olemust; selgitab vägivaldse käitumise erinevate ilmingute negatiivset mõju mõistes, et vägivald ei ole lubatud;	abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

Teab abi saamise võimalusi inimväärikust alandava käitumise puhul, sh kiusamine ja vägivald; demonstreerib õpisituatsioonis abi saamise ja abistamise võimalusi vägivalla korral. Selgitab sõpruse, koostöö, üksteise eest hoolitsemise ja üksteise abistamise vajalikkust.	negatiivsed tagajärjed. Abi saamise võimalused koolikiusamise ja teiste vägivaldse käitumise ilmingute korral. Sõprus ja sõpruse hoidmine. Koostöö vajalikkus. Hoolitsemine ja abistamine ning prosotsiaalse käitumise väärtustamine. Heategemine ja heategevus.	inimväärikus; koolikiusamine sõprus; sõpruse hoidmine; koostöö; abistav, toetav käitumine; hoolitsemine; heategemine, heategevus	Video vaatamine: NOVA: milline ei tohiks üks sõber olla?	demonstreerib õpisituatsioonis abi saamise ja abistamise võimalusi vägivalla korral selgitab ja toob näiteid igapäevaelust, kus on tegu sõpruse ja koostöö väärtustamisega turvalise käitumise alusena;	
Mina: teave ja asjad Loetleb erinevaid teabeallikaid. Leiab infot erinevatest allikatest. Võrdleb erinevaid teabeallikaid usaldusväärsuse ja	Teave. Erinevad teabeallikad. Teave. Erinevad teabeallikad. Teave. Erinevad teabeallikad.	teave, teabeallikad info usaldusväärsus	Töö erinevate teabeallikatega. Diskussioon: teabeallikate usaldusväärsus	Õpilane teab erinevaid teabeallikaid, oskab leida infot ja teab, mille põhjal hinnata infoallikate usaldusväärsust;	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning

teabe sisu väärtuse poolest. Kirjeldab meediaga, sealhulgas sotsiaalmeediaga seotud võimalusi ja ohte. Selgitab ja demonstreerib kokkulepitud reeglite järgimist digivahendite abil teabe otsimisel. Teab, mis on raha teenimine, säästmine, kasutamine ja laenamine. Hoiab keskkonda, selgitab keskkonna hoidmise võimalusi, nt jäätmete vähendamine ja sorteerimine, vee ja energia tarbimine.	Meedia kasutusvõimalused ja ohud. Turvaline meediavahendite kasutamine. Raha. Raha teenimine, kasutamine ja laenamine. Vastutus. Oma kulutuste plaanimine. Keskkonna hoidmise võimalused säästlikul tarbimisel. Enda võimalused keskkonna hoidmisel lähiümbruses.	meedia, sotsiaalmeedia digiturvalisus raha; vastutus; kulutuste plaanimine keskkond; keskkonna hoidmine; sorteerimine; säästlik tarbimine	Targalt internetis Videod. Multifilm Jänku-Juss käib poes Multifilm: Jänku-Jussi suur käejälg. Eesti Energia prügimäng. Praktiline jäätmete sorteerimine	selgitab ja demonstreerib õpisituatsioonis turvalist teabe otsimist digivahendite abil; teab raha teenimise, hoidmise ja kasutamise võimalusi ning selgitab, mida tuleb arvestada oma kulude planeerimisel arvestades teisi pereliikmeid; mõistab keskkonna hoidmise tähtust ja enda võimalusi selles lähiümbruses, tuues näiteid.	tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

AINEVALDKOND: SOTSIAALAINED
ÕPPEAINE: INIMESEÕPETUS
KLASS: 5. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖ DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTAMINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: TERVIS					
Tervis Selgitab tervise tähendust ja seda mõjutavaid tegureid; nimetab tervist mõjutavaid füüsilisi, vaimseid ja sotsiaalseid tegureid. Seostab peamisi tervisenäitajaid inimese tervisliku seisundiga; nimetab mõõdetavaid ja hinnangulisi tervisenäitajaid;	Tervis Tervise olemus Tervise aspektid: füüsiline, vaimne, sotsiaalne tervis. Tervist mõjutavad tegurid: eluviis, pärilikkus, keskkond, tervishoid. Mõõdetavad ja hinnangulised tervisenäitajad. Stress Stressiga toimetulek.	füüsiline, vaimne, sotsiaalne tervis eluviis, pärilikkus, keskkond unekvaliteet stress kehatemperatuur pulss kehamassiindeks stress	Kasutab õpetaja valitud digitaalseid õpikeskkondi. Loob jutu, mõistekaardi, plakati, diagrammi paberil või õpetaja juhendamisel digitaalselt. Klassiarutelu mõistete avamiseks. Mõistekaart: tervis Diagramm: tervist mõjutavate tegurite (nt eluviis, arstiabi, keskkond, pärilikkus) omavahelise suhte kohta. Infootsing: Tervisesõnastik tervisega ja tervist mõjutavate teguritega seotud märksõnad.	Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Kirjeldab enda sõnadega, mis on tervis. Toob näiteid millised on füüsilised, vaimsed ja sotsiaalsed tervist mõjutavad tegurid. Teab enda põhilisi tervisenäitajaid	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

selgitab, kuidas erinevad tervisetegurid tervist mõjutavad. Teab, et meedia saab mõjutada inimeste tervisekäitumist, toob näiteid; mõistab reklaamide eesmärke; eristab arvamust faktist Toob näiteid tegevustest, mis muudavad elukeskkonna turvaliseks, soodustavad kehalist aktiivsust ja tervislikku toitumist. Toob näiteid, kuidas meedia abil saab suurendada inimeste kehalist aktiivsust.	Meedia osa tervisega seotud otsustes. Terviseteemalised veebilehed. Tervislik eluviis. Tervist toetavad tegevused: tervist toetav toiduvalik, füüsiline aktiivsus, uni ja puhkus. Turvaline elukeskkond (sh meedia) ja tervislik eluviis Keha eest hoolitsemine (karastamine ja hügieen).	tervisekäitumine meedia reklaam arvamus fakt tervislik eluviis, turvaline elukeskkond, füüsiline aktiivsus, uni, puhkus karastamine, hügieen	Praktiline ülesanne - oma pikkuse, kaalu, pulsi määramine. Infootsing veebis ja teatmikes teemal “tervis” või “stress”. Veebileht Toitumine.ee	ning oskab mõõta ja hinnata kehakaalu, kehapikkust, kehatemperatuuri ning pulsisagedust Kirjeldab enda sõnadega, mis eristab arvamust faktist. Toob näiteid arvamusest ja faktist. Õpilane toob näiteid, kuidas meedia mõjutab inimeste tervisekäitumist. Toob näiteid ja kirjeldab, kuidas keha eest hoolitseda.	

Selgitab keha eest hoolitsemise vajalikkust.					
Murdeiga ja kehalised muutused Nimetab murdeeas toimuvaid füüsilisi ja emotsionaalseid muutusi. Toob näiteid erinevast arengutempost murdeeas.	Murdeiga elukaares Murdeea olulisus Murdeea füüsilised ja emotsionaalsed, vaimsed ja sotsiaalsed muutused. Igaühel oma tempo. Toimetulek muutustega. Suguline küpsus ja soojätkamine. Viljastumine, rasedus, lapse sünd. Muutustega seonduvate kehaosade ja elundite nimetused ja toimimise põhimõtted, sh sugurakkude	elukaar; murdeiga; füüsilised, emotsionaalsed, vaimsed muutused arengutempo suguline küpsus viljastumine rasedus sugurakud seksuaalsus keha eest hoolitsemine	Murdeea temaatika mõistekaardi koostamine. Infootsing Seksuaaltervis.ee Individuaalülesanne: suguelundite nimetuste, nende funktsioonide kandmine joonistele. Video “Ah nii see käibki”: https://www.uttv.ee/naita?id=16560	Toob näiteid, kuidas murdeiga mõjutab inimese kehas toimuvaid füüsilisi ja emotsionaalseid muutusi. Nimetab suguküpsuse tunnuseid ja esmaste sugutunnuste seost soojätkamisega.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

	valmimise seos lapsesaamisvõime ja seksuaalsusega. Positiivne suhtumine kehasse ja oma keha eest hoolitsemine				
Turvalisus ja riskikäitumine Toob näiteid elu ja tervist ohustavatest teguritest ja teab, kuidas neid vältida, hoidub riskikäitumises: Riskikäitumine on käitumine, kui rikutakse teiste inimeste ja/või ühiskonnas kehtivaid reegleid ja norme nii, et sellise käitumise tagajärjed on kahjulikud inimesel endale (nt terviseriskid) ja/või teistele (nt vägivald)	Riskikäitumine ja selle liigid (sh terviseriskid). Ohutus kodus, koolis, avalikus ruumis, sh tule-, vee- ja elektriohutus. Riskikäitumist ennetavad ja soodustavad tegurid. Reeglid ja normid. Seadused (sh liiklusseadus).	riskikäitumine terviseriskid ohutus reeglid normid seadused	Tutvumine kooli kodukorraga. Millised punktid kodukorras aitavad tagada turvalisust (füüsiline, vaimne, sotsiaalne). Tutvumine liiklusseadusega jalakäija ja ratturi seisukohast Liiklusseadus	Toob konkreetseid näiteid, millised on elu ja tervist ohustavad tegurid. Kirjeldab olukordi, kus saab ära hoida õnnetusjuhtumeid . Teab, mis on liikluseeskiri ning kirjeldab, kuidas seda järgida.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

Selgitab, miks on normid, sh liiklusseadus kohustuslik kõigile ning järgib neid. Mõistab meedia kaudu suhtlemisel ohtusid oma käitumisele ja suhetele ning vastutust oma sõnade ja tegude eest Teab, mis on autoriõigused ja et need on seadusega kaitstud, miks peab autoriõigusi järgima ja mida võib endaga kaasa tuua autoriõiguste eiramine.	Reeglite ja normide vajalikkus. Meedia (sh reklaami) mõju otsustele. Meediaohud ja nende vältimine ning abi saamise võimalused. Usaldusväärsed infoallikad. Infootsing (sh terviseteemaline) usaldusväärsetest infoallikatest Internet, selle turvaline kasutus. Interneti ohud ja võimalused. Autoriõigused. Autoriõiguste seadus. Autoriõigused ja õpilane. Uimastid Uimastite kahjulik mõju tervisele,	meediaga seotud ohud, infootsing, usaldusväärsed infoallikad internetiturvalisus autoriõigused tubakas, alkohol, uimastid,	Rühmatöö: Meedia, s.h sotsiaalmeedia turvalise kasutuse reeglite koostamine. Mõistekaart: uimastite kahjulik mõju.	Toob näiteid meediaga seotud ohtudest	

Otsib, leiab ja esitab usaldusväärsetest allikatest terviseteemalist infot, järgides autoriõigust. Kirjeldab tubaka, alkoholi ja teiste uimastite tarbimise kahjulikku mõju tervisele.	otsustele ja käitumisele. Tervislikud valikud. Illeegaalsed ja legaalsed uimastid. Tubaka, alkoholi ja teiste levinud uimastite tarbimisega seotud riskid tervisele. Kofeiini ja/või teisi erguteid sisaldavate jookide (sh kohv, energiajoogid, energiavesi) mõju tervisele (sh sõltuvuse võimalik kujunemine). Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused (sh sotsiaalsed toimetulekuoskused vägivalla- ja uimastiennetuses). Oskus õelda “ei”. “Ei” ütlemise ja väljendamise viisid.	nendega seotud riskid, illegaalsed, legaalsed uimastid energiajoogid, kofeiin, nendest sõltuvus toimetuleku- oskused, vägivallaennetus, uimastiennetus, otsustamise oskus, füüsiline kiusamine, verbaalne kiusamine, küberkiusamine	Loovülesanne: Mina ütlen uimastitele ei! (Õpilane valib ise ülesande väljundi.) Infootsing mida teha, kui sind kiusatakse KIUSAMISE AHEL - Lühifilm	Toob näiteid, miks on tubakas, alkohol ja uimastid tervisele kahjulikud. Rakendab õpisituatsioonis teoreetilisi teadmisi praktiliselt.	

Demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest, kasutades tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi.	Otsused/Otsustamine. Otsuste tagajärjed. Vastutus oma otsuste eest. Kaaslaste mõju otsustele Koolikiusamine. (füüsiline, verbaalne, kaudne küberkiusamine). Kiusamisega hakkamasaamine ja abi saamise võimalused				
Haigused ja esmaabi Toob näiteid, kuidas enda käitumisega ennetada haigestumist.	Haigused: nakkus- ja mittenakkushaigused, viirushaigused. Haigestumise põhjused. Haigestumise vältimise viisid.	nakkushaigused, mittenakkushaigused, viirushaigused, haiguste ennetamine, esmaabi, esmaabivõtted,	Abi kutsumine - Käitumisjuhised kriisiolukordadeks Kodune esmaabi: plaaster ja side	Kirjeldab ja toob näiteid, kuidas hoida ära levinumaid nakkus- ja mittenakkushaigusi	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kohandamine, luba kasutada abivahendeid, tekstide ning

Demonstreerib õpisituatsioonis esmaabivõtteid, teab, kust otsida vajaduse korral abi.	Õnnetused. Õnnetuste vältimine. Esmaabi. Abi kutsumine. Tervis - inimese väärtuslikem vara.	abi kutsumine	Esmaabi | Terviseamet	Nimetab esmaabivahendeid ja kirjeldab, kuidas neid kasutada. Kirjeldab, kuidas hoida ära õnnetusjuhtumeid ning kuidas ennast ja teisi abistada õnnetusjuhtumite korral.	tööjuhendite lihtsustamine. Andekatele lisaülesanded. Vastavalt tasemetele erinevate ülesannete andmine.

AINEVALDKOND: SOTSIAALAINED

ÕPPEAINE: INIMESEÕPETUS

KLASS: 6. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Mina ja suhtlemine					
Selgitab, kuidas enesehinnang kujuneb. Mõistab enesehinnangu olemust. Saab aru, et enesehinnang on osa tema minapildist.	Enesehinnangu kujunemine	Enesetundmine. Mina-pilt (kirjeldav ja hinnanguline osa).	Enesehinnangu mõistekaardi koostamine - keha, välimus, tunded, suhted, suhtumine endasse. Rühmaarutelu. Miks on toetav/ positiivne enesehinnang oluline? Mis/ kes mõjutavad enesehinnangut?	Õpilane toob näiteid mina-pildi väärtustamise kohta ja selgitab näidete varal, kuidas enesehinnang kujuneb.	Vastavalt õpilase võimetele. Näiteks suuline hindamine, vähendatud õpimaht.
				Õpilane toob näiteid mina-pildi väärtustamise kohta ja selgitab näidete varal,	

				kuidas enesehinnang kujuneb.	
Selgitab enda erinevate omaduste arendamise võimalusi; oskab nimetada enda erinevaid omadusi; mõistab, et ennast saab pidevalt arendada.	Enda võimete arendamine.	Eneseanalüüs. Oma omaduste ja väärtuste selgitamine ja arendamine. Väärtused. Huvid. Võimed.	Inimese omadused - huvid, võimed, väärtused. Kirjutada välja 5 asja, mida väärtustab. Enesearendamine. Õpilane valib ühe positiivse omaduse, mida tal pole või mida soovib tugevdada (nt julgus, püsivus vms). Koostab selle arendamiseks plaani. järgib plaani kaks nädalat/ kuu aega ja analüüsib siis kuidas õnnestus ja mida muuta.	Õpilane kirjeldab ja analüüsib enda iseloomujooni ja omadusi nähes võimalusi oma võimete, oskuste ja huvide arendamisel.	
Mõistab oma võimalusi algatada ettevõtmisi ja toob näiteid ettevõtlikust tegutsemisest; mõistab, et tema ise saab suunata oma tegevusi.	Ettevõtliku mõttelaadi arendamine.	Ettevõtlikkus, selle väljendumine tegutsemisel. Ettevõtlikkuse tähtsus igapäevaelus ja ühiskonnas. Ettevõtlikkus ja tööelu.	Rühmades ettepanekute koostamine kohalikule omavalitsusele kuidas luua juurde noortele sobivaid vabaaja tegevusi.	Õpilane analüüsib oma tugevaid külgi (võimed, oskused, huvid, võimalused) seostades tugevusi eelistustega tulevikus.	

Seostab ettevõtlikkust tulevase tööeluga; õpib tundma oma huvisid ning seostama neid tulevikuga.			Loovülesanne. Minu unistuste amet.		
TEEMA: Suhtlemine teistega					
Kirjeldab, millest suhtlemine koosneb; mõistab suhtlemise olemust; toob näiteid suhtlemise komponentide kohta. Eristab mitteverbaalseid ja verbaalseid suhtlemisvahendeid ning analüüsib nende vastastikuseid seoseid; mõistab suhtlemise komplekssust.	Suhtlemise olulisus ja erinevad võimalused.	Suhtlemise mõiste. Suhtlemise olemus (teise tajumine, teabevahetus, mõjutamine) Verbaalne suhtlemine Mitteverbaalne suhtlemine.	Rühmatöö tegemise õppimine. Praktika. Rühmatöö. Verbaalse ja mitteverbaalse suhtlemise osade/ näidete/ viiside leidmine. Võib teha digivahenditega. Alias. Tunnete väljendamine kehakeeles.	Õpilane teab suhtlemise olemust ja toob näiteid suhtlemise komponentide kohta. Õpilane eristab mitteverbaalset ja verbaalset suhtlemist ning analüüsib nendevahelisi seoseid.	Vastavalt õpilase võimetele. Näiteks suuline hindamine, vähendatud õpimaht.
Eristab kehtestavat, agressiivset ja alistuvat käitumist ning mõistab nende	Käitumisviiside analüüs.	Agressiivne, alistuv ja kehtestav käitumine ning nende mõju suhetele.	Käitumisviiside näited. Paarides kiusamise näidete analüüs, mida antud olukorras teha.	Õpilane kirjeldab agressiivse, alistuva ja kehtestava käitumise mõju suhtlemisel suhetele.	

käitumisviiside mõju suhetele; iseloomustab erinevaid käitumisviise.		Kehtestava käitumise viisid. Kehtestava käitumise põhimõtted ja eelised.	Rühmatöö. kehtestava käitumisviisi eelised. Rühmas tuuakse näidete abil välja miks on kehtestav käitumisviis parem kui alistuv või agressiivne.	Õpilane demonstreerib õpisituatsioonis näidete varal, kuidas kehtestavalt käituda suhtlemisel, et säilitada ja tugevdada suhteid.	
Teab, mis on eelarvamused ja stereotüüpsed hoiakud, ja tunneb need ära. Toob näiteid eelarvamuste mõjust igapäevaelus. Toob näiteid, kuidas eelarvamused mõjutavad igapäevasuhtlust.	Eelarvamuste loomine ja nende teadlik vältimine.	Ühiskonnas juurdunud uskumuste ja hoiakute mõju inimesele. Eelarvamused Stereotüübid Eelarvamuste ja stereotüüpide mõju suhetele Sallivus. Aktsepteerimine	Pildianalüüs. Rühmad saavad sama pildi inimesest. Igale rühmale öeldakse pildil olevale inimesele erinev taust - ärimees, kurjategija, sportlane jne. Rühma ülesandeks on seda inimest kirjeldada.	Õpilane selgitab oma sõnadega mis on stereotüüp, eelarvamus ning toob näiteid, kuidas need mittetõhusal viisil mõjutavad igapäevasuhtlust ja -suhteid.	
Teab, et tal on õigus öelda „ei“, ja demonstreerib õpisituatsioonis „ei“ ütlemist oma tervise kaitsel ja õiguste eest seismisel.	Kehtestav käitumine. Endale kindlaks jäämine.	Tõenduspõhised enesekohased ja sotsiaalsed oskused (otsuste langetamine ja probleemide lahendamine; loov ja kriitiline mõtlemine; emotsioonide ja	Sotsiaalsed oskused - enese esitlemine, enese avamine, kuulamine, enesekehtestamine. Kahjustavad tegevused -	Õpilane demostreerib õpisituatsioonis tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi ennast ja teisi kahjustavates olukordades (nt uimasti käitumine ja vägivald).	

Demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest, kasutades tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi; nimetab kahjustavaid käitumisviise; selgitab, kuidas enese eest seista ilma teisi kahjustamata.		stressiga toimetulek; enesetunnetus - ja, suhtlemisoskus) riskikäitumise (uimastikasutamine ja vägivald) ennetamisel. “Ei” ütlemist eeldavad olukorrad. “Ei” ütlemise viisid, julgus ja tähtsus.	kiusamine, manipuleerimine. Individuaalülesanne. Õpetaja annab ette olukorrad, mille puhul õpilastel tuleb kirjutada vabandus. Rollimäng. Etendatakse eelmises ülesandes kasutatud olukordi.	Õpilane teab keeldumisvõimalusi uimastitega seotud olukordades ning demonstreerib õpisituatsioonis “ei” ütlemise oskust sellistes situatsioonides.	
Toob näiteid turvalisest suhtlemisest igapäevaelus, sh internetis ning lahendab õpisituatsioonis teemakohaseid probleeme; mõistab enda vastutust erinevates suhtluskeskkondades.	Veebis turvaliselt hakkama saamine.	Internet. Interneti võimalused ja ohud. Turvaline internetikasutus. Viisakas, austav ja hooliv suhtlemine.	Juhtumite analüüs. Õpetaja annab ette erinevaid suhtlemisolukordi. Õpilased otsustavad paaristööna kas selline käitumine on sobiv. Rühmatöö. Meie klassi kokkulepped sõbralikeks suheteks ja töörahuks.	Õpilane teab esmased ohutusnõuded interneti ja sotsiaalmeedia kasutamisel ja viisakusreeglid võrgukaaslastega suhtlemisel, demonstreerib seda õpisituatsioonis. Õpilane analüüsib sobilikke (ja mittesobilikke) käitumisviise igapäevases suhtlemises ning selgitab kuidas	

				muuta mittesobivaid suhtlusviise sobivateks.	
TEEMA: Suhted teistega					
Toob esile arengulisi individuaalseid erinevusi, mõistab inimeste erivajadusi; nimetab inimeste erivajadusi	Tolerantsus.	Inimeste erinevused. Vajadused. Väärtused. Erivajadused. Sallivus.	Klassiarutelu. Mille poolest inimesed erinevad ja/või sarnanevad. Mille poolest me sarnaneme ja erineme nt klassikaaslane, koer, pall, firmajuht. Individuaalülesanne. Tuua välja mille poolest õpilane sarnaneb teistele klassis, mille poolest erineb.	Õpilane selgitab ja toob näiteid inimeste erinevatest vajadustest tuginedes vajaduste hierarhiale. Õpilane selgitab oma sõnadega sallivuse mõistet ja olemust, toob näiteid, põhjendab, miks on oluline olla salliv kõikide, sh enda suhtes. Õpilane selgitab ning toob näiteid, kuidas kaasata õpikeskkonda hariduslike erivajadustega lapsi ja noorukeid.	Vastavalt õpilase võimetele. Näiteks suuline hindamine, vähendatud õpimaht.
Toob näiteid hoolivast, ausast, õiglasest ja vastutustundlikust käitumisest; selgitab miks sõbralik käitumine on kasulikum.	Teiste suhtes aus käitumine.	Prosotsiaalne käitumine. Õiglus, vastutus, hoolivus, ausus. Vastutus enda sõnade ja tegude eest, s.h internetis.	Individuaalülesanne. Töö tekstiga. Lapse õiguste konventsioon. Kirjutada välja 5-6 lapse kõige põhilisemat õigust, põhjendada oma valikut.	Õpilane selgitab näidete varal mõistete õiglus, vastutus, ausus tähendust ja olulisust suhtlemisel. Õpilane selgitab näidete abil kuidas hooliv ja vastutustundlik käitumine aitab suhteid	

			Rühmaarutelu. Miks inimesed internetis teisiti käituvad ja suhtlevad kui näost näkku suhtlemisel? Kuidas seda vältida?	hoida ja suhtlemist tõhustada (sh internetis). Õpilane kirjeldab enda õigusi ja kohustusi ning selgitab õiguste ja kohustuste omavahelist seost.	
Demonstreerib õpisituatsioonis sotsiaalsete oskuste tõhusat kasutamist; nimetab sotsiaalseid oskusi; toob näiteid sotsiaalsete oskuste kohta.	Omavaheline suhtlemine.	Tõhusad sotsiaalsed oskused: üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine.	Paaristöö. Üks paariline räägib millestki (võib eelnevalt kokku leppida). Teine paariline kuulab. Algul etendab mittekuulamist, vahele rääkimist jms. Seejärel aktiivset kuulamist. Seejärel arutavad mille poolest esimene kuulamine teisest erineb.	Õpilane kirjeldab ja toob näiteid tõhusate sotsiaalsete oskuste (üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine) kohta igapäevaelus suhete toetamisel demonstreerides selliseid oskusi eakaaslastega suhtlemisel õpisituatsioonis.	
Demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas oma tundeid empaatiliselt ja suhteid tugevdavalt väljendada;		Tõhus sotsiaal-emotsionaalne eneseväljendus. Usaldus suhetes. Sõprus. Empaatia. Tunded ja nende tõhus väljendamine.	Kirjutada paberile kaks negatiivset tunnet ja kaks positiivset. Aliase põhimõttel kehakeeles neid klassikaaslastele seletada.	Õpilane demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas väljendada oma tundeid verbaalselt ja mitteverbaalselt, säilitades ja tugevdades suhteid.	

mõistab, et kõik tunded on normaalsed; oskab oma tundeid väljendada ennast ja teisi kahjustamata.				Õpilane demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas panna end teise inimese olukorda ja mõista tema tundeid ja seisukohti. Õpilane toob näiteid sõpruse kui vastastikuse usalduse ja toetuse allika kohta.	
TEEMA: Konfliktid ja probleemilahendus					
Selgitab konflikti häid ja halbu külgi. Kirjeldab tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahendusviise. Valib õpisituatsioonis konflikti lahendamiseks sobiva käitumisviisi.	Probleemide hindamine ja nendega toimetamine.	Konflikt kui suhteprobleem Konfliktide põhjused, tagajärjed, lahendamise viisid. Tõhusad ja mittetõhusad konfliktide lahendamise viisid.	Rühmatöö. Konfliktide põhjused, tagajärjed, ennetusviisid, lahendamise viisid. Konfliktide ennetamise võimalused. Konfliktide lahendamise viisid.	Õpilane teab, eristab ja kirjeldab tõhusaid ja mittetõhusaid inimestevaheliste konfliktide lahendamise viise demonstreerides õpisituatsioonis tõhusaid eakaaslaste vaheliste konfliktide lahendamise võimalusi.	Vastavalt õpilase võimetele. Näiteks suuline hindamine, vähendatud õpimaht.
Näeb ühe probleemi lahendamise erinevaid võimalusi; nimetab erinevaid probleeme; toob näiteid erinevate tõhusate	Probleemidele lahenduste pakkumine, praktika.	Otsuste langetamine ja erinevate lahendusviiside kaalumine otsustamisel Probleemide lahendamise viisid, s.h internetis -	Juhtumite analüüs. Õpetaja annab ette erinevaid probleeme (kohustus jäi täitmata, kiusamine sh küberkiusamine, valetamine jne). Õpilased pakuvad kas üksi, paaris või	Õpilane teab ja kirjeldab õpisituatsioonis otsuseid langetades erinevaid lahendusviise tuues esile erinevate lahendusviiside puudused ja eelised lähtudes lühi- ja	

probleemilahenduste kohta. Lahendab loovalt ja koostöiselt probleeme ja toob esile erinevate lahenduste eelised ning puudused.		tõhusad ja mittetõhusad. Probleemilahenduste eelised ja puudused. Koostöö võimalused Koostöise tegevuse eelised.	rühmades neile lahendusi. Rollimäng. kõikidele rühmadele antakse samad olukorrad, millele tuleb leida erinevaid lahendusi.	pikaajalistest tagajärgedest.	
Kirjeldab, kuidas kaaslased võivad mõjutada otsustamist; nimetab mõjutamise viise. Toob näiteid, milliste tagajärgedeni võivad erinevad otsused viia; mõistab enda vastutust oma otsuste ja tegude eest	Kaaslaste mõju tajumine ja sellega tegelemine.	Kaaslaste mõju otsustele. Abistav ja kahjustav mõju. Grupi surve. Mõjutamine. Mõjutamise viisid (ähvardamine, äraostmine, nõu andmine, kingituste tegemine, vastuteene ootamine, veenmine). Toimetulek vägivallaga,sh kiusamisega, abi saamise võimalused. Vastutus.	Juhtumite analüüs. Õpetaja annab olukorrad ette. Rühmades otsitakse neile lahendusi. Tuuakse välja iga lahenduse plussid ja miinused. Juhtumites tehakse midagi kaaslaste mõjutusel või mõjutamiseks. Individuaalülesanne. eneseanalüüs - millised on olnud minu otsused; suhe isikliku ja survestatud otsuste vahel.	Õpilane eristab eakaaslaste grupi surve ja eakaaslaste abistavat ja kahjustavat mõju otsustamisele õpisituatsioonis kirjeldades ja tuues näiteid kahjustava mõju vältimise kohta, et tugevdada suhteid.	
TEEMA: Positiivne mõtlemine					
Toob näiteid enda positiivsete omaduste kohta.	Enda vastu heatahtlikult mõtlemine.	Positiivne mõtlemine.	Individuaalülesanne. Panna kirja 20 positiivset omadust	Õpilane toob näiteid ja kirjeldab tegevusi enda ja teiste inimeste	Vastavalt õpilase võimetele. Näiteks

Märkab ja toob esile enda ning teiste positiivseid omadusi.		Positiivne enesesisendus. Positiivsed omadused.	enda kohta ja 10 positiivset omadust klassi kohta. Rühmatöö. Plakati tegemine: “Positiivse mõtlemise ABC.	väärtustamisel koolis ja kogukonnas.	suuline hindamine, vähendatud õpimaht.

AINEVALDKOND: SOTSIAALAINED

ÕPPEAINE: INIMESEÕPETUS

KLASS: 7. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Inimese areng ja murdeiga					
Kirjeldab pärilike ja keskkonnategurite, nt elukeskkonna, ümbritsevate inimeste ja hariduse mõju inimese arengule ja otsustele; Seostab inimese kasvamist ja arengut pärilike ning keskkonnateguritega.	Peamiste mõistete avamine, elukaare ja murdeeaga seotud ülesanded.	Areng, küpsemine, kasvamine, õppimine, pärilikkus, keskkonna mõju, inimese valikud. Ühiskonna mõju inimese kasvamisele ja arengule. Inimese elukaar. Murde- ja noorukiea koht elukaares.	Enda minapildi kirjutamine suunavate küsimuste abil. Looduses elukaare näidete leidmine	Õpilane selgitab mõisted kasvamine, areng ja küpsemine ning toob näiteid inimese arengut mõjutavate arenguteguritе (bioloogilised ja sotsiaalsed; normatiivsed ja mittenormatiivsed) kohta inimese elukaare jooksul erinevatel arenguperioodidel.	Vastavalt õpilase võimetele. Näiteks suuline hindamine, vähendatud õpimaht.
Selgitab inimese arengut murde- ja noorukieas ning eristab seda täiskasvanueast.	Keskendumine murdeea muutustega seotud teemadele. Peamiste mõistete avamine.	Murde- ja noorukiea iseloomulikud tunnused. Suguküpsus, sootunnused, keha muutumine	Elukaar sünnist surmani. Enda elukaarele 8 seni tähtsaima sündmuse märkimine.	Õpilane selgitab ja seostab murde- ja noorukiea tunnused ja piire üleminekul lapseeast täiskasvanuikka.	

				Õpilane teab suguküpsuse olemust ning murdeeas toimuvaid keha ja välimusega (esmased ja teisesed sugutunnused) seotud muutusi ning nende erinevat individuaalselt arengutempot.	
TEEMA: Inimene, valikud, õnn					
Selgitab, mis on minapilt ja enesehinnang; Toob näiteid teguritest, mis kujundavad minapilti ja enesehinnangut.	Enesehinnangu kujunemine ja muutumine. Peamiste mõistete avamine.	Minapilt - kirjeldav ja hinnanguline aspekt minapildist. Positiivse minapildi kujundamine.	Peaasi.ee kodulehe vaatamine koolis projektorilt, kodus iseseisvalt. Sealt lõdvestusharjutused, positiivsete mõtete loomine. Enda põhjal Johari akna ülesanne.	Õpilane analüüsib mina-pildi kirjeldavat ja hinnangulist (enesehinnang) aspekti tuues näiteid teguritest, mis mõjutavad positiivse mina-pildi (k a avatud ala Johari akna näitel) kujunemist.	Vastavalt õpilase võimetele. Näiteks suuline hindamine, vähendatud õpimaht.
Analüüsib ennast oma väärtuste, isikuomaduste, võimete ja huvide põhjal ning seostab seda valikutega elus; Analüüsib inimese võimalusi ja vastutust oma elutee kujundamisel.	Mitmekülgne eneseanalüüs ja oskus seada eesmärke ja neid täita.	Eneseanalüüs, väärtused, teadlikud valikud ja vastutus elus. Enesekasvatuse võtted. Enesearendamine oma elutee kujundamisel. Positiivne suhtumine endasse ja teistesse kui) heaolu alus.	Enda iseloomujoonte, huvide, võimete ja väärtuste kirjutamine suunavate küsimuste abil. Tegevusplaani koostamine enda valitud valdkonnas. Probleemi ja konflikti	Õpilane analüüsib ennast seoses oma väärtuste, isikuomaduste, võimete ja huvidega seades (lühi- ja pikaajalisi) eesmärke oma elutee kujundamisel. Õpilane kirjeldab ja seostab põhilisi enesekasvatusvõtteid (sh enesesisestus,	

			lahendamine. Eluliste näidete arutamine paarilisega.	eneseveenmine, eneseergutus) oma valikute ja vastutusega elutee (k.a haridustee) kujundamisel.	
TEEMA: Inimene ja rühm					
Mõistab, et inimene on sotsiaalne olend, toob näiteid rühma kuulumise ja rühmas suhtlemise olulisusest; Toob näiteid erinevate rühmade normidest ja reeglitest, mis toetavad ühiselu toimimist; Analüüsib enda rolli, õigusi ja kohustusi erinevates rühmades.	Erinevad grupid, nende reeglid.	Rühm. Erinevad rühmade liigid. Erinevad rollid, reeglid ja normid rühmas. Inimeste õigused ja kohustused erinevates rühmades. Rühma kuulumine, selle positiivsed ja negatiivsed küljed. Koostöised ja võistluslikud rühma tegevused. Hoolivuse, austuse, õigluse ja vastutustunde väärtustamine koostöises tegevuses.	Kooli kodukorra analüüs – mis on õpilase õigused ja mis kohustused.	Õpilane analüüsib rühmi liigituste (k.a suurus, sotsiaalne distants liikmete vahel, rühma ülesanne) alusel tuues näiteid inimeste erinevatesse rühmadesse kuulumise kohta, mis toetavad koostööd rühmas ja ühiselu toimimist kogukonnas. Õpilane võrdleb ja toob näiteid enda rolli kohta erinevates rühmades (rühmade liigitus: erinev suurus, sotsiaalne distants liikmete vahel, erinev ülesanne), kus on väljakujunenud normid (k.a õigused ja kohustused).	Vastavalt õpilase võimetele. Näiteks suuline hindamine, vähendatud õpimaht.
Kirjeldab rühma mõju käitumisele, sh sõltumatuse ja autoriteedi olemust	Rühmatöö tegemise põhitõed. Praktika.	Sõltumatus. Autoriteet. Toimetulek rühma survega ennast ja	Rühmatöö erinevate olukordade välja mõtlemiseks, kus	Õpilane analüüsib (eakaaslaste) rühma kuulumise positiivseid ja negatiivseid külgi	

inimsuhetes, demonstreerib õpisituatsioonis toimetulekut rühma survega.		teisi kahjustavates olukordades.	mingi kellegi ideega kaasa.	rühma sotsiaalse mõju seisukohast ja eristab mõisteid konformsus, autoriteet (kuulekus) ja sõltumatus. Õpilane demonstreerib õpisituatsioonis toimetulekut (eakaaslaste) rühma survega ennast ja teisi kahjustavates olukordades.	
TEEMA: Turvalisus, tervise- ja riskikäitumine					
Analüüsib tegureid, mis aitavad säilitada inimese vaimset heaolu, märkab ohte, oskab kaaslast toetada ja vajaduse korral abi otsida. Analüüsib laste heaolu mõjutavaid tegureid oma kogukonnas, teeb ettepanekuid, kuidas kogukonnas paremini seista laste heaolu eest.	Enda vaimse heaolu tagamine, selleks nippide leidmine ja praktiseerimine	Inimese heaolu komponendid (sh vaimne heaolu). Laste heaolu mõjutavad tegurid (materiaalne, füüsiline, vaimne, sotsiaalne) kogukonna tasandil. Lapse ja noore vaimse heaolu tõstmise võimalused koolis ja kogukonnas.	Tutvumine peaasi.ee lehel vaimse tervise vitamiinidega. Iga vitamiini kohta koostada endale kava kuidas seda vaimse tervise toetajat kasutada ja oma elus suurendada. Kiusamisvaba kooli kodulehega tutvumine, sealt nõuannete lugemine. Paaristööna kiusamise näidete analüüs, et mida ise sellises olukorras teha.	Õpilane eristab vaimset heaolu ühe heaolu aspektina ning kirjeldab näidete varal võimalusi lähiümbruses, kuidas laste ja noorte vaimset heaolu tõsta.	Vastavalt õpilase võimetele. Näiteks suuline hindamine, vähendatud õpimaht.

			Unepäeviku täitmine ja analüüs.		
Analüüsib uimastitega seotud riskikäitumise tagajärgi inimese toimetulekule ning sekkumise võimalusi indiviidi ja ühiskonna tasandil.	Meelemürkidest teadlik olemine ja neist hoidumine.	Uimastitega seotud riskikäitumise ennetamine indiviidi tasand: tõhusad sotsiaalsed oskused ja keeldumisoskused. Uimastitega seotud riskikäitumise ennetamine: kogukonna ja ühiskonna tasand.	Rühmatöö, kus iga rühm analüüsib üht teemat: Alkoholi negatiivne mõju; Narkootikumide negatiivne mõju; Tubakatoodete (sh e-sigaret) negatiivne mõju; Kofeiin sisaldavate energiajookide negatiivne mõju.	Õpilane teab keeldumisvõimalusi uimastitega seotud situatsioonides ning demonstreerib õpisituatsioonis “ei” ütlemise oskusi sellistes situatsioonides. Õpilane analüüsib uimastitarvitamisega seotud negatiivsete tagajärgede ennetusvõimalusi lähiümbruses (kogukonnas ja ühiskonnas.)	

AINEVALDKOND: SOTSIAALAINED

ÕPPEAINE: INIMESEÕPETUS

KLASS: 8. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	**ÕPPESISU**	**PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD**	**PRAKTILISED TÖÖD** **DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE** (võimaluse korral töölehed veebis. Veebisaitidega tutvumine)	**TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE**	**ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED**
TEEMA: Tervise käitumine					
Toob näiteid füüsilise, vaimse ja sotsiaalse tervise vastastikustest seostest. Analüüsib tervisekäitumise mõju füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele.	Enesehinnangu kujunemine.	Tervis kui heaoluseisund ja tervise aspektid - füüsiline tervis, vaimne tervis ja sotsiaalne tervis. Tervise aspektide vastastikused seosed.	Fotoessee “Tervis”. Individuaalselt või rühmas teha fotoessee kasutades vabavara pilte. Unepäeviku täitmine ja selle analüüs. Iseseisev kirjutamine “Soovitused sõbrale … “. Õpilane paneb kirja erinevad soovitused, mida ta annaks omavanusele	Õpilane analüüsib inimese tervise aspektide (füüsiline, sotsiaalne, vaimne) vastastikuseid seoseid, mis moodustavad inimese tervise kui heaolu seisundi.	Vastavalt õpilase võimetele. Näiteks suuline hindamine, vähendatud õpimaht.

			sõbrale, et olla hea tervise juures.		
Analüüsib kehalise aktiivsuse ja toitumise mõju tervisele.	Kehale vajaliku ja tervisliku toitumise põhitõed.	Tervisliku eluviisi (toitumine, kehaline aktiivsus, piisav puhkus ja uni) mõju tervise erinevatele aspektidele.	Nädala jooksul liikumispäeviku pidamine. Oma nädalase toiduvaliku analüüs. Paneb nädala jooksul kirja kõik, mida sööb/joob/näksib kas blogisse või tabelisse. Seejärel analüüsib vastavalt toitumissoovitustele (toitmine.ee). Sõnastab järeldused. Koostab plaani oma toiduvaliku edasiseks parendamiseks.	Õpilane analüüsib inimese tervise aspektide (füüsiline, sotsiaalne, vaimne) mõju inimese tervisliku eluviisi (toitumine, kehaline aktiivsus, piisav puhkus ja uni) edendamisele.	
Teab, mille põhjal ära tunda teaduslikku tervisealast infot. Analüüsib ja hindab erinevate tervisealaste infoallikate, tervisetoodete ja ravivõtete usaldusväärsust.	Tervisekäitumise märkamine ja hindamine.	Tervisealased infoallikad. Tervisealaste infoallikate usaldusväärsus.	Google'ist otsimine "teaduslikult tõestatud". Kolme esimese vaste analüüs.	Õpilane kasutab usaldusväärseid allikaid terviseinfo otsimiseks ja usaldusväärsuse hindamiseks vastavalt (avaldaja info, autorlus, sisu, täpsus, objektiivsus, ajakohasus, kasutajaskond) kriteeriumidele.	

Analüüsib tegureid, mis aitavad säilitada inimese vaimset heaolu, märkab ohte, oskab kaaslast toetada ja vajaduse korral abi otsida.	Olulisemate mõistete avamine vaimse tervise teemadel.	Vaimset heaolu säilitada aitavad tegevused ja mõttelaad. Stress. Stressiga toimetulek. Kriis, selle olemus. Käitumine kriisiolukorras. Abistamine, abi otsimine ja leidmine.	Peaasi.ee veebilehel vaimse tervise vitamiinide testi tegemine ja tulemuse põhjal kokkuvõtte tegemine, mis on hästi ja mida peaks paremini tegema? Ajaplaneerimise nipid. Õpilased tutvuvad Peaasi.ee veebilehel erinevate ajaplaneermise abivahenditega. Infootsing, kuhu pöörduda vaimsete terviseprobleemide korral?	Õpilane analüüsib tegurid ja toimetulekumehhanisme, mis aitavad säilitada inimese vaimset heaolu stressi ja kriisi korral.	
Toob näiteid olulisematest tervisenäitajatest. Analüüsib enda terviseseisundit tervisenäitajate põhjal ning kavandab vajaduse korral muudatusi eluviisis.	Tervisenäitajate põhjal enda analüüsimine.	Objektiivsed ja subjektiivsed tervisenäitajad. Tegurid, mis mõjutavad enda terviseseisundit.	Panna kirja olulisemad subjektiivsed ja objektiivsed tervisenäitajad. Subjektiivsete tervisenäitajad. Õpetaja viib läbi lühiküsitluse, kuidas õpilase ennast täna/sel nädalal/sel kuul tunnevad	Õpilane teab oma olulisemaid subjektiivseid ja objektiivseid tervisenäitajaid ja analüüsib tulemusi eritades tervislikke ja ebatervislikke otsuseid igapäevaelus.	

			kasutades subjektiivsete tervisenäitajate näiteid.		
Analüüsib ja toob näiteid eluviisi, keskkonna ja pärilikkuse mõjust tervisele ning eristab tervislikke ja ebatervislikke otsuseid igapäevaelus.	Erinevate faktorite analüüs tervisele.	Eluviisi, keskkonna ja pärilikkuse ning tervisteenuste mõju inimese tervisele. Tervisliku eluviisi tähtsus igapäevaelus. Tegurid, mis mõjutavad Eesti rahvastiku (sh noorte) tervisenäitajad.	Rühmades pakuvad õpilased välja erinevaid mõtteid, mis nende meelest seostub tervisliku ja ebatervisliku mõistega. Kokkuvõtted klassiarutelus.	Õpilane analüüsib inimese tervist mõjutavaid (tervislik eluviis, bioloogilised tegurid, sotsiaalne ja füüsiline keskkond, terviseteenused) tegureid kahelt tasandilt: inimese personaalsed ja rahvastiku tervisenäitajad.	
Toob näiteid keskkonnateadlikest tegevustest ning rakendab mõnda nendest enda kodukohas või koolis.	Enda käitumise keskkonnajalajälg.	Keskkonnateadlik tegevus lähiümbruses ja kogukonnas kui terviseedendus.	Õpilased kaardistavad klassis, kuidas tullakse kooli, näiteks ühistranspordiga, jala, rattaga, autoga jne. Ühiselt arutatakse, miks kasutatakse just “seda” liikumisviisi, kas seda on võimalik vahetada keskkonna- ja tervise sõbralikumaks. Arutelu: Minu toidu teekond. Millist toitu eelistatakse ja, kust	Õpilane kavandab või kaardistab lähikeskkonnas (kodukohas või koolis) laste ja noorte tervist edendavad tegevused.	

			see pärineb. Ülesanne oma toidukorra erinevate komponentide päritolu kindlaks teha.		
TEEMA: Suhted ja seksuaalsus					
Selgitab suhete loomise, säilitamise ja lõpetamise võimalusi ennast ja teisi kahjustamata. Kirjeldab ja toob näiteid erinevatest tunnete ja läheduse avaldumisviisidest, nt meeldimine, sõprus, armumine, armastus.	Suhete erinevad tasandid. Nende loomine, arendamine ja hoidmine.	Suhe. Suhte liigid (peresuhe, sõprusuhe, paarisuhe). Lähisuhe ja tunded lähisuhtes. Paarisuhte loomine, säilitamine, katkemine. Inimlik lähedus ja soojus suhetes. Kiindumussuhted varases lapseeas lapse ja vanema vahel. Sõprus, meeldimine, armumine, armastus. Armastuse liigid ja mitmekesisus paarisuhtes.	Ülesanne: sõprus ja tsitaadid. Esitada sõprussuhete kirjeldamiseks viis tsitaati ning põhjendada, mis need on valitud. Arutelu, mis tegevused aitavad luua hea suhte? Milline on hea suhe? Rühmatööna panna kirja võimalikult palju hoolivuse näitamise viise.	Õpilane teab erinevaid suhete (peresuhe, sõprussuhe, paarisuhe) liike ning selgitab ja toob näiteid nende suhete loomisest ja hoidmisest. Õpilane teab erinevaid armumise tahke ning kirjeldab neid. Õpilane teab armumise ja mitmekesise armastuse olemust. Õpilane teab lähisuhete olemust ning selle erinevaid väljendusviise ja armastuse vorme. Õpilane toob näiteid, kuidas lõpetada paarisuhe mõlemaid osapooli arvestavalt.	Vastavalt õpilase võimetele. Näiteks suuline hindamine, vähendatud õpimaht.
Analüüsib suhtevägivalla avaldumisvorme ja põhjusi, teab, kuidas käituda	Vägivalla ära tundmine ning sellest väljapääs.	Lähisuhtevägivad ja selle liigid. Turvalised lähisuhted.	Kohtinguvägivalla vormid. Õpilastele sedelid: kohtinguvägivalla vormid ja	Õpilane kirjeldab, millised on terved ja turvalised paarisuhted. Õpilane demonstreerib oskusi, mis aitavad	

lähisuhtevägivalla korral ning toob näiteid abi saamise võimalustest.		Abi saamise võimalused.	vägivaldsed käitumisviisid. Kuidas neile lahendusi leida ja abi saada.	kaasa lähisuhete loomisele ja säilitamisele (n üksteise aitamine, jagamine, kaasamine, teineteise eest hoolitsemine). Õpilane teab lähisuhte vägivalla (sh kohtinguvägivalla) olemust (korduv ja süvenev iseloom) ja avaldumisvorme ning võimalikke lahendusi ja abi saamise võimalusi.	
Selgitab seksuaalsuse olemust, inimese seksuaalset arengut ning selle individuaalsust. Mõistab erineva seksuaalse orientatsiooni ja soolise identiteediga inimeste õigust võrdsele ja lugupidavale kohtlemisele.	Seksuaalsuse mitmekesisus.	Seksuaalsus. Seksuaalsuse mitmekesisus. Seksuaalkäitumine. Sooidentiteet, Sooline mitmekesisus. Bioloogiline sugu, sotsiaalne sugu. Sooline eneseväljendus (feminiinne, androgüünne, maskuliinne) Seksuaalne orientatsioon. Laste ja noorte seksuaalsuse	Seksuaalne areng: seksuaalsuse trepp. Inimese individuaalsuse rõhutamine. Tutvumine Eesti Vabariigi põhiseaduse § 12. Kõik on seaduse ees võrdsed. Tutvumine LGBT Ühingu Sõnastikuga.	Õpilane teab ja toob näiteid seksuaalsuse mitmekülgne (sh seksuaalne mina, laste saamine, nauding ja lähedus) olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust inimese elus. Õpilane eristab mõisteid inimese bioloogiline sugu, sotsiaalne sugu, sooroll, soostereotüüp, sooline mitmekesisus (erinevad sooidentiteedid, erinevad seksuaalsed orientatsioonid, erinev sooline eneseväljendus)	

		arengu põhietapid (seksuaalsuse trepp.) Erineva seksuaalse orientatsiooni ja sooidentiteediga inimeste õigused ja võrdne kohtlemine.		ning toob näiteid seksuaalsuse mitmekülgse ja selle individuaalse olemuse kohta. Õpilane kirjeldab laste ja noorte seksuaalsuse arengu põhietappe (seksuaalsuse trepp).	
Toob näiteid turvalisest seksuaalkäitumisest ja seksuaalõigustest. Analüüsib turvalise seksuaalkäitumise ja abi saamise võimalusi.	Erinevad võimalustest turvaliseks seksuaalkäitumises väärtustades iga inimese individuaalsust.	Turvaline seksuaalkäitumine. Vastutus. Rasestumisvastased meetodid. Seksuaalsel teel levivate haiguste vältimine. Suguelundite ehituse ja talitluse seos suguküpsuse saabumise, viljakuse ja rasestumisvastaste meetoditega. Seksuaalõigused, Seksuaalne enesemääramisõigus.	Õpilased tutvuvad erinevate rasestumisvastaste vahenditega ning koostavad ülevaatliku tabeli, kuhu kirjutavad: *vahendi nimetus *kasutamine *kui pikaajaline *plussid ja miinused *toimeaine *ligikaudne maksumus *kasutatud allikad. Õpilastel meelespea koostamine noorele, milline on turvaline seksuaalkäitumine.	Õpilane toob näiteid turvalisest seksuaalkäitumise põhimõtetest (sh kondoomi kasutamine ja topeltmeetod) ja seksuaalõigustest. Õpilane analüüsib turvalise seksuaalkäitumise ja abi saamise võimalusi ning selgitab, milles seisneb partnerite vastutus seksuaalsuhetes. Õpilane eristab tõhusad ja mittetõhusad rasestumisvastased meetodid ning kirjeldab seksuaalsel teel levivate haiguste vältimise võimalusi.	

Toob esile seksuaalkäitumisega seotud müütide ja soostereotüüpsete hoiakute mõju inimese tervisekäitumisele.	Müüt vs reaalsus.	Seksuaalsusega seotud müütide ja soostereotüüpide mõju inimese tervisekäitumisele.	Õpilased panevad kirja võimalikult palju soo/stereotüüpe kui võimalik ning märgivad juurde, kas tegemist on stereotüübiga või soostereotüübiga. Seejärel analüüsitakse soostereotüüpide mõju inimese tervisekäitumisele, millised ohud ja piirangud need seavad. Seksuaalsuse kujutamine meedias (pornograafia).	Õpilane selgitab näidete varal, kuidas seksuaalsusega seotud müüdid ja soostereotüübid ühiskonnas mõjutavad inimese valikuid, heaolu (sh füüsilist) ja suhteid.	
TEEMA: Turvalisus, tervise- ja riskikäitumine					
Demonstreerib õpisituatsioonis inimväärikust alandavale käitumisele reageerimise viise ja abi saamise võimalusi.	Kiusamise ära tundmine ning sellele piiri panemine.	Koolikiusamine, koolivägivald ja teised sotsiaalsete suhetega seotud vägivalla vormid. Tõhus toimetulek ja abi saamise võimalused.	Õpetaja annab ette erinevad juhtumid seoses kiusamisega Õpilased analüüsivad olukorda ja mõtlevad enda käitumisele. Rühmatöö: 1) Mida teha, kui mind kiusatakse 2) Mida	Õpilane eristab koolikiusamise ja teiste vägivalla ilmingute erinevaid vorme ja olemust. Õpilane demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas toimida tõhusalt koolikiusamise ja teiste vägivaldse käitumise ilmingute korral.	Vastavalt õpilase võimetele. Näiteks suuline hindamine, vähendatud õpimaht.

			teha kui näen kiusamist pealt? Kiusamisvaba kooli kodulehelt nõuannetega tutvumine.	Õpilane demonstreerib õpisituatsioonis abi saamise ja abistamise võimalusi (kooli)vägivalla korral.	
Analüüsib uimastitega seotud riskikäitumise tagajärgi inimese toimetulekule ning sekkumise võimalusi indiviidi ja ühiskonna tasandil.	Meelemürkide ära tundmine. Nende ohtudest teadlik olemine.	Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused riskikäitumisega toimetulekul. Uimastid ja nende toime kesknärvisüsteemile. Uimastitega seonduvad väärarvamused. Uimastite tarvitamise isiklikud, sotsiaalsed, majanduslikud ja juriidilised riskid. Sõltuvus.	Õppevideote vaatamine. Kuidas öelda „ei“. Arutelu. Mida saan mina teha, et ei tekiks sõltuvust? Mida saavad teha minu lähedased? Mida saab teha riik?	Õpilane demonstreerib õpisituatsioonis tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid (emotsioonide ja stressiga toimetuleku oskus; enesetunnetamisoskus; loova ja kriitlise mõtlemise oskus; otsuste langetamine ja probleemide lahendamise oskus, suhtlemisoskus) oskusi seoses riskikäitumisega. Õpilane demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas öelda “ei” uimastitega seotud olukordades.. Õpilane selgitab ja toob näiteid alternatiivsete tegevuste kohta seoses riskikäitumisega.	

Demonstreerib õpisituatsioonis esmaabi osutamist ja oskab vajaduse korral otsida abi.	Esmaabi põhimõtted ja võtted.	Esmaabi põhimõtted ja käitumine ohuolukordades.	Arutelu õpilaste kokkupuuted esmaabiga; mida veel ei osata, aga sooviks; esmaabivahendid kodus. Praktilised esmaabi ülesanded. Elustamine, sidumine, püsiv küliliasend, Heimlichi võte, esmane abi minestamise, astmahoo korral.	Õpilane demonstreerib õpisituatsioonis esmaabi osutamist õnnetusjuhtumite ja traumade korral (nt kuumakahjustus, teadvusekaotus, südameseiskumine, uppumine jne). Õpilane teab, kuidas käituda turvaliselt ohuolukorras ning kutsuda abi allergia, astma, diabeedi, elektrišoki, epilepsia, lämbumise, mürgituse, palaviku ja valu korral. Õpilane teab veeohutuse, tuleohutuse ja elanike hädaolukorras toimetuleku põhimõtteid.	

AINEVALDKOND: SOTSIAALAINED
ÕPPEAINE: AJALUGU
KLASS: 5. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: AJAARVAMINE JA AJALOOALLIKAD					
Õpilane: kasutab ajaarvamisega seotud mõisteid *eKr, pKr, sajand, aastatuhat jt.* jagab ajalugu perioodideks (kujuneb arusaam ajaloolise keskkonna kujunemisest) teab, et ajalooallikad jagunevad suulisteks, kirjalikeks, esemelisteks ja audiovisuaalseteks	Ajaarvamine, aja periodiseerimine. Sajandite määramine ja ajajoonele kandmine. Ajalooallikad Muuseum, arhiiv. Legend Muistis, arheoloogia	eKr, pKr, ajatelg, Rooma number, araabia number esi-ehk muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu ajalooallikad, muuseum, arhiiv suulised ajalooallikad, kirjalikud ajalooallikad,	Ajajoone koostamine. Ajajoonele sajandite kandmine. Võimalusel ajatelje koostamine digitaalselt. Võimalusel külastada arhiivi. Ajalooallikate liigitamine. Suuline ajalooallikas-regilaulu kuulamine	TK sajandite määramine Suuline tagasiside andmine tunnitööle. TK ajalooallikad.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kasutamise võimalus.

ning toob nende kohta näiteid. iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära		esemelised ajalooallikad, audiovisuaalsed ajalooallikad			
TEEMA: AJALOOSÜNDMUSED, AJALOOLISED ISIKUD JA ELUOLU					
ELU MUINASAJAL Õpilane: teab kodukohaga ja Eestiga seotud muinasaja asulaid ning kirjeldab asulate tekkimise ja kujunemise põhjuseid kirjeldab muinasaja inimese eluolu ja selgitab inimese sotsiaalse rolli kujunmist teab muistse vabadusvõitluse põhjuseid ja tagajärgi teab, kes oli Läti Henrik ja Lembitu ning miks nad on ajaloos olulised.	Kunda Lammasmägi Sindi Pulli küla Ristsõda, ristiusk Muistne vabadusvõitlus. Liivimaa kroonika. Lembitu	Kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, korilus, küttimine Kodukohaga seotud muinasaja linnus, asustus Muistne vabadusvõitlus, maakond, Lembitu	Kiviaja asula kujutamine (joonistamine)	Iseseisev töö õppematerjaliga - elu muinasajal, muistne vabadusvõitlus.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kasutamise võimalus.
ELU KESKAJAL Õpilane:	Kirik keskajal.		Näidata piltidena tuntumaid keskaegseid		Õpiraskustega õpilaste

teab ja selgitab, mis roll oli kirikul keskaja ühiskonnas ja kultuuriloos kirjeldab keskaja inimese eluolu ja tegevusalasid kirjeldab joonise abil ajaloolist asulat	Elu keskajal linnas ja maal.	Ristiusk, kirik (katoliku kirik, paavst), klooster Tsunft, raad, raekoda, Hansa Liit, gild, linnused, linnaõigus	kirikuid, vaadata kirikute eksterjööri. Kirjeldab keskaja linna Tallinna vanalinna näitel. Töö kaardiga: Eesti keskaegsete linnade kaardile märkimine, eraldi välja tuua hansalinnad.	Iseseisev töö õpikuga.	individuaalne juhendamine, õppematerjalide kasutamise võimalus.
TEEMA: EESTI 16.-18. SAJANDI SÕDADE PERIOODIL					
ELU UUSAJAL Õpilane: mõistab ajaloosündmuste ajalist järgnevust nimetab ajaloolisi isikuid ja miks nad on ajaloos olulised kirjelda inimeste eluolu minevikus teab lugusid oma kodukoha minevikust	Liivi sõda, Põhjasõda, Balthasar Russow, Liivimaa kroonika, Põhjasõda, Karl XII, Peeter I Eestlaste elu rehielamus. Toidulaud, rõivad. Rahvatraditsioonid. Pärisorjus. Elu mõisas.	Liivi sõda, Põhjasõda, Karl XII, Peeter I Rehielamu, mõis, pärisorjus	Sündmuste järjestamine. Teab sõjalist sündmust ja sellega seotud isikut. Piltide järgi võrreldakse talupoja rehielamut tänapäeva elamuga; rahvariideid tänapäevaste riietega.	Töö tekstiga.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kasutamise võimalus.
KOOL VANAL AJAL Õpilane:		Haridus.			

kirjeldab hariduse andmist minevikus	Tartu Ülikool. Talurahva haridus ja Bengt Gottfried Forselius Esimesed eestlased Tartu ülikoolis	Tartu Ülikool Talurahvaharidus	Erinevused ning sarnasused tänapäeva ja vana aja hariduses (õppeained, õppeaasta pikkus, kes koolis käisid jne)	Suuline tagasiside tunnitööle.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kasutamise võimalus.
TEEMA: EESTI 19.-20. SAJANDIL					
RAHVUSLIK ÄRKAMISAEG Õpilane: teab, kes olid Johann Voldemar Jannsen, Lydia Koidula, Carl Robert Jakobson, Jakob Hurt ja teab nende olulisust kultuuriloos kirjeldab tähtsamaid ärkamisaja sündmusi nimetab mõnda kodukohaga seotud isikut või sündmust **EESTI ISESEISVUMINE** Õpilane: kirjeldab Eesti iseseisvumise näitel	Rahvuslik ärkamisaeg. Jannsen, Koidula, Jakobson, Hurt. Laulu- ja mänguseltsid, I üldlaulupidu „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ Päästekomitee: Päts, Konik, Vilms.	Rahvuslik ärkamisaeg, I üldlaulupidu Päästekomutee, iseseisvusmanifest 24.veebruar 1918	Mõistekaardi koostamine: mis oli rahvuslik ärkamisaeg? Võimalusel PowerPointi kasutamine: Ärkamisaja esitluse koostamine (rühmatöö)	Iseseisev töö mõistekaardiga.	Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kasutamise võimalus.

põhjuse ja tagajärje seost teab, kes olid Konstantin Päts, Konstantin Konik, Jüri Vilms ja põhjendab nende olulisust teab, millal ja kus kuulutati välja Eesti Vabariik	Iseseisvuse väljakuulutamine, iseseisvusmanifest		Iseseisvusmanifesti lugemine.		
ISESISEV EESTI KAHE MAAILMASÕJA VAHEL Õpilane: teab vabadussõja põhjuseid ja tagajärgi teab ja oskab selgitada võidupüha tähtsust Eesti kultuuriloos teab, kes oli Jaan Poska ja põhjendab tema tähtsust selgitab Tartu rahu tähtsust	Vabadussõda (1918-1920), Johan Laidoner, Võnnu lahing – võidupüha, Jaan Poska Tartu rahu	Vabadussõda 1918-1920 23.juuni 1919 2.veebruar 1920	Vabadussõja alguse ja lõpu ning oluliste lahingute dateerimine. Vabadussõja monumendi külastamine. Tutvumine ajalooliste isikutega: Paul Keres	Iseseisev töö: Eesti Vabariigi loomine, Vabadussõda.	

kirjeldab üldist eluolu ja kultuuri	Elu iseseisvas Eestis (sport, kultuur, majandus)		Anton Hansen Tammsaare Eduard Wiiralt Marie Under Kristaj Palusalu jt Intrenetist teabe otsimine.		
EESTI JA TEINE MAAILMASÕDA Õpilane toob näiteid, kuidas Teine maailmasõda mõjutas elu Eestis	Stalini ja Hitler, nende tegevuse mõjud Eestile. Saksa okupatsioon. Eestlaste küüditamine (25.märts 1940, 14,juuni 1949)	MRP 1.september 1939 Okupatsioon, küüditamine, holokaust, suur põgenemine			Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kasutamise võimalus.
NÕUKOGUDE AEG Õpilane: iseloomustab erinevatest valdkondadest ENSV eluolu	Metsavendlus. Eluolu ENSV-s. Elu kolhoosis	Metsavennad, kolhoos	Metsavendade punkri plaani kujutamine.		Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kasutamise võimalus.
ISESEISVUSE TAASTAMINE Õpilane: teab, kes oli Lennart Meri, selgitab tema olulisust	Iseseisvuse taastamine: laulev revolutsioon, Balti	Laulev revolutsioon, Balti kett, Lennart Meri, fosforiidisõda	Isamaaliste laulude kuulamine	Suuline tagasiside.	. Õpiraskustega õpilaste individuaalne juhendamine, õppematerjalide kasutamise võimalus.

teab, mis põhjustel sai Eesti iseseisvuse taastamine võimalikuks oskab nimetada mõnda iseseisvumise taastamisega seotud sündmust	kett, Lennart Mere tegevus		Võimalusel vanemate, vanavanemate meenutuste kuulamine Eesti taasiseseivumise ajast.		

AINEVALDKOND: SOTSIAALAINED
ÕPPEAINE: AJALUGU
KLASS: 6
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70

TEEMA: MUINASAEG

ÕPITULEMUSED *ÕPILANE:* teab, et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline, nimetab ajalooperioode ja sündmusi, mis on aluseks ajaloo periodiseerimisele, põhjendab oma valikut kasutab ajaarvamisega seotud mõisteid asjakohaselt.	**ÕPPESISU** Ajajoone koostamine ja lugemine. Tänapäev ja ajalugu. Ajaloomõiste ja ajalooline aeg. Ajaloo uurimisvaldkonnad ja vahendid.	**PÕHIMÕISTED MÄRKSÕNAD** Esiaeg ehk muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu, eKr, pKr, sajand, aastatuhat, kümnend, araabia number, Rooma number, ajalooallikad, arheoloogia.	**DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE** Leiab internetist ja vajaduse korral kopeerib tekstifaili või esitlusse erinevas formaadis digitaalset materjali ning töötleb seda etteantud nõuete kohasel.	**TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE** Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll.	**ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED** Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib nimetada enda seletustega.
TEEMA: MUINASAEG EESTIS					
ÕPILANE: teab mõnda inimeste ajaloolist asulat, kirjeldab selle tekkimise ja kujunemise põhjusi teab ja esitleb lugusid oma kodukoha minevikust, kirjeldab muinasaja inimese	Muinasaja käsitlemisel kinnistatakse õpilase oskust orienteeruda ajas, tunda ja kasutada kontekstis ajaloomõisteid, näha põhjuse-tagajärje seoseid, arendada erinevaid õpioskusi (nt	Pulli, Kunda Lammasmägi, alepõld, kindlustatud asula, kalmed.	Leiab iseseisvalt internetist pildi-, teksti- ja videomaterjali.	Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid mõisteid. Töövihikutööd ja	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib nimetada enda seletustega.

eluviisi ja tegevusalasid Eestis. Teab esimesi asulaid: Pulli ja Kunda Lammasmägi. Teab mõnda kodukohas asuvat muistist või kodukoha inimasustuse tekkelugu.	analüüsioskus) jne. Eesti ning kitsamalt kodukoha ajalooga tutvumine loob käsitletavate teemade ja paikadega isikliku seose.			tunnikontroll.	
TEEMA: VANAD IDAMAAD					
ÕPILANE: toob näiteid inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid avastusi ja leiutisi ning selgitab nende tähtsust selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid Oskab näidata kaardil Egiptust, Mesopotaamiat, Vana Indiat ja Vana Hiinat	Esimesed riigid. Tsivilisatsioon. Raua- ja pronksiaja töövahendid. Seadused ja keele tekkimine.	Tsivilisatsioon ehk kõrgkultuur, Egiptus ja Niilus, Mesopotaamia - Eufrat ja Tigris, Hiina - Huanghe ja Jangtse, India - Indus ja Ganges	Leiab iseseisvalt infot õpetaja ette antud ajakohastest digikeskkondadest.	Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll. Koduste tööde täitmist	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib nimetada enda seletustega.
TEEMA: MESOPOTAAMIA					
Õpilane: toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu. nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende	Esimesed tsivilisatsioonid ja riikide tekkimine. Kirjatekkimine, piltkiri. Maavarade kaevandamine, ühiskonna jagunemine.	Sumerid, linnriik, Babüloonia, Hammurapi, seaduste kogu, kiilkiri, savitahvel, tsikuraat, Ištar,	Leiab iseseisvalt informatsiooni õpetaja ette antud ajakohastest digikeskkondadest.	Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib

olulisust kultuuriloos. Teab, milline oli Mesopotaamia riiklik korraldus Teab, kes oli Hammurapi mõistab Mesopotaamia kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning oskab tuua näiteid	Eufrati ja Tigrise vaheline ala.	Marduk, potikeder ja ratas, Gilgameš.		mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll. Koduste tööde täitmist	nimetada enda seletustega. Kodutööde lihtsustamine.
TEEMA NR 5. VANA-EGIPTUS					
ÕPILANE: nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid avastusi ja leiutisi ning selgitab nende tähtsust nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos. Kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis Teab, milline oli Egiptuse riiklik korraldus ning kes olid Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon. Kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse näitel. Tunneb Egiptuse kultuuri- ja teadussaavutusi	Põhja-aafrika mandri osa kõrgkultuurid. Vana-Egiptuse riigi kujunemine ja suhted teiste maadega. Vaaraode dünastiad ja kultus. Arhitektuurisaavutused kuni riigi kõrgperioodi langemiseni.	Vaarao, preestrid, templid, ametnikud, orjad, hieroglüüfid, papüürus, palsameerimine, muumia, sarkofaag, püramiidid, kalender, aritmeetika ja geomeetria.	Leiab iseseisvalt informatsiooni õpetaja ette antud digikeskkondadest.	Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll. Koduste tööde täitmist	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib nimetada enda seletustega. Kodutööde lihtsustamine.

meditsiinis, matemaatikas, astronoomias. Toob näiteid kujutavast kunstist, teab mõnda Egiptuse püramiide					
Vahemere idaranniku kõrgkultuurid: Foiniikia, Iisraeli ja Juuda riik	Vana-Egiptusega piirnevate riikide ajalugu ja kultuur. Vana-Egiptuse riigi perioodid ja kõrgsaavutused. Egiptuse usukultus.	Tähestik, meresõitjad, Kartaago Ainujumala usk, Jahve, Mooses, Vana Testament, Kümme käsku .	Leiab iseseisvalt informatsiooni õpetaja ette antud digikeskkondadest. Suudab video ja pildimaterjalist sünteesid iseseisvalt tekstid.	Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll. Koduste tööde täitmist	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib nimetada enda seletustega. Kodutööde lihtsustamine.
TEEMA: VANA-HIINA JA INDIA					
ÕPILANE: nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid avastusi ja leiutisi ning selgitab nende tähtsust teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist ja inimese sotsiaalsest rollist ühiskonnas. Teab, et Vana-India ja Hiina kõrgkultuurid	Vana-India ja Vana-Hiina kuuluvad maailma vanimate kõrgkultuuride hulka. Sealt on pärit mitmed teadmised ja leiutised, mida igapäevaelus kasutame. Hiina ja India ajaloo, kultuuri ning religiooni tundmine aitab kaasa avara silmaringiga tolerantse maailmakodaniku	India ja Indus, Ganges, kastisüsteem, usulised tõekspidamised, budism, kunst, kirjandus, arvutussüsteem, male, Hiina ja Huang He, Jangtse, keisriigi algus, Hiina müür, Suur Siiditee,	Leiab iseseisvalt informatsiooni õpetaja ette antud digikeskkondadest. Suudab video ja pildimaterjalist sünteesid iseseisvalt tekstid. Teab õpetaja suunamisel lahendada digitaalseid õppeülesandeid.	Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll. Koduste tööde täitmist. Lõiminguliste	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib nimetada enda seletustega. Kodutööde lihtsustamine. Lõiminguliste ülesannete

tekkisid suurte jõgede äärde. Teab, mis on kastisüsteem ja toob näiteid India ja Hiina avastustest ja leiutistest. Mõistab, et erinevates piirkondades on erinevad usulised tõekspidamised ja väärtussüsteemid, mida ei ole õige hinnata tänapäeva kontekstis	kujunemisele, kes väärtustab kultuurilist mitmekesisust.	kompass, paber, Konfutsius.		ülesannete täitmine.	lihtsustamine.
TEEMA: VANA-KREEKA ja VANA-ROOMA					
VANA-KREEKA MÜKEENE ÕPILANE: kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis toob näiteid sündmustest ja protsessides maailma ajaloos Oskab näidata kaardil: Kreeka, Kreeta, Balkani poolsaar, Ateena, Sparta. Teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist	Vahemeremaade tähtsamad kultuurid. Vana-Kreeka tekkeaeg kuni languseni. Kreeka kultuuri algus Mükeenest. Kreeka sõjad ja kõrgkultuur, filosoofia ja olümpiamängud ja jumalate kultus. Vana-	polis, rahvakoosolek, akropol, agoraa, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, Perikles, Kreeka-Pärsia sõjad (Maratoni lahing).	Leiab iseseisvalt informatsiooni õpetaja ette antud digikeskkondadest. Suudab video ja pildimaterjalist sünteesid iseseisvalt tekstid. Teab õpetaja suunamisel lahendada digitaalseid õppeülesandeid.	Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll. Koduste tööde täitmist	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib nimetada enda seletustega. Kodutööde lihtsustamine.
Vana-Kreeka kirjandus ja teadus ÕPILANE:	Vana-Kreeka kirjandus ja filosoofilised teosed. Akadeemiad ja üldine	Tragöödia, Zeus, Olümpia, olümpiamängud,	Lõiming kirjanduse õppeainega: kreeka kirjandus.	Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa

nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos ja teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist. iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära, hinnates nende usaldusväärsust. Toob näiteid Vana-Kreeka kultuuri- ja teadussaavutustest. Oskab nimetada tähtsamaid kreeka mõtlejaid Jutustab olümpiamängudest ja kreeka kunstist Püüab vaadelda maailma minevikus elanud inimeste pilgu läbi ning mõistab Vana-Kreeka kultuuri mõju Euroopa ajaloole	kooliharidus.	776 eKr, templid, arhitektuur, skulptuur, vaasimaalid, Herodotos, nt Pythagoras, Hippokrates, Sokrates, Platon, Aristoteles.		mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll. Koduste tööde täitmist	suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib nimetada enda seletustega. Kodutööde lihtsustamine.
Hellenism ÕPILANE**:** nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma	Aleksander Suur, hellenism, Aleksandria, maailmaimet, nt Eukleides, Archimedes, Ptolemaios	Seitse maailmaimet. Kreeka tuli, ränne, kaubandus, orjandus, aristokraatia, monarhia.	Leiab iseseisvalt informatsiooni õpetaja ette antud digikeskkondadest. Suudab video ja pildimaterjalist sünteesid iseseisvalt	Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib

ajaloos teab näiteid erinevatest ühiskonnaelu vormidest antiikajal ja kirjeldab nende erisusi. Teab, kes oli Aleksander Suur ja kirjeldab tema vallutuste tagajärgi. Selgitab, mis on hellenism ning toob näiteid hellenismiaja kultuuri- ja teadussaavutustest			tekstid. Teab õpetaja suunamisel lahendada digitaalseid õppeülesandeid.	mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll. Koduste tööde täitmist	nimetada enda seletustega. Kodutööde lihtsustamine.
Vana-Rooma tekkimine ÕPILANE: Toob näiteid sündmustest ja protsessides maailma ajaloos. Nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos. Kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis ja paigutab ajatelejele ajaloosündmusi, kasutades õigesti ajaühikuid, lahendab ajateleje abil ülesandeid. Näitab kaardil: Apenniini poolsaar, Vahemeri, Rooma linn, Tiberi jõgi,	Rooma asutamisaeg, kunstid ja teadus. Riigi kolm perioodi: kuningate ajastu, vabariik ja keisrite aeg. Rooma vallutussõjad ja eluolu kuni Rooma impeeriumi jagunemiseni ja languseni.	Apenniini poolsaar, Vahemeri, Rooma, Tiberi jõgi, Alpi mäestik, Romulus, 753 eKr, Kapitoolium, foorum, ladina keel, etruskid.	Leiab iseseisvalt informatsiooni õpetaja ette antud digikeskkondadest. Suudab video ja pildimaterjalist sünteesid iseseisvalt tekstid. Teab õpetaja suunamisel lahendada digitaalseid õppeülesandeid.	Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll. Koduste tööde täitmist	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib nimetada enda seletustega. Kodutööde lihtsustamine.

Alpi mäestik Teab Rooma riigi tekkelugu ning teab, kes oli Romulus ja miks on ta oluline Rooma kultuuriloos. Paigutab ajatelejele Rooma linna asutamise aasta Selgitab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: Kapitoolium, foorum, ladina keel					
Rooma vabariik ÕPILANE: kirjeldab ajaloosündmuse näitel põhjuse ja tagajärje seost nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust, selgitab Rooma vabariigi riigikordab kirjeldab ja näitab kaardi abil Rooma riigi laienemist, teab, kuidas said roomlased Vahemere maade valitsejateks, seletab, miks ja kuidas lõppes vabariigi ajajärk, teab, kes oli Caesar ja ja põhjendab tema olulisust	Kapitoolium ja senat. Valimised. Rooma riigi kolme perioodi valitsemisstruktuur. Kodusõjad ja võimuvõitlus.	vabariik, senat, konsul, rahvakoosolek, Puunia sõjad, Hannibal, Kartaago, Caesar, leegion, kodusõda.	Leiab iseseisvalt informatsiooni õpetaja ette antud digikeskkondadest. Suudab video ja pildimaterjalist sünteesid iseseisvalt tekstid. Teab õpetaja suunamisel lahendada digitaalseid õppeülesandeid.	Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll. Koduste tööde täitmist. Lõiminguliste ülesannete täitmine.	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib nimetada enda seletustega. Kodutööde lihtsustamine.

Eluolu Vanas-Roomas ÕPILANE: teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist ja inimese sotsiaalsest rollist ühiskonnas. toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu. kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis. Kirjeldab eluolu Rooma riigis Teab mõisteid: patriitsid, plebeid, rahvatribuun, gladiaator ja kasutab neid õiges kontekstis	Vabariigi valitsemiskord, senatid ja õigussüsteem ning demokraatia Vana-Kreeka eeskujul.	patriitsid, plebeid, rahvatribuun, perekond, ori, gladiaator, demokraatia	Leiab iseseisvalt informatsiooni õpetaja ette antud ajakohastatud digikeskkondadest. Suudab video ja pildimaterjalist sünteesid iseseisvalt tekstid. Teab õpetaja suunamisel lahendada digitaalseid õppeülesandeid.	Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll. Koduste tööde täitmist. Lõiminguliste ülesannete täitmine.	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib nimetada enda seletustega. Kodutööde lihtsustamine.
Kultuur ja religioon Vanas-Roomas ÕPILANE: Teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist ning toob näiteid ajaloomälestistest ja selgitab, miks need on kultuuriloos olulised. Toob näiteid	Rooma jumalad ja seosed Kreeka religiooniga. Kristluse tekkimine. Rooma kirjandus ja teater, gladiaatorid.	templid, amfiteater, akvedukt, triumf, Colosseum, kristlus, Uus Testament, piibel	Leiab iseseisvalt informatsiooni õpetaja ette antud ajakohastatud digikeskkondadest. Suudab video ja pildimaterjalist sünteesid iseseisvalt tekstid. Teab õpetaja suunamisel lahendada	Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll. Koduste tööde	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib nimetada enda seletustega. Kodutööde lihtsustamine.

inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus. Teab roomlaste usule iseloomulikke jooni. Mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos. Teab, kes oli Jeesus Kristus ning mõistab tema olulisust kultuuriloos ning kasutab uusi mõisteid õiges kontekstis			digitaalseid õppeülesandeid.	täitmist. Lõiminguliste ülesannete täitmine.	
Rooma keisririik ÕPILANE: Toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ajaloos. Teab, et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline, nimetab ajalooperioode ja sündmusi, mis on aluseks ajaloo periodiseerimisele . Paigutab ajateljele ajaloosündmusi ja -perioode, kasutades õigesti ajaühikuid;		Provints, Lääne-Rooma, Ida-Rooma, Augustus, Konstantinoopol, 476, hunnid, suur rahvasterändamine		Hinnatakse ajaloolise ajajoone tähenduse mõistmist, vastava ajastu sündmustike arusaamist ja ajastukohaseid mõisteid. Töövihikutööd ja tunnikontroll. Koduste tööde täitmist. Lõiminguliste ülesannete täitmine.	Tekstilise materjali vähendamine ja pildilise osa suurendamine. Ei nõuta spetsiifiliste märksõnade täpset õppimist, mida võib nimetada enda seletustega. Kodutööde lihtsustamine.

lahendab ajatelje abil ülesandeid. Nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos. Selgitab Rooma keisririigi valitsemiskorda, tunneb Rooma ühiskonna üldist arengut keisririigi ajal ning teab, miks lõhenes Rooma keisririik. Teab, kes oli Augustus ja põhjendab tema olulisust. Teab, millal ja miks lagunes Rooma keisririik.					

AINEVALDKOND: SOTSIAALAINED
ÕPPEAINE: AJALUGU
KLASS: 7. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMI VÕIMALUSEI .
TEEMA: Keskaeg ja varauusaegne maailm 476 - 1492; keskaja mõiste, iseloomustus ja periodiseerimine					
ÕPILANE iseloomustab põhitunnuste kaudu erinevaid ajalooperioode, toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid, nimetab sündmuse ja aastaarvu, millega tähistatakse kokkuleppeliselt keskaja algust Euroopas ja Eestis, nimetab keskaja kolm perioodi (vara- kõrg- ja hiliskeskaeg) ning toob näiteid iseloomulike joonte kohta igast perioodist, mõtestab ja sõnastab ajaloolise	töö ajateljega - kannab ajajoonele Euroopas ja Eestis keskaja algust ja lõppu tähistavaid daatumid, illustreerib iga perioodi iseloomustavate piltidega, ajaloopiltide mõtestamise järel kirjutab õpilane lühikokkuvõtte teemal "sel aastal õpin ma ajalootunnis....", oma definitsiooni koostamine keskaja kohta, töö tekstiga - täidab teksti põhjal tabeli nii Euroopas kui ka Eestis keskaja algust ja lõppu tähistavate sündmuste ja daatumitega, õpilane kirjutab tekstist välja iga keskaja perioodi juurde iseloomustavad jooned; arutelu, mida see tähendab (kas see on pigem positiivne või negatiivne).	keskaja periodiseering: varakeskaeg, kõrgkeskaeg, hiliskeskaeg	illustreeritud keskaja perioodide tabeli koostamine, materjali otsimine internetist	hinnang ajajoonele ja tabelile	õpilaste individuaalne juhendamine ajajoone ja tabel täitmisel

keskkonna kujunemist oma kodukohas, selgitab keskaegse muistise tähendust keskajal ja tänapäeval oma kodukohas (nt linnus), võrdleb Euroopat 5. ja 13. sajandil kaardi alusel	töö kaardiga – võrdleb Euroopat kaardi abil 5.-13. sajandil, mis on muutunud?				
TEEMA: Seisused, läänikord ja eluolu					
ÕPILANE iseloomustab seisuslikku ühiskonda: nimetab seisused ja ülesanded, selgitab jumala tähtsust keskaja inimese maailmapildis; iseloomustab läänikorda, kasutab kontekstis mõistet senjöör ja vasall ja truudus, feodaal, kirjeldab feodaalset hierarhiat, selgitab seoseid, iseloomustab läänimeeste elulaadi; kirjeldab keskaegset linnust,	tabel keskaja seisuste ja nende ülesannete kohta teksti põhjal, rollimäng paarilisega: vasall ja senjöör – kirjeldad, kes sa oled ja mis on sinu õigused ja kohustused, töö skeemiga: feodaalne hierarhia, kirjeldada skeemi põhjal seoseid ja läänikorda, läänipüramiid vastastikune õpetamine e. siksak meetod: õpilased töötavad rühmades. tekstiosad käsitletava alateema kohta (nt rüütlite elu või aadlidaami elu). iga rühm koostab kaks küsimust oma alateema kohta, ajalooalaste küsimuste koostamine ja neile vastamine teksti põhjal - rüütli kasvatamine, rüütliks löömise tseremoonia	läänikord ehk feodaalkord, lään ehk feood, läänimees ehk feodaal, senjöör, vasall, läänipüramiid ehk feodaalne hierarhia, turniir, linnus	Rakvere linnuse külastamine ja selle põhjal linnuseelu kokkuvõtte koostamine, materjali otsimine Rakvere linnuse kohta	hinnang läänipüramiidile, linnuseelu kokkuvõttele, küsimustele-vastustele rüütliks löömise kohta, teema lõpus arvestuslik töö	individuaalne juhendamine, linnuseelu kokkuvõtte joonistamine ko lühitekstiga (illustreeritud mõistekaart)

iseloomustab rüütlit ja aadlidaami, kirjeldab nende elu, kirjeldab keskaegse rüütliseisuse ideaale, võrdleb neid tänapäeva meesideaaliga, iseloomustab keskaegse aadlidaami ilu- ning käitumisideaali; võrdleb seda tänapäeva naise ideaalidega, loetleb aadlinaise kohustusi ja ülesandeid abikaasa ja lossiemandana; selgitab aadlike abielu peamist eesmärki analüüsib linnuselu vooruseid ja puuduseid keskaja inimese seisukohast					
TEEMA: Ristiusk, kirik ja kultuur					
ÕPILANE iseloomustab põhitunnuste kaudu erinevaid ajalooperioode; iseloomustab kiriku rolli keskaja ühiskonna ja üksikisiku elus, kirjeldab kiriku struktuuri,	töö mõistetega, Kristo Siig, video vaimulik seisus keskajal, sõnastiku koostamine, mõistete paigutamine skeemi, aliase mäng: õpilased koostavad teemaga seotud mõistetest sõnastiku (koos selgituste ja näidetega) tähestikulises järjekorras, sõnade tähenduse	ristiusk, katoliku kirik, kiriku struktuur, kogudus, usklikud, vaimulikud, ilmikud, pühak, paavst, peapiiskop, piiskop, preester, klooster, munk,	Rakvere kirikute väline võrdlus, materjali otsimine Rakvere kirikute kohta, sõnastiku koostamine	hinnang sõnastikule ja sõnade kasutamisele loovtekstis koos illustratsiooniga (miniatuur), teema lõpus arvestuslik töö	individuaalne juhendamine, uu mõistete mahu vähendamine, loovteksti lühendamine

teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis; selgitab mõne näite põhjal, mil moel võivad ehitised, kunstiteosed ja muud esemed anda teavet keskaegse inimese maailmapildi kohta, teeb kirjalike tekstide või kunstiteoste põhjal lihtsamaid järeldusi, hinnates autori taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis, nimetab erinevate kunstistiilide olulisemaid tunnuseid ja tunneb väliste tunnuste järgi ära erinevate kunstistiilide arhitektuurinäiteid; tunneb ära ja nimetab romaani ja gooti stiili arhitektuuris (ümarkaar/ teravkaar, hoone üldilme, akende suurus ja hulk,detailid), iseloomustab kunstiteoste toel keskaja kujutavat kunsti (temaatika, kujutamisviis, kunstniku staatus, eesmärgid), märkab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju;	leidmiseks sobivad ka teised õppematerjalid, kui ülesanne tehakse veebikeskkonnas võivad õpilased otsida pilte (keskaegseid kunstiteoseid) mõistete illustreerimiseks, teemakaart või mõistete paigutamine skeemi: õpilased koostavad teemakaardi, grupeerides mõisted, teemad võib ka ette anda (nt kiriku hierarhia/vaimulikud, jumalateenistus, kirikuhoone, kloostrielu, kujutav kunst jms). teemaga seotud mõistega võib koostada aliase kaardid (nt üks mõiste kaardil), õpilased jagatakse gruppidesse, iga grupp (või rida klassis) on võistkond õpilased käivad kordamööda igast grupist klassi ees mõisteid seletamas, vastata võib ainult oma võistkond. Kui seletaja oskab seletada nii, et võistkond mõiste ära arvab saab 2 punkti, kui seletaja ei tea mõistet, võib seletada õpetaja ja võistkond arvab õigesti, siis saab võistkond 1 punkti, ülesanne: koostage lugu või õpetussõnad kasutades ette antud mõisteid, kuidas inimene peab jumalat teenima ja illustreerige see miniatuuri stiilis.	kerjusmunk, nunn, abt, abtiss, tsölibaat, askees, palve, palverännak, palverändur, reliikvia, liturgia, koraal, psalm, sakrament, ristimine, armulaud, laulatus, ordinatsioon, patt, paradiis, põrgu, puhastustuli, piht, romaani still, gooti still, altar, ümarkaar, teravkaar, manuskript, miniatuur			

selgitab ristiusustamise mõju kultuurile ja keskkonnale kirikuehituse näite kaudu; teab, kuidas meditsiin on ajas arenenud ja mis võtteid on kasutatud haiguste ja epideemiatega võitlemisel; toob näiteid keskaja inimeste teadmistest ja uskumustest haiguste kohta, toob näiteid erinevate ajastute kultuuripärandist: toob näiteid keskaja kirjandusest, kunstist ja muusikast; iseloomustab keskaja kultuuripärandit näidete põhjal					
TEEMA: Euroopa riigid varakeskajal					
ÕPILANE toob näiteid rahvastikurännetest, selgitades nende põhjusi ja tagajärgi, selgitab suure rahvaste rändamise põhjuseid ja mõju Euroopale; nimetab Lääne-Rooma riigi aladel tekkinud germaanlaste riike; iseloomustab germaanlaste ja roomlaste suhteid, nimetab romaani ja germaani keelkonda kuuluvaid keeli,	töö kaardiga: germaanlaste riigid - kaardi abil rahvastikurände kirjeldamine, germaanlaste riikide nimetamine või kontuurkaardile märkimine, Frangi riik ja selle lagunemine, mõistekaart Karl Suure kohta	suur rahvasterändamine, germaanlased, Chlodovech, Frangi riik, Merovingid, Karolingid, Karl Suur, Verduni leping	töö kontuurkaardi ja atlasega, mõistekaardi koostamine, materjali otsimine Karl Suure kohta, mõistekaardi koostamine	hinnang kontuurkaardile ja mõistekaardile, teema lõpus arvestuslik töö	individuaalne juhendamine, mõistekaardi lihtsustamine (illustreeritud mõistekaart)

analüüsib Euroopa riikide arengut ajaloos mõne riigi näitel; kirjeldab Frangi riigi tekkimist ning jagunemise põhjuseid ja tagajärgi (kolm tuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa) teab, kus tekkis Frangi riik – kannab kontuurkaardile, selgitab milles seisnes ristiusu vastuvõtmise tähtsus Frangi riigi jaoks, selgitab, kes on Merovingid, kes on Karolingid					
TEEMA: Linnad ja linnaelu					
ÕPILANE kirjeldab, kuidas on erineval ajal maailmas korraldatud inimeste heaolu, tuues näiteid tervishoiu, igapäevaelu ja turvalisuse korraldusest, kirjeldab elu keskaegses linnas kasutades ajalooalaseid mõisteid õiges kontekstis, võrdleb elu keskaja ja tänapäeva linnas, teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis, toob näiteid erinevate ajastute kultuuripärandist, toob	ajurünnak keskaegse linna kohta eelteadmiste väljaselgitamiseks, võrdlustabel**:** võrreldakse tänapäeva ja keskaja linna (inimeste arv, hoonete funktsioonid, tegevusalad jms), töö kaardiga: kaardile märgitakse Eesti keskaegsed linnad ja eraldi värviga hansalinnad, rollides kirjutamine nt õpipoisi kiri kodustele. õpilane valib, millisesse keskaegsesse linna ning mis meistri töökotta ta õpipoisiks läks, kirjeldab keskaegse linna olustikku ja oma kohustusi, kasutades vähemalt kümmet õpetaja poolt ette antud mõistet õiges kontekstis. Võib teha loovkirjutamise põhimõtetel (etappide	linnaõigus, raad, raekoda, turuplats, gild, tsunft, Hansa Liit	töö kontuurkaardi ja atlasega; toiduretsepti koostamine rühmades, võimalusel jalutuskäik Tallinna vanalinnas, materjali otsimine keskaegse linna kohta	hinnang kontuurkaardile ja toiduretseptile, teema lõpus arvestuslik töö	individuaalne juhendamine, mõistekaardi lihtsustamine

näiteid, mis Eesti linnades on säilinud keskajast, märkab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju, selgitab hansakaubanduse mõju Eesti linnade arengule	kaupa, kus kaasõpilased rühmas tagasisidestavad kirjutatut) lõiminguna kirjanduse õpetajaga. filmide "Apteeker Melchior" vaatamine ja etteantud küsimustele vastamine linna eluolu, inimeste välimuse kohta jne. skeem autute ametite kohta, sissejuhatuseks võib kasutada katkendit Indrek Hargla raamatust "Timuka tütar", töö allikatega (pildid) piltide vaatlemine ja ülesanded nende põhjal: käsitöö ja tsunftikord, eluolu linnas, keskaja inimese toidulaud: ajastule omase toidu retsepti koostamine grupis.				
TEEMA: Euroopa riigid kõrgkeskajal					
ÕPILANE analüüsib Euroopa riikide arengut ajaloos mõne riigi näitel võrdleb riigi kujunemist Prantsusmaal ja Inglismaal, analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga; toob näiteid relvastuse arengust keskajal, nt Saja-aastase sõja	töö allikaga: Bayeux vaip (nt mis allikaliik, mis sündmust kujutab, usaldusväärsuse hindamine jne. mõistekaartide koostamine: Inglismaa, Prantsusmaa ja Saja-aastane sõda, väitlus rollides "Jeanne d'Arci kiri Inglise kuningale".	William Vallutaja, Henry II, Karolingid ja Kapetingid, saja-aastane sõda, Jeanne d Arc	töö kontuurkaardi ja atlasega, mõistekaartide koostamine, materjali otsimine William Vallutaja ja Jeanne d Arci kohta	hinnang kontuurkaardile ja tööle allikaga (Bayeux vaip), teema lõpus arvestuslik töö.	individuaalne juhendamine, mõistekaartide lihtsustamine

käigus võeti kasutusele tulirelvad					
TEEMA: Keskaegse Euroopa naabrid: araablased, Bütsants, viikingid, Vana-Vene riik Euroopa riigid kõrgkeskajal					
ÕPILANE teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis; selgitab mõne näite põhjal keskaegse Euroopa suhteid naabritega; teeb kirjalike või esemeliste allikate ja kunstiteoste põhjal lihtsamaid järeldusi, arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda, toob näiteid, kuidas suhted naabritega on mõjutanud eurooplaste maailmapilti, teadmisi, oskusi, teeb lihtsamaid järeldusi rahvaste ja kultuuride vastastikuse mõju kohta	piltide otsimine ja pildi kaudu ühiskonna eripärade kirjeldamine, grupitöö, otsida iga käsitletava kultuuri (Bütsants, araablased, Vana-Vene riik, viikingid) kohta üks pilt ühest eluvaldkonnast: religioon ja usuelu, majandus ja kaubandus, välissuhted ja sõjandus, igapäevaelu ja olme, kultuur, haridus ja teadus, kujundage stend, plakat, slaid, esitlus vms ning iseloomustage nelja keskaja Euroopa naaberkultuuri või ühiskonda ühe valdkonna (märksõnade) kaudu, tuues võimalusel välja vastastikused mõjutused Euroopaga. töö esitlemine, teema süvendamiseks täidavad teised õpilased võrdleva tabeli esitluste põhjal.	Bütsants, õigeusk, patriarh, ikoon, ristkuppelkirik, mosaiik, kirikulõhe, beduiinid, Meka, Kaaba, islam, moslem, Allah, prohvet, kaliif, kalifaat,džihaad, mošee, minaret, koraan, imaam, viikingid, varjaagid, normannid, saaga, ruunikivi, Valhalla, bojaar, veetše, družiina	töö kontuurkaardi ja atlasega, stendi või plakati kujundamine keskaegse Euroopa naaberkultuuri kohta, materjali otsimine Bütsantsi, muslimite, viikingite ja Vana-Vene riigi kohta	hinnang kontuurkaardile ja plakatile, teema lõpus arvestuslik töö	individuaalne juhendamine, lihtsustatud plak koostamine ja esitlemine
TEEMA: Ristisõjad					
ÕPILANE toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid; toob allikate põhjal esile ristisõdade põhjuse-tagajärje seoseid;	töö kaardiga: leiab kaardilt infot ja selgitab kaardi abil, mis riikidest mindi ristisõtta, kus asub püha maa jne. töö allikaga. Paavst Urbanus II kõne ja ristisõjad. Suunised õpilastele, kuidas väärinfot avastada, sõnastab	Urbanus II, Saladin, püha maa, ristisõjad, Läti Henriku Liivimaa kroonika, muistne vabadusvõitlus, Lembitu	töö kontuurkaardi ja atlase ja ajateljega, venn diagramm, materjali otsimine ristisõdade kohta	hinnang venn diagrammile, teema lõpus arvestuslik töö	individuaalne juhendamine, venn diagrammi lihtsustamine

selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu; selgitab, miks algasid ristisõjad Läänemere ääres ning kuidas need mõjutasid Eesti ajalugu, analüüsib allikate usaldusväärsust eri aspekte hinnates, teab, et allika sõnum sõltub autori positsioonist, kirjeldab muistse vabadusvõitluse käiku ning paigutab selle sündmuse laiemasse ajaloolisse konteksti (ristisõjad Euroopas ja Liivimaal, keskaja algus Eestis); nimetab muistse vabadusvõitluse põhjuseid ja tagajärgi, selgitab, kes oli Läti Henrik ja Lembitu ning miks nad on ajaloos olulised, selgitab, miks on Henriku Liivimaa kroonika tähtis ajalooallikas	allika abil ristisõja ja muistse vabadusvõitluse põhjuseid ja tulemusi, töö ajajoonega: koosta ajajoon Liivimaa ristiusustamise tähtsamate sündmuste kohta venni diagramm ristisõdade kohta Lähis-Itta ja Läänemere äärde				
TEEMA: Haridus, ülikoolid ja teadus					
ÕPILANE loetleb inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemise põhjuseid, toob näiteid selle tunnusjoontest, suuna esindajatest erinevatel	töö tekstiga, tekst jagada osadeks valida lõigud ja teemad vastavalt õpilaste arvule ja võimetele. paaristöö: INSERT-lugemine (teksti kõrvale märgitakse kokku lepitud märgid (nt v varem teada, - erineb	kloostrikool, linnakool, toomkool, ülikool, teaduskond, 7 vaba kunsti, rektor, dekaan, dispuut,	venn diagramm kool ja kasvataus keskajal ja tänapäeval, materjali otsimine keskaja	hinnang venn diagrammile, teema lõpus arvestuslik töö	individuaalne juhendamine, venn diagrammi lihtsustamine

ajastutel ning ühiskonnas toimunud muutustest; selgitab näidete toel, kellel ja kuidas oli keskajal võimalik haridust saada, nimetab keskaja seitse vaba kunsti, toob näiteid keskaja teaduste: skolastika, alkeemia, astroloogia ja arstiteaduse uurimismeetoditest ja –tulemustest, nimetab Euroopa esimesi ülikoole ja kirjeldab ülikoolides toimunud õppetööd	teadaolevast, + uus lisainfo, ? tahan rohkem teada) dispuut - loetu üle arutamine, õpilased teevad loetud lõigu põhjal kokkuvõtted (suuliselt ja/või kirjalikult) ja esitavad vastastikku või õpetajale küsimusi, arutelu võib laiendada võrdlusega tänapäeva kasvatusest ja haridusest, töö pildiga: keskaja vabad kunstid, pildi toel uuritakse, mis olid keskaja seitse vaba kunsti ja arutletakse, miks olid olulised just need distsipliinid, arutletakse ka ladina keele tähtsuse muutumise üle hariduses, töö tekstiga, keskaja ülikoolid ja skolastika. Aquino Thomas, teksti põhjal koostatakse faktide püramiid, oluline on uurida, mis faktid kinnitavad, et Aquino Thomas on hea näide keskaja haritlasest.	skolastika, alkeemia, astroloogia	ülikoolide ja Aquino Thomase kohta		
TEEMA: Eesti keskajal					
ÕPILANE toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid; märgib kaardile Liivi sõja järgse haldusjaotuse; arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda; selgitab	töö kaardiga - keskaegse Liivimaa valitsemine, täita saab kontuurkaarti või kirjeldada kaardi põhjal keskaegse Liivimaa haldusjaotust ning valitsemist; faktipüramiid keskaegse Liivimaa kohta (võib teha nt paaristööna); töö tekstiga: seisused Vana-Liivimaal	keskaja periodiseering Eesti ajaloos, Vana-Liivimaa, Liivi sõda	töö kontuurkaardi ja atlasega, faktipüramiidi koostamine; Rakvere linnuse külastus; Kristo Siig video Eesti keskaeg	hinnang tööle kaardiga, diagrammile, teema lõpus arvestuslik töö	individuaalne juhendamine, lihtsustatud küsimused arvestuslikus töö

näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu; selgitab muutusi Liivimaa valitsemises peale muistse vabadusvõitluse lõppu					
TEEMA: **Maadeavastused**					
ÕPILANE selgitab Ameerika Ühendriikide kujunemislugu; selgitab Christoph Kolumbuse rolli Ameerika avastajana eurooplaste jaoks; toob näiteid hispaanlastest ja portugallastest kolonisaatorite eesmärkidest ja tegevusest Ameerikas; toob näiteid kolonialismi majanduslikest, poliitilistest ja eetilistest aspektidest, annab kolonialismile hinnangu erinevast perspektiivist; märgib kaardile maadeavastajate retked. kirjeldab retkesid oma sõnadega kasutades geograafia termineid; selgitab eurooplaste kolonialismi põhjuseid ja tagajärgi Uues Maailmas; toob näiteid hispaanlaste ja portugallaste tegevusest Uue Maailma avastus- ja vallutusretkedel; annab	märgib kaardile Chrisoph Kolumbuse merereisi Ameerikasse ja teiste maadeavastajate retked.Tuvastab teksti põhjal, millst avastusretke on kirjeldatud ja/või kirjeldab avastusretki oma sõnadega. Selgitab avastusretkede põhjusid ja tagajärgi kasutades teemakohaseid mõisteid. Diferentseerimiseks sobib eeltäidetud kaart, atlase abil kaardi täitmine, etteantud märksõnad ja/või lünkteksti täitmine. Oluline on, et õpilane annab oma sõnadega hinnagu maadeavastustega alanud koloniseerimisele.ühest või mitmest perspektiivist. rühmatöö: iga rühm saab maailma kontuurkaardi, seejärel allikatekstid maadeavastuste eelduste, põhjuste, tagajärgede kohta, lisaks on allikatekstid erinevate maadeavastajate ja nende retkede kohta (nt Vasco da Gama, Ch. Columbus, Fernão de Magalhães vms), rühmas on ülesanne koos allikad läbi töötada ja seejärel kanda	Marco Polo reisikirjad, kompass, astrolaab, karavell, karak, indiaanlased, asteegid, inkad konkistadoorid, kolonialism, koloniaal-impeerium	töö kontuurkaardi ja atlasega, rühmatöö, materjali otsimine maadeavastuste kohta	hinnang rühmatööle ja kontuurkaardile, teema lõpus arvestuslik töö	individuaalne juhendamine, eeltäidetud kaart etteantud märksõnad, lihtsustatud küsimused arvestuslikus töö

hinnangu eurooplaste kolonisatsioonile Uues Maailmas kolonistide, põliselanike ja tänapäeva seisukohast.	eeldused, põhjused, tagajärjed kaardile, kaardile märkida erinevate värvidega avastusretkede suunad.				
TEEMA: Reformatsioon ja vastureformatsioon					
ÕPILANE toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise võimalustest reformide või revolutsiooni teel ja analüüsib nende protsesside erinevusi; toob näiteid reformatsiooni eesmärkidest, levikust ja mõjust, nimetab vastureformatsiooni põhjuseid ja tagajärgi, analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid minevikus ja tänapäeval isikute näitel; uurib ja tutvustab mõne keskajal elanud inimese võimalusi ja valikuid Marthin Lutheri ja tema mõttekaaslaste näitel	re-ga algavad mõisted ja nende tähenduse uurimine, eri tasandi küsimuste esitamine teksti/ materjali kohta ja nendele vastamine, võrdlemine, õpilased koostavad tabeli või skeemi reformatsiooni leviku ja mõju kohta (nt luterlus, kalvinism, anglikaanlus), tuues välja ka ühisosa, uurida reformatsiooni mõju kunstile, muusikale, haridusele	katoliiklus, reformatsioon, usupuhastus, indulgents, tees, ketser, Augsburgi usutunnistus, luterlus, protestantlus, kalvinism, anglikaanlus, pildirüüste, Trento kirikukogu, jesuiidid, vastureformatsioon, inkvisitsioon	võrdlustabeli koostamine, materjali otsimine reformatsiooni kohta Euroopas ja Eestis	hinnang võrdlustabelile, teema lõpus arvestuslik töö	individuaalne juhendamine, lihtsustatud võrdlustabeli koostamine
TEEMA: Renessanss ja humanism					
ÕPILANE loetleb inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemise põhjuseid, toob näiteid selle tunnusjoontest, suuna esindajatest erinevatel	arutelu uskumisest ja kahtlemisest, mis olukorras on kahtlemine hea, mis olukorras halb? poster või slaid, esitage kahtlevaid küsimusi (uurimisküsimusi) ja otsige neile	humanism, renessanss, traktaat	võrdlustabeli ja slaidiesitluse koostamine, materjali otsimine renessansiaja kunstniku kohta,	hinnang võrdlustabelile ja slaidiesitlusele	individuaalne juhendamine, lihtsustatud võrdlustabeli ja slaidiesitluse koostamine

ajastutel ning ühiskonnas toimunud muutustest võrdleb skolastikat ja humanismi; toob näiteid humanistide, maadeavastajate ja renessansiajastu õpetlaste tegevusest ja selgitab nende tegevuse mõju teadusliku maailmapildi kujunemisele, selgitab ja toob näiteid, kuidas inimesed on erinevatel ajastutel loodusesse suhtunud; selgitab, kuidas teadusliku maailmapildi kujunemine hiliskeskajal on mõjutanud inimeste suhtumist loodusesse.	vastuseid, näidake visuaalselt ja põhjendage valikuid, kuidas leidsite oma küsimusele vastuse koostage võrdlev tabel või skeem skolastika ja humanismi kohta, uurige, mis on traktaat, sõnastage üks teema, probleem või küsimus, millega tegelesid renessansiajastu õpetlased, kunstnikud, arhitektid, kirjanikud ja koostage traktaat, milles jäljendate renessansiajastu mõtteviisi.		slaidiesitluse koostamine		

AINEVALDKOND: SOTSIAALAINED
ÕPPEAINE: AJALUGU
KLASS: 8. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Maailm 1600–1815 Uusaja mõiste, üldiseloomustus, periodiseering. Ühiskond varauusajal.					
ÕPILANE Iseloomustab põhitunnuste kaudu erinevaid ajalooperioode määratleb ajaliselt (märgib ajajoonele) varauusaja ja uusaja piirid selgitab ajaloo periodiseerimise eesmärki ja kokkuleppelisust; iseloomustab seisuslikku ühiskonda ja Euroopa usuelu varauusajal toob näiteid muutustest, mis toimusid Euroopas ja maailmas varauusajal ja uusajal.	ajajoone koostamine: pöördepunktide, oluliste uusaja sündmuste ja nähtuste märkimine ajajoonele, õpitakse kasutama õpikut, otsima infot veebist vms., ühiselt pannakse paika ajastu piirid. ajajoone võib koostada paberil või veebikeskkonnas, üksi, paaris või rühmatööna, soovitav on ette anda sündmuste hulk, mida ajajoonele märkida (nt iga 50 aasta kohta kaks olulist sündmust, koos põhjendusega, miks just	Uusaeg, periodiseerimine, ajaloo pöördepunktid	ajajoone ja lühikokkuvõtte koostamine ajajoone koostamine veebis	hinnang ajajoonele ja lühikokkuvõttele	vähem võimekale õpilasele võib ajajoonele märgitavad sündmused ette anda, **i**ndividuaalne juhendamine, lihtsustatud lühikokkuvõtte koostamine

	need välja toodi), võimekamad õpilased võivad ühel pool telge näidata Eesti ja teisel maailma sündmusi või täiendada näidetega mingist spetsiifilisest eluvaldkonnast või konkreetsest riigist, õpilased/ rühmad tutvustavad oma tööd vastastikku, üks-kaks õpilast-rühma võivad tutvustada kogu klassile, seisuste skeemi (püramiidi koostamine). Skeemil tuleb näidata erinevused seisuste sees, teksti loomine. lühikokkuvõtte koostamine uusaja kohta küsimuste toel, õpilasel on võimalus kasutada kokkuvõtte koostamisel oma või rühma koostatud ajajoont ning seisuste skeemi.				
TEEMA: Ususõjad. Prantsusmaa, Inglismaa, Saksamaa sisepoliitika varauusajal					
ÕPILANE Toob allikate abil esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid,	sissejuhatuseks sobib Kristo Siigi video ususõdade kohta,	ususõda, kodusõda, protestandid, katoliiklased,	kunstiteose analüüs, materjali otsimine internetist	hinnang kunstiteose analüüsile, teema lõpus arvestuslik töö	õpilaste individuaalne juhendamine, kunstiteose

võrdleb allikate toel Prantsusmaa ususõdade, Inglismaa kodusõja ja kolmekümneaastase sõja põhjuseid ja tagajärgi, analüüsib allikate usaldusväärsust eri aspekte hinnates, teab, et allika sõnum sõltub autori positsioonist; hindab allika usaldusväärsust eristades fakte ja arvamusest; teadvustab allika autori taotlusi ja eesmärke; põhjendab allika valikut, teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis; teeb allika põhjal järeldusi autori positsiooni, taotluste või veendumuste kohta	selle teema kontekstis tasub klassis arutleda mõistete kodusõda (kodu+sõda) ja ususõda (usk+ sõda) ja neis liitsõnades peituva vastuolu üle, Töö tekstiga: õpilane koostab vähemalt kahe riigi näitel võrdleva tabeli 16.-17. sajandi kodusõdade/ ususõdade põhjuste ja tagajärgede kohta ja sõnastab Kristo Siigi video, oma koostatud tabeli ja teksti toel omapoolse järelduse ususõdade tulemuste ja tagajärgede kohta, allika analüüs: analüüsimiseks sobivad allikad: Francois Dubois “Pärtliöö veresaun”, John Barker, Marston Moori lahing 1644, Matthäus Merian (1593–1650) Praha kaitsmine 1618. aastal, nagu on kujutatud Francis Lützowi raamatus "Praha lugu”, Gerard ter Borch,	hugenotid, luterlased, kalvinistid, anglikaanid, Vestfaali rahu			lihtsustatud analüüsi koostamine lisaküsimuste abil, lihtsustatud küsimused arvestuslikus töös

	Vestfaali rahu - Münsteri lepingu ratifitseerimine 1648. uurida, millal pilt on loodud, mis sündmust see kujutab, kas autor võis olla sündmuse tunnistaja, kas pildil kujutatu võib vastata tegelikkusele, mis positsioonil võib olla pildi autor toimuva suhtes, kas pildil on kujutatud ajaloolisi isikuid.				
TEEMA: Absolutism ja valgustus					
ÕPILNE iseloomustab põhitunnuste kaudu erinevaid ajalooperioode iseloomustab põhitunnuste kaudu absolutismiajastut analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid minevikus ja tänapäeval isikute näitel; analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid uusajal elanud ajalooliste isikute näitel, kujundab oma poliitilise eelistuse ja põhjendab	Kristo Siig videod „Valgustusajastu“ ja „Valgustatud absolutism“, mõistekaardid, õpilane koostab laiendatud mõistekaarte näidetega valitsejatest, valgustusfilosoofidest ja nende vaadetest ja tegevusest, kaardi mudel võib olla etteantud, kaarte võib esitleda klassile ekraani vahendusel, paaristöö: kirjavahetus kahe ajaloolise isiku (nt	monarh, monarhia, absolutism, absoluutne monarh, valgustus, valgustatud absolutism, valgustatud monarh	mõistekaardi ja kirjavahetuse koostamine valgustusfilosoofi ja valgustatud monarhi vahel ning selle ette kandmine, materjali otsimine internetist	hinnang mõistekaardile ja kirjavahetuse ettekandmisele: teema lõpus arvestuslik töö	õpilaste individuaalne juhendamine, kirjavahetuse koostamine etteantud vihjete põhjal; lihtsustatud küsimused arvestuslikus töös

seda, annab hinnangu absolutismile ajastu kontekstis, loetleb inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemise põhjuseid, toob näiteid selle tunnusjoontest, suuna esindajatest erinevatel ajastutel ning ühiskonnas toimunud muutustest: seostab inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemist hariduse ja valgustusideede levikuga; nimetab valgustusfilosoofe ning toob näiteid nende panusest inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemisse	valitseja ja filosoofi vahel, kahe valitseja vahel vms).,õpilased valivad kaks ajaloolist isikut, kelle eluaastad võimaldavad neil kirjavahetuses olla ja kirjutavad kaks kirja, esimene tõstatab mingi probleemi või küsimuse, küsib nõu vms. teine vastab esimesele, andes soovitusi või hoopis kritiseerib esimese tegevust või seisukohti, kirjades võiks puudutada valikuliselt usuküsimusi, lihtrahva elu parandamist, riigi valitsemise ja välispoliitika küsimusi jms, mis võis valitud isikule huvi pakkuda, olenevalt klassi suurusest kantakse kirjad suuliselt ette väiksemates rühmades ning valitakse õnnestunumad või klassis.				
TEEMA: TEEMA: Ameerika iseseisvumine					

ÕPILNE selgitab Ameerika Ühendriikide kujunemislugu 17.-18. sajandil: Inglise kolooniate rajamine, konfliktid Prantsuse ja Inglise kolooniate vahel, kolooniate konfliktid emamaaga, iseseisvusdeklaratsioon, iseseisvussõda, 1789. aasta põhiseadus ja selle jõustumine, teab demokraatiale iseloomulikke jooni selle kujunemise ajal ja tänapäeval ja toob näiteid demokraatia arengust antiikajast tänapäevani; selgitab inimõiguste ja kodanikuvabaduste arengut mõne ajaloolise dokumendi näitel Ameerika iseseisvusdeklaratsioon ja põhiseadus	Kristo Siig video „Ameerika iseseisvumine“, töö tekstiga ja sündmuste aegrivi koostamine, paaristöö: õpilastele antakse sedelid sündmustega Ameerika Ühendriikide kujunemisloost, sedelid tuleb järjestada ja sündmuste sisu lahti kirjutada, töö tulemusel võib valmida elektrooniline- või paberposter või -plakat teemal Ameerika ühendriikide loomine, mida klassikaaslastele tutvustatakse, ülesanne dokumendiga: Ameerika Ühendriikide iseseisvusdeklaratsioon, õpilane võib otsida vastuseid õpetaja koostatud/esitatud küsimustele või koostatakse ja esitatakse küsimusi vastastikku, oluline on mõista, et Ameerika Ühendriikide	koloonia, emamaa, iseseisvus-, deklaratsioon, iseseisvussõda, põhiseadus, demokraatia	sündmuste aegrivi ja kõne koostamine ning selle ette kandmine, materjali otsimine internetist, elektroonilise posteri koostamine	hinnang sündmuste aegrivile ja kõne ettekandmisele.	õpilaste individuaalne juhendamine, kõne koostamine etteantud vihjete põhjal

	põhiseaduse näol on tegemist maailma esimese demokraatliku põhiseadusega, mis on olnu eeskujuks teiste riikide põhiseaduste koostamisel, koostada kõne, mille põhiseaduse koostaja peab saadikutele enne põhiseaduse allkirjastamist, parimad kõned loetakse ette ja klassis võib läbi mängida ka dokumendi allkirjastamise, evokatsiooniks sobib stseen, kui õpilased kehastuvad senaatoriteks, õnnitlevad üksteist põhiseaduse vastuvõtmise puhul ning nimetavad üksteisele sündmusi Ameerika ühendriikide kujunemisloost, põhimõtteid iseseisvudeklaratsioonist või põhiseadusest.				
TEEMA: Prantsuse revolutsioon ja Napoleon					

ÕPILANE toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise võimalustest reformide või revolutsiooni teel ja analüüsib nende protsesside erinevusi, selgitab Prantsuse revolutsiooni Asutava kogu ja Napoleoni reformide (koodeksite) näitel ühiskonna ümberkorraldamise vajadust ja erinevaid võimalusi, tunneb ära äärmusluse ja populismi tunnused minevikus ja tänapäeval, selgitab äärmuslike liikumiste ja ideoloogiate mõju ühiskonnale jakobiinide näitel	töö karikatuuriga, õpilane iseloomustab karikatuuride toel seisuslikku ühiskonda Prantsusmaal 1789, tuues välja ühiskonna ümberkorraldamise vajadused erinevate seisuste seisukohalt; töö videoga, õpilane lahendab video käigus ülesanded ja kirjutab välja revolutsiooni arenemise sõlmpunktid/ etapid; töö mõistetega: õpilased koostavad üksi või paaristööna ristsõna teemaga seotud mõistetest, kas paberil või sobivas veebikeskkonnas kasutades õpikut ja/või sõnaveebi; uudisloo koostamine: Louis XVI arreteerimine ja hukkamine, uudisklipp, kokkuvõttev kordamine: riigikorra muutumine Prantsusmaal 1789-1804,	seisused, generaalstaadid, reform, revolutsioon, Asutav Kogu, äärmuslus, žirondiinid, jakobiinid, terror, koodeks	sündmuste aegrivi, uudisloo, mõistekaardi ja ristsõna koostamine, materjali otsimine internetist, elektroonilise ristsõna koostamine	hinnang sündmuste aegrivile, selle ettekandmisele, uudisloole, teema lõpus arvestuslik töö	õpilaste individuaalne juhendamine, mõistekaardi koostamine Napoleonist etteantud vihjete abil; lihtsustatud küsimused arvestuslikus töös

	töö karikatuuriga: Napoleoni sõjad.				
TEEMA: Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus					
ÕPILANE selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu: võrdleb Rootsi ja Vene ajal (17. ja 18. sajandil) toimunud muutusi Eestis, märkab kodukoha kultuuripärandit ja teab selle kujunemislugu, mõistab, et kultuuripärandi tähendus võib ajas muutuda; toob näiteid uusaja kultuuripärandist kodukohas ja Eestis (arukam õpilane toob esile näiteid nt kirikute või mõisahoonete käekäigust nõukogude ajal ja Eesti Vabariigis); toob näiteid eestikeelse kirjasõna ja hariduselu edenemisest kodukohas ja Eestis, analüüsib hariduse tähtsust ühiskonna arengus;	Töö tekstidega, ajajoone koostamine, esmalt visandatakse ajajoonele Rootsi ja Vene aja kronoloogia ja olulisemad sündmused, seejärel töötatakse tekstidega, eesmärgiga leida ja sõnastada Rootsi ja Vene aega läbivaid teemasid, teemade leidmisel võib abi olla ka video vaatamisest Kristo Siig, video: “Talurahva olukord 17.-18. sajandil" või ülesannete lahendamisest, võrdluse koostab iga õpilane individuaalselt, ülesannet saab diferentseerida kriteeriumide hulga või keerukuse alusel, vajadusel võib õpetaja kriteeriumid ette anda või koos õpilastega sõnastada, kultuuriobjekti tutvustamine: valida ja	Rootsi aeg, Vene aeg, reduktsioon, restitutsioon	ajajoone ja kultuuriobjekti tutvustuse koostamine, materjali otsimine internetist, elektroonilise kultuuriobjekti tutvustuse koostamine	hinnang kultuuriobjekti tutvustusele ja ajateljele; teema lõpul arvestuslik töö	õpilaste individuaalne juhendamine, kultuuriobjekti tutvustuse koostamine etteantud vihjete abil; lihtsustatud küsimused arvestuslikus töös

tutvustab üht uusaja kultuuriobjekti kodukohas või Eestis, selgitades selle tähtsuse või funktsiooni muutumist ajas	tutvustada üht kodukoha/ Eesti kultuuriobjekti 17.-18. sajandist: ülesannet on lihtne kohandada mahtu diferentseerides või paaris ja grupitööd tehes, lihtne lahendus individuaalseks tööks on minireferaat 5 osalise mudeli järgi (nt vormistada A5 lehele) objekti valiku põhjendus ühe lausega, objekti tutvustus viie lausega, joonis objektist, joonise allkiri, viited allikatele koolis kehtiva hindamisjuhendi järgi				
TEEMA: Kunst, kultuur ja teadus varauusajal					
ÕPILANE nimetab erinevate kunstistiilide olulisemaid tunnuseid ja tunneb väliste tunnuste järgi ära erinevate kunstistiilide arhitektuurinäiteid; võrdleb põhitunnuste alusel (üldilme, detailid)	mõistekaartide koostamine õppeteksti põhjal: barokk, rokokoo, klassitsism, stiili nimi võib olla kaardil suurelt kirjutatud, siis saab seda kasutada ka äratundmismängu mängimises, õpetaja on	barokk, rokokoo, klassitsism	mõistekaardi ja posteri valmistamine; materjali otsimine internetist.	hinnang mõistekaardile, mängukaartidele ja posterile.	õpilaste individuaalne juhendamine, etteantud vihjed mõistekaardi ja posteri valmistamiseks.

barokkstiili, klassitsismi arhitektuuris; tunneb ära ja iseloomustab allikate põhjal barokki, rokokoostiili, klassitsismi kujutavas kunstis, toob näiteid kunstnike ja nende teoste kohta; analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile, mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga; analüüsib teaduse arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile varauusaja teadusrevolutsiooni saavutuste näitel	ette valmistanud slaidiesitluse läbisegi esitletavate baroki, rokokoo ja klassitsismi stiilinäidetega ning õpilased pakuvad stiili, tõstes vastava kaardi. õigesti vastanute hulgast küsib õpetaja põhjendust, miks vastab näide just selle stiili tunnustele. mängu saab mängida ka kokku lepitud liigutuste või poosidega, sel juhul suurendab mäng kehalist aktiivsust, mängu saab teha raskemaks, kui stiilile lisaks tuleb määrata kunstiliik (arhitektuur, sisekujundus, skulptuur, maalikunst, graafika, tarbekunst vms); näitus: teadusrevolutsioon 17.-18.sajandil; õpilased valmistavad individuaalselt või paaristööna kokku lepitud formaadis (suurus, kujundus, alateemad jms) postrid				

	ühe valitud 17 -18. sajandi teadussaavutuse kohta, soovitav, et postril kasutada joonisist või skeemi, mis avab leiutise olemuse visuaalselt, kindlasti peab õpetaja koordineerima teemade valikut pakkudes välja nimekirja või avades registreerimislehe, iga teadussaavutuse kohta valmistatakse üks poster, postrite põhjal koostavad õpilased erineva raskusastmega küsimusi (kes, mis, kus, millal, miks, kuidas jms), nt koostatakse küsimuste pank, viiakse läbi mälumäng rühmades vms.				
TEEMA: Viini kongress ja Euroopa uusajal					
ÕPILANE analüüsib Euroopa riikide arengut uusajal mõne riigi näitel/ (Prantsusmaa, Inglismaa, Saksamaa, Venemaa, Austria, Rootsi vms)	Propagandapildid ja video: "Napoleoni võidud ja kaotused" Kristo Siig video; "Viini kongress"; rühmatöö, ülesanne kaardiga.	kongress, lõppakt, restauratsioon, tagurlus, tasakaal	minireferaadi koostamine; materjali otsimine internetist, elektroonilise minireferaadi koostamine	hinnang minireferaadile	õpilaste individuaalne juhendamine, minireferaadi koostamine etteantud vihjete abil

	rühmad koostavad kättejuhtuvatest esemetest (rõivad, koolikoti sisu jms) kaardi Euroopa pärast Viini kongressi, kaardid pildistatakse, minireferaat: **r**ühma liikmed jagavad ära riigid, iga õpilane koostab minireferaadi ühe riigi kohta, klassis lepitakse kokku referaadi maht (nt 2-3lk) struktuur (alapeatükid), fookuses võiks olla riigi areng Napoleoni sõdade ajal ning Viini kongressi ajal ja järel				
TEEMA: Tööstusrevolutsioon ja industrialiseerimine					
ÕPILANE analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile; mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga; toob näiteid uusaja tehnilistest leiutistest ja	Kristo Siig, videod: "Tööstusrevolutsioon 1", "Kapitalism või tööstusrevolutsioon 2", "Tööstusrevolutsioon 3"; uurida ja võrrelda Euroopa ja Ameerika Ühendriikide või Eesti linnade arengut 17.-19. sajandil kahe linna näitel; võrrelda rahvaarvu muutumist,	kütused: süsi ja koks, aurumasin, võimsusühikud: hobujõud ja watt, tööstus, vabrik, automatiseerimine linnastumine	kahe Eesti linna võrdluse koostamine, vabrikutöölise eluolu kirjelduse koostamine; materjali otsimine internetist,	hinnang vabrikutöölise eluolu kirjeldusele, teema lõpus arvestuslik töö	õpilaste individuaalne juhendamine; lihtsustatud küsimused arvestuslikus töös

selgitab nende ellurakendamise tulemusel toimunud muutusi inimeste igapäevaelus ja ühiskonnas; selgitab ja toob näiteid, kuidas inimesed on erinevatel ajastutel loodusesse suhtunud; toob näiteid kuidas industrialiseerimise tulemusena on suurenenud inimkonna ökoloogiline jalajälg; analüüsib linnastumise põhjuseid ja tagajärgi 19. sajandi Euroopa ja Ameerika Ühendriikide linnade näitel;	tööstusettevõtteid ja tööstusarhitektuuri, raudteeühendust jms.				
TEEMA: Poliitilised õpetused					
ÕPILANE iseloomustab erinevaid poliitilisi õpetusi ja nende peamisi toetusgruppe ühiskonnas, analüüsib, mis on iseloomulik konservatismile, liberalismile ja sotsiaaldemokraatiale, rahvuslusele tänapäeval:	Kristo Siig, video: "Uusaegsed ideoloogiad: liberalism, konservatism, sotsialism" **s**iksakrühmatöö: õpilased jagunevad nelja rühma: liberaalid, konservatiivid, rahvuslased, sotsialistid; iga rühm koostab plakati (stendi) ideaalsest	ideoloogia, liberalism, konservatism, sotsialism, rahvuslus, natsionalism, äärmuslus, kommunism	siksakrühmatöö: poliitilised õpetused; materjali otsimine internetist	hinnang siksakrühmatööle	õpilaste individuaalne juhendamine.

iseloomustab ja võrdleb liberalismi, konservatismi, natsionalismi ja sotsialismi etteantud kriteeriumide alusel (nt ideaalid ja eesmärgid, ideoloogid, toetajaskond), kujundab oma arvamuse.	ühiskonnast, kasutatakse mõistete defineerimiseks, ideoloogide tsitaate ideede kunstiliseks sõnastamiseks, luuakse visuaalne identiteet, pöördutakse sõnumitega potentsiaalse toetajaskonna poole jne., seejärel külastatakse teiste rühmade stende ja täidetakse individuaalselt võrdlev tabel, näiteks: suhtumine võrdsusesse, suhtumine eraomandisse, suhtumine rikkuse ümberjagamisse, suhtumine demokraatiasse, revolutsioon või reformid, riigi roll majanduses; teema käsitlemist võib süvendada ekspertrühmi moodustades ja korraldades arutelu mõne tänapäeva Eesti või kohaliku elu probleemi üle, kusjuures iga õpilane peab probleemile lähenema oma				

	kodurühma poliitilist vaadet säilitades.				
TEEMA: Euroopa rahvaste kevad (1848. aasta revolutsioonid)					
ÕPILANE arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda: arutleb märksõnade või küsimuste toel rahvusluse, Euroopa rahvaste vabadusliikumise ja 1948. aasta revolutsioonide põhjuste ning tagajärgede üle; kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda.	paaristöö kaardiga, õpilased koostavad kaardil kujutatu ja legendi põhjal lühikese kokkuvõtte (4-5 lauset) Saksamaa olukorrast 1848.aastal, võimekamad õpilased võivad kirja panna tähelepanekuid ka teiste riikide kohta, Kristo Siig, video Saksamaa ühendamine; võrdleva tabeli koostamine valitud riikide kohta; (Saksamaa, Prantsusmaa, Austria, Itaalia): revolutsiooni põhjused, tähtsamad nõudmised, sündmuste käik, tulemused; võrdleva tabeli põhjal sõnastatakse kokkuvõttev järeldus Euroopa rahvaste kevade kohta	rahvuslus, rahvuslik vabadusliikumine, rahvusriik, kodanlus, liberalism, vabariik, põhiseadus	võrdlustabeli koostamine 1848. aasta revolutsioonide kohta; materjali otsimine internetist,	hinnang võrdlustabelile.	õpilaste individuaalne juhendamine.
TEEMA: Kolonialism ja imperialismi kujunemine					
ÕPILANE toob näiteid kolonialismi majanduslikest,	rühmatöö meetod probleemiaken (soovitav on moodustada neli	koloonia, koloniseerimine, kolonialism,	probleemakna koostamine rühmades;	hinnang probleemaknale,	õpilaste individuaalne

poliitilistest ja eetilistest aspektidest, annab kolonialismile hinnangu erinevast perspektiivist: toob näiteid kolonialismi majanduslikest, poliitilistest ja eetilistest aspektidest Aafrikas, Aasias, Ameerikas, Austraalias; annab hinnangu eurooplaste kolonisatsioonile kolonistide, põliselanike ja tänapäeva seisukohast; selgitab, kuidas tootmine, tarbimine ja inimeste elatustase on seotud loodusressursside kasutamisega: analüüsib koloniaalvallutuste seost loodusressursside kasvava vajadusega; analüüsib rahvaarvu muutuste ja inimeste heaolu seoseid loodusressursside kasutamisega 19. sajandi näitel; analüüsib imperialismi kujunemise seost	rühma, iga rühm täidab kõik probleemakna ruudud), akna ruutudesse kirjutada ühe või mitme riigi näitel: -kolonialismi ajalugu ja põhjused -kolonistide tegevus asumaadel (konkreetsed näited eri piirkondadest) -põliselanike olukord -tulemused, tagajärjed, mõju; probleemakende esitlemine (iga rühm esitleb üht akna ruutu, teised rühmad täiendavad); järelduse sõnastamine: lõpuks sõnastab iga õpilane järelduse individuaalselt, lähtudes püstitatud dilemmaküsimusest	impeerium, imperialism	materjali otsimine internetist	teema lõpus arvestuslik töö	juhendamine, lisavihjed kolonialismi ja imperialismi kohta; lihtsustatud küsimused arvestuslikus töös

loodusressursside hõivamisega					
TEEMA: Venemaa ja Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul					
ÕPILANE analüüsib Eesti omariikluse kujunemist ja arengut Euroopa sündmuste kontekstis: seostab Eesti omariikluse algust rahvusliku vabadusliikumise ja ärkamisaja sündmustega; nimetab Eesti omariikluse kujunemise majanduslikke, kultuurilisi ja poliitilisi eeldusi; nimetab Eesti omariikluse kujunemisele kaasa aidanud isikuid ja selgitab nende panust. toob näiteid erinevate ajastute kultuuripärandist; seostab eestlaste perekonnanimede saamist pärisorjuse kaotamisega, toob näiteid perekonnanimede saamislugudest; toob näiteid estofiilide tegevusest ja panusest eesti kultuurilukku;	slaidiesitluse koostamine tuntud baltisakslasest; õpilane nimetab Eesti omariikluse kujunemise majanduslikke, kultuurilisi ja poliitilisi eeldusi ja seostab Eesti ajaloo sündmusi Euroopa ja Venemaa ajalooga	reformid, tagurlus, dekabristid, õigeusk, isevalitsus, slavofiil, venestamine, baltisakslane, estofiil	slaidiesitluse koostamine; materjali otsimine internetist, slaidiesitluse koostamine	hinnang slaidiesitlusele, teema lõpus arvestuslik töö	õpilaste individuaalne juhendamine slaidiesitluse koostamisel, lihtsustatud küsimused arvestuslikus töös

toob näiteid ärkamisaja tegelaste ja nende panuse kohta eesti kultuuriloos; märkab kodukoha kultuuripärandit ja teab selle kujunemislugu, mõistab, et kultuuripärandi tähendus võib ajas muutuda; toob näiteid eestikeelse kirjasõna ja hariduselu edenemisest kodukohas ja Eestis, analüüsib hariduse tähtsust ühiskonna arengus; toob näiteid Kalevipoja tegelaskuju tähenduse muutumise kohta ajaloos; märkab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju; toob näiteid Eestist pärit, Eestis õppinud või tegutsenud baltisaksa haritlaste tegevuse rahvusvahelisest mõjust (Karl Ernst von Baer, August von Kozebue, Eduard von Toll, Friedrich Georg Wilhelm von Struve, Ferdinand von Wrangel jt);					

teadvustab baltisakslaste rolli eesti (ja läti) kultuuri ja ühiskonnaelu arengus					
TEEMA: Esimene maailmasõda. Eesti iseseisvumine					
ÕPILANE toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid, arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle; analüüsib Esimese maailmasõja põhjusi ning sõdivate poolte taotlusi ning Esimese maailmasõja tagajärgi ja mõju maailma arengule. analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile, nimetab I maailmasõja käigus kasutusele võetud sõjapidamise uuendusi, kirjeldab nende rolli, toob näiteid sõda käsitlevatest filmidest, raamatutest jms. toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise	töö kaardiga: ajalookaardi abil sõjaliste blokkide nimetamine, kontuurkaardile kandmine, sõja käigu kohta informatsiooni hankimine sõnastamine; töö allikatega: õpetaja valib klassile jõukohaseid ülesandeid (nt allika ja videoül-d); esimese maailmasõja tehnilised uuendused: tank, tsepeliin, mürkgaasid, lennuk; kuidas mõjutas sõjapidamist tehnilised uuendused? leida tehniliste uuenduste kohta infot internetist; manööversõja ja positsioonisõja võrdlemine; kava koostamine: “Eesti iseseisvumine”	Antant, Kolmikliit, Keskriigud, atentaat, läänerinne, idarinne, maneööversõda, positsioonisõda, Compiègne'i vaherahu, veebruari- ja oktoobrirevolutsion Venemaal, Lenin, kommunistid, Nõukogude Venemaa, iseseisvusmanifest 23.- 24.02.1918	töö kontuurkaardiga, kava koostamine, materjali ja informatsiooni otsimine internetist	hinnang kaardile ja kavale, teema lõpus arvestuslik töö	õpilaste individuaalne juhendamine, lisaküsimused kava koostamiseks, diferentseeritud küsimused arvestuslikus töös.

võimalustest reformide ja revolutsiooni teel, analüüsib nende protsesside erinevusi; kirjeldab Vene revolutsioonide ja novembrirevolutsiooni tagajärgi ja mõju nimetab Esimese maailmasõja aegseid sõjalise liite ning selgitab mis riigid ja miks sinna kuulusid, sõnastab sõja põhjuseid ja tagajärgi selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu; analüüsib Eesti omariikluse kujunemist ja arengut Euroopa sündmuste kontekstis: seostab Eesti omariikluse kujunemist rahvusvaheliste sündmustega (uute rahvusriikide tekkimine esimese maailmasõja käigus, Vene revolutsioonid)					
TEEMA: Teadus, tehnika ja kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul					

ÕPILANE teab, kuidas meditsiin on ajas arenenud ja mis võtteid on kasutatud haiguste ja epideemiatega võitlemisel: toob näiteid 19. sajandi meditsiini edusammudest (ravimid, veregruppide avastamine, röntgen, narkoos, rasestumisvastased vahendid jt) ja põhjendab nende tähtsust haigustega võitlemisel, pere planeerimisel, rahvastikuprotsessides jne. toob näiteid erinevate ajastute kultuuripärandist: toob näiteid 19. sajandi teaduse, tehnika, arhitektuuri, kujutava kunsti, moepildi, kirjanduse, muusika jms kohta.	Kristo Siig, video: “Teaduse ja tehnoloogia areng 19. sajandil": artikli ja reklaami koostamine: teaduse ja tehnika areng uusajal, rühmatöö või paaristöö. ühe minuti loengud 19. sajandi teadusest ja kultuurist; esmalt arutatkse mõne minutiloengu põhjal, milline on hea minutiloeng (pealkiri, hüpotees, loengu tekst, intonatsioon, katteplaanid, kokkuvõte) seejärel kogutakse infot ja kirjutatakse tekst, mõeldakse läbi katteplaanid, küsimused jms.	sisepõlemismootor, relekter, hõõglamp, röntgen, raudtee, raudbetoon, rahvastik, aspiriin, narkoos, süstal, pastöriseerimine, valmistoit, krinoliin, tärgeldamine, frakk, smoking, silinder, romantism, realism, historitsism, impressionism, postimpressionism juugend	rühmatöö: “ühe minuti loeng”; materjali ja informatsiooni otsimine internetist	hinnang rühmatööle	õpilaste individuaalne juhendamine, lisaküsimused loengu koostamiseks.

AINEVALDKOND: SOTSIAALAINED
ÕPPEAINE: ÜHISKONNAÕPETUS
KLASS: 9. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA NR.1 Ühiskond ja sotsiaalsed suhted: kuidas ühiskond toimib ja kellest koosneb					
Õppija mõistab, et ühiskond on terviklik süsteem, kus erinevad osapooled mõjutavad ning samas sõltuvad teineteisest. Oskab tuua näiteid sektorite tegevusest ja koostööst ühiskonnas ning üksikisikute kokkupuudetest ja/või võimalusest osaleda avaliku sektori, erasektori ja vabakonna tegevuses.	Õppija mõistab, et ühiskond on terviklik süsteem, kus erinevad osapooled mõjutavad ning samas sõltuvad teineteisest. Oskab tuua näiteid sektorite tegevusest ja koostööst ühiskonnas ning üksikisikute kokkupuudetest ja/või võimalusest osaleda avaliku sektori, erasektori ja vabakonna tegevuses.	sootsium, ühiskond, kriis, võrdõiguslikkus, sallivus, koostöö, inimõigused, sotsiomeetria	Töövihikuülesanded, töölehed, rühmatööd. Leiab iseseisvalt informatsiooni õppetööks internetist ja lahendab ülesandeid õpetaja ettenäidatud ajakohastatud veebilehtedelt. Oskab koostada digitaalseid tekste ja esitlusi.	Esitatud tööde korrektsust ja õigeid vastuseid. Seoste leidmise taset ja loominguliste tööde mitmekesistatud vastuseid ja mahtu. Põhimõistetest aru saamist. Tunnikontrollid, kontrolltööd, esitlused, töövihikutööde nõuetekohast täitmist.	Lühendatud tekstid. Visuaalse materjali mahu suurendamine. Tunni- ja kontrolltöödes võimalik kasutada lisamaterjali. Lihtsustatud hindelised ülesanded.

Ühiskonna sotsiaalne struktuur: mõistmine, et ühiskond on mitmekesine, sh ebavõrdne.					
Alateema nr 2 Sotsiaalsete rühmade määratlemine.					
Õppija mõistab, et ühiskond koosneb mitmetest vastanduvate huvidega rühmadest nt iga; sugu; terviseseisund; elukoht; kultuuriline, religioosne ja rahvuslik identiteet jm. Oskab analüüsida peamiseid rahvastikunäitajaid ning mõistab, milliseid järeldusi on nende andmete alusel võimalik ühiskonna kohta langetada või milliseid tulevikuprognoose teha. Teab, kuidas kaasaja ühsiskondi mõjutab ränne ning milles erinevad/sarnanevad kodaniku õigused ja kohustused mittekodanikuõigustest ja	Õppija mõistab, et ühiskond on terviklik süsteem, kus erinevad osapooled mõjutavad ning samas sõltuvad teineteisest. Oskab tuua näiteid sektorite tegevusest ja koostööst ühiskonnas ning üksikisikute kokkupuudetest ja/või võimalusest osaleda avaliku sektori, erasektori ja vabakonna tegevuses.	sootsium, ühiskond, kriis, võrdõiguslikkus, sallivus, koostöö, inimõigused, sotsiomeetria	Töövihikuülesanded, töölehed, rühmatööd. Leiab iseseisvalt informatsiooni õppetööks internetist ja lahendab ülesandeid õpetaja ettenäidatud ajakohastatud veebilehtedelt. Oskab koostada digitaalseid tekste ja esitlusi.	Esitatud tööde korrektsust ja õigeid vastuseid. Seoste leidmise taset ja loominguliste tööde mitmekesistatud vastuseid ja mahtu. Põhimõistetest aru saamist. Tunnikontrollid, kontrolltööd, esitlused, töövihikutööde nõuetekohast täitmist.	Lühendatud tekstid. Visuaalse materjali mahu suurendamine. Tunni- ja kontrolltöödes võimalik kasutada lisamaterjali. Lihtsustatud hindelised ülesanded.

kohustustest. Oskab avaldada põhjendatud arvamust teemal, kes on hea kodanik ning kuidas selleks saada.					
Alateema nr 3 Erinevate sotsiaalsete rühmade sidus kooseksisteerimine.					
Õppija mõistab, miks on hästi toimiva ühiskonna jaoks oluline arvestada inimeste erisustega. Kuidas nii avalik-, era- kui ka kolmas sektor saab kaasa aidata sotsiaalselt õiglasema ühiskonna loomisele, et vähendada sotsiaalset tõrjutust ja sellest tulenevaid probleeme. Teab, milline tähtsus on identiteedil inimese elus ning kuidas ühiskond mõjutab selle kujunemist. Mõistab koostöövõimaluste otsimise vajalikkust kultuuriliste/maailmavaatelise (poliitiliste) erimeelsuste puhul.	Õppija mõistab, et ühiskond on terviklik süsteem, kus erinevad osapooled mõjutavad ning samas sõltuvad teineteisest. Oskab tuua näiteid sektorite tegevusest ja koostööst ühiskonnas ning üksikisikute kokkupuudetest ja/või võimalusest osaleda avaliku sektori, erasektori ja vabakonna tegevuses. On teadlik vastavate MTÜ-de ja riiklike institutsioonide tegutsemisest.	sootsium, ühiskond, kriis, võrdõiguslikkus, sallivus, koostöö, inimõigused, sotsiomeetria	Töövihikuülesanded, töölehed, rühmatööd. Leiab iseseisvalt informatsiooni õppetööks internetist ja lahendab ülesandeid õpetaja ettenäidatud ajakohastatud veebilehtedelt. Oskab koostada digitaalseid tekste ja esitlusi.	Esitatud tööde korrektsust ja õigeid vastuseid. Seoste leidmise taset ja loominguliste tööde mitmekesistatud vastuseid ja mahtu. Põhimõistetest aru saamist. Tunnikontrollid, kontrolltööd, esitlused, töövihikutööde nõuetekohast täitmist.	Lühendatud tekstid. Visuaalse materjali mahu suurendamine. Tunni- ja kontrolltöödes võimalik kasutada lisamaterjali. Lihtsustatud hindelised ülesanded.

Õppes pööratakse rõhku järgmistele väärtuste arendamisele: sallivus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.					
Alateema nr 4 Inimeste õiguste ja kohustuste tundmine (perekonnaliikme rollist lähtuvalt)					
Õppija mõistab, millised on tema kui lapse õigused ja kohustused, millised kohustused ja õigused on tema vanematel. Oskab selgitada ja põhjendada, milliste õiguste ja vabaduste kaitse peab olema ühiskonna kõrgendatud tähelepanu all. Arutletakse, tulenevalt oma rollist perekonnas, vastutuse võtmise olulisuse üle ning selle üle, kuidas noorukiea õigused ja vastutus erineb väikelapse või täiskasvanu omadest. Õppija selgitab õiguste ja kohustuste omavahelisi seoseid. Saab aru,	Õppija mõistab, et ühiskond on terviklik süsteem, kus erinevad osapooled mõjutavad ning samas sõltuvad teineteisest. Oskab tuua näiteid sektorite tegevusest ja koostööst ühiskonnas ning üksikisikute kokkupuudetest ja/või võimalusest osaleda avaliku sektori, erasektori ja vabakonna tegevuses.	sootsium, ühiskond, kriis, võrdõiguslikkus, sallivus, koostöö, inimõigused, sotsiomeetria	Töövihikuülesanded, töölehed, rühmatööd. Leiab iseseisvalt informatsiooni õppetööks internetist ja lahendab ülesandeid õpetaja ettenäidatud ajakohastatud veebilehtedelt. Oskab koostada digitaalseid tekste ja esitlusi.	Esitatud tööde korrektsust ja õigeid vastuseid. Seoste leidmise taset ja loominguliste tööde mitmekesistatud vastuseid ja mahtu. Põhimõistetest aru saamist. Tunnikontrollid, kontrolltööd, esitlused, töövihikutööde nõuetekohast täitmist.	Lühendatud tekstid. Visuaalse materjali mahu suurendamine. Tunni- ja kontrolltöödes võimalik kasutada lisamaterjali. Lihtsustatud hindelised ülesanded.

milline on õiguste ja privileegide vahekord. Õppes pööratakse rõhku järgmiste väärtuste kujundamisele: hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu.					
Alateema nr 5 Mina õiguste ja kohustuste teostajana, märkajana, sekkujana					
Õppija teab, millised on peamised inimõigused (sh lapse õigused) ning kus need on sätestatud. Oskab märgata vägivalda ja kuritarvitamist enda ümber ning tunneb lihtsamaid sekkumise võtteid/võimalusi. Analüüsib oma lähiümbrust märgates puudusi väärikas käitumises inimeste vahel ning oskab välja pakkuda lahendusi selliste olukordade ennetamiseks, lahendamiseks. Mõistab, et elu toob kaasa kriise, kuid teab, et nendeks on	Õppija mõistab, et ühiskond on terviklik süsteem, kus erinevad osapooled mõjutavad ning samas sõltuvad teineteisest. Oskab tuua näiteid sektorite tegevusest ja koostööst ühiskonnas ning üksikisikute kokkupuudetest ja/või võimalusest osaleda avaliku sektori, erasektori ja vabakonna tegevuses. Teab, kuhu probleemide puhul pöörduda riigi kodanikuna.	sootsium, ühiskond, kriis, võrdõiguslikkus, sallivus, koostöö, inimõigused, sotsiomeetria	Töövihikuülesanded, töölehed, rühmatööd. Leiab iseseisvalt informatsiooni õppetööks internetist ja lahendab ülesandeid õpetaja ettenäidatud ajakohastatud veebilehtedelt. Oskab koostada digitaalseid tekste ja esitlusi.	Esitatud tööde korrektsust ja õigeid vastuseid. Seoste leidmise taset ja loominguliste tööde mitmekesistatud vastuseid ja mahtu. Põhimõistetest aru saamist. Tunnikontrollid, kontrolltööd, esitlused, töövihikutööde nõuetekohast täitmist.	Lühendatud tekstid. Visuaalse materjali mahu suurendamine. Tunni- ja kontrolltöödes võimalik kasutada lisamaterjali. Lihtsustatud hindelised ülesanded.

võimalik valmistuda. Teab, mida enda ja lähedaste kaitsmiseks peab kriisiolukordades esmajoones tegema ja kuhu abi saamiseks pöörduma. Arutleb, millal muutub sõna ohtlikuks ja kust läheb sõnavabaduse piir. Teema avamisel on oluline roll väärtuskasvatusel (võrdõiguslikkus, märkamine, hoolivus, austus, vastutus).					
TEEMA NR.2 Meedia ja teave: kuidas toimida infopaljususe ja infokorratuse kontekstis					
Õppija teab ajakirjanduse rolli (informeerimine, tähelepanu juhtimine probleemidele, meelelahutus jm) ja vastutust avaliku arvamuse kujundamisel ühiskonnas. Oskab vahet teha erinevat tüüpi meediasisul (professionaalne ajakirjandus versus	Professionaalse ajakirjanduse eristamine muust meediast.	Kriitiline mõtlemine, infoühiskond, meedia, infoteadus, digiajastu	Töövihikuülesanded, töölehed, rühmatööd. Leiab iseseisvalt informatsiooni õppetööks internetist ja lahendab ülesandeid õpetaja ettenäidatud ajakohastatud veebilehtedelt. Oskab koostada digitaalseid tekste ja esitlusi.	Esitatud tööde korrektsust ja õigeid vastuseid. Seoste leidmise taset ja loominguliste tööde mitmekesistatud vastuseid ja mahtu. Põhimõistetest aru saamist. Tunnikontrollid, kontrolltööd, esitlused, töövihikutööde nõuetekohast täitmist.	Lühendatud tekstid. Visuaalse materjali mahu suurendamine. Tunni- ja kontrolltöödes võimalik kasutada lisamaterjali. Lihtsustatud või asendatud hindelised ülesanded.

“näiline ajakirjandus” (huvirühmade meedia, sotsiaalmeedias sisuloojad ja suunamudijad jms), süvavõltsingu kasutamine. Selgitab, millised on ajakirjanduse standardid.					
Alateema nr. 2 Informatsiooni kaudu mõjutamise märkamine					
Õppija teab, milles seisneb sõnumite võimendamine ja mullistumine. Mõistab, millistes olukordades mõjutamine toimub ning oskab märgata enda ümber erinevat liiki turunduskommunikatsiooni kui ka poliitilist propagandat. Mõistab, mis on infosõda ning kuidas kasutatakse vastandumist jm infomüra, et mõjutada demokraatliku arutelu. Tunneb ja oskab	Infoühiskonna head ja halvad küljed, millist potentsiaali käsitleb endas infoühiskond ja digitehnoloogia.	Kriitiline mõtlemine, infoühiskond, meedia, infoteadus, digiajastu, küberrünnak, sotsiaalkontod, sotsiaalmeedia, kommunikatsioon, propaganda	Töövihikuülesanded , töölehed, rühmatööd. Leiab iseseisvalt informatsiooni õppetööks internetist ja lahendab ülesandeid õpetaja ettenäidatud ajakohastatud veebilehtedelt. Oskab koostada digitaalseid tekste ja esitlusi.	Esitatud tööde korrektsust ja õigeid vastuseid. Seoste leidmise taset ja loominguliste tööde mitmekesistatud vastuseid ja mahtu. Põhimõistetest aru saamist. Tunnikontrollid, kontrolltööd, esitlused, töövihikutööde nõuetekohast täitmist.	Lühendatud tekstid. Visuaalse materjali mahu suurendamine. Tunni- ja kontrolltöödes võimalik kasutada lisamaterjali. Lihtsustatud või asendatud hindelised ülesanded.

rakendada võtteid, kuidas valeuudist ära tunda.					
TEEMA NR:3 Demokraatlik riik ja valitsemine - kuidas demokraatlikud väärtused aitavad tagada kodanike heaolu ning õigusriigi toimimist. Demokraatlik otsustusprotsess kogukonnas ja selles osalemine					
Õppija teab, millised on demokraatia aluspõhimõtted ja väärtused osates märgata demokraatia toimimist või selle puudumist nii oma suhtlusringis, perekonnas, koolis kui ka laiemalt kogukonna ja ühiskonna tasandil. Väärtustab demokraatliku otsustusprotsessi teades, milline on üldiselt vabade valimiste protseduur ning millistest põhimõtetest see lähtub. Saab aru, miks on oluline teadlik hääletamine ja maailmavaateliste eelistuste omamine.	Demokraatlik otsustusprotsess kogukonnas ja selles osalemine	demokraatia, võrdsus, vabadus, kodanikuühiskond, kodanikualgatus, sõnavabadus, valimisvabadus, korruptsioon	Töövihikuülesanded, töölehed, rühmatööd. Leiab iseseisvalt informatsiooni õppetööks internetist ja lahendab ülesandeid õpetaja ettenäidatud ajakohastatud veebilehtedelt. Oskab koostada digitaalseid tekste ja esitlusi.	Esitatud tööde korrektsust ja õigeid vastuseid. Seoste leidmise taset ja loominguliste tööde mitmekesistatud vastuseid ja mahtu. Põhimõistetest aru saamist. Tunnikontrollid, kontrolltööd, esitlused, töövihikutööde nõuetekohast täitmist.	Lühendatud tekstid. Visuaalse materjali mahu suurendamine. Tunni- ja kontrolltöödes võimalik kasutada lisamaterjali. Lihtsustatud või asendatud hindelised ülesanded.
Alateema nr. 2 Demokraatia ohud - korruptsioon demokraatliku ühiskonna õõnestajana					
Õppija teab, et demokraatia toimimine pole iseenesest mõistetav,	Demokraatlik otsustusprotsess	demokraatia, võrdsus, vabadus,	Töövihikuülesanded, töölehed, rühmatööd.	Esitatud tööde korrektsust ja õigeid vastuseid. Seoste leidmise taset ja	Lühendatud tekstid. Visuaalse materjali mahu suurendamine. Tunni- ja

vaid eeldab demokraatlike reeglite väärtustamist ja rakendamist igal elu tasandil (perekonnas, koolis, avalikus elus, valitsemises). Saab aru, milles seisneb korruptsiooni probleemi tõsidus mõistes, et korruptsiooni levik suurendab ebavõrdsust ühiskonnaliikmete vahel ning toob kaasa poliitilise ja majandusliku ebastabiilsuse ning õigusriigi kao. Suudab arutleda isiklik kasu vs ühiskondlik kasu teemal. Oskab reageerida õiguspäraselt? ebaausat käitumist märgates. Teema avamisel on oluline roll väärtuskasvatusel (ausus, vastutus, õiglus, võrdõiguslikkus, demokraatia,	kogukonnas ja selles osalemine.	kodanikuühiskond, kodanikualgatus, sõnavabadus, valimisvabadus	Leiab iseseisvalt informatsiooni õppetööks internetist ja lahendab ülesandeid õpetaja ettenäidatud ajakohastatud veebilehtedelt. Oskab koostada digitaalseid tekste ja esitlusi.	loominguliste tööde mitmekesistatud vastuseid ja mahtu. Põhimõistetest aru saamist. Tunnikontrollid, kontrolltööd, esitlused, töövihikutööde nõuetekohast täitmist.	kontrolltöödes võimalik kasutada lisamaterjali. Lihtsustatud või asendatud hindelised ülesanded.

õiguspõhisus, solidaarsus).					
Alateema nr. 3 Demokraatliku riigi toimimine sh Euroopa Liidus					
Õppija mõistab, milles seisneb võimude lahususe printsiip ning miks ja kuidas seda demokraatlikus ühiskonnas rakendatakse. Oskab eristada võimu harusid saades aru nende ülesannete erinevustest, kuid samas omavahelisest vastastikusest seotusest. Nimetab (põhiseaduse abil) põhiseaduslike institutsioonide: Riigikogu, Vabariigi Valitsuse, Vabariigi Presidendi, kohaliku omavalitsuse ja kohtute peamisi ülesandeid. Teab, et Eesti kuulub Euroopa Liitu, mille juhtimisel rakendatakse samuti võimude lahususe printsiipe, oskab esitada selle kohta näiteid. Teab, et avaliku sektori	Demokraatlik otsustusprotsess kogukonnas ja selles osalemine.	demokraatia, võrdsus, vabadus, kodanikuühiskond, kodanikualgatus, sõnavabadus, valimisvabadus	Töövihikuülesanded, töölehed, rühmatööd. Leiab iseseisvalt informatsiooni õppetööks internetist ja lahendab ülesandeid õpetaja ettenäidatud ajakohastatud veebilehtedelt. Oskab koostada digitaalseid tekste ja esitlusi.	Esitatud tööde korrektsust ja õigeid vastuseid. Seoste leidmise taset ja loominguliste tööde mitmekesistatud vastuseid ja mahtu. Põhimõistetest aru saamist. Tunnikontrollid, kontrolltööd, esitlused, töövihikutööde nõuetekohast täitmist.	Lühendatud tekstid. Visuaalse materjali mahu suurendamine. Tunni- ja kontrolltöödes võimalik kasutada lisamaterjali. Lihtsustatud või asendatud hindelised ülesanded.

asutused tagavad riigi toimimise osates tuua näiteid mõnedest riigi ülesannetest. Saab aru kuidas õigusriigis toimub kokkulepitud reeglite kehtestamine ja muutmine.					
TEEMA NR. 4 Kodanikuühiskond - mida annab vabakonnas osalemine ning kuidas rahva tahet maksma panna					
Õppija mõistab, milline on kodanikuühiskonna roll demokraatia tagamisel ning, millised on vabaühenduste eesmärgid ja toimimise põhimõtted. Saab aru, millised probleeme aitab vabakond kogukonnas ja laiemalt ühiskonnas lahendada ning oskab näha võimalusi, milliseid annab vabaühendustes või nende algatustes osalemine. Õppekeskmeks võiks olla õppijate praktiline suunamine mingi algatuse loomisele kogukonnas või kaasalöömine mõne	Kuidas tekib ühiskonnas tulu ning mõistab, kuidas toimib heaoluriik. Teab, millised on põhimõtted, mille alusel riik tulu ümber jagab.	tarbimiskäitumine, konjuktuur, turumajandus, plaanimajandus, ühishüvised, erahüvised, eelarve, krediit, kaubandus, tarnimine, tööturg, ärisektor, erasektor, riigisektor	Töövihikuülesanded, töölehed, rühmatööd. KIK-projekt, loovtöö: plakatid, powerpoint esitluste koostamine ja ettekandmine. Riigiasutuste külastamine, külalislektorid Leiab iseseisvalt informatsiooni õppetööks internetist ja lahendab ülesandeid õpetaja ettenäidatud ajakohastatud veebilehtedelt. Oskab koostada digitaalseid tekste ja esitlusi.	Esitatud tööde korrektsust ja õigeid vastuseid. Seoste leidmise taset ja loominguliste tööde mitmekesistatud vastuseid ja mahtu. Põhimõistetest aru saamist. Tunnikontrollid, kontrolltööd, esitlused, töövihikutööde nõuetekohast täitmist.	Lühendatud tekstid. Visuaalse materjali mahu suurendamine. Tunni- ja kontrolltöödes võimalik kasutada lisamaterjali. Lihtsustatud või asendatud hindelised ülesanded.

kodanikuorganisatsiooni tegemistest nt läbi kogukonnapraktika, kooli kaasava eelarvestamise, õpilasomavalitsuse tegevuse vms. Õpe peaks kaasa aitama väärtuskavatusele edendamisele (nt: hoolivus, vabadus, demokraatia, ettevõtlikkus, kultuuriline mitmekesisus, keskkonna jätkusuutlikkus, solidaarsus, vastutustundlikkus).					
Alateema nr. 2 Turumajanduse olemus ja riigi roll selles					
Õppija teab, kuidas tekib ühiskonnas tulu ning millistel alustel heaoluühiskonnas tulusid ümber jaotatakse mõistes, miks on tähtis ühiskonna sotsiaalse õigluse loomisele kaasa aitamine. Teab, mis on sotsiaalne ettevõtlus, ja toob näiteid selle võimalustest. Saab aru, et	Kuidas tekib ühiskonnas tulu ning mõistab, kuidas toimib heaoluriik. Teab, millised on põhimõtted, mille alusel riik tulu ümber jagab.	tarbimiskäitumine, konjuktuur, turumajandus, plaanimajandus, ühishüvised, erahüvised, eelarve, krediit, kaubandus, tarnimine, tööturg, ärisektor, erasektor, riigisektor	Töövihikuülesanded, töölehed, rühmatööd. KIK-projekt, loovtöö: plakatid, powerpoint esitluste koostamine ja ettekandmine. Riigiasutuste külastamine, külalislektorid Leiab iseseisvalt informatsiooni õppetööks	Esitatud tööde korrektsust ja õigeid vastuseid. Seoste leidmise taset ja loominguliste tööde mitmekesistatud vastuseid ja mahtu. Põhimõistetest aru saamist. Tunnikontrollid, kontrolltööd, esitlused, töövihikutööde nõuetekohast	Esitatud tööde korrektsust ja õigeid vastuseid. Seoste leidmise taset ja loominguliste tööde mitmekesistatud vastuseid ja mahtu. Põhimõistetest aru saamist. Tunnikontrollid, kontrolltööd, esitlused, töövihikutööde nõuetekohast

maailmakaubandussüstee mis on osalejad vastastikuses sõltuvus. Teab, et õiglane kaubandus võimaldab nii tarbijal kui tootjal panustada õiglasema süsteemi loomisesse. Mõistab, millest sõltuvad riigi tulud ning millised kohustused on riigil. Väärtustab ausat maksumaksmist ja mõistab maksude vajalikkust ühiskonna toimimiseks.			internetist ja lahendab ülesandeid õpetaja ettenäidatud ajakohastatud veebilehtedelt. Oskab koostada digitaalseid tekste ja esitlusi.	täitmist. KIK projektide nõuetekohane tagasisidestamine	täitmist.

AINEVALDKOND: SOTSIAALAINED
ÕPPEAINE: AJALUGU
KLASS: 9. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Esimese maailmasõja tagajärjed					
ÕPILANE: selgitab näidete toel Euroopa suurriikide ja Ameerika Ühendriikide tähtsust lähiajaloos; teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis; arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda; toob allikate põhjal	võrdlev tabel Pariisi rahukonverentsi eesmärkidest ja otsustest suurriikide Suurbritannia, Ameerika Ühendriigid ja Prantsusmaa näitel, peamised eesmärgid, Saksamaa küsimus ja rahulepingu tingimused; esimese maailmasõja tagajärjed: võitja ja kaotaja riigid, edasine mõju riikide arengule: mis riigid muutuvad maailmas juhtriikideks ja miks?; töö kaardiga: kontuurkaardi täitmine - Euroopa kaart enne ja pärast esimest maailmasõda, mis impeeriumid lagunesid ja	Compiegne'i vaherahu, Pariisi rahukonverents, Versailles' süsteem, Euroopa poliitiline kaart pärast esimest maailmasõda, Rahvasteliit, reparatsioonid	töö kaartidega: kontuurkaardi täiendamine, ajaloo atlase kasutamine küsimustele vastamiseks; pildianalüüs: karikatuuride kasutamine, teemakohase karikatuuri joonistamine ja selle esitlemine; materjali otsimine internetist	hinnang tööle kaardiga ja karikatuurile; teema lõpus arvestuslik töö	õpilaste individuaalne juhendamine, lihtsustatud küsimused arvestuslikus töös

esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid; toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise võimalustest reformide või revolutsiooni teel ja analüüsib nende protsesside erinevusi; teab, millised olid Esimese maailmasõja tagajärjed; teab, kuidas muutus Euroopa poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda; teab ja selgitab Rahvasteliidu Esimese maailmasõja järgset rolli; kasutab ajalookaarti ja analüüsib teemakohaseid allikaid.	millised uued riigid tekkisid; kasutada ajaloo atlast, kaardile legendi koostamine; töö karikatuuridega: Rahvasteliit. pildianalüüs: mis on karikatuur? mis on poliitiline karikatuur? kuidas karikatuure ajaloo tõlgendamiseks ja mõistmiseks kasutada saab? poliitiliste karikatuuride joonistamine.				
TEEMA: Eesti Vabadussõda					
ÕPILANE: analüüsib Eesti omariikluse	töö kaardiga: sõja algus, pöördelised lahingud, rinde muutumine, kasutada ajaloo	Vabadussõda, Tartu rahu, Jaan Poska, Võnnu lahing, Julius	Vabadussõja monumentide kohta info leidmine	hinnang tööle kaardiga ja piltidega	õpilaste individuaalne juhendamine

kujunemist ja arengut Euroopa sündmuste kontekstis; teab, kes olid Jaan Poska, Johan Laidoner ja Julius Kuperjanov ning selgitab nende tähtsust; teab, millal toimus vabadussõda; teab vabadussõja põhjuseid ja tagajärgi; kasutab ajalookaarti sõja pöördeliste sündmuste selgitamisel; teab ja selgitab vabadussõja rolli Eesti iseseisvuse kindlustamisel	atlast; pildianalüüs: kes on piltidel ja mille poolest olulised vabadussõja kontekstis: Jaan Poska, Johan Laidoner, Julius Kuperjanov; tutvumine Tartu rahulepingu tekstiga, teatud lepingus olevate punktide üle arutlemine; miks on 3. jaanuar ja 2. veebruar lipupäevad?; võrdlev tabel: poliitilis-ühiskondlik olukord Euroopas ja Eestis Esimese maailmasõja lõpust kuni 1920. aastani; töö piltidega rühmas: fotod vabadussõja ja Tartu rahu kohta: mis on pildil? kuidas nähtut tõlgendada.	Kuperjanov, Johan Laidoner, Landeswehri sõda, välisriikide abi	ja selle esitlemine näitusena, kanda Eesti kaardile või teha plakatina;		
TEEMA: Demokraatia ja diktatuurid 1920.-1930. aastatel					
ÕPILANE: iseloomustab erinevaid poliitilisi õpetusi ja nende peamisi toetusgruppe ühiskonnas; analüüsib, mis on	venni diagramm: autoritarism ja totalitarism - erinevused ja sarnasused; võrdlev tabel Saksamaa, Itaalia, NSVL kohta: diktatuuride erinevused ja sarnasused. võrdlev tabel USA,	demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, fašism, kommunism, natsionaal-sotsialism, Adolf Hitler, Benito Mussolini, Jossif Stalin, Franklin D. Roosevelt	venn diagrammi ja võrdlevate tabelite koostamine, selleks materjali otsimine	hinnang võrdlustabelitele, teema lõpus arvestuslik töö	õpilaste individuaalne juhendamine, lihtsustatud küsimused arvestuslikus töös

iseloomulik konservatismile, liberalismile ja sotsiaaldemokraatiale Tänapäeval; kujundab oma poliitilise eelistuse ja põhjendab seda; tunneb ära äärmusluse ja populismi tunnused minevikus ja tänapäeval; teab demokraatiale iseloomulikke jooni selle kujunemise ajal ja tänapäeval ja toob näiteid; demokraatia arengust antiikajast tänapäevani; iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda; teab, kes olid Benito Mussolini, Adolf Hitler, Jossif Stalin, Franklin D. Roosevelt ja	Suurbritannia ja Prantsusmaa kohta: erinevused ja sarnasused demokraatias; arutlev vestlus poliitilistest vaadetest: tänapäeva poliitilised parteid Eestis ning nende poliitilised vaated; töö kaardiga: demokraatlikud riigid ja diktatuuririigid: miks, millal muutus riikide sisepoliitika ning miks jäi osa riike demokraatlikuks, osa mitte?; paaris- või gruppides arutleda: diktatuuri tekkimise põhjused.				

iseloomustab nende tegevust; võrdleb autoritarismi ja totalitarismi.					
TEEMA: Demokraatlik ja autoritaarne Eesti					
ÕPILANE: toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise võimalustest reformide teel ja analüüsib nende mõju; nimetab mõjukaid ühiskonnaelu tegelasi ja toob näiteid nende tegevusest; selgitab ja toob näiteid mõistete *ideoloogia, reform* ja *revolutsioon* kohta; kirjeldab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul	kontuurkaart: Eesti h haldusjaotus 1920-1940; töö ajateljega: sündmuste paigutamine ajateljele; rühmatöö: võrdleva tabeli koostamine demokraatliku ja autoritaarse perioodi kohta; harjutamiseks: demokraatlik ja autoritaarne Eesti (tunnuste äratundmine); video filmiarhiivist "Eesti Vabariigi 20. aastapäeva tähistamine (paraad ja Pätsi kõne); maareformi kohta andmepõhiste tabelite analüüsimine ja järelduste tegemine.; töö piltidega: Jaan Tõnisson ja Konstantin Päts - teab, kes olid ja mis oli nende tähtsus ja roll Eestis kahe maailmasõja vahel.	maareform, Asutav Kogu parlamentarism, põhiseadus, vaikiv ajastu, meeste ja naiste roll poliitikas ning ühiskonnas (nt. Jaan Tõnisson, Konstantin Päts, Alma Ostra-Oinas, Minni Kurs-Olesk, Marie Reisik)	töö kaartidega; materjali otsimine demokraatia ja autoritarismi, Pätsi ja Tõnissoni kohta	hinnang tööle kaardi ja ajateljega; teema lõpus arvestuslik töö	õpilaste individuaalne juhendamine, lihtsustatud küsimused arvestuslikus töös
TEEMA: Majandus maailmas ja Eestis kahe maailmasõja vahel					

ÕPILANE analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ning negatiivset mõju ühiskonnale; arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda, selgitab, kuidas tootmine, tarbimine ja inimeste elatustase on seotud loodusressursside kasutamisega; arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda; toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid; kirjeldab ja võrdleb maailma ning Eesti	põhjus-tagajärje seosed majanduskriisi näitel: miks ja millal algas, milline oli tulemus?; empaatia ülesanne: õpetaja näitab suure depressiooni aegseid fotosid USAst, Saksamaast ja Suurbritanniast (söekaevurid); õpilane valib ühe fotolt ühe isiku ning paneb tema loo kirja; lünkteksti täitmine etteantud märksõnade alusel, kus kokkuvõtlikult maailma majanduse olukord kahe maailmasõja vahel; mõistekaart: Saksamaa majandus esimese maailmasõja järel näidete põhjal; töö pildiga: pildid konveiersüsteemist ja Henry Ford - mis muutus majanduses ja tootmises ning milline oli Henry Fordi roll selles?kujundada oma Eesti kroon; anda ülevaade rahareformist ja krooni kasutusele võtmisest; arvutada tööaeg enne konveiermeetodi kasutuselevõttu ja pärast selle kasutuselevõttu.	konveiermeetod, inflatsioon, ülemaailmne majanduskriis, uus kurss, maaseadus, rahareform	lühijutustuse ja mõistekaardi koostamine, eesti krooni kujundamine; selleks materjali otsimine	hinnang mõistekaardile ja lühijutustusele, teema lõpus arvestuslik töö	õpilaste individuaalne juhendamine, lihtsustatud küsimused arvestuslikus töös

majandusolusid kahe maailmasõja vahel; teab, mis muutused tõi kaasa konveiermeetodi kasutuselevõtmine; teab, mis olid suure majanduskriisi põhjused ja tagajärjed					
TEEMA: Kultuur kahe maailmasõja vahel maailmas ja Eestis					
ÕPILANE: teab, kuidas meditsiin on ajas arenenud ja mis võtteid on kasutatud haiguste ja epideemiatega võitlemisel; toob näiteid erinevate ajastute kultuurist; analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile; mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees	rühmatöö: uurida kodukohas olevaid hooneid, mälestusmärke, mis on omased kahe maailmasõja vahelisele perioodile, koostada esitlus või näitus: millal rajati? kujunemislugu. milline on seisukord tänapäeval, kasutusvaldkond; võrdlev tabel: muusika, kunsti, filmi, teatri, kirjanduse näiteid ja isikuid maailmast ja Eestist, võrdlevas tabelis on ees suunised. töö piltidega: ära tunda kultuuriga seotud tegelasi maailmast, Eestist ning kodukohast, selgitada nende	uued valdkonnad kultuuris ja saavutused teaduses (tehnika, kino, film, kirjandus, teater, muusika jne), kultuur ja eluolu paikkonnas	võrdlustabelite ja näituse koostamine, selleks materjali otsimine	hinnang võrdlustabelitele ja näitusele	individuaalne juhendamine, suunavad vihjed võrdlustabelite ja näituse koostamisel

seoses teaduse ja tehnika arenguga; märkab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju; märkab kodukoha kultuuripärandit ja teab selle kujunemislugu, mõistab, et kultuuripärandi tähendus võib ajas muutuda; kirjeldab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas; nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi; nimetab mõnda kultuuritegelast maailmas ja Eestis ning selgitab tema olulisust kultuuriloos.	tähtsust; võrdlemine: periood kahe maailmasõja vahel ja tänapäev: auto, raadio, meelelahutus, lennuk; mida kaasa tõi kahe maailmasõja vahel ja mis roll on tänapäeval? mida positiivset-negatiivset on antud tehnika areng kaasa toonud? kellel on ligipääs?; näituse koostamine: valida paarides nt. raamatust "1001 leiutist, mis muutsid maailma" leiutis või avastus kahe maailmasõja vahelisest perioodist; tuua välja, kes leiutas, millal ja mis oli/on selle tähtsus ning mõju.				
TEEMA: Rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel					
ÕPILANE: toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste	võrdlev tabel 1930. aastate kriisid kohta: Mandžuuria kriis, Etioopia kriis,	anšluss, Müncheni kokkulepe, MRP, Hispaania kodusõda, Etioopia kriis,	võrdleva tabeli ja mõistekaartide koostamine, selleks materjali otsimine,	hinnang võrdlustabelitele, ajateljele ja kontuurkaardile	individuaalne juhendamine, suunavad vihjed võrdlustabelite

põhjuse-tagajärje seoseid; arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda; analüüsib Euroopa riikide arengut ajaloos mõne riigi näitel; teab, milline oli rahvusvaheline olukord teise maailmasõja eel; teab ja kirjeldab sündmuseid, mis viisid teise maailmasõjani.	Hispaania kodusõda - millal toimus, põhjus, tagajärg, mis mõju avaldas Teise maailmasõja puhkemisele? mis roll oli Rahvasteliidul?kontuurkaardi täitmine 1930. aastate konfliktide kohta; mõistekaardid erinevate sündmuste kohta MRP, anšluss, Müncheni kokkulepe, Hispaania kodusõda, Etioopia kriis, Mandžuuria kriis: osalised, põhjus-tagajärg, millal toimus, miks oli oluline teise maailmasõja puhkemise kontekstis?; ajajoone koostamine: erinevate sündmuste paigutamine ajajoonele.	Mandžuuria kriis, Saksamaa taasrelvastumine, Saksamaa “Kolmas riik”	kontuurkaardi täitmine		ajatelje koostamisel
TEEMA: Teine maailmasõda					
ÕPILANE: toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid; arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma	töö kaardiga: erinevad sõjarinded, sõjaplaanid; töö karikatuuridega ja plakatitega sõja kohta; võrdlev tabel: erinevate sündmuste toimumise aeg, põhjused- tagajärjed, osapooled; sündmuste kandmine ajajoonele;	sõjategevus ida- ja läänerindel, Stalingradi lahing, teise rinde avamine (Normandia dessant), Talvesõda, Pearl Harbor, tuumarelva leiutamine ja kasutamine, koostöö liitlastega, ÜRO, Atlandi Harta, inimsusevastased	kontuurkaardi täitmine; mõistekaartide ja võrdlustabeli koostamine, selleks materjali otsimine	hinnang tööle fotode, karikatuuride ja kaartidega ning mõistekaartidele, teema lõpus arvestuslik töö	õpilaste individuaalne juhendamine, vihjed fotode ja karikatuuride kohta, lihtsustatud küsimused arvestuslikus töös

seisukoha ning põhjendab seda; teab, millal algas ja lõppes teine maailmasõda; toob esile teise maailmasõja puhkemise põhjused, sõja tulemused ja tagajärjed; kirjeldab ajalookaardile tuginedes Teise maailmasõja sõjategevuse kulgu; analüüsib ja hindab inimõiguste rikkumise põhjuseid ajaloolises kontekstis.	töö fotodega: mis konverents, kes osalesid, millised olid tulemused?propagandaplakati analüüs: nt küsimused: mida kujutatakse plakatil? kes on tegelased? mis meeleolu püütakse plakatiga tekitada? kas pildi põhjal on võimalik öelda, mis riik (või mis poolel võidelnud riik) on, selle autor ja mis riigi sõdureid seal kujutatakse?mõistekaartide koosta-mine: ühel pool mõiste, aastaarv ja/või sündmus, isik ning teisel pool selgitus; võrdlev tabel: teise maailmasõja tulemused: võitja ja kaotaja riigid, tulemused?	kuriteod (holokaust, genotsiid)			
TEEMA: Eesti Teises maailmasõjas					
ÕPILANE: toob näiteid rahvastikurännetest, selgitades nende põhjusi ja tagajärgi; analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid minevikus	töö allikatega: eestlaste valikud teises maailmasõjas. töö lugudega küüditamise kohta: millised olid/on inimeste mälestused 1941. ja 1944. a suur küüditamistes;. erinevaid	baaside leping, baaside ajastu, annekteerimine, Konstantin Päts, küüditamine, suur põgenemine, nõukogude okupatsioon, Saksa okupatsioon	arutluse kirjutamine: ette anda suunavad küsimused või märksõnad.	hinnang arutlusele	eestlaste lugude ümberjutustamine vihjete abil

ja tänapäeval isikute näitel; analüüsib allikate usaldusväärsust eri aspekte hinnates, teab, et allika sõnum sõltub autori positsioonist; selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos; selgitab Eesti iseseisvumise kaotamise põhjuseid, tagajärgi, sündmuste käiku ja seoseid tänapäevaga; analüüsib eestlaste valikuid Teises maailmasõjas.	lugusid võiks kuulata rühmades, neid võrrelda: sarnasused ja erinevused; uurida perekonnalugu: kas on perekonnas liiget/liikmeid, kes on küüditatud või põgenenud teise maailmasõja ajal Eestist? uurida mälestusi ja neid jagada klassis.				
TEEMA: Külm sõda					
ÕPILANE: arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda; selgitab näidete toel Euroopa suurriikide	kaart: konfliktid ja kriisikolded kaardil, nende vaatlemine kaardil ja kontuurkaardile kandmine; probleemiaken külma sõja kriiside kohta; jagada rühmade vahel külma sõja kriisid, rühmad täidavad tekstide ja videomaterjali põhjal probleemiakna	külm sõda, Trumani doktriin, Marshalli plaan, raudne eesriie, külma sõja kriisikolded (nt Berliini kriis, Korea sõda, Suessi kriis, Kariibi ehk Kuuba kriis, Ungari ülestõus, Vietnami sõda, Praha kevad, Afganistani sõda)	esitluse koostamine külma sõja kriisi kohta, selleks materjali otsimine	hinnang esitlusele, tööle kaartidega ja ajajoonele	individuaalne juhendamine esitluse koostamisel ja ettekandmisel

ja Ameerika Ühendriikide tähtsust lähiajaloos; iseloomustab külma sõja kujunemist ja olemust, toob esile selle avaldumise valdkonnad ja vormid;	(põhjused, osalevad pooled, olulisemad sündmused, isikud, probleemi, tagajärjed) ja esitlevad seda kas plakati või esitluse näol, töö ajajoonega - külma sõja kriiside järjestamine				
TEEMA: Demokraatlik maailm pärast Teist maailmasõda					
ÕPILANE: analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid minevikus ja tänapäeval isikute näitel; selgitab näidete toel Euroopa suurriikide ja Ameerika Ühendriikide tähtsust lähiajaloos; arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ja põhjendab seda; kirjeldab tööstusriikide arengut USA ja	vastastikune õpetamine e siksak meetod: ette anda allikad, küsimuste esitamine ja neile vastamine; juhtumi analüüs: kuidas näiteks liiguti mustanahaliste õiguste suunas - ette anda olnud juhtum(id) ja kuidas olukord lahendada; kaarditöö: jagatud Saksamaa; poliitilised tingimused erinevates Saksamaa piirkondades; pilditöö: pildid isikute ja sündmustega - märkida, sündmus isik pildil ning panna juurde tähtsus.	heaoluühiskond, mustanahaliste ja naiste õigused, jagatud Saksamaa, noorteliikumised, hipide liikumine, globaliseerumine, NATO, Euroopa Liit, võtmeisikud (nt. Margaret Thatcher, Ronald Reagan, Martin L. King, Elisabeth II, Rosa Parks, Rachel Carson, Madeleine Albright, Hanna Arendt, Indira Ghandi, Ruth Bader Ginsburg, John F. Kennedy, Richard Nixon, Mahatma Gandhi)	töö kaardiga, mõistekaardi koostamine, selleks materjali otsimine	hinnang mõistekaardile, teema lõpus arvestuslik töö	individuaalne juhendamine mõistekaardi koostamisel, vihjetega küsimused arvestuslikus töös

Saksamaa Liitvabariigi näitel; teab, kes olid Martin Luther King, Margaret Thatcher ja Ronald Reagan ning iseloomustab nende tegevust; iseloomustab erinevaid sotsiaalseid liikumisi ja toob näiteid; kirjeldab Saksamaa poliitilist olukorda ajaloo kaardi toel.					
TEEMA: Kommunistlikud riigid ja Eesti NSV					
ÕPILANE: analüüsib allikate usaldusväärsust eri aspekte hinnates, teab, et allika sõnum sõltub autori positsioonist; iseloomustab põhitunnuste kaudu erinevaid ajalooperioode; nimetab NSVL liidreid (Stalin, Hruštšov, Brežnev, Gorbatšov) ning	võrdlustabel stalinismi, sula ja stagnatsiooni kohta ning Eesti NSV kohta erinevate EKP liidrite ajal; mõistekaart kommunistlike riikide või ENSV kohta tunnuste ja näidetega; rühmatöö tulemusel valminud plakatite ja ettekannete esitamine; tagasisidet annavad kaasõpilased	NSV Liit, stalinism, sula, stagnatsioon, poliitiline juhtimine, kommunistliku partei liidrid Stalinist kuni Gorbatšovini, metsavendlus, kollektiviseeri-mine, industrialiseeri-mine, plaanimajandus, massi-repressioonid, küüditamine, dissident, võtmeisikud (nt. Leida Laius, Johannes Käbin, Karl Vaino, Vaino Väljas)	lühiuurimuse: Igapäevaelu ENSV-s koostamine, selleks vanavanemate küsitlemine ja vastuse vormistamine, võrdlustabelite koostamine, selleks materjali otsimine	hinnang lühiuurimusele ja võrdlustabelitele; teema lõpus arvestuslik töö	õpilaste individuaalne juhendamine, lihtsustatud küsimused arvestuslikus töös

iseloomustab nende võimuperioodi; võrdleb eri perioode arutluse käigus; toob esile kommunistlikule ühiskonnale iseloomulikke jooni (võimu koondumine, vastandumine läänele, propaganda jne); selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu; kirjeldab nõukogude võimu mõju Eesti ajaloole pärast Teist maailmasõda, toob välja iseloomulikud jooned näidete abil, kasutab mõisteid õiges kontekstis.					
TEEMA: Kultuur ja eluolu 20. sajandi teises pooles maailmas ja Eesti NSV-s					
ÕPILANE: kirjeldab, kuidas on erineval ajal maailmas korraldatud	nõukogudeaegne ese: õpilased toovad võimaluse korral kooli kaasa ühe eseme, mis on pärit nõukogude ajast, teavad	infotehnoloogia areng, massikultuur ja kõrgkultuuri valitud näidete põhjal	lühikokkuvõtete koostamine ENSV-aegsete kultuuritegelaste ja sportlaste kohta	hinnang lühikokkuvõtetele ja ajajoonele	individuaalne juhendamine, vihjed lühikokkuvõtte koostamiseks

inimeste heaolu, tuues näiteid hariduse, tervishoiu, igapäevaelu ja turvalisuse korraldusest; toob näiteid hariduse, tervishoiu, sotsiaal- ja igapäevaelu valdkonnast eri ajastutel; märkab kodukoha kultuuripärandit ja teab selle kujunemislugu, mõistab, et kultuuripärandi tähendus võib ajas muutuda; analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile, mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga; toob näiteid erinevate ajastute kultuuripärandist;	eseme lugu; rühmatöö: õpilased esitlevad eset ning teevad kokkuvõtva plakati esemetest ja kodus räägitud lugudest; esitluse võib teha ka digitaalselt; ajajoon rühmatööna, õpilased kannavad esemed ajajoonele; teha lühiettekandeid nõukogude aja Eesti muusikute, sportlaste, kirjanike, näitlejate, teadlaste jt kohta (õpetaja võib anda valiku ette, võimalusel esitleda kodukandiga seotud isikuid, organisatsioone): nt Georg Ots, Paul Keres, spordiselts "Kalev", Jaak Uudmäe, Ants Antson, Jaan Kross, Ellen Niit, Uuno Naissoo, Gustav Ernesaks, ansambel "Laine", Eve Kivi, Lia Laats, Ervin Abel jne. võib ka teha segamini läänemaailma kultuuritegelaste kohta (näitlejad, muusikud, kirjanikud, sportlased): nt Aretha Franklin, Rolling Stones, Elvis Presley, Marilyn Monroe, Andy		ja (või) läänemaailma kultuuritegelaste kohta, selleks materjali otsimine; Nõuka-aegsete esemete lood ja ajajoon		

iseloomustab kultuuri ja eluolu muutumist 20. sajandi teisel poolel; teab mõnda maailma ja Eesti tuntud kultuuritegelast ja selgitab nende tähtsust.	Warhol, Albert Camus, the Beatles", Queen" jne.				
TEEMA: Eesti iseseisvuse taastamine					
ÕPILANE: teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis; selgitab, kuidas igal inimesel on võimalik olla traditsioonide hoidmise kaudu kultuuripärandi kandja; selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu; kirjeldab Eesti iseseisvuse	mõistekaart: loetakse teabeteksti Lennart Meri kohta (valju häälega), koostatakse mõistekaart Lennart Meri kohta; sama meetodit võib kasutada ka teiste võtmeisikute kohta visuaalne materjal: iseseisvuse taastamise kohta vaadatakse filmi, küsimuste esitamine ja neile vastamine (küsimuste algused ette anda); mälestused: uuritakse vanematelt ja/või vanavanematelt, mida nad mäletavad iseseisvuse taastamisest; võimaluse korral tuuakse kodust kaasa pilte, esemeid vms. õpilane jutustab (nt paaristööna), mis talle kodus selle pildi	laulev revolutsioon, Balti kett, fosforiidikampaania, IME, Rahvarinne, suveräänsusdeklaratsioon, MRP-AEG, perestroika, glasnost, rahareform Eestis, võtmeisikud (nt Lennart Meri, Mart Laar, Edgar Savisaar Marju Lauristin, Lagle Parek, Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin).	mõistekaartide koostamine, mälestuste kogumine, selleks materjali otsimine; Töö kaardiga	hinnang mõistekaardile ja mälestustele, teema lõpus arvestuslik töö	individuaalne juhendamine mõistekaardi ja mälestuste vormistamisel, vihjetega küsimused arvestuslikus töös või lünktekst

taastamist ja Eesti Vabariigi arengut; nimetab võtmeisikuid Eesti iseseisvuse taastamise protsessis ja annab hinnangu nende tegevusele ajaloolises kontekstis	või eseme kohta räägiti ning kuidas see on perekonnaga seotud. Mis on emotsionaalne väärtus? Miks on seda pilti või eset alles hoitud?kontuurkaart: Balti kett kandmine kontuurkaardile ning selgitamine, miks see toimus, kus ja millal; ülevaade krooni kasutusele võtmise kohta - milline oli kroon? tuua kroone näha kooli, kui on; millal kroon asendus euroga? mis on krooni väärtus tänapäeval?				
TEEMA: Maailm 1990. aastatest alates					
ÕPILANE: iseloomustab nüüdisaja demokraatlikku ühiskonda mõne riigi näitel; selgitab, kuidas tootmine, tarbimine ja inimeste elatustase on seotud loodusressursside kasutamisega; märkab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju;	töö kaardiga: märgib, mis riigid tekivad NSVL lagunemisel, Tšehhoslovakkia ja Jugoslaavia lagunemisel; ajajoon: Euroopa Liidu ja NATO laienemine: millal ühines Eesti EL ja NATO-ga? Mis ajal võttis Eesti kasutusele euro? paaris- või grupitöö: erinevad globaalprobleemid (epideemiad, terrorism jne): selgitatakse põhjuseid, tuuakse näiteid; probleemiaken: gruppides	NSVL lagunemine, Saksamaa taasühinemine, rahvusvahelised organisatsiooni (NATO, EL laienemine, ÜRO), rahu ja konfliktide lahendamine, identiteet ja mitmekesisus, energiamajandus, globaalprobleemid (nt epideemiad, demograafiline olukord, kliimaküsimused, terrorism).	töö kaardiga, probleemakna koostamine, selleks materjali otsimine	hinnang kaardile ja probleemaknale	individuaalne juhendamine, vihjed probleemakna koostamisel

analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile, mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga; toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed; teab ja näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastatel; teab ja toob näiteid globaalprobleemide kohta; analüüsib kriitiliselt mineviku tõlgendusi ja nende mõju iseenda ning kogukonna olevikule ja tulevikule.	anda ette probleemküsimus, mis tuleb lahendada: probleemi põhjused, tagajärjed, näiteid ning võimalikud lahendused.				

Ainevaldkond TEHNOLOOGIA

1. Ainevaldkondlikud pädevused.

Tehnoloogia valdkonda kuuluvate ainete õpetamise eesmärk põhikoolis on eakohase valdkonnapädevuse kujundamine, mis tähendab, et põhikooli lõpetaja:
1) on omandanud eakohaseid baasteadmisi erinevate õppes kasutatavate materjalide omadustest ja kasutamise võimalustest;
2) valib oma ideede teostamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja töötlemisviise ning on teadlik oma valikute mõjust majandus-, sotsiaal- ja looduskeskkonnale;
3) kasutab materjale ja töövahendeid säästlikult ning järgib tegevuses kestliku arengu ja rohepöörde põhimõtteid;
4) kasutab traditsioonilisi ning nüüdisaegseid materjale, tööriistu ja digivahendeid turvaliselt ning otstarbekalt;
5) kasutab teistes õppeainetes omandatud teadmisi praktikas;
6) kavandab, planeerib, teostab ja mõtestab tööprotsessi põhimõttel ideest teostuseni, arvestades seejuures funktsionaalsust, esteetilisust ja kulutõhusust;
7) väärtustab Eesti ja teiste rahvaste esemelise ja toidukultuuriga seotud traditsioone;
8) väärtustab loovat isetegemist ning sellega seonduvat vaimset heaolu ja tervislikku eluviisi;
9) on omandanud valmisoleku kasutada õpitud praktilisi oskusi igapäevaelus;
10) kirjeldab suuliselt ja kirjalikult tehtud valikuid ning tööprotsessi, sh kasutades digivahendeid;
11) analüüsib nii enda kui ka teiste tööprotsessi ja -lõpptulemust;
12) on omandanud hoiaku olla ettevõtlik ning otsib loovaid ja uuenduslikke lahendusi ettetulevatele probleemidele iseseisvalt või rühmas;
13) arvestab autoriõigust erinevate teabevahendite, õppematerjalide ja infoallikate kasutamisel.

2. Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted.

Üldpädevused	
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	Tehnoloogiavaldkonna ainetes läbiviidavate loovust arendavate tegevuste ja õppeprojektide kaudu õpivad õpilased arvestama arvamuste ja ideede paljusust. Ühised arutelud ning töö ja selle tulemuse analüüsimine aitavad õpilasel kujundada ja põhjendada oma arvamusi, tunda töörõõmu ning vastutust alustatu lõpule viia. Tehnoloogiavaldkonna ainete tundides õpitakse nägema ja tolereerima erinevusi inimeste võimetes, esteetilises maitses ning kultuurilistes tõekspidamistes (esemelises ja toidukultuuris). Õpilaste ettevalmistamine igapäevaeluks, mis on aineõppe üks eesmärkidest, võimaldab kujundada ka nende väärtushoiakuid. Õppeainetes väärtustatakse üldkehtivaid eetilisi norme ning kujundatakse seeläbi õpilaste positiivseid õppealaseid hoiakuid. Tehnoloogiavaldkonna ainetes toetatakse teistega arvestamise vajadust ning tervist hoidvaid eluviise, nt toiduvaliku, tööprotsessi ergonoomika ning puhtuse ja korra hoidmisel. Tundides uuritakse Eesti ja teistele kultuuridele iseloomulikke tarbeesemeid ja toidukultuuri ning valmistatakse esemeid või toite neist ideedest lähtuvalt.

2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	Tehnoloogiavaldkonna ained võimaldavad läbi viia erinevaid ühiseid tegevusi, kus õpitakse teistega arvestama, käitumisreegleid järgima, oma arvamust avaldama, argumenteerima ja põhjendama valikuid ning tegutsema aktiivse ühiskonnaliikmena. Õppeainete vahendusel toimiv õpe võimaldab õpilastel ennast teostada ja panustada kogukonna heaolusse. Olulisel kohal antud pädevuse arendamisel on sotsiaalset ja ühiskondlikku mõõdet omavate projektide ja algatuste õppeprotsessi toomisel: näiteks koolilaada organiseerimine tehnoloogiavalkonna ainetes valmistatud esemete/toodete realiseerimiseks, kogukondliku algatusena linnaruumi atraktsioonide ehitus, kooli prügisorteerimise korraldamine eri prügiliikidele mõeldud prügikastide valmistamise näol vms.
3) enesemääratluspädevus	Tehnoloogiavaldkonna ainete kontekstis toetab enesemääratluspäevus õpilase oskust analüüsida ja hinnata oma mõtteid, tugevaid ja nõrku külgi, tegevust ning selle tulemusi. Kokkuvõtvalt on see õpilase arusaamine endast ja oma võimetest. Pädevuse kujunemisele aitab kaasa erinevate rakenduslikku laadi tegevuste analüüsimine ja oma tööle hinnangu andmine. Olulisel kohal on õpilaste võime käituda ette tulevates õppeolukordades mõtestatult ja ohutult. Õppeülesannete kaudu avanevad õpilastel mitmed võimalused katsetada erinevaid materjale ja tööviise ning leida hetke vajadustele sobiv lahendus. Enesemääratluspädevuse alaliigiks on tervisepädevus, kus teemakohaste loovate ja praktiliste ülesannetega kinnistub terviseteadlik käitumine, ergonoomika põhimõtete arvestamine.
4) õpipädevus	Tehnoloogiavaldkonna ainetes õpiülesandeid lahendades suunatakse õpilast tööd korraldama alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuse analüüsiga. See arendab suutlikkust probleeme märgata ning lahendada, oma võimeid hinnata ja arendada ning õppimist juhtida. Teavet kogudes areneb õpilase funktsionaalne kirjaoskus, täieneb erialane sõnavara ning oskus seda kasutada. Õpiülesannete teemade leidmisel võiks lähtuda situatsioonidest või probleemidest, mis seostuvad igapäevaelu probleemidega.
5) suhtluspädevus	Suhtluspädevuse arendamist soosib esinemisjulguse toetamine ja eneseväljenduse oskuse arendamine läbi õpilaste enda või rühmas tehtud tööde esitlemise ning tööprotsessi ühise reflekteerimise ja tagasisidestamise. Paaris- ja rühmatöö ülesanded võimaldavad õppida teistega arvestama, oma seisukohti põhjendama ja ühiseid lahendusi leidma. Õpilasi suunatakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja koostööle. Oma tööd suuliselt või kirjalikult esitledes saadakse esinemiskogemusi ning areneb väljendusoskus. Suunatakse eesti keelest erineva emakeelega kaasõpilastega turvaliselt suhtlema.

	Võõrkeelte oskus toetab valdkonnaalase teabe otsimist ja mõistmist.
6) matemaatika	Tehnoloogiavaldkonna ainetes õpitakse nägema ja analüüsima tehnoloogia seost loodus- ning reaalteadusi hõlmavate teadmistega. Teistes õppeainetes õpitut rakendatakse teoorias ja praktikas. Valdkonna õppeainetes puutuvad õpilased kokku mitmesuguste igapäevaelu puudutavate ülesannetega, kus kasutatavateks oskusteks on näiteks mõõtmine ja teisendamine, massi- ja mahuühikutega arvutused, materjali- ja ressursikulu ning maksumuse arvutamine erinevate ülesannete puhul, loodusteaduste seaduspärasustega arvestamine ja nende seletamine.
7) ettevõtlikkuspädevus	Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiavaldkonna ainetes kujundatavate õpitulemustega. Olulisel kohal pädevuse arendamisel on kasvatada õpilastes julgust oma probleemsituatsioone lahendama asuda ja võtta seega riske ning vastutust oma töö teostamise eest üksi või rühmas. Oma või rühma ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult elluviidud õppeülesanded, mis annavad õpilastele võimaluse oma teadmisi ja oskusi kasutada ning võimeid arendada. Tehnoloogiavaldkonna ainetes on olulisel kohal avatus loomingulistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele. Õppeprotsessis läbitakse eseme/toote arendamise tsükkel idee leidmisest kuni lõpptulemuseni.
8) digipädevus	Kaasaegne digitehnoloogia pakub tehnoloogiavaldkonna õppeainetes mitmekülgseid võimalusi õpilaste digipädevuse arendamiseks. Digitehnoloogiat saab kasutada nii õppe-, informatsiooni otsimise kui ka suhtlemisvahendina. Digivahendid on töövahendiks erialaste õpiprogrammide kasutamisel, esemete 3D kavandamisel ja modelleerimisel ning arvjuhtimisega tööpinkide ja -masinate kasutamisel erinevate andmete ja tööoperatsioonide sisestamisel ja programmeerimisel. Informatsiooni otsimise ja analüüsi puhul on digitehnoloogiat võimalik rakendada nii individuaalse kui õpikeskuse meetodina, kus õpilane saab töötada koos või üksinda teatud ülesande lahenduste otsimisel ja leitu esitlemisel kaasõpilastele. Kogutud teavet ja ideid kasutatakse kooskõlas autoriõigusega. Erinevad veebikeskkonnad, suhtlusvõrgustikud ja ajaveebid suhtlemisvahendina võimaldavad kajastada valdkonna õppeainetes tehtut ning annavad võimaluse oma tegevuste presenteerimiseks laiemale auditooriumile. Seejuures arvestab õpilane internetis turvalise suhtlemise põhimõtteid.

3. **Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted.**

Õppekava läbivad teemad	
1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	Antud läbiva teema rakendamisel taotletakse õpilase elukestva õppe hoiakute kujunemist. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega töömaailmas aitab tunnetada pideva õppimise vajadust. Õppeülesanded peaksid eeldama iseseisvat teadmiste täiendamist. Karjääri planeerimist toetab õpilaste huvide ja hobidega arvestamine neile tööülesandeid andes ja rakendades rohkem individualiseeritud õpet. Õpilaste omaalgatuslike ideede rakendamiseks sobivate võimaluste leidmine aitab arendada õpilaste loomingulisust. Lõimingusse võivad liituda nii valdkonnaga seotud reaal- ning loodusteaduslikud ained kui ka disaini ja esteetikat mõjutavad õppeained nagu ajalugu, kunst jt.
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	Tehnoloogia valdkonnas võimaldab see läbiv teema lõimida mitmeid erinevaid õppeained nagu loodusõpetus, bioloogia, geograafia, keemia jne. Toodet või toitu valmistades õpitakse säästlikult kasutama nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Jäätmete sorteerimine ja utiliseerimine ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogia teadmisi. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele.
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Kodanikualagatus võib olla paljude ühiskondlike algatuste ja sotsiaalsete projektide aluseks, taotledes õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks. Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete õpetamise põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult elluviidavad projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovile panna.
4) kultuuriline identiteet	Kultuurilise identiteedi kaudu õpetada nii Eesti kui ka teiste kultuuride esemelist, toidu- ja kombelist kultuuri. Oma kodukoha ja kooli väärtustamine. Lõimingut kandvateks õppeaineteks saavad olla ajalugu, füüsika, matemaatika, keemia, ühiskonnaõpetus, kunst, muusika jne. Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas.
5) teabekeskkond ja meediakasutus	Õppetöös saab õpilane toote loomisel hankida infot erinevatest allikatest, nt raamatutest ja Internetist. Õppetöös õpitakse info kogumiseks kasutama mitmesuguseid teabekanaleid ning hindama kogutud informatsiooni usaldusväärsust. Kogutud infot

	kasutades tuleb arvestada autoriõigusega. Veebikeskkondade kasutamine aitab rikastada õppetööd ja võimaldab õpilastel vajalikku infot otsida ja jagada. Lõiminguliselt saavad olla sellise ülesande juures kaasatud erinevad keeled, loodusteaduslikud õppeained, matemaatika jt.
6) tehnoloogia ja innovatsioon	Tehnoloogia ja innovatsioon on läbiva teemana otseselt seotud tehnoloogia valdkonna ainesisuga, näiteks disaini ja materjalide töötlemisega. Oluline on, et õpilane saab aru tehnoloogia toimimisest, oskab seda analüüsida ja on võimeline looma eakohaseid uusi lahendusi. Lõimida saab enamasti matemaatika, füüsika ja infotehnoloogiat õpetavad õppeained. Tutvustatakse koduses majapidamises kasutatavaid mitmesuguseid tehnoloogilisi seadmeid ja vahendeid.
7) tervis ja ohutus	Tehnoloogia valdkonnas tuleb teema esile tööohutuses, materjalide ja kemikaalide käsitsemises, õigete töövõtete ja ergonoomiliste töövahendite ning masinate kasutamises, tervislikes toiduvalikutes jms. Erinevate praktiliste tegevuste juures on väga oluline arvestada turvalise õpikeskkonna nõuetega, sh järgida õpperuumide sisekorra eeskirju. Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid. Lõiminguliselt omavad olulist kaalu inimeseõpetus, loodusteaduslikud õppeained jt.
8) väärtused ja kõlblus	Tehnoloogia valdkonna õppeainete kaudu taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliseks inimeseks, kes väärtustab enda ja teiste tehtut ning sellesse panustamist. Õpilane kasutab töövahendeid ja masinaid sihipäraselt ning heaperemehelikult. Õpilastes kujundatakse praktilisi käitumisoskusi, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi, kuidas arvestada kaaslastega, arendada organiseerimisoskust ning lahendada konflikte. Seoseid teiste õppeainetega võib leida sotsiaalainete valdkonnast.

4. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Erinevad multimateriaalsed tööd nt pehme istumisosaga tooli tegemine (lõimitakse õmblemine/kudumine/viltimine puidu töötlemise tehnoloogiaga või metallitöötlemise tehnoloogiaga, lehtpuidust lõikelaua tegemine ja edaspidine kasutamine kodunduse tunnis jne

5. Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil.
Erinevad projektid, lõimingupäevad nt pihuse ja lahuse kasutamine kodunduse tunnis lõiming keemiaga ja kultuuriga (toidu ajalugu, Prantsuse õlikaste)

6. **Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus).**

- Õuesõpe
- Projektõpe (KIK vms vastavalt võimalustele; koolisisesed projektipäevad).
- Lõimingupäevad
- Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine
- Osalemine maakondlikel võistustel, näitustel
- Õpilastööde väljapanekud klassides

7. **Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.**

- Koostöötunnid
- Õpilasvõistlusteks valmistumine (nii õpilaste ettevalmistamine kui ka vajadusel olümpiaadi või muu võistluse läbiviimine).
- Kolleegide tundide külastamine (võimalusel).
- Vajadusel õppekirjanduse tellimine ühiselt ja koostöös raamatukoguga.

8. **Ainetundide jaotus.**

Õppeaine/Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PRÕK § 15 lg 4
Tehnoloogia	1	2	1,5	1+1	2	2	2	2	1	

9. **Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused.**

Riiklikus õppekavas ette nähtud miinimumile on lisatud 1 tund 4. klassis – kõigi osaoskuste arendamiseks. Käeline tegevus soodustab peenmotoorika arengut ja aju tegevust. Soodustab töövõtete õppimist ja kinnistamist.

Tehnoloogiavaldkonna ainetes viiakse õppetööd läbi õpperühmades. Õpilaste jagunemine õpperühmadesse on sooneutraalne. Sõltumata õpperühmast on kõigil õpilastel võimalus omandada taotletavad teadmised, oskused ja pädevused nii käsitöös, kodunduses kui ka tehnoloogiaõpetuses. Õppeaasta jooksul vahetatakse valdkondlike õpitulemuste saavutamiseks õpperühmi üheks trimestriks.

10. **Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus.**

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

1.-3.kl. kujundav hindamine.
4.-6.kl. arvestuslik hindamine (A, MA).
7.-9.kl. numbriline hindamine.

Arvestatakse esitatud töö individuaalsust. Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust.

Õpetaja tutvustab oma hindamissüsteemi õppeaasta alguses. Hinnatakse nii protsessi (protsessihinded) kui töö lõpptulemust.

Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ise oma tegevuse eesmärke seadma ja oma tööle hinnangut andma.

11. Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole. Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid.

Õpilasele võimaldatakse vastavalt tema eripärale eritingimusi, nt võimaldatakse lisaaega töö sooritamiseks, täiendav inividuaalne juhendamine ülesande täitmisel, töö kohandamine vastavalt õpilase võimetele, abiõpetaja toe kasutamine ning õpiabi võimaldamine. Andekaid õpilasi suunatakse lisatööd tegema ja osa võtma erinevatest konkurssidest.

Individuaalsele õppele suunatud õpilane vajab individuaalset õpet ka tehnoloogia valdkonna tundides selleks, et tagada ohutu ja turvaline õpikeskkond.

Ainevaldkond TEHNOLOOGIA

1. Ainevaldkondlikud pädevused.

Tehnoloogia valdkonda kuuluvate ainete õpetamise eesmärk põhikoolis on eakohase valdkonnapädevuse kujundamine, mis tähendab, et põhikooli lõpetaja:
1) on omandanud eakohaseid baasteadmisi erinevate õppes kasutatavate materjalide omadustest ja kasutamise võimalustest;
2) valib oma ideede teostamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja töötlemisviise ning on teadlik oma valikute mõjust majandus-, sotsiaal- ja looduskeskkonnale;
3) kasutab materjale ja töövahendeid säästlikult ning järgib tegevuses kestliku arengu ja rohepöörde põhimõtteid;
4) kasutab traditsioonilisi ning nüüdisaegseid materjale, tööriistu ja digivahendeid turvaliselt ning otstarbekalt;
5) kasutab teistes õppeainetes omandatud teadmisi praktikas;
6) kavandab, planeerib, teostab ja mõtestab tööprotsessi põhimõttel ideest teostuseni, arvestades seejuures funktsionaalsust, esteetilisust ja kulutõhusust;
7) väärtustab Eesti ja teiste rahvaste esemelise ja toidukultuuriga seotud traditsioone;
8) väärtustab loovat isetegemist ning sellega seonduvat vaimset heaolu ja tervislikku eluviisi;
9) on omandanud valmisoleku kasutada õpitud praktilisi oskusi igapäevaelus;
10) kirjeldab suuliselt ja kirjalikult tehtud valikuid ning tööprotsessi, sh kasutades digivahendeid;
11) analüüsib nii enda kui ka teiste tööprotsessi ja -lõpptulemust;
12) on omandanud hoiaku olla ettevõtlik ning otsib loovaid ja uuenduslikke lahendusi ettetulevatele probleemidele iseseisvalt või rühmas;
13) arvestab autoriõigust erinevate teabevahendite, õppematerjalide ja infoallikate kasutamisel.

2. Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted.

Üldpädevused	
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	Tehnoloogiavaldkonna ainetes läbiviidavate loovust arendavate tegevuste ja õppeprojektide kaudu õpivad õpilased arvestama arvamuste ja ideede paljusust. Ühised arutelud ning töö ja selle tulemuse analüüsimine aitavad õpilasel kujundada ja põhjendada oma arvamusi, tunda töörõõmu ning vastutust alustatu lõpule viia. Tehnoloogiavaldkonna ainete tundides õpitakse nägema ja tolereerima erinevusi inimeste võimetes, esteetilises maitses ning kultuurilistes tõekspidamistes (esemelises ja toidukultuuris). Õpilaste ettevalmistamine igapäevaeluks, mis on aineõppe üks eesmärkidest, võimaldab kujundada ka nende väärtushoiakuid. Õppeainetes väärtustatakse üldkehtivaid eetilisi norme ning kujundatakse seeläbi õpilaste positiivseid õppealaseid hoiakuid. Tehnoloogiavaldkonna ainetes toetatakse teistega arvestamise vajadust ning tervist hoidvaid eluviise, nt toiduvaliku, tööprotsessi ergonoomika ning puhtuse ja korra hoidmisel. Tundides uuritakse Eesti ja teistele kultuuridele iseloomulikke tarbeesemeid ja toidukultuuri ning valmistatakse esemeid või toite neist ideedest lähtuvalt.

2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	Tehnoloogiavaldkonna ained võimaldavad läbi viia erinevaid ühiseid tegevusi, kus õpitakse teistega arvestama, käitumisreegleid järgima, oma arvamust avaldama, argumenteerima ja põhjendama valikuid ning tegutsema aktiivse ühiskonnaliikmena. Õppeainete vahendusel toimiv õpe võimaldab õpilastel ennast teostada ja panustada kogukonna heaolusse. Olulisel kohal antud pädevuse arendamisel on sotsiaalset ja ühiskondlikku mõõdet omavate projektide ja algatuste õppeprotsessi toomisel: näiteks koolilaada organiseerimine tehnoloogiavalkonna ainetes valmistatud esemete/toodete realiseerimiseks, kogukondliku algatusena linnaruumi atraktsioonide ehitus, kooli prügisorteerimise korraldamine eri prügiliikidele mõeldud prügikastide valmistamise näol vms.
3) enesemääratluspädevus	Tehnoloogiavaldkonna ainete kontekstis toetab enesemääratluspäevus õpilase oskust analüüsida ja hinnata oma mõtteid, tugevaid ja nõrku külgi, tegevust ning selle tulemusi. Kokkuvõtvalt on see õpilase arusaamine endast ja oma võimetest. Pädevuse kujunemisele aitab kaasa erinevate rakenduslikku laadi tegevuste analüüsimine ja oma tööle hinnangu andmine. Olulisel kohal on õpilaste võime käituda ette tulevates õppeolukordades mõtestatult ja ohutult. Õppeülesannete kaudu avanevad õpilastel mitmed võimalused katsetada erinevaid materjale ja tööviise ning leida hetke vajadustele sobiv lahendus. Enesemääratluspädevuse alaliigiks on tervisepädevus, kus teemakohaste loovate ja praktiliste ülesannetega kinnistub terviseteadlik käitumine, ergonoomika põhimõtete arvestamine.
4) õpipädevus	Tehnoloogiavaldkonna ainetes õpiülesandeid lahendades suunatakse õpilast tööd korraldama alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuse analüüsiga. See arendab suutlikkust probleeme märgata ning lahendada, oma võimeid hinnata ja arendada ning õppimist juhtida. Teavet kogudes areneb õpilase funktsionaalne kirjaoskus, täieneb erialane sõnavara ning oskus seda kasutada. Õpiülesannete teemade leidmisel võiks lähtuda situatsioonidest või probleemidest, mis seostuvad igapäevaelu probleemidega.
5) suhtluspädevus	Suhtluspädevuse arendamist soosib esinemisjulguse toetamine ja eneseväljenduse oskuse arendamine läbi õpilaste enda või rühmas tehtud tööde esitlemise ning tööprotsessi ühise reflekteerimise ja tagasisidestamise. Paaris- ja rühmatöö ülesanded võimaldavad õppida teistega arvestama, oma seisukohti põhjendama ja ühiseid lahendusi leidma. Õpilasi suunatakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja koostööle. Oma tööd suuliselt või kirjalikult esitledes saadakse esinemiskogemusi ning areneb väljendusoskus. Suunatakse eesti keelest erineva emakeelega kaasõpilastega turvaliselt suhtlema.

	Võõrkeelte oskus toetab valdkonnaalase teabe otsimist ja mõistmist.
6) matemaatika	Tehnoloogiavaldkonna ainetes õpitakse nägema ja analüüsima tehnoloogia seost loodus- ning reaalteadusi hõlmavate teadmistega. Teistes õppeainetes õpitut rakendatakse teoorias ja praktikas. Valdkonna õppeainetes puutuvad õpilased kokku mitmesuguste igapäevaelu puudutavate ülesannetega, kus kasutatavateks oskusteks on näiteks mõõtmine ja teisendamine, massi- ja mahuühikutega arvutused, materjali- ja ressursikulu ning maksumuse arvutamine erinevate ülesannete puhul, loodusteaduste seaduspärasustega arvestamine ja nende seletamine.
7) ettevõtlikkuspädevus	Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiavaldkonna ainetes kujundatavate õpitulemustega. Olulisel kohal pädevuse arendamisel on kasvatada õpilastes julgust oma probleemsituatsioone lahendama asuda ja võtta seega riske ning vastutust oma töö teostamise eest üksi või rühmas. Oma või rühma ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult elluviidud õppeülesanded, mis annavad õpilastele võimaluse oma teadmisi ja oskusi kasutada ning võimeid arendada. Tehnoloogiavaldkonna ainetes on olulisel kohal avatus loomingulistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele. Õppeprotsessis läbitakse eseme/toote arendamise tsükkel idee leidmisest kuni lõpptulemuseni.
8) digipädevus	Kaasaegne digitehnoloogia pakub tehnoloogiavaldkonna õppeainetes mitmekülgseid võimalusi õpilaste digipädevuse arendamiseks. Digitehnoloogiat saab kasutada nii õppe-, informatsiooni otsimise kui ka suhtlemisvahendina. Digivahendid on töövahendiks erialaste õpiprogrammide kasutamisel, esemete 3D kavandamisel ja modelleerimisel ning arvjuhtimisega tööpinkide ja -masinate kasutamisel erinevate andmete ja tööoperatsioonide sisestamisel ja programmeerimisel. Informatsiooni otsimise ja analüüsi puhul on digitehnoloogiat võimalik rakendada nii individuaalse kui õpikeskuse meetodina, kus õpilane saab töötada koos või üksinda teatud ülesande lahenduste otsimisel ja leitu esitlemisel kaasõpilastele. Kogutud teavet ja ideid kasutatakse kooskõlas autoriõigusega. Erinevad veebikeskkonnad, suhtlusvõrgustikud ja ajaveebid suhtlemisvahendina võimaldavad kajastada valdkonna õppeainetes tehtut ning annavad võimaluse oma tegevuste presenteerimiseks laiemale auditooriumile. Seejuures arvestab õpilane internetis turvalise suhtlemise põhimõtteid.

3. **Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted.**

Õppekava läbivad teemad	
1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	Antud läbiva teema rakendamisel taotletakse õpilase elukestva õppe hoiakute kujunemist. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega töömaailmas aitab tunnetada pideva õppimise vajadust. Õppeülesanded peaksid eeldama iseseisvat teadmiste täiendamist. Karjääri planeerimist toetab õpilaste huvide ja hobidega arvestamine neile tööülesandeid andes ja rakendades rohkem individualiseeritud õpet. Õpilaste omaalgatuslike ideede rakendamiseks sobivate võimaluste leidmine aitab arendada õpilaste loomingulisust. Lõimingusse võivad liituda nii valdkonnaga seotud reaal- ning loodusteaduslikud ained kui ka disaini ja esteetikat mõjutavad õppeained nagu ajalugu, kunst jt.
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	Tehnoloogia valdkonnas võimaldab see läbiv teema lõimida mitmeid erinevaid õppeained nagu loodusõpetus, bioloogia, geograafia, keemia jne. Toodet või toitu valmistades õpitakse säästlikult kasutama nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Jäätmete sorteerimine ja utiliseerimine ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogia teadmisi. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele.
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Kodanikualagatus võib olla paljude ühiskondlike algatuste ja sotsiaalsete projektide aluseks, taotledes õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks. Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete õpetamise põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult elluviidavad projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovile panna.
4) kultuuriline identiteet	Kultuurilise identiteedi kaudu õpetada nii Eesti kui ka teiste kultuuride esemelist, toidu- ja kombelist kultuuri. Oma kodukoha ja kooli väärtustamine. Lõimingut kandvateks õppeaineteks saavad olla ajalugu, füüsika, matemaatika, keemia, ühiskonnaõpetus, kunst, muusika jne. Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas.
5) teabekeskkond ja meediakasutus	Õppetöös saab õpilane toote loomisel hankida infot erinevatest allikatest, nt raamatutest ja Internetist. Õppetöös õpitakse info kogumiseks kasutama mitmesuguseid teabekanaleid ning hindama kogutud informatsiooni usaldusväärsust. Kogutud infot

	kasutades tuleb arvestada autoriõigusega. Veebikeskkondade kasutamine aitab rikastada õppetööd ja võimaldab õpilastel vajalikku infot otsida ja jagada. Lõiminguliselt saavad olla sellise ülesande juures kaasatud erinevad keeled, loodusteaduslikud õppeained, matemaatika jt.
6) tehnoloogia ja innovatsioon	Tehnoloogia ja innovatsioon on läbiva teemana otseselt seotud tehnoloogia valdkonna ainesisuga, näiteks disaini ja materjalide töötlemisega. Oluline on, et õpilane saab aru tehnoloogia toimimisest, oskab seda analüüsida ja on võimeline looma eakohaseid uusi lahendusi. Lõimida saab enamasti matemaatika, füüsika ja infotehnoloogiat õpetavad õppeained. Tutvustatakse koduses majapidamises kasutatavaid mitmesuguseid tehnoloogilisi seadmeid ja vahendeid.
7) tervis ja ohutus	Tehnoloogia valdkonnas tuleb teema esile tööohutuses, materjalide ja kemikaalide käsitsemises, õigete töövõtete ja ergonoomiliste töövahendite ning masinate kasutamises, tervislikes toiduvalikutes jms. Erinevate praktiliste tegevuste juures on väga oluline arvestada turvalise õpikeskkonna nõuetega, sh järgida õpperuumide sisekorra eeskirju. Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid. Lõiminguliselt omavad olulist kaalu inimeseõpetus, loodusteaduslikud õppeained jt.
8) väärtused ja kõlblus	Tehnoloogia valdkonna õppeainete kaudu taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliseks inimeseks, kes väärtustab enda ja teiste tehtut ning sellesse panustamist. Õpilane kasutab töövahendeid ja masinaid sihipäraselt ning heaperemehelikult. Õpilastes kujundatakse praktilisi käitumisoskusi, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi, kuidas arvestada kaaslastega, arendada organiseerimisoskust ning lahendada konflikte. Seoseid teiste õppeainetega võib leida sotsiaalainete valdkonnast.

4. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Erinevad multimateriaalsed tööd nt pehme istumisosaga tooli tegemine (lõimitakse õmblemine/kudumine/viltimine puidu töötlemise tehnoloogiaga või metallitöötlemise tehnoloogiaga, lehtpuidust lõikelaua tegemine ja edaspidine kasutamine kodunduse tunnis jne

5. Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.

Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil.
Erinevad projektid, lõimingupäevad nt pihuse ja lahuse kasutamine kodunduse tunnis lõiming keemiaga ja kultuuriga (toidu ajalugu, Prantsuse õlikaste)

6. **Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus).**

- Õuesõpe
- Projektõpe (KIK vms vastavalt võimalustele; koolisisesed projektipäevad).
- Lõimingupäevad
- Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine
- Osalemine maakondlikel võistustel, näitustel
- Õpilastööde väljapanekud klassides

7. **Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.**

- Koostöötunnid
- Õpilasvõistlusteks valmistumine (nii õpilaste ettevalmistamine kui ka vajadusel olümpiaadi või muu võistluse läbiviimine).
- Kolleegide tundide külastamine (võimalusel).
- Vajadusel õppekirjanduse tellimine ühiselt ja koostöös raamatukoguga.

8. **Ainetundide jaotus.**

Õppeaine/Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PRÕK § 15 lg 4
Tehnoloogia	1	2	1,5	1+1	2	2	2	2	1	

9. **Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused.**

Riiklikus õppekavas ette nähtud miinimumile on lisatud 1 tund 4. klassis – kõigi osaoskuste arendamiseks. Käeline tegevus soodustab peenmotoorika arengut ja aju tegevust. Soodustab töövõtete õppimist ja kinnistamist.

Tehnoloogiavaldkonna ainetes viiakse õppetööd läbi õpperühmades. Õpilaste jagunemine õpperühmadesse on sooneutraalne. Sõltumata õpperühmast on kõigil õpilastel võimalus omandada taotletavad teadmised, oskused ja pädevused nii käsitöös, kodunduses kui ka tehnoloogiaõpetuses. Õppeaasta jooksul vahetatakse valdkondlike õpitulemuste saavutamiseks õpperühmi üheks trimestriks.

10. **Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus.**

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

1.-3.kl. kujundav hindamine.
4.-6.kl. arvestuslik hindamine (A, MA).
7.-9.kl. numbriline hindamine.

Arvestatakse esitatud töö individuaalsust. Arvestatakse õpilaste individuaalseid võimeid ja loovust.

Õpetaja tutvustab oma hindamissüsteemi õppeaasta alguses. Hinnatakse nii protsessi (protsessihinded) kui töö lõpptulemust.

Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ise oma tegevuse eesmärke seadma ja oma tööle hinnangut andma.

11. Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted.

Õpilane töötab tunnis vastavalt oma võimetele ja tempole. Arves-tatakse õpi--lase indi-viduaalseid võimeid.

Õpilasele võimaldatakse vastavalt tema eripärale eritingimusi, nt võimaldatakse lisaaega töö sooritamiseks, täiendav inividuaalne juhendamine ülesande täitmisel, töö kohandamine vastavalt õpilase võimetele, abiõpetaja toe kasutamine ning õpiabi võimaldamine. Andekaid õpilasi suunatakse lisatööd tegema ja osa võtma erinevatest konkurssidest.

Individuaalsele õppele suunatud õpilane vajab individuaalset õpet ka tehnoloogia valdkonna tundides selleks, et tagada ohutu ja turvaline õpikeskkond.

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: TÖÖÕPETUS
KLASS: 1. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Materjalid, töövahendid, töötlemisviisid.					
Materjalid Õpilane: Nimetab looduslikku päritolu materjale ja teab nende põhiomadusi ja kasutusalasid.	Erinevate materjalide tootmine, põhiomadused, otstarve ja kasutusalad keskkonnas ja igapäevaelus. Looduslikud materjalid. Katsetused erinevate materjalidega ja erinevate materjalide võrdlemine.	Looduslik ja tehismaterjal. Pehme ja kõva materjal. Erinevate materjalide omadused ja nende kasutamine.	Katsetused erinevate materjalidega. Võimalusel materjalide erinevuste võrdlemiseks tööd, kus kasutatakse erinevaid materjale: paber + tekstiil, tekstiil + puit; plast + paber vms. Võimalusel erinevate materjalide kohta info otsimine internetist. Õpetaja juhendamisel avab veebilehitseja ja	Praktilise töö tulemuse hindamine. Suuline tagasiside tööprotsessile.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.

			otsingumootori. Valib õpetaja suunamisel sobivad võtmesõnad internetiotsinguks ja/või sisestab internetiaadressi.		
Õpilane: järgides õpetaja juhiseid kasutab materjale säästlikult;	Materjalide säästlik kasutamine ja korduvkasutus-võimalused.	šabloon ja/või lõige		Materjalide säästliku kasutamise kohta annab õpetaja suulist tagasisidet tööprotsessi ajal.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
Töövahendid Õpilane: kasutab õigesti ja ohutult tööks sobilikke etteantud töövahendeid ja mõistab ohutuse vajalikkust töötamisel;	Enamkasutatavad käsitöövahendid nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine ning hooldamine. Töövahendite õige käsitsemine, õige käes hoidmine, õiged töövõtted. Ohutusnõuded.	Sukanõel käärid niit lõng naaskel	Erinevate töövõtete ja tehnikate õppimine.	Tööprotsessi ajal annab õpetaja suuliselt tagasisidet töövahendi õigesti käes hoidmisest ja ohutustehnika järgimisest.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
Töötlemisviisid Õpilane: õpetaja abiga kujundab, modelleerib	Erinevate materjalide töötlemine. Töötlemis-viisi valik sõltuvalt	mõõtmine märkimine rebimine lõikamine	Meisterdamine erinevatest materjalidest (nt paber, kartong, riie,	Praktilise töö tulemuse hindamine. Suuline tagasiside tööprotsessile.	Vajadusel individuaalne juhendamine;

ja meisterdab lihtsamaid esemeid;	materjalist ning valmistatavast esemest.	liimimine voltimine punumine heegeldamine (sõrmedega)	lõng, munakarp, WC paberi rull jms). Võimalusel töötamine videojuhendi järgi.		õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
TEEMA: Tööprotsess (ideest teostuseni)					
Kavandamine Õpilane: õpetaja abiga kujundab, modelleerib ja meisterdab lihtsamaid esemeid;	Ideede otsimine ümbritsevast keskkonnast või abimaterjalidest (esemed, pildid, videod vms) või rahvakunstist (rahvuslikud motiivid ja sümbolid). Esemete vaatlemine, kirjeldamine ning seoste leidmine valmiva tööga. Töö kavandamine lähtudes kompositsiooni põhialustest (värvus, kujundid, rütm vms).	kavand/visand	Valitud teemal töö kavand. Võimalusel ideede otsimine internetist.	Praktilise töö tulemuse hindamine. Suuline tagasiside tööprotsessile. Õpetaja sõnaline hinnang/ tagasiside kui ka õpilase suuline hinnang/ arvamus oma tööle.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
Õpilane: märkab õpetaja abiga rahvuslikke elemente;	Ideede otsimine rahvakunstist (rahvuslikud motiivid ja sümbolid,	rahvuslik motiiv rahvuslik muster rahvuslik sümbol rahvusvärvid	Rahvuslike elementidega töö. Võimalusel ideede otsimine internetist.	Õpetaja sõnaline hinnang/ tagasiside kui ka õpilase suuline hinnang/ arvamus oma tööle.	

	abimaterjalidena esemed, pildid, videod vms). Lihtsate esemete ja keskkonna (stendid, klass vms) kaunistuselementide vms kavandamine.			Tööle võib panna tulenevalt püstitatud ülesannetest mitu hinnet, samas võib tööst hinnata ainult ühte osa. Hinnates / tagasisidet andes on vaja arvestada õpilase arengut – töö tulemuste muutust võrreldes varasemaga.	
Töötamine Õpilane: saab aru suulisest või kirjalikust juhisest; jälgib õpetaja selgitusi ja töötab selle järgi; töötab õpetaja juhendamisel; jäljendades esitatud töövõtteid; saab aru koostöö ja abistamise vajalikkusest; arvestab ühiselt töötades kaaslasi;	Töötamine õpetaja suulise juhendamise järgi üksi ja koos kaaslasega. Vajadusel kaaslase abistamine, ise abi küsimine. Õpetaja suunamisel tutvumine kirjaliku tööjuhendiga. Kirjaliku tööjuhendi kasutamine abimaterjalina.	suuline ja kirjalik tööjuhend	Kirjaliku tööjuhendi/ videojuhendi/ suulise juhendi alusel töötamine. Võimalusel töötamine videojuhendi järgi.	Õpetaja sõnaline hinnang/ tagasiside kui ka õpilase suuline hinnang/ arvamus oma tööle. Analüüsitakse koostööoskust ja antakse sellele hinnang.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.

Õpilane: hoiab oma töökoha ja töövahendid õpetaja juhendamisel korras;	Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.	töövahendid töökoht		Hinnatakse/ tagasisidestatakse jooksvalt töökultuuri ning töökoha korrashoidu.	
Eneseanalüüs ja hindamine Õpilane: õpetaja abiga viib oma töö lõpule; Õpilane: märkab ning nimetab positiivset oma töös.	Alustatud töö lõpetamine. Enda tööle ja selle tulemusele suulise hinnangu andmine.	kavand/visand eneseanalüüs tagasiside	Oma kavandi tutvustamine.	Suuline tagasiside.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
TEEMA: Igapäevaelu oskused					
Toiduharidus Õpilane: tutvub tervisliku toiduvalikuga;	Tervislik toiduvalik. Põhiliste (enamkasutatavate) toidukaupade/toiduainete tundmine, nende otstarbekas (teadlik) kasutamine. Lauakatmine ja kaunistamine.	toidupüramiid toiduaine säästlik tarbimine	Võileibade, suupistete, mahlajookide valmistamine. Võimalusel retseptide otsimine internetist.	Suuline tagasiside.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.

Õpilane: nimetab isikliku hügieeniga seotud tegevusi; Toob näiteid isikliku hügieeni vajalikkuse kohta.	Isiklik hügieen.	hügieen		Suuline tagasiside.	
Tarbijaharidus ja keskkond Õpilane: järgides õpetaja juhiseid kasutab materjale säästlikult; hoiab oma töökoha ja töövahendid õpetaja juhendamisel korras;	Teadlik tarbimine, sh materjalide ja energia säästlik kasutamine. Töövahendite, töökoha ja töökeskkonna (klassi) korrashoidmine.	töökoht töövahend säästlik tarbimine	Taaskasutatavatest materjalidest meisterdamine. Võimalusel ideede otsimine internetist, töötamine videojuhendi järgi.	Praktilise töö hindamine. Suuline tagasiside tööprotsessile.	
Käitumiskultuur Õpilane: saab aru koostöö ja abistamise vajalikkusest; arvestab ühiselt töötades kaaslasi; märkab õpetaja abiga õppega seonduvat igapäevaelust;	Käitumine toidulauas, koolis, tänaval, näitusel ja/või muuseumis.	eneseanalüüs	Laua katmine. Võimalusel ideede otsimine internetist.	Suuline tagasiside.	

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: TÖÖÕPETUS
KLASS: 2. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Materjalid, töövahendid, töötlemisviisid.					
Materjalid Õpilane: Nimetab ümbritsevas keskkonnas esinevaid tehismaterjale ja teab nende põhiomadusi ja kasutusalasid;	Tehismaterjalid. Katsetused erinevate materjalidega ja erinevate materjalide võrdlemine.	looduslik materjal tehismaterjal paber tekstiil nahk plast puit metall	Katsetused erinevate materjalidega. Võimalusel materjalide erinevuste võrdlemiseks tööd, kus kasutatakse erinevaid materjale: paber + tekstiil, tekstiil + puit; plast + paber vms. Võimalusel erinevate materjalide kohta info otsimine internetist. Õpetaja juhendamisel avab veebilehitseja ja	Praktilise töö tulemuse hindamine. Suuline tagasiside tööprotsessile.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.

			otsingumootori. Valib õpetaja suunamisel sobivad võtmesõnad internetiotsinguks ja/või sisestab internetiaadressi.		
Õpilane: kasutab materjale säästlikult ja arutleb selle vajalikkuse üle;	Materjalide säästlik kasutamine ja korduvkasutus-võimalused.	šabloon ja/või lõige		Materjalide säästliku kasutamise kohta annab õpetaja suulist tagasisidet tööprotsessi ajal.	
Töövahendid Õpilane: Valib õpetaja suunamisel õigeid töövahendeid, teab nende otstarvet ja mõistab ohutuse vajalikkust töötamisel;	Enamkasutatavad käsitöövahendid nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine ning hooldamine. Töövahendite õige käsitsemine, õige käes hoidmine, õiged töövõtted. Ohutusnõuded.	sukanõel ja õmblusnõel käärid niit lõng naaskel	Erinevate töövõtete ja tehnikate õppimine.	Tööprotsessi ajal annab õpetaja suuliselt tagasisidet töövahendi õigesti käes hoidmisest ja ohutustehnika järgimisest.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
Töötlemisviisid Õpilane: õpetaja abiga koostab kavandi ning kujundab, modelleerib ja meisterdab lihtsamaid esemeid;	Erinevate materjalide töötlemine. Töötlemis-viisi valik sõltuvalt materjalist ning valmistatavast esemest.	mõõtmine märkimine rebimine lõikamine liimimine voltimine punumine	Meisterdamine erinevatest materjalidest (nt paber, kartong, riie, lõng, munakarp, WC paberi rull jms).	Praktilise töö tulemuse hindamine. Suuline tagasiside tööprotsessile.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.

		heegeldamine õmblemine	Võimalusel töötamine videojuhendi järgi.		
TEEMA: Tööprotsess (ideest teostuseni)					
Kavandamine Õpilane: õpetaja abiga koostab kavandi ning kujundab, modelleerib ja meisterdab lihtsamaid esemeid;	Ideede otsimine ümbritsevast keskkonnast või abimaterjalidest (esemed, pildid, videod vms) või rahvakunstist (rahvuslikud motiivid ja sümbolid). Töö kavandamine lähtudes kompositsiooni põhialustest (värvus, kujundid, rütm *vms).*	kavand/visand	Valitud teemal töö kavand. Võimalusel ideede otsimine internetist.	Praktilise töö tulemuse hindamine. Suuline tagasiside tööprotsessile. Õpetaja sõnaline hinnang/ tagasiside kui ka õpilase suuline hinnang/ arvamus oma tööle.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
Õpilane: kasutab õpetaja abiga rahvuslikke elemente oma töös,	Ideede otsimine rahvakunstist (rahvuslikud motiivid ja sümbolid, abimaterjalidena esemed, pildid, videod vms). Lihtsate esemete ja keskkonna (stendid, klass vms) kaunistuselementide vms kavandamine.	rahvuslik motiiv rahvuslik muster rahvuslik sümbol rahvusvärvid	Rahvuslike elementidega töö. Võimalusel ideede otsimine internetist.	Õpetaja sõnaline hinnang/ tagasiside kui ka õpilase suuline hinnang/ arvamus oma tööle. Tööle võib panna tulenevalt püstitatud ülesannetest mitu hinnet, samas võib tööst hinnata ainult ühte osa.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.

				Hinnates / tagasisidet andes on vaja arvestada õpilase arengut – töö tulemuste muutust võrreldes varasemaga.	
Töötamine Õpilane: jälgib õpetaja selgitusi ja töötab selle järgi; töötab enamasti iseseisvalt õpetaja juhendamisel; arvestab ja aitab ühiselt töötades kaaslasi;	Töötamine õpetaja suulise juhendamise järgi üksi ja koos kaaslasega. Vajadusel kaaslase abistamine, ise abi küsimine. Kirjaliku tööjuhendi kasutamine abimaterjalina. Tutvumine lihtsama kirjaliku tööjuhendiga, arutlemine selle sisu üle ning tuttavat tüüpi joonise mõistmine. Õpetaja suunamisel ülesannete jaotamine rühmatöödes, ühise vastutuse mõistmine.	suuline ja kirjalik tööjuhend	Kirjaliku tööjuhendi/ videojuhendi/ suulise juhendi alusel töötamine. Võimalusel töötamine videojuhendi järgi.	Õpetaja sõnaline hinnang/ tagasiside kui ka õpilase suuline hinnang/ arvamus oma tööle. Analüüsitakse koostööoskust ja antakse sellele hinnang.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.

Õpilane: mõistab töökoha ja -vahendite korrashoiu olulisust ning hoiab oma töökoha ja töövahendid õpetaja juhendamisel korras; Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.	Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.	töövahendid töökoht		Hinnatakse/ tagasisidestatakse jooksvalt töökultuuri ning töökoha korrashoidu.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
Eneseanalüüs ja hindamine Õpilane: võrdleb kavandatut valmis tööga; Õpilane: märkab ning nimetab positiivset oma ja teiste töödes.	Alustatud töö lõpetamine. Kavandi ja valmis töö võrdlemine, enda töö tulemusele hinnangu andmine.	kavand/visand eneseanalüüs tagasiside	Oma kavandi tutvustamine.	Suuline tagasiside.	
TEEMA: Igapäevaelu oskused					
Toiduharidus Õpilane: arutleb tervisliku toiduvaliku üle;	Tervislik toiduvalik. Põhiliste (enamkasutatavate)	toidupüramiid toiduaine säästlik tarbimine	Võileibade, suupistete,	Suuline tagasiside.	Vajadusel individuaalne juhendamine;

	toidukaupade/toiduainete tundmine, nende otstarbekas (teadlik) kasutamine. Lauakatmine ja kaunistamine.		mahlajookide valmistamine. Võimalusel retseptide otsimine internetist.		õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
Õpilane: selgitab isikliku hügieeni ja tervise vahelisi seoseid;	Isiklik hügieen.	hügieen		Suuline tagasiside.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
Tarbijaharidus ja keskkond Õpilane: kasutab materjale säästlikult ja arutleb selle vajalikkuse üle; mõistab töökoha ja -vahendite korrashoiu olulisust ning hoiab oma töökoha ja töövahendid õpetaja juhendamisel korras;	Teadlik tarbimine, sh materjalide ja energia säästlik kasutamine. Töövahendite, töökoha ja töökeskkonna (klassi) korrashoidmine.	töökoht töövahend säästlik tarbimine	Taaskasutatavatest materjalidest meisterdamine. Võimalusel ideede otsimine internetist, töötamine videojuhendi järgi.	Praktilise töö hindamine. Suuline tagasiside tööprotsessile.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.

Käitumiskultuur Õpilane: arvestab ja aitab ühiselt töötades kaaslasi; toob õpetaja abiga õppega seonduva kohta näiteid teistest õppeainetest või igapäevaelust;	Käitumine toidulauas, koolis, tänaval, näitusel ja/või muuseumis.	eneseanalüüs	Laua katmine. Võimalusel ideede otsimine internetist.	Suuline tagasiside.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: TÖÖÕPETUS
KLASS: 3. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 52,5 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Materjalid, töövahendid, töötlemisviisid.					
Materjalid Õpilane: eristab looduslikke ja tehismaterjale ning võrdleb materjalide üldisi omadusi;	Looduslike ja tehismaterjalide eristamine. Katsetused erinevate materjalidega ja erinevate materjalide võrdlemine.	looduslik materjal tehismaterjal paber tekstiil nahk plast puit metall	Katsetused erinevate materjalidega. Võimalusel materjalide erinevuste võrdlemiseks tööd, kus kasutatakse erinevaid materjale: paber + tekstiil, tekstiil + puit; plast + paber vms. Võimalusel erinevate materjalide kohta info otsimine internetist. Õpetaja juhendamisel avab veebilehitseja ja	Praktilise töö tulemuse hindamine. Suuline tagasiside tööprotsessile.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.

			otsingumootori. Valib õpetaja suunamisel sobivad võtmesõnad internetiotsinguks ja/või sisestab internetiaadressi.		
Õpilane: kasutab materjale säästlikult	Materjalide säästlik kasutamine ja korduvkasutusvõimalused.	šabloon ja/või lõige		Materjalide säästliku kasutamise kohta annab õpetaja suulist tagasisidet tööprotsessi ajal.	
Töövahendid Õpilane: kasutab õigesti ja ohutult tööks sobilikke töövahendeid.	Enamkasutatavad käsitöövahendid nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine ning hooldamine. Töövahendite õige käsitsemine, õige käes hoidmine, õiged töövõtted. Ohutusnõuded.	heegelnõel sukanõel ja õmblusnõel käärid niit lõng naaskel	Erinevate töövõtete ja tehnikate õppimine.	Tööprotsessi ajal annab õpetaja suuliselt tagasisidet töövahendi õigesti käes hoidmisest ja ohutustehnika järgimisest.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
Töötlemisviisid Õpilane: kujundab, modelleerib ja	Erinevate materjalide töötlemine. Töötlemis-viisi valik sõltuvalt materjalist ning valmistatavast esemest.	mõõtmine märkimine rebimine lõikamine liimimine	Meisterdamine erinevatest materjalidest (nt paber, kartong, riie, lõng, munakarp,	Praktilise töö tulemuse hindamine. Suuline tagasiside tööprotsessile.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused.

meisterdab lihtsamaid esemeid;		voltimine punumine heegeldamine õmblemine	WC paberi rull jms). Võimalusel töötamine videojuhendi järgi.		Võimalusel abiõpetaja abi.
TEEMA: Tööprotsess (ideest teostuseni)					
Kavandamine Õpilane: kujundab, modelleerib ja meisterdab lihtsamaid esemeid;	Ideede otsimine ümbritsevast keskkonnast või abimaterjalidest (esemed, pildid, videod vms) või rahvakunstist (rahvuslikud motiivid ja sümbolid). Töö kavandamine lähtudes kompositsiooni põhialustest (värvus, kujundid, rütm *vms).*	kavand/visand	Valitud teemal töö kavand. Võimalusel ideede otsimine internetist.	Praktilise töö tulemuse hindamine. Suuline tagasiside tööprotsessile. Õpetaja sõnaline hinnang/ tagasiside kui ka õpilase suuline hinnang/ arvamus oma tööle.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
Õpilane: märkab esemetel rahvuslikke elemente ja kasutab neid oma töös.	Ideede otsimine rahvakunstist (rahvuslikud motiivid ja sümbolid, abimaterjalidena esemed, pildid, videod vms). Lihtsate esemete ja keskkonna (stendid, klass vms) kaunistuselementide vms kavandamine.	rahvuslik motiiv rahvuslik muster rahvuslik sümbol rahvusvärvid	Rahvuslike elementidega töö. Võimalusel ideede otsimine internetist.	Õpetaja sõnaline hinnang/ tagasiside kui ka õpilase suuline hinnang/ arvamus oma tööle. Tööle võib panna tulenevalt püstitatud ülesannetest mitu hinnet, samas võib tööst hinnata ainult ühte osa.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.

				Hinnates / tagasisidet andes on vaja arvestada õpilase arengut – töö tulemuste muutust võrreldes varasemaga.	
Töötamine Õpilane: Saab aru suulistest või kirjalikest juhistest; Töötab iseseisvalt õpetaja juhendamisel; Arvestab ühiselt töötades kaaslasi.	Töötamine õpetaja suulise juhendamise järgi üksi ja koos kaaslasega. Vajadusel kaaslase abistamine, ise abi küsimine. Kirjaliku tööjuhendi kasutamine abimaterjalina. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, arutlemine selle sisu üle ning joonise mõistmine. Ülesannete jaotamine rühmatöödes, ühise vastutuse mõistmine.	suuline ja kirjalik tööjuhend	Kirjaliku tööjuhendi/ videojuhendi/ suulise juhendi alusel töötamine. Võimalusel töötamine videojuhendi järgi.	Õpetaja sõnaline hinnang/ tagasiside kui ka õpilase suuline hinnang/ arvamus oma tööle. Analüüsitakse koostööoskust ja antakse sellele hinnang.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
Õpilane: Hoiab oma töökoha ja töövahendid korras.	Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.	töövahendid töökoht		Hinnatakse/ tagasisidestatakse jooksvalt töökultuuri ning töökoha korrashoidu.	

Eneseanalüüs ja hindamine Õpilane: Viib alustatud töö lõpule ja räägib oma tööst ning tulemusest. Õpilane: Märkab ning nimetab positiivset oma ja teiste töödes.	Alustatud töö lõpetamine. Tööprotsessi ja töö tulemuse kirjeldamine (valminud töö esteetilisus, praktilisus, korrektsus vms), hindamine ning kavandi ja valmis töö võrdlemine.	kavand/visand eneseanalüüs tagasiside	Oma kavandi tutvustamine.	Suuline tagasiside.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
TEEMA: Igapäevaelu oskused					
Toiduharidus Õpilane: Toob näiteid tervisliku toiduvaliku kohta.	Tervislik toiduvalik. Põhiliste (enamkasutatavate) toidukaupade/ toiduainete tundmine, nende otstarbekas (teadlik) kasutamine. Lauakatmine ja kaunistamine.	toidupüramiid toiduaine säästlik tarbimine	Võileibade, suupistete, mahlajookide valmistamine. Võimalusel retseptide otsimine internetist.	Suuline tagasiside.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
Õpilane: Toob näiteid isikliku hügieeni vajalikkuse kohta.	Isiklik hügieen.	hügieen		Suuline tagasiside.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.

Tarbijaharidus ja keskkond Õpilane: Kasutab materjale säästlikult; Hoiab oma töökoha ja töövahendid korras	Teadlik tarbimine, sh materjalide ja energia säästlik kasutamine. Töövahendite, töökoha ja töökeskkonna (klassi) korrashoidmine.	töökoht töövahend säästlik tarbimine	Taaskasutatavatest materjalidest meisterdamine. Võimalusel ideede otsimine internetist, töötamine videojuhendi järgi.	Praktilise töö hindamine. Suuline tagasiside tööprotsessile.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.
Käitumiskultuur Õpilane: Arvestab ühiselt töötades kaaslasi; Toob õppega seonduva kohta näiteid teistest ainetest või igapäevaelust.	Käitumine toidulauas, koolis, tänaval, näitusel ja/või muuseumis.	eneseanalüüs	Laua katmine. Võimalusel ideede otsimine internetist.	Suuline tagasiside.	Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused. Võimalusel abiõpetaja abi.

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: KÄSITÖÖ JA KODUNDUS
KLASS: 4. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMI	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: PEATEEMA NR 1 Käsitöö					
Alateema nr 1 Heegeldamine **Õpilane:** 1) leiab vajalikku infot õpetaja abiga etteantud teabeallikatest ja pakenditelt; 2) kasutab õpetaja abiga ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel; 3) töötab ja viib kavandatu lõpule; 4) õpib kasutama etteantud materjale säästlikult; 5) märkab seoseid teiste õppeainetega	1) Töövahendite ja tehnoloogiate valimine olenevalt materjalist ja valmistatavast esemest *(nt rõivaese, tarbeese vms):* 2)Töö eesmärgistamine - funktsionaalsus, protsess, tulemus: 3) Visandi/kavandi vormistamine. 4) Suulise ja kirjaliku juhendamise järgi töötamine, sh jooniste kasutamine. 5) Alustatu lõpuleviimine; eseme viimistlemine ja isikupärane kaunistamine	Heegeldamine. Heegelnõel Kavandamine. Kavand Niidid Lõngad Tingmärgid Heegelskeem Algsilmus Ahelsilmus kinnissilmus	Õpilased valmistavad praktilisi töid, mis võimaldavad erinevaid õpitud tehnikavõtteid loovalt ja mitmekülgselt praktikas rakendada ning erinevates õppeainetes õpitut käsitööga seostada. Reeglina lõpevad praktilised tööd valmis tööde esitlemisega. Tööd salvestatakse veebikeskkonda.	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse töö tulemuse idee teostust, viimistlust, esteetilist väärtust, kvaliteeti, funktsionaalsust ja tulemuse esitlemise oskust. Arvestatakse kavandamise originaalsust, idee või kavandi teostamise võimalikkust, Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele antakse lisaks suulist tagasisidet.	Ülesande ja materjali valikul arvestatakse õpilase võimeid (s.h. nt. füüsilisi). Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused.

6) kirjeldab oma ja/või rühma tegevusi ja esitleb töö lõpptulemust suuliselt: 7) järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõudeid, korrastab oma töökoha ning töövahendid: 8) mõistab materjalide õige hoiustamise vajalikkust.	6) Tööprotsessi etappide eristamine, järjestamine. 7) Oma või rühma töö esitlemine suuliselt. 8) Säästlik tarbimine.		Digivahenditel on õppetöös toetav funktsioon. Näiteks- töö planeerimine veebist saadud ideede põhjal Töövõtete vaatamine, õppimine, kordamine (õppevideod). Tööde eksponeerimine (pildistamine, video jne).		
Alateema nr 2 **Õmblemine** **Õpilane:** 1) leiab vajalikku infot õpetaja abiga etteantud teabeallikatest ja pakenditelt; 2) kasutab õpetaja abiga ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel; 3)järgib õpetaja juhendamisel oma ja rühma tööprotsessi; 4) töötab ja viib kavandatu lõpule;	1) Masintöötlemine: õmblusmasina käsitsemine, reguleerimine. 2) Töövahendite ja masinate (õmblusmasin, triikraud vms) ohutu käsitsemine. 3) Käsitöövahendite (käärid, nõelad, märkimis- ja mõõtmisvahendid) käsitsemine. 4) Töövahendite ja tehnoloogiate valimine olenevalt materjalist ja valmistatavast esemest	Õmblemine Õmblusmasin Hooratas Presstald Õmblusmasinanõel Pedaal Õmblusnõel Kangas Niit Triikraud Käärid		Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse töö tulemuse idee teostust, viimistlust, esteetilist väärtust, kvaliteeti, funktsionaalsust ja tulemuse esitlemise oskust. Arvestatakse kavandamise originaalsust, idee või kavandi teostamise võimalikkust,	Ülesande ja materjali valikul arvestatakse õpilase võimeid(s.h. nt. füüsilisi). Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused.

5) õpib kasutama etteantud materjale säästlikult; 6) märkab seoseid teiste õppeainetega: 7) järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõudeid, korrastab oma töökoha ning töövahendid. 8) mõistab materjalide õige hoiustamise vajalikkust.	*(nt rõivaese, tarbeese vms)* 5) Töö planeerimine üksi ja rühmas töötades. 6) Säästlik tarbimine. 7) Jätkusuutlikkus. Ringmajandamine materjalidega *(nt rõivatööstus, materjalide taaskasutamine)*			Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele antakse lisaks suulist tagasisidet.	
Alateema nr 3 **Viltimine** **Õpilane:** 1) kasutab õpetaja abiga ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel; 2) töötab ja viib kavandatu lõpule; 3) õpib kasutama etteantud materjale säästlikult; 4) märkab ümbritsevas rahvuslikke elemente; 5) kirjeldab oma ja/või rühma tegevusi ja	1) Erinevate pehmete materjalide (tekstiilid, vill, nahk vms) töötlemine. 2) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel. 3) Visandi/kavandi vormistamine 4) Alustatu lõpuleviimine; eseme viimistlemine ja isikupärane kaunistamine 5) Tööprotsessi etappide eristamine, järjestamine.	Viltimine Vill Vilt Viltimisnõel Kuivviltimine Märgviltimine Kavand, Kavandamine		Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse töö tulemuse idee teostust, viimistlust, esteetilist väärtust, kvaliteeti, funktsionaalsust ja tulemuse esitlemise oskust. Arvestatakse kavandamise originaalsust, idee või kavandi teostamise võimalikkust, Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele	Ülesande ja materjali valikul arvestatakse õpilase võimeid(s.h. nt. füüsilisi). Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused.

esitleb töö lõpptulemust suuliselt 5) järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõudeid, korrastab oma töökoha ning töövahendid:	6) Oma või rühma töö esitlemine suuliselt 5) Esialgse idee ja lõpptulemuse võrdlemine, analüüs. 7) Säästlik tarbimine.			antakse lisaks suulist tagasisidet.	
Alateema nr 4 **Materjaliõpetus** **Õpilane:** 1) nimetab töös kasutatavaid etteantud materjale ja nende omadusi; 2) õpib kasutama etteantud materjale säästlikult; 3) märkab seoseid teiste õppeainetega	1)Tekstiilmaterjalid. Looduslikud, taimsed ning loomsed kiud, nende saamine. 2) Kangakudumine.	Tekstiilmaterjalid Looduslikud kiud Taimsed kiud Loomsekiud Kangas Lõng Niit Kangasteljed Kangakudumine Kootud kangad Silmuskoelised kangad Mittekootud kangad		Arvestuslik hindamine (A, MA). Lähtutakse materjali valiku analüüsimisest ja põhjendamiset ning seoste kirjeldamise oskusest.	
TEEMA: PEATEEMA NR 2 Kodundus					
Alateema nr 1 **Tervislik toitumine** **Õpilane:** 1) rakendab tervisliku toitumise põhitõdesid toidu valmistamisel; 2) esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib ja põhjendab	1) Mis on toit, toidugrupid 2) Toiduvalikud - toidupüramiid, taldrikureegel	Tervislik toitumine Toit Säästlik tarbimine Toit Toiduaine Toitaine Toidupüramiid Taldrikureegel	Õpilased valmistavad praktilisi töid, mis võimaldavad erinevaid õpitud tehnikavõtteid loovalt ja mitmekülgselt praktikas rakendada ning erinevates õppeainetes õpitut	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse toiduainete ja töövahendite valiku otstarbekust, toidu valmistamise viisi; Toidu valmistamisel toiduainete ja	Ülesande ja materjali valikul arvestatakse õpilase võimeid(s.h. nt. füüsilisi). Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused.

tööprotsessi valikuid kas suuliselt või, kasutades sealhulgas digivahendeid.			kodundusega seostada. Digivahenditel on õppetöös toetav funktsioon. Reeglina lõpevad praktilised tööd valmis tööde esitlemisega. Tööd salvestatakse veebikeskkonda. Töö planeerimine veebist saadud ideede põhjal. Töövõtete vaatamine, õppimine, kordamine (õppevideod).Tööde eksponeerimine (pildistamine, video jne).	töövahendite tulemusliku kasutamise oskust, ainealaseid teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse nõuete järgimist. Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele antakse lisaks suulist tagasisidet.	
Alateema nr 2 **Toidu valmistamine** **Õpilane**: 1) tunneb erinevaid tööks sobilikke toiduaineid ja nende omadusi; 2) valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise;	1) Toidu kirjeldamine ja maitsmine 2) Ohutus köögis, isiklik hügieen 3) Retsepti lugemine: lühendid ja mõõtühikud retseptis 4) Toiduainete mõõtmine ja kaalumine 5) Töövahendite ohutu käsitlemine.	Ohutus Hügieen Toiduaine Induktsioonpliit Mõõtühikud Massiühikud Supilusikas Teelusikas Detsiliiter Liiter Toiduvalmistamise nõud			

3)kasutab ohutult õigeid töövõtteid toiduainete töötlemisel; 4) planeerib õpetaja juhendamisel oma ja/või rühma terviklikku tööprotsessi; 5) töötab sihikindlalt ja viib kavandatu lõpule; 6) järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõuded, korrastab oma töökoha ning töövahendid	6)Pliidi-ahju ohutu käsitlemine 7) Töötamine paaris või rühmas, ühistöö kavandamine	Toiduvalmistamise Töövahendid Tükeldamine Segamine			
Alateema nr 3 Tarbijaharidus ja keskkond **Õpilane:** 1) teab materjalide ja toiduainete säilitamise nõudeid: 2) kasutab materjale ja toiduaineid säästlikult;	1) Toiduainete säilitamine 2) Märgistus, pakendi info 3) Puhastus- ja korrastustööd, kasutatavad vahendid ja töötamisviisid 4) Jäätmed, prügi sorteerimine viisid. Jäätmete vähendamine ja taaskasutus 5) toidu ostmine/tarbimine majandusliku (säästlik valik) ja	Prügi Prügi sorteerimine			

	keskkonnasäästlikkuse seisukohast 6) leiab vajalikku infot teabeallikatest ja pakenditelt				
Alateema nr 4 **Käitumiskultuur** **Õpilane:** 1) töötab sihikindlalt ja viib kavandatu lõpule 2) järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõuded, korrastab oma töökoha ning töövahendid	1) Viisakas käitumine 2) Eesti toidukultuur ja kombed/traditsioonid				

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: KÄSITÖÖ JA KODUNDUS
KLASS: 5. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: PEATEEMA NR 1 Käsitöö					
Alateema nr 1 Tikkimine **Õpilane:** 1) tunneb, valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale 2) mõistab ja kasutab iseseisvalt ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel 3) visualiseerib ja kirjeldab omandatud töövõtete baasil jõukohaste esemete loomist üksi ja/või rühmas;	1) Käsitöövahendite (käärid, nõelad vms) käsitsemine 2) Digitaalsed vahendid: erinevad veebipõhised platvormid ja rakendused, fototöötlemise programmid. 3)Traditsiooniliste rahvakunstiga seonduvate tehnikate praktiline rakendamine. 4)Töö eesmärgistamine - funktsionaalsus, protsess, tulemus.	Tikkimine Kavand Kavandamine Ornament Tikand Käsitööniidid Lõngad Tikkimisnõel Sukanõel Ühterealised pisted Eelpiste Tikkpiste Varspiste Ahelpiste Kaherealised pisted Sämppiste	Õpilased valmistavad praktilisi töid, mis võimaldavad erinevaid õpitud tehnikavõtteid loovalt ja mitmekülgselt praktikas rakendada ning erinevates õppeainetes õpitut käsitööga seostada. Reeglina lõpevad praktilised tööd valmis tööde esitlemisega. Tööd salvestatakse veebikeskkonda. Digivahenditel on õppetöös toetav funktsioon. Näiteks-	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse töö tulemuse idee teostust, viimistlust, esteetilist väärtust, kvaliteeti, funktsionaalsust ja tulemuse esitlemise oskust. Arvestatakse kavandamise originaalsust, idee või kavandi teostamise võimalikkust, Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele antakse lisaks suulist tagasisidet.	

4) töötab sihikindlalt ja vajadusel kasutab õpetaja abi kavandatu lõpuleviimiseks; 5) rakendab õpetaja juhendamisel teistes õppeainetes õpitut; 6) teab ja kasutab õpetaja juhendamisel tööd kavandades rahvuslikke kujunduselemente sobivas kontekstis;	5) Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. 6) Eesti kombed ja esemeline kultuur. Rahvakultuuri tähtsus 7) Visandi/kavandi vormistamine. 8) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel. Ideede hankimine tänapäeva teabelevist (internet, erialane kirjandus). Allikakriitilisus, analüüs, kasutamine kooskõlas autoriõigusega. 9) Töö ajaline planeerimine üksi ja rühmas töötades. 10) Alustatu lõpuleviimine, eseme viimistlemine ja isikupärane kaunistamine 11) Esialgse idee ja lõpptulemuse võrdlemine, analüüs.	Aedpiste Ristpiste Viimistlemine	töö planeerimine veebist saadud ideede põhjal Töövõtete vaatamine, õppimine, kordamine (õppevideod). Tööde eksponeerimine (pildistamine, video jne).		
Alateema nr 2 **Õmblemine** **Õpilane:**	1) Käsitöövahendite (käärid, nõelad, märkimis- ja	Õmblemine Õmblusmasin Hooratas Presstald		Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse töö tulemuse idee	

1) tunneb, valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale 2) mõistab ja kasutab iseseisvalt ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel 3) töötab sihikindlalt ja vajadusel kasutab õpetaja abi kavandatu lõpuleviimiseks; 4) järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõudeid, korrastab oma töökoha ning töövahendid (heaperemehelik töövahendite kasutus) 5) rakendab õpetaja juhendamisel teistes õppeainetes õpitut; 6) esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib ja põhjendab	mõõtmisvahendid, vms) käsitsemine 2) Töövahendite ja masinate (õmblusmasin, triikraud vms) ohutu käsitsemine. 3)Masintöötlemine: õmblusmasina käsitsemine, reguleerimine. 4) Töövahendite ja tehnoloogiate valimine olenevalt materjalist ja valmistatavast esemest *(nt rõivaese, tarbeese vms)* 5)Töö eesmärgistamine - funktsionaalsus, protsess, tulemus. 6) Visandi/kavandi vormistamine. 7) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel. Ideede hankimine tänapäeva teabelevist (internet, erialane kirjandus). Allikakriitilisus, analüüs, kasutamine	Õmblusmasinanõel Pedaal Niiditamine Õmblusnõel Nööpnõel Traageldamine Märkimisvahendid Kangas Niit Triikraud Käärid Lihtõmblus Palistused Äärestamine Viimistlemine		teostust, viimistlust, esteetilist väärtust, kvaliteeti, funktsionaalsust ja tulemuse esitlemise oskust. Arvestatakse kavandamise originaalsust, idee või kavandi teostamise võimalikkust, Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele antakse lisaks suulist tagasisidet.	

tööprotsessi valikuid suuliselt.	kooskõlas autoriõigusega. 8) Töö ajaline planeerimine üksi ja rühmas töötades. 9) Tööprotsessi etappide eristamine, järjestamine. 10) Alustatu lõpuleviimine; eseme viimistlemine ja isikupärane kaunistamine 11) Esialgse idee ja lõpptulemuse võrdlemine, analüüs. 12) Jätkusuutlikkus. Ringmajandamine materjalidega *(nt rõivatööstus, materjalide taaskasutamine).*				
Alateema nr 3 **Kudumine** **Õpilane:** 1) tunneb, valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale 2) teab ja kasutab õpetaja juhendamisel	1) Erinevad käsitööniidid ja -lõngad, nende *s*obivus töövahendi, materjali ja esemega. 2) Käsitöövahendite käsitsemine. 3)Traditsiooniliste rahvakunstiga seonduvate tehnikate	Silmuskudumine Vardad Sukanõel Kavandamine. Kavand Lõngad Tingmärgid Parempidine silmus Pahempidine silmus Soonik Ääresilmus		Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse töö tulemuse idee teostust, viimistlust, esteetilist väärtust, kvaliteeti, funktsionaalsust ja tulemuse esitlemise oskust.	

tööd kavandades rahvuslikke kujunduselemente sobivas kontekstis; 3) töötab sihikindlalt ja vajadusel kasutab õpetaja abi kavandatu lõpuleviimiseks;	praktiline rakendamine.	Viimistlemine Lõpetamine		Arvestatakse kavandamise originaalsust, idee või kavandi teostamise võimalikkust, Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele antakse lisaks suulist tagasisidet.	
Alateema nr 4 **Materjaliõpetus** **Õpilane:** 1) tunneb, valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale 2) mõistab ja kasutab iseseisvalt ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel 3) teab, kuidas kasutada materjale säästlikult ning leiab võimalusi materjalide taaskasutuseks; 4) nimetab materjalide	1)Tekstiilmaterjalid. Looduslikud taimsed, nende saamine ja omadused. 2) Erinevad pehmed kaasaja ja tuleviku materjalid, nende saamine ning sobivus lähtuvalt kasutusalast. 3) Erinevate pehmete materjalide (paber, kartong, tekstiilid, vill, nahk vms) töötlemine. 4) Kangakudumine. Erinevad kanga liigid: telgedel kootud, silmuskoelised, mittekootud kangad.	Tekstiilmaterjalid Looduslikud kiud Taimsed kiud Loomsekiud Kangas Lõng Niit Kangasteljed Kangakudumine Kootudkangad Silmuskoelised Kangad Mittekootud kangad Koeserv		Arvestuslik hindamine (A, MA). Lähtutakse materjali valiku analüüsimisest ja põhjendamisest ning seoste kirjeldamise oskusest.	

hoiustamis- ja säilitamise nõudeid. 5) rakendab õpetaja juhendamisel teistes õppeainetes õpitut;	5) Seoste ja erinevuste leidmine esemete, nähtuste ja protsesside vahel sh õppeained ja eluvaldkonnad, minevik ja tänapäev 6)Tarbimise suunad ja mõju inimesele. Säästlik tarbimine. 7)Rõivaste hooldamine ja tekstiilide hoiustamine.				
TEEMA: PEATEEMA NR 2 Kodundus					
Alateema nr 1 Tervislik toitumine **Õpilane:** 1) tunneb erinevaid toiduaineid ja nende omadusi; 2) rakendab tervisliku toitumise põhitõdesid toidu valmistamisel	1) Mis on toit, toidugrupid 2) Toiduvalikud - toidupüramiid, taldrikureegel 3) Toidu päritolu 4) Toidu vajadus: toiduenergia ja toitained 5) Toidu kirjeldamine ja maitsmine	Tervislik toitumine Toit Säästlik tarbimine Toiduaine Toitaine Valgud Rasvad Süsivesikud Mineraalained Vitamiinid Vesi Toidupüramiid Toiduenergia Taldrikureegel	Õpilased valmistavad praktilisi töid, mis võimaldavad erinevaid õpitud tehnikavõtteid loovalt ja mitmekülgselt praktikas rakendada ning erinevates õppeainetes õpitut kodundusega seostada. Digivahenditel on õppetöös toetav funktsioon. Reeglina lõpevad praktilised tööd valmis tööde esitlemisega. Tööd	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse toiduainete ja töövahendite valiku otstarbekust, toidu valmistamise viisi; Toidu valmistamisel toiduainete ja töövahendite ning ainealaseid teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse nõuete järgimist Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele antakse lisaks suulist tagasisidet.	Ülesande ja materjali valikul arvestatakse õpilase võimeid (s.h. nt. füüsilisi). Vajadusel individuaalne juhendamine, õpetaja lisaselgitused.

			salvestatakse veebikeskkonda. Digivahenditel on õppetöös toetav funktsioon. Näiteks- töö planeerimine veebist saadud ideede põhjal Töövõtete vaatamine, õppimine, kordamine (õppevideod). Tööde eksponeerimine (pildistamine, video jne).		
Alateema nr 2 Toidu valmistamine Õpilane: 1) valib ja kasutab eesmärgipäraselt toiduaineid, töövahendeid ja töötlusviise 2)kasutab ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid toiduainete töötlemisel; 3) planeerib õpetaja juhendamisel oma ja/või rühma terviklikku	1) Ohutus köögis, isiklik hügieen. 2) Retsepti lugemine: lühendid ja mõõtühikud retseptis toiduainete mõõtmine ja kaalumine 3) toiduainete valimine 4) toiduainete säilitamine 5) töövahendite ohutu käsitlemine 6) pliidi ja ahju ohutu käsitlemine	Ohutus Hügieen Toiduaine Induktsioonpliit Mõõtühikud Massiühikud Supilusikas Teelusikas Detsiliiter Liiter Toiduvalmistamise Nõud Toiduvalmistamise töövahendid Tükeldamine Segamine Salatid			

tööprotsessi; 4) töötab sihikindlalt ja viib kavandatu lõpule; 5) rakendab teistes ainetes õpitut ja loob seoseid erinevate eluvaldkondadega; 6) esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib ja põhjendab tööprotsessi valikuid kas suuliselt kasutades vajadusel digivahendeid 7) järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõuded, korrastab oma töökoha ning töövahendid;	7) töötamine paaris või rühmas, ühistöö kavandamine	Salatikastmed Kuumtöötlemine Keetmine			
Alateema nr 3 **Tarbijaharidus ja keskkond** **Õpilane:** 1) leiab vajalikku infot teabeallikatest ja pakenditelt. 2) kasutab toiduaineid säästlikult.	1) Märgistus, pakendi info 2) Puhastus- ja korrastustööd, kasutatavad vahendid ja töötamisviisid 3) Jäätmed, prügi sorteerimine viisid 4) Rõivaste, toidu ja ostmine/tarbimine	Prügi Prügi sorteerimine Säästlik tarbimine Pakendi info Toiduainete säilitamine			

3) teab toiduainete säilitamise nõudeid	majandusliku (säästlik valik), sotsiaalse ja keskkonnasäästlikkuse seisukohast				
Alateema nr 4 Käitumiskultuur Õpilane: 1) teab Eesti rahvustoite; 2) töötab sihikindlalt ja viib kavandatu lõpule 3) mõistab rühmas töötamise või töö jaotamise olulisust ühise eesmärgi saavutamisel;	1) Viisakas käitumine 2) Eesti toidukultuur ja kombed/traditsioonid	Kombed Lauakombed Eesti toidukultuur Meeskonnatöö			

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: KÄSITÖÖ JA KODUNDUS
KLASS: 6. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: PEATEEMA NR 1 Käsitöö					
Alateema nr 1 Heegeldamine **Õpilane:** 1) tunneb erinevaid tööks sobilikke materjale, nende omadusi; 2) valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid ning materjale; 3) leiab vajalikku infot teabeallikatest ja pakenditelt ning väärtustab intellektuaalset omandit, lähtudes autoriõigusest; 4) kasutab ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel;	1)Traditsiooniliste rahvakunstiga seonduvate tehnikate praktiline rakendamine. 2) Töö eesmärgistamine - funktsionaalsus, protsess, tulemus. 3) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel. Ideede hankimine tänapäeva teabelevist (internet, erialane kirjandus). Allikakriitilisus, analüüs, kasutamine kooskõlas autoriõigusega.4) Visandi/kavandi vormistamine.	Heegeldamine. Heegelnõel Kavandamine. Kavand Lõngad Heegelniidid ja lõngad Tingmärgid Heegelskeem Algsilmus Ahelsilmus Kinnissilmus Sambad Aassilmus Ringne Heegeldamine Motiiv Äärepits Viimistlemine	Õpilased valmistavad praktilisi töid, mis võimaldavad erinevaid õpitud tehnikavõtteid loovalt ja mitmekülgselt praktikas rakendada ning erinevates õppeainetes õpitut käsitööga seostada. Reeglina lõpevad praktilised tööd valmis tööde esitlemisega. Tööd salvestatakse veebikeskkonda. Töö planeerimine veebist saadud ideede põhjal. Töövõtete	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse töö tulemuse idee teostust, viimistlust, esteetilist väärtust, kvaliteeti, funktsionaalsust ja tulemuse esitlemise oskust. Arvestatakse kavandamise originaalsust, idee või kavandi teostamise võimalikkust, Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele antakse lisaks suulist tagasisidet.	Ülesande ja materjali valikul arvestatakse õpilase võimeid(s.h. nt. füüsilisi). Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused.

5) planeerib õpetaja juhendamisel oma ja/või rühma terviklikku tööprotsessi; 6) kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid esemeid üksi ja/või rühmas, oskab kasutada videojuhendit; 7) töötab sihikindlalt ja viib kavandatu lõpule; 8) kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi materjalide taaskasutuseks; 9) rakendab teistes ainetes õpitut ja loob seoseid erinevate eluvaldkondadega; 10) teab rahvuslikke kujunduselemente ning tunneb Eesti rahvuslikku käsitööd; 11) mõistab rühmas töötamise või töö jaotamise olulisust ühise eesmärgi saavutamisel;	5) Töö ajaline ning etapiline planeerimine 6) Suulise ja kirjaliku juhendamise järgi töötamine, sh jooniste kasutamine, skeemide mõistmine. 7) Alustatu lõpuleviimine; eseme viimistlemine ja isikupärane kaunistamine. 8)Töövahendite ja tehnoloogiate valimine olenevalt materjalist ja valmistatavast esemest, oma valiku põhjendamine 9)Tööprotsessi etappide eristamine, järjestamine 10)Oma töö esitlemine suuliselt või kirjalikult. 11)Esialgse idee ja lõpptulemuse võrdlemine, analüüs. 12)Isikupära kujundamine läbi loomise/tehnoloogia. 13)Eesti ja teiste		vaatamine, õppimine, kordamine (õppevideod).Tööde eksponeerimine (pildistamine, video jne). Digivahenditel on õppetöös toetav funktsioon.		

12) esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib ja põhjendab tööprotsessi valikuid kas suuliselt või kirjalikult, kasutades vajadusel digivahendeid; 13) järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõuded, korrastab oma töökoha ning töövahendid; 15) teab materjalide säilitamise nõudeid	rahvaste kombed ja esemeline kultuur. Rahvakultuuri tähtsus.				
Alateema nr 2 **Õmblemine** **Õpilane:** 1) tunneb, valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale 2) mõistab ja kasutab iseseisvalt ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel 3) töötab sihikindlalt ja vajadusel kasutab	1) Käsitöövahendite (käärid, nõelad, märkimis- ja mõõtmisvahendid vms) käsitsemine. 2) Masintöötlemine: õmblusmasina käsitsemine, reguleerimine, lisaseadmete kasutamine, hooldamine. 3)Töövahendite ja masinate (õmblusmasin,	Õmblemine Õmblusmasin Hooratas Presstald Õmblusmasinanõel Pedaal Niiditamine Õmblusnõel Nööpnõel Traageldamine Märkimisvahendid Kangas Niit Triikraud Käärid Lihtõmblus		Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse töö tulemuse idee teostust, viimistlust, esteetilist väärtust, kvaliteeti, funktsionaalsust ja tulemuse esitlemise oskust. Arvestatakse kavandamise originaalsust, idee või kavandi teostamise võimalikkust,	

õpetaja abi kavandatu lõpuleviimiseks; 5) järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõudeid, korrastab oma töökoha ning töövahendid (heaperemehelik töövahendite kasutus) 6) rakendab õpetaja juhendamisel teistes õppeainetes õpitut; 7) esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib ja põhjendab tööprotsessi valikuid suuliselt.	triikraud vms) ohutu käsitsemine. 4)Õmblustehnoloogia kaasaegsed ja tulevikku vaatavad võimalused. 5) Digitaalsed vahendid: erinevad veebipõhised platvormid ja rakendused, fototöötlemise programmid. 6) Töö eesmärgistamine - funktsionaalsus, protsess, tulemus. 7) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel. Ideede hankimine tänapäeva teabelevist (internet, erialane kirjandus). Allikakriitilisus, analüüs, kasutamine kooskõlas autoriõigusega. 8) Visandi/kavandi vormistamine. 9) Töö ajaline ning etapiline	Palistused Äärestamine Viimistlemine		Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele antakse lisaks suulist tagasisidet.	

	planeerimine üksi ja rühmas töötades. 10) Suulise ja kirjaliku juhendamise järgi töötamine, sh jooniste kasutamine, skeemide mõistmine. 11) Alustatu lõpuleviimine; eseme viimistlemine ja isikupärane kaunistamine. 12)Töövahendite ja tehnoloogiate valimine olenevalt materjalist ja valmistatavast esemest *(nt rõivaese, tarbeese vms)* 13)Tööprotsessi etappide eristamine, järjestamine ja kirjeldamine. 14)Materjalide, töövahendite ja tehnoloogia valiku/sobivuse põhjendamine. 15)Esialgse idee ja lõpptulemuse võrdlemine, analüüs.				

	16)Seoste ja erinevuste leidmine esemete, nähtuste ja protsesside vahel sh õppeained ja eluvaldkonnad, minevik ja tänapäev. 17)Tarbimise suunad ja mõju inimesele. Säästlik tarbimine. 18)Parandustööd ja rõivaste hooldamine. Tekstiilide hoiustamine. 19)Jätkusuutlikkus. Ringmajandamine materjalidega *(nt rõivatööstus, materjalide taaskasutamine).* 20)Isikupära kujundamine läbi loomise/tehnoloogia. 21)Eesti ja teiste rahvaste kombed ja esemeline kultuur. Rahvakultuuri tähtsus.				
Alateema nr 3 **Kudumine** **Õpilane:**	1)Traditsiooniliste rahvakunstiga seonduvate tehnikate praktiline rakendamine.	Ringne kudumine Vardad Sukavardad Sukanõel Kavandamine.		Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse töö tulemuse idee teostust, viimistlust,	

1) tunneb erinevaid tööks sobilikke materjale, nende omadusi; 2) valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid ning materjale; 3) leiab vajalikku infot teabeallikatest ja pakenditelt ning väärtustab intellektuaalset omandit, lähtudes autoriõigusest; 4) kasutab ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel; 5) planeerib õpetaja juhendamisel oma ja/või rühma terviklikku tööprotsessi; 6) kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid esemeid üksi ja/või rühmas, oskab kasutada videojuhendit;	2) Töö eesmärgistamine - funktsionaalsus, protsess, tulemus. 3) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel. Ideede hankimine tänapäeva teabelevist (internet, erialane kirjandus). Allikakriitilisus, analüüs, kasutamine kooskõlas autoriõigusega. 4) Kompositsiooni seaduspärasused. 5) Visandi/kavandi vormistamine. 6) Töö ajaline ning etapiline planeerimine üksi ja rühmas töötades. 7) Suulise ja kirjaliku juhendamise järgi töötamine, sh jooniste kasutamine, skeemide mõistmine. 8) Alustatu lõpuleviimine; eseme viimistlemine ja isikupärane kaunistamine.	Kavand Lõngad Tingmärgid Parempidine silmus Pahempidine silmus Soonik Silmuste Kahandamine Lõpetamine Viimistlemine		esteetilist väärtust, kvaliteeti, funktsionaalsust ja tulemuse esitlemise oskust. Arvestatakse kavandamise originaalsust, idee või kavandi teostamise võimalikkust, Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele antakse lisaks suulist tagasisidet.	

7) töötab sihikindlalt ja viib kavandatu lõpule; 8) kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi materjalide taaskasutuseks; 9) rakendab teistes ainetes õpitut ja loob seoseid erinevate eluvaldkondadega; 10) teab ja kasutab kavandades rahvuslikke kujunduselemente ning tunneb Eesti rahvuslikku käsitööd; 11) mõistab rühmas töötamise või töö jaotamise olulisust ühise eesmärgi saavutamisel; 12) esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib ja põhjendab tööprotsessi valikuid kas suuliselt või kirjalikult, kasutades vajadusel digivahendeid; 13) järgib töötades hügieeni-, korra- ja	9)Tööprotsessi etappide eristamine, järjestamine ja kirjeldamine. 10)Materjalide, töövahendite ja tehnoloogia valiku/sobivuse põhjendamine. 11)Oma töö esitlemine suuliselt või kirjalikult. 12)Esialgse idee ja lõpptulemuse võrdlemine, analüüs. 13)Seoste ja erinevuste leidmine esemete, nähtuste ja protsesside vahel sh õppeained ja eluvaldkonnad, minevik ja tänapäev. 14) säästlik tarbimine. 15)Isikupära kujundamine läbi loomise/tehnoloogia. 16)Normid, tavad ja kombed ühiskonnas. Kaaskodaniku/kaasla se/ligimesega arvestamine.				

puhtuse nõuded, korrastab oma töökoha ning töövahendid; 14) teab materjalide säilitamise nõudeid					
Alateema nr 4 Materjaliõpetus **Õpilane:** 1) tunneb, valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale 3) mõistab ja kasutab iseseisvalt ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel 4) teab, kuidas kasutada materjale säästlikult ning leiab võimalusi materjalide taaskasutuseks; 5) nimetab materjalide hoiustamis- ja säilitamise nõudeid. 6) rakendab õpetaja juhendamisel teistes õppeainetes õpitut;	1)Tekstiilmaterjalid. 2) Looduslikud, loomsed kiud, nende saamine ja omadused. 3) Kangakudumine. Erinevad kanga liigid: telgedel kootud, silmuskoelised, mittekootud kangad. Koeserv, sidus. 4)Erinevad käsitööniidid ja -lõngad, nende sobivus töövahendi, materjali ja esemega. 5)Erinevate pehmete materjalide (paber, kartong, tekstiilid, vill, nahk vms) töötlemine.	Tekstiilmaterjalid Looduslikud kiud Taimsed kiud Loomsekiud Kangas Lõng Niit Kangasteljed Kangakudumine Kootudkangad Silmuskoelised Kangad Mittekootud kangad Koeserv		Arvestuslik hindamine (A, MA). Lähtutakse materjali valiku analüüsimiset ja põhjendamiset ning seoste kirjeldamise oskusest.	
TEEMA: PEATEEMA NR 2 Kodundus					

Alateema nr 1 **Tervislik toitumine** **Õpilane:** 1) tunneb erinevaid toiduaineid ja nende omadusi 2) leiab vajalikku infot teabeallikatest ja pakenditelt ning väärtustab intellektuaalset omandit, lähtudes autoriõigusest; 3) rakendab teistes ainetes õpitut ja loob seoseid erinevate eluvaldkondadega; 4) teab toiduainete säilitamise nõudeid.	1) Mis on toit, toidugrupid 2) Toiduvalikud - toidupüramiid, taldrikureegel 3) Toidu päritolu - toidu ahel 4) Toidu vajadus: toiduenergia ja toitained 5) Toidu kirjeldamine ja maitsmine	Tervislik toitumine Toit Säästlik tarbimine Toiduaine Toitaine Valgud Rasvad Süsivesikud Mineraalained Vitamiinid Vesi Loomsed toiduained Taimsed toiduained Töödeldud Toiduained Töötlemata toiduained Toidupüramiid Toiduenergia Taldrikureegel	Õpilased valmistavad praktilisi töid, mis võimaldavad erinevaid õpitud tehnikavõtteid loovalt ja mitmekülgselt praktikas rakendada ning erinevates õppeainetes õpitut kodundusega seostada. Reeglina lõpevad praktilised tööd valmis tööde esitlemisega. Tööd salvestatakse veebikeskkonda. Töö planeerimine veebist saadud ideede põhjal. Töövõtete vaatamine, õppimine, kordamine (õppevideod).Tööde eksponeerimine (pildistamine, video jne).	Arvestuslik hindamine (A, MA). Arvestatakse toiduainete ja töövahendite valiku otstarbekust, toidu valmistamise viisi; Toidu valmistamisel toiduainete ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite tulemusliku kasutamise oskust, ainealaseid teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse nõuete järgimist. Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele antakse lisaks suulist tagasisidet.	Ülesande ja materjali valikul arvestatakse õpilase võimeid (s.h. nt. füüsilisi). Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused.

			Digivahenditel on õppetöös toetav funktsioon.		
Alateema nr 2 **Toidu valmistamine** **Õpilane:** 1) valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale; 2) kasutab ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid toiduainete töötlemisel; 3) planeerib õpetaja juhendamisel oma ja/või rühma terviklikku tööprotsessi; 4) töötab sihikindlalt ja viib kavandatu lõpule; 5) rakendab tervisliku toitumise põhitõdesid toidu valmistamisel; 6) esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib ja põhjendab tööprotsessi valikuid kas suuliselt või kirjalikult, kasutades	1)Ohutus köögis, isiklik hügieen retsepti lugemine: 2)lühendid ja mõõtühikud retseptis toiduainete mõõtmine ja kaalumine 3)toiduainete valimine ja toiduainete säilitamine 4) töövahendite ohutu käsitlemine sh väikevahendite ohutu käsitlemine 5)pliidi-ahju ohutu käsitlemine 6)töötamine paaris või rühmas, ühistöö kavandamine	Ohutus Hügieen Toiduaine Induktsioonpliit Mõõtühikud Massiühikud Supilusikas Teelusikas Detsiliiter Liiter Toiduvalmistamise Nõud Toiduvalmistamise töövahendid Tükeldamine Segamine Kuumtöötlemine Keetmine Praadimine Küpsetamine			

vajadusel digivahendeid					
Alateema nr 3 **Tarbijaharidus ja keskkond** **Õpilane:** 1) kasutab materjale ja toiduaineid säästlikult ning leiab võimalusi materjalide taaskasutuseks; 2) kasutab toiduaineid säästlikult.	1)Märgistus, pakendi info 2)Puhastus- ja korrastustööd, kasutatavad vahendid ja töötamisviisid 3)Jäätmed. Prügi sorteerimine viisid. Jäätmete vähendamine ja taaskasutus 4)Rõivaste, toidu ja ostmine/tarbimine majandusliku (säästlik valik), sotsiaalse ja keskkonnasäästlikkuse seisukohast	Prügi Prügi sorteerimine Säästlik tarbimine Pakendi info Toiduainete Säilitamine			
Alateema nr 4 **Käitumiskultuur** **Õpilane:** 1) teab Eesti rahvustoite 2) järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõuded, korrastab oma töökoha ning töövahendid;	1) Harjumused üksikisikust lähtuvalt 2) Viisakas käitumine 3) Eesti toidukultuur ja kombed/traditsioonid	Kombed Lauakombed Eesti toidukultuur Meeskonnatöö			

3) mõistab rühmas töötamise või töö jaotamise olulisust ühise eesmärgi saavutamisel;					

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: KÄSITÖÖ JA KODUNDUS
KLASS: 7. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
PEATEEMA NR 1 Käsitöö					
Alateema nr 1 Heegeldamine **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid ning selgitab autoriõiguste järgimise vajadust; 2) mõistab infoallikates sh pakenditel olevat teavet 3) valib etteantud materjale erinevate töötlusviiside jaoks;	Töövahendid 1)Töövahendite (käärid, nõelad, heegelnõelad vms) käsitsemine. 2)Töövahendite ohutu käsitsemine. 3) Digitaalsed vahendid- erinevad veebipõhised platvormid ja rakendused, foto töötlemise programmid. Töötlemisviisid 1) Rahvakunstiga seonduvate tehnikate	Heegelnõel Pits Äärepits Niit Lõng Fileeheegeldus Heegelskeem Viimistlemine Tärgeldamine	Õpilased valmistavad praktilisi töid, mis võimaldavad erinevaid õpitud tehnikavõtteid loovalt ja mitmekülgselt praktikas rakendada ning erinevates õppeainetes õpitut käsitööga seostada. Reeglina lõpevad praktilised tööd valmis tööde esitlemisega. Tööd	Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendile. Arvestatakse töö tulemuse idee teostust, viimistlust, esteetilist väärtust, kvaliteeti, funktsionaalsust ja tulemuse esitlemise oskust. Arvestatakse kavandamise originaalsust, idee või kavandi teostamise võimalikkust,	Ülesande ja materjali valikul arvestatakse õpilase võimeid(s.h. nt. füüsilisi). Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused.

4) Valib ja kasutab materjalile sobivaid tehnikaid, töövahendeid. 5) teab ja järgib tööohutusnõudeid; 6) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi ja kasutab teistes õppeainetes õpitut; 7) tunneb ja rakendab kogukondlike Eesti kultuuri-, käsitöötavasid; 8) nimetab eri rahvaste peamisi kultuuritavasid; 9) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid 10) annab enda ja teiste tehtule tagasisidet	traditsiooniline ja stiliseeritud rakendamine praktikas. 3)Töövahendite valimine olenevalt materjalist ja valmistatavast esemest (nt rõivaese, tarbeese vms). Tööprotsess (ideest teostuseni) 1) Töö eesmärgistamine. 2) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel. 3) Ideede hankimine tänapäeva teabelevist (internet, erialane kirjandus). Allikakriitilisus, kasutamine kooskõlas autoriõigusega. 4) Joonise või kavandi vormistamise põhimõtted. 5) Töö planeerimine, töö etappide järjestamine ja aja planeerimine.		salvestatakse veebikeskkonda. Töö planeerimine veebist saadud ideede põhjal. Töövõtete vaatamine, õppimine, kordamine (õppevideod).Tööde eksponeerimine (pildistamine, video jne). Digivahenditel on õppetöös toetav funktsioon.	Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele antakse lisaks suulist tagasisidet.	

põhjendades oma arvamust; 11) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja enda hobidega.	6) Suulise ja kirjaliku juhendamise järgi töötamine, sh jooniste kasutamine, skeemide mõistmine 7) Sobivate lisandite valiku tähtsus stiili kujundamisel. Rahvakunst 1) Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Eneseanalüüs ja hindamine 1) Materjali, töövahendite, tehnoloogia sobivuse ja valiku põhjendamine. 2) Seosed ja erinevused tööprotsesside, esemete, õppeainete ja eluvaldkondade vahel. Õppeaine rakendumine igapäevaelus 1) Tekstiilide hooldamine ja hoiustamine.				

	2) Isikupära kujundamine läbi loomise. 3) Käsitöö kui hobi ja elukutse.				
Alateema nr 2 **Tikkimine** **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid ning selgitab autoriõiguste järgimise vajadust; 2) mõistab infoallikates sh pakenditel olevat teavet 3) valib etteantud materjale erinevate töötlusviiside jaoks; 4) Valib ja kasutab materjalile sobivaid tehnikaid, töövahendeid. 5) teab ja järgib tööohutusnõudeid; 6) planeerib tervikliku tööprotsessi ning	Töövahendid 1)Töövahendite (käärid, nõelad, märkimis- ja mõõtmisvahendid vms) käsitsemine. 2)Töövahendite ohutu käsitsemine. 3) Digitaalsed vahendid- erinevad veebipõhised platvormid ja rakendused, foto töötlemise programmid. Töötlemisviisid 1) Rahvakunstiga seonduva tehnika tikkimine – pilutikand. 2) Omandatud teadmiste ja oskuste rakendamine Tööprotsess (ideest teostuseni) 1) Töö eesmärgistamine.	Tikkimiskangas Tikkimisnõel Pilutikand Ühesuunalised pilud Kahesuunalised pilud Lihtpilu Keerdpilu Pilupalistus viimistlemine			

funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; 7) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi, kasutab teistes õppeainetes õpitut; 8) tunneb ja rakendab kogukondlikke Eesti kultuuri-, käsitöötavasid; 9) nimetab eri rahvaste peamisi kultuuritavasid 10) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid 11) annab enda ja teiste tehtule tagasisidet põhjendades oma arvamust; 12) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja enda hobidega.	2) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel, 3) Ideede hankimine tänapäeva teabelevist (internet, erialane kirjandus). 4)Joonise või kavandi vormistamise põhimõtted. 5) Töö planeerimine, töö etappide järjestamine ja aja planeerimine. 6) Suulise ja kirjaliku juhendamise järgi töötamine 7) Eseme kaunistamine ja viimistlemine. Rahvakunst 1) ornamendid eesti rahvakunstis. 2) Pilutikand Rahvarõivastel. Eneseanalüüs ja hindamine 1)Tööetappide eristamine, järjestamine: 2) Materjali, töövahendite,				

	tehnoloogia sobivuse ja valiku põhjendamine: 2) Seosed ja erinevused tööprotsesside, esemete, õppeainete ja eluvaldkondade vahel. Õppeaine rakendumine igapäevaelus 1) Tekstiilide hooldamine ja hoiustamine. 2) Isikupära kujundamine läbi loomise; 3) Eesti kultuuritavad. Rahvakultuuri tähtsus. 4)Käsitöö kui hobi.				
Alateema nr 3 Kudumine **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid ning selgitab autoriõiguste järgimise vajadust;	Töövahendid 1)Töövahendite käsitsemine. 2)Töövahendite ohutu käsitsemine. 3) Digitaalsed vahendid- erinevad veebipõhised	Vardad Ringselt kudumine Kindakiri Kirjamine Kirjakord kahandamine Ornament			

2) mõistab infoallikates sh pakenditel olevat teavet ning kirjeldab erinevaid tarbimisvalikuid 3) valib etteantud materjale erinevate töötlusviiside jaoks; 4) Valib ja kasutab materjalile sobivaid tehnikaid, töövahendeid. 5) teab ja järgib tööohutusnõudeid; 6) planeerib enda või rühmas töötades tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; 7) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi kasutab teistes õppeainetes õpitut; 8) tunneb ja rakendab kogukondlike Eesti kultuuri-, käsitöötavasid;	platvormid ja rakendused. Töötlemisviisid 1) eesti rahvuslik kirjamise tehnika 2) Töövahendite ja tehnoloogiate valimine olenevalt materjalist ja valmistatavast esemest 3) Omandatud teadmiste ja oskuste rakendamine. Tööprotsess (ideest teostuseni) 1) Töö eesmärgistamine. 2) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel, kompositsiooni; 3) Ideede hankimine tänapäeva teabelevist (internet, erialane kirjandus). Allikakriitilisus 4) Joonise või kavandi vormistamise põhimõtted.				

9) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid 10) annab enda ja teiste tehtule tagasisidet põhjendades oma arvamust; 11) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja enda hobidega.	5) Töö planeerimine, töö etappide järjestamine ja aja planeerimine. 6) Suulise ja kirjaliku juhendamise järgi töötamine, sh jooniste kasutamine, skeemide mõistmine 7) Eseme kaunistamine ja viimistlemine. 8) Sobivate lisandite valiku tähtsus stiili kujundamisel. Rahvakunst 1) Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. 2) Rõivas kui ajastu vaimu peegeldaja - sotsiaalsed märk-süsteemid. 3) Rahvarõivad. 4) Teiste rahvaste etnograafia inspiratsiooni allikana. 5) Mitmekultuuriline keskkond. Kultuuridevahelised				

	seosed: erinevused, sarnasused. Eneseanalüüs ja hindamine 1) Töö- ja loomeprotsessi etappide eristamine, järjestamine ja kirjeldamine. 2) Materjali, töövahendite, tehnoloogia sobivuse ja valiku põhjendamine. 3) Ideede ja töö tulemuse esitlemine suuliselt või kirjalikult. 4) Seosed ja erinevused esemete, nähtuste ja protsesside vahel sh õppeained ja eluvaldkonnad, minevik ja tänapäev. Õppeaine rakendumine igapäevaelus. 1) Isikupära kujundamine läbi loomise/tehnoloogia				

	2) Eesti ja teiste rahvaste kultuuritavad. Rahvakultuuri tähtsus. Kultuuridevahelised seosed, erinevused, sarnasused. 3) Käsitöö kui hobi ja elukutse.				
Alateema nr 4 Materjaliõpetus **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid. 2) mõistab infoallikates sh pakenditel olevat teavet ning kirjeldab erinevaid tarbimisvalikuid 3) valib etteantud materjale, erinevate töötlusviiside jaoks; 4) Valib ja kasutab materjalile sobivaid tehnikaid, seadmeid, töövahendeid.	Materjalid 1) Tehislike tekstiilmaterjalide liigid, saamine ja omadused. 2) Erinevad käsitööniidid ja -lõngad, nende *s*obivus töövahendi, materjali ja esemega. 3) Materjalide valiku ning sobivuse põhimõtted lähtuvalt kasutusalast, töövahenditest ning esemest. 4) Erinevad kaasaja ja tuleviku materjalid, nende saamine ning	Tehiskiud Keemilised kiud Viskoos Atsetaat		Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendile. Lähtutakse materjali valiku analüüsimiset ja põhjendamiset ning seoste kirjeldamise oskusest.	

5) teab ja järgib tööohutusnõudeid; 6) järgib jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja teab ressursside säästliku kasutamise mõju tervisele ning looduskeskkonnale; 7) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teistes õppeainetes õpitut; 8) tunneb ja rakendab kogukondlike Eesti kultuuri-, käsitöötavasid; 9) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid	sobivus lähtuvalt kasutusalast.				

10) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja enda hobidega.					
Peateema NR 2 Kodundus					
Alateema nr 1 Toiduharidus **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 2) valib ja kombineerib materjale, sh toiduaineid eri töötlusviiside jaoks; 4) kasutab sobilikke materjale, töövahendeid, -pinke, masinaid ning viimistlus- ja/või kaunistusvõtteid eesmärgipäraselt; 5) järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 6) planeerib	Heaolu ja tervis toidust 1) Tervisliku toidu valikute olulisus, tasakaalustatud toitumine, päevane energiavajadus nooruki eas 2) Toidugruppide roll ja tähtsus toitumises 3) Tasakaalustatud menüü koostamine. Erinevad toitainete vajadused menüü koostamisel - süsivesikud, valgud, rasvad, vitamiinid, mineraalained ja vesi 4) Toitumise tähtsus kogukonna- ja heaolutunde kujundamisel 5) Toiduvalikud eritoitumise korral 6) Toiduallergia ja toidutalumatus 7) Toitumishäired		Õpilased valmistavad praktilisi töid, mis võimaldavad erinevaid õpitud tehnikavõtteid loovalt ja mitmekülgselt praktikas rakendada ning erinevates õppeainetes õpitut kodundusega seostada. Reeglina lõpevad praktilised tööd valmis tööde esitlemisega. Tööd salvestatakse veebikeskkonda. Töö planeerimine veebist saadud ideede põhjal. Töövõtete vaatamine,	Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendile. Arvestatakse toiduainete ja töövahendite valiku otstarbekust, toidu valmistamise viisi; Toidu valmistamisel toiduainete ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite tulemusliku kasutamise oskust, ainealaseid teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse nõuete järgimist. Töö protsessi käigus antakse lisaks suulist tagasisidet.	Ülesande ja materjali valikul arvestatakse õpilase võimeid (s.h. nt. füüsilisi). Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused.

iseseisvalt või rühmas tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; 7) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; 8) teab toitumistavasid mõjutavaid tegureid ja toitumise eripärasid ning rakendab neid toitu valmistades; 9) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; 10) annab enda ja teiste tehtule konstruktiivset	Toidu ohutu valmistamine 1) Toiduhügieen toidu käitlemisel, valmistamisel ja säilitamisel 2) Toidu säilitamise tingimused ja nende jälgimise olulisus 3) Kuumtöötlemise viisid, valik lähtuvalt toorainest ja soovitavast tulemusest 4) Erinevate köögiseadmete ja töövahendite ohutu ja funktsionaalne kasutamine 5) Retseptide võrdlused ja koguste arvutamine toidu valmistamisel. Oma retseptide koostamine. 6) Toitude valmistamine, mis toetavad õpilaste heaolu ja tervist.		õppimine, kordamine (õppevideod).Tööde eksponeerimine (pildistamine, video jne). Digivahenditel on õppetöös toetav funktsioon.		

tagasisidet; 11) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.					
Alateema nr 2 **Tarbijaharidus ja keskkond** **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 2) hindab infoallikates, sh pakenditel sisalduvat teavet kriitiliselt ja analüüsib selle põhjal oma tarbimisharjumusi ning teadlikke tarbimisvalikuid; 3) oskab koostada eelarvet toote valmistamiseks 4) järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;	Puhastus- ja korrastustööde käigus kasutatavad meetodid, vahendid ning tööviisid 1) Uute tehnoloogiate kasutamine ja keskkonnasõbralik lähenemine puhastus ja korrastustöödes 2) Rõivaste hooldus vastavalt tingmärkidele 3) Erinevates puhastustöödes kasutatavate kemikaalide ja puhastuslahuste pH 4) Kodutööde mõtestamine ja jaotus soolise võrdõiguslikkuse aspektist Toiduga seotud tarbijateemad 1) Toidu päritolu ja läbipaistvus				

5) teab jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja ressursside säästliku kasutamise mõju tervisele ning sotsiaal-, majandus- ja looduskeskkonnale; 6) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; 7) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; 8) annab enda ja teiste tehtule konstruktiivset tagasisidet; 9) leiab õpitus	2) Toiduainete tootmise ja transportimise mõju keskkonnale ja inimese tervisele 3) Toidu ökoloogiline tsükkel 4) Toidu raiskamise mõju keskkonnale 5) Toiduressursside väärindamine, ringmajandus Jäätmed 1) Prügi sorteerimine 2) Jäätmete vähendamise ja taaskasutus Kaupade ja teenuste valimine ja hooldus 1) Tarbija rolli mõistmine ning teadlikud valikud tarbijana 2) Üldine finantsiline teadlikkus- sissetulekud, kulutused, säästmine 3) Maksete tasumise viisid (sh laenud, deebet- ja krediitkaardid jne)				

seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.	4)Tarbijakaitseorganisatsioonid 5) Rõivaste, toidu ostmise/tarbimise majandusliku (säästlik valik), sotsiaalse ja keskkonnasäästlikkuse seisukohast				
Alateema nr 3 Käitumiskultuur **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 2) planeerib iseseisvalt või rühmas tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; 3) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; 4) tunneb peamisi Eesti kultuuri-,	Etikett 1) Käitumine ja riietus koduses peolauas, kohvikus ning restoranis, vastuvõttudel 2) Laua katmine ja toidu serveerimine erinevatel sündmustel Eesti ja maailma toidukultuur ja kombed 1) Toidu olulisus erinevates kultuurides 2) Toiduga seotud kombed ja tavad 3) Eesti toidukultuuri uurimine ja kohaliku tooraine kasutamine mitmekesiste toitude valmistamisel. 4) Erinevate rahvusköökide				

käsitöö- ja toitumistavasid; 5) võrdleb eri rahvaste kultuuritavasid ja rahvustoite; 6) teab toitumistavasid mõjutavaid tegureid ja toitumise eripärasid ning rakendab neid toitu valmistades; 7) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; 8) annab enda ja teiste tehtule konstruktiivset tagasisidet; 9) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.	uurimine ja vastavate toitude valmistamine praktikas.				

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: KÄSITÖÖ JA KODUNDUS
KLASS: 8. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
PEATEEMA NR 1 Käsitöö					
Alateema nr 1 **Tikkimine** **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 2) analüüsib infoallikates, sh pakenditel sisalduvat teavet. 3) valib ja võrdleb materjale, erinevate töötlusviiside jaoks; 4) võrdleb ja kasutab sobilikke materjale, töövahendeid, viimistlus-ja/või	*Töövahendid* 1) Töövahendite käsitsemine. 2) Digitaalsed vahendid- erinevad veebipõhised platvormid ja rakendused, foto töötlemise programmid. ***Töötlemisviisid*** 1) Rahvakunstiga seonduvate tehnikate rakendamine praktikas. 2) Töövahendite ja tehnoloogiate valimine olenevalt materjalist ja valmistatavast	Hääbetikand Madalpiste Mähkpiste Varspiste Tikkimislõngad Tikkimisraam Mustri kandmine riidele Eesti rahvarõivad Rahvarõivarühmad Lillkiri Kihelkond Sümbolid ja märgid	Õpilased valmistavad praktilisi töid, mis võimaldavad erinevaid õpitud tehnikavõtteid loovalt ja mitmekülgselt praktikas rakendada ning erinevates õppeainetes õpitut käsitööga seostada. Reeglina lõpevad praktilised tööd valmis tööde esitlemisega. Tööd salvestatakse veebikeskkonda. Töö planeerimine veebist saadud	Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendile Arvestatakse töö tulemuse idee teostust, viimistlust, esteetilist väärtust, kvaliteeti, funktsionaalsust ja tulemuse esitlemise oskust. Arvestatakse kavandamise originaalsust, idee või kavandi teostamise võimalikkust, Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele	Ülesande ja materjali valikul arvestatakse õpilase võimeid(s.h. nt. füüsilisi). Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused.

kaunistusvõtteid eesmärgipäraselt; 5) töötab ohutult; 6) planeerib tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse saavutamise; 7) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi kasutab teistes õppeainetes õpitut; 8) tunneb ja rakendab peamisi Eesti kultuuri-, käsitöötavasid; 9) kirjeldab eri rahvaste kultuuritavasid 10) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid 11) annab enda ja teiste tehtule tagasisidet	esemest *(nt rõivaese, tarbeese vms)* 3) Omandatud teadmiste ja oskuste rakendamine aineteüleses loomingulises või tehnilises multimateriaalses projektis. Tööprotsess (ideest teostuseni) 1) Töö eesmärgistamine. 2) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel, kompositsiooni seaduspärasused. 3) Ideede hankimine tänapäeva teabelevist (internet, erialane kirjandus). Allikakriitilisus, analüüs, kasutamine kooskõlas autoriõigusega. 4) Joonise või kavandi vormistamise põhimõtted. 5) Töö planeerimine, töö etappide		ideede põhjal (Pinterest, AI jne). Töövõtete vaatamine, õppimine, kordamine (õppevideod).Tööde eksponeerimine (pildistamine, video jne). Digivahenditel on õppetöös toetav funktsioon.	antakse lisaks suulist tagasisidet.	

põhjendades oma arvamust; 12) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.	järjestamine ja aja planeerimine. 6) Suulise ja kirjaliku juhendamise järgi töötamine, sh jooniste kasutamine, skeemide mõistmine 7) Eseme kaunistamine ja viimistlemine. 8) Sobivate lisandite valiku tähtsus stiili kujundamisel. Rahvakunst 1) Rõivas kui ajastu vaimu peegeldaja - sotsiaalsed märk-süsteemid. 2) Rahvarõivad. 3) Teiste rahvaste etnograafia. 4) Mitmekultuuriline keskkond. Kultuuridevahelised seosed: erinevused, sarnasused. Eneseanalüüs ja hindamine 1) Töö- ja loomeprotsessi etappide eristamine, järjestamine.				

	2) Materjali, töövahendite, tehnoloogia sobivuse ja valiku põhjendamine. 3) Ideede ja töö tulemuse esitlemine suulisel, kirjalikul või digitaalsel kujul. 4) Seosed ja erinevused esemete, nähtuste ja protsesside vahel sh õppeained ja eluvaldkonnad, minevik ja tänapäev. Õppeaine rakendumine igapäevaelus 1) Parandustööd. 2) Tekstiilide hooldamine ja hoiustamine. 3) Isikupära kujundamine läbi loomise/tehnoloogia. 4) Etikett rõivastuses. 5) Normid, tavad ja kombed ühiskonnas. Koostöine õppimine. 6) Eesti ja teiste rahvaste kultuuritavad.				

	Rahvakultuuri tähtsus. Kultuuridevahelised seosed, erinevused, sarnasused. 7) Käsitöö kui hobi ja elukutse.				
Alateema nr 2 **Õmblemine** **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 2) hindab infoallikates, sh pakenditel sisalduvat teavet kriitiliselt ja analüüsib selle põhjal oma tarbimisharjumusi ning teadlikke tarbimisvalikuid; 3) valib ja kombineerib materjale erinevate töötlusviiside jaoks; 4) kasutab sobilikke materjale, töövahendeid, masinaid ning	Töövahendid 1) Töövahendite käsitsemine. 2) Materjalide masintöötlemine: õmblus-, äärestusmasina kasutusvõimalused ja käsitsemine, reguleerimine, lisaseadmete kasutamine, hooldamine. 3) Töövahendite ja masinate ohutu käsitsemine. 4) Digitaalsed vahendid- erinevad veebipõhised platvormid ja rakendused, foto ja -video töötlemise programmid. Töötlemisviisid 1)Õmblustehnoloogia kaasaegsed ja	Traageldamine Märkimisvahendid Mõõdulint Õmblusvaru Kangas Liimiriie Niit Lihtõmblus Palistused Käänis Kantimine Äärestamine Nööpaugu Õmblemine (masinaga) Nööbi õmblemine Viimistlemine Mõõduvõtmine Lõikeleht Lõigete paigutamine riidele Luku õmblemine			

viimistlus-ja/või kaunistusvõtteid eesmärgipäraselt; 5) oskab koostada eelarvet toote valmistamiseks; 6) töötab ohutult; 7) planeerib tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse saavutamise; 8) teab jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja ressursside säästliku kasutamise mõju tervisele ning sotsiaal-, majandus-ja looduskeskkonnale; 9) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; 10) tunneb peamisi Eesti kultuuri-, käsitöötavasid; 11) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning	tulevikku vaatavad võimalused. 2) Erinevate kaasaegsete ja uuenduslike materjalide töötlemine praktikas. 3) Töövahendite ja tehnoloogiate valimine olenevalt materjalist ja valmistatavast esemest *(nt rõivaese, tarbeese vms)* 4) Omandatud teadmiste ja oskuste rakendamine aineteüleses loomingulises või tehnilises multimateriaalses projektis. Tööprotsess (ideest teostuseni) 1) Töö eesmärgistamine. 2) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel, kompositsiooni ja disainiprotsessi seaduspärasused.				

lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; 12) annab enda ja teiste tehtule konstruktiivset tagasisidet; 13) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.	3) Ideede hankimine tänapäeva teabelevist (internet, erialane kirjandus). Allikakriitilisus, analüüs, kasutamine kooskõlas autoriõigusega. 4)Proportsioonipõhi mõtted rõivaste kujundamisel. 5) Joonise või kavandi vormistamise põhimõtted. 6) Töö planeerimine eelarve kujunemine, töö etappide järjestamine ja aja planeerimine. 7) Suulise ja kirjaliku juhendamise järgi töötamine, jooniste kasutamine, skeemide mõistmine. 8) Eseme kaunistamine ja viimistlemine. 9) Sobivate lisandite valiku tähtsus stiili kujundamisel. Eneseanalüüs ja hindamine				

	1) Töö- ja loomeprotsessi etappide eristamine, järjestamine ja kirjeldamine. 2) Materjali, töövahendite, tehnoloogia sobivuse ja valiku põhjendamine. 3) Oma töö tulemuste analüüsimine: seatud õppe-eesmärkide saavutamise hindamine, tööprotsessi käigus omandatud uute oskuste ja teadmiste sõnastamine, oma töötulemusele hinnangu andmine. 4) Ideede ja töö tulemuse esitlemine suulisel, kirjalikul, graafilisel või digitaalsel kujul. 5) Seosed ja erinevused esemete, nähtuste ja protsesside vahel sh õppeained ja eluvaldkonnad, minevik ja tänapäev.				

	Õppeaine rakendumine igapäevaelus 1) Tarbimise suunad ühiskonnas ja selle mõju inimesele. Vastutustundlik säästlik tarbimine. 2) Tekstiilide hooldamine ja hoiustamine. 3) Jätkusuutlikkus. Ringmajandamine materjalidega *(nt rõivatööstus, materjalide taaskasutamine).* 4) Isikupära kujundamine läbi loomise/tehnoloogia. 5) Käsitöö kui hobi ja elukutse.				
Alateema nr 3 Kudumine **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 2) analüüsib infoallikates, sh	Töövahendid 1) Töövahendite käsitsemine. 2) Töövahendi ohutu käsitsemine. 3) Digitaalsed vahendid- erinevad veebipõhised platvormid ja rakendused, foto	Skeem Abivarras Palmik Patent Koekiri Pitsilised koed Õhksilmus Silmuste kahandamine Silmuste kasvatamine			

pakenditel sisalduvat teavet ja kirjeldab; 3) valib ja võrdleb materjale erinevate töötlusviiside jaoks; 4) võrdleb ja kasutab sobilikke materjale, töövahendeid, viimistlus-ja/või kaunistusvõtteid eesmärgipäraselt; 6) töötab ohutult; 7) planeerib tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse saavutamise; 8) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi, kasutab teistes õppeainetes õpitut; 9) tunneb ja rakendab peamisi Eesti kultuuri-, käsitöötavasid; 10) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades	töötlemise programmid. Töötlemisviisid 1) Rahvakunstiga seonduvate tehnikate traditsiooniline rakendamine praktikas. 2) Töövahendite ja tehnoloogiate valimine olenevalt materjalist ja valmistatavast esemest (nt rõivaese, tarbeese vms) 3) Omandatud teadmiste ja oskuste rakendamine aineteüleses loomingulises projektis. Tööprotsess (ideest teostuseni) 1) Töö eesmärgistamine. 2) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel, kompositsiooni. 3) Ideede hankimine tänapäeva teabelevist	Äärekiri Kirjakord Viimistlemine			

sealhulgas digivahendeid 11) annab enda ja teiste tehtule tagasisidet põhjendades oma arvamust; 12) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.	(internet, erialane kirjandus). Allikakriitilisus, analüüs, kasutamine kooskõlas autoriõigusega. 4) Joonise või kavandi vormistamise põhimõtted. 5) Töö planeerimine töö etappide järjestamine ja aja planeerimine. 6) Suulise ja kirjaliku juhendamise järgi töötamine, sh jooniste kasutamine, skeemide mõistmine ja tööjuhendi koostamine. 7) Eseme kaunistamine ja viimistlemine. 8) Sobivate lisandite valiku tähtsus stiili kujundamisel. Rahvakunst 1) Rahvarõivad. Eneseanalüüs ja hindamine				

	1) Töö- ja loomeprotsessi etappide eristamine, järjestamine 2) Materjali, töövahendite, tehnoloogia sobivuse ja valiku põhjendamine. 3) Ideede ja töö tulemuse esitlemine suulisel, kirjalikul või digitaalsel kujul. Õppeaine rakendumine igapäevaelus 1) Isikupära kujundamine läbi loomise/tehnoloogia. 2) Käsitöö kui hobi ja elukutse.				
Alateema nr 4 Materjaliõpetus **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid; 2) analüüsib infoallikates, sh	Materjalid 1) Tehislike ja sünteetiliste tekstiilmaterjalide liigid, saamine ja omadused. 2) Erinevad käsitööniidid ja -lõngad, nende	Keemilised kiud Sünteetilised kiud Kanga kudumine Sidus Labane sidus Toimne sidus Kootud kangas Silmuskoeline kangas Mittekootud kangas Koeserv		Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli Lähtutakse materjali valiku analüüsimiset ja põhjendamiset ning seoste kirjeldamise oskusest.	

pakenditel sisalduvat teavet 3) valib ja võrdleb materjale, erinevate töötlusviiside jaoks; 4) võrdleb ja kasutab sobilikke materjale 5) planeerib ja koostab eelarvet toote valmistamiseks; 6) planeerib iseseisvalt või rühmas tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; 7) järgib jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja teab ressursside säästliku kasutamise mõju tervisele ning sotsiaal-, majandus- ja looduskeskkonnale 8) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teistes õppeainetes õpitut; 9) tunneb ja rakendab peamisi Eesti	*s*obivus töövahendi, materjali ja esemega. 3) Materjalide valiku ning sobivuse põhimõtted lähtuvalt kasutusalast, töövahenditest ning esemest. 4) Erinevad kaasaja ja tuleviku materjalid, nende saamine ning sobivus lähtuvalt kasutusalast. 5) Erinevate materjalide kombineerimine tervikuks.				

kultuuri-, käsitöötavasid; 10) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid 11) annab enda ja teiste tehtule tagasisidet põhjendades oma arvamust; 12) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.					
Peateema NR 2 Kodundus					
Alateema nr 1 Toiduharidus **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 2) valib ja kombineerib	Heaolu ja tervis toidust 1)Tervisliku toidu valikute olulisus, tasakaalustatud toitumine, päevane energiavajadus nooruki eas 2)Toidugruppide roll ja tähtsus toitumises		Õpilased valmistavad praktilisi töid, mis võimaldavad erinevaid õpitud tehnikavõtteid loovalt ja mitmekülgselt praktikas rakendada ning erinevates õppeainetes õpitut	Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendile. Arvestatakse toiduainete ja töövahendite valiku otstarbekust, toidu valmistamise viisi;	Ülesande ja materjali valikul arvestatakse õpilase võimeid (s.h. nt. füüsilisi). Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused.

materjale, sh toiduaineid eri töötlusviiside jaoks; 4) kasutab sobilikke materjale, töövahendeid, -pinke, masinaid ning viimistlus-ja/või kaunistusvõtteid eesmärgipäraselt; 6) järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 7) planeerib iseseisvalt või rühmas tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; 9) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; 12) teab toitumistavasid mõjutavaid tegureid ja toitumise eripärasid ning rakendab neid toitu valmistades; 13) esitleb, analüüsib	3)Tasakaalustatud menüü koostamine. Erinevad toitainete vajadused menüü koostamisel - süsivesikud, valgud, rasvad, vitamiinid, mineraalained ja vesi 4)Toitumise tähtsus kogukonna- ja heaolutunde kujundamisel 5)Toiduvalikud eritoitumise korral 6)Toiduallergia ja toidutalumatus 7)Toitumishäired Toidu ohutu valmistamine 1)Toiduhügieen toidu käitlemisel, valmistamisel ja säilitamisel 2)Toidu säilitamise tingimused ja nende jälgimise olulisus 3)Kuumtöötlemise viisid, valik lähtuvalt toorainest ja soovitavast tulemusest 4)Erinevate köögiseadmete ja		kodundusega seostada. Reeglina lõpevad praktilised tööd valmis tööde esitlemisega. Tööd salvestatakse veebikeskkonda. Töö planeerimine veebist saadud ideede põhjal (Pinterest, AI jne). Töövõtete vaatamine, õppimine, kordamine (õppevideod).Tööde eksponeerimine (pildistamine, video jne). Digivahenditel on õppetöös toetav funktsioon.	Toidu valmistamisel toiduainete ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite tulemusliku kasutamise oskust, ainealaseid teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse nõuete järgimist. Töö protsessi käigus antakse lisaks suulist tagasisidet.	

ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; 14) annab enda ja teiste tehtule konstruktiivset tagasisidet; 15) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.	töövahendite ohutu ja funktsionaalne kasutamine 5)Retseptide võrdlused ja koguste arvutamine toidu valmistamisel. Oma retseptide koostamine. 6)Toitude valmistamine, mis toetavad õpilaste heaolu ja tervist.				
Alateema nr 2 Tarbijaharidus ja keskkond Õpilane: 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 2) hindab infoallikates, sh pakenditel sisalduvat teavet kriitiliselt ja analüüsib selle põhjal oma tarbimisharjumusi	Puhastus- ja korrastustööde käigus kasutatavad meetodid, vahendid ning tööviisi 1)Uute tehnoloogiate kasutamine ja keskkonnasõbralik lähenemine puhastus ja korrastustöödes 2)Rõivaste hooldus vastavalt tingmärkidele 3)Erinevates puhastustöödes kasutatavate				

ning teadlikke tarbimisvalikuid; 4) oskab koostada eelarvet toote valmistamiseks 5) järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 8) teab jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja ressursside säästliku kasutamise mõju tervisele ning sotsiaal-, majandus-ja looduskeskkonnale; 9) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; 13) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; 14) annab enda ja	kemikaalide ja puhastuslahuste pH 4)Kodutööde mõtestamine ja jaotus soolise võrdõiguslikkuse aspektist Toiduga seotud tarbijateemad 1)Toidu päritolu ja läbipaistvus 2)Toiduainete tootmise ja transportimise mõju keskkonnale ja inimese tervisele 3)Toidu ökoloogiline tsükkel 4)Toidu raiskamise mõju keskkonnale 5)Toiduressursside väärindamine, ringmajandus Jäätmed 1)Prügi sorteerimine 2)Jäätmete vähendamise ja taaskasutus Kaupade ja teenuste valimine ja hooldus 1)Tarbija rolli mõistmine ning				

teiste tehtule konstruktiivset tagasisidet; 15) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.	teadlikud valikud tarbijana 2)Üldine finantsiline teadlikkus-sissetulekud, kulutused, säästmine 3)Maksete tasumise viisid (sh laenud, deebet- ja krediitkaardid jne) 4)Tarbijakaitseorganisatsioonid 5)Rõivaste, toidu ostmise/tarbimise majandusliku (säästlik valik), sotsiaalse ja keskkonnasäästlikkuse seisukohast				
Alateema nr 3 Käitumiskultuur Õpilane: 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 7) planeerib iseseisvalt või rühmas tervikliku tööprotsessi ning	Etikett 1)Käitumine ja riietus koduses peolauas, kohvikus ning restoranis, vastuvõttudel 2)Laua katmine ja toidu serveerimine erinevatel sündmustel Eesti ja maailma toidukultuur ja kombed				

funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; 9) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; 10) tunneb peamisi Eesti kultuuri-, käsitöö- ja toitumistavasid; 11) võrdleb eri rahvaste kultuuritavasid ja rahvustoite; 12) teab toitumistavasid mõjutavaid tegureid ja toitumise eripärasid ning rakendab neid toitu valmistades; 13) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; 14) annab enda ja	1)Toidu olulisus erinevates kultuurides 2)Toiduga seotud kombed ja tavad 3)Eesti toidukultuuri uurimine ja kohaliku tooraine kasutamine mitmekesiste toitude valmistamisel. 4)Erinevate rahvusköökide uurimine ja vastavate toitude valmistamine praktikas.				

teiste tehtule konstruktiivset tagasisidet; 15) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.					

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: KÄSITÖÖ JA KODUNDUS
KLASS: 9. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
PEATEEMA NR 1 Käsitöö					
Alateema nr 1 Heegeldamine **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 2) hindab infoallikates, sh pakenditel sisalduvat teavet kriitiliselt 3) valib ja kombineerib materjale erinevate töötlusviiside jaoks;	Töövahendid 1) Töövahendite käsitsemine. 2) Töövahendite ohutu käsitsemine. 3) Digitaalsed vahendid- erinevad veebipõhised platvormid ja rakendused, foto ja -video töötlemise programmid. Töötlemisviisid 1) Rahvakunstiga seonduvate tehnikate traditsiooniline ja stiliseeritud	Rahvuslikud pitsid Eesti pitsid (Setu pits Hiiu pits vm) Brüggepits Iiri pits Vabaheegeldus	Õpilased valmistavad praktilisi töid, mis võimaldavad erinevaid õpitud tehnikavõtteid loovalt ja mitmekülgselt praktikas rakendada ning erinevates õppeainetes õpitut käsitööga seostada. Reeglina lõpevad praktilised tööd valmis tööde esitlemisega. Tööd salvestatakse veebikeskkonda.	Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendile Arvestatakse töö tulemuse idee teostust, viimistlust, esteetilist väärtust, kvaliteeti, funktsionaalsust ja tulemuse esitlemise oskust. Arvestatakse kavandamise originaalsust, idee või kavandi teostamise võimalikkust,	Ülesande ja materjali valikul arvestatakse õpilase võimeid(s.h. nt. füüsilisi). Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused.

4) kasutab sobilikke materjale, töövahendeid, viimistlus-ja/või kaunistusvõtteid eesmärgipäraselt; 5)töötab ohutult; 6) planeerib tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse saavutamise; 7) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; 8) tunneb peamisi Eesti kultuuri-, käsitöötavasid; 9) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; 10) annab enda ja teiste tehtule konstruktiivset tagasisidet;	rakendamine praktikas. 2) Töövahendite ja tehnoloogiate valimine olenevalt materjalist ja valmistatavast esemest (nt rõivaese, tarbeese vms) 3) Omandatud teadmiste ja oskuste rakendamine Tööprotsess (ideest teostuseni) 1) Töö eesmärgistamine. 2) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel, kompositsiooni seaduspärasused. 3) Ideede hankimine tänapäeva teabelevist (internet, erialane kirjandus). Allikakriitilisus, analüüs, kasutamine kooskõlas autoriõigusega. 4) Joonise või kavandi vormistamise põhimõtted.		Töö planeerimine veebist saadud ideede põhjal (Pinterest, AI jne). Töövõtete vaatamine, õppimine, kordamine (õppevideod).Tööde eksponeerimine (pildistamine, video jne). Digivahenditel on õppetöös toetav funktsioon.	Töö protsessi käigus ja lõpetatud töödele antakse lisaks suulist tagasisidet.	

15) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.	5) Töö planeerimine üksi ja rühmas töötades, töö etappide järjestamine ja aja planeerimine. 6) Suulise ja kirjaliku juhendamise järgi töötamine, sh jooniste kasutamine, skeemide mõistmine ja tööjuhendi koostamine. 7) Eseme kaunistamine ja viimistlemine. 8) Sobivate lisandite valiku tähtsus stiili kujundamisel. Rahvakunst 1) Rahvarõivad. 2) Teiste rahvaste etnograafia inspiratsiooni allikana. 3) Mitmekultuuriline keskkond. Kultuuridevahelised seosed: erinevused, sarnasused. Eneseanalüüs ja hindamine 1) Töö- ja loomeprotsessi				

	etappide eristamine, järjestamine ja kirjeldamine. 2) Materjali, töövahendite, tehnoloogia sobivuse ja valiku põhjendamine. 3) Ideede ja töö tulemuse esitlemine suulisel, kirjalikul või digitaalsel kujul. 4) Seosed ja erinevused esemete, nähtuste ja protsesside vahel sh õppeained ja eluvaldkonnad, minevik ja tänapäev. Õppeaine rakendumine igapäevaelus 5) Isikupära kujundamine läbi loomise/tehnoloogia. 6) Eesti ja teiste rahvaste kultuuritavad. Rahvakultuuri tähtsus. Kultuuridevahelised seosed, erinevused, sarnasused.				

	7) Käsitöö kui hobi ja elukutse.				
Alateema nr 2 **Õmblemine** **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 2) hindab infoallikates, sh pakenditel sisalduvat teavet kriitiliselt ja analüüsib selle põhjal oma tarbimisharjumusi ning teadlikke tarbimisvalikuid; 3) valib ja kombineerib materjale erinevate töötlusviiside jaoks; 4) kasutab sobilikke materjale, töövahendeid, masinaid ning viimistlus-ja/või kaunistusvõtteid eesmärgipäraselt;	Töövahendid 1) Töövahendite käsitsemine. 2) Materjalide masintöötlemine: õmblus- ja äärestusmasina kasutusvõimalused ja käsitsemine, reguleerimine, lisaseadmete kasutamine, hooldamine. 1) Töövahendite ja masinate ohutu käsitsemine. 1) Digitaalsed vahendid- erinevad veebipõhised platvormid ja rakendused, foto ja -video töötlemise programmid. Töötlemisviisid 1) Õmblustehnoloogia kaasaegsed ja tulevikku vaatavad võimalused. 2) Erinevate kaasaegsete ja	Rõivaste taaskasutus(“tuunimine”) Rõivastumise etikett Stiil Moekunst			

5) oskab koostada eelarvet toote valmistamiseks; 6) töötab ohutult; 7) planeerib tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse saavutamise; 8) teab jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja ressursside säästliku kasutamise mõju tervisele ning sotsiaal-, majandus- ja looduskeskkonnale; 9) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; 10) tunneb peamisi Eesti kultuuri-, käsitöötavasid; 11) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või	uuenduslike materjalide töötlemine praktikas. 3) Töövahendite ja tehnoloogiate valimine olenevalt materjalist ja valmistatavast esemest (nt rõivaese, tarbeese vms) 4) Omandatud teadmiste ja oskuste rakendamine aineteüleses loomingulises või tehnilises multimateriaalses projektis. Tööprotsess (ideest teostuseni) 1) Töö eesmärgistamine. 2) Idee ja kavandi olulisus eseme valmistamisel 3) Ideede hankimine tänapäeva teabelevist (internet, erialane kirjandus). Allikakriitilisus, analüüs, kasutamine kooskõlas autoriõigusega.				

kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; 12) annab enda ja teiste tehtule konstruktiivset tagasisidet; 13) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.	4)Proportsioonipõhimõtted rõivaste kujundamisel. 5) Joonise või kavandi vormistamise põhimõtted. 6) Töö planeerimine üksi ja rühmas töötades: eelarve kujunemine, töö etappide järjestamine ja aja planeerimine. 7) Suulise ja kirjaliku juhendamise järgi töötamine, sh jooniste kasutamine, skeemide mõistmine ja tööjuhendi koostamine. 8) Eseme kaunistamine ja viimistlemine. 9) Sobivate lisandite valiku tähtsus stiili kujundamisel. Rahvakunst 1) Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. 2) Rõivas kui ajastu vaimu peegeldaja - sotsiaalsed märk-süsteemid.				

	Eneseanalüüs ja hindamine 1) Töö- ja loomeprotsessi etappide eristamine, järjestamine ja kirjeldamine. 2) Materjali, töövahendite, tehnoloogia sobivuse ja valiku põhjendamine. 3) Oma töö tulemuste analüüsimine: seatud õppe-eesmärkide saavutamise hindamine, tööprotsessi käigus omandatud uute oskuste ja teadmiste sõnastamine, oma töötulemusele hinnangu andmine. 4) Ideede ja töö tulemuse esitlemine suulisel, kirjalikul, graafilisel või digitaalsel kujul. 5) Seosed ja erinevused esemete, nähtuste ja protsesside vahel sh õppeained ja				

	eluvaldkonnad, minevik ja tänapäev. Õppeaine rakendumine igapäevaelus 1) Tarbimise suunad ühiskonnas ja selle mõju inimesele. Vastutustundlik säästlik tarbimine. 2) Parandustööd. 3) Tekstiilide hooldamine ja hoiustamine. 4) Jätkusuutlikkus. Ringmajandamine materjalidega (nt rõivatööstus, materjalide taaskasutamine). 5) Isikupära kujundamine läbi loomise/tehnoloogia. 6) Etikett rõivastuses. 7) Normid, tavad ja kombed ühiskonnas. Koostöine õppimine. 8) Eesti ja teiste rahvaste kultuuritavad. Rahvakultuuri tähtsus. Kultuuridevahelised				

	seosed, erinevused, sarnasused. 9) Käsitöö kui hobi ja elukutse.				
Peateema NR 2 Kodundus					
Alateema nr 1 Toiduharidus **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 2) valib ja kombineerib materjale, sh toiduaineid eri töötlusviiside jaoks; 4) kasutab sobilikke materjale, töövahendeid, -pinke, masinaid ning viimistlus- ja/või kaunistusvõtteid eesmärgipäraselt; 6) järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 7) planeerib iseseisvalt või	Heaolu ja tervis toidust 1)Tervisliku toidu valikute olulisus, tasakaalustatud toitumine, päevane energiavajadus nooruki eas 2)Toidugruppide roll ja tähtsus toitumises 3)Tasakaalustatud menüü koostamine. Erinevad toitainete vajadused menüü koostamisel - süsivesikud, valgud, rasvad, vitamiinid, mineraalained ja vesi 4)Toitumise tähtsus kogukonna- ja heaolutunde kujundamisel 5)Toiduvalikud eritoitumise korral 6)Toiduallergia ja toidutalumatus 7)Toitumishäired		Õpilased valmistavad praktilisi töid, mis võimaldavad erinevaid õpitud tehnikavõtteid loovalt ja mitmekülgselt praktikas rakendada ning erinevates õppeainetes õpitut kodundusega seostada. Reeglina lõpevad praktilised tööd valmis tööde esitlemisega. Tööd salvestatakse veebikeskkonda. Töö planeerimine veebist saadud ideede põhjal (Pinterest, AI jne). Töövõtete vaatamine, õppimine, kordamine (õppevideod).Tööde eksponeerimine	Hindamine vastavalt Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendile. Arvestatakse toiduainete ja töövahendite valiku otstarbekust, toidu valmistamise viisi; Toidu valmistamisel toiduainete ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite tulemusliku kasutamise oskust, ainealaseid teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse nõuete järgimist. Töö protsessi käigus antakse lisaks suulist tagasisidet.	Ülesande ja materjali valikul arvestatakse õpilase võimeid (s.h. nt. füüsilisi). Vajadusel individuaalne juhendamine; õpetaja lisaselgitused.

rühmas tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; 9) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; 12) teab toitumistavasid mõjutavaid tegureid ja toitumise eripärasid ning rakendab neid toitu valmistades; 13) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; 14) annab enda ja teiste tehtule konstruktiivset tagasisidet; 15) leiab õpitus seoseid igapäevaelu	Toidu ohutu valmistamine 1)Toiduhügieen toidu käitlemisel, valmistamisel ja säilitamisel 2)Toidu säilitamise tingimused ja nende jälgimise olulisus 3)Kuumtöötlemise viisid, valik lähtuvalt toorainest ja soovitavast tulemusest 4)Erinevate köögiseadmete ja töövahendite ohutu ja funktsionaalne kasutamine 5)Retseptide võrdlused ja koguste arvutamine toidu valmistamisel. Oma retseptide koostamine. 6)Toitude valmistamine, mis toetavad õpilaste heaolu ja tervist.		(pildistamine, video jne). Digivahenditel on õppetöös toetav funktsioon.		

ja erinevate ametite ning hobidega.					
Alateema nr 2 Tarbijaharidus ja keskkond **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 2) hindab infoallikates, sh pakenditel sisalduvat teavet kriitiliselt ja analüüsib selle põhjal oma tarbimisharjumusi ning teadlikke tarbimisvalikuid; 4) oskab koostada eelarvet toote valmistamiseks 5) järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 8) teab jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja ressursside säästliku	Puhastus- ja korrastustööde käigus kasutatavad meetodid, vahendid ning tööviisid 1)Uute tehnoloogiate kasutamine ja keskkonnasõbralik lähenemine puhastus ja korrastustöödes 2)Rõivaste hooldus vastavalt tingmärkidele 3)Erinevates puhastustöödes kasutatavate kemikaalide ja puhastuslahuste pH 4)Kodutööde mõtestamine ja jaotus soolise võrdõiguslikkuse aspektist Toiduga seotud tarbijateemad 1)Toidu päritolu ja läbipaistvus 2)Toiduainete tootmise ja transportimise mõju				

kasutamise mõju tervisele ning sotsiaal-, majandus- ja looduskeskkonnale; 9) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; 13) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; 14) annab enda ja teiste tehtule konstruktiivset tagasisidet; 15) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.	keskkonnale ja inimese tervisele 3)Toidu ökoloogiline tsükkel 4)Toidu raiskamise mõju keskkonnale 5)Toiduressursside väärindamine, ringmajandus Jäätmed 1)Prügi sorteerimine 2)Jäätmete vähendamise ja taaskasutus Kaupade ja teenuste valimine ja hooldus 1)Tarbija rolli mõistmine ning teadlikud valikud tarbijana 2)Üldine finantsiline teadlikkus- sissetulekud, kulutused, säästmine 3)Maksete tasumise viisid (sh laenud, deebet- ja krediitkaardid jne) 4)Tarbijakaitseorganisatsioonid 5)Rõivaste, toidu ostmise/tarbimise majandusliku				

	(säästlik valik), sotsiaalse ja keskkonnasäästlikkuse seisukohast				
Alateema nr 3 **Käitumiskultuur** **Õpilane:** 1) kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; 7) planeerib iseseisvalt või rühmas tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; 9) leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; 10) tunneb peamisi Eesti kultuuri-, käsitöö- ja toitumistavasid; 11) võrdleb eri rahvaste kultuuritavasid ja rahvustoite;	Etikett 1)Käitumine ja riietus koduses peolauas, kohvikus ning restoranis, vastuvõttudel 2)Laua katmine ja toidu serveerimine erinevatel sündmustel Eesti ja maailma toidukultuur ja kombed 1)Toidu olulisus erinevates kultuurides 2)Toiduga seotud kombed ja tavad 3)Eesti toidukultuuri uurimine ja kohaliku tooraine kasutamine mitmekesiste toitude valmistamisel. 4)Erinevate rahvusköökide uurimine ja vastavate toitude valmistamine praktikas.				

12) teab toitumistavasid mõjutavaid tegureid ja toitumise eripärasid ning rakendab neid toitu valmistades; 13) esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; 14) annab enda ja teiste tehtule konstruktiivset tagasisidet; 15) leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.					

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: TEHNOLOOGIAÕPETUS
KLASS: 4. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Materjalid, nende töötlemisviisid ning töövahendid					
Tunneb erinevaid tööks sobilikke materjale ja nende omadusi; Valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale; Kasutab ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalidel; Planeerib õpetaja juhendamisel oma ja/või rühma	Materjalide liigid, omadused ja nende kasutamine. Tööriistad, seadmed ja masinad ning ohutu ja tõhus kasutamine. Materjalide lihtsamad töötlemise viisid. Eseme kaunistamine ja viimistlemine.	Puit ja puiduliigid Vineer Žabloon Märkimine Tööjuhend Metallid ja eriliigid Õgvendamine Liimid Lintsaag Vukssaag Näpitsad Kruustangid Lihvpaber	Näiteks: Puidust tegelase valmistamine Vineerist osavusmängu valmistamine Pakenditest maketi valmistamine Traadist ja plekist figuuride valmistamine Ristõna lahendamine ja koostamine interneti abiga	Õpilastele antakse järjepidevat tagasisidet nende arengu kohta kogu töö vältel. Hindamiskriteeriumid tehakse õpilastele teatavaks, arutatakse läbi ja põhjendatakse nende vajalikkust enne töö alustamist. Õpilane saab tagasisidet töö ja valmistoote esitlemise ning kasutamise võimaluste kohta kaasõpilastelt. Õpilase adekvaatse	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

terviklikku tööprotsessi; Kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid esemeid üksi ja/või rühmas, oskab kasutada videojuhendit; Töötab sihikindlalt ja viib kavandatu lõpule; Rakendab teistes ainetes õpitut ja loob seoseid erinevate eluvaldkondadega;		Eskiis Alasi Vasar		enesehinnangu kujunemist toetavad kaasõpilastelt saadud hinnangud. Õpilane annab omapoolse hinnangu oma tööle ning analüüsib enda arengut ja töö vältel omandatud uusi teadmisi ning oskusi.	
TEEMA: Tööprotsess					
Nimetab töös kasutatavaid etteantud materjale ja nende omadusi; Teab ja kasutab sihipäraselt tööks etteantud töövahendeid,	Tervikliku tööprotsessi planeerimine. Kuidas värv, kuju ja materjal aitavad kaasa tööesemete erinevatele väljendusviisidele.	Saagimine Lihvimine Karedus Viimistlemine Eneseanalüüs Infoallikas	Näiteks: Puidust tegelase valmistamine Vineerist osavusmängu valmistamine Pakenditest maketi valmistamine	Tagasiside töö käigus kujundab õpilastes arendatavaid oskusi ja pakub eduelamust. Kokkuvõtlikult hinnatakse töö kavandit ja tehnilist lahendust, töö tulemust, töökultuuri ning töösse	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

töötlusviise ja materjale; Kasutab õpetaja abiga ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel; Järgib õpetaja juhendamisel oma ja rühma tööprotsessi; Kirjeldab omandatud töövõtete baasil jõukohaste esemete loomist üksi ja/või rühmas; Töötab ja viib kavandatu lõpule; Kasutab etteantud materjale säästlikult; Tunneb ära õpetaja abiga teistes õppeainetes õpitut ja loob seoseid õpitavaga, sh erinevate eluvaldkondadega;	Visandid, mustrid ja tööjuhendid, kuidas neid mõista ja järgida. Märgid ja sümbolid Eesti rahvakunstis. Töötamine üksi ja rühmas. Erinevate materjalide omaduste ja tööks sobivuse uurimine oma töö kaudu. Loovus ja leiutamine. Tööhuvi ja motivatsioon.	Disain Lakkimine Peitsimine Jootmine	Traadist ja plekist figuuride valmistamine Ristsõna lahendamine ja koostamine interneti abiga	suhtumist. Hindamiskriteeriumid tehakse õpilastele teatavaks, arutatakse läbi ja põhjendatakse nende vajalikkust enne töö alustamist.	

Kirjeldab oma ja/või rühma tegevusi ja esitleb töö lõpptulemust suuliselt Järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõudeid, korrastab oma töökoha ning töövahendid					
TEEMA: Eneseanalüüs ja hindamine					
Nimetab töös kasutatavaid etteantud materjale ja nende omadusi; Järgib õpetaja juhendamisel oma ja rühma tööprotsessi; Kirjeldab omandatud töövõtete baasil jõukohaste esemete loomist üksi ja/või rühmas;	Eneseanalüüs oma tööle koostöös õpetajaga. Oma töö esitlemine suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid. Oma töö adekvaatne hindamine.	Eneseanalüüs Hinnang Koostöö Meeskonnatöö Säästlikkus Kavand	Näiteks: Puidust tegelase valmistamine Vineerist osavusmängu valmistamine Pakenditest maketi valmistamine Traadist ja plekist figuuride valmistamine Ristsõna lahendamine ja	Õpilastele antakse tagasisidet kogu töö jooksul ja lõpphindamisel. Soovitatav on anda õpilasele tagasisidet järgmistel etappidel: töö disainikavandi valmimisel, materjalivalikul ja töö käigu plaanimise valmimisel, vajaduse korral jooksvalt töö kulgu sekkudes, lõpptoote hindamisel.	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

Töötab ja viib kavandatu lõpule; Tunneb ära õpetaja abiga teistes õppeainetes õpitut ja loob seoseid õpitavaga, sh erinevate eluvaldkondadega; Saab aru erinevatest ülesannetest rühmas; Kirjeldab oma ja/või rühma tegevusi ja esitleb töö lõpptulemust suuliselt			koostamine interneti abiga	Hindamiskriteeriumid tehakse õpilastele teatavaks, arutatakse läbi ja põhjendatakse nende vajalikkust enne töö alustamist. Hindamise keskmes on õpilase enesereflekssioon. Õpetaja näeb küll probleeme ja tal on oma seisukohad, kuid ta suunab õpilast lahendusi leidma ning hinnangut andma enesereflekssiooni kaudu. Refleksioonis on tähtis, kuidas õpilane ise oma töö kulgu argumenteerib. Õpetaja peaks igati vältima õpilastes õpitud abituse kujundamist, langetades nende eest ise otsuseid ja toimides	

				tehnoloogilise kvaliteedikontrollina	
TEEMA: Igapäevaelu oskused ja tehnoloogia					
Nimetab töös kasutatavaid etteantud materjale ja nende omadusi; Teab ja kasutab sihipäraselt tööks etteantud töövahendeid, töötlusviise ja materjale; Leiab vajalikku infot õpetaja abiga etteantud teabeallikatest ja pakenditelt; Kasutab õpetaja abiga ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel;	Teadlik ja säästlik tarbimine. Töövahendite hooldamine. Tarbijainfo (pakendiinfo, kasutusjuhend jm). Kodukoha kombed ja esemeline kultuur. Hügieeni-, korra- ja puhtuse nõuded. Oma töökoha korrastamine. Teistes ainetes õpitu rakendamine. Õppeaine seosed erinevate eluvaldkondadega. Erinevad tehnilised konstruktsioonid. Tehnoloogia	Akutrell Puurpink Kasutusjuhend Tööjuhend Silmus Aas Täisnurk Keskkonnahoid Makett Pakend Jäätmed Arhitekt	Näiteks: Puidust tegelase valmistamine Vineerist osavusmängu valmistamine Pakenditest maketi valmistamine Traadist ja plekist figuuride valmistamine Ristõna lahendamine ja koostamine interneti abiga	Hindamismudel koostatakse õpilasi kaasates ühistes aruteludes. Kirjeldatakse kriteeriume, mis on projekti õnnestumiseks tähtsad (nt idee, disain, kvaliteet, eakohasus, esitlus, käitumine rühmas, ajakavast kinnipidamine jne). Hinne kujuneb kriteeriumide täitmise põhjal, hinnatakse nii rühma sees üksteist kui ka rühmade tööd üldiselt.	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

Kirjeldab omandatud töövõtete baasil jõukohaste esemete loomist üksi ja/või rühmas; Töötab ja viib kavandatu lõpule; Kasutab etteantud materjale säästlikult; Tunneb ära õpetaja abiga teistes õppeainetes õpitut ja loob seoseid õpitavaga, sh erinevate eluvaldkondadega; Tunneb ära ja kasutab õpetaja suunamisel kodukohaga seotud rahvuslikke kujunduselemente; Saab aru erinevatest ülesannetest rühmas; Järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõudeid,	ajalooline tähtsus. Tehnoloogiate rakendamise võimalused ja ohud.			Vahehindamist on soovitatav teha kokkulepitud kriteeriumitest lähtuvalt, määrates erinevad pidepunktid, mis peavad olema mingi aja jooksul tehtud.	

korrastab oma töökoha ning töövahendid Mõistab materjalide õige hoiustamise vajalikkust.					

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: TEHNOLOOGIAÕPETUS
KLASS: 5. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Materjalid, nende töötlemisviisid ning töövahendid					
Tunneb erinevaid töös kasutatavaid materjale Tunneb, valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale; Leiab vajalikku infot etteantud teabeallikatest ja pakenditelt ning saab aru, mis on autorikaitse; Mõistab ja kasutab iseseisvalt ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel Teab ja kasutab õpetaja juhendamisel tööd	Materjalide liigid, omadused ja nende kasutamine. Tööriistad, seadmed ja masinad ning ohutu ja tõhus kasutamine. Materjalide lihtsamad töötlemise viisid. Eseme kaunistamine ja viimistlemine.	Joonis, joonte tähendused joonisel. Puidu omadused Puidu termotöötlemine Ohutustehnika Isikukaitsevahendid Lihvmasin Värvid Lakid Peitsid Kemikaalide utiliseerimine Elektronskeem	Näiteks: Kaunistustega võinoa valmistamine. Vineerist ruumilise looma valmistamine. Elektroonilistest komponentidest tegelase jootmine. Ruumiline traadist figuur. Digipädevused: Inspiratsiooni otsimine internetist. Videojuhendi vaatamine.	Õpilastele antakse järjepidevat tagasisidet nende arengu kohta kogu töö vältel. Hindamiskriteeriumid tehakse õpilastele teatavaks, arutatakse läbi ja põhjendatakse nende vajalikkust enne töö alustamist. Õpilane saab tagasisidet töö ja valmistoote esitlemise ning kasutamise võimaluste kohta kaasõpilastelt. Õpilase adekvaatse enesehinnangu kujunemist toetavad	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

kavandades rahvuslikke kujunduselemente sobivas kontekstis; Saab aru rühmas töötamise olulisusest ühise eesmärgi saavutamisel; Esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib ja põhjendab tööprotsessi valikuid kas suuliselt või kirjalikult Järgib töötades, korra- ja puhtuse nõudeid, korrastab oma töökoha ning töövahendid Nimetab materjalide hoiustamis- ja säilitamise nõudeid.		Diood Anood Traadi aasastamine Materjalide taaskasutus		kaasõpilastelt saadud hinnangud. Õpilane annab omapoolse hinnangu oma tööle ning analüüsib enda arengut ja töö vältel omandatud uusi teadmisi ning oskusi. Kokkuvõtvalt hinnatakse pärast tööeseme valmimist ning kõigi sellega seonduvate tööetappide läbimist.	
TEEMA: Tööprotsess					
Saab aru etteantud tööprotsessi kirjelduse järgimise olulisusest oma ja/või rühma töös; Visualiseerib ja kirjeldab omandatud töövõtete baasil jõukohaste esemete	Tervikliku tööprotsessi planeerimine. Töötamine üksi ja rühmas. Erinevate materjalide omaduste ja tööks	Joonis, joonte tähendused joonisel. Puidu omadused Puidu termotöötlemine Ohutustehnika	Näiteks: Kaunistustega võinoa valmistamine. Vineerist ruumilise looma valmistamine.	Diskussiooni vältel antakse tagasisidet eseme kavandamise, tehniliste lahenduste, ergonoomilisuse ja esteetilise välimuse, samuti materjalide ning töövahendite kasutamise ja	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

loomist üksi ja/või rühmas; Töötab sihikindlalt ja vajadusel kasutab õpetaja abi kavandatu lõpuleviimiseks; Teab, kuidas kasutada materjale säästlikult ning leiab võimalusi materjalide taaskasutuseks; Rakendab õpetaja juhendamisel teistes õppeainetes õpitut.	sobivuse uurimine oma töö kaudu.	Isikukaitsevahendid Lihvmasin Värvid Lakid Peitsid Kemikaalide utiliseerimine Elektronskeem Diood Anood Traadi aasastamine Materjalide taaskasutus	Elektroonilistest komponentidest tegelase jootmine. Ruumiline traadist figuur. Digipädevused: Inspiratsiooni otsimine internetist. Videojuhendi vaatamine.	käsitlemise kohta. Kaaslased hindavad valminud tööd ning õpilane annab ise tagasisidet selle kohta.	
TEEMA: Eneseanalüüs ja hindamine					
Leiab vajalikku infot etteantud teabeallikatest ja pakenditelt ning saab aru, mis on autorikaitse; Visualiseerib ja kirjeldab omandatud töövõtete baasil jõukohaste esemete	Eneseanalüüs oma tööle koostöös õpetajaga. Oma töö esitlemine suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid. Oma töö adekvaatne hindamine.	Joonis, joonte tähendused joonisel. Puidu omadused Puidu termotöötlemine Ohutustehnika Isikukaitsevahendid Lihvmasin	Näiteks: Kaunistustega võinoa valmistamine. Vineerist ruumilise looma valmistamine. Elektroonilistest komponentidest tegelase jootmine.	Hindamise keskmes on õpilase enesereflesioon. Õpetaja näeb küll probleeme ja tal on oma seisukohad, kuid ta suunab õpilast lahendusi leidma ning hinnangut andma enesereflesiooni kaudu. Refleksioonis	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

loomist üksi ja/või rühmas; Töötab sihikindlalt ja vajadusel kasutab õpetaja abi kavandatu lõpuleviimiseks; Teab, kuidas kasutada materjale säästlikult ning leiab võimalusi materjalide taaskasutuseks; Rakendab õpetaja juhendamisel teistes õppeainetes õpitut; Teab ja kasutab õpetaja juhendamisel tööd kavandades rahvuslikke kujunduselemente sobivas kontekstis; Saab aru rühmas töötamise olulisusest ühise eesmärgi saavutamisel; Esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib ja põhjendab		Värvid Lakid Peitsid Kemikaalide utiliseerimine Elektronskeem Diood Anood Traadi aasastamine Materjalide taaskasutus	Ruumiline traadist figuur. Digipädevused: Inspiratsiooni otsimine internetist. Videojuhendi vaatamine.	on tähtis, kuidas õpilane ise oma töö kulgu argumenteerib. Õpetaja peaks igati vältima õpilastes õpitud abituse kujundamist, langetades nende eest ise otsuseid ja toimides tehnoloogilise kvaliteedikontrollina.	

tööprotsessi valikuid kas suuliselt või kirjalikult Järgib töötades korra- ja puhtuse nõudeid, korrastab oma töökoha ning töövahendid (heaperemehelik töövahendite kasutus) Nimetab materjalide hoiustamis- ja säilitamise nõudeid.					
TEEMA: Igapäevaelu oskused ja tehnoloogia					
Tunneb erinevaid töös kasutatavaid materjale, sh toiduaineid ja nende omadusi; Tunneb, valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale; Leiab vajalikku infot etteantud teabeallikatest ja pakenditelt ning saab aru, mis on autorikaitse; Mõistab ja kasutab iseseisvalt ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide sh toiduainete töötlemisel	Teadlik ja säästlik tarbimine. Töövahendite hooldamine. Tarbijainfo (pakendiinfo, kasutusjuhend jm). Kodukoha kombed ja esemeline kultuur. Korra- ja puhtuse nõuded. Oma töökoha korrastamine. Teistes ainetes õpitu rakendamine. Õppeaine seosed	Joonis, joonte tähendused joonisel. Puidu omadused Puidu termotöötlemine Ohutustehnika Isikukaitsevahendid Lihvmasin Värvid Lakid Peitsid	Näiteks: Kaunistustega võinoa valmistamine. Vineerist ruumilise looma valmistamine. Elektroonilistest komponentidest tegelase jootmine. Ruumiline traadist figuur. Digipädevused: Inspiratsiooni otsimine internetist.	Õpetaja peaks igati vältima õpilastes õpitud abituse kujundamist, langetades nende eest ise otsuseid ja toimides tehnoloogilise kvaliteedikontrollina.	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

Visualiseerib ja kirjeldab omandatud töövõtete baasil jõukohaste esemete loomist üksi ja/või rühmas; Töötab sihikindlalt ja vajadusel kasutab õpetaja abi kavandatu lõpuleviimiseks; Teab, kuidas kasutada materjale ja toiduaineid säästlikult ning leiab võimalusi materjalide taaskasutuseks; Rakendab õpetaja juhendamisel teistes õppeainetes õpitut; Teab ja kasutab õpetaja juhendamisel tööd kavandades rahvuslikke kujunduselemente sobivas kontekstis; Saab aru rühmas töötamise olulisusest ühise eesmärgi saavutamisel; Esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib ja põhjendab tööprotsessi valikuid kas suuliselt või kirjalikult Järgib töötades korra- ja puhtuse nõudeid,	erinevate eluvaldkondadega. Erinevad tehnilised konstruktsioonid. Tehnoloogia ajalooline tähtsus. Tehnoloogiate rakendamise võimalused ja ohud.	Kemikaalide utiliseerimine Elektronskeem Diood Anood Traadi aasastamine Materjalide taaskasutus	Videojuhendi vaatamine.		

korrastab oma töökoha ning töövahendid Nimetab materjalide hoiustamis- ja säilitamise nõudeid.					

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: TEHNOLOOGIAÕPETUS
KLASS: 6. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA 1: Materjalid, nende töötlemisviisid ning töövahendid					
Tunneb erinevaid tööks sobilikke materjale ja nende omadusi; Valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale; Leiab vajalikku infot teabeallikatest ja pakenditelt ning väärtustab intellektuaalset omandit, lähtudes autoriõigusest; Kasutab ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel;	Tervikliku tööprotsessi planeerimine. Kuidas värv, kuju ja materjal aitavad kaasa tööesemete erinevatele väljendusviisidele Erinevate materjalide omaduste ja tööks sobivuse uurimine oma töö kaudu. Tööhuvi ja motivatsioon.	Eskiis Prototüüp Disainiprotsess Jõuallikad Vukssaag Jõhvsaag Tikksaag Jaapani saag Nurgik Rööbits Pitskruvid Valtsimine Palistamine Traatimine Kohrutamine Töötlemisvaruga arvestamine Jootmine Oksüdatsioon	Näiteks: Puidust laevamudel Plekist küpsisevorm Vineerist vabadisainiga ese Alumiiniumplekist kohrutatud ehispilt Digipädevuste arendamine näiteks: videojuhendite kasutamine, veebist tehnoloogia kohta uurimine, esitluste vormistamine	Kasutatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena. Õpilastele antakse järjepidevat tagasisidet nende arengu kohta kogu töö vältel. Hindamiskriteeriumida tehakse õpilastele teatavaks, arutatakse läbi ja põhjendatakse nende vajalikkust enne töö alustamist. Õpilane saab tagasisidet töö ja valmistoote esitlemise	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikusele.

Planeerib õpetaja juhendamisel oma ja/või rühma terviklikku tööprotsessi; Kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid esemeid üksi ja/või rühmas, oskab kasutada videojuhendit; Töötab sihikindlalt ja viib kavandatu lõpule; Kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi materjalide taaskasutuseks; Rakendab teistes ainetes õpitut ja loob seoseid erinevate eluvaldkondadega; Teab ja kasutab kavandades rahvuslikke kujunduselemente ning tunneb Eesti rahvuslikku käsitööd; Mõistab rühmas töötamise või töö jaotamise olulisust ühise eesmärgi saavutamisel; Esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib ja põhjendab		Viimistlemine Täpits Plekikäärid Kangkäärid Jootekolb Joodis Räbusti		ning kasutamise võimaluste kohta kaasõpilastelt. Õpilase adekvaatse enesehinnangu kujunemist toetavad kaasõpilastelt saadud hinnangud. Õpilane annab omapoolse hinnangu oma tööle ning analüüsib enda arengut ja töö vältel omandatud uusi teadmisi ning oskusi. Kokkuvõtvalt hinnatakse pärast tööeseme valmimist ning kõigi sellega seonduvate tööetappide läbimist.	

tööprotsessi valikuid kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; Järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõuded, korrastab oma töökoha ning töövahendid.					
TEEMA 2: Tööprotsess					
Tunneb erinevaid tööks sobilikke materjale ja nende omadusi; Valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale; Kasutab ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel; Planeerib õpetaja juhendamisel oma ja/või rühma terviklikku tööprotsessi; Kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid esemeid üksi ja/või rühmas, oskab kasutada videojuhendit;	Tervikliku tööprotsessi planeerimine. Kuidas värv, kuju ja materjal aitavad kaasa tööesemete erinevatele väljendusviisidele. Erinevate materjalide omaduste ja tööks sobivuse uurimine oma töö kaudu. Tööhuvi ja motivatsioon.	Eskiis Prototüüp Disainiprotsess Jõuallikad Vukssaag Jõhvsaag Tikksaag Jaapani saag Nurgik Rööbits Pitskruvid Valtsimine Palistamine Traatimine Kohrutamine Töötlemisvaruga arvestamine Jootmine Oksüdatsioon Viimistlemine Täpits Plekikäärid	Näiteks: Puidust laevamudel Plekist küpsisevorm Vineerist vabadisainiga ese Alumiiniumplekist kohrutatud ehispilt Digipädevuste arendamine näiteks: videojuhendite kasutamine, veebist tehnoloogia kohta uurimine, esitluste vormistamine	Kasutatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena. Õpilastele antakse järjepidevat tagasisidet nende arengu kohta kogu töö vältel. Hindamiskriteeriumid tehakse õpilastele teatavaks, arutatakse läbi ja põhjendatakse nende vajalikkust enne töö alustamist. Õpilane saab tagasisidet töö ja valmistoote esitlemise ning kasutamise võimaluste kohta kaasõpilastelt. Õpilase	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikusele.

Töötab sihikindlalt ja viib kavandatu lõpule; Kasutab materjale ja toiduaineid säästlikult ning leiab võimalusi materjalide taaskasutuseks; Rakendab teistes ainetes õpitut ja loob seoseid erinevate eluvaldkondadega; Mõistab rühmas töötamise või töö jaotamise olulisust ühise eesmärgi saavutamisel; Esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib ja põhjendab tööprotsessi valikuid kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; Järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõuded, korrastab oma töökoha ning töövahendid; Teab materjalide säilitamise nõudeid		Kangkäärid Jootekolb Joodis Räbusti		adekvaatse enesehinnangu kujunemist toetavad kaasõpilastelt saadud hinnangud. Õpilane annab omapoolse hinnangu oma tööle ning analüüsib enda arengut ja töö vältel omandatud uusi teadmisi ning oskusi. Kokkuvõtvalt hinnatakse pärast tööeseme valmimist ning kõigi sellega seonduvate tööetappide läbimist.	

TEEMA 3: Eneseanalüüs ja hindamine					
Valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale; Leiab vajalikku infot teabeallikatest ja pakenditelt ning väärtustab intellektuaalset omandit, lähtudes autoriõigusest; Planeerib õpetaja juhendamisel oma ja/või rühma terviklikku tööprotsessi; Kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid esemeid üksi ja/või rühmas, oskab kasutada videojuhendit; Töötab sihikindlalt ja viib kavandatu lõpule; Rakendab teistes ainetes õpitut ja loob seoseid erinevate eluvaldkondadega; Esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib	Eneseanalüüs oma tööle koostöös õpetajaga. Oma töö esitlemine suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid. Oma töö adekvaatne hindamine.	Eskiis Prototüüp Disainiprotsess Jõuallikad Vukssaag Jõhvsaag Tikksaag Jaapani saag Nurgik Rööbits Pitskruvid Valtsimine Palistamine Traatimine Kohrutamine Töötlemisvaruga arvestamine Jootmine Oksüdatsioon Viimistlemine Täpits Plekikäärid Kangkäärid Jootekolb Joodis Räbusti	Näiteks: Puidust laevamudel Plekist küpsisevorm Vineerist vabadisainiga ese Alumiiniumplekist kohrutatud ehispilt Digipädevuste arendamine näiteks: videojuhendite kasutamine, veebist tehnoloogia kohta uurimine, esitluste vormistamine.	Kasutatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena. Õpilastele antakse järjepidevat tagasisidet nende arengu kohta kogu töö vältel. Hindamiskriteeriumid tehakse õpilastele teatavaks, arutatakse läbi ja põhjendatakse nende vajalikkust enne töö alustamist. Õpilane saab tagasisidet töö ja valmistoote esitlemise ning kasutamise võimaluste kohta kaasõpilastelt. Õpilase adekvaatse enesehinnangu kujunemist toetavad kaasõpilastelt saadud hinnangud. Õpilane annab omapoolse hinnangu oma tööle ning analüüsib enda arengut ja töö vältel omandatud uusi teadmisi ning oskusi.	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikusele.

ja põhjendab tööprotsessi valikuid kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid;				Kokkuvõtvalt hinnatakse pärast tööeseme valmimist ning kõigi sellega seonduvate tööetappide läbimist.	
TEEMA 4: Igapäevaelu oskused ja tehnoloogia					
Tunneb erinevaid tööks sobilikke materjale ja nende omadusi; Valib ja kasutab eesmärgipäraselt töövahendeid, töötlusviise ning materjale; Leiab vajalikku infot teabeallikatest ja pakenditelt ning väärtustab intellektuaalset omandit, lähtudes autoriõigusest; Kasutab ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel; Kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid esemeid üksi ja/või rühmas, oskab kasutada videojuhendit;	Teadlik ja säästlik tarbimine. Töövahendite hooldamine. Tarbijainfo (pakendiinfo, kasutusjuhend jm). Kodukoha kombed ja esemeline kultuur. Hügieeni-, korra- ja puhtuse nõuded. Oma töökoha korrastamine. Teistes ainetes õpitu rakendamine. Õppeaine seosed erinevate eluvaldkondadega. Erinevad tehnilised konstruktsioonid. Tehnoloogia ajalooline tähtsus.	Eskiis Prototüüp Disainiprotsess Jõuallikad Vukssaag Jõhvsaag Tikksaag Jaapani saag Nurgik Rööbits Pitskruvid Valtsimine Palistamine Traatimine Kohrutamine Töötlemisvaruga arvestamine Jootmine Oksüdatsioon Viimistlemine Täpits Plekikäärid Kangkäärid Jootekolb Joodis	Näiteks: Puidust laevamudel Plekist küpsisevorm Vineerist vabadisainiga ese Alumiiniumplekist kohrutatud ehispilt Digipädevuste arendamine näiteks: videojuhendite kasutamine, veebist tehnoloogia kohta uurimine, esitluste vormistamine.	Kasutatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena. Õpilastele antakse järjepidevat tagasisidet nende arengu kohta kogu töö vältel. Hindamiskriteeriumid tehakse õpilastele teatavaks, arutatakse läbi ja põhjendatakse nende vajalikkust enne töö alustamist. Õpilane saab tagasisidet töö ja valmistoote esitlemise ning kasutamise võimaluste kohta kaasõpilastelt. Õpilase adekvaatse enesehinnangu kujunemist toetavad kaasõpilastelt saadud	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikusele.

Töötab sihikindlalt ja viib kavandatu lõpule; Kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi materjalide taaskasutuseks; Rakendab teistes ainetes õpitut ja loob seoseid erinevate eluvaldkondadega; Teab ja kasutab kavandades rahvuslikke kujunduselemente ning tunneb Eesti rahvuslikku käsitööd; Mõistab rühmas töötamise või töö jaotamise olulisust ühise eesmärgi saavutamisel; Esitleb oma ja/või rühma töö lõpptulemust, analüüsib ja põhjendab tööprotsessi valikuid kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; Järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõuded,	Tehnoloogiate rakendamise võimalused ja ohud.	Räbusti		hinnangud. Õpilane annab omapoolse hinnangu oma tööle ning analüüsib enda arengut ja töö vältel omandatud uusi teadmisi ning oskusi. Kokkuvõtvalt hinnatakse pärast tööeseme valmimist ning kõigi sellega seonduvate tööetappide läbimist.	

korrastab oma töökoha ning töövahendid.					

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: TEHNOLOOGIAÕPETUS
KLASS: 7. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Materjalid, nende töötlemisviisid ning töövahendid					
Kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid ning selgitab autoriõiguste järgimise vajadust; Mõistab infoallikates sh pakenditel olevat teavet ning kirjeldab erinevaid tarbimisvalikuid Valib ja kasutab materjalile sobivaid tehnikaid, seadmeid, töövahendeid.	Materjalide liigid ja nende omadused, kasutamisviisid ning nende kombineerimisvõimalused. Elektroonikakomponendid ja nendest moodustatud süsteemi koostamine. Materjalide töötlemistehnoloogiad ja töövahendid (käsi- ja elektrilised tööriistad ja arvjuhitavad tööpingid). Viimistlemine ja pinnakatted.	Eskiisjoonis Kaksvaade Kolmvaade Trepingi osad Toorik Lapikpeitel Kumerpeitel Lehtmaterjal Plekk Märketorn Plekikäärid Näpitstangid Ümartangid	Näiteks: Puitmaterjalist küünlajala treimine. Puidust lusika valmistamine. Kolmvaate joonestamine. Metallmaterjalidest küünlajala valmistamine. Digipädevuste arendamine. Näiteks: juhendmaterjalide otsimine ja	Kasutatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena. Õpilastele antakse järjepidevat tagasisidet nende arengu kohta kogu töö vältel. Hindamiskriteeriumid tehakse õpilastele teatavaks, arutatakse läbi ja põhjendatakse	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

Mõistab eelarve koostamise olulisust toote valmistamisel Teab ja järgib tööohutusnõudeid; Planeerib enda või rühmas töötades tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; Järgib jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja teab ressursside säästliku kasutamise mõju tervisele ning looduskeskkonnale; Leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teistes õppeainetes õpitut; Tunneb ja rakendab kogukondlikke Eesti	Multimateriaalsus ja erinevate materjalide kooskasutus. Tervisekaitse- ja ohutusnõuded töötlemisel ja ohutud töövõtted. Ressursside säästmine läbi materjalide ja esemete taaskasutuse, parandamise ja hooldamise.	Lõiketangid Mõõtkava Sümmeetria Kontuurjoon Varjatud kontuurjoon Telgjooned Projektsioon	kasutamine. Esitluste vormistamine. Inspiratsiooni ning ideede ammutamine veebis.	nende vajalikkust enne töö alustamist. Õpilane saab tagasisidet töö ja valmistoote esitlemise ning kasutamise võimaluste kohta kaasõpilastelt. Õpilase adekvaatse enesehinnangu kujunemist toetavad kaasõpilastelt saadud hinnangud. Õpilane annab omapoolse hinnangu oma tööle ning analüüsib enda arengut ja töö vältel omandatud uusi teadmisi ning oskusi. Kokkuvõtvalt hinnatakse pärast tööeseme valmimist ning kõigi sellega seonduvate tööetappide läbimist.	

kultuuri-, käsitöötavasid Nimetab eri rahvaste peamisi kultuuritavasid Esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid Annab enda ja teiste tehtule tagasisidet põhjendades oma arvamust; Leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja enda hobidega.					
TEEMA: Tööprotsess					

Kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid ning selgitab autoriõiguste järgimise vajadust; Mõistab infoallikates sh pakenditel olevat teavet ning kirjeldab erinevaid tarbimisvalikuid Valib ja kasutab materjalile sobivaid tehnikaid, seadmeid, töövahendeid. Mõistab eelarve koostamise olulisust toote valmistamisel Teab ja järgib tööohutusnõudeid; Planeerib enda või rühmas töötades tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse;	Töö- ja loomeprotsessi etappide eristamine, järjestamine ja kirjeldamine. Idee ja kavandi tähtsus eseme valmistamisel. Ideede hankimine ja allikakriitilisus (kasutamine kooskõlas autoriõigusega). Kahe ja kolmevaatelised joonised ja mudelid, mis on loodud digitaalsete vahenditega kui ka ilma. Tervikliku tööprotsessi planeerimine üksi ja rühmas. Erinevatest materjalidest praktiliste esemete valmistamine kasutades eakohaseid töötlusviise. Eseme funktsionaalsus ja esteetilisus. Ornamendid	Eskiisjoonis Kaksvaade Kolmvaade Trepingi osad Toorik Lapikpeitel Kumerpeitel Lehtmaterjal Plekk Märketorn Plekikäärid Näpitstangid Ümartangid Lõiketangid Mõõtkava Sümmeetria Kontuurjoon Varjatud kontuurjoon Telgjooned Projektsioon	Näiteks: Puitmaterjalist küünlajala treimine. Puidust lusika valmistamine. Kolmvaate joonestamine. Metallmaterjalidest küünlajala valmistamine. Näiteks: juhendmaterjalide otsimine ja kasutamine. Esitluste vormistamine. Inspiratsiooni ning ideede ammutamine veebis.	Kasutatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena. Õpilastele antakse järjepidevat tagasisidet nende arengu kohta kogu töö vältel. Hindamiskriteeriumid tehakse õpilastele teatavaks, arutatakse läbi ja põhjendatakse nende vajalikkust enne töö alustamist. Õpilane saab tagasisidet töö ja valmistoote esitlemise ning kasutamise võimaluste kohta kaasõpilastelt. Õpilase adekvaatse enesehinnangu	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

Järgib jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja teab ressursside säästliku kasutamise mõju tervisele ning looduskeskkonnale; Leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teistes õppeainetes õpitut; Tunneb ja rakendab kogukondlikke Eesti kultuuri-, käsitöötavasid Nimetab eri rahvaste peamisi kultuuritavasid Esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades	rahvakunstis. Loovus ja leidlikkus - nutikad lahendused.			kujunemist toetavad kaasõpilastelt saadud hinnangud. Õpilane annab omapoolse hinnangu oma tööle ning analüüsib enda arengut ja töö vältel omandatud uusi teadmisi ning oskusi. Kokkuvõtvalt hinnatakse pärast tööeseme valmimist ning kõigi sellega seonduvate tööetappide läbimist.	

sealhulgas digivahendeid Annab enda ja teiste tehtule tagasisidet põhjendades oma arvamust; Leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja enda hobidega.					
TEEMA: Eneseanalüüs ja hindamine					
Kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid ning selgitab autoriõiguste järgimise vajadust; Mõistab infoallikates sh pakenditel olevat teavet ning kirjeldab erinevaid tarbimisvalikuid Valib ja kasutab materjalile sobivaid tehnikaid, seadmeid, töövahendeid.	Tööprotsessi analüüsimine ja tehtud valikute põhjendamine. Töötulemuse esitlemine nii individuaalselt kui rühmas erinevaid esitlusviise kasutades. Isikliku panuse mõtestamine rühmas töötamisel. Enda ja teiste töö konstruktiivne tagasisidestamine.	Eskiisjoonis Kaksvaade Kolmvaade Trepingi osad Toorik Lapikpeitel Kumerpeitel Lehtmaterjal Plekk Märketorn Plekikäärid Näpitstangid	Näiteks: Puitmaterjalist küünlajala treimine. Puidust lusika valmistamine. Kolmvaate joonestamine. Metallmaterjalidest küünlajala valmistamine. Näiteks: juhendmaterjalide otsimine ja kasutamine. Esitluste vormistamine.	Kasutatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena. Õpilastele antakse järjepidevat tagasisidet nende arengu kohta kogu töö vältel. Hindamiskriteeriumid tehakse õpilastele teatavaks, arutatakse	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

Mõistab eelarve koostamise olulisust toote valmistamisel Teab ja järgib tööohutusnõudeid; Planeerib enda või rühmas töötades tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; Järgib jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja teab ressursside säästliku kasutamise mõju tervisele ning looduskeskkonnale; Leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teistes õppeainetes õpitut; Tunneb ja rakendab kogukondlikke Eesti		Ümartangid Lõiketangid Mõõtkava Sümmeetria Kontuurjoon Varjatud kontuurjoon Telgjooned Projektsioon	Inspiratsiooni ning ideede ammutamine veebis.	läbi ja põhjendatakse nende vajalikkust enne töö alustamist. Õpilane saab tagasisidet töö ja valmistoote esitlemise ning kasutamise võimaluste kohta kaasõpilastelt. Õpilase adekvaatse enesehinnangu kujunemist toetavad kaasõpilastelt saadud hinnangud. Õpilane annab omapoolse hinnangu oma tööle ning analüüsib enda arengut ja töö vältel omandatud uusi teadmisi ning oskusi. Kokkuvõtvalt hinnatakse pärast tööeseme valmimist ning kõigi sellega seonduvate tööetappide läbimist.	

kultuuri-, käsitöötavasid Nimetab eri rahvaste peamisi kultuuritavasid Esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid Annab enda ja teiste tehtule tagasisidet põhjendades oma arvamust; Leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja enda hobidega.					
TEEMA: Igapäevaelu oskused ja tehnoloogia					
Kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid ning	Tarbimise suunad ja mõju inimesele. Eelarve koostamine. Teadlik ja säästlik	Eskiisjoonis Kaksvaade Kolmvaade	Näiteks: Puitmaterjalist küünlajala treimine.	Kasutatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste

selgitab autoriõiguste järgimise vajadust; Mõistab infoallikates sh pakenditel olevat teavet ning kirjeldab erinevaid tarbimisvalikuid Valib ja kasutab materjalile sobivaid tehnikaid, seadmeid, töövahendeid. Mõistab eelarve koostamise olulisust toote valmistamisel Teab ja järgib tööohutusnõudeid; Planeerib enda või rühmas töötades tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; Järgib jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja teab ressursside	tarbimine. Parandustööd ja töövahendite hooldamine. Roheline mõtteviis. Tarbijainfo (pakendiinfo, kasutusjuhend, ohumärgid jm). Eesti ja teiste rahvaste kombed ja esemeline kultuur. Õppeaine seosed igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega. Masinad ja mehhanismid. Ergonoomia. Inseneeria ja tehniline looming. Erinevate tehnoloogiate rakendamise võimalused ja ohud. Tänapäeva tehnoloogiad ja nende kasutusvõimalused.	Trepingi osad Toorik Lapikpeitel Kumerpeitel Lehtmaterjal Plekk Märketorn Plekikäärid Näpitstangid Ümartangid Lõiketangid Mõõtkava Sümmeetria Kontuurjoon Varjatud kontuurjoon Telgjooned Projektsioon	Puidust lusika valmistamine. Kolmvaate joonestamine. Metallmaterjalidest küünlajala valmistamine. Näiteks: juhendmaterjalide otsimine ja kasutamine. Esitluste vormistamine. Inspiratsiooni ning ideede ammutamine veebis.	hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena. Õpilastele antakse järjepidevat tagasisidet nende arengu kohta kogu töö vältel. Hindamiskriteeriumid tehakse õpilastele teatavaks, arutatakse läbi ja põhjendatakse nende vajalikkust enne töö alustamist. Õpilane saab tagasisidet töö ja valmistoote esitlemise ning kasutamise võimaluste kohta kaasõpilastelt. Õpilase adekvaatse enesehinnangu kujunemist toetavad kaasõpilastelt saadud hinnangud. Õpilane annab omapoolse	võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

säästliku kasutamise mõju tervisele ning looduskeskkonnale; Leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teistes õppeainetes õpitut; Tunneb ja rakendab kogukondlikke Eesti kultuuri-, käsitöötavasid Nimetab eri rahvaste peamisi kultuuritavasid Esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid Annab enda ja teiste tehtule tagasisidet				hinnangu oma tööle ning analüüsib enda arengut ja töö vältel omandatud uusi teadmisi ning oskusi. Kokkuvõtvalt hinnatakse pärast tööeseme valmimist ning kõigi sellega seonduvate tööetappide läbimist.	

põhjendades oma arvamust; Leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja enda hobidega.					

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: TEHNOLOOGIAÕPETUS
KLASS: 8. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 70 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Materjalid, nende töötlemisviisid ning töövahendid					
Võrdleb ja kasutab sobilikke materjale, töövahendeid, -pinke, masinaid ning viimistlus-ja/või kaunistusvõtteid eesmärgipäraselt; Järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; Järgib jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja teab ressursside säästliku kasutamise mõju tervisele ning	Materjalide liigid ja nende omadused, kasutamisviisid ning nende kombineerimisvõimalused. Elektroonikakomponendid ja nendest moodustatud süsteemi koostamine. Materjalide töötlemistehnoloogiad ja töövahendid (käsi- ja elektrilised tööriistad ja arvjuhitavad tööpingid). Viimistlemine ja pinnakatted.	Toorik Treipeitel Treipink Tsentripukk Pöördkeha Nikerduspeitlid Lõikeserv Treitoorik Kumerpeitel Lusikanuga Nikerdusnuga Kolmvaade 3D printer	Näiteks: Õõnesvormi treimine Puidust õõnesnõu Võtmehoidja modelleerimine Metallist avaja/nagi valmistamine Puidule kirjamine Info otsimine internetist	Õpilastele antakse järjepidevat tagasisidet, vahehinnetega hinnatakse erinevaid tööetappe. Kokkuvõtvalt hinnatakse peale tööeseme ning kõigi sellega seonduvate tööetappide valmimist.	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

sotsiaal-, majandus- ja looduskeskkonnale Leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teistes õppeainetes õpitut.	Multimateriaalsus ja erinevate materjalide kooskasutus. Tervisekaitse- ja ohutusnõuded töötlemisel ja ohutud töövõtted. Ressursside säästmine läbi materjalide ja esemete taaskasutuse, parandamise ja hooldamise.	Laserlõikepink CNC tehnoloogia Modeleerimistarkvara 3D mudel			
TEEMA: Tööprotsess					
Kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; Analüüsib infoallikates, sh pakenditel sisalduvat teavet ja kirjeldab oma tarbimisharjumusi	Töö- ja loomeprotsessi etappide eristamine, järjestamine ja kirjeldamine. Idee ja kavandi tähtsus eseme valmistamisel. Ideede hankimine ja allikakriitilisus (kasutamine kooskõlas autoriõigusega). Kahe ja kolmevaatelised	Treimine Noolutamine Lõõmutamine Karastamine Poleerimine Taondamine Tehniline joonestamine Modelleerimine Kirjamine	Näiteks: Õõnesvormi treimine Puidust õõnesnõu Võtmehoidja modelleerimine Metallist avaja/nagi valmistamine Puidule kirjamine Info otsimine internetist	Õpilastele antakse suulist tagasisidet pärast tööjuhendi valmimist ja selle õpetajale tutvustamist, mispeale saab õpilane loa hakata tööd tegema. Lõplikult hinnatakse pärast tööobjekti valmimist ning selle esitlemist õpetajale ja kaasõpilastele.	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

ning tarbimisvalikuid; Valib ja võrdleb materjale, sh toiduaineid eri töötlusviiside jaoks; Võrdleb ja kasutab sobilikke materjale, töövahendeid, -pinke, masinaid ning viimistlus-ja/või kaunistusvõtteid eesmärgipäraselt; Planeerib ja koostab eelarvet toote valmistamiseks; Järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; Planeerib iseseisvalt või rühmas tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; Järgib jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja	joonised ja mudelid, mis on loodud digitaalsete vahenditega kui ka ilma. Tervikliku tööprotsessi planeerimine üksi ja rühmas. Erinevatest materjalidest praktiliste esemete valmistamine kasutades eakohaseid töötlusviise. Eseme funktsionaalsus ja esteetilisus. Ornamendid rahvakunstis. Loovus ja leidlikkus - nutikad lahendused.	Sälkamine Laserlõige 3D printer		Valminud töid ei järjestata, vaid hinnatakse õpilase õppe läbimist ning õpiväljundite saavutamist. Oluline on ka õpilase endapoolne töö analüüs ning langetatud otsustele ja tehtule võimalikult objektiivse hinnangu andmine.	

teab ressursside säästliku kasutamise mõju tervisele ning sotsiaal-, majandus- ja looduskeskkonnale Leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teistes õppeainetes õpitut.					
TEEMA: Eneseanalüüs ja hindamine					
Analüüsib infoallikates, sh pakenditel sisalduvat teavet ja kirjeldab oma tarbimisharjumusi ning tarbimisvalikuid; Valib ja võrdleb materjale, sh toiduaineid eri töötlusviiside jaoks; Planeerib iseseisvalt või rühmas tervikliku tööprotsessi ning	Tööprotsessi analüüsimine ja tehtud valikute põhjendamine. Töötulemuse esitlemine nii individuaalselt kui rühmas erinevaid esitlusviise kasutades. Isikliku panuse mõtestamine rühmas töötamisel. Enda ja teiste töö	Refleksioon Autoriõigused Disainer	Näiteks: Õõnesvormi treimine Puidust õõnesnõu Võtmehoidja modelleerimine Metallist avaja/nagi valmistamine Puidule kirjamine Info otsimine internetist	Hinnatakse tehnilist lahendust ja kavandit, töö tulemit, töökultuuri ja töösse suhtumist. Tagasiside ei pea olema alati numbriline, vaid vaheetappidel võib olla ka sõnaline. Eriti oluline on õpilase enda hinnang oma tööle ning selle analüüs.	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; Leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teistes õppeainetes õpitut; Esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid Annab enda ja teiste tehtule tagasisidet põhjendades oma arvamust.	konstruktiivne tagasisidestamine.				
TEEMA: Igapäevaelu oskused ja tehnoloogia					

Kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; Analüüsib infoallikates, sh pakenditel sisalduvat teavet ja kirjeldab oma tarbimisharjumusi ning tarbimisvalikuid; Valib ja võrdleb materjale, sh toiduaineid eri töötlusviiside jaoks; Võrdleb ja kasutab sobilikke materjale, töövahendeid, -pinke, masinaid ning viimistlus-ja/või kaunistusvõtteid eesmärgipäraselt;	Tarbimise suunad ja mõju inimesele. Eelarve koostamine. Teadlik ja säästlik tarbimine. Parandustööd ja töövahendite hooldamine. Roheline mõtteviis. Tarbijainfo (pakendiinfo, kasutusjuhend, ohumärgid jm). Eesti ja teiste rahvaste kombed ja esemeline kultuur. Õppeaine seosed igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega. Masinad ja mehhanismid. Ergonoomia. Inseneeria ja tehniline looming. Erinevate tehnoloogiate rakendamise võimalused ja ohud.	CAD/CAM tarkvara Pingi operaator Erinevad plastid	Näiteks: Õõnesvormi treimine Puidust õõnesnõu Võtmehoidja modelleerimine Metallist avaja/nagi valmistamine Puidule kirjamine Info otsimine internetist	Diskussiooni käigus antakse tagasisidet kavandamise, tehniliste lahenduste, ergonoomilisuse ja esteetilise välimuse, samuti materjalide ning töövahendite kasutamise ja käsitlemise kohta.	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

Planeerib ja koostab eelarvet toote valmistamiseks; Järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; Järgib jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja teab ressursside säästliku kasutamise mõju tervisele ning sotsiaal-, majandus- ja looduskeskkonnale Leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teistes õppeainetes õpitut; Tunneb ja rakendab peamisi Eesti kultuuri-, käsitöö- ja toitumistavasid; kultuuritavasid ja rahvustoite ning rakendab neid	Tänapäeva tehnoloogiad ja nende kasutusvõimalused.				

Leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.					

AINEVALDKOND: TEHNOLOOGIA
ÕPPEAINE: TEHNOLOOGIAÕPETUS
KLASS: 9. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD	PRAKTILISED TÖÖD DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE	TAGASISIDESTA-MINE/ HINDAMINE	ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED
TEEMA: Materjalid, nende töötlemisviisid ning töövahendid					
Valib ja kombineerib materjale, sh toiduaineid eri töötlusviiside jaoks; Kasutab sobilikke materjale, töövahendeid, -pinke, masinaid ning viimistlus-ja/või kaunistusvõtteid eesmärgipäraselt; Järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; Planeerib iseseisvalt või rühmas tervikliku tööprotsessi ning	Materjalide liigid ja nende omadused, kasutamisviisid ning nende kombineerimisvõimalused. Elektroonikakomponendid ja nendest moodustatud süsteemi koostamine. Materjalide töötlemistehnoloogiad ja töövahendid (käsi- ja elektrilised tööriistad ja arvjuhitavad tööpingid). Viimistlemine ja pinnakatted. Multimateriaalsus ja	Poolautomaat keevitus Ist Pinge Intarsia Sulam Neetimine Generaator LED-pirn Päikesepaneel USB-kaabel Elektrood Mehhaaniline ja kineetiline energia	Näiteks: Vineerist tabaluku valmistamine; Internetist sobiliku töö otsimine; Puiduintarsia; Plekist valtsitud ja needitud kaanega karp; Tuuliku disain ja konstrueerimine; Päikesepatarei või USB-kaabli tõtel töötav LED-valgustus.	Hinnatakse tehnilist lahendust ja kavandit, töö tulemit, töökultuuri ja töösse suhtumist. Tagasiside ei pea olema alati numbriline, vaid vaheetappidel võib olla ka sõnaline.	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; Leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; Tunneb peamisi Eesti kultuuri-, käsitöö- ja toitumistavasid; Esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid.	erinevate materjalide kooskasutus. Tervisekaitse- ja ohutusnõuded töötlemisel ja ohutud töövõtted. Ressursside säästmine läbi materjalide ja esemete taaskasutuse, parandamise ja hooldamise.	Puidu võõrliigid Nurgavalts Nikerduspeitlid Erinevad metalliliigid			
TEEMA: Tööprotsess					
Kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega;	Töö- ja loomeprotsessi etappide eristamine, järjestamine ja kirjeldamine.	Keevitamine Kõvajoodis Pinge, amper, volt, takistus, oom Traatimine	Näiteks: Vineerist tabaluku valmistamine; Internetist sobiliku töö otsimine;	Õpilastele antakse suulist tagasisidet pärast tööjuhendi valmimist ja selle õpetajale tutvustamist, mispeale saab õpilane	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele.

Valib ja kombineerib materjale, sh toiduaineid eri töötlusviiside jaoks; Kasutab sobilikke materjale, töövahendeid, -pinke, masinaid ning viimistlus-ja/või kaunistusvõtteid eesmärgipäraselt; Oskab koostada eelarvet toote valmistamiseks; Järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; Planeerib iseseisvalt või rühmas tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; Leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut;	Idee ja kavandi tähtsus eseme valmistamisel. Ideede hankimine ja allikakriitilisus (kasutamine kooskõlas autoriõigusega). Kahe ja kolmevaatelised joonised ja mudelid, mis on loodud digitaalsete vahenditega kui ka ilma. Tervikliku tööprotsessi planeerimine üksi ja rühmas. Erinevatest materjalidest praktiliste esemete valmistamine kasutades eakohaseid töötlusviise. Eseme funktsionaalsus ja esteetilisus.	Freesimine Tehniline joonestamine Külmneetimine Noolutamine Karastamine Kalestamine	Puiduintarsia; Plekist valtsitud ja needitud kaanega karp; Tuuliku disain ja konstrueerimine; Päikesepatarei või USB-kaabli tõtel töötav LED-valgustus.	loa hakata tööd tegema. Lõplikult hinnatakse pärast tööobjekti valmimist ning selle esitlemist õpetajale ja kaasõpilastele. Valminud töid ei järjestata, vaid hinnatakse õpilase õppe läbimist ning õpiväljundite saavutamist. Oluline on ka õpilase endapoolne töö analüüs ning langetatud otsustele ja tehtule võimalikult objektiivse hinnangu andmine.	Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

Esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; Annab enda ja teiste tehtule konstruktiivset tagasisidet.	Ornamendid rahvakunstis. Loovus ja leidlikkus - nutikad lahendused.				
TEEMA: Eneseanalüüs ja hindamine					
Hindab infoallikates, sh pakenditel sisalduvat teavet kriitiliselt ja analüüsib selle põhjal oma tarbimisharjumusi ning teadlikke tarbimisvalikuid; Valib ja kombineerib materjale, sh toiduaineid eri töötlusviiside jaoks;	Tööprotsessi analüüsimine ja tehtud valikute põhjendamine. Töötulemuse esitlemine nii individuaalselt kui rühmas erinevaid esitlusviise kasutades. Isikliku panuse mõtestamine rühmas töötamisel.	Autoriõigused Konstruktiivsus Kriitika Enesearen g ja individuaalsus	Näiteks: Vineerist tabaluku valmistamine; Internetist sobiliku töö otsimine; Puiduintarsia; Plekist valtsitud ja needitud kaanega karp; Tuuliku disain ja konstrueerimine;	Õpilastele antakse järjepidevat tagasisidet, vahehinnetega hinnatakse erinevaid tööetappe. Kokkuvõtvalt hinnatakse peale tööeseme ning kõigi sellega seonduvate tööetappide valmimist. Eriti oluline on õpilase enda hinnang	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

Planeerib iseseisvalt või rühmas tervikliku tööprotsessi ning funktsionaalse ja esteetilise tulemuse; Leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; Esitleb, analüüsib ja põhjendab tööprotsessis tehtud valikuid ning lõpptulemust kas suuliselt või kirjalikult, kasutades sealhulgas digivahendeid; Annab enda ja teiste tehtule konstruktiivset tagasisidet.	Enda ja teiste töö konstruktiivne tagasisidestamine.		Päikesepatarei või USB-kaabli tõtel töötav LED-valgustus.	oma tööle ning selle analüüs.	
TEEMA: Igapäevaelu oskused ja tehnoloogia					

Kasutab tööd kavandades ainealast kirjandust ja teabeallikaid kooskõlas autoriõigusega; Hindab infoallikates, sh pakenditel sisalduvat teavet kriitiliselt ja analüüsib selle põhjal oma tarbimisharjumusi ning teadlikke tarbimisvalikuid; Valib ja kombineerib materjale, sh toiduaineid eri töötlusviiside jaoks; Oskab koostada eelarvet toote valmistamiseks; Järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; Teab jäätmete käitlemise ning keskkonnahoiu põhilisi nõudeid ja	Tarbimise suunad ja mõju inimesele. Eelarve koostamine. Teadlik ja säästlik tarbimine. Parandustööd ja töövahendite hooldamine. Roheline mõtteviis. Tarbijainfo (pakendiinfo, kasutusjuhend, ohumärgid jm). Eesti ja teiste rahvaste kombed ja esemeline kultuur. Õppeaine seosed igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega. Masinad ja mehhanismid. Ergonoomia. Inseneeria ja tehniline looming. Erinevate tehnoloogiate rakendamise võimalused ja ohud. Tänapäeva	Majapidamistööd Tarbijakaitseseadus Energiajäävus Roheline energia Taastuv energia Elektroonika komponendid kodu seadmetes Puiduvalik erinevatel elualadel Mehhatroonika	Näiteks: Vineerist tabaluku valmistamine; Internetist sobiliku töö otsimine; Puiduintarsia; Plekist valtsitud ja needitud kaanega karp; Tuuliku disain ja konstrueerimine; Päikesepatarei või USB-kaabli tõtel töötav LED-valgustus.	Hindamismudel koostatakse õpilasi kaasates ühistes aruteludes. Mudelis võib öelda, et hinne moodustub iga õpilase eneseanalüüsist ning õpetajate hinnangust. Eraldi hindab õpetaja meeskondade tööd nende ülesande järgi projektis Projektiplaani koostamise juures, millesse on aktiivselt kaasatud kõik rühmad, hindab õpetaja rühma sisendit, mis on seotud rühmaülesandega: kui hästi suudab rühm anda sisendit oma ülesandest lähtuvalt. Hinnatakse organiseerimist, üksiketappe, koostööd, üritust	Praktiliste tööde kohandamine vastavalt õpilaste võimetele ja suutlikkusele. Praktiline töö sama kõigile vastavalt oma võimetele.

ressursside säästliku kasutamise mõju tervisele ning sotsiaal-, majandus-ja looduskeskkonnale; Leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitut; Tunneb peamisi Eesti kultuuri-, käsitöö- ja toitumistavasid; Leiab õpitus seoseid igapäevaelu ja erinevate ametite ning hobidega.	tehnoloogiad ja nende kasutusvõimalused.			ennast, tagasisidet ning eneseanalüüsi.	

Ainevaldkond VÕÕRKEELED

1. Ainevaldkondlikud pädevused.

Võõrkeeleõppe tulemusena kujuneb õpilastel eakohane võõrkeelepädevus vähemalt kahes võõrkeeles, mis tähendab, et õpilane:
1) mõistab ja vahendab võõrkeeles esitatut;
2) suhtleb eesmärgipäraselt ja olukohaselt nii kõnes kui ka kirjas;
3) loob ja esitab nii suuliselt kui ka kirjalikult eri liiki tekste;
4) tunneb õpitavat keelt kõnelevate piirkondade/kogukondade kultuuri;
5) mõistab oma kultuuri ja teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
6) väärtustab võõrkeelte oskust ja on motiveeritud keeli õppima;
7) kasutab võõrkeelseid veebikeskkondi, teadvustades nende võimalikke ohte;
8) omandab edasiseks keelte õppimiseks vajalikud oskused ja kohandab need enda vajadustele vastavaks.

2. Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted.

Üldpädevused	
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	**Kultuuri- ja väärtuspädevuse** arendamisel suunatakse õpilasi väärtustama inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ning eetika seisukohalt. Oma kultuuri ja õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuuride tundmaõppimise kaudu õpitakse mõistma, aktseptima ja austama erinevaid väärtussüsteeme ning kultuurilist eripära. Õpilast suunatakse teadvustama mitme erineva kultuuri kooseksisteerimist nii klassiruumis kui ka väljaspool, tõhusalt tegutsema mitmekultuurilises keskkonnas ning tajuma enda erinevate keelte oskust tervikliku ja kasulikuna.
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	Igapäevastes suhtlussituatsioonides toimetulekuks nii kodus kui ka võõrsil on sobivate keelendite valiku kõrval vaja teada õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. **Sotsiaalne ja kodanikupädevus** on tihedalt seotud kultuuri-, väärtus- ja suhtluspädevusega. Sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamisele aitavad kaasa erinevad õpitöövormid (nt rühmatöö, projektõpe, õpiränne, keelelaagrid) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest või rahvusvaheline vabatahtlik tegevus.
3) enesemääratluspädevus	**Enesemääratluspädevus** areneb võõrkeeleõppes kasutatavate teemade kaudu. Iseendaga ja inimsuhetega seonduvat saab võõrkeeletunnis käsitleda arutluste, rollimängude ning muude õpitegevuste kaudu, mis aitavad õpilastel jõuda iseenda sügavama mõistmiseni. Õpilast toetatakse tema emotsioonide juhtimisel ja viisakusnormide omandamisel (rühma suhtluskeskkonna hoidmisel,

	konfliktide lahendamisel, toimetulekul esinemise või eksamitega).
4) õpipädevus	**Õpipädevust** kujundatakse pidevalt erinevaid õpistrateegiaid rakendades (nt teabe otsimine võõrkeelsetest allikatest, sõnaraamatu kasutamine, aktiivse kontakti otsimine sihtkeele kandjate ja kultuuriruumiga, kognitiivsed ja metakognitiivsed strateegiad), eesmärgiga, et õpilane suudaks eakohasel tasemel iseseisvalt töötada ning jätkata keelte õppimist läbi elu. Olulisel kohal on enesereflesioon ning õpitud teadmiste ja oskuste analüüsimine (nt Euroopa keelemapi põhimõtetest lähtuvalt). Õpilast toetatakse vastutuse võtmisel oma õpingute eest - õppetegevuse osaks on aja planeerimine, oma tegevuste mõtestamine (miks), motivatsiooni hoidmine, enesehindamine ja kaaslaste toetav hindamine. Õpilane on teadlik oodatavatest õpitulemustest ja teda kaasatakse vastavalt vanusele õppetöö eesmärkide seadmisse ja tulemuste kokkuvõtvasse hindamisse.
5) suhtluspädevus	**Suhtluspädevus** on võõrkeeleõppes keskne. Võõrkeeleõpetuse eesmärgid lähtuvad otseselt suhtluspädevuse komponentidest ning nende sisust. Hea eneseväljendusoskus, teksti mõistmine ja tekstiloome on eduka suhtlemise eeldused võõrkeeltes. Suhtluspädevuse arengu toetamiseks luuakse õpperühmas õppijat toetav turvaline keskkond. Tähelepanu pööratakse tekstiloomele ja vahendamisele, näiteks vestluses osalemise oskustele (vooruvahetus, ettepanekute tegemine ja neile reageerimine, koostöö loomine ja soodustamine).
6) matemaatika	**Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase pädevusega** seonduvad võõrkeeled suhtluspädevuse kaudu. Esmalt õpitakse võõrkeeles nt numbreid ning seejärel vastavalt keeleoskuse arengule mõistma erinevate elu- ja tegevusvaldkondade tekste, sh teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud teavet. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid eri liiki tekste luues, korrigeerides ja esitades. Digitaalsetest allikatest info otsimine, analüüsimine, allikate, sh tehisintellekti loodud teabe usaldusväärsuse hindamine ning erinevate multimeediavõimaluste kasutamine (nt esitlemisel) toetavad digipädevuse arengut ja õpilaste õpimotivatsiooni.
7) ettevõtlikkuspädevus	**Ettevõtlikkuspädevus** kaasneb eelkõige enesekindluse ja julgusega, mida annab inimesele võõrkeeleoskus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmärke ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega. Õppetööd lõimitakse nt. huvitegevuse, õpilaste omaalgatuslike

	projektidega (õpilasfirmad, loovtööd, üritused, külaliste vastuvõtmine), õppetöös teadvustatakse keelteoskuse rolli karjääri planeerimisel.
8) digipädevus	**Digipädevuse** arengu toetamine võõrkeeleõppes aitab õppijal kujuneda kohanemisvõimeliseks, elukestvat õpet väärtustavaks ning tööturul toimetulevaks ühiskonna liikmeks, digikodanikuks. Õpilasi suunatakse kasutama digivahendeid esitluste, projektide, õppemängude loomiseks, iseseisvaks keele arendamiseks (keeleõpperakendused), enesehindamiseks. Võõrkeelses teabekeskkonnas suunatakse õpilast turvaliselt haldama oma identiteeti, järgima küberturvalisuse ja eetika reegleid, hindama teabe usaldusväärsust.

3. Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted.

Õppekava läbivad teemad	
1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	„Õppimine ja töö". Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mida on muu hulgas vaja tulevases tööelus. Võõrkeelt õppides omandatakse eneseanalüüsiks ja enda tutvustamiseks vajalikku sõnavara ning oskusi, et ennast võõrkeeles esitleda ja oma mõtteid arusaadavalt edasi anda. Õpe võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt käivad õpilased ettevõtteis, tutvuvad ainevaldkonnaga seotud ametite, erialade ja edasiõppimisvõimalustega. Keskendutakse erinevate töö- ja õpingutega seotud pädevuste omandamisele. Nii kujuneb oskus koostada õpinguile ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente, suhelda erinevates töö- ja õppesituatsioonides, läbi viia eakohast uurimis- ja projektitööd, kujundada vajalikud karjääri kujundamise pädevused, jne.
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	„Kodukoht Eesti". Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ning keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning, väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma vastuseid keskkonna- ja inimarengu küsimustele nii kodus kui maailmas. Selleks sobivad erinevad projektõppe võimalused, kus noored mõõdavad ja muudavad oma ökoloogilist jalajälge, valivad eakohase probleemi oma kogukonnas, millele pakuvad välja lahendusi ning võrdlevad seda sarnaste olukordadega maailmas.
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	„Mina ja teised", „Igapäevaelu. Õppimine ja töö ning vaba aeg", „Kodukoht Eesti". Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab

	ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ja toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ning arengusuundadele. Selleks vajalike pädevuste kujundamiseks sobivad arutelud ja ühisalgatused (vt. Õppija agentsus ja kaasagentsus), mis võimaldavad eesmärgipäraselt tegutseda ja suunavad õppijaid ühiskonnas edenemise ja edukuse suunas.
4) kultuuriline identiteet	„Kodukoht Eesti", „Riigid ja nende kultuur". Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on salliv ja koostööaldis ning tegutseb tõhusalt mitmekultuurilises ruumis.
5) teabekeskkond ja meediakasutus	„Igapäevaelu. Õppimine ja töö ning vaba aeg", „Riigid ja nende kultuur". Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles turvaliselt oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.
6) tehnoloogia ja innovatsioon	„Igapäevaelu. Õppimine ja töö ning vaba aeg", "Meedia". Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegset tehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
7) tervis ja ohutus	„Mina ja teised", „Kodu ja lähiümbrus", „Igapäevaelu. Õppimine ja töö". Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes järgib tervislikku eluviisi, käitub turvaliselt ning aitab kaasa tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
8) väärtused ja kõlblus	„Mina ja teised", „Kodu ja lähiümbrus", „Kodukoht Eesti", „Igapäevaelu. Õppimine ja töö ning vaba aeg", „Riigid ja nende kultuur". Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

4. **Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.**

Võõrkeelte õpetamise eripärast lähtudes toimub õpetamine teemapõhiselt, lõimudes kõigi eluvaldkondadega.

5. **Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus**.

Võõrkeelte õpetamise eripärast lähtudes toimub õpetamine teemapõhiselt, lõimudes kõigi eluvaldkondadega.

6. **Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus).**

Võimaluste ja olude põhiselt õuesõppimine ja loodus- ja kultuuriobjektide külastamine, Rakvere linnaruumi tutvustamine.

7. **Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.**

Vabaduse tänava õppehoones toimuvad koostööhommikud, Tallinna tänava õppehoones koostöötunnid. Ühised väljasõidud ja koolitused.

8. **Ainetundide jaotus.**

Õppeaine/Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PRÕK § 15 lg 4
Inglise keel (A)			3	3	3+1	3	3+0,5	3	3	5
Saksa keel (B)						3+0,5	3	3	3	
Vene keel (B)						3+0,5	3	3	3	

9. **Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused.**

A-võõrkeel, 5. klass - õuesõppe läbiviimine, Rakvere linnaruumi loodus- ja kultuuri-objektide külastamine.

B-võõrkeel, 6. klass – õuesõppe läbiviimine, Rakvere linnaruumi loodus- ja kultuuri-objektide külastamine.

A-võõrkeel, 7. klass - õuesõppe läbiviimine, Rakvere linnaruumi loodus- ja kultuuri-objektide külastamine.

10. **Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus.**

Lähtume kooli hindamisjuhendist, erisused tulenevad õpilaste indviduaalsetest, hariduslikest ja käitmuslikest vajadustest.

11. **Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted.**

Koostöö vanemate ja tugipersonaliga selgitamaks välja õpilaste erivajadused. Vajadusel järeleaitamistunnid ja konsultatsioonid, kohandatud õppematerjal.

Ainevaldkond VÕÕRKEELED

1. Ainevaldkondlikud pädevused.

Võõrkeeleõppe tulemusena kujuneb õpilastel eakohane võõrkeelepädevus vähemalt kahes võõrkeeles, mis tähendab, et õpilane:
1) mõistab ja vahendab võõrkeeles esitatut;
2) suhtleb eesmärgipäraselt ja olukohaselt nii kõnes kui ka kirjas;
3) loob ja esitab nii suuliselt kui ka kirjalikult eri liiki tekste;
4) tunneb õpitavat keelt kõnelevate piirkondade/kogukondade kultuuri;
5) mõistab oma kultuuri ja teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
6) väärtustab võõrkeelte oskust ja on motiveeritud keeli õppima;
7) kasutab võõrkeelseid veebikeskkondi, teadvustades nende võimalikke ohte;
8) omandab edasiseks keelte õppimiseks vajalikud oskused ja kohandab need enda vajadustele vastavaks.

2. Ainevaldkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise kirjeldus, põhimõtted.

Üldpädevused	
1) kultuuri- ja väärtuspädevus	**Kultuuri- ja väärtuspädevuse** arendamisel suunatakse õpilasi väärtustama inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ning eetika seisukohalt. Oma kultuuri ja õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuuride tundmaõppimise kaudu õpitakse mõistma, aktseptima ja austama erinevaid väärtussüsteeme ning kultuurilist eripära. Õpilast suunatakse teadvustama mitme erineva kultuuri kooseksisteerimist nii klassiruumis kui ka väljaspool, tõhusalt tegutsema mitmekultuurilises keskkonnas ning tajuma enda erinevate keelte oskust tervikliku ja kasulikuna.
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus	Igapäevastes suhtlussituatsioonides toimetulekuks nii kodus kui ka võõrsil on sobivate keelendite valiku kõrval vaja teada õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. **Sotsiaalne ja kodanikupädevus** on tihedalt seotud kultuuri-, väärtus- ja suhtluspädevusega. Sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamisele aitavad kaasa erinevad õpitöövormid (nt rühmatöö, projektõpe, õpiränne, keelelaagrid) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest või rahvusvaheline vabatahtlik tegevus.
3) enesemääratluspädevus	**Enesemääratluspädevus** areneb võõrkeeleõppes kasutatavate teemade kaudu. Iseendaga ja inimsuhetega seonduvat saab võõrkeeletunnis käsitleda arutluste, rollimängude ning muude õpitegevuste kaudu, mis aitavad õpilastel jõuda iseenda sügavama mõistmiseni. Õpilast toetatakse tema emotsioonide juhtimisel ja viisakusnormide omandamisel (rühma suhtluskeskkonna hoidmisel,

	konfliktide lahendamisel, toimetulekul esinemise või eksamitega).
4) õpipädevus	**Õpipädevust** kujundatakse pidevalt erinevaid õpistrateegiaid rakendades (nt teabe otsimine võõrkeelsetest allikatest, sõnaraamatu kasutamine, aktiivse kontakti otsimine sihtkeele kandjate ja kultuuriruumiga, kognitiivsed ja metakognitiivsed strateegiad), eesmärgiga, et õpilane suudaks eakohasel tasemel iseseisvalt töötada ning jätkata keelte õppimist läbi elu. Olulisel kohal on enesereflesioon ning õpitud teadmiste ja oskuste analüüsimine (nt Euroopa keelemapi põhimõtetest lähtuvalt). Õpilast toetatakse vastutuse võtmisel oma õpingute eest - õppetegevuse osaks on aja planeerimine, oma tegevuste mõtestamine (miks), motivatsiooni hoidmine, enesehindamine ja kaaslaste toetav hindamine. Õpilane on teadlik oodatavatest õpitulemustest ja teda kaasatakse vastavalt vanusele õppetöö eesmärkide seadmisse ja tulemuste kokkuvõtvasse hindamisse.
5) suhtluspädevus	**Suhtluspädevus** on võõrkeeleõppes keskne. Võõrkeeleõpetuse eesmärgid lähtuvad otseselt suhtluspädevuse komponentidest ning nende sisust. Hea eneseväljendusoskus, teksti mõistmine ja tekstiloome on eduka suhtlemise eeldused võõrkeeltes. Suhtluspädevuse arengu toetamiseks luuakse õpperühmas õppijat toetav turvaline keskkond. Tähelepanu pööratakse tekstiloomele ja vahendamisele, näiteks vestluses osalemise oskustele (vooruvahetus, ettepanekute tegemine ja neile reageerimine, koostöö loomine ja soodustamine).
6) matemaatika	**Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase pädevusega** seonduvad võõrkeeled suhtluspädevuse kaudu. Esmalt õpitakse võõrkeeles nt numbreid ning seejärel vastavalt keeleoskuse arengule mõistma erinevate elu- ja tegevusvaldkondade tekste, sh teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud teavet. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid eri liiki tekste luues, korrigeerides ja esitades. Digitaalsetest allikatest info otsimine, analüüsimine, allikate, sh tehisintellekti loodud teabe usaldusväärsuse hindamine ning erinevate multimeediavõimaluste kasutamine (nt esitlemisel) toetavad digipädevuse arengut ja õpilaste õpimotivatsiooni.
7) ettevõtlikkuspädevus	**Ettevõtlikkuspädevus** kaasneb eelkõige enesekindluse ja julgusega, mida annab inimesele võõrkeeleoskus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmärke ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega. Õppetööd lõimitakse nt. huvitegevuse, õpilaste omaalgatuslike

	projektidega (õpilasfirmad, loovtööd, üritused, külaliste vastuvõtmine), õppetöös teadvustatakse keelteoskuse rolli karjääri planeerimisel.
8) digipädevus	**Digipädevuse** arengu toetamine võõrkeeleõppes aitab õppijal kujuneda kohanemisvõimeliseks, elukestvat õpet väärtustavaks ning tööturul toimetulevaks ühiskonna liikmeks, digikodanikuks. Õpilasi suunatakse kasutama digivahendeid esitluste, projektide, õppemängude loomiseks, iseseisvaks keele arendamiseks (keeleõpperakendused), enesehindamiseks. Võõrkeelses teabekeskkonnas suunatakse õpilast turvaliselt haldama oma identiteeti, järgima küberturvalisuse ja eetika reegleid, hindama teabe usaldusväärsust.

3. Ainevaldkonna õppeainete kaudu läbivate teemade käsitlemise kirjeldus, põhimõtted.

Õppekava läbivad teemad	
1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine	„Õppimine ja töö". Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mida on muu hulgas vaja tulevases tööelus. Võõrkeelt õppides omandatakse eneseanalüüsiks ja enda tutvustamiseks vajalikku sõnavara ning oskusi, et ennast võõrkeeles esitleda ja oma mõtteid arusaadavalt edasi anda. Õpe võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt käivad õpilased ettevõtteis, tutvuvad ainevaldkonnaga seotud ametite, erialade ja edasiõppimisvõimalustega. Keskendutakse erinevate töö- ja õpingutega seotud pädevuste omandamisele. Nii kujuneb oskus koostada õpinguile ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente, suhelda erinevates töö- ja õppesituatsioonides, läbi viia eakohast uurimis- ja projektitööd, kujundada vajalikud karjääri kujundamise pädevused, jne.
2) keskkond ja jätkusuutlik areng	„Kodukoht Eesti". Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ning keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning, väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma vastuseid keskkonna- ja inimarengu küsimustele nii kodus kui maailmas. Selleks sobivad erinevad projektõppe võimalused, kus noored mõõdavad ja muudavad oma ökoloogilist jalajälge, valivad eakohase probleemi oma kogukonnas, millele pakuvad välja lahendusi ning võrdlevad seda sarnaste olukordadega maailmas.
3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	„Mina ja teised", „Igapäevaelu. Õppimine ja töö ning vaba aeg", „Kodukoht Eesti". Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab

	ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ja toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ning arengusuundadele. Selleks vajalike pädevuste kujundamiseks sobivad arutelud ja ühisalgatused (vt. Õppija agentsus ja kaasagentsus), mis võimaldavad eesmärgipäraselt tegutseda ja suunavad õppijaid ühiskonnas edenemise ja edukuse suunas.
4) kultuuriline identiteet	„Kodukoht Eesti", „Riigid ja nende kultuur". Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on salliv ja koostööaldis ning tegutseb tõhusalt mitmekultuurilises ruumis.
5) teabekeskkond ja meediakasutus	„Igapäevaelu. Õppimine ja töö ning vaba aeg", „Riigid ja nende kultuur". Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles turvaliselt oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.
6) tehnoloogia ja innovatsioon	„Igapäevaelu. Õppimine ja töö ning vaba aeg", "Meedia". Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegset tehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
7) tervis ja ohutus	„Mina ja teised", „Kodu ja lähiümbrus", „Igapäevaelu. Õppimine ja töö". Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes järgib tervislikku eluviisi, käitub turvaliselt ning aitab kaasa tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
8) väärtused ja kõlblus	„Mina ja teised", „Kodu ja lähiümbrus", „Kodukoht Eesti", „Igapäevaelu. Õppimine ja töö ning vaba aeg", „Riigid ja nende kultuur". Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

4. **Ainevaldkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus.**

Võõrkeelte õpetamise eripärast lähtudes toimub õpetamine teemapõhiselt, lõimudes kõigi eluvaldkondadega.

5. **Teiste ainevaldkondade õppeainete lõimingu rakendamise viisid ja kirjeldus**.

Võõrkeelte õpetamise eripärast lähtudes toimub õpetamine teemapõhiselt, lõimudes kõigi eluvaldkondadega.

6. **Ainevaldkonna õppeainete õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused (sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline tunni- ja kooliväline tegevus).**

Võimaluste ja olude põhiselt õuesõppimine ja loodus- ja kultuuriobjektide külastamine, Rakvere linnaruumi tutvustamine.

7. **Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.**

Vabaduse tänava õppehoones toimuvad koostööhommikud, Tallinna tänava õppehoones koostöötunnid. Ühised väljasõidud ja koolitused.

8. **Ainetundide jaotus.**

Õppeaine/Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	PRÕK § 15 lg 4
Inglise keel (A)			3	3	3+1	3	3+0,5	3	3	5
Saksa keel (B)						3+0,5	3	3	3	
Vene keel (B)						3+0,5	3	3	3	

9. **Õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused.**

A-võõrkeel, 5. klass - õuesõppe läbiviimine, Rakvere linnaruumi loodus- ja kultuuri-objektide külastamine.

B-võõrkeel, 6. klass – õuesõppe läbiviimine, Rakvere linnaruumi loodus- ja kultuuri-objektide külastamine.

A-võõrkeel, 7. klass - õuesõppe läbiviimine, Rakvere linnaruumi loodus- ja kultuuri-objektide külastamine.

10. **Ainevaldkonna õppeainete hindamise põhimõtted, erisuste kirjeldus.**

Lähtume kooli hindamisjuhendist, erisused tulenevad õpilaste indviduaalsetest, hariduslikest ja käitmuslikest vajadustest.

11. **Ainevaldkonna õppeainetes hariduslike erivajadustega (andekad, tuge vajavad) õpilaste õppekorralduse, õpilaste arengu toetamise ja individuaalsuse arvestamise üldised põhimõtted.**

Koostöö vanemate ja tugipersonaliga selgitamaks välja õpilaste erivajadused. Vajadusel järeleaitamistunnid ja konsultatsioonid, kohandatud õppematerjal.

AINEVALDKOND: A-VÕÕRKEEL

ÕPPEAINE: INGLISE KEEL

KLASS: 3. klass

TUNDIDE ARV: 105 tuundi (3 tundi nädalas)

TULEMUSED OSAOSKUSTE KAUPA:

Kuulamisoskus, õpilane:

- Saab kuulates aru lühikestest lausetest ja lihtsatest igapäevastest väljenditest;
- Reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja juhistele.
- Kuulab, kordab ja eristab erinevaid häälikuid (nt miinimumpaarid);
- Kuulab autentset ja õppeotstarbel salvestatud kõnet (õpetaja ja/või emakeelerääkijate kõnelduna), kordab, jäljendab, plaksutab kaasa, näitab käega (intonatsiooni, keelerütmi, meloodiat ja rõhuasetusi);
- Reageerib teatud sõnale või fraasile vastava tegevusega (nt käetõstmine, püstitõusmine, esemele või pildile osutamine);

Lugemisoskus sh tekstianalüüs ja kirjandusteosed, õpilane:

- Mõistab lugedes väga lihtsaid tekste fraashaaval, leides üles õpitud sõnad ja väljendid ning tuginedes neile.
- Tutvub tähestikuga ja harjutab seda;
- Loeb häälega*;*
- Loeb ja mõistab õpetaja abiga tööjuhendit või küsimust (mida tuleb teha või millist infot tekstist otsida);
- Loeb lühikesi (piltidega varustatud) lugusid;

Kirjutamine sh loominguline kirjutamine; grammatika ja õigekiri, õpilane:

- Kirjutab õpitud sõnu ning täidab õpitud sõnavara kasutades lihtsat lünkteksti.
- Teeb ärakirja;
- Kirjutab kuuldu järgi sõnu;
- Kirjutab isikuandmeid (vihiku peale);
- Kirjutab sõnadega numbreid;

Rääkimisoskus sh häälduse ja intonatsioon, õpilane:

- Räägib õpitud lauseid kasutades ning õpitud sõnadest ja väljenditest lühikesi lihtlauseid moodustades;
- Kordab häälikuid, silpe, sõnu või fraase;
- Koostab ja harjutab lihtsaid lauseid ootuspärase info edastamiseks (pildi, tunniplaani, ankeedi, jne. järgi), koostab plakati ja esitleb seda;
- Kasutab dialoogides õpitud pöördumisi, vabandusi, viisakusväljendeid (teretab, tänab jne);
- Esitab laule ja luuletusi; (laulab kaasa teemakohases laulus);

Õpitulemused:
3. klassi lõpetaja:
1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
2) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning kirjeldab lühilausetega oma lähiümbrust;
3) reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
4) on omandanud esmased teadmised õpitava keele maast;
5) suhtub positiivselt võõrkeele õppimisesse;
6) kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, tüüpmalle) võõrkeele õppimiseks;
7) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.

Õppesisu teemade kaupa:

Mina ja teised. Enese ja kaaslaste tutvustus

Kodu ja lähiümbrus. Pereliikmed, kodu asukoht

Kodukoht Eesti. Riik, pealinn, rahvused; aastaajad, kodukoha tutvustus

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Lihtsad tegevused kodus ja koolis ning nende tegevustega seotud vahendid.

Vaba aeg. Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid. Lemmiktegevused ja eelistused.

Põhimõisted

- Present Simple (lihtolevik) Jaatav lause/küsilause/lühivastus.
- Artiklid a/an.

- Adjectives (omadussõnad)
- Regular plural nouns (reeglipärane mitmuse vorm)
- Numbrid 1-20
- Question words (küsisõnad) What, How, Where, Who
- Prepositions (eessõnad) in, on, under.
- Tegusõna “Have got” pööramine (omama)
- Present continuous (kestev olevik) jaatav lause.
- Sõnavara - värvid, mänguasjad, koolitarbed, tansport, omadussõnad, söök, loodus, ruumid majas, mööbel, perekond, esemed toas, numbrid 1-20, ilm.

Praktilised tööd:

Võimalusel luulekonkursil osalemine, plakatite tegemine

Digipädevuste arendamine

Õppija lahendab erinevaid arvutipõhiseid keeleülesanded, osaleb keeleõppemängudes, kasutab veebisõnastikku.

Õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid, e-posti. Õppija panustab meeskonna koostöösse digikeskkonnas, võttes erinevaid rolle ning osaledes ühises otsustamises. Õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid, arvestades muu hulgas võimalike lugejate/kuulajate/vaatajate kultuuriliste, vanuseliste ja muude eripäradega.

Tagasisidetamine/hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist.

Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine. Igas peatükis hinnatakse sõnade töid ja suuliseid vastuseid (näiteks luuletus, jutustus,sõnade küsimine suuliselt).

AINEVALDKOND: A-VÕÕRKEEL

ÕPPEAINE: INGLISE KEEL

KLASS: 4. klass

TUNDIDE ARV: 105 tundi (3 tundi nädalas)

TULEMUSED OSAOSKUSTE KAUPA:

Kuulamisoskus, õpilane:

- Saab kuulates aru lühikestest lausetest ja lihtsatest igapäevastest väljenditest;
- Reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja juhistele.
- Kuulab, kordab ja eristab erinevaid häälikuid (nt miinimumpaarid);
- Kuulab autentset ja õppeotstarbel salvestatud kõnet (õpetaja ja/või emakeelerääkijate kõnelduna), kordab, jäljendab, plaksutab kaasa, näitab käega (intonatsiooni, keelerütmi, meloodiat ja rõhuasetusi);
- Täiendab pilti, sobitab ja leiab vajaliku kuuldu põhjal;
- Mängib tähelepanelikku kuulamist nõudvaid mänge (nt „Bingo“);
- Kuulab laule ja luuletusi ning täidab nende põhjal ülesandeid (ridade järjestamine, riimuvate sõnade leidmine jne).

Lugemisoskus sh tekstianalüüs ja kirjandusteosed, õpilane:

- Mõistab lugedes väga lihtsaid tekste fraashaaval, leides üles õpitud sõnad ja väljendid ning tuginedes neile.
- Tutvub tähestikuga ja harjutab seda;
- Loeb häälega;
- Loeb ja mõistab õpetaja abiga tööjuhendit või küsimust (mida tuleb teha või millist infot tekstist otsida);
- Loeb lühikesi (piltidega varustatud) lugusid;
- Paneb tekstilõigud (SMS-sõnumid, lühidialoogid jne) õigesse järjekorda; reastab lauseid vastavalt sisule;
- Tunneb ära ja vajadusel märgib tekstis tuttavad sõnad ja väljendid, loetellu sobimatu sõna; eristab teksti alusel õiged ja valed väited; vastab küsimustele (nt enesekontrolli võimalus: peab kokku saama õige lahendussõna).

Kirjutamine sh loominguline kirjutamine; grammatika ja õigekiri, õpilane:

- Kirjutab õpitud sõnu ja lauseid ning täidab õpitud sõnavara kasutades lihtsat lünkteksti.
- Teeb ärakirja;
- Kirjutab kuuldu järgi sõnu, väljendeid, lauseid;
- Kirjutab isikuandmeid (vihiku peale, ankeeti jne);
- Kirjutab sõnadega numbreid, arve (arvutamine), kuupäevi, jne. (arvutusülesanded; mängib numbreid kuulates Bingot);
- Täidab lünkteksti (nt kirjutab e-mailile vastuse, täites etteantud tekstis ära lüngad);
- Võrdleb pilte, otsib esemeid, kirjutab lauseid puuduolevate esemete kohta (nt Pildil B ei ole raamatut);
- Koostab lühikese loovtöö kas üksi või rühmas (tunniplaan, menüü, ilma kirjeldus jne).

Rääkimisoskus sh hääldus ja intonatsioon, õpilane:

- Räägib õpitud lauseid kasutades ning õpitud sõnadest ja väljenditest lühikesi lihtlauseid moodustades;
- Kordab häälikuid, silpe, sõnu või fraase;
- Kasutab etteantud / õpitud väljendeid ja lauseid (väljendab oma eelistusi, täidab etteantud tabelit jne);
- Kasutab dialoogides õpitud pöördumisi, vabandusi, viisakusväljendeid (teretab, tänab jne);
- Esitab laule ja luuletusi; (laulab kaasa teemakohases laulus;
- Küsib, kas teised said temast aru ning mida nad arvavad.

Õpitulemused:
4. klassi lõpetaja:
1) saab õpitud temaatika piires aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
2) mõistab olulist õpitud temaatika piires;
3) kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;
4) tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades õpitavat keelt emakeelena kõnelejaga;
5) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
6) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
7) seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Õppesisu teemade kaupa:

Mina ja teised. Iseloom, välimus, enesetunne ja tervis, suhted sõpradega ja lähikondlastega, ühised tegevused, viisakas käitumine.

Kodu ja lähiümbrus. Kodu ja koduümbrus, sugulased; pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised.

Kodukoht Eesti. Eesti asukoht, sümboolika ja tähtpäevad; linn ja maa, Eesti loodus, ilm, käitumine looduses.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Õppimine ja töö. Kodused toimingud, söögikorrad, hügieeniharjumused; turvaline liiklemine; poes käik; kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid.

Vaba aeg. Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid.

Põhimõisted.

- Present Continuous (Kestev olevik), jaatav lause ja küsilause.
- Mõisted this/that/these/those
- Present Simple (Lihtolevik), jaatav lause, küsilause. Abitegusõnad do/does.
- Time Phrases (Kell), täistund, pooltund
- Question words (Küsisõnad), who/whose/what
- Past Simple (Lihtminevik), reeglipärane lihtminevik, lihtminevik tegusõnast “be”
- Prepositions (Eessõnad), next to, between, behind, in front of, over, under, through.
- Ajamäärsõnad always, sometimes, never.
- Asesõnad me, him, her, it, us, them.
- Sõnavara nädalapäevad, spordialad, hobid, riietus, kehaosad, kuunimetused, ilm, söök, jook, loomad, numbrid 20-100.

Praktilised tööd:

Võimalusel luulekonkursil osalemine, plakatite tegemine

Digipädevuste arendamine

Õppija lahendab erinevaid arvutipõhiseid keeleülesanded, osaleb keeleõppemängudes, kasutab veebisõnastikku.

Õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid, e-posti. Õppija panustab meeskonna koostöösse digikeskkonnas, võttes erinevaid rolle ning osaledes ühises otsustamises. Õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid, arvestades muu hulgas võimalike lugejate/kuulajate/vaatajate kultuuriliste, vanuseliste ja muude eripäradega.

Tagasisidetamine/hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist.

Hindamise vormina on kasutusel hinded. Igas peatükis hinnatakse sõnade töid ja suuliseid vastuseid (näiteks luuletus, jutustus,sõnade küsimine suuliselt).

AINEVALDKOND: A-VÕÕRKEEL

ÕPPEAINE: INGLISE KEEL

KLASS: 5. klass

TUNDIDE ARV: 140 tundi (4 tundi nädalas)

TULEMUSED OSAOSKUSTE KAUPA:

Kuulamisoskus, õpilane:

- Saab kuulates aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest ning tuleb toime igapäevases suhtluses, kui vestluskaaslane räägib aeglaselt;
- mõistab üldjoontes lühikest lihtsat igapäevasuhtlust, kui kõneldakse aeglaselt ja selgelt;
- mõistab väga lihtsat selge ülesehitusega ettekannet või esitlust tuttaval teemal, kui seda illustreeritakse slaidide, konkreetsete näidete või diagrammidega ja kõneldakse aeglaselt, selgelt ning vajaduse korral korrates;
- mõistab lühikeste lihtsate ja selgete sõnumite või teadaannete põhisisu;
- kuulab audio/videoteksti, leiab ja/või sobitab kuuldu põhjal vastused küsimustele (nt õige/vale, valikvastused), järjestab tekstilõike ja pilte;
- järgib suuliselt antud mängureegleid (sõnamäng, liikumismäng), juhiseid ja töökäske;
- kuulab teksti (ja näiteks kirjutab kuuldu põhjal enda oma ja esitab selle);
- joonistab või täiendab kuuldu põhjal pilti;
- kuulab aeglaselt, taustamürata esitatud teadaandeid (nt jaamas, kaupluses) ja vastab faktiküsimustele.

Lugemisoskus sh tekstianalüüs ja kirjandusteosed, õpilane:

- mõistab lugedes lühikese ja lihtsa teksti põhiideed ja -sõnumit ning olulist teavet selles;
- leiab lühikestest tarbetekstidest teatud harjumuspärast teavet;
- mõistab lihtsaid tekste, isiklikke e-kirju või postitusi, kui teema on tuttav;
- mõistab olulist teavet lühiuudises;
- loeb iseseisvalt eakohast adapteeritud ilukirjanduslikku teksti ja täidab selle põhjal ülesandeid (vastab küsimustele, koostab ideekaardi/mõistekaardi);
- loeb lühikesi tarbetekste (kuulutus, menüü, silt) ja täidab ülesandeid teksti põhjal, vahendab loetud infot emakeeles;
- järjestab sõnad lauseteks ja tekstilõigud tekstideks; sobitab pilte ja tekstilõike;
- järgib loetud lihtsaid mängureegleid ja juhiseid (lauamäng, sõnamäng, liikumismäng jms) ning osaleb mängus ja/või juhib mängu;
- leiab internetist õpitavas keeles lühiteksti ja tutvustab seda kaaslastele.

Kirjutamine sh loominguline kirjutamine; grammatika ja õigekiri, õpilane:

- kirjutab lühikesi ja lihtsaid, peamiselt lihtlausetest koosnevaid tekste;
- kirjutab lühikesi lihtsaid teateid, e-kirju ja tekstisõnumeid;
- kirjutab lihtsaid tekste tuttaval teemal, väljendades oma muljeid ja arvamusi;
- kirjeldab toimunud ja kavandatud tegevusi;
- ühendab lauseid enamkasutatavate sidesõnadega;
- kirjutab etteantud teemal (nt sõnum, postkaart, lühike kiri, kirjeldav jutustus, ringkiri, koomiks);
- kirjeldab pilti (nt asjad, inimesed, kohad, tegevused);
- koostab paaris või rühmas küsimustiku, saadud tulemuste põhjal koostab lihtsa diagrammi või kirjaliku kokkuvõtte ja võrdleb tulemusi;
- koostab teksti arvutis ja tutvub võimalustega kasutada eesti keeles mitteesinevaid tähti ja diakriitilisi märke.

Rääkimisoskus sh häälдus ja intonatsioon, õpilane:

- osaleb suulises suhtluses igapäevastel teemadel ja olmeolukordades, kasutades põhiliselt lihtlauseid;
- osaleb lihtsas igapäevasuhtluses, kui see seisneb otseses infovahetuses tuttaval teemal;
- kireldab lihtsate lausetega ennast, oma perekonda, teisi inimesi, kohti ja asju;
- räägib lihtsate lausetega oma huvidest ja eelistustest ning varem toimunud ja tulevastest tegevustest;
- esitab lihtsat eelnevalt ettevalmistatud ja päheõpitud teksti;
- kasutab prosoodilisi vahendeid (rõhku, intonatsiooni, rütmi) võrdlemisi hästi tuttavate igapäevaste sõnade ja fraaside hääldamisel;
- kordab uusi sõnu ja väljendeid õige hääлduse, rõhu, rütmi ja intonatsiooniga;
- kirjeldab ennast, oma sõpru ja peret, huvialasid, harjumusi, päeva, nädalavahetust, koolivaheaega (sh minevikus), kavatsusi tulevikus (nt loob sellest grupitööna video);
- kirjeldab pildil olevaid inimesi ja tegevusi;
- annab edasi lühikese lihtsa teksti põhisisu/räägib etteantud teemal, kasutades kava või muud tuge (esitlus, skeem, infokaart, mõttekaart, pildiseeria vm);
- osaleb rollimängus või koostab kaaslasega dialoogi, küsib ja annab infot, annab nõuandeid, saavutab kokkuleppe;
- küsib ja avaldab enda ja kaaslaste arvamust koos põhjendusega;
- esitab teksti põhjal küsimusi ning jutustab nende abil loetu ümber.

Õpitulemused:
5. klassi lõpetaja:
1) saab õpitud temaatika piires aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
2) mõistab olulist õpitud temaatika piires;
3) kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;
4) tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades õpitavat keelt emakeelena kõnelejaga;

5) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
6) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
7) seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Õppesisu teemade kaupa:

Mina ja teised. Iseloom, välimus, enesetunne ja tervis, suhted sõpradega ja lähikondlastega, ühised tegevused, viisakas käitumine.

Kodu ja lähiümbrus. Kodu ja koduümbrus, sugulased; pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised.

Kodukoht Eesti. Eesti asukoht, sümboolika ja tähtpäevad; linn ja maa, Eesti loodus, ilm, käitumine looduses.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Õppimine ja töö. Kodused toimingud, söögikorrad, hügieeniharjumused;turvaline liiklemine, tee küsimine ja juhatamine; poes käik, arsti juures käimine; kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid.

Vaba aeg. Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid.

Riigid ja nende kultuur. Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed, mõned tuntumad sündmused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; Eesti naaberriigid.

Põhimõisted

- A/an, the, Imperative
- Can, Subject personal pronouns, Possessive adjective, the verb to be, the verb have got, possessive case (‘s/of the), adjectives
- Plurals, this/these - that/those, there is – there are, a/an - some/any, prepositions of place, possessive case (‘/’s)
- Linkers (first, then, after, next), present simple, prepositions of time (at, on, in), adverbs of frequency, question words, must – mustn't
- Love, like, hate + -ing form, countable/uncountable nouns, a/an/some/any, partitives, quantifiers, comparisons
- Present continuous, prepositions of movement, object personal pronouns – possessive pronouns, be going to – will, present continuous (future meaning), have to – don't have to
- Was/were, past simple (regular – irregular verbs)
- Vocabulary – the alphabet and spelling, cardinal numbers (1-100), classroom objects, colours, greetings, introducing yourself to others, classroom language, countries and nationalities, sports, appearance/character, family members, rooms/places of a house, furniture & appliances, house features, ordinal numbers, places in a town, daily routine/free-time activities, the time, school subjects, food & drinks, cooking tools, seasons & months, activities, festive activities, the weather, clothes/accessories/footwear, geographical features, famous people & and jobs, means of transport, animals.

Praktilised tööd:

Võimalusel luulekonkursil osalemine, plakatite tegemine

Digipädevuste arendamine

Õppija lahendab erinevaid arvutipõhiseid keeleülesanded, osaleb keeleõppemängudes, kasutab veebisõnastikku.

Õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid, e-posti, oskab saata häälsõnumit, oskab salvestada kõnet.

Õppija panustab meeskonna koostöösse digikeskkonnas, võttes erinevaid rolle ning osaledes ühises otsustamises. Õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid, arvestades muu hulgas võimalike lugejate/kuulajate/vaatajate kultuuriliste, vanuseliste ja muude eripäradega.

Tagasisidetamine/hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist.

Hindamise vormina on kasutusel hinded. Igas peatükis hinnatakse sõnade töid ja suuliseid vastuseid (näiteks luuletus, jutustus,sõnade küsimine suuliselt). Iga peatüki lõpus on peatüki kokkuvõttev test.

AINEVALDKOND: A-VÕÕRKEEL

ÕPPEAINE: INGLISE KEEL

KLASS: 6. klass

Tundide arv: 140 tundi (4 tundi nädalas)

TULEMUSED OSAOSKUSTE KAUPA:

Kuulamisoskus, õpilane:

- Mõistab kuulatud dialooge ja tekste.
- Reageerib kuuldud infole vastavalt.
- Oskab esitada küsimusi ja vastata küsimustele.

Lugemisoskus sh tekstianalüüs ja kirjandusteosed, õpilane:

- Mõistab tekste ja suudab välja selgitada peamist mõtet ja detaile.
- Suudab lugeda eale vastavat romaani, novelli, luulet ja neid analüüsida.
- Suudab omandada sõnavara kontekstist.

Kirjutamine sh loominguline kirjutamine; grammatika ja õigekiri, õpilane:

- Suudab kirjutada lühemaid esseesid, kirju, luuletusi.
- Oskab kirjutades eakohaselt kasutada grammatika struktuure.

Rääkimisoskus sh hääldus ja intonatsioon, õpilane:

- Oskab eakohaselt arutleda erinevate teemade üle, osaleda rollimängudes ja teha esitlusi
- Suuline suhtlus: Küsimustele vastamine, arutelud, rollimängud.
- Oskab kasutada õiget häädlust ja intonatsiooni, et väljendatu oleks selge ja arusaadav.

Õpitulemused, 6. klassi lõpetaja:

1) saab õpitud temaatika piires aru eakohastest tekstidest ning mõistab konteksti abil neis esinevaid üksikuid tundmatuid sõnu;
2) koostab õpitud temaatika piires lühikesi tekste nii kõnes kui kirjas;
3) tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades inglise keele vahendusel;

4) teadvustab õpitava maa ja oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab vajadusel nendega arvestada;

5) suhtub positiivselt võõrkeele õppimisse ja on motiveeritud seda kasutama väljaspool keeletundi (suhtlus, muusika, filmid, teabevahendid);

6) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;

7) suudab iseseisvalt infot leida ning seda esitada, viidates kasutatud allikatele;

8) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas, andes tulemustest kaaslastele tagasisidet;

9) seab endale õpieesmärke ning hindab koos kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Õppesisu teemade kaupa:

Mina ja teised. Iseloom, välimus, enesetunne ja tervis, suhted sõpradega ja lähikondlastega, ühised tegevused, viisakas käitumine.

Kodu ja lähiümbrus. Kodu ja koduümbrus, sugulased; pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised.

Kodukoht Eesti. Eesti asukoht, sümboolika ja tähtpäevad; linn ja maa, Eesti loodus, ilm, käitumine looduses.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Kodused toimingud, söögikorrad, hügieeniharjumused; turvaline liiklemine, tee küsimine ja juhatamine; poes käik, arsti juures käimine; kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid.

Vaba aeg. Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid.

Riigid ja nende kultuur. Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed, mõned tuntumad sündmused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast.

Põhimõisted: Ajavormid: lihtolevik, kestev olevik, lihtminevik (positiivsed/negatiivsed laused, küsimuste koostamine), kellaajad, isikulised asesõnad, omastavad asesõnad, objektiivsed asesõnad, ajamäärsõnad, kohamäärsõnad.

Digipädevused:

Õpilane kasutab vajadusel sõnaraamatut või digisõnastikku, õpiku koondtabeleid. Õpetaja soovitusel kasutab keeleõpet arendavaid veebilehti ja rakendusi (ning arutleb nende eeliste ja puuduste üle). Loob õpetaja juhendamisel õpieesmärkidest lähtuvat digisisu ja järgib autoriõigus ning isikuandmete kaitset (sh viitab allikatele, küsib salvestamiseks luba, viitab autorlusele).

Info ja piltide otsing (Google, Bing, veebisõnastikud, Wikipedia jne.), salvestab oma tehtud töö pilvesse, ning oskab seda järgmine tund jälle avada. Oskab telefoniga salvestada häälsisu ja

videot. Veebilehitsejas otsingut tehes kasutab samal ajal mitut lehte/veebisakki. Oskab teha kuvatõmmiseid oma tööst ja õpetajale näiteks e-mailile saata. Oskab vormistada e-kirja ja seda õpetajale saata. Teab oma paroole ja oskab sisse logida. Oskab lisada erinevaid manuseid oma e-kirjale (word, pildifailid jne.). Ei ava suvalisi e-maile, vaid kindlalt saatjalt tulnud e-maile. Oskab kasutada Kahooti, Quizletit, Quizizzst, Wattpadi, Padleti jne. Teab koolikontonga jagamisvõimalusi ning oskab neid kasutada (OneDrive). Teab millist programmi kasutada erinevate ülesannete jaoks (ettekanne – Powepoint, kirjutamisülesanne – Word).

Hindamine:

Hindelisteks töödeks on suuline vastamine (jutustamine, luuletus), tunnikontroll (sõnade töö, keelestruktuurid), kontrolltöö (mahukam sõnade või keelestruktuuride töö, töö terve mooduli peale), tunnitöö (osalemine tunnis), koduse töö kontroll.
Hindamine toimub Rakvere Gümnaasiumi hindamisjuhendi alusel.
Hinne „5“ 90-100%
Hinne „4“ 75-89%
Hinne „3“ 50-74%
Hinne „2“ 20-49%
Hinne „1“ alla 19%
Lühikeste tunnikontrollide (sõnade tööd) võib õpetaja rahuldava hinde alampiiri tõsta (näiteks 60-65%-ni), informeerides sellest õpilasi enne töö algust.

- Kõik tööd tuleb sooritada, puudumise korral tuleb töö järele teha (olenemata puudumise põhjustest), sest kõigil õpilastel peavad olema võrdsed võimalused ja ka kohustused.
- Negatiivse hinde korral sooritatakse tööd täpselt nii mitu korda, kuni saavutatakse positiivne tulemus, vajadusel on õpilasel õigus saada õpetajalt konsultatsioone ja muud abi teema omandamisel
- Trimestri kokkuvõtlik hinne ei ole hinnete aritmeetiline keskmine, arvesse võetakse ka hoolsust, suhtumist õppetöösse, kui palju töid on tulnud teha korduvalt, jne..
- Trimestri hinne „0“ pannakse õpilasele ainult juhul, kui ta on pikemat aega haiguse tõttu puudunud ja seda tehakse ainult õppealajuhataja loal.
- „T“ tähenduab tegemata tööd ja see tuleb järele teha, olenemata puudumise/tegematajätmise põhjusest. Kui õpilane etteantud tähtaja jooksul oma võlgnevusi ei likvideeri, siis muutub trimestri hinne puudulikuks, seda ka juhul, kui kõik ülejäänud hinded on positiivsed, sest kokkuvõttev hinne ei ole hinnete keskmine.
- Reeglina saab mitterahuldavat hinnet parandada ainult rahuldavaks („3“), kuid siin saab õpetaja teha erandeid. Ka on õpetajal õigus järeltöö puhul hinnet ühe astme võrra alandada, s.t. et saada rahuldavat hinnet, peab töö olema sooritatud hindele „hea“. Seda rakendatakse juhuk, kui järeltöö on sama, mis originaaltöö.

Järelvastamine:

Järeltööde osas kokkuleppimine on õpilase kohustus. Kuna klassidel on erinevad tunniplaanid, on raske ühte, kõigile sobivat aega leida. Peale puudumist või mitterahuldava hinde saamist tuleb õpilasel õpetajaga järeltöö aeg kokku leppida, võimalusel ja lühema töö puhul saab seda järeltööd teha ka tunnis. Kui õpilane järeltööle ei ilmu, muutub T (tegamata) või „2“ hindeks „1“, mis ei tähenda, et seda tööd ikka uuesti tegema ei peaks. Aga kindlasti ei ole siis parandatud hindeks rohkem kui „3“ ja trimestri hinnet mõjutab see ka.

Õpetajal on ka kord nädalas üks kindel aeg kkonsultatsioonideks ja järelvastamiseks.
Tagasisidet saavad õpilased oma tööde ja tulemuste kohta tunnis, ka vigade parandused teeme reeglina õppetunnis ja kontrollime ära ka.

AINEVALDKOND: A-VÕÕRKEEL (TÖÖVERSIOON)

ÕPPEAINE: INGLISE KEEL

KLASS: 7. klass

TUNDIDE ARV: 122,5 tundi

TULEMUSED OSAOSKUSTE KAUPA:

Kuulamisoskus, õpilane:

- Mõistab kuulatud dialooge ja tekste.
- Reageerib kuuldud infole vastavalt.
- Oskab esitada küsimusi ja vastata küsimustele.

Lugemisoskus sh tekstianalüüs ja kirjandusteosed, õpilane:

- Mõistab tekste ja suudab välja selgitada peamist mõtet ja detaile.
- Suudab lugeda eale vastavat romaani, novelli, luulet ja neid analüüsida.
- Valdab kiiruslugemist ja suudab omandada sõnavara kontekstist.

Kirjutamine sh loominguline kirjutamine; grammatika ja õigekiri, õpilane:

- Suudab kirjutada lühemaid esseesid, kirju, luuletusi.
- Oskab kirjutades eakohaselt kasutada grammatika struktuure.

Rääkimisoskus sh hääldus ja intonatsioon, õpilane:

- Oskab eakohaselt arutleda erinevate teemade üle, osaleda rollimängudes ja teha esitlusi
- Suuline suhtlus: Küsimustele vastamine, arutelud, rollimängud.
- Oskab kasutada õiget häälдust ja intonatsiooni, et väljendatu oleks selge ja arusaadav.

Õpitulemused, 7. klassi lõpetaja:

1) saab õpitud temaatika piires aru eakohastest tekstidest ning mõistab konteksti abil neis esinevaid üksikuid tundmatuid sõnu;

2) koostab õpitud temaatika piires lühikesi tekste nii kõnes kui kirjas;

3) tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades inglise keele vahendusel;

4) teadvustab õpitava maa ja oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab vajadusel nendega arvestada;

5) suhtub positiivselt võõrkeele õppimisse ja on motiveeritud seda kasutama väljaspool keeletundi (suhtlus, muusika, filmid, teabevahendid);

6) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;

7) suudab iseseisvalt infot leida ning seda esitada, viidates kasutatud allikatele;

8) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas, andes tulemustest kaaslastele tagasisidet;

9) seab endale õpieesmärke ning hindab koos kaaslaste ja õpetajaga oma saavutus.

Õppesisu teemade kaupa:

Mina ja teised. Iseloom, välimus, enesetunne ja tervis, suhted sõpradega ja lähikondlastega, ühised tegevused, viisakas käitumine.

Näitelaused sõnavara ja lause keerukuse kotha:

6. klass, Understanding the connection between ourselves and those around us, known as "Me and Others," is an important aspect of studying human relationships and social dynamics.

7. klass, The comprehension of the intricate interplay between the self and external individuals, encapsulated within the thematic domain of "Me and Others," serves as a fundamental cornerstone in the study of human interaction and societal structures.

8. klass, Grasping the multifaceted nature of the reciprocal relationship between one's own identity and the diverse array of external agents, collectively referred to as "Me and Others," constitutes a pivotal endeavour in the broader investigation of interpersonal dynamics and socio-cultural phenomena.

9.klass, Mastery over the nuanced complexities inherent within the symbiotic nexus linking individual subjectivity with the manifold manifestations of external social entities, encapsulated within the thematic purview of "Me and Others," represents a formidable intellectual pursuit in the realm of sociological inquiry and psychological analysis.

Kodu ja lähiümbrus. Kodu ja koduümbrus, sugulased; pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised.

Näide:

6.klass, Exploring the concept of "Home and Surroundings" allows us to understand the importance of our living environment and how it shapes our daily lives.

7. klass, Delving into the intricate relationship between the notion of "Home" and the broader context of our surroundings unveils the profound impact that our immediate environment exerts on our well-being and sense of belonging.

8. klass, Through a comprehensive analysis of the dynamic interplay between the spatial confines of our domicile and the external milieu that encompasses it, we gain insight into the complex web of socio-cultural, psychological, and geographical factors that influence our perceptions and interactions within our living space.

9. klass, At the pinnacle of scholarly inquiry into the symbiotic nexus between the concept of "Home" and the multifaceted fabric of our surroundings, emerges a holistic understanding of the profound significance of our environmental context in shaping our identities, fostering social bonds, and cultivating a sense of place in the world.

Kodukoht Eesti. Eesti asukoht, sümboolika ja tähtpäevad; linn ja maa, Eesti loodus, ilm, käitumine looduses.

Näide:

6. klass, Estonia, my homeland, is a small but vibrant country located in Northern Europe, known for its rich cultural heritage and picturesque landscapes.

7. klass, The historical legacy and cultural traditions of Estonia, my cherished homeland, are deeply rooted in its resilient people, who have persevered through centuries of adversity and emerged with a strong sense of national identity.

8. klass, Delving into the intricate tapestry of Estonia, my beloved homeland, reveals a fascinating blend of Baltic and Nordic influences, evident in its language, customs, and architectural marvels, which stand as testaments to its storied past and promising future.

9. klass, At the zenith of scholarly discourse on Estonia, my beloved homeland, emerges a nuanced understanding of its geopolitical significance, socio-economic development, and cultural resilience, encapsulating the essence of a nation that continues to inspire admiration and reverence on the global stage.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Kodused toimingud, söögikorrad, hügieeniharjumused;turvaline liiklemine, tee küsimine ja juhatamine; poes käik, arsti juures käimine; kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid.

Näide:

6. klass, Exploring countries and their cultures allows us to appreciate the diversity of human experiences and traditions across the globe.

7. klass, Delving into the unique customs, traditions, and artistic expressions of different countries enriches our understanding of the multifaceted tapestry of global cultural heritage.

8. klass, Through an in-depth examination of countries and their cultures, we gain insight into the complex interplay between historical legacies, societal norms, and the creative endeavours that shape collective identities.

9. klass, At the forefront of scholarly inquiry into countries and their cultures, emerges a profound appreciation for the dynamic evolution of human civilization, marked by the rich tapestry of languages, religions, cuisines, arts, and traditions that define our interconnected world.

Vaba aeg. Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid.

Näide:

6.klass, Everyday life encompasses the routine activities and interactions that shape our existence, from simple tasks like preparing meals to social engagements with friends and family.

7. klass, Engaging in the pursuit of education and vocational endeavours constitutes a significant aspect of our daily existence, as we strive to acquire knowledge, develop skills, and pursue career aspirations.

8. klass, Through the integration of studying and work into our everyday lives, we navigate the balance between personal growth, professional advancement, and the demands of societal expectations.

9. klass, At the intersection of everyday life, studying, and employment lies a complex nexus of responsibilities, aspirations, and challenges, wherein individuals seek fulfilment, purpose, and success in their multifaceted pursuits.

Riigid ja nende kultuuur. Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed, mõned tuntumad sündmused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast.

Näide:

6. klass, Spare time provides a valuable opportunity for relaxation and rejuvenation amidst the hustle and bustle of daily life, allowing individuals to unwind and pursue activities that bring them joy and fulfilment.

7. klass, Engaging in leisure pursuits during spare time offers a respite from the rigors of work and study, fostering mental well-being and promoting a balanced lifestyle.

8. klass, Through the cultivation of hobbies, recreational activities, and social interactions in spare time, individuals nurture their passions, develop new skills, and forge meaningful connections with others.

9. klass, At the heart of leisure lies a profound exploration of personal interests, self-expression, and the pursuit of happiness, exemplifying the essence of a life lived to its fullest potential outside the constraints of obligation and duty.

Õppetegevus

Õpetuse eesmärk on julgustada õpilast võõrkeeles suhtlema. Kõiki osaoskusi arendatakse võrdselt,

suurendades suulise suhtluse kõrval järk-järgult kirjaliku suhtluse mahtu. Õpilast suunatakse

õpitavat keelt aktiivselt kasutama nii tunnis kui ka väljaspool tundi. Õpilased õpivad lähenema

keeleõppele analüüsivalt, õppides kõrvutama eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda

ja teiste keelekasutusvigu. Teemade käsitlemisel pööratakse tähelepanu kultuuride

tundmaõppimisele ja kõrvutamisele oma kultuuriga, rõhutades kõigi kultuuride omanäolisust ja

väärtuslikkust. Õpilased mõistavad erinevaid kultuuritavasid ning oskavad neid arvestada. Õpilane

õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama oma arvamust ning arvestama erinevate

seisukohtadega.

Osaoskuste arendamiseks (kasutades digipädevusi) kasutatakse:

1) eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine nii paberkandjal kui e-raamatust;

2) adapteeritud eakohaste tekstide iseseisev lugemine;

3) meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine (nt uudised, lühifilmid);

4) loovtööde kirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, isiklikud kirjad, kuulutused,

lühiülevaated);

5) projektitööd (esitlused Power Pointis, Canvas);

6) lühiettekanded (nt pildikirjeldus, enda tehtud videoülesanne, hobide tutvustamine, projektitööde kokkuvõtted);

7) rolli- ja suhtlusmängud;

8) info otsimine erinevatest võõrkeelsetest teatmeallikatest (nt sõnaraamatud, internet);

9) keeleõppe äppide kasutamine nt Crossword Lab-s õpitava sõnavara kotha ristsõna koostamine.

Digipädevused

Kasutab vajadusel sõnaraamatut või digisõnastikku, õpiku koondtabeleid. Õpetaja soovitusel kasutab keeleõpet arendavaid veebilehti ja rakendusi (ning arutleb nende eeliste ja puuduste üle). Loob õpetaja juhendamisel õpieesmärkidest lähtuvat digisisu ja järgib autoriõigusi ning isikuandmete kaitset (sh viitab allikatele, küsib salvestamiseks luba, viitab autorlusele).

(esitlused)

Hindamine

Õpilastel hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult. Igal õppeperioodil saab õpilane

tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta.

Kasutatakse ülesandeid, mis hõlmavad erinevaid osaoskusi (nt projektitööd, iseseisev

lugemine jmt).

AINEVALDKOND: A-VÕÕRKEEL

ÕPPEAINE: INGLISE KEEL

KLASS: 8. klass

Tundide arv: 105 tundi

TULEMUSED OSAOSKUSTE KAUPA:

Kuulamisoskus, õpilane:

- Mõistab kuulatud standardkeelseid jutuajamisi ja jutustusi.
- Reageerib kuuldule olukorrale sobivalt.
- On võimeline osalema vestlustes ja eakohastes aruteludes.

Lugemisoskus sh tekstianalüüs ja kirjandusteosed, õpilane:

- Mõistab tekste ja suudab välja selgitada peamist mõtet ja detaile.
- Suudab lugeda ja mõista eakohaseid tekste ning neid analüüsida.
- Suudab mõista ja kasutada sõnavara kontekstist olenevalt.

Kirjutamine sh loominguline kirjutamine; grammatika ja õigekiri, õpilane:

- Suudab kirjutada lühemaid esseesid, kirju, jutukesi, artikleid.
- Oskab kirjutades eakohaselt kasutada grammatilisi struktuure.

Rääkimisoskus sh hääldus ja intonatsioon, õpilane:

- Oskab eakohaselt arutleda erinevate teemade üle, osaleda rollimängudes ja teha esitlusi, ümber jutustada kuuldud lugusid, kirjeldada olukordi ja juhtumeid.
- Suuline suhtlus: Küsimustele vastamine, arutelud, rollimängud.
- Oskab kasutada õiget hääldust ja intonatsiooni, et väljendatu oleks selge ja arusaadav.

Õpitulemused.

8. klassi lõpetaja:

1) saab õpitud temaatika piires aru eakohastest tekstidest ning mõistab konteksti abil neis esinevaid üksikuid tundmatuid sõnu, oskab neid inglese keeles seletada ja eesti keelseid vasteid tuua;

2) koostab õpitud temaatika piires lühikesi tekste nii kõnes kui kirjas;

3) tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades standardse inglise keele vahendusel;

4) teadvustab õpitava maa ja oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab vajadusel nendega arvestada;

5) suhtub positiivselt võõrkeele õppimisse ja on motiveeritud seda kasutama väljaspool keeletundi (suhtlus, muusika, filmid, teabevahendid, erinevad tekstiloome- ja -avaldamise platvormid);

6) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;

7) suudab iseseisvalt infot leida ning seda esitada, viidates kasutatud allikatele;

8) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas, andes tulemustest kaaslastele tagasisidet;

9) seab endale õpieesmärke ning hindab koos kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Õppesisu teemade kaupa:

Mina ja teised. Iseloom, välimus, enesetunne ja tervis, suhted sõpradega ja lähikondlastega, ühised tegevused, viisakas käitumine.

Kodu ja lähiümbrus. Kodu ja koduümbrus, sugulased; pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised.

Kodukoht Eesti. Eesti asukoht, sümboolika ja tähtpäevad; linn ja maa, Eesti loodus, ilm, käitumine looduses.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Kodused toimingud, söögikorrad, hügieeniharjumused;turvaline liiklemine, tee küsimine ja juhatamine; poes käik, arsti juures käimine; kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid, kokkulepete sõlmimine, vaidlemisoskus

Vaba aeg. Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid, üritused ja pühad.

Riigid ja nende kultuuur. Õpitavat keelt kõnelevate ja ka muude riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed, mõned tuntumad sündmused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast, kultuuride ja kommete võrdlemine.

Põhimõisted.

Tegusõna ajad, modaaltegusõnad, määrav ja ebamäärane artikkel, hulgamäärused, tingimuslaused, umbisikuline teguviis, kaudne kõne

Digipädevused.

Õppija leiab internetist asjakohased allikmaterjalid, jagab ekraanikuva kaasõppija või juhendajaga, nt videovestluses, teeb koostööd erinevates digikeskkondades, koostab ea- ja teemakohaseid õppematerjale, jagab neid kaasõppija või juhendajaga.

HINDAMINE

Hindelisteks töödeks on suuline vastamine (jutustamine, luuletus), tunnikontroll (sõnade töö, keelestruktuurid), kontrolltöö (mahukam sõnade või keelestruktuuride töö, töö terve mooduli peale), tunnitöö (osalemine tunnis), koduse töö kontroll.
Hindamine toimub Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendi alusel.
Hinne „5“ 90-100%
Hinne „4“ 75-89%
Hinne „3“ 50-74%
Hinne „2“ 20-49%
Hinne „1“ alla 19%

AINEVALDKOND: A-VÕÕRKEEL

ÕPPEAIN:E INGLISE KEEL

KLASS: 9. klass

TUNDIDE ARV: 105 tundi

ÕPITULEMUSED OSAOSKUSTE KAUPA:

9.klassi lõpuks omandab õpilane keeletaseme B1

Kuulamisoskus:

● saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.

Lugemisoskus:

● suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevat laadi tekstist ja mõistab lihtsaid faktipõhiseid tekste, jutustavat laadi tekstide põhiideed ja suudab jälgida sündmuste arengut;

● kogub teemakohast infot mitmest tekstist;

● kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine).

Rääkimisoskus:

● saab õpitavat keelt emakeelena kõnelevate inimestega igapäevases suhtlemises hakkama, tuginedes õpitava keele maa kultuuritavadele;

● oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid;

● tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades;

● kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu;

● oskab inglise keeles anda ülevaate Reaalkooli ajaloost ajatelje juures.

Kirjutamisoskus:

● oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest);

● oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust;

● oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi;

● oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjand

ÕPITULEMUSED

Põhikooli lõpetaja:
1) mõistab olulist teavet autentses igapäevaelu tekstis;
2) mõistab selge ülesehituse ja sõnastusega ning visuaalsete vahenditega illustreeritud esitlust või ettekannet;
3) mõistab selge ülesehituse ja sõnastusega monoloogi, kui kõneldakse üsna aeglaselt;
4) järgib üksikasjalikke juhtnööre, kui teema on tuttav;
5) mõistab teadaandeid lennu- või muus jaamas, lennukis, bussis ja rongis, kui hääldus on selge, kõneldakse tavalise kiirusega ja taustamüra on minimaalne;
6) avaldab arvamust, edastab ja küsib teavet igapäevaelu sündmuste või isiklike asjade kohta;
7) kirjeldab kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning põhjendab ja selgitab lühidalt oma seisukohti ja plaane;
8) toob esile tähtsamad sündmused selge ülesehitusega ja igapäevakeeles kirjutatud jutustuses ning selgitab nende tähtsust ja nendevahelisi seoseid;
9) esineb ettevalmistanuna üldsõnaliselt endale tuttaval teemal, väljendudes võrdlemisi selgelt ja arusaadavalt;
10) vastab esinemisjärgsetele küsimustele, kuid võib paluda küsimust korrata;
11) edastab oma sõnumi arusaadavalt, kuigi rääkimise ajal on märgata teiste keelte rõhu, intonatsiooni ja/või rütmi mõju;
12) mõistab sündmusi, tundeid ja soove kirjeldavaid isiklikke kirju ja postitusi määral, mis lubab pidada regulaarset kirjavahetust;
13) mõistab sageli esinevate sõnadega kirjutatud meediatekstides kohtade, sündmuste, selgelt väljendatud tunnete ja seisukohtade kirjeldusi;
14) mõistab sündmustikku lihtsamates selge süžeega ilukirjandustekstides, mis koosnevad peamiselt sageli esinevatest sõnadest;
15) kirjutab igapäevaseid tarbetekste;
16) kirjeldab tegelikku või kujuteldavat sündmust või kavandatud tegevust;
17) vahendab lihtsa seotud teksti abil kogemusi, kirjeldab tundeid ja reaktsioone ning põhjendab neid;
18) kirjutab arutlust ja üksikasjalikke kirjeldusi mitmesugustel tuttavatel teemadel.

ÕPPESISU TEEMADE KAUPA

Mina ja teised: Võimed, tugevused ja nõrkused: mida oskan/suudan teha, milles olen nõrk, mida vaja arendada (sama teiste kohta); sõprus-, armastussuhted, sallivus; kultuurispetsiifilised käitumismaneerid ja oskus nendega arvestada. Suudab end analüüsida ja

väljendada B1 keeletasemel kasutades mitmekülgset sõnavara ja keerulisemaid keelestruktuure.

Kodu ja lähiümbrus: Sündmuste ja tähtpäevade tähistamine perekonnas ja kodukohas; kodukoha vaatamisväärsuste tutvustamine.

Kodukoht: Eesti Linna- ja maaelu võrdlus; keskkonna säästmine; tuntumad vaatamis- ja kultuuriväärsused Eestis. Eesti kui e-riik. Keskonnakaitse. Rakvere ajalugu ja areng. Oskab oma kodulinna ja Eestit üldiselt väliskülalistele korrektses inglise keeles tutvustada.

Riigid ja nende kultuurid: Õpitava keele kultuuriruumi kuuluvate riikide lühitutvustus (pealinnad, rahvad, keeled, eripära jmt). Teiste maailmas tuntumate riikide nimed, erinevad rahvad ja keeled, mida nad räägivad. Tunneb erinevaid inglise keelt kõnelevaid maid, samuti on kursis Euroopa Liitu kuuluvate riikide põhiliste näitajatega.

Igapäevaelu: Õppimine ja töö. Sisseostud ja suhtlemine teeninduses (kauplus, turg, hotell, postkontor, rongi-/bussijaam jmt). Erinevate ametite ja nendega seonduvate töökohtadega seotud sõnavara, edasiõppe võimalused. Oskab analüüsida oma tulevikuplaane, on kursis õppimisvõimalustega Eestis ja ka välismaal.

Vaba aeg: Erinevad spordialad Erinevate kultuuride eripära ja kooseksisteerimise aktsepteerimine / mõistmine Meediavahendid (ajakirjandus, raadio, televisioon, Internet) ja nende eakohased kasutamisvõimalused, meediavahenditest saadav kasu ja võimalikud ohud. Oskab tutvustada enda hobisid ja analüüsida nende positiivseid ja negatiivseid külgi, annab soovitusi teistele.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Sõnavara: inimeste välimus, iseloom, suhted, vaba aja tegevused; loodusnähtused, ilm, loodusõnnetused, inimeste poolt põhjustatud katastroofid, kosmos; töö ja õppimine, karjääri planeerimine, CV ja kaaskirja kirjutamine; kunst ja kunsti žanrid, kujutav kunst, etenduskunstid; globaalsed probleemid, keskkonnakaitse, kliima muutused, rahvusvahelised organisatsioonid, tervis ja toitumine, sport, reisimine.

Keelestruktuurid; oleviku ajad, mineviku ajad, tuleviku väljendamine, umbisikuline tegumood, kaudne kõne, modaalverbid, tingimuslaused, soovide väljendamine.

Rääkimine: piltide ja sõndmuste kirjeldamine, välimuse ja iseloomu kirjeldamine, intervjueerimine, arutlemine, arvamuse väljendamine, mõtete ja tunnete väljendamine, esitluste läbiviimine.

Kirjutamine: kirja kirjutamine erinevatel teemadel, kirjelduste kirjutamine, presentatsioonide koostamine.

PRAKTILISED TÖÖD

Lauamängud, ristsõnad, aaretejaht (õuesõpe), marsruutide koostamine ja läbimine erinevate Rakvere linna objektide juurde, posterid, esitlused, Scrabble sõnavara arenduseks,

laulusõnade lünktekstid, iseseisev töö interaktiivsetel veebilehtedel (koduõppe päevadel), Kahootis, Quizizzis, Crossword labsi keskkondades ülesannete loomine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Inglise keele tundides kasutatakse digivahendeid internetis teabe otsimiseks ning saadud teabe rakendamiseks, arutledes erinevate õppesisus toodud teemade üle. Rakendatakse veebisõnastikke, tõlkeprogramme ja muid asjakohased digitaalseid rakendusi, luuakse sisu ning säilitatakse loodut digitaalsel kujul. Digikeskkonnas võõrkeeles suheldes jälgitakse teabe ohutut kasutamist ja jagamist. Eraelu kajastavaid, sh isikuandmeid sisaldavaid, tekste koostades ning jagades pööratakse tähelepanu interneti turvalisusele.

1. Info haldamine – digitaalse teabe eesmärgipärane otsimine, sirvimine, hindamine, salvestamine ja taasesitamine. Õpilane: 1) määrab oma teabevajadusi ja leiab sobivat teavaet vastavalt vajadusele 2) katsetab, võrdleb ja kujundab tõhusaid teabeotsingumeetodeid, analüüsib kriitiliselt erinevat teavet, võrdleb ja kasutab konteksti sobivalt; 3)salvestab ja haldab digitaalseid materjale erinevates veebipõhistes keskkondades (sh pilvepõhistes) 4) valib teadlikult sobiva keskkonna ja lahenduse (nt sünkroonimine, varukoopiad jne), et hoiustada digitaalseid materjale.

2. Suhtlemine digikeskkondades – Õpilane oskab kirjeldada teabekeskkonda, analüüsib seda kriitiliselt ning toimib selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi. Õpilane võrdleb digitaalse materjali jagamise eeliseid ja puudusi; analüüsib jagatava teabe väärtust ja sobivust; kasutab eesmärgist lähtuvalt uusi/erinevaid veebipõhiseid koostööteenuseid ning nende erinevaid funktsioone.

3. Sisuloome – Õpilane oskab luua uut eri tüüpi digitaalset sisu eesmärgist lähtuvalt erinevatel platvormidel ja keskkondades (nt lühifilm, eriala ja/või huviala tutvustav veebileht jne).

4. Turvalisus – Õpilane oskab analüüsida avalikus ruumis turvameetmete rakendamiseks üldkehtivaid reegleid ning teab, kuidas nende rikkumise korral tegutseda. Õpilane oskab hinnata digivahendite kasutamisega seotud terviseriske. Samuti oskab õpilane analüüsida ja hinnata digitehnoloogia kasutamise võimalusi, probleeme jm keskkonna kaitsmise kontekstis.

5. Probleemilahendus - Õpilane oskab leiab erinevaid allikaid kasutades iseseisvalt teavet ning abi tehniliste probleemide lahendamiseks ja veaotsinguks. Õpilane juhendab teisi lihtsamate tehniliste probleemide lahendamisel ja lahenduste leidmisel.

HINDAMINE

Hindelisteks töödeks on suuline vastamine (jutustamine, luuletus), tunnikontroll (sõnade töö, keelestruktuurid), kontrolltöö (mahukam sõnade või keelestruktuuride töö, töö terve mooduli peale), tunnitöö (osalemine tunnis), koduse töö kontroll.
Hindamine toimub Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendi alusel.

Hinne „5“ 90-100%
Hinne „4“ 75-89%
Hinne „3“ 50-74%
Hinne „2“ 20-49%
Hinne „1“ alla 19%
Lühikeste tunnikontrollide (sõnade tööd) võib õpetaja rahuldava hinde alampiiri tõsta (näiteks 60-65%-ni), informeerides sellest õpilasi enne töö algust.

- Kõik tööd tuleb sooritada, puudumise korral tuleb töö järele teha (olenemata puudumise põhjustest), sest kõigil õpilastel peavad olema võrdsed võimalused ja ka kohustused.
- Negatiivse hinde korral sooritatakse tööd täpselt nii mitu korda, kuni saavutatakse positiivne tulemus, vajadusel on õpilasel õigus saada õpetajalt konsultatsioone ja muud abi teema omandamisel
- Trimestri kokkuvõtlik hinne ei ole hinnete aritmeetiline keskmine, arvesse võetakse ka hoolsust, suhtumist õppetöösse, kui palju töid on tulnud teha korduvalt, jne..
- Trimestri hinne „0“ pannakse õpilasele ainult juhul, kui ta on pikemat aega haiguse tõttu puudunud ja seda tehakse ainult õppealajuhataja loal.
- „T“ tähenduab tegemata tööd ja see tuleb järele teha, olenemata puudumise/tegematajätmise põhjusest. Kui õpilane etteantud tähtaja jooksul oma võlgnevusi ei likvideeri, siis muutub trimestri hinne puudulikuks, seda ka juhul, kui kõik ülejäänud hinded on positiivsed, sest kokkuvõttev hinne ei ole hinnete keskmine.
- Reeglina saab mitterahuldavat hinnet parandada ainult rahuldavaks („3“), kuid siin saab õpetaja teha erandeid. Ka on õpetajal õigus järeltöö puhul hinnet ühe astme võrra alandada, s.t. et saada rahuldavat hinnet, peab töö olema sooritatud hindele „hea“. Seda rakendatakse juhuk, kui järeltöö on sama, mis originaaltöö.

Järelvastamine:
Järeltööde osas kokkuleppimine on õpilase kohustus. Kuna klassidel on erinevad tunniplaanid, on raske ühte, kõigile sobivat aega leida. Peale puudumist või mitterahuldava hinde saamist tuleb õpilasel õpetajaga järeltöö aeg kokku leppida, võimalusel ja lühema töö puhul saab seda järeltööd teha ka tunnis. Kui õpilane järeltööle ei ilmu, muutub T (tegamata) või „2“ hindeks „1“, mis ei tähenda, et seda tööd ikka uuesti tegema ei peaks. Aga kindlasti ei ole siis parandatud hindeks rohkem kui „3“ ja trimestri hinnet mõjutab see ka.
Õpetajal on ka kord nädalas üks kindel aeg kkonsultatsioonideks ja järelvastamiseks.
Tagasisidet saavad õpilased oma tööde ja tulemuste kohta tunnis, ka vigade parandused teeme reeglina õppetunnis ja kontrollime ära ka.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Kui õpilasel ilmneb mahajäämus õppetöös ja/või ajutised raskused õpitulemuste saavutamisel, siis kohandab õpetaja õpet lapse individuaalsest vajadusest ja võimetest lähtuvalt. Selleks on mitmeid võimalusi.

Rakendada saab:

- täiendavaid tööjuhendeid ja selgitusi;

• erineva raskusastmega ülesandeid;

• kohandatud õppematerjale;

• taju ja mälu toetavaid abimaterjale;

• juhendamist tööde täitmise käigus;

• lisaaja võimaldamist tööde sooritamiseks.

Kui eelnevast ei piisa, saab abi paluda tugispetsialistidelt.

AINEVALDKOND: B-VÕÕRKEEL

ÕPPEAINE: SAKSA KEEL

KLASS: 6. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 122,5 tundi

Keeletase 6. klassi lõpus: A1.1

ÕPITULEMUSED:

6. klassi õpilane:
1) mõistab üksikuid sõnu ja väljendeid, kui räägitakse õpitud teemal aeglaselt ja selgelt;
2) mõistab konkreetset teavet (nt kohta ja aega) õpitud teemal salvestatud sõnumites, kui sõnumid esitatakse aeglaselt ja selgelt;
3) mõistab ja järgib selgelt ja aeglaselt antud juhiseid;
4) reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele;
5) küsib ja vastab küsimustele enda ja oma igapäevategevuste kohta, kasutades õpitud väljendeid ja lühilauseid;
6) moodustab lihtsaid lauseid enda ja oma lähiümbruse kohta, kasutades õpitud sõnu ja väljendeid;
7) väljendab oma eelistusi, meeldimist ja mittemeeldimist, kasutades õpitud sõnu ja väljendeid;
8) hääldab õigesti õpitud sõnu ning kasutab tuttavate sõnade ja fraaside hääldamisel õiget rõhku;
9) mõistab kaardi või e-kirjaga saadetud lühikesi konkreetseid sõnumeid;
10) mõistab konkreetset teavet tuttavate sõnadega kirjutatud ja piltidega illustreeritud lihtsas teabematerjalis;
11) mõistab tuttavate sõnadega kirjutatud ja piltidega illustreeritud jutukest;
12) täidab ankeeti isikuandmetega;
13) kirjutab lühikesi, väga lihtsaid tekstisõnumeid, milles edastab infot või esitab küsimusi.

ÕPPESISU:

MINA JA TEISED

Enese ja kaaslaste tutvustus (nimi, rahvus, sugu, vanus, elukoht jmt) ning välimuse kirjeldus (kasv, kehaehitus, juuste ja silmade värv jmt), enesetunne (nt hea/halb tuju); ühised tegevused sõpradega (mis mulle ja mu sõpradele meeldib teha); viisakusväljendid (kellele mida ja kuidas öelda, kuidas käituda).

KODU JA LÄHIÜMBRUS

Pereliikmete ja lähisugulaste tutvustus (nimi, vanus, sugu) ning iseloomustus (amet, tegevusala, huvid); kodu asukoha lühikirjeldus (riik, linn/maakoht, mõni iseloomustav omadussõna).

KODUKOHT EESTI

Eesti riigi nimi, asukoht, pealinn, oma rahvus, keel; linna ja maad iseloomustav põhisõnavara (maja, park, mets, mägi jmt); aastaaegade nimetused ja põhilised aastaaegade ilma kirjeldavad väljendid (hea/halb ilm, päikseline, vihmane jmt).

RIIGID JA NENDE KULTUUR

Saksakeelsete riikide ja Läänemere-äärsete riikide nimetused ja keeled, mõningad tähtpäevad ning olulisemad nende tähtpäevadega seotud tavad.

IGAPÄEVAELU. ÕPPIMINE JA TÖÖ NING VABA AEG

Päevakavajärgsed tegevused kodus, koolis (päevaplaan, kellaajad, õppeained, õppevahendid jmt); peamiste söögikordade nimed ja mõned olulisemad söögid-joogid. Lihtsamad tegevused ja eelistused (lugemine, muusika kuulamine, mängimine, sport, lemmiktoit. lemmikloom jmt).

MEEDIA
Meediavahendid (ajakirjandus, raadio, televisioon, internet,) ja nende eakohased kasutamisvõimalused. Võõrkeeleõppe abivahendid internetis (nt veebisõnaraamatud, E-koolikott jt).

PÕHIMÕISTED

Saksa tähestik; tegusõnade pööramine olevikus (sh a- ja e-tüvelised ning eest lahutatava liitega tegusõnad); määrava ja umbmäärase artikli käänamine nominatiivis ja akusatiivis; omastavate asesõnade käänamine nominatiivis ja akusatiivis; nimisõnade sugu ja mitmus; küsimuste moodustamine (wer?, was?, wie?, wo?, wohin?, kas-küsimus); eitav lause (kein; nicht); käskiv kõneviis; sõnajärg lauses.

TAOTLETAVAD TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD

6. klassi lõpetaja saavutab A1.1-keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta:
1) saab kuulates aru lühikestest lausetest ja lihtsatest igapäevastest väljenditest; reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja juhistele;
2) räägib õpitud lauseid kasutades ning õpitud sõnadest ja väljenditest lühikesi lihtlauseid moodustades;
3) mõistab lugedes väga lihtsaid tekste fraashaaval, leides üles õpitud sõnad ja väljendid ning tuginedes neile;
4) kirjutab õpitud sõnu ja lauseid ning täidab õpitud sõnavara kasutades lihtsat lünkteksti;
5) kasutab varasemas võõrkeeleõppes omandatud keeleõppestrateegiaid ja tuttavaid keeleõppe abivahendeid (tõlkesõnaraamatut, internetti);
6) teab saksakeelsete maade põhiandmeid ja olulisemaid tähtpäevi;
7) tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Õpilane kasutab internetiotsingut vajaliku materjali leidmiseks; oskab valida sobivaid võtmesõnu vastavalt tunnis käsitletavale teemale – infootsimisülesanded; kasutab tunnis tutvustatud digikeskkondi õppetööks; oskab telefoniga ja häälsõnumi programmiga salvestada häälsisu ja seda õpetajaga jagada; osaleb meeskondlikes keelemängudes; haldab ja kaitseb oma

digitaalset identiteeti; hoiab talle usaldatud koolile kuuluvat digiseadet ja kasutab seda eesmärgikohaselt.

TAGASISIDESTAMINE/ HINDAMINE

Hindamise eesmärgid: Toetada õpilase õppimist ja arengut; anda ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja individuaalsest arengust; toetada õpilase kujunemist positiivse minapildi ja adekvaatse enesehinnanguga ennastjuhtivaks õppijaks; luua alus elukestvale võõrkeeleõppele.

Hindamismeetodid: Diagnostiline hindamine: selgitatakse välja õpilaste eelteadmised, oskused ja võimalikud õpiraskused. Kujundav hindamine: õpilasele antakse suulist ja kirjalikku tagasisidet tema õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kokkuvõttev hindamine: Kontrollitakse õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul õppetöös püstitatud eesmärkide saavutamist ja riikliku õppekavaga sätestatud õpitulemuste saavutatust.

Hindamisvahendid: Suuline ja kirjalik tagasiside. Testid, kontrolltööd, kirjalikud tööd.
Praktilised ülesanded ja projektid.

Hindamise läbiviimine: Õpilane kaasatakse aktiivselt hindamisprotsessi, nii oma töö hindamisel (Was kann ich?) kui ka kaasõpilaste tagasisidestamisel. Õpilasele antakse selge ülevaade hindamise eesmärkidest, kasutatavatest hindamisvahenditest ja kriteeriumitest.

AINEVALDKOND: B-VÕÕRKEEL

ÕPPEAINE: SAKSA KEEL

KLASS: 7. klass

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 105 tundi

Keeletase 7. klassi lõpus: A1.2

ÕPITULEMUSED:

7. klassi õpilane:
1) mõistab lihtsat ja selget igapäevasuhtlust, kui kõneldakse aeglaselt ja selgelt;
2) mõistab väga lihtsat ettekannet või esitlust, kui seda illustreeritakse slaidide või näidetega ning kõneldakse aeglaselt ja selgelt;
3) mõistab lühikeste sõnumite või teadaannete põhisisu;
4) osaleb igapäevasuhtluses, vahetades infot tuttavatel teemadel;
5) kirjeldab lihtsate lausetega ennast, oma perekonda, teisi inimesi, kohti ja asju;
6) räägib lihtsate lausetega oma huvidest ja eelistustest ning jagab kogemusi minevikust ja tulevikuplaane;
7) esitab lihtsat varem koostatud ja päheõpitud teksti;
8) kasutab prosoodilisi vahendeid (rõhku, intonatsiooni, rütmi) igapäevaste sõnade ja fraaside hääldamisel;
9) mõistab igapäevaseid silte ja teateid avalikes kohtades;
10) leiab tarbetekstidest olulist teavet;
11) mõistab lihtsaid tekste, isiklikke e-kirju või postitusi tuttavatel teemadel;
12) mõistab olulist teavet lühikestest uudistest;
13) kirjutab lühikesi lihtsaid teateid, e-kirju ja tekstisõnumeid;
14) kirjutab lihtsaid tekste tuttavatel teemadel, väljendades oma muljeid ja arvamusi;
15) kirjeldab toimunud ja kavandatud tegevusi;
16) ühendab lauseid kasutades enamkasutatavaid sidesõnu.

ÕPPESISU:

MINA JA TEISED

Enese ja kaaslaste tutvustus; kehaosad, välimuse kirjeldus, riietus, värvid; enesetunne ja haigused; ühised tegevused.

KODU JA LÄHIÜMBRUS

Minu kodu ja tuba - sõnavara (korter, maja, eri ruumid, oma tuba, sisustus jmt), koduümbrust kirjeldav sõnavara (majad, park, põld, teed, väljakud jmt); sündmuste ja tähtpäevade tähistamine perekonnas ja kodukohas; elukoha kirjeldus (maja, tuba jmt); kodukoha vaatamisväärsuste tutvustamine, pereliikmete kodused tööd ja tegevused.

KODUKOHT EESTI

Ilm Eestis; põhilised tähtpäevad (jõulud, jaanipäev jmt) ja kultuuritavad (laulu- ja tantsupeod jmt); mõned tuntumad Eesti vaatamisväärsused.

RIIGID JA NENDE KULTUUR

Tähtpäevad saksakeelses kultuuriruumis; populaarsed puhkusekohad.

IGAPÄEVAELU. ÕPPIMINE JA TÖÖ NING VABA AEG

Tee küsimine ja juhatamine (parem/vasak pool, otse jmt), transpordivahendid; koolitee. Vaheaeg; erinevad vaba aja veetmise viisid (üksi, sõprade, pereliikmetega jmt); spordialad ja tuntud sportlased.

MEEDIA

Meediast saadav kasu ja võimalikud ohud, meediažanrid, allikakriitilisus, suhtlemisnormid ja -eetika internetis. E-kiri, tšätisuhtlus.

PÕHIMÕISTED

Modaaltegusõnade pööramine olevikus, isikuliste asesõnade käänamine, tegusõnade *haben* ja *sein* pööramine lihtminevikus, reeglipäraste tegusõnade täismineviku moodustamine, nimisõnade käänamine, akkusatiivi ja daativi eessõnad, liitnimisõnade moodustamine.

TAOTLETAVAD TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD

7. klassi lõpetaja saavutab A1.2-keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta:
1) saab kuulates aru lausetest ja sageli kasutatavatest igapäevastest väljenditest; reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja juhistele, kui vestluskaaslane räägib aeglaselt;
2) räägib õpitud lauseid kasutades ning õpitud sõnadest ja väljenditest põhiliselt lihtlauseid moodustades;
3) mõistab lugedes lihtsaid tekste fraashaaval, leides üles õpitud sõnad ja väljendid ning tuginedes neile;
4) kirjutab lühikesi lauseid ning täidab õpitud sõnavara kasutades lünkteksti;
5) kasutab õpetaja juhendamisel juba omandatud keeleõppestrateegiaid ja keeleõppe abivahendeid (tõlkesõnaraamatut, internetti);
6) teab õpitava keele maade põhiandmeid ja nende kultuuride eripära;
7) teadvustab õpitava keele maade ja oma maa suhtlustavade sarnasusi ja erinevusi.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE

Õpilane oskab valida sobivaid võtmesõnu vastavalt tunnis käsitletavale teemale – infootsimisülesanded; otsib internetist infot ning kasutab seda enda töös; oskab alla laadida teemaga seotud pilte ning neid õpetajaga jagada; tunneb esmaseid autoriõigusi ja arvestab nendega; oskab veebipõhiselt tehtud ülesandeid jagada õpetajaga; oskab teha kuvatõmmiseid oma tööst ning õpetajale e-mailile saata; oskab koostada e-kirja; sooritab õppetööga seotud ülesandeid kooli valitud digitaalsetes õpikeskkondades.

TAGASISIDESTAMINE/ HINDAMINE

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Trimestri jooksul hinnatakse sõnade töid, üht jutustusteemat ja kaht testi, milles osaoskused on lõimitud.

Enesehindamine erinevatest õppetegevustest lähtuvalt ja oma teadmiste ja oskuste hindamine (*Was kann ich?*) abil.

AINEVALDKOND: B - VÕÕRKEEL

ÕPPEAINE: SAKSA KEEL

KLASS: 8. klass

TUNDIDE ARV: 105 tundi

TULEMUSED OSAOSKUSTE KAUPA:

Loome- ja suhtlustoimingud

Kuulamine:

- Saab kuulates aru lausetest ja sagel kasutatavatest väljenditest;
- Mõistab üldjoontes lühikest ,lihtsat igapäevast suhtlust;
- Mõistab lihtsa ülesehitusega ettekannet või esitlust tuttaval teemal;

Lugemine:

- Mõistab lugedes lühikese ja lihtsa teksti põhiideed ja olulist teavet selles;
- Mõistab igapäevaseid silte ja teateid avalikes kohtades;
- Suudab omandada sõnavara kontekstist;

Kirjutamine:

- Kirjutab lühikesi ja lihtsaid tekste, e-kirju, tekstisõnumeid;
- Kirjutab lihtsaid tekste tuttaval teemal;
- Kirjelda toimunud ja kavandatud tegevusi;
- Ühendab lihtlauseid sidesõnadega;

Rääkimine: intonatsioon, hääldus:

- Kirjeldab ennast, oma perekonda,teisi inimesi,kohti ja asju;
- Esitab lihtsat varem koostatud ,päheõpitud teksti;
- Oskab kasutada õiget häädlust ja intonatsiooni;
- Räägib oma huvidest ja eelistustest ning varem toimunud ja tulevastest tegevustest;
- Kõne küllaltki sorav, esinevad häädlusvead;

Õpitulemused, 8. klassi õpilane:

- huvitub saksa keele õppimisest ning omab laia silmaringi;
- omandab oskuse märgata ja väärtustada erinevate kultuuride eripära;
- saab õpitud temaatika piires aru eakohastest tekstidest;
- koostab õpitud temaatika piires lühikesi tekste nii kõnes kui kirjas;
- tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades saksa keele vahendusel;

- teadvustab õpitava maa ja oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab vajadusel nendega arvestada;
- suhtub positiivselt võõrkeele õppimisse ja on motiveeritud seda kasutama väljaspool;
- keeletundi (muusika, filmid, teabevahendid, sotsiaalmeedia);
- rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- suudab iseseisvalt infot leida ning seda esitada, viidates kasutatud allikatele;
- töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteosed, sõnaraamatud, Internet), et leida tõesti infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

Õppesisu teemade kaupa:

Mina ja teised. Iseloom, välimus, enesetunne ja tervis, suhted sõpradega ja lähikondlastega, ühised tegevused, viisakas käitumine.

Kodu ja lähiümbrus. Kodu ja koduümbrus, sugulased; pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised.

Kodukoht Eesti. Eesti asukoht, sümboolika ja tähtpäevad; linn ja maa, Eesti loodus, ilm, käitumine looduses.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Kodused toimingud, söögikorrad, teabekeskkonna teadvustamine, hügieeniharjumused;turvaline liiklemine, tee küsimine ja juhatamine; poes käik, arsti juures käimine; kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid.

Vaba aeg. ja meedia Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid.

Riigid ja nende kultuuur. Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed, mõned tuntumad sündmused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast.

Saksa keele õppimine Saksamaal; maailm minu kodu; kodu ja kodukoht (oma tuba, mööbli asukoht; koduloomad, nende elutingimused; majapidamistööd, elu maal, maatööd; tee juhatamine);

Minu pere (päritolu; pühad; külaliste vastuvõtmine; kinkimine). Euroopa linnad, päev pealinnas; Elamus Berliinis; suvevaheaeg; puhkus; enne ja nüüd; elu on seiklus; sport; minu sportlikud saavutused; Rakvere VK ja traditsioonid; koolielu (kooliruumid, koolielu, koduülesanded, lemmikained- ja õpetajad). Tähtpäevad ja kombed; Nikolaus tuleb 6.detsember; advent; jõululaulud, luuletused; omalooming; eesmärgid uueks aastaks; elukutsed; Häirekeskus 112, teenindus ja suhtlemine, telefonikõne: Harrastused ja vaba aeg (reisimine; lemmikloomad) ; miks just saksa keel?; kuidas õppida paremini võõrkeeli?; töötamine multikultuurses keskkonnas:

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD:

lihtminevik, tulevik, oskab olulisemaid ebareeglipäraseid verbe kasutada; õpitud nimisõnade ainsus ja mitmus; nimisõnade käänamine (Nominativ, Akkusativ, Dativ, Genitiv); asesõna: isikulise asesõna käänamine; omastavad asesõnad, nende kasutamine ja käänamine (Nominativ, Akkusativ); sõnatuletus: nimisõnade moodustamine, ees- ja järelliited; lauseõpetus, liitlause; lausemudelid öeldise pöördelise vormi asukoha järgi. Tegusõna pööramine olevikus, sidesõnad weil,, dass, tegusõnade rektsioon võrdlusastmed, kohaeessõnad, ajaeessõnad, „um“... „zu“ kasutamine lauses, kaudne küsimus, tuleviku moodustamine, tähtpäevad, jõululaulud, Euroopa linnad, Berlin, Eesti ja kodukoht.

PRAKTILISED TÖÖD:

Rühmatööd, plakatite esitlus, mängud, statistika esitlemine, graafikute koostamine, kunstinäituse külastamine ja pildi kirjeldamine Rakvere galeriis, esinemine maakondlikul saksa keele päeval, ettevalmistamine saksa keele olümpiaadiks, piiriülene projektitöös osalemine (Eramus+, EuroKids camp jne), Online-viktoriinid Eesti Saksa keele õpetajate Seltsi kodulehel, Saksa kevade üritustest osavõtt.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

- Infootsing, kasutab internetiotsingut vajaliku materjali leidmiseks;
- kasutab digisõnastikke ja pildiotsingut;
- võrdleb koostöös õpetajaga erinevaid tõlkeprogramme ja veebisõnastikke;
- koostab esitlust PowerPointi abil;
- oskab vormistada korrektset e-kirja;
- haldab ja kaitseb oma digitaalset identiteeti;
- tõese ja vale informatsiooni eristamise oskus;
- digiidentiteedi tähtsus ja andmekaitse abc;
- suhtlemine erinvates veebikeskkondades (Kahoot, Mentimeter, GoogleMeet, Teams, Zoom) ekraani jagamine, mikrofoni kasutamine, kaamera, chat;
- tehisaru (Copilot, ChatGPT) võimaluste ja ohtude teadvustamine;

TAGASISIDESTAMINE JA HINDAMINE:

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. III kooliastmes hinnatakse kõiki keeletoiminguid (kuuldu ja loetu mõistmine, rääkimine, kirjutamine, suhtlemine, keelekasutus). Hindamisel lähtutakse Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendist. Tutvustatakse hindamise põhimõtteid trimestri alguses. Hinnetest teavitatakse e-päevikus. Hindamisel rakendatakse nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui numbriliste hinnetega. Motiveeritakse õpilast õppima. Antakse individuaalset tagasisidet õpilase edasijõudmise kohta. Tagasisides

kirjeldatakse õpilase tugevaid külgi ja puudujääke. Tehakse ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks.

Töid, mida hinnatakse:

Läbivalt hinnatakse kõikide teemade puhul kõiki osaoskusi.

- Sõnavara tunnikontrollid
- Tekstide ja luuletuste ilmekas peast lugemine
- TöölehtedeKontrolltööd (grammatikaharjutused, funktsionaalsete lugemisülesannete, kuulamisülesannete lahendamine)
- Loovkirjutamine (luuletused, proosatekstid)
- Ümberjutustused

AINEVALDKOND: B - VÕÕRKEEL

ÕPPEAINE: SAKSA KEEL

KLASS: 9. klass

TUNDIDE ARV: 105 tundi

TULEMUSED OSAOSKUSTE KAUPA:

Loome- ja suhtlustoimingud

Kuulamine:

- Saab kuulates aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
- Mõistab üldjoontes lühikest ,lihtsat igapäevast suhtlust;
- Mõistab lihtsa ülesehitusega ettekannet või esitlust tuttaval teemal;

Lugemine:

- Mõistab lugedes lühikese ja lihtsa teksti põhiideed ja olulist teavet selles;
- Mõistab igapäevaseid silte ja teateid avalikes kohtades;
- Suudab omandada sõnavara kontekstist;

Kirjutamine:

- Kirjutab lühikesi ja lihtsaid tekste, e-kirju, tekstisõnumeid;
- Kirjutab lihtsaid tekste tuttaval teemal;
- Kirjelda toimunud ja kavandatud tegevusi;
- Ühendab lihtlauseid sidesõnadega;

Rääkimine: intonatsioon, hääldus:

- Kirjeldab ennast, oma perekonda, teisi inimesi,kohti ja asju;
- Esitab varem koostatud, päheõpitud teksti;
- Oskab kasutada õiget häädlust ja intonatsiooni;
- Räägib oma huvidest ja eelistustest ning varem toimunud ja tulevastest tegevustest;
- Kõne küllaltki sorav, esinevad häädlusvead;

Õpitulemused, 9. klassi õpilane:

- huvitub saksa keele õppimisest ning omab laia silmaringi;
- omandab oskuse märgata ja väärtustada erinevate kultuuride eripära;
- tunneb erinevusi ja sarnasusi kultuuride vahel;
- valdab valdkonna sõnavara;
- saab õpitud temaatika piires aru eakohastest tekstidest;
- oskab Eestit ja Saksamaad tutvustada, tunneb nende geograafiat ja maiskonnalugu;

- koostab õpitud temaatika piires lühikesi tekste nii kõnes kui kirjas;
- tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades saksa keele vahendusel;
- tunneb kuulsaid saksa leiutajaid ja leiutusi, omab ülevaadet Saksamaa majandusest;
- suhtub positiivselt võõrkeele õppimisse ja on motiveeritud seda kasutama väljaspool;
- keeletundi (muusika, filmid, teabevahendid, sotsiaalmeedia);
- rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- suudab iseseisvalt infot leida ning seda esitada, viidates kasutatud allikatele;
- töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteosed;
- sõnaraamatud, Internet), et leida tõest infot ka teistes õppeainetes;
- oskab täita isikuandmetega ankeeti;
- oskab lugeda statistikat, graafikuid;
- käitub keskkonnateadlikult;
- tunneb Eramus+ projektivõimalusi.

Õppesisu teemade kaupa:

Mina ja teised. Iseloom, välimus, enesetunne ja tervis, suhted sõpradega ja lähikondlastega, ühised tegevused, viisakas käitumine.

Kodu ja lähiümbrus. Kodu ja koduümbrus, sugulased; pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised.

Kodukoht Eesti. Eesti asukoht, sümboolika ja tähtpäevad; linn ja maa, Eesti loodus, ilm, käitumine looduses.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Kodused toimingud, söögikorrad, teabekeskkonna teadvustamine, hügieeniharjumused; turvaline liiklemine, tee küsimine ja juhatamine; poes käik, arsti juures käimine; kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid.

Vaba aeg. ja meedia Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid.

Riigid ja nende kultuuur. Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed, mõned tuntumad sündmused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast.

Suhted; mis tüüp sina oled?; Elukutse, kui hobist saab töö; unistus ja tegelikkus; kelleks tahan saada?; Top elukutsed; tähtpäevad ja kombed; Nikolaus ja jõululaulud, luuletused; omalooming; eesmärgid uueks aastaks; saksa leiutised; MADE IN GEMRANY; saksa köök – Bratwurst; Eestisse, teretulemast; kirjad puhkuselt; Keskkonnateadlikkus?; õpime õppima!; miks just saksa keel?; plaanid peale põhikooli sport ja vabaaeg; sõpruskoolid ja piiriülene projektitöö.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD:

Sõnatuletus: nimisõnade moodustamine, nimisõnade moodustamine omadussõnadest, siduv asesõna, ung -lõpulised nimisõnad, käskiv kõneviis, ees- ja järelliited; Konjunktiivi I ja II kasutamine, passiivi moodustamine ja kasutamine, lihtmineviku moodustamine ja kasutamine, täismineviku moodustamine ja kasutamine, statistika lugemine, sünonüümid, antonüümid, anglitsismid, Eramus+, keskkonnateadlikkus, mets, vesi, puhas õhk, „Made in Germany" inimsuhted, Eesti ja Saksamaa riigisümbolid, vaba aeg ja hobid, Berlin, saksa maiskonnalugu.

PRAKTILISED TÖÖD:

Rühmatööd, plakatite esitlus, mängud, statistika esitlemine, graafikute koostamine, kunstinäituse külastamine ja pildi kirjeldamine Rakvere galeriis, esinemine maakondlikul saksa keele päeval, ettevalmistamine saksa keele olümpiaadiks, piiriüleses projektitöös osalemine (Eramus+, EuroKids camp jne), Euroopa Keeltepäeva tähistamine 26.09, online-viktoriinid Eesti Saksa keele õpetajate Seltsi kodulehel, Saksa kevade üritustest osavõtt, saksa algupärandiga tutvumise teatrietendusel (VAT teater).

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

- Infootsing, kasutab internetiotsingut vajaliku materjali leidmiseks;
- kasutab digisõnastikke ja pildiotsingut;
- võrdleb koostöös õpetajaga erinevaid tõlkeprogramme ja veebisõnastikke;
- koostab esitlust PowerPointi abil;
- oskab vormistada korrektset e-kirja, manuse lisamine;
- kasutab digikeskkondi õppetööks;
- haldab ja kaitseb oma digitaalset identiteeti;
- tõese ja vale informatsiooni eristamise oskus;
- digiidentiteedi tähtsus ja andmekaitse abc;
- suhtlemine erinvates veebikeskkondades (Kahoot, Mentimeter, GoogleMeet, Teams, Zoom) ekraani jagamine, mikrofoni kasutamine, kaamera, chat;
- Tehisaru (Copilot, ChatGPT) võimaluste ja ohtude teadvustamine;

TAGASISIDESTAMINE JA HINDAMINE:

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. III kooliastmes hinnatakse kõiki keeletoiminguid (kuuldu ja loetu mõistmine, rääkimine, kirjutamine, suhtlemine, keelekasutus). Hindamisel lähtutakse Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendist. Tutvustatakse hindamise põhimõtteid trimestri alguses. Hinnetest teavitatakse e-päevikus. Hindamisel rakendatakse nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui numbriliste hinnetega. Motiveeritakse õpilast õppima. Antakse individuaalset tagasisidet õpilase edasijõudmise kohta. Tagasisides kirjeldatakse õpilase tugevaid külgi ja puudujääke. Tehakse ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks.

Töid, mida hinnatakse:

Läbivalt hinnatakse kõikide teemade puhul kõiki osaoskusi.

- Sõnavara tunnikontrollid;
- Tekstide ja luuletuste ilmekas peast lugemine;
- Töölehtede täitmineKontrolltööd (grammatikaharjutused, funktsionaalsete lugemisülesannete, kuulamisülesannete lahendamine);
- Loovkirjutamine (luuletused, proosatekstid);
- Ümberjutustused.

AINEVALDKOND: B-VÕÕRKEEL

ÕPPEAINE: VENE KEEL

KLASS: 6. klass

TUNDIDE ARV: 122,5 tundi

TULEMUSED OSAOSKUSTE KAUPA:

Kuulamisoskus, õpilane:

- tunneb väga aeglases ja selges sidusas kõnes ära õpitud sõnad ja fraasid; arusaamist toetab pildimaterjal.
- reageerib pöördumistele adekvaatselt (nt tervitused, tööjuhised).
- tunneb rahvusvaheliselt kasutatavaid lähedase häälduse sõnu (nt hamburger, film, takso, kohv).

Lugemisoskus sh tekstianalüüs ja kirjandusteosed, õpilane:

- tunneb õpitava keele tähemärke.
- tunneb tekstis ära tuttavad nimed, sõnad (sh rahvusvaheliselt kasutatavad) ja fraasid.
- loeb sõnu, fraase ja lauseid õpitud sõnavara ulatuses; arusaamist võib toetada pildimaterjal.

Kirjutamine sh loominguline kirjutamine; grammatika ja õigekiri, õpilane:

- tunneb õpitava keele kirjatähti, valdab kirjatehnikat, oskab õpitud fraase ja lauseid ümber kirjutada (ärakiri).
- oskab kirjutada isikuandmeid (nt vihiku peale).
- koostab lühikesi lauseid õpitud mallide alusel.

Rääkimisoskus sh hääldus ja intonatsioon, õpilane:

- oskab vastata väga lihtsatele küsimustele ning esitada samalaadseid küsimusi õpitud sõnavara ja lausemallide piires.
- vajab vestluskaaslase abi, võib toetuda emakeelele ja žestidele.

ÕPITULEMUSED:

6. klassi õpilane:

1) mõistab üksikuid sõnu ja väljendeid, kui räägitakse õpitud teemal aeglaselt ja selgelt;
2) mõistab konkreetset teavet (nt kohta ja aega) õpitud teemal salvestatud sõnumites, kui sõnumid esitatakse aeglaselt ja selgelt;
3) mõistab ja järgib selgelt ja aeglaselt antud juhiseid;
4) reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele;
5) küsib ja vastab küsimustele enda ja oma igapäevategevuste kohta, kasutades õpitud väljendeid ja lühilauseid;
6) moodustab lihtsaid lauseid enda ja oma lähiümbruse kohta, kasutades õpitud sõnu ja väljendeid;
7) väljendab oma eelistusi, meeldimist ja mittemeeldimist, kasutades õpitud sõnu ja väljendeid;
8) hääldab õigesti õpitud sõnu ning kasutab tuttavate sõnade ja fraaside hääldamisel õiget rõhku;
9) mõistab kaardi või e-kirjaga saadetud lühikesi konkreetseid sõnumeid;

10) mõistab konkreetset teavet tuttavate sõnadega kirjutatud ja piltidega illustreeritud lihtsas teabematerjalis;
11) mõistab tuttavate sõnadega kirjutatud ja piltidega illustreeritud jutukest;
12) täidab ankeeti isikuandmetega;
13) kirjutab lühikesi, väga lihtsaid tekstisõnumeid, milles edastab infot või esitab küsimusi.

ÕPPESISU:

- „Mina ja teised“ – enese ja kaaslaste tutvustus, välimuse kirjeldus, ühised tegevused.
- „Kodu ja lähiümbrus“ – pereliikmed ja sugulased, pereliikmete tegevusalad; kodu asukoht.
- „Kodukoht Eesti“ – riik, rahvused.
- „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“ – lihtsamad tegevused kodus ja koolis ning nendega seonduvad seemed.
- „Vaba aeg“ – lemmiktegevused ja eelistused.
- „Riigid ja nende kultuur“ – õpitava keele riigi/riikide nimetused vastavas keeles, tuntumad tähtpäevad ning nendega seotud tavad.
- „Meedia“ – tuntuimad meedialiigid ja meedia tarbimise eelistused.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD:

Vene tähestik, kirjatehnika, abisõnad, nimisõna sugu, asesõna, omastav asesõna, tegusõna pööramine olevikus, arvsõnad, lause struktuur (Кто это? Что это?).

PRAKTILISED TÖÖD:

Kirjatehnika.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

- kasutab õpiku sõnastikku või sõnade loendit;
- kasutab internetiotsingut vajaliku materjali leidmiseks;
- kasutab digikeskkondi õppetööks (sh koostöiselt);
- ja kaitseb oma digitaalset identiteeti.
- oskab vormistada e-kirja ning saata tööd õpetajale.
- oskab õpetaja juhendeid järgides täita tööülesandeid digikeskkondi kasutades.

TAGASISIDESTAMINE, HINDAMINE:

II kooliastmes hinnatakse oskust õigesti hääldada venekeelseid häälikuid, oskust lugeda elementaarseid fraase ja tekste, oskust koostada lühikesi dialooge, oskust kasutada kõnes elementaarseid vene keele grammatika reegleid.
Hindamisel lähtutakse Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendist.

Töid, mida hinnatakse:

1. Sõnadetööd, tunnikontrollid.

2. Dialoogid, suulised vastused.

3. Tekstide ja luuletuste ilmekas lugemine.

4. Vihikute korrashoid.

5. Materjalide vormistamine ÕPIMAPIS.
6. Töölehtede täitmine.
7. Kontrolltööd (grammatikaharjutused, ristsõnad ja küsimustele vastamine).

AINEVALDKOND: B-VÕÕRKEEL

ÕPPEAINE: VENE KEEL

KLASS: 7. klass

TUNDIDE ARV: 105 tundi

TULEMUSED OSAOSKUSTE KAUPA:

Kuulamisoskus, õpilane:

- saab aru selgelt häädatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest.
- mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi.
- võib vajada kordamist, osutamist, piltlikustamist vms.

Lugemisoskus sh tekstianalüüs ja kirjandusteosed, õpilane:

- loeb lühikesi lihtsaid tekste (nt ürituste kavad, postkaardid, meilid, kuulutused, sildid, teeviidad, lühiankeedid, - küsimustikud, -teated, -sõnumid) ja leiab neist vajaliku faktiinfo. Saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhistest.
- lugemise tempo on väga aeglane, teksti mõistmiseks võib vaja minna korduvat lugemist.
- tekstist arusaamiseks oskab kasutad õpiku sõnastikku.

Kirjutamine sh loominguline kirjutamine; grammatika ja õigekiri, õpilane:

- oskab lühidalt kirjutada iseendast ja teisest inimesest.
- oskab täita lihtsat küsimustikku.
- tunneb õpitud sõnavara õigekirja.
- kasutab lause alguses suurtähte ja lause lõpus õiget kirjavahemärki.

Rääkimisoskus sh häädus ja intonatsioon, õpilane:

- oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust.
- saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega; vajab vestluskaaslase abi.
- häädusvead võivad põhjustada arusaamatusi.
- kõnes esineb kordusi, katkestusi ja pause.

ÕPITULEMUSED:

7. klassi õpilane:

1) mõistab lihtsat ja selget igapäevasuhtlust, kui kõneldakse aeglaselt ja selgelt;

2) mõistab väga lihtsat ettekannet või esitlust, kui seda illustreeritakse slaidide või näidetega ning kõneldakse aeglaselt ja selgelt;

3) mõistab lühikeste sõnumite või teadaannete põhisisu;

4) osaleb igapäevasuhtluses, vahetades infot tuttavatel teemadel;

5) kirjeldab lihtsate lausetega ennast, oma perekonda, teisi inimesi, kohti ja asju;

6) räägib lihtsate lausetega oma huvidest ja eelistustest ning jagab kogemusi minevikust ja tulevikuplaane;

7) esitab lihtsat varem koostatud ja päheõpitud teksti;

8) kasutab prosoodilisi vahendeid (rõhku, intonatsiooni, rütmi) igapäevaste sõnade ja fraaside hääldamisel;

9) mõistab igapäevaseid silte ja teateid avalikes kohtades;

10) leiab tarbetekstidest olulist teavet;

11) mõistab lihtsaid tekste, isiklikke e-kirju või postitusi tuttavatel teemadel;

12) mõistab olulist teavet lühikestest uudistest;

13) kirjutab lühikesi lihtsaid teateid, e-kirju ja tekstisõnumeid;

14) kirjutab lihtsaid tekste tuttavatel teemadel, väljendades oma muljeid ja arvamusi;

15) kirjeldab toimunud ja kavandatud tegevusi;

16) ühendab lauseid kasutades enamkasutatavaid sidesõnu.

ÕPPESISU:

- „Mina ja teised“ – võimed, tugevused ja nõrkused: mida oskan/suudan teha, milles olen tugev/nõrk (sama teiste kohta); iseloomu kirjeldav sõnavara; kehaosad, kuidas olla terve, kergemad terviseprobleemid (peavalu, palavik jmt); suhted sõprade ja lähikondlastega: nt sõprus- ja armastussuhted ja nendega seonduvad probleemid.
- „Kodu ja lähiümbrus“ – kodu/elukoha sõnavara (korter, maja, eri ruumid, oma tuba, sisustus jmt), koduümbrust kirjeldav sõnavara (majad, park, põld, teed, väljakud jmt); sündmuste ja tähtpäevade tähistamine perekonnas ja kodukohas; elukoha kirjeldus (maja, tuba jmt); kodukoha vaatamisväärsuste tutvustamine, pereliikmete kodused tööd ja tegevused.
- „Kodukoht Eesti“ – Eesti lühikirjeldus (riigikord, naaberriigid jmt), põhiline sümboolika (lipp, rahvuslill ja,-lind jmt), põhilised tähtpäevad (jõulud, jaanipäev jmt) ja kultuuritavad (laulu- ja tantsupeod jmt); mõned tuntumad Eesti vaatamisväärsused; linna- ja maaelu kirjeldav sõnavara; ilmastikunähtused; käitumine ja tegevused looduses eri aastaaegadel; loodusrikkused (mets, puhas õhk, vesi, loomad jmt) ja nende hoidmine linnas ja maal (prügiliigid, materjalid, taaskasutamise võimalused jmt).
- „Igapäevaelu. Õppimine ja töö ning vaba aeg“ – transpordivahendid; koolitee ja koolipäeva kirjeldus; kooli ja klassi iseloomustav sõnavara, tunniplaan, koolivaheajad; toiduained, tervislik toiduvalik, igapäevane hügieen; sisseostud ja suhtlemine teeninduses (kauplus, turg, transport jmt); helistamine ning internetisuhtlus; tuntumad ametid, nendega seotud tegevused, edasiõppe võimalused (koolitüübid jmt; igapäevase keskkonnakaitsega seotud tegevused (prügi sorteerimine, säästlikkus energiatabimisel jt). Huvid (sport, filmid, raamatud, kollektsioneerimine, reisimine jmt); erinevad vaba aja veetmise viisid (üksi, sõprade, pereliikmetega jmt), eelistuste põhjendamine; erinevad spordialad, kirjanduse-, kunsti- ja muusikaliigid; kultuuride eripära ja mitmekultuurilisus.
- „Riigid ja nende kultuur“ – õpitava keele riigi/riikide olulisemad sümbolid, põhilised tähtpäevad ja kombed; mõned tuntumad sündmused ja saavutused ja nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; õpitava keelega seotud kultuuriruumi kuuluvate riikide lühitutvustus (pealinnad, rahvad, keeled, eripära jmt); Eesti ja õpitava keele riigi/riikide ja tuntumate maailmariikide nimed, rahvused ja keeled.

- „Meedia“ – meedia (ajakirjandus, raadio, televisioon, internet) ja selle eakohased kasutamisvõimalused ja võimalikud ohud. Minu meedia tarbimise harjumused. Allikakriitika. Suhtlemisnormid ja -eetika internetis.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD:

Nimisõna käänamine, tegusõnad minevikus, olevikus ja lihttulevikus, omadussõnad, asesõna käänamine, küsisõnad, järgarvsõnad, lause struktuur (küsimused ja vastused), määrsõnad.

PRAKTILISED TÖÖD:

Rühmatööd, mängud, pildi joonistamine ja jutustamine pildi alusel.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

- kasutab internetiotsingut vajaliku materjali leidmiseks;
- kasutab veebisõnastikke ja pildiotsingut.
- võrdleb koostöös õpetajaga erinevaid tõlkeprogramme ja veebisõnastikke.
- koostab esitlust PowerPointi abil.
- oskab vormistada korrektset e-kirja.
- kasutab digikeskkondi õppetööks (sh koostöiselt);
- haldab ja kaitseb oma digitaalset identiteeti.

TAGASISIDESTAMINE JA HINDAMINE:

III kooliastmes hinnatakse kõiki keeletoiminguid (kuuludu ja loetu mõistmine, rääkimine, kirjutamine, suhtlemine, keelekasutus). Hindamisel lähtutakse Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendist.

Töid, mida hinnatakse:

1. Sõnadetööd, tunnikontrollid.

2. Dialoogid, suuline vastus.

3. Tekstide ja luuletuste ilmekas lugemine ja ümberjutustamine.

4. Vihikute korrashoid.

5. Materjalide vormistamine ÕPIMAPIS.

6. Töölehtede täitmine.

7. Töö tekstiga.

8. Kontrolltööd (grammatikaharjutused, ristsõnad ja küsimustele vastamine)

AINEVALDKOND: B-VÕÕRKEEL

ÕPPEAINE: VENE KEEL

KLASS: 8. klass

TUNDIDE ARV: 105 tundi

TULEMUSED OSAOSKUSTE KAUPA:
Kuulamisoskus, õpilane:

- mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu, kui need on talle tuttaval teemal, seotud igapäevaste tegevustega ning esitatud aeglaselt ja selgelt.
- vajab kordamist ja selget häädlust.

Lugemisoskus sh tekstianalüüs ja kirjandusteosed, õpilane:

- loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste (nt isiklikud kirjad, kuulutused, uudised, juhised, kasutusjuhendid); leiab tekstis sisalduvat infot ja saab aru teksti mõttest.
- lugemise tempo on aeglane.
- tekstist arusaamiseks oskab kasutada koolisõnastikku.

Kirjutamine sh loominguline kirjutamine; grammatika ja õigekiri, õpilane:

- koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi.
- kirjutab lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustest (nt postkaart, kutse); koostab lühisõnumeid.
- oskab kasutada sidesõnu ja, ning jt.
- oskab näidise järgi koostada lühikesi tekste, abivahendina kasutab õpiku- või koolisõnastikku.

Rääkimisoskus sh häädlus ja intonatsioon, õpilane:

- oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi.
- kasutab põhisõnavara ja käibefraase, lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone ning lausemalle.
- suudab alustada ja lõpetada lühivestlust, kuid ei suuda seda juhtida.
- kõne on takerduv, esineb häädlusvigu.

ÕPITULEMUSED:
8. klassi õpilane:
1) mõistab lihtsat ja selget igapäevasuhtlust, kui kõneldakse aeglaselt ja selgelt;

2) mõistab väga lihtsat ettekannet või esitlust, kui seda illustreeritakse slaidide või näidetega ning kõneldakse aeglaselt ja selgelt;

3) mõistab lühikeste sõnumite või teadaannete põhisisu;

4) osaleb igapäevasuhtluses, vahetades infot tuttavatel teemadel;

5) kirjeldab lihtsate lausetega ennast, oma perekonda, teisi inimesi, kohti ja asju;

6) räägib lihtsate lausetega oma huvidest ja eelistustest ning jagab kogemusi minevikust ja tulevikuplaane;

7) esitab lihtsat varem koostatud ja päheõpitud teksti;

8) kasutab prosoodilisi vahendeid (rõhku, intonatsiooni, rütmi) igapäevaste sõnade ja fraaside hääldamisel;

9) mõistab igapäevaseid silte ja teateid avalikes kohtades;

10) leiab tarbetekstidest olulist teavet;

11) mõistab lihtsaid tekste, isiklikke e-kirju või postitusi tuttavatel teemadel;

12) mõistab olulist teavet lühikestest uudistest;

13) kirjutab lühikesi lihtsaid teateid, e-kirju ja tekstisõnumeid;

14) kirjutab lihtsaid tekste tuttavatel teemadel, väljendades oma muljeid ja arvamusi;

15) kirjeldab toimunud ja kavandatud tegevusi;

16) ühendab lauseid kasutades enamkasutatavaid sidesõnu.

ÕPPESISU:

- „Mina ja teised“ – võimed, tugevused ja nõrkused: mida oskan/suudan teha, milles olen tugev/nõrk (sama teiste kohta); iseloomu kirjeldav sõnavara; kehaosad, kuidas olla terve, kergemad terviseprobleemid (peavalu, palavik jmt); suhted sõprade ja lähikondlastega: nt sõprus- ja armastussuhted ja nendega seonduvad probleemid.
- „Kodu ja lähiümbrus“ – kodu/elukoha sõnavara (korter, maja, eri ruumid, oma tuba, sisustus jmt), koduümbrust kirjeldav sõnavara (majad, park, põld, teed, väljakud jmt); sündmuste ja tähtpäevade tähistamine perekonnas ja kodukohas; elukoha kirjeldus (maja, tuba jmt); kodukoha vaatamisväärsuste tutvustamine, pereliikmete kodused tööd ja tegevused.
- „Kodukoht Eesti“ – Eesti lühikirjeldus (riigikord, naaberriigid jmt), põhiline sümboolika (lipp, rahvuslill ja,-lind jmt), põhilised tähtpäevad (jõulud, jaanipäev jmt) ja kultuuritavad (laulu- ja tantsupeod jmt); mõned tuntumad Eesti vaatamisväärsused; linna- ja maaelu kirjeldav sõnavara; ilmastikunähtused; käitumine ja tegevused looduses eri aastaaegadel; loodusrikkused (mets, puhas õhk, vesi, loomad jmt) ja nende hoidmine linnas ja maal (prügiliigid, materjalid, taaskasutamise võimalused jmt).
- „Igapäevaelu. Õppimine ja töö ning vaba aeg“ – transpordivahendid; koolitee ja koolipäeva kirjeldus; kooli ja klassi iseloomustav sõnavara, tunniplaan, koolivaheajad; toiduained, tervislik toiduvalik, igapäevane hügieen; sisseostud ja suhtlemine teeninduses (kauplus, turg, transport jmt); helistamine ning internetisuhtlus; tuntumad ametid, nendega seotud tegevused, edasiõppe võimalused (koolitüübid jmt; igapäevase keskkonnakaitsega seotud tegevused (prügi sorteerimine, säästlikkus energiatabimisel jt). Huvid (sport, filmid, raamatud, kollektsioneerimine, reisimine jmt); erinevad vaba aja veetmise viisid (üksi, sõprade, pereliikmetega jmt), eelistuste põhjendamine; erinevad spordialad, kirjanduse-, kunsti- ja muusikaliigid; kultuuride eripära ja mitmekultuurilisus.
- „Riigid ja nende kultuur“ – õpitava keele riigi/riikide olulisemad sümbolid, põhilised tähtpäevad ja kombed; mõned tuntumad sündmused ja saavutused ja nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; õpitava keelega seotud kultuuriruumi kuuluvate

riikide lühitutvustus (pealinnad, rahvad, keeled, eripära jmt); Eesti ja õpitava keele riigi/riikide ja tuntumate maailmariikide nimed, rahvused ja keeled.

- „Meedia“ – meedia (ajakirjandus, raadio, televisioon, internet) ja selle eakohased kasutamisvõimalused ja võimalikud ohud. Minu meedia tarbimise harjumused. Allikakriitika. Suhtlemisnormid ja -eetika internetis.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD:

Tegusõnad -ся lõpuga, eessõnad, omadussõnade käänamine, asesõna käänamine, küsisõnad, järgarvsõnad, lause struktuur (küsimused ja vastused), määrsõnad.

PRAKTILISED TÖÖD:

Rühmatööd, plakatite esitlus, mängud, orienteerumine Rakvere linnas.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

- kasutab internetiotsingut vajaliku materjali leidmiseks;
- kasutab veebisõnastikke ja pildiotsingut.
- võrdleb koostöös õpetajaga erinevaid tõlkeprogramme ja veebisõnastikke.
- koostab esitlust PowerPointi abil.
- oskab vormistada korrektset e-kirja.
- kasutab digikeskkondi õppetööks (sh koostöiselt);
- haldab ja kaitseb oma digitaalset identiteeti.

TAGASISIDESTAMINE JA HINDAMINE:

III kooliastmes hinnatakse kõiki keeletoiminguid (kuuludu ja loetu mõistmine, rääkimine, kirjutamine, suhtlemine, keelekasutus). Hindamisel lähtutakse Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendist.

Töid, mida hinnatakse:

1. Sõnadetööd, tunnikontrollid.

2. Dialoogid, suulised vastused.

3. Tekstide ja luuletuste ilmekas lugemine.

4. Materjalide vormistamine ÕPIMAPIS.

5. Töölehtede täitmine.

6. Kontrolltööd (grammatikaharjutused, ristsõnad ja küsimustele vastamine).

AINEVALDKOND: B-VÕÕRKEEL

ÕPPEAINE: VENE KEEL

KLASS: 9. klass

TUNDIDE ARV: 105 tundi

TULEMUSED OSAOSKUSTE KAUPA:
Kuulamisoskus, õpilane:

- suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot.
- saab aru olmesfääris kuuldud üldkeelse suhtluse sisust.
- vajab sageli kuuldu täpsustamist.

Lugemisoskus sh tekstianalüüs ja kirjandusteosed, õpilane:

- loeb lihtsaid tavatekste tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost.
- suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.

Kirjutamine sh loominguline kirjutamine; grammatika ja õigekiri, õpilane:

- oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesi oma kogemustest ja ümbritsevast.
- koostab lihtsaid isiklikke kirju.
- oskab kasutada sidesõnu aga, sest, et jt.
- rakendab õpitud õigekirjareegleid.

Rääkimisoskus sh häälдus ja intonatsioon, õpilane:

- oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest.
- tuleb toime olmesfääris suhtlemisega.
- sskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi.
- suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttaval teemal, kuid võib vajada abi.
- kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti; spontaanses kõnes on vigu.
- kõne on arusaadav, kuigi esineb häälдusvigu ja sõnade otsimist.

ÕPITULEMUSED:
9. klassi õpilane:
1) mõistab lihtsat ja selget igapäevasuhtlust, kui kõneldakse aeglaselt ja selgelt;

2) mõistab väga lihtsat ettekannet või esitlust, kui seda illustreeritakse slaidide või näidetega ning kõneldakse aeglaselt ja selgelt;

3) mõistab lühikeste sõnumite või teadaannete põhisisu;

4) osaleb igapäevasuhtluses, vahetades infot tuttavatel teemadel;

5) kirjeldab lihtsate lausetega ennast, oma perekonda, teisi inimesi, kohti ja asju;

6) räägib lihtsate lausetega oma huvidest ja eelistustest ning jagab kogemusi minevikust ja tulevikuplaane;

7) esitab lihtsat varem koostatud ja päheõpitud teksti;

8) kasutab prosoodilisi vahendeid (rõhku, intonatsiooni, rütmi) igapäevaste sõnade ja fraaside häädamisel;

9) mõistab igapäevaseid silte ja teateid avalikes kohtades;

10) leiab tarbetekstidest olulist teavet;

11) mõistab lihtsaid tekste, isiklikke e-kirju või postitusi tuttavatel teemadel;

12) mõistab olulist teavet lühikestest uudistest;

13) kirjutab lühikesi lihtsaid teateid, e-kirju ja tekstisõnumeid;

14) kirjutab lihtsaid tekste tuttavatel teemadel, väljendades oma muljeid ja arvamusi;

15) kirjeldab toimunud ja kavandatud tegevusi;

16) ühendab lauseid kasutades enamkasutatavaid sidesõnu.

ÕPPESISU:

- „Mina ja teised“ – võimed, tugevused ja nõrkused: mida oskan/suudan teha, milles olen tugev/nõrk (sama teiste kohta); iseloomu kirjeldav sõnavara; kehaosad, kuidas olla terve, kergemad terviseprobleemid (peavalu, palavik jmt); suhted sõprade ja lähikondlastega: nt sõprus- ja armastussuhted ja nendega seonduvad probleemid.
- „Kodu ja lähiümbrus“ – kodu/elukoha sõnavara (korter, maja, eri ruumid, oma tuba, sisustus jmt), koduümbrust kirjeldav sõnavara (majad, park, põld, teed, väljakud jmt); sündmuste ja tähtpäevade tähistamine perekonnas ja kodukohas; elukoha kirjeldus (maja, tuba jmt); kodukoha vaatamisväärsuste tutvustamine, pereliikmete kodused tööd ja tegevused.
- „Kodukoht Eesti“ – Eesti lühikirjeldus (riigikord, naaberriigid jmt), põhiline sümboolika (lipp, rahvuslill ja,-lind jmt), põhilised tähtpäevad (jõulud, jaanipäev jmt) ja kultuuritavad (laulu- ja tantsupeod jmt); mõned tuntumad Eesti vaatamisväärsused; linna- ja maaelu kirjeldav sõnavara; ilmastikunähtused; käitumine ja tegevused looduses eri aastaaegadel; loodusrikkused (mets, puhas õhk, vesi, loomad jmt) ja nende hoidmine linnas ja maal (prügiliigid, materjalid, taaskasutamise võimalused jmt).
- „Igapäevaelu. Õppimine ja töö ning vaba aeg“ – transpordivahendid; koolitee ja koolipäeva kirjeldus; kooli ja klassi iseloomustav sõnavara, tunniplaan, koolivaheajad; toiduained, tervislik toiduvalik, igapäevane hügieen; sisseostud ja suhtlemine teeninduses (kauplus, turg, transport jmt); helistamine ning internetisuhtlus; tuntumad ametid, nendega seotud tegevused, edasiõppe võimalused (koolitüübid jmt; igapäevase keskkonnakaitsega seotud tegevused (prügi sorteerimine, säästlikkus energiatabimisel jt). Huvid (sport, filmid, raamatud, kollektsioneerimine, reisimine jmt); erinevad vaba aja veetmise viisid (üksi, sõprade, pereliikmetega jmt), eelistuste põhjendamine; erinevad spordialad, kirjanduse-, kunsti- ja muusikaliigid; kultuuride eripära ja mitmekultuurilisus.
- „Riigid ja nende kultuur“ – õpitava keele riigi/riikide olulisemad sümbolid, põhilised tähtpäevad ja kombed; mõned tuntumad sündmused ja saavutused ja nendega seotud

nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; õpitava keelega seotud kultuuriruumi kuuluvate riikide lühitutvustus (pealinnad, rahvad, keeled, eripära jmt); Eesti ja õpitava keele riigi/riikide ja tuntumate maailmariikide nimed, rahvused ja keeled.

- „Meedia“ – meedia (ajakirjandus, raadio, televisioon, internet) ja selle eakohased kasutamisvõimalused ja võimalikud ohud. Minu meedia tarbimise harjumused. Allikakriitika. Suhtlemisnormid ja -eetika internetis.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD:

Vene keele käänded, nimisõna käänamine, omadussõna käänamine, tegusõnad -ся lõpuga, eessõnad, asesõna käänamine, küsisõnad, järgarvude käänamine, lause struktuur (küsimused ja vastused), määrsõnad.

PRAKTILISED TÖÖD:

Rühmatööd, plakatite esitlus, mängud, esitlus powerpointis, orienteerumine Rakvere linnas.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

- kasutab internetiotsingut vajaliku materjali leidmiseks;
- kasutab veebisõnastikke ja pildiotsingut.
- võrdleb koostöös õpetajaga erinevaid tõlkeprogramme ja veebisõnastikke.
- koostab esitlust PowerPointi abil.
- kasutab digikeskkondi õppetööks (sh koostöiselt);
- haldab ja kaitseb oma digitaalset identiteeti.
- koostab digikeskkonnas õppemänge (nt. Kahoot).

TAGASISIDESTAMINE JA HINDAMINE:

III kooliastmes hinnatakse kõiki keeletoiminguid (kuuludu ja loetu mõistmine, rääkimine, kirjutamine, suhtlemine, keelekasutus). Hindamisel lähtutakse Rakvere Vabaduse Kooli hindamisjuhendist.

Töid, mida hinnatakse:

1. Sõnadetööd, tunnikontrollid.

2. Dialoogid, suulised vastused.

3. Tekstide ja luuletuste ilmekas lugemine.

4. Materjalide vormistamine ÕPIMAPIS.

5. Töölehtede täitmine.

6. Kontrolltööd (grammatikaharjutused, ristsõnad ja küsimustele vastamine).

AINEVALDKOND: VALIKAINE
ÕPPEAINE: ARVUTIÕPETUS
KLASS: 7. klass (II poolaastal üks tund nädalas)
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 17 tundi

Põhikoolis on arvutiõpetuse õppimisel eesmärgiks õpi- ja töökeskkonna kujundamiseks vajalike info- ja kommunikatsioonivahendite rakendamise oskuste omandamine, mis võimaldaks põhikooli lõpetajal teha samme IKT-valdkonna karjääri suunal või toetaksid innovaatiliste lahenduste leidmist ning rakendamist teistes valdkondades. Arvutiõpetuses lähtutakse igapäevase arvuti- ning internetikasutaja vajadustest. Arvutiõpetus on kergesti lõimitav kõigi teiste õppeainetega, kuna info- ja kommunikatsioonitehnoloogia moodustab loomuliku osa tänapäevasest õpikeskkonnast.
Tähtis roll on õpilase iseseisval tööl ja koostööl. Õppetegevuse juures on õpetaja suunaja ja juhendaja. Õppeülesannete sisu valimisel arvestatakse võimaluse korral koostöös teiste ainete õpetega. Programmide ja töövõtete demonstreerimine videoprojektori abil, harjutusülesannete lahendamine, probleemide püstitamine ja iseseisev lahendamine, rühmatöö, töö Internetist leitava infoga, referaatide ja muude kokkuvõtete koostamine, analüüsimine.

Hindamine toimub jooksvalt ainetunnis või etteantud ülesannete eest. Jooksvalt ainetunnis hindamisel arvestatakse osalust arutelus, suulist või kirjaliku vastamist ja rühmatööd. Etteantud ülesanded on: harjutustööd tunnis ja kodus, arvestuslikud tööd, esitlused.
Hinde tähtsuse määrab õpetaja. Hindamise aluseks on kooli hindamisjuhend. Trimestri jooksul saadud mitterahuldav hinne tuleb parandada, kui hinne on parandamata siis üle "rahuldava" trimestrihinnet ei saa.
Negatiivse trimestrihinde saamisel on õpilane kohustatud ilmuma järgmisel trimestril konsultatsioonidesse (vastavalt kokkuleppele).
Aastahinne kujuneb trimestrihinnetest ja aasta jooksul tehtud tööde hinnetest.

TEEMA: Sissejuhatus
ÕPITULEMUSED

- ettekujutus õppetöö sisust ja hindamisest;
- teab arvutiklassis kehtivaid reegleid ja täidab neid;
- kasutab kooli arvutiklassi ja seadmeid sihtotstarbeliselt ja kooli reegleid arvestades;
- kasutab õppetööks kooli (MS O365) kontot.

ÕPPESISU: Õppetöö korraldus, tutvumine aines käsitletavate teemadega / hindamine, arvutiklassi sisekorraeeskiri, keha ja käte asend arvutiga töötamisel, arvutioskuse välja selgitamine, kooli seadmetesse logimine ja MS O365 konto võimalustega tutvumine.

PÕHIMÕISTED: Õppetöö korraldusega seoses olevad mõisted ja arvutiklassis käitumise reeglid.

PRAKTILISED TÖÖD:

Arvutitesse logimine ja kokkulepete edastamine e-kirjaga (kasutades MS O365 kontot).

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

Õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas, kasutades kaustasid, kategooriaid ja täägimist

Õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid.

Õppija on teadlik digitehnoloogia kasutamisega seotud vaimse ja füüsilise tervise riskidest ning oskab neid riske ennetada. Õppija oskab küberkiusamist märgata ja sellele adekvaatselt reageerida.

Õppija toetab digitehnoloogia vähemkogenud kasutajaid.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Hinne: Praktiline tegevus arvutiklassis ja O365 keskkonnas ja kokkulepetega e-kirja edastamine õpetajale.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Kogu õppeprotsessi vältel antakse andekamatele õpilastele diferentseeritud ülesandeid, lisalugemist ja võimalust osaleda õpilasvõistlustel.

Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi:

abimaterjalide kasutamine õppeprotsessis ja tööde ajal, kohandatud tööd ja diferentseeritud hindamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi: nõustatakse konsultatsioonides ja toetatakse tegevuste sooritamisel.

TEEMA: Arvuti käsitlemise põhioskused (riistvara, tarkavar, töö failide ja programmidega)

ÕPITULEMUSED:

- õpilased omandavad arvuti käsitlemisega seotud põhimõisted;
- oskavad eristada erinevaid arvuti komponente, programme, faile;
- teavad arvuti võimalusi ja kasutusvaldkondi, on teadmised arvutite ajaloost;
- teadlikud autorikaitsega seotud probleemidest ja mõistetest;

ÕPPESISU: Ülevaade riist- ja tarkvarast, töö alustamine ja lõpetamine arvutiga, Windowsi tutvustus, lühiülevaade arvutite ajaloost, ergonoomika, .

PÕHIMÕISTED: Arvuti, monitor, hiir, klaviatuur, lisaseadmed – neid kahjustavad tegurid, arvuti kasutamispõhjused ja võimalused; riist- ja tarkvara, rakendustarkvara, operatsioonisüsteem. Sisse logimine, kasutajatunnus, parool. Arvutite ajalugu. Ergonoomika. Autorikaitse. Arvuti- ja nutisõltuvus, vaimne tervis.

PRAKTILISED TÖÖD:

Interaktiivsed harjutused veebis, mille edenemine edastatakse õppeinfokeskkonnas.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

Õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.

Õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja likvideerib selle juhendi abil

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Arvuti riistvara ja tarkvara teadmiste interaktiivsete ülesannete lahendamine.

Kokkuvõttev analüüs nutisõltuvusest ja ergonoomikast -töö jagamine õppeinfokeskkonna kaudu.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi: nõustatakse konsultatsioonides ja toetatakse tegevuste sooritamisel

TEEMA: Internet ja infootsing

ÕPITULEMUSED:

- omab ettekujutust interneti olemusest ning teab lühidalt selle ajalugu;
- oskab liikuda veebis;
- oskab internetist otsitud materjalide põhjal luua piltide ja tekstiga dokumendi, mis arvestab autorikatiseõigustega;
- omab arusaama turvalisest veebikäitumisest ja isikuandmete kaitsest; oskab e-kirju saata koos manusega.

ÕPPESISU: Interneti ajalugu, info otsimine ja hindamine, autori õiguste kaitse, juhtumianalüüsid turvalise veebikäitumise ja isikuandmete kaitse teemal, e-kirja saatmine koos manusega. Info kriitiline hindamine ja teabeallikate objektiivsus ja võrdlemine. Algallikatele viitamine.

PÕHIMÕISTED:

- interneti ajalugu;
- veebilehitseja;
- otsimootori kasutamine, AI kasutamise võimalused, ohud

- leitud info hindamine ja mõtestamine, analüüsimine;
- turvaline veebikäitumine;
- isikuandmete kaitse;
- e-kirjade saatmine;
- autoriõiguste kaitse.

PRAKTILISED TÖÖD:

Erinevad teemadega seotud otsingud

Küberohutuse teemaliste interaktiivsete ülesannete lahendamine veebis

Tehtud tööde jagamine erinevates keskkondades veebis

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

Õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid. Õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas.

Õppija analüüsib, võrdleb ja hindab leitud andmeid, infot ja digisisu ning nende allikate usaldusväärsust.

Õppija kasutab kodanikuna kooli, kohaliku omavalitsuse, riigi ja ettevõtete digiteenuseid (sh e-päevikut, õpihaldussüsteemi, riigiportaali, raamatukogu- ja pangateenuseid). Õppija kasutab sobivaid digitehnoloogiaidid (nt ühismeediat, ajaveebi, videot) oma algatuste kajastamiseks ja teiste kaasamiseks ning teiste algatustes osalemiseks.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Hinne: Otsingu töö (tunnis või kodus)

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi: nõustatakse konsultatsioonides ja toetatakse tegevuste sooritamisel

TEEMA: Tekstitöötlus (MS O365 Word) ja töötamine tekstidega

ÕPITULEMUSED:

- korrektselt teksti sisestada;
- kasutada elementaarseid tekstivorminguid;
- tegevust tühistada ja taasesitada;
- teksti ümber paigutada, joondada, värvida;
- kasutada prindi eelvaadet;
- nupuriba peita ja ekraanile tuua;
- sõnu automaatselt asendada ja otsida;
- kasutada üla- ja alaindeksit;
- kasutada täpp- ja numbriloendit;

- määrata teksti keelt ja teostada õigekirja kontrolli;
- paigutada teksti veergudesse;
- muuta paberi orientatsiooni;
- muuta paberi suurust ja veeriseid;
- muuta tekstis reasammu;
- luua tekstidokumenti soovitud kohale tabeli ning seda kujundada vastavalt vajadusele;
- lisada päist ja jalust, lehekülje nummerdust;
- luua ja muuta sisukorda;
- lisada pilte ja paigutada pilti teksti suhtes; referaati vormistada.

ÕPPESISU:

MS O365 Word ja selle kasutajaliides ning peamised töövahendid. Alternatiive Wordile. Tekstitöötluse peamised põhimõtted. Kirjalike tööde koostamise juhendist info leidmine.

Viitamise põhimõtted. Kasutatud kirjanduse allikate loendi koostamine.

Tekstivormingud, tabel ja selle kujundamine, pilt tekstis, referaadi vormistamine.

PÕHIMÕISTED: Tekstiformaadid: .txt, .doc, .rtf, .docx, teksti märgistamine (Ctrl+A), tegevuse tühistamine (Undo, Ctrl+Z) ja taasesitamine (Redo, Ctrl+Y), lõika, kopeeri, kleebi (Ctrl+X, C, V), klahvide tähendused, Alt+, Ctrl+ ja Shift+ kombinatsioonid, nupuribade ekraanile toomine ja peitmine, kirjastiilid ja -suurused, taandrida, rasvane, kald- ja allajoonitud kiri, joondused, teksti värv, automaatne sõnade otsimine ja asendamine, üla- ja alaindeks, loendid, teksti keel, õigekirjakontroll, veerud, reasamm, paberi orientatsioon, suurus ja veerised, prindi eelvaatus, päis ja jalus, lehekülje numbrid, äärised ja varjustus, kirjalaadid (Normal, Heading1), sisukord, tabel ja selle kujundamine: ridade ja veergude lisamine, eemaldamine ja ühendamine, tabeli raamimine (erinevad stiilid), tabeli asukoht muu teksti suhtes, tekstifailide ning piltide lisamine ja paigutamine, pilt teksti suhtes.

PRAKTILISED TÖÖD:

Kiirkirja harjutused kümnesõrme - süsteemis veebis.

Tekstisisestamine, redigeerimine vastavalt koolis kehtivatele nõuetele.

Mahuka töö koostamine vastavalt koolis kehtivatele nõuetele.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

Õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas, kasutades kaustasid, kategooriaid ja täägimist

Õppija panustab meeskonna koostöösse digikeskkonnas, võttes erinevaid rolle ning osaledes ühises otsustamises ja digisisu loomises

Õppija loob ja toimetab digisisu erinevates formaatides.

Õppija muudab, sh täiendab, täiustab ja kombineerib olemasolevat digisisu.

Õppija järgib digisisu luues ja kasutades autoriõiguse põhimõtteid ja litsentsitingimusi.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Hinne: Tekstisisestamise ülesanne. Mahuka dokumendi koostamine

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi: nõustatakse konsultatsioonides ja toetatakse tegevuste sooritamisel

TEEMA: Esitluse koostamine, (MS O365) PowerPoint kasutamine

ÕPITULEMUSED

- oskab kasutada vektorgraafika elemente;
- oskab luua esitlust (MS O365);
- kannab klassi ees ette oma esitluse.

ÕPPESISU: Esitluse loomine, vektorgraafika elementide kasutamine, esitluse esitamine. **PÕHIMÕISTED:** Esitluse koostamise reeglid, tööakna elemendid, töö slaididega, slaidiküljenduse valik; piltide, tabelite ja diagrammide lisamine, teksti kujundamine; nõuded kasutatavale tekstile; automaatne slaidivahetus, slaidide animeerimine, printimine, joonte ja kujundite joonistamine, värvide kasutamine, objekti pööramine ja suuruse muutmine, grupeerimine, tekstikast.

PRAKTILISED TÖÖD:

Nõuetele vastava esitluse koostamine (* kiirkorraldused, * küberturvalisus, * valik teema)

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

Õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas, kasutades kaustasid, kategooriaid ja täägimist

Õppija panustab meeskonna koostöösse digikeskkonnas, võttes erinevaid rolle ning osaledes ühises otsustamises ja digisisu loomises

Õppija loob ja toimetab digisisu erinevates formaatides.

Õppija muudab, sh täiendab, täiustab ja kombineerib olemasolevat digisisu.

Õppija järgib digisisu luues ja kasutades autoriõiguse põhimõtteid ja litsentsitingimusi.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Nõuetele vastava esitluse loomine, esitlemine ja esitluse faili jagamine ühiskasutusse kokkulepitult.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi: nõustatakse konsultatsioonides ja toetatakse tegevuste sooritamisel

AINEVALDKOND: VALIKAINE

ÕPPEAINE: ARVUTIÕPETUS

KLASS: 8. klass (I poolaastal üks tund nädalas)

TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 17 tundi

Põhikoolis on arvutiõpetuse õppimisel eesmärgiks õpi- ja töökeskkonna kujundamiseks vajalike info- ja kommunikatsioonivahendite rakendamise oskuste omandamine, mis võimaldaks põhikooli lõpetajal teha samme IKT-valdkonna karjääri suunal või toetaksid innovaatiliste lahenduste leidmist ning rakendamist teistes valdkondades. Arvutiõpetuses lähtutakse igapäevase arvuti- ning internetikasutaja vajadustest. Arvutiõpetus on kergesti lõimitav kõigi teiste õppeainetega, kuna info- ja kommunikatsioonitehnoloogia moodustab loomuliku osa tänapäevasest õpikeskkonnast.

Tähtis roll on õpilase iseseisval tööl ja koostööl. Õppetegevuse juures on õpetaja suunaja ja juhendaja. Õppeülesannete sisu valimisel arvestatakse võimaluse korral koostöös teiste ainete õpetega. Programmide ja töövõtete demonstreerimine videoprojektori abil, harjutusülesannete lahendamine, probleemide püstitamine ja iseseisev lahendamine, rühmatöö, töö Internetist leitava infoga, referaatide ja muude kokkuvõtete koostamine, analüüsimine.

Hindamine toimub jooksvalt ainetunnis või etteantud ülesannete eest. Jooksvalt ainetunnis hindamisel arvestatakse osalust arutelus, suulist või kirjaliku vastamist ja rühmatööd. Etteantud ülesanded on: harjutustööd tunnis ja kodus, arvestuslikud tööd, esitlused.

Hinde tähtsuse määrab õpetaja. Hindamise aluseks on kooli hindamisjuhend. Trimestri jooksul saadud mitterahuldav hinne tuleb parandada, kui hinne on parandamata siis üle “rahuldava” trimestrihinnet ei saa.

Negatiivse trimestrihinde saamisel on õpilane kohustatud ilmuma järgmisel trimestril konsultatsioonidesse (vastavalt kokkuleppele).

Aastahinne kujuneb trimestrihinnetest ja aasta jooksul tehtud tööde hinnetest.

TEEMA: Sissejuhatus

ÕPITULEMUSED

- ettekujutus õppetöö sisust;
- teab arvutiklassis kehtivaid reegleid;
- kasutab iseseisvalt kooli MS O365 pilvekeskkonda erinevate õppe eesmärkide saavutamiseks

ÕPPESISU: Õppetöö korraldus, arvutiklassi sisekorraeeskiri, ergonoomika arvutiga töötamisel. Tutvumine aines käsitletavate teemadega

PÕHIMÕISTED: Õppetöö korraldusega seoses olevad mõisted ja arvutiklassis käitumise reeglid. Õppetööks vajalikud / kasutatavad vahendid / kasutaja kontod

PRAKTILISED TÖÖD:

Kooli arvutiklassi kasutajakonto ja kooli e-postiaadressi kasutamine, info edastamine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

Õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas, kasutades kaustasid, kategooriaid ja täägimist

Õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid.

Õppija on teadlik digitehnoloogia kasutamisega seotud vaimse ja füüsilise tervise riskidest ning oskab neid riske ennetada. Õppija oskab küberkiusamist märgata ja sellele adekvaatselt reageerida.

Õppija toetab digitehnoloogia vähemkogenud kasutajaid.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Eesmärkide sõnastamine etteantud veebikeskkonnas.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Kogu õppeprotsessi vältel püüame anda andekamatele õpilastele diferentseeritud ülesandeid, lisalugemist ja osaleda õpilasvõistlustel.

Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi:

abimaterjalide kasutamine õppeprotsessis ja tööde ajal, kohandatud tööd ja diferentseeritud hindamine.

Hinne: E-kirja või õppeinfokeskkonnas tagasiside kokkulepetest, süsteemide kasutamisest

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi: nõustatakse konsultatsioonides ja toetatakse tegevuste sooritamisel.

TEEMA: Digitaalne identiteet ja isikuandmed

ÕPITULEMUSED:

Õpilane

- kirjeldab oma sõnadega digitaalse identiteedi mõistet ja selle tekkimist ning kujunemist;
- eristab digitaalset identiteeti ja isikuandmeid;
- selgitab oma sõnadega vajadust oma isikuandmete ja identiteedi kaitsmiseks;
- kirjeldab digitaalse identiteedi
- mõju oma kuvandile;
- kirjeldab viise oma digitaalse identiteeti kaitsmiseks ja haldamiseks;
- kirjeldab oma sõnadega, mis on andmekaitse üldmäärus (GDPR) ja oma õigusi, mis puudutavad andmete kogumist, hoiustamist ja kasutamist;
- eristab kett- ja õngitsemiskirju;
- nimetab turvalisusega seotud mõisteid (nt viirusetõrje, õngitsuskiri, tulemüür, varikonto, identiteedivargus) ning erinevaid interneti ohte;
- hindab veebikeskkonna või nutirakenduse turvalisust;

ÕPPESISU: Tutvumine digitaalse identiteedi mõistega. Mille poolest see erineb lihsalt identiteedist ja mis on valeidentiteet? Isikuandmete väärtus ja neid varitsevad ohud. Võimalikud viisid isikuandmete ja identiteedi kaitsmiseks.
Digitaalse jalajälje mõiste. Mille poolest erinevad aktiivne ja passivne ning positiivne ja negatiivne jälg. Võimalused selle parendamiseks.
PÕHIMÕISTED: Identiteet ja digitaalne identiteet. Digitaalse identiteedi kaitse. Võimalikud ohud. Digitaalne jalajälg. Digi-mina kuvandi parendamine. Mõisted: identiteet, isikuandmed, delikaatsed isikuandmed, GDPR, digitaalne identiteet, valeidentiteet, identiteedivargus, kaheastmeline autentimine, digitaalne jalajälg, sh aktiivne ja passivne jälg ning positiivne ja negatiivne jälg.
PRAKTILISED TÖÖD:
Harjutused teema mõistmiseks, mõistekaardi koostamine isikliku digitaalse jalajälje kaardistamiseks ja analüüsimiseks.
DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:
Õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu. Õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida.
Õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas. Õppija veendub, kuidas mingi digiteenus tema isikuandmeid kasutab, lähtudes teenuse privaatsusreeglitest.
TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE
Hinne: Mõistekaardi koostamise ja analüüsimise kohta kokku.
ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi: nõustatakse konsultatsioonides ja toetatakse tegevuste sooritamisel

TEEMA: Kirjalike tööde koostamine

ÕPITULEMUSED:

- vormindab arvutiga tekste (nt teiste õppeainete kirjalikud ülesanded, põhikooli loovtöö jne) kooli vormistusjuhendi põhjal ning eelmise õppeaasta informaatikakursuses õpitut rakendades.

ÕPPESISU: Teabeteksti tunnused ja olulisus. Kordamine: referaadi tunnused. Loovtöö teoreetiline osa ehk raport; erinevused võrreldes referaadiga. Teoreetilise koostamine ja vormindamine. Praktilised tekstitöötlusharjutused.

PÕHIMÕISTED: Teabetekstid, referaat ja loovtöö teoreetiline osa.

PRAKTILISED TÖÖD:

Kiirkirja harjutused kümnesõrme - süsteemis veebis.

Tekstisisestamine, redigeerimine vastavalt koolis kehtivatele nõuetele.

Loovtöö teoreetilise osa koostamine vastavalt koolis kehtivatele nõuetele.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

Õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas, kasutades kaustasid, kategooriaid ja täägimist

Õppija panustab meeskonna koostöösse digikeskkonnas, võttes erinevaid rolle ning osaledes ühises otsustamises ja digisisu loomises

Õppija loob ja toimetab digisisu erinevates formaatides.

Õppija muudab, sh täiendab, täiustab ja kombineerib olemasolevat digisisu.

Õppija järgib digisisu luues ja kasutades autoriõiguse põhimõtteid ja litsentsitingimusi.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Hinne: Tekstisisestamise ülesanne. Mahuka dokumendi koostamine

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi: nõustatakse konsultatsioonides ja toetatakse tegevuste sooritamisel

TEEMA: Tabelarvutus ja MS O365 Excel

ÕPITULEMUSED: Õpilane

- **tunneb ja kasutab** tabelarvutusprogrammi peamisi töövahendeid,
- **selgitab** oma sõnadega mõistete rida, veerg ja lahter erinevust,
- **kasutab** olulisemaid valemeid (summa,),

- **loob** etteantud andmestiku põhjal andme- ja sagedustabeli,
- **loob** koostatud tabeli põhjal sobiva diagrammitüübi,
- **salvestab** loodud faili pilveruumi või arvutikettale,
- **saadab** faili meiliga või **annab** veebis kaaslastele või õpetajale **ühiskasutusse**.
-
- Õpilane teab tabelarvutus mõisteid;
- kuidas liikuda tabelis ja märgistada
- kuidas andmeid ja valemeid sisestada
- lahtri aadressi võtmeid
- kuidas luua ja töödelda tabelit MS Exceli abil.

Õpilane oskab ning tunneb

- mõisteid töövihik, tööleht, lahtri absoluutne ja suhteline aadress, valem, funktsioon.
- luua uut ja salvestada töövihikut, avada salvestatud töövihikut;
- nimetada ümber töölehti;
- täita tabelit andmetega;
- teisaldada, kopeerida ja kustutada lahtrite sisu;
- lisada, kustutada, kopeerida, teisaldada ja peita ridu ning veerge;
- kasutada lahtrite erinevaid andmevorminguid (tekst, arv, kuupäev, valuuta, protsent);
- kasutada suhtelist ja absoluutset aadressi;
- koostada ja kopeerida valemeid;
- kasutada enam levinud funktsioone (sum, average, count, sin, cos, if, time j.m.);
- tabelit kujundada (font, fondi suurus, raha vorming, protsendilaad, komakoha liigutada,
- lahtrite ühendada, raamida, veeru laiuse ja rea kõrguse muuta);
- andmeid sorteerida (ühe ja mitme tunnuse järgi);
- valida diagrammitüüpi andmete ülevaatlikuks esitamiseks ja analüüsiks;
- luua diagrammi (diagrammi tüübi muuta, pealkirja lisada, legendi lisada ja eemaldada, telgedele pealkirje lisada ja eemaldada);
- prindi eelvaatlust kasutada, tabeli paigutust paberil muuta, paberi orientatsiooni, veeriseid;
- printida tabelit ja diagrammi.

ÕPPESISU:

Tabelarvutusprogramm ja selle kasutamine. Exceli kasutajaliides. Rida ja veerg. Valem ja peamiste valemite kasutamine. Etteantud andmestiku põhjal andmetabeli ja sagedustabeli koostamine. Tulp-, sektor- või joondiagrammi loomine sagedustabeli põhjal.
Võimalikke alternatiive tabelarvutuseks ning tabelite ja diagrammide loomiseks.
Lihtsamad funktsioonid ja valemid erinevatel töölehtedel paiknevatest andmetest.

PÕHIMÕISTED:

Töökeskkonna (MS Excel) tutvumine. Erinevat tüüpi andmete sisestamine, andmevormingud ja nende redigeerimine. Andmete märgistamise võimalused. Andmete ümbertõstmine, kopeerimine, kustutamine. Veergude ja ridade kustutamine, lisamine, peitmine. Tabeli koostamise põhimõtted. Tööde salvestamine .Andmesarjade koostamine (tekst, numbrilised, kuupäev, kuu ja nädalapäevade nimetused, tingimustega sarjad). Valemite koostamine (liitmine, lahutamine, korrutamine, jagamine, sulgude kasutamine). Lahtri- ja absoluutaadressid. Funktsioonide kasutamine (SUM, AVERAGE, MAX, MIN, TODAY). Tabeli vormindamine. Toimingud töövihikuga (töölehtede nimetamine, lisamine, jne.)

PRAKTILISED TÖÖD: Tabelarvutusprogramm ja selle kasutamine. Exceli kasutajaliides. Rida ja veerg. Valem ja peamiste valemite kasutamine. Etteantud andmestiku põhjal andmetabeli ja sagedustabeli koostamine. Tulp-, sektor- või joondiagrammi loomine sagedustabeli põhjal. Võimalikke alternatiive tabelarvutuseks ning tabelite ja diagrammide loomiseks.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

Õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas, kasutades kaustasid, kategooriaid ja täägimist

Õppija panustab meeskonna koostöösse digikeskkonnas, võttes erinevaid rolle ning osaledes ühises otsustamises ja digisisu loomises

Õppija loob ja toimetab digisisu erinevates formaatides.

Õppija muudab, sh täiendab, täiustab ja kombineerib olemasolevat digisisu.

Õppija järgib digisisu luues ja kasutades autoriõiguse põhimõtteid ja litsentsitingimusi.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Hinne: Tabeli, valemite, diagrammide koostamine, esitamine

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi: nõustatakse konsultatsioonides ja toetatakse tegevuste sooritamisel

TEEMA: E-riik ja Internet

ÕPITULEMUSED:

- Teab erinevaid riigi ja kohalike omavalitsuste pakutud infosüsteeme ja keskkondi (e-teenuseid);
- Kirjeldab erinevaid autentimise ja digiallkirjastamise võimalusi ning kasutab ühte;
- oskab internetist otsitud materjalide põhjal luua piltide ja tekstiga dokumendi, mis arvestab autorikatiseõigustega;

- omab arusaama turvalisest veebikäitumisest ja isikuandmete kaitsest; oskab e-kirju saata koos manusega.

ÕPPESISU: Tutvumine e-riigi ja infoühiskonna mõistetega. Mida tähendab see, et Eesti on e-riik? Milliseid võimalusi pakub andmevahetuskiht X-tee. Mis on elektrooniline isikutuvastus ja digiallkiri?

Milliseid e-teenuseid riik oma kodanikule pakub? Milleks on vajalik riigiportaal Eesti.ee? Kuidas toimivad ID-kaart, mobiil- ID, Smart-ID ning HarID? Millised e-teenused on olulised õpilasele?

PÕHIMÕISTED: E-riigi mõiste. Infoühiskond. Andmevahetuskiht X- tee. E-teenused. Digiallkiri. Riigiportaal. Elektrooniline identiteet ja ID-kaart. Autentimine.

PRAKTILISED TÖÖD: Teematutvustus, millele järgneb iseseisev ühe elektroonilise autentimisviisi ja e-teenuse katsetamine.

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

Õppija analüüsib, võrdleb ja hindab leitud andmeid, infot ja digisisu ning nende allikate usaldusväärsust.

Õppija kasutab kodanikuna kooli, kohaliku omavalitsuse, riigi ja ettevõtete digiteenuseid (sh e-päevikut, õpihaldussüsteemi, riigiportaali, raamatukogu- ja pangateenuseid). Õppija kasutab sobivaid digitehnoloogiaidid (nt ühismeediat, ajaveebi, videot) oma algatuste kajastamiseks ja teiste kaasamiseks ning teiste algatustes osalemiseks.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Hinne: Otsingu töö (tunnis või kodus)

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi: nõustatakse konsultatsioonides ja toetatakse tegevuste sooritamisel

TEEMA: Esitlus ja ettekanne, loovtöö eripärad

ÕPITULEMUSED

- Koostab õpilane digitaalse ülevaate loovtöö eesmärkidest, töö koostamise etappidest ning saavutatud tulemustest;
- valib digitaalse ülevaate loomiseks sobiva esitluskeskkonna või -tarkvara;
- kombineerib esitluses erinevaid erinevaid multimeediumi elemente (tekst, pilt, heli, video, animatsioon)

ÕPPESISU: Esitluse loomise ja esitlemise nõuete kordamine. Loovtöö esitluse koostamine.

PÕHIMÕISTED: Esitluse koostamise reeglid, tööakna elemendid, töö slaididega, slaidiküljenduse valik; piltide, tabelite ja diagrammide lisamine, teksti kujundamine; nõuded kasutatavale tekstile (kardamine)

PRAKTILISED TÖÖD:

Nõuetele vastava Loovtöö esitluse koostamine

DIGIPÄDEVUSTE ARENDAMINE:

Õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas, kasutades kaustasid, kategooriaid ja täägimist

Õppija panustab meeskonna koostöösse digikeskkonnas, võttes erinevaid rolle ning osaledes ühises otsustamises ja digisisu loomises

Õppija loob ja toimetab digisisu erinevates formaatides.

Õppija muudab, sh täiendab, täiustab ja kombineerib olemasolevat digisisu.

Õppija järgib digisisu luues ja kasutades autoriõiguse põhimõtteid ja litsentsitingimusi.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Juhendis esitatud nõuetele vastava esitluse loomine ning õpetajatega jagamine meili manusesse lisatult või pilveruumis ühiskasutusse andes.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilastele, kelle on tekkinud aines raskusi: nõustatakse konsultatsioonides ja toetatakse tegevuste sooritamisel

AINEVALDKOND: VALIKAINE
ÕPPEAINE: KARJÄÄRIÕPETUS
KLASS: 9. klass
TUNDIDE ARV ÕPPEAASTAS: 35 tundi

TEEMA 1. ENESETUNDMINE JA ENESEANALÜÜS

ÕPITULEMUSED:

- õpilane oskab analüüsida enda isiksust;
- eristab oma tugevaid ja nõrku külgi ning seostab neid erinevatel kutsealadel töötamise eeldustega;
- kasutab eneseanalüüsi tulemusi karjääri planeerimisel;
- kirjeldab ja analüüsib juhendamisel oma tugevaid ja nõrku külgi, huvisid, võimeid, oskusi ja oma õpitulemusi;
- põhjendab juhendamisel, miks on vajalik ennast tunda ja sellest lähtuvalt langetada esmased õpivalikud (või haridusvalikud).

ÕPPESISU:

- õpimapp - erinevates ainetes koos õpiseirega,eneseanalüüsi ja eesmärgistamisega, tagasisidelehed nii tundides kui ka teema lõpus;
- erinevate ülesannete põhjal käsitletakse teemasid, mis kujundavad õpilastes valmisolekut erinevate elurollide täitmiseks, elukestvaks õppeks, enese analüüsimiseks, enesetundmisharjutused aitavad kujundada enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi;
- õpilane õpib tundma enda tugevaid ja arendamist vajavaid külgi nii erinevaid küsimustikke täites kui paaris- ja rühmatöid tehes, sõnastab enda iseloomulikud jooned, kirjutab ette antud juhendi põhjal eneseanalüüsi;
- koostöö arendamise käigus harjutatakse suhtlemis- ja õpioskusi, omandatud teadmised ja oskused aitavad ennetada koolist väljalangevust, annavad teadmised minapildist, enesehinnangu kujunemisest.

.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Enesehinnang, vajadused, temperamenditüübid, ekstravertsus, introvertsus, väärtused, võimed, multiintelligentsus, iseloom, eneseaustus.

PRAKTILISED TÖÖD

Erinevad töölehed karjääriõpetuses käsitlevatel teemadel, kooli raamatukogus oleva teemakohase kirjandusega tutvumine, mapi koostamine, tiitellehe kunstiline kujundamine, paaris- ja rühmatööd, eneseanalüüsi kirjutamine.

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE
Erinevate netiallikate kasutamine info otsimiseks, kodutööde vormistamine arvutis.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasiside õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise eneserefleksiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: paaristöö, rühmatöö, eneseanalüüs, tiitelleht.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Vajadusel saab tööülesannete sooritamiseks lisaaega.

TEEMA 2. TÖÖ- JA ÕPIMAAILMA TUNDMINE

ÕPITULEMUSED:

- oskab näha ja mõistab hariduse ja tööturu vahelisi seoseid;
- õpib tundma tööturu üldist olukorda, prognoose, vajadusi, erinevaid ettevõtluse vorme;
- õpib tundma, infot otsima erinevate kutsete ja ametite, edasiõppimise võimaluste kohta, tutvub kohalike majandustegevuse valdkondadega;
- õpib leidma infot tööturu kohta;
- teadvustab ennast tulevase töötajana; teab haridustee jätkamise võimalusi, oskab valmistuda eksamiteks, töövestluseks või kooli kandideerimisvestluseks;
- kirjeldab juhendamisel talle huvitavate ametite näitel, mida, millal ja miks on vaja õppida ning mis oskusi edasi arendada, et mingis ametis töötada saaks;
- teab vabatahtliku töö vajalikkust kodanikuks kujunemisel.

ÕPPESISU:

- õpilane kirjeldab juhendamisel oma tulevast haridusteed, tööalast karjääri huvipakkuva eriala/ameti näitel;
- suunamisel analüüsib, millist tööd ta soovib tulevikus teha, sellest lähtuvalt saab asuda haridusteed kavandama;
- karjääri planeerimiseks on vajalik, et inimene oskab märgata muutusi tööturul ja tunneb neid mõjutavaid tegureid;
- analüüsib iseseisvalt erinevaid ameteid, töötajatele esitatavaid nõudeid, seostab neid oma eeldustega, huvidega, väärtustega;

- õppimisvõimaluste tundmaõppimine, info kogumise oskuse arendamine, töömaailma tundmine, hetkeolukorra analüüsimine, enda asetamine tööpildile.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Töömaailm, vabatahtlik töö, eksamiteks ja kandideerimisvestlusteks valmistumise psühholoogilised väljakutsed, ametite andmebaas, Töötukassa koostöövõimalused, õpiplaan, info otsimise tähtsus, silmaringi laiendamise võimalused.

PRAKTILISED TÖÖD

Slaidikavade koostamine, artiklite lugemine, rühmatööd, paaristööd, ettevõtte külastus karjääriõpetuse tunni raames, koostöötunnid Töötukassa spetsialistidega, kandideerimisvestluse läbimängimine, info otsimise töötuba, külalisesinejatega kohtumine, individuaalsed töölehed, praktilised harjutused, kodutööd, mapi korrastamine.

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE

Töötukassas õppemängude mängimine erinevates keskkondades. Info otsimine erinevatest netiallikatest.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasiside õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise eneserefleksiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: paaristöö, rühmatöö, protsesshinne töötubades osalemise põhjal, külaliste tagasisideleht, ametite andmebaasi tööülesanne, õpiplaani koostamine.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Vajadusel saab tööülesannete sooritamiseks lisaaega.

TEEMA 3. OTSUSTAMINE JA PLANEERIMINE

ÕPITULEMUSED:

- mõistab erinevate tegurite mõju karjääriotsustele;
- mõtestab ja tähtsustab karjääriplaneerimist, otsustamist ja seda mõjutavate tegurite märkamist, info otsimist, valikute kaalumist, karjääriplaani koostamist, enda motiveerimist;
- tunneb karjääriplaneerimise etappe: teadvustamist, tundmaõppimist, valmistumist;

- kirjeldab iseseisvalt erinevaid mõjutegureid, millega on vajalik arvestada karjääriotsuste langetamisel (õppedukus, tervis, keskkond, elustiil, raha, majanduslik olukord, tööturu nõudlus, sotsiaalsed suhted, isiksuseomadused);
- oskab valmistuda lõpueksamiteks, planeerida aega, on teadlik vaimse tervise hoidmise tähtsusest ja lihtsamatest enesehoiuvõtetest;
- korrigeerib suunamisel oma tulevast haridusteed huvipakkuva eriala/ameti näitel.

ÕPPESISU:

- õpilane teeb rühmatöö eksamiteks valmistumise, sooritamise ja järeltegevuste kohta, analüüsib enesehoiu olulisust, aja planeerimist;
- koostab **i**seseisvalt lähiaja õpingute plaani ja esmase pikemaajalise karjääriplaani, proovib seda kõige otstarbekamalt teha: järgib olulisi juhendeid, otsib abi ja infot.
- teeb iseseisvalt kokkuvõtte kursusel omandatust (analüüsiv kirjatükk), koostab õpimapi, annab tagasisidet;
- koostab 3 aasta õpiplaani;
- kogemusõppe tegevuste kaudu näeb noor, et kuigi põhikooli või gümnaasiumi lõpus tuleb esmalt valida oma võimetele vastav haridustee, on ka edaspidises elus vaja valmis olla pidevateks muutusteks, enesetäiendamiseks, vajadusel ümberõppeks, edu võtmesõnadeks on hea enesetundmine ja sellele tuginev pidev uute otsuste langetamine.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Karjääriotsus, aja planeerimine, õpiplaan, kogemusõpe, otsustamisraskused, enesehoid, vaimne tervis, planeerimise mõjutegurid, majanduslik vastutusala.

PRAKTILISED TÖÖD

Slaidikavade koostamine, artiklite lugemine, rühmatööd, paaristööd, koostöötunnid Töötukassa spetsialistidega, külalisesinejatega kohtumine, individuaalsed töölehed, majanduskava koostamine, praktilised harjutused, kodutööd, mapi korrastamine, arvestustöö kirjutamine, õpiplaani koostamine.

DIGIPÄDEVUSE ARENDAMINE

Slaidikavade koostamine, esitlused, info otsimine erinevatelt kodulehtedelt, videote vaatamine, infograafilise CV-ga tutvumine, video CV vormistamine.

TAGASISIDESTAMINE/HINDAMINE

Õpilased saavad ülesannete järel suulist tagasiside õpetajalt, suulist ja kirjalikku tagasisidet kaaslastelt, kirjutavad ise enesereflеksiooni õpiprotsessi kohta; hindamine: paaristöö,

rühmatöö, külaliste tagasisideleht, õpiplaani koostamine, arvestustöö, kokkuvõttev hinne mapile.

ÕPPE KOHANDAMISE VÕIMALUSED

Õpilasel on lubatud kasutada abimaterjale ning õpetaja võib hindamisel kasutada diferentseeritud hindamist. Arvestatakse õpilase individuaalseid võimeid ja keelelisi oskusi. Õpilane saab tundides kasutada erinevaid õpiallikaid, saab lisaseletusi, harjutada töödeks. Vajadusel saab tööülesannete sooritamiseks lisaaega.

Soovituslikud aktiivõppemeetodid:

arutlused, ajurünnakud, T-tabelid, diskussioonivõrk, paaristööd, rühmatööd, mõistekaardid, ideekaardid, mõttekaardid, soojendusülesanded, sotsiomeetrilised harjutused, „Kaheosaline päevik“, Seoste ümarlaua tähestik“, debatt, akadeemiline vaidlus, “Nurgakivid“, „Sõnaketid“, RAFT-kirjutamine, „Ümarlaud“, „Pimesikk“, „Alias“ jne

AINEVALDKOND: VALIKKURSUS

ÕPPEAINE: SISSEJUHATAV KURSUS KOLMANDASSE KOOLIASTMESSE

KLASS: 6. klass

TUNDIDE ARV: 17 tundi

TEEMA 1: REEGLID JA NORMID AVALIKUS RUUMIS

Alateemad:

1. Kooli kodukord
2. Enda ja teiste austamine
3. Kokkulepetest kinnipidamine
4. Väärtused ja hoiakud
5. Mõnuained - ohud ja riskid

ÕPITULEMUSED

1. Kooli kodukord

- Õpilased mõistavad ja oskavad selgitada kooli kodukorra peamisi punkte.
- Õpilased teavad, millised on kooli poolt kehtestatud karistused kodukorra rikkumise eest.
- Õpilased oskavad analüüsida kodukorra tähtsust turvalise ja toetava õpikeskkonna loomisel.

2. Enda ja teiste austamine

- Õpilased mõistavad ja oskavad selgitada kooli kodukorra peamisi punkte.
- Õpilased teavad, millised on kooli poolt kehtestatud karistused kodukorra rikkumise eest.
- Õpilased oskavad analüüsida kodukorra tähtsust turvalise ja toetava õpikeskkonna loomisel.

3. Kokkulepetest kinnipidamine

- Õpilased mõistavad kokkulepete olulisust koolielus.
- Õpilased suudavad tuua näiteid kokkulepetest, millest nad peavad koolis kinni pidama.
- Õpilased oskavad praktiseerida vastutustundlikku käitumist, austades kokkuleppeid ja ootusi.

4. **Väärtused ja hoiakud**

- Õpilased oskavad arutleda ja väärtustada kooli ja ühiskonna põhiväärtusi.
- Õpilased oskavad mõista ja arutada, kuidas isiklikud väärtused ja hoiakud mõjutavad nende käitumist koolis ja ühiskonnas.
- Õpilased oskavad näidata eeskuju heade väärtuste ja hoiakute järgimisel.

5. **Mõnuained - ohud ja riskid**

- Õpilased mõistavad mõnuainete kasutamisega kaasnevaid riske ja ohtusid.
- Õpilased oskavad selgitada, kuidas mõnuained mõjutavad tervist, õppimist ja sotsiaalseid suhteid.
- Õpilased oskavad tuua näiteid ennetusmeetmetest ja strateegiatest, mis aitavad vältida mõnuainete kasutamist ja sellest tulenevaid probleeme.

ÕPPESISU

See õppeaine aitab kaasa õpilaste arusaamisele ja oskustele, mis on vajalikud nende kooli- ja ühiskonnaelus vastutustundlikult käitumiseks

1. **Kooli kodukord**

Õppesisu:

- Kodukorra põhiprintsiipide ülevaade: Tutvustada, miks kooli kodukord on loodud ja millised on selle eesmärgid.
- Konkreetsed reeglid ja ootused: Detailne arutelu igapäevaste reeglite üle, nagu riietumiskood, käitumine tundides, mobiiltelefonide kasutamine, ja pauside ajal kehtivad normid.
- Karistused ja tagajärjed rikkumiste puhul: Selgitada, milliseid meetmeid rakendatakse kodukorra rikkumise korral.

2. Enda ja teiste austamine

Õppesisu:

- Respekti mõiste: Arutada, mida tähendab austus ja kuidas see avaldub suhtlemises õpetajate ja kaasõpilastega.
- Praktilised näited ja rollimängud: Korraldada tegevusi, mis õpetavad austust praktiliselt, näiteks kuidas käituda konfliktsituatsioonides.
- Kultuuriline teadlikkus ja erinevuste austamine: Tutvustada kultuuridevahelist suhtlust ja selle tähtsust mitmekesises koolikeskkonnas.

3. Kokkulepetest kinnipidamine

Õppesisu:

- Kokkulepete tähtsus: Selgitada, kuidas kokkulepped aitavad kaasa korrastatud ja toimiva kogukonna loomisele.
- Isiklik vastutus ja usaldus: Arutleda, kuidas usaldus tekib ja miks on oluline kinni pidada lubadustest ja reeglitest.
- Grupitööd ja projektid: Praktilised tegevused, mis nõuavad kokkulepetest kinnipidamist ja meeskonnatööd.

4. Väärtused ja hoiakud

Õppesisu:

- Kooli ja ühiskonna väärtused: Arutleda üldtunnustatud väärtuste üle koolis ja laiemalt ühiskonnas.
- Isiklike väärtuste mõistmine: Aidata õpilastel mõista ja arendada oma isiklikke väärtusi.
- Väärtuste ja hoiakute mõju käitumisele: Uurida, kuidas isiklikud uskumused ja hoiakud mõjutavad otsuseid ja tegevusi.

5. Mõnuained - ohud ja riskid

Õppesisu:

- Teavitamine mõnuainetest: Ülevaade levinumatest mõnuainetest ja nende mõjudest tervisele.
- Riskide ja tagajärgede mõistmine: Arutleda, kuidas mõnuainete tarbimine mõjutab füüsilist, vaimset ja sotsiaalset heaolu.
- Ennetusstrateegiad ja abi saamise võimalused: Tutvustada ennetusprogramme ja ressursse, mida õpilased ja nende pered saavad kasutada probleemide korral.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Need märksõnad ja põhimõisted võimaldavad õpilastel sügavamalt mõista ning meelde jätta alateemade keskseid ideid, aidates neil neid kontseptsioone nii koolielus kui ka igapäevastes olukordades rakendada.

Kodukord: distsipliin, eeskirjad

Punktuaalsus: kohalolek, hilinemine, vastutus

Austus: lugupidamine, viisakus, empaatia

Konfliktide lahendamine: suhtlemisoskused, vahendamine

Erinevuste austamine: mitmekesisus, kultuuriline teadlikkus

Sotsiaalne käitumine: suhtumine, käitumismudelid

Usaldus: vastastikune lugupidamine, usaldusväärsus

Vastutus: kohustused, kohusetunne

Kokkulepped: lepingud, reeglid, meeskonnatöö
Isiklikud väärtused: iseloom, eetika
Mõnuained: alkohol, narkootikumid, tubakas
Terviseriskid: sõltuvus, vaimne tervis, füüsiline kahjustus

PRAKTILISED TÖÖD

Praktilised tööd aitavad õpilastel teadmisi aktiivselt rakendada ja seeläbi paremini mõista, kuidas käituda vastutustundlikult ja austavalt nii koolis kui ka laiemalt ühiskonnas.

- Rollimängud - erinevate koolieluliste sitiatsioonide läbimängimine.
- Viktoriin/ Kuldvillak - õpilaste teadmiste kontollimiseks.
- Infoplakatid mõnuainetest.

HINDAMINE

Hinnatakse mitteeristavalt. Hinde A (arvestatud) saamiseks peab õpilane osalema vähemalt 75 % tundidest ja võtma aktiivselt osa tunni tööst. Puudumiste korral saab õpilane iseseisva töö, mis tuleb esitada.

TEEMA 2: ÕPISTRATEEGIAD

Alateemad:

1. Ajajuhtimine
2. Mälutehnikad
3. Erinevad õpistiilid
4. Efektiivsed õpimeetodid
5. Info otsimine ja töötlemine

ÕPITULEMUSED

1. Ajajuhtimine

Õpitulemused:

- Õpilased oskavad koostada ja järgida päevaplaani, mis arvestab nii koolitööde kui ka vaba aja tegevustega.
- Õpilased tunnevad ja rakendavad erinevaid ajajuhtimise tehnikaid, nagu ülesannete prioritiseerimine ja segajate vältimine.
- Õpilased suudavad hinnata oma aja kasutamise efektiivsust ja teha vajadusel muudatusi oma ajaplaneerimises.

2. **Mälutehnikad**

Õpitulemused:

- Õpilased mõistavad ja oskavad kasutada erinevaid mälutehnikaid, nagu mnemotehnikad, seostamine ja visualiseerimine.
- Õpilased suudavad valida ja rakendada sobivaid mälutehnikaid erinevate õppematerjalide meeldejätmiseks.
- Õpilased oskavad seletada, kuidas erinevad mälutehnikad aitavad parandada õpitulemusi.

3. **Erinevad õpistiilid**

Õpitulemused:

- Õpilased tunnevad ära ja kirjeldavad erinevaid õpistiile, nagu visuaalne, auditiivne ja kinesteetiline.
- Õpilased suudavad kindlaks teha oma peamised õpistiilid ja kohandada õppimist vastavalt sellele.
- Õpilased oskavad valida ja rakendada õppemeetodeid, mis sobivad kõige paremini nende isikliku õpistiiliga.

4. **Efektiivsed õpimeetodid**

Õpitulemused:

- Õpilased oskavad kasutada ja kombineerida erinevaid õpimeetodeid, nagu grupiõpe, märkmete tegemine ja interaktiivsed ülesanded.
- Õpilased mõistavad, kuidas erinevad õpimeetodid toetavad nende õpiprotsessi ja aitavad saavutada paremaid õpitulemusi.
- Õpilased oskavad kriitiliselt hinnata erinevate õpimeetodite efektiivsust sõltuvalt õppeaine sisust ja nõudmistest.

5. **Info otsimine ja töötlemine**

Õpitulemused:

- Õpilased oskavad kasutada erinevaid allikaid ja tööriistu teabe otsimiseks, sealhulgas internetiotsinguid ja raamatukogu ressursse.
- Õpilased oskavad analüüsida ja hinnata leitud teabe usaldusväärsust ja asjakohasust.
- Õpilased suudavad sünteesida ja korraldada informatsiooni, et koostada selgeid ja koherentseid akadeemilisi töid.

ÕPPESISU

1. Ajajuhtimine

Õppesisu:

- Ajaplaneerimise põhitõed: Tutvustada erinevaid ajaplaneerimise vahendeid nagu kalendrid, päevikud ja digitaalsed rakendused.
- Prioriteetide seadmine: Õpetada, kuidas eristada olulisi ja vähem olulisi ülesandeid ning kuidas määrata ülesannetele tähtsuse järjekorda.
- Segavate tegurite haldamine: Arutelu segavate tegurite üle, mis mõjutavad keskendumist ja õppimist, ning strateegiad nende mõju vähendamiseks.

2. Mälutehnikad

Õppesisu:

- Mnemotehnikad: Õpetada kasutama mälu abistavaid tehnikaid nagu akronüümid, riimid ja lugude jutustamine, mis aitavad paremini meelde jätta.
- Kordamise strateegiad: Näidata, kuidas süstemaatiline ülevaatamine aitab parandada pikaajalist mälu.
- Visualiseerimine: Kasutada kujutluspilte ja vaimseid "kaarte" info meeldejätmiseks.

3. Erinevad õpistiilid

Õppesisu:

- Õpistiilide tutvustus: Selgitada, mis on visuaalsed, auditiivsed ja kinesteetilised õpistiilid ning kuidas neid ära tunda.
- Õpistiilide testid: Läbi viia õpistiilide testid, et õpilased saaksid määrata oma peamise õpistiili.
- Õpimeetodite kohandamine: Õpetada õpilasi kohandama õppimismeetodeid vastavalt nende isiklikule õpistiilile.

4. Efektiivsed õpimeetodid

Õppesisu:

- Aktiivne õppimine: Tutvustada erinevaid aktiivse õppimise tehnikaid nagu rühmatöö, arutelud ja praktilised katsetused.
- Õpetada, kuidas luua seoseid ja mõista sügavamalt õpitavat materjali, mitte ainult meelde jätta fakte.
- Õppevahendite kasutamine: Kasutada erinevaid õppevahendeid nagu diagrammid, mõistekaardid ja veebipõhised ressursid.

5. Info otsimine ja töötlemine

Õppesisu:

- Allikakriitilisus: Õpetada, kuidas hinnata informatsiooni usaldusväärsust ja relevantsust.

- Infootsingu strateegiad: Tutvustada efektiivseid viise informatsiooni otsimiseks internetist ja teistest allikatest.

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Tähtaeg: Määratletud lõppaeg, millal ülesanne või projekt peab olema valmis.
Plaanimine: Protsess, kus määratakse kindlaks, millal ja kuidas tegevusi tehakse.
Mälu abistavad tehnikad, mis aitavad teavet paremini meelde jätta.
Kordamine: Regulaarne üle kordamine, mis aitab tugevdada mälu ja parandada meeldejätmist.
Visualiseerimine: Meetod, kus info meeldejätmist toetatakse vaimsete piltide loomisega, diagrammid, kaardid ja videod.
Auditiivne õpistiil: Õppimine kuulmise kaudu, näiteks loengute kuulamise või diskussioonide kaudu.
Kinesteetiline õpistiil: Õppimine liikumise ja tegevuse kaudu, kus õppimine toimub "käed-külge" tegevustega.
Aktiivne õppimine: Õppimisprotsess, kus õpilane on aktiivselt kaasatud teabe töötlemisse, mitte passiivselt vastuvõtja.
Seostamine: Võime ühendada uus teave juba olemasolevate teadmistega.
Kontseptuaalne õppimine: Süvitsi mõistmine, mis keskendub põhimõistete ja seoste mõistmisele.
Allikakriitilisus: Osavus hinnata informatsiooni allika usaldusväärsust ja asjakohasust.
Informatsiooni sõelumine: Protsess, kus eristatakse olulist teavet ebaolulisest.
Süntees: Võime ühendada informatsiooni erinevatest allikatest, et luua uus, koherentne tervik.

PRAKTILISED TÖÖD

1. Ajaplaani koostamine: Õpilased koostavad nädala ajaplaani.
2. Mälumängud, kus õpilased peavad meelde jätma ja meenutama nimekirju või fakte.
3. Iga rühm loob õppematerjali või projekti, mis kajastab nende õpistiili eeliseid.

HINDAMINE

Hinnatakse mitteeristavalt. Hinde A (arvestatud) saamiseks peab õpilane osalema vähemalt 75% tundidest ja võtma osa tunni tööst. Puudumiste korral saab õpilane iseseisva töö, mis tuleb esitada.

TEEMA 3. DIGIKÄITUMISE PÕHITÕED

Alateemad:

1. Õppetöö korraldus ja kasutatavad keskkonnad
2. Digitaalne identiteet ja isikuandmed
3. Autoriõigused

ÕPITULEMUSED

1. Õppetöö korraldus ja kasutatavad keskkonnad

Õpilane:

- Kasutab kooli arvutiklassi ja seadmeid sihtotstarbeliselt ja kooli reegleid arvestades.
- Logib arvutiklassi arvutisse isikliku kasutajakontoga.
- Logib O365 keskkonda kooli e- postiaadressiga.

2. Digitaalne identiteet ja isikuandmed

Õpilane:

- Kirjeldab oma sõnadega digitaalse identiteedi mõistet ja selle tekkimist ning kujunemist.
- Eristab digitaalset identiteeti ja isikuandmeid.
- Selgitab oma sõnadega vajadust oma isikuandmete ja identiteedi kaitsmiseks.
- Eristab kett- ja õngitsemiskirju.
- Nimetab turvalisusega seotud mõisteid (nt viirusetõrje, õngitsuskiri, tulemüür, varikonto, identiteedivargus) ning erinevaid interneti ohte.
- Hindab veebikeskkonna või nutirakenduse turvalisust.

3. Autoriõigused

Õpilane:

- Selgitab oma sõnadega autoriõiguse seaduse olemust ja nõudeid ning intellektuaalomandi kaitse häid tavasid.
- Viitab nõuetekohaselt autorile ja algallikale, selgitab oma sõnadega mõistete piraatkoopia ja plagiaat tähendust.

ÕPPESISU

1. Õppetöö korraldus ja kasutatavad keskkonnad

Õppesisu:

- Tutvumine aines käsitletavate teemadega. Hindamise kord.
- Õppetöös kasutatavad vahendid ja keskkonnad.

- Kooli arvutiklassi kasutajakonto ja kooli e- postiaadress.
- Tutvumine O365 keskkonnaga.
- O365 eripärad, alternatiivsed võimalused.

2. Digitaalne identiteet ja isikuandmed

Õppesisu:

- Tutvumine digitaalse identiteedi mõistega. Mille poolest see erineb lihsalt identiteedist ja mis on valeidentiteet?
- Isikuandmete väärtus ja neid varitsevad ohud. Võimalikud viisid isikuandmete ja identiteedi kaitsmiseks.

3. Autoriõigused

Õppesisu:

- Keda loetakse autoriks? Mis on autoriõiguseseadus ja mida see sätestab?
- Autoriõiguste kehtivuse aeg.
- Mida loetakse teoseks?
- Millistel tingimustel tohib teiste autorite loodut oma tarbeks kasutada?
- Mis on piraatkoopia ja mis plagiaat?

PÕHIMÕISTED, MÄRKSÕNAD

Kasutajakonto, kooli e-postiaadress, O365 pilveteenused, identiteet, isikuandmed, delikaatsed isikuandmed, GDPR, digitaalne identiteet, valeidentiteet, identiteedivargus, kaheastmeline autentimine, autor, autoriõigus, isiklikud ja varalised õigused, intellektuaalne omand, teos, piraatlus, plagiaat.

PRAKTILISED TÖÖD

1. Praktiline tegevus arvutiklassis ja O365 keskkonnas.
2. Harjutused teema mõistmiseks - mõistekaart.
3. Praktiline harjutus kasutatud kirjanduse loetelu koostamiseks erinevate allikate kohta.

HINDAMINE

Hinnatakse mitteeristavalt. Hinde A (arvestatud) saamiseks peab õpilane osalema vähemalt 75% tundidest ja võtma osa tunni tööst. Puudumiste korral saab õpilane iseseisva töö, mis tuleb esitada. Erinevad netipõhised praktilised tööd.

RAKVERE VABADUSE KOOLI LOOVTÖÖDE JUHEND

III kooliastmes sooritavad õpilased läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö (Põhikooli riiklik õppekava § 15. Õppe ja kasvatuse korralduse alused, punkt (8)). Rakvere Vabaduse Kooli III kooliastme loovtööna on võimalik teha:

1. Lühiuurimus (ka olümpiaadiks v konkursitööna esitatav uurimus).
2. Projekt
    - arendusprojekt (näit: mingi algatus koolis, kogukonnas…),
    - üritus (õppetöö-, kultuuri-, spordi- jne),
    - õppevahend, tõlketöö vms,
    - stend, almanahh, kogumik vms,
    - etendus jne;
3. Kunstitöö (kujutav kunst, tarbekunst, muusika jne) või muu praktiline töö (valmib asi).

Referaat ei ole loovtöö.

Loovtööd võib teha nii **individuaalselt kui ka kollektiivselt (soovituslikult mitte üle 3 liikme).** Loovtöö läbiviimist juhendab Rakvere Vabaduse Kooli õpetaja. Vajadusel võib kaasata kaasjuhendaja.

Loovtöö käigus on soovitatav pidada tegevuspäevikut, mille põhjal valmib arvutis koostatud kirjalik **loovtöö analüüsiv ülevaade.**

Loovtöö analüüsivas ülevaates esitatakse järgmised osad.

1. Sissejuhatuses töö pealkiri (näit. „Ujumisvõistluse korraldamine“), töö eesmärk ja selle põhjendus (mis mu töö tulemusena valmib(s), miks otsustasin seda tööd teha). Lühiuurimuse puhul esitatakse sissejuhatuses eesmärgile lisaks uurimisküsimus (mida tahan teada) ja uurimismeetodi (kuidas saan teada) kirjeldus. Lühiuurimuses esitatakse vajadusel teadusseisukohtade nõuetekohaselt viidatud lühirefereering.
2. Ülevaade töö kulgemisest ja tegevustest (millal, mida ja kuidas tegin, kollektiivse töö puhul- mis oli minu roll ja panus).

3. Tegevuse ja tulemuse analüüs (miks valisin (valisime) töö läbiviimiseks sellised tegevused; mis õnnestus, mis mitte; kas ja kuidas täitsin seatud eesmärgi; milliseid järeldusi tegin; mida õppisin jne). Lühiuurimuse lõpus esitatatakse järeldused töö kokkuvõttes.

Kirjaliku analüüsiva ülevaate maht koos tiitellehega on 5 - 9 lehekülge (pluss vajadusel lisad). **Kollektiivse töö puhul** võib esitada kirjaliku ülevaate ühiselt, kuid see peab sisaldama **iga õpilase tööpanuse kirjeldust ja isiklikku tegevuse analüüsi** (eelnevas loetelus 3. ja 4. punkt). Ülevaate vormistamisel järgitakse kooli õpilasuurimuse vormistamise üldnõuete põhjal valminud kirjaliku töö vormistamise üldnõudeid (Lisa 3) ja töö tiitellehe vormistamise nõudeid (Lisa 4).

Loovtöö valmimise täpne ajakava kehtestatakse õppeaasta alguses. Ajakava sisaldab järgmisi tegevusi ja tähtaegu:

1. teema ja juhendaja valimine- hiljemalt septembri lõpuks;
2. loovtöö ettevalmistus ja läbiviimine (ajakava juhendajaga kokkuleppel);
3. loovtöö kirjaliku kokkuvõtte esitamine juhendajale aprilli 3. nädalal (digitaalsel kujul);
4. juhendaja poolt üle vaadatud ja korrastatud töö klassijuhatajale koos juhendajapoolse hinnanguga-hiljemalt aprilli lõpp;
5. tööde edastamine kaitsmiskomisjonile- vähemalt nädal enne kaitsmist;
6. töö kaitsmine- mai teisel või kolmandal koolinädalal

Loovtöö teema valimise ja töö juhendaja(te)ga kokkulepped korraldab klassijuhataja, kaitsmiskomisjoni moodustab õppealajuhataja.

Loovtöö kaitsmine võib toimuda

1) suuliselt (soovitatav on abiks kasutada audiovisuaalseid vahendeid) või
2) posterettekandena (esitlemine kuni 2 päeva enne kaitsmist).

Kõik loovtöö kaitsjad peavad olema valmis vastama kaitsmisel kaitsmiskomisjoni küsimustele. Kollektiivse töö puhul osalevad kõik õpilased töö kaitsmisel.

Loovtööd hinnatakse arvestuslikult („Arvestatud“ (A) ja „Mittearvestatud“ (MA)). Loovtöö hinne kujuneb kolmest komponendist ja kaitsmiskomisjon paneb iga komponendi eest ka hinde:

1) juhendaja hinnang õpilase osalusele töö protsessis;
2) kaitsmiskomisjoni hinnang kirjalikule analüüsivale ülevaatele;
3) kaitsmiskomisjoni hinnang loovtöö kaitsmisele.

Lisa 1 LOOVTÖÖ TEGEVUSTE AJAKAVA

Õpilane (nimi, klass)	
Juhendaja	
Loovtöö teema	
Probleemi kirjeldus	

Ajakava

Tähtaeg	Tegevus

Õpilane	
	Kuupäev, allkiri
Juhendaja	
	Kuupäev, allkiri

Lisa 2 JUHENDAJA HINNANG LOOVTÖÖLE

Õpilane (nimi, klass)	
Juhendaja	
Loovtöö teema	

Hinnang /kommentaarid tööle

Olen nõus lubama õpilase loovtöö kaitsmisele _____

Kuupäev / Juhendaja allkiri

Lisa 3 LOOVTÖÖ ANALÜÜSIVA ÜLEVAATE VORMISTAMINE

Kirjaliku töö vormistamise üldnõuded

1. Kõik kirjalikud tööd esitatakse standardformaadis (A4 – 297 x 210) valge paberi ühel poolel. Loovtöö analüüsiv ülevaade köidetakse kiirköitjasse.

2. Töö esimene leht on tiitelleht, mis vormistatakse üldnõuetest lähtuvalt (Lisa 2).

3. Kirjalikud tööd esitatakse arvutitrükis kogu töös läbivalt püstkirjas Times New Roman fondis 12- punktise suurusega ja 1,5 kordse reavahega. Tekst kujundatakse rööpjoonduses. Tekstis esiletõstetavad sõnad või laused võib vormistada paksus või kaldkirjas. Eristuskirju tuleb kasutada kogu töös sarnase süsteemi järgi.

4. Leheküljele jäetakse vasakule 3 cm ning üles, paremale ja alla 2,5 cm laiune vaba äär.

5. Peatükk või töö muu iseseisev osa (uurimuses sissejuhatus ja kokkuvõte või lisad) algab uuelt lehelt. Töö võib liigendada alapeatükkideks, neid eraldi lehelt ei alustata.

6. Kõikide peatükkide, sissejuhatuse, kokkuvõtte, allikate loetelu ja lisade pealkirjad kirjutatakse läbivalt suurte tähtedega. Alapeatükkide pealkirjad kirjutatakse väiketähtedega (v.a. suur algustäht). Kirjasuurus on 12 ja kasutatakse nn paksu (bold) kirja. Peatüki pealkirja eristab tekstist kaks tühja rida, alapeatüki pealkirja ees ja taga on üks tühi rida.

7. Tekstilõik algab rea vasakust servast (taandridu ei kasutata). Peatükis sisalduvad mõttelised tekstilõigud eraldatakse tühja reaga või kasutatakse vormindamisel automaatset tekstilõigu tühikut.

8. Kõik pildid, joonised ja tabelid on kirjalikus töös nummerdatud ning pealkirjastatud. Piltide ja jooniste pealkirjad esitatakse illustratsiooni all, tabelite pealkirjad tabeli kohal.

9. Viitamine ja allikate nõuetekohane esitamine on ära toodud kooli „Õpilasuurimuse ja praktilise töö läbiviimise ning vormistamise juhendis.“

Lisa 4 TIITELLEHE NÄIDIS

Rakvere Vabaduse Kool

Autori Nimi

PEALKIRI

Loovtöö analüüsiv ülevaade

Lühiuurimus

Juhendaja: Juhendaja Nimi

Rakvere

2024

Rakvere Vabaduse Kooli õpilaste arengu toetamiseks kohaldavad erisused, tugiteenuste rakendamise kord

1. ÜLDSÄTTED

1.1. Tuge vajavate õpilaste toetamine ja nõustamine on õpetajate ja tugispetsialistide poolt õpilastele pakutav abi, et toetada nende edasijõudmist ja/või ennetada väljalangevust koolist ning luua hariduslike erivajadustega õpilastele arenguks vajalikud võimalused.

1.2. Tugiteenuste korraldamisel lähtutakse riiklikest õigusaktidest, kooli õppekavast, lapsevanema nõusolekust ning käesolevast korrast.

1.3. Tugimeetmete kõrval võib rakendada ka mõjutusmeetmeid. Õpilastele rakendatavad mõjutusmeetmed ja nendest teavitamise kord on sätestatud dokumendis „Rakvere Vabaduse Kooli kodukord“, mis on avaldatud kooli kodulehel www.rakverevk.edu.ee.

1.4. Tugimeetmeid rakendatakse õpilasele, kes:

1) on jäänud klassikursust kordama;
2) on üle viidud järgmisse klassi mitterahuldava(te) tulemustega;
3) on lõpetanud trimestri või poolaasta mitterahuldavate tulemustega;
4) on jäänud mingil põhjusel kokkuvõtva hinde või hinnanguta (tunnistusel „0”);
5) vajab lisatuge õppekavas kirjeldatud õpitulemuste saavutamiseks;
6) ei valda piisavalt kooli õppekeelt;
7) on andekas;
8) on pikemaajaliselt koolist eemal viibinud haiguse või mõne muu põhjuse tõttu;
9) ei täida koolikohustust;
10) on emotsionaalsete ja/või käitumisprobleemidega;
11) on saanud koolivälise nõustamismeeskonna soovituse/otsuse.

1.5. Õpilasele vajaliku toe väljaselgitamist ja rakendamist korraldab koolis erivajadusega õpilase õppe koordineerija (edaspidi HEVKO), kes toetab ja juhendab õpetajat ning teeb õpetajale, vanemale, õppejuhile ja direktorile ettepanekud edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks ning järgevaks võrgustikutööks.

1.6. Tuge vajavatele õpilastele tagatakse võimalusel üldine, tõhustatud või eritugi. Üldine tugi

määratakse kooli poolt eripedagoogi ettepanekul (Lisa 1) ja vanema nõusolekul direktori käskkirjaga. Lapsevanemal on õigus kirjalikult keelduda kooli poolt soovitatud tugimeetmetest. Tõhustatud ja erituge rakendatakse vaid koolivälise nõustamismeeskonna otsusel.

1.7. Kool võib vajadusel õpilase jaoks teha muudatusi või kohandusi õppesisus, õppeprotsessis, kestvuses ja õppekeskkonnas.

1.8. Õpilaste kohta, kelle puhul rakendatakse tugimeetmeid, tehakse märge Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) ja/või Rakvere haridusteenuste haldamise süsteemi (ARNO). Õpilasele avatakse individuaalne arengu jälgimise kaart, mille avab HEVKO.

2. RAKENDATAVAD TUGIMEETMED

2.1. Andekatele õpilastele on järgmised toetusvõimalused:

1) individuaalne õppekava;
2) õppetöös keerukama raskusastmega ja ainekava laiendavate ülesannete andmine;
3) olümpiaadidel, konkurssides, huvikoolides ja -ringides osalemine;
4) projektiõppe rakendamine.

2.2. Rakvere Vabaduse Koolis rakendatakse õpilastele õppekava nõuetele vastavate õpitulemuste saavutamiseks järgmisi üldise toe meetmeid:

1) aineõpetaja konsultatsioon ja õpiabitund;
2) õpiabirühm;
3) õpirühm;
4) tasemerühm;
5) pikapäevarühm;
6) logopeedi teenus;
7) eripedagoogi teenus;
8) individuaalne õppekava (IÕK);
9) abiõpetaja;
10) sotsiaalpedagoogi teenus;
11) psühholoogi teenus.

2.3. Õpilastele, kellele on koolivälise nõustamismeeskonna otsusel määratud tõhustatud või eritugi, rakendatakse vajadusel ja võimalusel täiendavaid tugiteenuseid:

1) õpe eriklassis (vabade õpilaskohtade olemasolul);
2) õpiabi;
3) tasemerühm;
4) eripedagoogi nõustamine;
5) logopeedi teenus;
6) sotsiaalpedagoogi teenus;
7) psühholoogi teenus.

2.4. Juhul kui õpilane pole kasutanud talle määratud tugimeetmeid ja -teenuseid, teavitatakse sellest koheselt lapsevanemat aineõpetaja ja klassijuhatajaga koostöös.

2.5. Kui koolipoolne toetamine ja nõustamine ei ole viinud soovitud tulemuseni, kaasatakse koostöös lapsevanemaga koolivälised tugispetsialistid.

3. TUGIMEETMETE KIRJELDUS

3.1. Aineõpetaja konsultatsioon ja õpiabitund

1) Õpilastel on võimalik abi saamiseks kasutada individuaal- ja rühmakonsultatsioonide võimalust (aineõpetuse üksikküsimused, õpiabi ja üldteadmiste omandamine, andekatele suunatud lisaõpe jms).

2) Konsultatsioonitundides osalemine võimaldab õpilasel, kellel on tekkinud ajutine mahajäämus, saavutada eeldatavad õpitulemused.

3) Iga aineõpetaja viib vähemalt üks kord nädalas läbi ainekonsultatsiooni tundide välisel ajal, mis sobib kõigile tema õpetatavate klasside õpilastele. Konsultatsioonitundide ajakava on kooli kodulehel, õpilaste infostendil ning eKoolis/Stuudiumis.

3.2. Õpiabirühm

1) Eesti keele ja matemaatika õpiabirühma eesmärgiks on toetada 1. – 9. klassi õpilasi, kellel on ajutised või püsivad ainealased õpiraskused, välja kujunemata õpioskused ning kes vajavad õpioskuste ja -harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust.

2) Eripedagoog koostöös aineõpetaja(te)ga selgitab välja õpilaste õpiabi vajaduse.

3) Õpiabirühma tunnid toimuvad vastava ainetunni ajal, milles õpilasel täheldatakse raskusi. Erandjuhul võib õpiabi läbi viia ka enne või pärast õppetunde. Õpiabirühma tunnid kantakse eKoolis/Stuudiumi päevikusse.

4) Õpiabirühma rakendamiseks on vajalik lapsevanema nõusolek (Lisa 1), rakendamise kinnitab direktor käskkirjaga.

3.3. Tasemerühm

1) Õpilasele vajaliku toe pakkumiseks võib moodustada matemaatika tasemerühmi 4.-9. klassihariduslikuerivajadusega ja/või püsiva ainealase õpiraskusega õpilastele.

2) Tasemerühma rakendamise aluseks on HEVKO soovitus ja/või koolivälise nõustamismeeskonna soovitus/otsus ja/või koolivälise erispetsialisti soovitus.

3) Tasemerühma tunnid kantakse eKoolis/Stuudiumi päevikusse.

4) Tasemerühma rakendamiseks on vajalik lapsevanema nõusolek (Lisa 1), rakendamise kinnitab direktor käskkirjaga.

3.4. Õpirühm

1) Õpirühma eesmärk on toetada 3.-5. klassi õpilasi, kellel ei ole väljakujunenud iseseisvaid õpiharjumusi- ja oskusi või kellel puudub järjepidev kodune toetus, mis võimaldaks

eesmärgistatud õppimist.

2) Õpirühmas võimaldatakse pedagoogilist juhendamist ja suunamist koduste õpiülesannete täitmisel.

3) 3.-5. klassi õpirühma tööd suunab abiõpetaja, kes teeb koostööd klassijuhataja ja aineõpetajatega lähtudes õpilase vajadustest. Õpilaste individualiseeritud juhendamine toimub pärast tunde.

4) Õpirühma tunnid kantakse eKoolis/Stuudiumi päevikusse.

5) Õpirühma rakendamiseks on vajalik lapsevanema nõusolek (Lisa 1), rakendamise kinnitab direktor käskkirjaga.

3.5. Logopeediline õpiabirühm

1) Logopeedi ülesandeks on õpilase kommunikatsioonivõime hindamine, kommunikatsioonihäiretega õpilaste väljaselgitamine, nende suulise ja kirjaliku kõne arengu toetamine ning neile sobiva suhtluskeskkonna soovitamine; õpetajate toetamine õpilaste kommunikatsioonivõime arendamisel, taastamisel ning kompenseerimisel.

2) Logopeedilist õpiabi rakendatakse 1.-5. klassi õpilastele, kelle suuline ja kirjalik kõne arenevad eakohasega võrreldes aeglasemalt või raskendatult. Logopeed toetab õpilase arengut, aidates kaasa kõne valdkondade arengule, mis on vajalikud õppekava omandamiseks.

3) Lähtudes õpilase kõne erivajadusest, raskusastmest, võimetest, vajadusest ja keskkonnast valib logopeed sobilikud meetodid ja vormid (rühmas või individuaalselt), teeb ettepanekud logopeedilise abi ja mahu sageduse määramisel.

4) Logopeedilise õpiabirühma rakendamise aluseks on läbi viidud diagnoosetteütlused ja/või koolivälise nõustamismeeskonna soovitus/otsus.

5) Logopeedilise õpiabirühma tunnid toimuvad eesti keele või kirjanduse tunni ajal. Erandjuhul võib logopeedilist õpiabi läbi viia ka enne või pärast õppetunde.

6) Logopeed analüüsib ning dokumenteerib töötulemusi vastavalt õigusaktides sätestatule ja haridusasutuse töökorrale.

7) Logopeedilise õpiabi rakendamiseks on vajalik lapsevanema nõusolek (Lisa 1), rakendamise kinnitab direktor käskkirjaga.

3.6. Eripedagoogi teenus

1) Tuge vajavate õpilaste nõustamise eesmärgiks on õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugimeeskonna liikmete, õpetajate ning lapsevanematega.

2) Eripedagoog teeb lapsevanemale tema lapse õppe ja arengu toetamise eesmärgil ettepanekuid täiendavate uuringute läbiviimiseks ning vajadusel korraldab koolivälise spetsialistide toe ja nõustamise.

3) Eripedagoog koordineerib hariduslike erivajadusega õpilastega seotud dokumentatsiooni täitmist.

3.7. Sotsiaalpedagoogi teenus

1) Sotsiaalpedagoogi nõustamise eesmärk on kohanemis-, käitumis- ja õpiprobleemidega õpilase tegutsemisvõime ja toimetuleku toetamine koostöös õpilast ümbritseva võrgustikuga. Sotsiaalpedagoog on õpilase sotsialiseerumisprotsessi toetaja.

2) Koostöös klassijuhatajate ja aineõpetajatega nõustab sotsiaalpedagoog tuge vajavaid õpilasi, hindab ressursse ja riske. Tegeleb koolikohustust mittetäitvate õpilaste ja nende peredega. Korraldab võrgustikutööd koolivälise spetsialistidega ja kohaliku omavalitsusega.

3.8. Psühholoogi teenus

3) Koolipsühholoogi nõustamise eesmärk on õpilaste arengut mõjutavate tegurite hindamine ja õpilase arengu toetamine koostöös lapsevanemate ja kooli personaliga, kaasates vajadusel teiste erialade spetsialiste.

4) Koolipsühholoog nõustab õpilasi isikliku elu, õppetöö ning vaimse tervisega seotud probleemidega toimetulekul, tunnetusprotsesside, vaimsete võimete, käitumis- ja suhtlemisoskuste arendamisel ning õpi- ja karjäärivalikute tegemisel.

5) Õpilase tugivõrgustikult kogutud info põhjal kavandab koolipsühholoog edasise tegevuskava, nõustab vajadusel lapsevanemaid ja kooli personali.

3.9. Abiõpetaja

1) Abiõpetaja töö eesmärgiks on toetada hariduslike erivajadustega õpilaste arengut. Abiõpetaja toetab 1. – 9. klassi õpilasi ainetunnis, erandjuhul kokkuleppel eripedagoogiga ainetunni toimumise ajal individuaaltunnis.

2) Abiõpetaja ülesanneteks on õpilaste toetamine õpiülesannete ja kooli kodukorra täitmisel, vajadusel abistab õpilasi õppekäikudel ja muudel õpilasüritustel.

3) Abiõpetaja lähtub õpilaste toetamisel aineõpetaja poolt antud ülesannetest, teeb aineõpetajatega koostööd tuge vajavate õpilaste toetamisel.

4) Abiõpetaja viib läbi 3.-5. klassi õpilaste individuaalset juhendamist õpirühmas.

3.10. Individuaalne õppekava (IÕK)

1) Individuaalne õppekava on riiklikes õppekavades sätestatud korras koostatud õppekava, misloob õpilasele tingimused võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks.

2) Individuaalne õppekava koostatakse juhul, kui õpilase arengu toetamiseks on vaja teha suuremaid muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja/või õppekeskkonnas ning sellega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kahanemine või kasv.

3) Kool koostab õpilasele individuaalse õppekava juhul, kui:

- õpilasele rakendatakse õppekorraldust, mille puhul õpilane on väga vähesel määral kaasatud klassis läbiviidavasse õppesse;
- õpilase õppekava erineb klassile koostatud õppekavast;
- õpilase klassi läbimise aega või nominaalset õppeaega muudetakse;
- kooliväline nõustamismeeskond on andnud õpilase arengu toetamiseks soovituse vähendada või asendada riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemusi või vabastada õpilane kohustusliku õppeaine õppimisest.

4) Õpilasele koostatud individuaalses õppekavas arvestatakse õppe-eesmärkide seadmisel ja hindamisel individuaalseid erisusi. Individuaalse õppekava rakendamiseks on vajalik lapsevanema nõusolek, rakendamise kinnitab direktor käskkirjaga.

5) Riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamist, asendamist või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamist saab individuaalses õppekavas rakendada ainult koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel.

6) Individuaalse õppekava koostamist koordineerib HEVKO ning kaasab vajalikud õpetajadja tugispetsialistid. IÕK koostamisse kaasatakse õpilane ja/või lapsevanem.

7) Individuaalse õppekava rakendamiseks on vajalik lapsevanema nõusolek (Lisa 4), rakendamise kinnitab direktor käskkirjaga.

LISAD

LISA 1 Soovitus tugimeetme rakendamiseks

LISA 2 Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart

LISA 3 Individuaalse õppekava vorm

LISA 4 IÕK rakendamise nõusolek

LISA 1 Soovitus tugimeetme rakendamiseks

Lp lapsevanem!

Soovitame Teie lapsele .....,..... klass

…..... õppeaastaks tugimeetmeid:

….....

.....

Vajame tugimeetme rakendamiseks Teie nõusolekut.

Olen tugimeetme rakendamisega nõus.

.....

(lapsevanema nimi ja allkiri)

..... (kuupäev)

Lapsevanema arvamus

.....

.....

Palun saatke vastus tagasi hiljemalt .....(kuupäev)

….....

Rakvere Vabaduse Kooli eripedagoog

.....

(kontaktandmed)

LISA 2 Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart

I TASAND
ÜLDANDMED ÕPILASE KOHTA

Nimi:
Sünniaeg:
Kool: Rakvere Vabaduse Kool
Klass:
Kodune keel(ed):
Kaardi avamise aeg:

ÕPILUGU (sh koolivalmidus)

ÕPILASE INDIVIDUAALSUSE MÄRKAMINE JA ESMANE TOETAMINE

1. Õpilase huvid ja motivatsioon

2. Õpitegevus, õpioskused ja tunnetustegevus, enesetunnetus

3. Suhtlemine ja käitumine koolis, emotsionaalne seisund

KOKKUVÕTE ÕPITEGEVUSEST JA KÄITUMISEST

Lapse tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed

PEDAGOOGILISED SOOVITUSED

Lapsevanema arvamus lapse õppimisest ja toimetulekust (arenguvestlusest lähtuvalt).

Õpilase arvamus oma õppimisest ja toimetulekust.

Kokkulepe õpetaja, lapse ja lapsevanema vahel.

II TASAND

1. Klassi- ja aineõpetajate tähelepanekud ja soovitused

Õppeained (õpetaja nimi)	Lapse arengu tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed, soovitused
Eesti keel		
Matemaatika		
Kunstiõpetus		
Tööõpetus/ Käsitöö/ Tehnoloogia		
Loodusõpetus		
Inimeseõpetus/ Ühiskonnaõpetus		
Kehaline kasvatus		
Muusikaõpetus		

2. Logopeedilise uuringu tulemused ja soovitused

3. Teiste spetsialistide arvamused ja soovitused

4. Lapsevanema arvamus

5 . Kokkuvõte ja soovitus tugiteenuste rakendamiseks.

6. Rakendatavad tugiteenused

Tugiteenus	Tugiteenuse osutajad

7. Rakendatud tugiteenus(t)e tulemuslikkus

Tugiteenuse osutaja	Hinnang	Soovitused

8. Kohtumised, ümarlauad. Kokkuvõte ja soovitused täiendavateks uuringuteks.

III TASAND

1. Haridusasutuseväliste spetsialistide/komisjonide soovitused

Komisjon/spetsialist	**Soovitused**

2. Otsus soovitatud õppekava rakendamise ja vajalike tingimuste kohta koolis

3. Rakendatavad tegevused ja tulemuslikkus

Tegevus	**Teostaja**	**Tulemus**

4. Kokkuvõte ja ettepanekud

5. Kohtumised, ümarlauad. Kokkuvõte ja soovitused täiendavateks uuringuteks.

Kuupäev:

Eripedagoog

LISA 3 INDIVIDUAALSE ÕPPEKAVA VORM

1. Üldandmed

Õpilase nimi:

Sünniaeg:

Kool:

Klass:

2. IÕK rakendamise põhjused (märgi ristiga)

	Põhjused
	andekus
	õpiraskused
	ajutine õpiraskus
	emotsionaal- ja käitumisraskus
	tervislik seisund
	õppekeelest erinev kodune keel
	koolivälise nõustamismeeskonna soovitus
	eriarsti soovitus
	õppekava vahetus
	lapsevanema avaldus
	koduõpe lapsevanema soovil
	uussisserändaja
	välisriigist naasnud õpilane
	muu

3. IÕK koostamise aluseks olev põhikooli riiklik õppekava:

4. Individuaalse õppekavaga õpilasele määratavad õppetöö muudatused või õpikeskkonna kohandused (märgi ristiga)

	Muudatused või kohandused õppekeskkonnas
	Muudatused või kohandused õppe sisus (nt. õppematerjalide

	kohandamine,individuaalsete hindamisülesannete loomine)
	Muudatused või kohandused õppeprotsessis (nt. individuaalne juhendamine ainetunnis)
	Muudatused või kohandused õppe kestuses
	Muudatused või kohandused õppekoormuses
	Erisused õppevahenditele (erinevad abivahendid, abimaterjalid)
	Muudatused õpetaja poolt vastava klassiga töötamiseks koostatud töökavas
	Vähendatud õpitulemused ühes või mitmes õppeaines
	Logopeediline õpiabi
	Õpiabirühm
	Abiõpetaja juhendamine
	Tugiisiku teenus (kohalik omavalitus)
	Koolipsühholoogi nõustamine
	Sotsiaalpedagoogi nõustamine

5. Õpilasele rakendatavad tugimeetmed

Õppeaine	Rakendatavad tugimeetmed

6. Erisused õppekorralduses

Õppeaine	IÕK-s rakendatavad erisused

7. IÕK koostamise ja täitmisega seotud isikud ning nende kohustused (rakendatavad tugisüsteemid)

Nimi ja õppeaine/teenus	IÕK koostamise ja rakendamisega seotud ülesanded (täidabIÕK koostamisega seotud isik)

8. IÕK rakendamise periood:

9. IÕK-ga seotud dokumendid:

Kuupäev:

LISA 4

IÕK rakendamise nõusolek

Rakvere Vabaduse Kooli direktorile

AVALDUS

Palun võimaldada minu lapsele, ..., ….. klass, individuaalse õppekava rakendamist järgmistes ainetes:

.....

.....

.....

……

(lapsevanema nimi)

……

(allkiri)

……

(kuupäev)